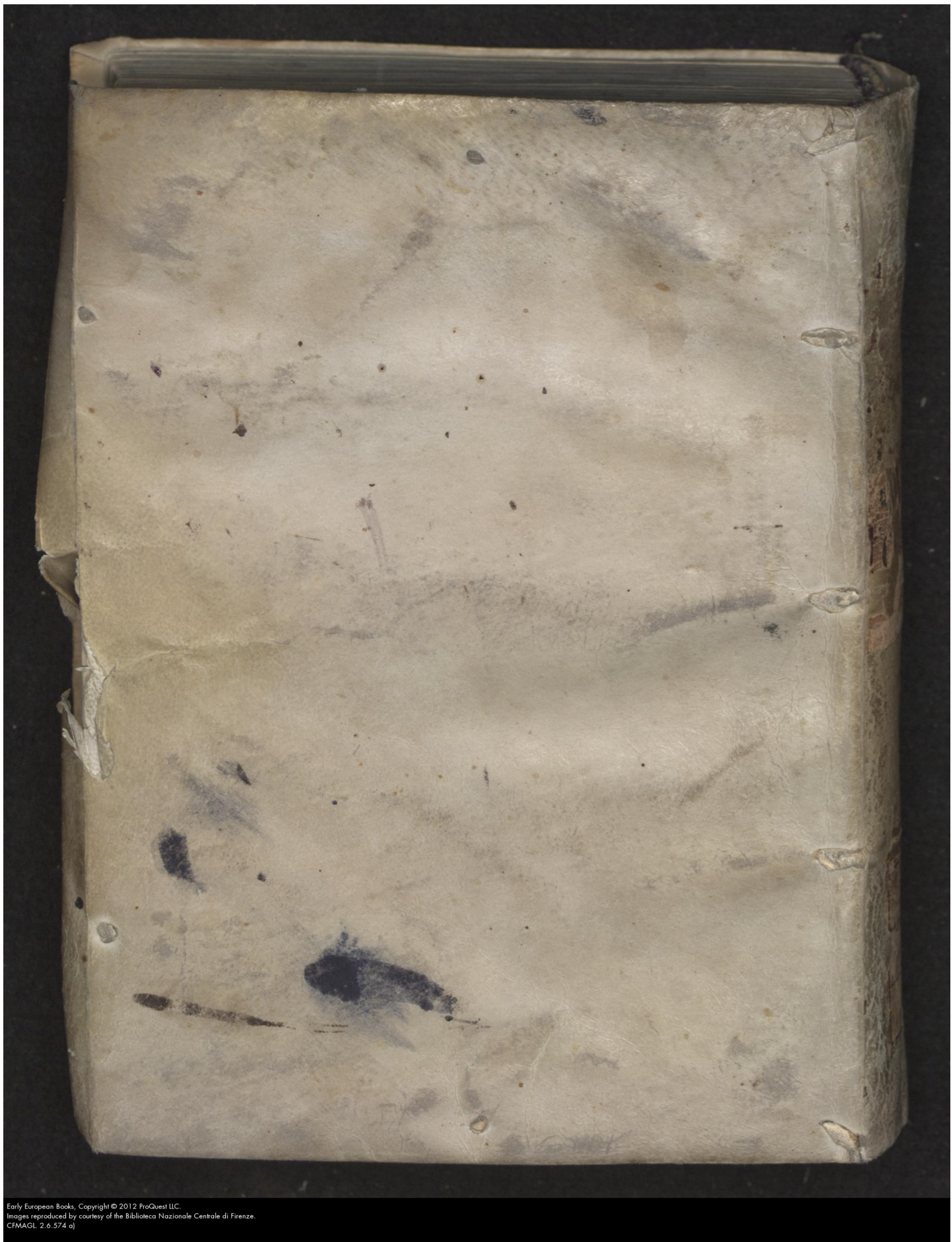
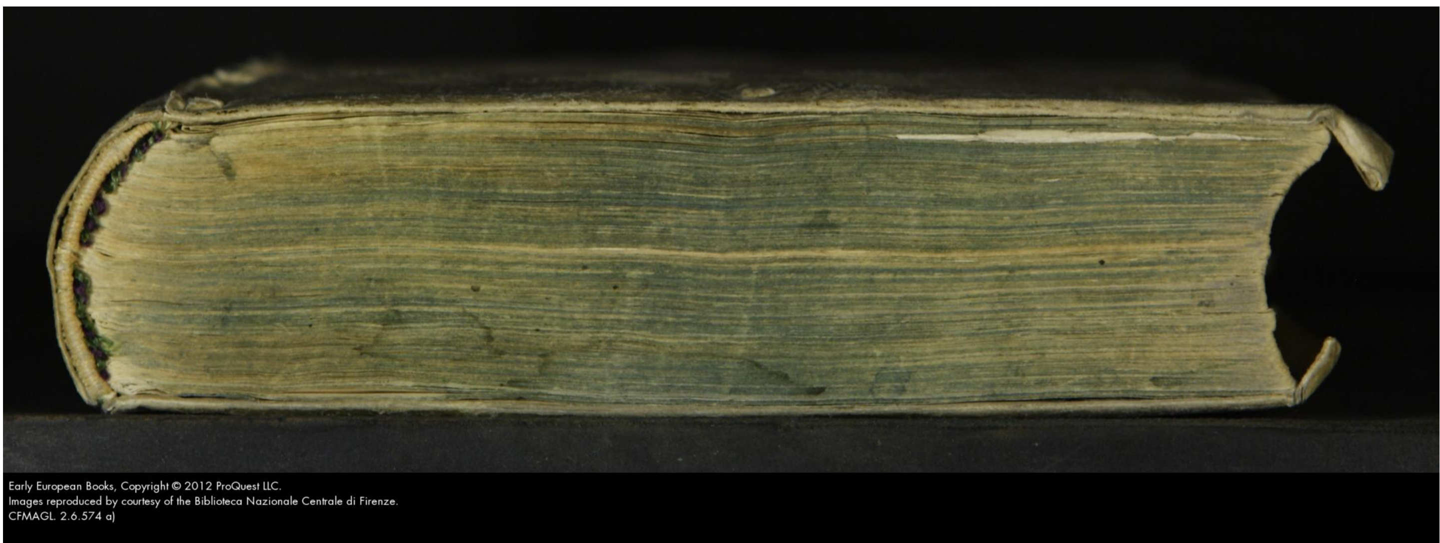

XL

IOACH. Abb.
in BIBL

Diuini vatis Abbatis Joachim liber cõ
cordie noui ac veteris Testamenti: nunc
primo impressus: et in lucẽ editus: Opus
equidem diuinum ac aliorum fere omni-
um tractatuum suorũ fundamẽ
tale diuinorum eloquiorum ob-
scura elucidans: archana reserãs:
necnon eorundẽ curio
sis sitibundisq; menti-
bus nõ minus satieta-
tem afferens.

Lemēs Epiſcopꝰ ſeruus ſeruorum dei. Dilecto filio Joachim abbati decuratio. Salutē ⁊ apoſtolicam benedictionē. Rationis ordo ſuadet ⁊ debitum exigit charitatis: vt in cūctis actibus noſtris ad id plurimū intendamus/qualiter ſm veritatis euangelice teſtimonium/opa noſtra luceant coram hominibus/vt ex eis perficiendi materiā capiant ⁊ exemplum. Cum ergo iubente ⁊ exhortāte bone memorie Lucio papa predeceſſore noſtro expoſitionem Apocalypſis: ⁊ opus concordie inchoaſſe. Et poſtmodum de pape Urbani auctoritate ſucceſſoris ipſius compoſuiſſe dicaris. Charitatem tuam monemus: ⁊ hortamur in domino p apoſtolica ſcripta mandantes. Quatenus laboribꝰ tuis in hac parte optatum ⁊ debitum finem imponēs gratia dei proſequēte ad vtilitatem proximorum opus illud complere ⁊ diligenter ſtudeas emendare. Ueniens ad nos q̄ʒcitius ſe opportunitas dederit diſcuſſiōi apoſtolice ſedis: ⁊ iudicio te preſentes. Si enim velis in abſcondito retinere diligenti cura pſpicias: qua poſſis ſummi patris familias offenſam de talento ſcientie tibi commiſſo ſatiſfactione placare. Data laterani ſexto idus Junij. Pōtificatus noſtri anno primo.

V Niuerſis quibꝰ littere iſte oſtenſe fuerint. Frater Joachim dictus Abbas de Flore eternam in domino ſalutem. Sicut ex litteris domini pape quondam Clementis que apud nos ſunt percipi poteſt. Ex mandato domini pape Lucij/⁊ domini pape Urbani iuſſus ſum aliqua ſcriptitaſſe. Et hucuſqʒ qđ occurrit ad gloriam dei ſcriptitare non deſino. Denique librꝝ ɔcordie quinque voluminibus cōprehenſuʒ. Expoſitionē Apocalypſis. viij. pertinet telis inſignitam. Pſalterium decem chordaꝝ tribus voluminibus inciſuʒ prout deus melius inſpirauit/⁊ facultas ingenij affuit ad conſummationem conduxi. Preter alia que i paruis libellis ſeu contra iudeos/ſeu contra catholice fidei aduerſarios comprehendi. Et dum ſuʒ in hoc corpore preſeruatus ad edificationem fidelium chriſti/⁊ maxime monachoruʒ dare opera nō poſtpono. Quia vō pro anguſtia tēporum non potui hucuſque opuſcula ipſa preter librum concordie apoſtolico culmini pſentare vt ab eo corrigerentur. Si qua ibi qđ nō abnuo etſi mihi conſcius non ſim occurrerint corrigenda. Et incertus eſt homini numerus dierum ſuorū. Si me contigerit prius egredi ex hac luce q̄ʒ poſſim ſm ꝙ accepi in mandatis. Siquidem ea conditione ſuſcepi dictanda. Ut omnes quidem libros ei cui datum eſt omnimode magiſterium preſentarē. Rogo ex parte dei oipotentis coabbates meos ⁊ priores ⁊ ceteros fratres metuentes deum: ⁊ ea qua poſſe videtur auctoritate precipio. Quatenus preſens ſcriptum aut exemplar habentes ſecum ac ſi pro teſtamento/Opuſcula que hactenus confeciſſe videtur. Et ſiqd me de nouo vſque ad diem obitus mei cōtigerit ſcriptitare q̄ʒcitius poterint collecta omnia relictis i ſalua cuſtodia exēplaribus: apoſtolico examini repreſentent recipientes ab eadem ſede vice mea correctionem. Et exponentes ei meam circa ipſam deuotionem ⁊ fidem. Et ꝙ ea ſemp paratus ſim que ipſa ſtatuit vel ſtatuerit obſeruare. Nullā que meā opi

nionē ɔtra eius defendē sanctā fidē. Credens ad integrum que ipsa credit: ⁊ tam in moribus q̄ȝ in doctrina suscipiens correctionem / abiyciens quos ipsa abiycit/suscipiens quos suscipit ipsa. Credens firmiter nō posse portas iferi preualeṙ aduersus eā: etsi ad horam turbari ⁊ procellis agitari contingat: non deficere fidē eius vsq̄ȝ ad cōsūmationem seculi. ¶ Hoc scriptum feci ego Joachim abbas ⁊ propria manu roborauí. Anno dominice icarnationis. 1200. Et sic me tenere ɔfiteor sicut in eo ɔtinet.

Ego Joachim circa medium/ vt opinor noctis silentium ⁊ hora qua Leo noster de tribu Juda resurrexisse extimatur a mortuis / subito mihi meditāti aliqua/quadam mentis oculis intelligentie claritate percepta. De plenitudine sciētie libri hui⁹/ ⁊ de tota ꝑcepta veteris ac noui testamenti concordia reuelatio facta est.

¶ Incipit prefatio Dōpni Joachim primi abbatis ordinis Florēsis in librum concordiarum.

Prefatio.

Quia labentis ac perituri seculi perurgere ruinam: scripta in euangelio signa terroresq̄ȝ fatentur: non a fructu operis ociosum existimo ea que de temporibus extremis superna mihi indigno dispensatio credidit ad cautelam reserare fidelium: ⁊ torpentia somnolentorum corda/sono vel in sonito excitare: si quo modo ad contemptuȝ mūdi nouo saltim genere exponendi euigilēt quibus larga ⁊ multiplicia patrū monita/assiduitate diutina viluē. Quin potius ve mihi esse pertimesco si taceo: si meam indignitatem ⁊ nō tuaȝ magis christe dispensationem attendo. Respicio qui sim: ⁊ clamare confundor: considero quid debeam ⁊ tacere formido. Imperat silentium inequalitas vite: ratio iudicij ad loquēdum impellit. Nescio enim tu ipse scis domine iesu: quid ad tuam expectet equitatem iudicij: vt illis sepe talento tradito necessitatem inferas/ quibus inertia vite rubor confusionis est: quinimo quibus timor incūbit maximus a facie ire tue: attendētibus quidem qua piger seruus iudicatus sententia sit: sed non minus formidantibus vocem illam terribilem / qua homini peccatori comminaris dicens. Quare tu enarras iustitias meas/ ⁊ assumis testamentuȝ meuȝ per os tuū? Et quidem si dixerimus q: peccatum non habemus: nos ipsos seducimus ⁊ veritas in nobis non est. Quid ergo facere opus est? An fuga potius eligenda? An audacter excutere a collo iugū q̄ȝ temere tante sarcine graue onus subire? Sed quo ibo a spiritu tuo: ⁊ quo a facie

[margin: matth. 24. ⁊ luce. 21. — mat. 25. — ps. 49. — Joa. p̄ prio. c.]

ps.138. cie tua fugiã? Si ascẽdero in celuz tu
illic es: si descẽdero in infernũ ades.
Jon.p. Si fugimus in Tharsis: prepedimur
in via ⁊ mota contra nos intumescit
tempestas. Si nos vndis cõmittim⁹
infigimur in limo profundi: ⁊ presto
est maris belua que captos absorbe
re festinat. Melius nos tibi qui oĩuz
misereris cõmittimus: melius presu-
mẽtes de venia/tue nos subijcimus
pietati: obsecrantes vt actiones no-
stras aspirando preuenias: ⁊ adiuuã
do propitius prosequaris: vt qui po-
pulum tuum mare rubrum sicco ve-
stigio transire fecisti/nos quoqz in tã
exo. 14 tis pelagis custodire digneris. Erit
nobis ex hoc merces optatum cun-
ctis fidelibus gratie tue munus: vt
qui semen ad exercitium gratis pre-
stas indignis: ipse mercẽnarijs pre-
cium recompenses laboris. Atqz vti-
nam iudiciuz mereamur euadere: vt
valeamus effugere negligentium pe
nam: qua mutos desidesqz precones
quibus ad erogandam mẽsuram tri
thre.4. tici dispensatio credit. Hieremie vox
increpat dicens. Paruuli petiere pa
nem/⁊ non erat qui frangeret eis.
Sed ⁊ illud qđ in typo Hierusalẽ eo
rũdem paruulorũ mater in precedẽ
thre. 2. tibus dictuz est: prophete tui videre
tibi falsa ⁊ stulta: nec aperiebãt igno
miniam tuam: vt te ad penitentiam
vocarent. Sed quare istud? nisi quia
magis timetur homo q̃z deus: ⁊ indi
gnatio exilis pulueris/q̃z imense iu-
dicium maiestatis. Ecce eniz q̃z mul
ta hominum millia: q̃z multe ⁊ infini
te populoruz caterue. Post litteras:
post cymbala: post voces hystrio-
num concurrunt conueniẽtes ad ini
qua spectacula quasi ad dies festos.
⁊ tamen videmus ⁊ patimur: intue-
mur oculis ⁊ tacemus: dormientes
⁊ ipsi cum dormientibus somnũ suũ
⁊ nemineẽ in occursum domini a so-
mno desidie excitãtes. Et de hoc qđ
dicendum? Veniali quis hoc attribu
endum diceret: si non hoc ipsum pro
pheta neglecte ⁊ negligenti ecclesie
verbis satis duris improperaret di-
cens. Speculatores tui ceci omnes Isa. 56
nesciere vniuersi canes muti non va
lentes latrare. Sed si locus est venie
apud deum: emendemus simul oẽs
in melius que ignorãter peccauim⁹:
ne quando dicatur de nobis qđ de q
busdam terribiliter dictũ est. Obscu- ps. 68.
rentur oculi eoruz ne videant: ⁊ dor-
sum eorum semper incurua. Argua-
mus in nobis negligentiã nostrã q-
cunqz inter homines aliquid accepis
se videmur: ne forte veniat domin⁹
hora qua non putamus: ⁊ separans Luc.12
nos sicut ipse minatus est: partez no
stram ponat cum hypocritis. ¶ Ar-
guite vos o populi duritiam cordis ma. 24
vestri. cur qui nostis addiscere que
sunt mundi: ⁊ querere scientiam que
de terra est: solam que de celo est sapi
entiam emulari nescitis? Cur qui cõ
tra hostes corporum bella cõmittere
didicistis: non eodez modo resistitis
hostibus animarum vestrarum? Au-
dite ergo ⁊ intelligite ne forte vobis
accidat sicut in diebus Noe: vacanti ma. 24
bus risibus ⁊ iocis: leuitatibus ⁊ cõ
uiuijs inhiantibus ad lucra tempo-
ralia ⁊ opus domini non requirenti-
bus: ⁊ inueniat vos repentina dies
illa. Recedite inq̃z recedite: post ta-
lia euagari nolite: qz non sunt dies
gaudij: sed meroris ⁊ luctus. Nõ eni
cuncta iocis tempora: non omnia lu
sibus data sunt: sed nonnulla confli-
ctibus. Nostrum est enim bella pre-
dicere: vestrum ad arma concite pro
perare. Nostrum est ascendere super
speculam mõtis: ⁊ visis hostibus da
re signum vestruz audito signo ad lo
ca fugere tutiora. Nos q̃uis idigni
speculatores simus: longe ante pre-

dicta bella aduenisse testamur. Uos
aūt vt digni christi qui milites estis:
abijcite opera tenebrarum ⁊ iduimi-
ni arma lucis. Nos si parcimus buc
cine vestri rei sanguinis sumus. vos
si arma negliscitis nostra culpa peri-
Hier. 23 tis. Sed qꝛ plures crebuerūt in mun
do de quibus dominus ait: currebāt
⁊ ego nō mittebaꝫ eos: ad euitādas
deceptiones talium: opus istud assu-
mimus. difficile quideꝫ si nr̄as vires
pensamus. Facile auteꝫ si nos Chri-
sto cōmittimus. Nouimus enim nō-
nullos sumpta ex libellis Apocry-
phis friuola quedam in medium im
pudēter deferre: in quibus de mūdi
fine aliqua: plura de filij perditionis
aduentu scripta sunt: que cū nec pro
bationi nec auctoritati consentiant:
nulla sūt ratiōe a viris catholicis ap
probanda. Semper enim cura perui
gil inesse debet electis: ne qua pere-
grina traditio sine preiudicio admit
tatur: ne dum incaute falsa recipiunt
a veris incautius seducantur: ⁊ dum
securus forte aditus muniri querit
ex iprouiso hostis angelo fortius p̄-
munitus isurgat. Unde ⁊ in psalmis
de quibusdam dicitur. Illic trepida-
ps. 13. uerūt timore / vbi nō fuit timor. Et q
dē de pressuris seculi ⁊ mūdi fine: de
signis ⁊ terroribus ⁊ erūnis: seu etiā
ma. 24 de pseudo christis: ⁊ pseudo prophe
⁊ mar. tis plura scripta sunt i diuinis sermo
13. ⁊ lu. nibus: que idcirco non omnibus cla
21. ra sunt: qꝛ multis sunt perplexa no-
Apo. 5. dis ⁊ occl'tis mysterijs iuoluta. Que
tamen leo noster d̄ tribu iuda qui pa
trata singulari victoria resurrexit a
mortuis: ⁊ ex p̄te magna doctorib⁹
sanctis aperuit: ⁊ ex parte adhuc nō
modica statutis declaranda tempo-
ribus signis ⁊ enigmatibus cōsigna
ta reliquit. In eius siquidem sacro
pectore: magnus est doctrine The-
saurus qui totus a mortalibus capi

nequit. Non enim est in pondere vt
d̄ficiat: nec vt ex eo alia post alia ero
gari non possint: sed nec tāte huma-
na corda capacitatis aut facundie vt
hūc ex toto capere vel exprimer̄ que
ant. Dat gratis ⁊ non improperat qꝛ
bonus ⁊ oipotens est: qꝛ semper est Jacobi
apud eum puteus gratiarum ⁊ vite. p̄ cap.
Ne igit̄ in hijs que proposui: libera
erroris concedatur facultas: doctri-
nisqꝫ varijs ac peregrinis locus reli- Ad he-
quatur vacuus in ecclesia Christi ad bre. 13.
cautelam eorum qui simpliciter am-
bulant: ⁊ Sathane altitudinem non ma. 24
agnoscunt: quinimo vt falsorum pro
phetarum figmenta: a quibus si fieri
possit in errorem ducentur etiam ele
cti: inquātum Deus annuit deuitare
possimus: operepreciuꝫ extimauim⁹
ex veteribus ⁊ nouis hystorijs opus
istud componere: in quo Ezechielis Ezec. p̄
rotis diligenter inspectis: quanta sit c. ⁊. 10.
in vtriusqꝫ concordia luculenter ostē Exo. 25
dimus: ⁊ que duo illa Cherubin mu ⁊. 37.
tuis se vultibus contemplantia desi-
gnabant: in duorum testamentorum
consonātia assignare curauim⁹: qua-
tenus duꝫ testibus veritatis idoneis
nostra fides munitur: nullis possit
erroribus a soliditate diuelli. Sic ta-
men hoc ipsum q̄ scripsimus accipi
obsecramus: vt prudētie lectoris pia
non desit simplicitas in notādo que
legit quaten⁹ sic auctoritate q̄ꝫ m'lta:
⁊ ratione aliqua munita recipiat: vt
tn̄ nōnulla que infra scripta sunt: so-
la teneat opinione: vt videlicet ⁊ illa
sint nobis ad veritatis indiciuꝫ que
certa sunt: ⁊ illa que in sola opinione
propter varios rerum exitus ad cau
telam: duꝫ per ea que completa sunt
testimonia veritatis: quo ordine sint
complenda pauca sed nō parua que
restant: velut in quadriuio positi su-
specta queqꝫ itinera circumspiciēdo
lustremus. Melius est enim salua fi-
de

de opinioni cedere vbi certitudo nõ
eſt: q̃ȝ diffinire aliquid ꝑtinaciter/qđ
neqȝ rationi neqȝ auctoritati conſen-
tit. Sola ergo que in diuinis ſcripta
ſunt voluminibus perſtringentes ⁊
ex eis que clara ſunt in auctoritate
ſumentes: ſupflua illa que de ortu ⁊
operibus antichriſti ac fine mũdi ex
apocryphis vt dictum eſt ſumpta li-
bellis: a pleriſqȝ ſimpliciuȝ amplectũ
tur: velut peregrina ⁊ extranea cõfu-
tamus. Quod idcirco maxime preca
uendum dicimus: qr nunq̃ȝ intelligẽ
tia ſcripturaꝝ pari modo parua ẽ de
preteritis ⁊ futuris: apoſtolo atteſtã-
ꝓme ad te qui dicit. Cum eſſem paruulus lo-
cori. 13. quebar vt paruulus: ſapiebaȝ vt par
uulus: cogitabaȝ vt paruulus. Quã
do autẽ factus ſuȝ vir: euacuaui que
erant paruuli. Eapropter nec facere ꝓ-
iudicium poſſunt agẽtibus de prete-
ritis hij qui de futuris ingrendo hec
⁊ illa loquunť: dum ꝙ illi in abſentia
clare intueri nequeunt: iſti in preſen-
tia manifeſte cognoſcunt. Uex ⁊ ſi il
li loqui clarius/vtpote de preteritis
aut preſentibus queunt: hij tamẽ ne
ceſſarius vt de futuris: dum illi ruinã
retro dictam nõ ſatis vtiliter iaȝ pa-
ctaȝ oſtendunt. Hij vt caueri valeãt:
indicijs quibus valent affuturaȝ pre
dicũt. Nãqȝ ⁊ hoc ipȝ ꝙ ipſi capimꝰ/
vt a nobis vel indicia dari queãt/ipa
preſentis tẽporis vicinitate cõtingit.
dani. 12 Sic eni dicit angelus Danieli. Clau
de ſermones ⁊ ſigna librum vſqȝ ad
tempus ſtatutuȝ. Pertrãſibũt pluri
mi ⁊ multiplex erit ſcientia. Et poſt
pauca: vade Daniel qr clauſi ſunt ſi-
gnatiqȝ ſermones vſqȝ ad tempus ꝓ
finitum. Quod ſi ita eſt: conſtat ꝙ
non vni totum ſcire: ſed diuiſim pro
menſura ſpiritus/alijs ⁊ alijs datum
eſt: quouſqȝ vt ait apoſtolus. Occur-
ramus omnes in virum perfectũ: in
menſuram etatis plenitudinis Chri
ſti. Quocirca: nec qui futuri ſũt poſt ad eph.
nos: nec ipſi qui poſt patres ſorte ſe- 4. cap.
rotina vocati ſumus: aliquid nobis
arrogare valemus: illi eni meſſuerũt
⁊ nos ad reliquias igreſſi ſumus: qn
imo vt competentius dicaȝ: ad ſpar-
ſos dudum manipulos colligũt. De-
niqȝ pueris iſtud: illud magis viris
aſcribiť. Et tamen aceruũ ſegetũ nõ
oſtendunt illi: ſed iſti: qr illis metere
cure fuit: iſtis in aceruum colligere.
Quod autem ſciſcitanti ꝓphete quo dani. 12
uſqȝ eſſet finis mirabiliuȝ: que ab an
gelo enarrante didicerat reſponſum
eſt ab eodem angelo cum iuramẽto:
in tempus ⁊ tempora ⁊ dimidium tẽ
poris. Nõ eſt ita leue differere vt bre
ui ⁊ ſuccincto valeat explicari ſermo
ne. Sub eodem quippe numero ſpiri
tualiter intellecto: plenitudo concor-
diaꝝ iſtaꝝ đ qbꝰ i hoc ope ſmo ẽ: cer
tis qbuſdã tẽpoꝝ ſpatijs ⁊ geſtoꝝ idi
cijs cõtineť. ita vt idẽ numerus: qui
in diuinis voluminibus tam ſollen-
nis habetur clauſis ſit ⁊ oſtiuȝ libri
hiꝰ: de quo ⁊ vniuerſa pendet no-
ſtre huius tam profunde aſſertionis
materia. Multa eni pro myſterij põ
dere in ſui diſcuſſione requirit. mul-
ta diſcuſſo eo iacentia in monumen-
tis ſcripturarum ſacramẽta pandun
tur. multa que latuerũt hactenus ar
chana conſilia deteguntur. Ex cuiꝰ
apertionis notitia illđ quoqȝ nobis
perſpicabile ſit: ꝙ ad cautelaȝ paruu
loruȝ chriſti neſcientium ire ad dex-
teram/vel ſiniſtram veſtigare inten-
dimus imminere: ſcilicet dies ire ⁊
inſtantis furoris: qui repoſiti erant
mortalibus in fine ſeculoruȝ. Ad cu
ius nos perueniſſe profunde: immi-
nentes calamitates ſeculi non iam
annuntiant: ſed oſtendũt. Quo eniȝ
ſenilem etatem mundi ad iſtar intu-
meſcentis equoris concutiendo pre
munt: eo iaȝ proxima ruine ſue ac ſi

mortis signa precurrunt. Non credunt istud: quorum incrassata corda indurauit ambitio. Nolunt perire regnum mundi: quibus exosum est regnum celi. nec cessare Egyptiorum imperium: qui non amant ciues hierusalem. Ad qd ergo ante tales margaritas spargere/aut pro talibus laboris onus in scribēdo subire? Sed omnia inquit Apostolus patior pro
ad tim. 2ª. 2.c. pter electos. Quod si pp̄ter eos christus mortuus est: cur homo impēdere negligat/quod p̄ illis accepit: vt data significatione fugiant a facie arcus? Dabo igitur ꝛ ego p̄ meo modulo signū: ꝛ quod dominus prestare dignatus est in presenti opere intimabo: vt q̄z p̄pe sit in ianuis regnū vite is qui hoc opus legere dignum ducit agnoscat. In qnque autē portionibus distinguitur opus istud: ꝛ vnaqueq; in semetipsa itellectus sui habet integritatem: ꝛ si non totius operis plenitudinem: quia quod minus in vna dicitur suppletur in alia.

Primus liber.

In primo libro agit̄ de iudicijs que exercuit de⁹ in veteri testamento: ꝛ septem conflictibus filiorum israel. Secūdus liber.

In secundo libro agitur de precipuis locis concordie noui ac veteris testamenti: que per singulas decadas generationum occurrunt: ꝛ de vna intelligentia spirituali que ex vtraq; littera miro modo procedit. Tertius liber.

In tertio libro de diuersis generibus sabbatorum: ꝛ de alijs locis concordie duorum testamētorum: que in septē sigillis prioris testamenti: ꝛ eorum apertionibus noui. miram intelligentiam futurorū lectori studioso exhibere noscuntur. Quartus liber.

In quarto libro generaliter agitur de plenitudine concordie dinumeratis generatiōibus duorum testamentorum ab Adam vsque ad Joannem baptistam: ꝛ ab Ozia rege Juda vsque ad reuelationem Helie. Quintus liber.

In quinto libro agitur de precipuis hystorijs veteris testamēti. qualiter intelligende sint s̄m spiritualem intellectū: eo q̄ ex fine ipsarum hystoriarum ostendantur nobis multa que futura sunt in nouissimis diebus / si eas sp̄ualiter intelligamus.

¶ Eximij ac profundi perscrutatoris sacrarum litterarum Abbatis Joachim liber primus Cōcordiarū veteris. s. ac noui testamenti: & de futuris vsq; in finem temporum.

Ad hebr. 13. On habētib⁹ in hoc mundo manētem hereditatem/sed futuram ingrentibus: nihil eē salubrius vtiliusq; potest: q̄ʒ memorari iudicio rum dñi que a seculo sunt: vt eoꝝ collatione & exemplis ꝯsiderare rerum fines: & pensare ꝯtinue q̄ʒnihil sit quicq̄d amittendum cum tpe delectabiliter possidet.
Eccle. 7. Uera quippe est & fidelis sententia iuxta Sapiētis qua dicit. Melius est ire ad domum luctus q̄ʒ ad domum ꝯuiuij. Quō
Psal. 136. enim cantabimus canticum dñi in terra aliena: si de numero sumus eoꝝ q dicūt. Sup flumina babylonis illic sedimus & fleuimus/dum recordaremur syon? Sed rursum quō flere possumus/si nec peregrinatiōis/nec pncipij/nec miseriaꝝ que p tēpoꝝ curricula successerūt/nec earuʒ que future sunt recordationē habemus? sed q̄si bruta quedam & irrationabilia pecora sola transitoria oblectamenta pensamus? Et q̄dem pteritos luctus tūc obliuioni tradere humanuʒ est/cum cōpleti sunt alicui dies luctus: teste veritate que
Joan. 16. dicit. Mulier cuʒ parit tristitiam hēt/q2 venit hora eius. Cuʒ autem peperit puerum/iaʒ nō meminit pressure ppter gaudium/q2 natus est homo in mūduʒ. Hoc inquam mō preteritos luctus obliuioni tradere humanuʒ est: quotquot eniʒ filij dei sum⁹/in spe huiuscemodi laboramus. Sed illud est aut demonuʒ pprium/aut aialiuʒ/rōne carentiuʒ: videre signa mortis/& mortis exitiuʒ nō timere: sentire tempestatis indicia/& tempestatem pximam nō vereri. Quocirca tractaturis de doloribus vltimis/a primis huius mūdi doloribus inchoandū est: siue vt detectis calamitatibus ipsius que singulis seculoꝝ finib⁹ accidere: spēs illius que decipit insensatos vilescat: siue vt per mala preterita/discāt hi q duri sunt corde credere ac vereri/ea que predicta sunt a dño circa finem futura: presertim cum eadem flagella in significatione precesserint futuroꝝ: ita vt per ea ipsa que antiquo illi populo accidisse legimus/que futura sunt in extremis tpibus intelligere valeamus.

¶ Licʒ ergo vtilitatem libri huius multiplicem esse putem: intētionis tñ nostre est quātum nobis prestiterit deus/regni temporalis/q pprie dicit Babylon/cōprehendere finem: & q prope sit ecclesie partus: qui tpe eodeʒ futurus est verbis lucidissimis aperire. Si quō audiant & quiescant hi qui christiana pfessione cēsentur: & relictis vanitatibus & honoribus mundi/vocem illam dñi audient aure cordis: qua dicit. Exite de illa populemeus/ne participes sitis delictoꝝ eius: & Apoc. 18.
de plagis ei⁹ nō accipiatis: qm̄ puenerūt pctā eius vsq; ad celum: & recordatus est deus iniq̄tatum eius. Sed pro eo q fletum illum vesptinum de quo dicit ps. Ad vesperum demorabit fletus. Multi Psal. 29
sicut predictuʒ est fletus mistici in pristino illo populo precesserunt: nō ociosum esse credidi eos ipsos in hoc libro pmo: non q̄dem fm spūm sed fm litteram tāgendo/potius q̄ʒ scribendo colligere: vt nō prius iuxta illud: qd̄ spūale est/sed qd̄ aiale: deinde qd̄ spūale: quatenus primo fm lrām/pia instruat infantia: ac deinde qd̄ senum est/sequatur misticus intellectus. ¶ Ceteruʒ si fm modū concordie/quo vetera sibi gesta cum nouis in quadam ꝯueniunt equalitate/vtriusq; testamenti tpa diligenter notamus. Inuenimus ad vtriusq; finem ptinere testimonium illud Psal. quo dī. Ad vesperum ps vbi. s.
demorabitur fletus: q2 & illi circa finem trāsmigratio facta est/& hic agnoscit faciēda. Nec miruʒ si homines aiales nequeunt ista pcipere: q2 scriptum est. Aialis homo non pcipit que sunt spūs dei: Prime ad Cor. 2.
sed & si nequeunt qui eiusmodi sunt/spi/

ritualia spiritualibus comparare:vt veri
tatem que est in spiritu itelligere queāt:
Nūquidnam vel illō negare queunt.ꝙ
iterrogatus dn̄s a discipulis de signo ad/
uentus sui ꝛ ꝯsumationis seculi:rn̄dit di
Luc.21.ꝛ Matth.24.ꝛ marci.13. cens.Surget gens cōtra gētem/ꝛ regnū
aduersus regnum:ꝛ terremotus magni
erunt per loca:ꝛ pestilētie ꝛ fames:terro
resqꝫ de celo ꝛ signa magna erunt?Ecce
q̄ꝫclarum est in euāgelio : ꝙ sub obscuro
satis enigmate psalmista ꝓphetauerat/di
cens.Ad vesperū demorabiť fletus. Qđ
si queriť de eo ꝙ adiunctum est:ꝛ ad ma
tutinū letitia:Nunqdnam vel hoc ipuz
tacere potuit veritas que adhuc venit in
Lu.Matth.ꝛ mar.vbi.s̄. mūdum/vt testimoniuz peribeat verita/
ti?Uidete(inquit) ficulneam ꝛ oēs arbo
res/cum producūt iam ex se fructum/sci
tis qꝛ ꝓpe est estas.Ita ꝛ vos cum vide/
ritis hec oia fieri/scitote qꝛ ꝓpe est regnū
Ubi.s̄. dei.Et iteruz.His āt fieri incipientibus
respicite ꝛ leuate capita vestra/qm̄ ecce
appropinquat redemptio vestra . At ne
qs'diceret nō esse plangēduz/vbi tam e
Joan.16. vicino seqtur ꝯsolatio letitie matutine.
Dicēs ipsemet alio loco.Iterum aūt vi/
debo vos ꝛ gaudebit cor vestruz:ꝓmisit
dicēs.Amen amē dico vobis qꝛ plorabi/
tis ꝛ flebitis vos:mundus aūt gaudebit:
vos aūt ꝯtristabimini/sed tristitia vestra
verteť in gaudium.Nō igiť absqꝫ spe le/
titie flenduz est ꝛ lugēdum/cū miserator
Ps.32. sit ꝛ misericors dn̄s sup timētes euz:ꝛ in
eis qui sperāt sup misericordia eius. Un̄
Mala.2. ꝛ qbusdam dicētibus. Uanus est qui ser
uit deo:ꝛ qđ emolumētum qꝛ custodiui/
mus ꝑcepta eius:ꝛ qꝛ ambulauimus tri/
stes coram dn̄o exercituuz.Post alia que
rn̄dit eis/ad ostendendam remunerationē
quaz ꝑcepturi sunt a dn̄o in die illa/adie
cit ꝛ ait.Scriptus est liber monumēti co
ram eo timētibꝰ dn̄m ꝛ cogitantibus no/
mē eius.Et erit/ait mihi dn̄s exercituū/
in die illa quam ego facio in peculiuz:ꝛ
parcaz eis sicut parcit hō filio suo seruiē/
ti sibi. Et hec qdem dn̄s in Malachia.
Ezech.9. In Ezechiele aūt q̄ꝫmagnus sit tristitie
fletus/aptius declarať:vbi viro qui indu
tus erat lineis ex voce domini dictuz est.
Trāsi per mediam ciuitatē in medio hie
rusalem:ꝛ signa Thau in frōte viroꝝ ge/
mētiuz ꝛ dolētiuz sup cūctis abhomina/
tionibus que fiunt in medio eius.Ubi ꝛ
mox subditur.Et illi dixit audiente me:
Haud dubiuz ꝙ sex viris in quoꝝ mani
bus/vt superius dixerat/vasaiteritus vi/ Eze.vbi.s̄
sa sunt:trāsite per mediam ciuitatē sequē
tes eum ꝛ ꝑcutite:nō parcat oculus ve/
ster/neqꝫ misereamini senem adolescen/
tem/ꝛ v̄ginem/paruulos ꝛ mulieres in/
terficite vsqꝫ ad iternitionem.Oēm aūt
sup quem videritis Thau ne occidatis:
ꝛ a sanctuario meo incipite.Igiť ꝛ si mul
ta sunt que occurrūt/multa que pro mō
materie lustrare cōpellimur : vtpote qui
ꝫm plenitudinē illam scie quā duo che/
rubin significāt : de duoꝝ testamētorum Eze.pꝰꝛ 10.ꝛ Exo.25.ꝛ.37.
cōcordia tractaturi sumus.Illud tn̄ est
precipuuz/pro quo vt tam multa scribā/
tur/occasio multipliciter data est:imine/
re.s.tp̄s trāsmigrationis illius q̄ꝫ defle/
bat in spū Hieremias ꝓpha:ꝛ diem illaz In tre.
tenebrarum ꝛ caliginis:de qua per aliuz
ꝓphetam dictuz est . Ululate qꝛ ꝓpe est Esa.13.
dies dn̄i/dies tenebrarū ꝛ caliginis/dies
nubis ꝛ turbinis/dies tube ꝛ clangoris.
Et hec qdem futura sunt/velit nolit mū
dus futura sunt.¶ Sed pleriqꝫ ꝑsumē/
tes de clemētia aliter q̄ꝫ opꝫ presumere:
ita vt ꝯtemnēdum putāt iudicium iusti
dei:ac si preteritis gn̄ationibus/nullam
vnq̄ꝫ seuritatem in puniēdis pctōribus
ostendisset.Quapropter nō inutile fore cre
dendi timere volētibus verum deuz so/
lēniora eius iudicia/que in diuina pagi/
na scripta sunt/ad memoriā eoꝝ quos le/
gere ꝯtingerit opus istud.Et fortassis li/
bros ipsos canonicos in qbꝰ scripta sunt
rare occurrūt legere reuocare:si qūo per
ea que gesta sunt in illis hoibus/qui mul
tis ignorātijs subiacebāt. Cōsiderent pa
riter ꝛ intelligāt qua sentētia plectendi
sunt illi.qui postq̄ꝫ vera lux venit in mū
duz/diligūt opera tenebrarū/magis q̄ꝫ lu
cis.Sed iam nūc locus est exordiuz que/
rere:si tn̄ nō absurduz est querere qđ ha/ Joan.3.
betur:ꝛ

betur: et expectare aliũde: q̄ iure heredi/
ps.88. tario possidetur. Quis est enĩ hō ꝓpaga/
tus ex adam qui nō videat mortē? Quis
Prouer. 14. est hō q̄ sic viuat vt ignoret sepulchꝛuꝫ:
et cui⁹ extrema gaudij nō occupet luct⁹?
Uñ aũt incepit luctus iste/nisi ab eodem
Gene. 3. Adam qui pro culpa peccati sui exclusus
est de paradiso: et vt fleret cuꝫ sua ꝓle rea
tum suũ/in valle lachrymaruꝫ sine mora
inclusus. Quia eniꝫ eterne vite largitore
ↄtempto sugestioni hostis antiq qui per
Geñ. vbi supra. serpētem mulieri locutus est/assensit vt
vetitum vsurparet. Non fuit decetero di
gnu; qui maneret in loco sancto/et canta
ret cuꝫ angelis alſa: sed magis vt dignus
erat/missus est in lacu miserie et luto fe/
cis: in loco horroris et vaste solitudinis.
Missus est inquã missus vt lugeret et fle
psal. 119. ret: et diceret in corde suo. Heu mihi q:
incolotus meus ꝓlongatus est: habitaui
cum habitãtibus cedar multum incola
fuit aĩa mea. Fecerũt hec aũt ꝑmi patres
fecerunt patriarche et ꝓphete: quotquot
sunt ad vitam ꝑdestinati ab origine mũ/
psal. 136. di. Qui ēt sup flumina babylonis mise/
rabiliter sedẽtes et flentes: quotienscũqꝫ
audiebãt vocem eoꝝ qui dixerãt se capti
uos illudẽtium sibi/et dicẽtium: hymnũ
cãtate nobis de cãticis syon. Protinus
illis rñdebant dicẽtes. Quõ cantabimus
canticuꝫ dñi in terra aliena? Quõ exulta
bimus tot calamitatib⁹ addicati: ituri et
nō reuersuri in terrã tenebrosam et optaꝫ
Job. 10. mortis caligine/terraꝫ miserie et tenebra/
rũ: vbi vmbra mortis et nullus ordo sed
sempiternus horror inhabitat? Et qdem
si hoc solum pateret genus humanuꝫ vt
dictum est de loco beatitudinis in forna/
cem ferream huius mũdi: in quo in labo
Geñ. 3. re vultus sui vescit pane suo: liceret ei vi
uere in eternuꝫ. Et lꝫ inter multos labo
res vitam ducere luxuriosam/nō eēt vsꝫ
q̄ꝫ detestabile malum/si hi qui nescirent
gaudia syon/mũdi delitijs letarent. Cuꝫ
aũt et post hui⁹ mũdi miserias ad eas que
preter modum sunt miserie sese videant
filij hoium sine mora venire: mirum cur
nō cogitãt in corde suo q̄ vir ille iustus
deflebat dicens. Homo natus de mulie/ Job. 14.
re/breui viuens tpe/replet multis mise/
rijs: qui quasi flos egredit et ↄterit/et fu/
git velut vmbra: et nunq̄ꝫ in eodem statu
ꝑmanet. Certe si primi hois statum qua/
lis fuerit ante culpã/cum adhuc esset in
paradiso: qualis cuꝫ post culpam ductus
est in exiliuꝫ istud: qualis cuꝫ is q hoiem
mortuuꝫ et maxime iugulatuꝫ nōduꝫ vi/
derat. Abel iustum filiuꝫ iterfectũ agno/
uit: vigilãter pensamus: longe differen/
Gene. 4. tius itellexit esse miserã ↄditionem suaꝫ
in morte filij: quã prius q̄ꝫ exptus fuerat
in detrimẽto ruine sue et expulsionis de
paradiso: q: tunc qdem egressus est hō
de patria ad exiliuꝫ huius mũdi/postre/
mo ab exilio ad inferni tormẽta. Et hic
qdem horribilem esse mortē nouerat/et
psal. 48. plene didicerat antea culpã. Sed hō ait
cum in honore eēt non intellexit. Aliter
aũt audita/aliter eniꝫ visa pensantur. Ab
hac aũt vsqꝫ ad Noe gñationes decē de/
curse sunt in mũdo: in qbus sufficere ex/
timauit dñs datam sentẽtiam vltions:
ne videret absqꝫ iusta causa supra modũ
extẽdere manũ suam: et nō tam ex verita
te iudicij q̄ꝫ ex passione iracũdie delicta
filioꝝ hoiuꝫ in furore punire. Sed qd di
Ecclẽastes 8. c. cit scriptura? Q: nō cito ꝓfert ↄtra ma/
los sñia absqꝫ vllo timore filij hoium ꝑ/
petrant mala. Capl'm 2m.

Um cepissent inquit Moy/ Gene. 6.
ses multiplicari hoies super
terram et filias ꝓcreassent/vi
dentes filij dei filias hoium
q̄ꝫ essent pulchre: acceperũt
vxores sibi ex oibus quas elegerant. Et
post pauca. Uidens inqt deus q̄ multa
malitia hoiuꝫ esset in terra: et cũcta cogi/
tatio cordis intenta esset ad maluꝫ omni
Gene. vbi supra. tpe/penituit eum q̄ hoiem fecisset in ter
ra. Et qbusdam iterpositis adiũctuꝫ est.
Anno sexcẽtesimo vite Noe mense scdo
Gene. 7. septimodecimo die mẽsis rupti sunt oēs
fontes abyssi magne: et cataracte celi ap/
te sunt: et facta est pluuia sup terraꝫ qua/
draginta diebus et quadraginta noctib⁹.
Et rursuꝫ post aliqua. Et aque ꝑualue/

Ubi.s. runt nimis sup terram: optiq3 sunt oēs montes excelsi sub vniuerso celo. Quindecim cubitis altior fuit aqua sup montes quos operuerat: cōsumptaq3 est ōis caro que mouebat sup terram. Uniuersiq3 hoies & cūcta in qbus spiraculu3 vite est/mortua sunt: & deleuit oēm substantiam que erat sup terra3: ab hoie vsq3 ad pecus tam reptile q3 volucres celi deleta sunt de terra. Remāsit autē solus Noe & qui cu3 eo erant in archa. Ecce qualiter pfecit mūdus: qnimo queādmodu3 pficiendo defecit. Certe gñatio illa in pace erat & letitia multa. Dissimulās aut paruipendēs scire se miserias pditionis sue. Erāt enim in illa & hoies sicut & nos sumus mūdanis irretiti negocijs: & iuxta veritatis vocem: comedētes & bibentes: plantātes & edificātes/& nuptui tradentes: nihil suspicātes eo4 que acciderunt aduersi. Si eni3 nos qui christu3 induimus: quiq3 vbo vite potati & diuinis sacramētis instructi: munus spūs sancti in baptismo accepimus: repētinam horam iudicij legimus in scripturis: & tñ pro nihilo reputamus: quāto minus illi timere poterāt/q diuinū iudiciu3 nesciebant? Si ergo vt ait Petrus originali mundo dñs nō pepercit: sed octauo noe precone iustitie custodito diluuiu3 mūdo impiorū induxit: q3to magis nobis timēdum est qui nullaz penitus excusatione habemus? Et si tantū post se fletu3 inerudita plebs illa de suis calamitatibus reliquit: qd de illis erit qui deu3 negligūt: & post verbi dei notitia3 dñationem ptemnūt? Sed de hoc quid dicēdum? Qd mō vix credit enarratū/scief plenius in die illo. Nam & tunc materialis qdam sermo: fabrilis operis arche nō tacuit qd futuru3 erat: sed tñ dura corda mortaliu3 tūc solum ad insolitu3 signum euigilare ceperunt/cum pre nimia turbatione excitari nō poterāt. Uideres eni3 tūc matres obstupescere ad filios. & filios eiulare ad matres/fratres ad sorores/& sorores adinuice3: nullūq3 posse alteri subuenire nec sibi. Uideres puiuātes pterritos dissilire a mensis/querere fugam & inuenire non posse. Uideres pfusos iuuenes illecebrosos declinare amplexus: lubricas mulieres carnis lasciuiam detestari. Clamabat alter ad alteru3: & vnus luctus oiu3 ascēdebat: q3 morte3 qsq3 cernebat oculis: & qd sibi accideret stupore pterritus nesciebat. Sd qs illas sufficeret deplorare miseria3/si cūcta que ad rem nō ptinēt vellet enumerare? Que vo nō pcuteret corda subita tot viuētium strages: quas ad lamēta gelidas non pfunderet mentes? Quis eni3 terre abyssi insolitā eruptionem psuetos trāsmeare meatus: aut etherea illuuione vniuersam pfundere supficiem terre: aut alta nō timeret montiu3 opiri cacumina? Hec de originali seculo nō frustra in hoc ope breuiter prelibāda credidimus: que velut gallicinia queda3 in tēpestate noctis silētio diem magni iudicij intonuerūt/vt scirēt filij Adam imperare altissimū in regno hoium: & oculos dñi ptēplari bonos & malos. Ca.3m

Matthei 24.

Matthei vbi.s. & prime ad Thessal. 5

scōe pet. 2

Prouer. 15.c.

Tangendum est aūt aliqd de sequēti iudicio qd factu3 est tpe Habrae: vt sciamus presentem mūdu3 nō esse gaudij sed meroris. Hoc quoq3 mō e multis que solēni memorie data sūt aliqd pstringētes: ad explorādas & deplorandas nostri eui miserias: totu3 impetū nostri cursus dirigamus: vt per ea que legimus sup alios pensemus iminētia nobis/& exēplis precedētiu3 caueamus futura. Non multa iuxta hebreos decursa sunt anno4 curricula a Noe vsq3 ad Habraam: ita vt tūc vsq3 Noe/supstes etia3 fuisse dicatur. Tradite sunt tñ obliuioni angustie priores: & nec sic offendere oculos maiestatis diuine humana fragilitas ptimescit: nec similia mō crimina/qn ēt grauiora iungunt. Sed eo4 aliq oipotēs deus videre dissimulauit: nōnulla terribili9 castigare decreuit. Nō eni3 sicut pus inundanti voragine/mortaliu3 vniuersitas absorta est: sed qbusdam quasi rates vento4 agitati pcellis sirceis/atq3 sileis allisi vel arrepti periculis/crebra naufragia passi

fragia passi sunt. Egit hic sapiēter ꝛ pro/
uide diuine moderatio pietatis: vt prius
in alijs ptimesceret ꝙ sibi q̄sq̄ʒ audiens
accidere formidaret: ꝛ in alterius ruina
ppenderet/qualiter qs suam plāgere de/
buisset. Datur ergo lamētis spatiuʒ/non
miseriaruʒ soluit incremētuʒ. In oculis
nāqʒ plurium pars vna districtius iudi
catur: vt inde plures spū patiant̄ ad ve/
niam: vñ aliq corpore cruciant̄ ad penā.
Quapropter si nō segniter ituemur/non
minoris occasionē formidinis datam esse
pstat mortalibus/cū emisso celitus igni/
Geñ.19. to sulphure/necati sunt incole sodome ꝛ
Gene.7. gomorre: q̄ʒ cōmunis illa humani deso/
latio generis q̄ʒ vorago repētina ingessit
tuʒ q: erūnas illas q flerēt plus q̄ʒ octo
pme petri aie non fuere supstites: tum q: illud per
3.c. aquam istud per ignem ꝛ sulphurē acci/
disse: nō mō verba ipsa ꝓstant̄ diuina:
verū etiam terra nigra ꝛ in cinerem reso
luta: postremo ad future qȯ veꝛ est gña/
tionis terrorem inaudita prius illa vltio
de peccatoribus data est audire illa Noe/
triumqʒ filioꝝ eius posteritas poterat vi
dere nequaq̄ʒ. Certūqʒ est languescēte fi
de audita sepius/vt despecta vilescere vi
sa magis ꝛ expta timeri: quāuis ꝛ audita
tanto huius sensibꝰ tenacius solēt adhe/
rere: q̄ʒto in ɔpsectu pluriuʒ gesta e pro/
ximo referunt̄. Sed de his que circa so/
domam ꝛ gomorrā gesta sunt diuina iu/
dicia: aut dubium qȯ ad terrorem filioꝝ
Adam: nō languide hucusqʒ fidei in di/
cia manifesta cernunt̄. Stagnuʒ sane fe/
toris sulphurei: cuius degustatio absin/
thij salisqʒ mixturam quāte in ipsius ꝓ/
funde pene lateāt/patens superficies ꝛ fe/
Gene.18. tor simul eque demōstrat. Predixerat aūt
hoc ipsuʒ dñs habrae: ne qs forte accidis/
se casu/ꝛ nō magis diuinitus causaretur
Psal.13 quasi nō respiciat deus de celo sup filios
hoīuʒ: vt videat si sit itelligēs aut requi/
Gene.18 rens deū. Num ait potero celare habrae
que gesturus suʒ/cum sit futurus in gen
tem magnā ꝛ robustissimā: ꝛ bn̄dicende
sint in ipso oēs nationes terre? Scio eniʒ
ꝙ precepturus sit filijs ꝛ domui sue post
se: vt custodiant viam dñi/ꝛ faciat iudi/
cium ꝛ iustitiam. Num igit̄ vir sanctus
silētio crederet opprimēda: que ad terro/
reʒ filioꝝ suoꝝ seueritate iusti iudiciʒ dei
gesta esse psciuit? Erat eniʒ attonitus ex
his que ɔtingerat pater sanctus: ꝛ qua/
liter humana fragilitas timere deum iu/
dicem debuisset: exēplo illi terribili edo/
cebit̄. Sed qua putas cordis ɔtritione?
Quibus putas sermonibus eos qui nō
nouerant instruebat? Aut talibus inquā
aut similibus his. Uidetis loca ista o fi/
lij/in stagnū sulphureum nunc redacta:
ego illa quondam florida/ꝛ instar paradi
si irrigari pspexi. At pro intollerabili ma
litia inhabitātiuʒ in ea: terra oliʒ fructife
ra ɔuersa est in salsuginē. Nō eniʒ timue
rūt deum celi qui creauit oīa ex nihilo:
nec ei qui fecit illos pro acceptis bn̄ficijs
dignas grās reddiderunt: ideoqʒ traditi
sunt in sensuʒ reprobū/vt facerēt ea que Ad Ro/
nō ɔueniunt: ꝛ mercedem erroris sui re/ ma pmo.
ciperēt ēt in hoc mundo: vt scirent quid
mereant̄ qui delinquūt sub gratia: si tali
sentētia puniti sunt qui sine lege ꝛ gratia
peccauerūt. Uerūtamē ꝛ si districto satis
equo tñ iudicio eē punitos/testat̄ simili/
tudo sceleris ꝛ ostēsio pene. Si enim in
nālem vsuʒ femine/extra mēsure limiteʒ
exardescerēt: aut si ardore supati adulte/
rij libidinis crimen ꝑpetrarēt: sufficeret
eius forsitan ꝑena ignis: vt simplex saltiʒ
supplicium pro reatu sentirēt. At qui cō
tra nature vsuʒ/masculi insurgētes in ma
sculos/qȯ dici quoqʒ nephas est/scelus
turpitudinis oparūt/nō incōuenīēti iu/
dicio i sulphure cruciant̄ ꝛ igne: q̄tenus
q se vstione libidinosa succēderant ignis
paterent̄ ardorem: ꝛ qui fetorem tāti sce/
leris volūtarie auxerāt/fetore quoqʒ sul/
phuris necarent̄ inuiti. Cap.4^m.

Audet sup his hostis anti/
quus/cui vita semper odi/
bilis/cui dulcia sunt pocula
mortis: ꝛ quod his grauius
est quasi victor gloriatur de
scelere/cum adhuc vsqʒ ꝑperauit sugge/
stio: vt tāta seueritate miseros/pena hic

iam premeret gehennalis. Sed nō sic in/
quam eius cōquiescit voracitas/non in/
teremptoꝝ copia/eius īsatiabilis tempa/
tur rapina:qui miseroꝝ cruciatibus ma/
gis q̄ȝ cruore letať:qui captos vt in ge/
hēna extorreat penas dissimulat tpales.
Illa enim magis sitit/illa magis expetit
arma mortis:quibus pena necis ꝑpetue
mortalitas hoium inuoluať. Letať ergo
īuidus ille in germine pctōꝝ : qꝛ mūduȝ
mortalibus plenū cernit:qꝛ plures repit
quos absorbebat malos. Hic iam ꝑparat
vasa mortis:lites ꝯcitat ⁊ ingeminat bel
la. Qđ si ea que in nationibus gesta sunt
enumerare querimus:iam necesse est oi/
no ab opere inchoato qescere. Sed neqȝ
ad opus ip̄m idoneum eē ꝯfiteor:qꝛ vir
eruditissimus Horosius presbyter ne la/
tere quiret posteros pleno libro digessit.
Nostruȝ est aūt in hoc libro primo gesta
veteris testamēti cōpilādo ꝑstringere:⁊
in eis huius operis fundamēta iactare:
vt sciat prudēs lector quoꝝ ꝯcordia que/
rēda sit in nouo/duȝ se similia recolit in
prime ad corrin. 10 veteri testamēto legisse. Oia quippe vt
ait Apl's in exēplum ꝯtingebāt illis:scri
pta sunt aūt ad instructionē nostram:in
quos fines sclōꝝ deuenerūt. Cap. 5m.

Gen. 39. Eodē libo 27. c. Eodē libo 45. c.

Oseph vir castissim⁹ vt scri/
ptura testať/vendētibus euȝ
fratribus ductus est in egy/
ptuȝ. Cuius vēditionis dā/
na/cum deus qui bonus est ꝯuerteret in
Ibi. 47. occasionem salutis/oi cuȝ sua ꝓle Jacob
descēdit ad filiuȝ in egyptū. Sed cū eius
aucta nimis ⁊ mltiplicata posteritas/Jo
Exo. p° seph cuȝ suis fratrib⁹ obeūte/alterius qui
nō nouerat ioseph feroci dn̄o subdereť/
dat impietas ꝯsiliuȝ/cunctoꝝ auctor ma
loꝝ:quatenus inocentes hebreoꝝ pueri/
Ibidem primo. aquis fluminis prefocati neceņť:ne ge/
nus ipsuȝ hoium tam in prole fecūdum/
vltra moduȝ excrescēs egyptioꝝ sibi re/
gnum versa vice subijceret. Sed clamor
tanti sceleris ꝑuenit vsqȝ ad celuȝ : ⁊ qui
cūcta speculatur deus in caput reddidit
opantis. Nam qui se ꝯtra lactētium tur/
bam indurare nō timuit:cōdigna est sen
tentia indurationis punitus:vt qui non
est miseratus infantie/nec deus misereť Exo. 14.
illius:⁊ qui in flumine necauit paruulos
marinā reciperet sepulturam. Et lȝ alter
pharao ille/alter fore iste credať:nihil tn̄
obsistit in ꝯtinuandis mysterijs:si culpa
parētis impij in penā vertiť successoris.
Habet eniȝ ⁊ ipietas successionem suaȝ.
Un̄ ⁊ deus oipotēs loqtur dicens. Ego Exo. 20.
sum deus fortis ⁊ zelotes/qui reddo ini/
quitatem patrū in filios:in tertiaȝ ⁊ q̄r/
tam gn̄ationē. Sed in hac seueritate iu/ ps. 145.
sti dei faciētis iudiciuȝ iniuriam patiēti/
bus nō diu potuerūt exultare ⁊ extolli fi
lij israel:qꝛ secuȝ habebāt ⁊ nesciebāt ho
stem aiaruȝ suaꝝ. Probati enim an vel/
lent obtēperare deo/⁊ ei qui tam multa
pro eis signa fecerat in egypto ⁊ in mari Exo. 14.
rubro:irritatores potius inuenti sunt q̄ȝ Sap. 10.
fideles:⁊ qui iram mereren̄ť q̄ȝ gratiam. ps. 104
Propterea ⁊ sicut erant digni repleuit
eos deus multis miserijs/donec in solitu
dine deperirēt. Intātuȝ eniȝ puniti sunt
pro sceleribus suis:vt ex omni illa senuȝ
frequētia nō sup̄esset aliquis/preter Jo/ Nūi. 14.
sue ⁊ Chaleph viros patiētes ⁊ humiles ⁊ Deut. 1
qui iusti vestigia sunt secuti. Nec simpli/
ci vltione puniti sunt:vt sicut mori solēt
hoies/ex hac luce migrarēt:sed alij q for
nicati sunt vsqȝ ad vigintitria milia/vna Exo. 32. ⁊
die pariter ceciderūt. Alij qui tētauerūt prime ad
deuȝ a serpētibus perierūt. Alij qui mur corrin. 10.
murauerūt/exterminati sunt:alij ob rea/ Nūi. 20.
tum sup̄bie scissa terra absorti sunt:⁊ in/ Nūi. 11.
audito vltionis genere/viuētes ad inse/
ros descēderunt. Cum igitur gn̄atio illa Nūi. 16. ⁊
vniuersa talibus deperiret sentētijs:ad ps. 104.
extirpāda cananeorum germina filij pro Nūi. 14.
patribus destinanť. Deleto nāqȝ populo ⁊ Deut. 1.
illo sup̄bo/populus nouus qui ortus est
in deserto iuenit misericordiaȝ corā deo:
⁊ ipse hereditauit terraȝ pro qua iurauit
patrib⁹ suis. Qui postq̄ȝ loca nō sua pos/
sidere cepit/iuxta illđ deuteronomij. In/
crassatus est dilectus : ⁊ recalcitrauit in/ Deut. 32.
crassatus pinguatus/dilātatus:dereliqt
deum factorē suuȝ:recessit a deo salutari
suo. Sed ⁊ ipse vt testatus fuerat/faciem Exo. 33.
suam

suam abscondit ab illis/eosqꝫ per annos
singulos in manibus extraneis dereliqt.

Capitulum 6m.

Judicũ.2 ꝛ 3 ꝛ.6. ꝛ ꝑmi regũ.12. 1.reg.17 ꝛ scd̃i.8.

IN dieb⁹ itaqꝫ Josue vsqꝫ ad
tpa Dauid regis:ꝑpaucis si/
bi pace iteruallis ꝯcessa ite/
rum atqꝫ iterũ in manus ex/
traneas dati sunt.Quasi ergo nouus lu/
cifer rex ipse bellicosus effulsit:qui ꝛ ve/
1.regũ.1. luti qbusdam victoriosis radiis acies te/
3.reg.3. nebrarum fugauit:quiqꝫ regnũ pacificũ
ꝛ.4.c.ꝛ Salomoni relinquẽs/repletus felicitate
ecclia̅stes ꝑ°ꝛ.2. ꝛ gloria/obdormiuit in pace. Regnauit
ergo Salomon in multe eminẽtie clari/
3.reg.11. tate:essetqꝫ inter beatos clarissimus:nisi
heu pro dolor naufragaret in fine.Nam
q: phana edificauit ꝛ coluit/passus est ꝛ
aie ꝛ paterni imperii detrimẽtum:ita vt
Eodem li in tpe Roboam:quez in suo tanto reatu
bro ꝛ eod dereliquit heredem:ex magna sui parte
c.ꝛ.12. patere̅t discidiuz.Huius eniz tpibus re/
gno in duobus diuiso iminere multa ma
la hebreis ipsa eadem scissio testabat̃.Et
Dauid qdem posteritas que in iuda re/
gnauit:vt cũqꝫ in aliqbus legis iussa ser
uauit:qui vͦo ab eodem alienati sunt ex/
cidere a fide/seqꝫ variis erroꝝ spiritibus
intercisis loris fidei vẽtilandos exposue/
Ubi.s̃. rũt.Decem deniqꝫ tribus que dicte sunt
postea israel/discedẽtes a iuda/ꝓpriuz si/
bi regem ex effraim in suis possessionib⁹
elegert̃.Qui postq̃ tẽplo dei terga vͦten
tes a domo Dauid quẽ deus elegerat in
bñplacito suo ifeliciter discesserũt:docẽ/
3.reg.12. te se hieroboaz/qui sibi elegerãt in pasto/
rem:duos vitulos aureos ꝛ deos gẽtiuz
Eodẽ lib° coluerũt.Et qdẽ iubẽte deo accepat sibi
11.c. hieroboã/sicut ei ꝓpha predixerat decez
tribus:sed tñ iusto dei iudicio actum:vt
que semp in scissione letabant̃/in scissio/
nem venirẽt:ꝛ que iuite trahebantur ad
domuz dei regi qui futurus erat hereti/
Eodẽ lib° cus errature cuz eo pariter subderentur.
12.c. Jam enim alia vice dixerãt:nõ est nobis
ps in Dauid/neqꝫ hereditas in filio ysai.
Nam ꝛ antea ꝯtra id qꝺ se dñs voluisse
scd̃i reg.2 oñderat elegerũt sibi regem filium saul:
scientes ꝙ dñs reprobasset euz ꝛ elegisset
Dauid:ꝛ semẽ eius regnatuꝝ sup ppl̃m ꝑmi Reg.
dñi vsqꝫ in sempiternum. Cap.17m. 16.c.

DEreliquerur ergo filii israel
deum verũ/adherentes vitu tertii Reg.
lis aureis/quos fabricauit hie 12.c.
roboam:nec erexerunt vltra
oculos suos/vt recordarẽtur
iudicioꝝ iustoꝝ:sed alios atqꝫ alios erro
ribus preteritis addiderũt.Et q: nõ pe/
nituit eos discessisse a legitimis dei sui/
nec deum iustuz penituit sup ira furoris
sui:sed tradẽs illos in manus regis syrie 4.reg.17
vehementer afflixit:ꝛ nec sic auersus est
furor eius:sed adhuc manus eius exten/
ta.Tãta eteniz illa israelis calamitas nõ/ Esaie.5.
duz erat penitus ꝯsopita/ꝛ in modũ tẽpe
stuãtis animi noua certamina gẽtis assy 4.reg.18
rioꝝ oriuntur.Per hos supbia filioꝝ is/
rael nõ modo ꝯfusa est ꝛ ꝯtrita/sed ꝛ pla
ga magis vltima annullata:vt qui suire
deo viuenti filialiter nollẽt/timore hu/
mano ꝛ seruili obedirẽt mortalibus:ꝛ q
deuz verũ in patria venerari neglexerãt/
ventilati in nationes ꝛ ppl̃os/idolis gẽ/
tiuz subderent̃.Trãslatis aũt in assyrios 4.reg.17
decem tribubus/sola tribus iuda reman
sit:que.vz.tribus nõ modo.x.tribuuz is/
rael/sed totius mũdi speculum videbat̃.
Et ecce que vincebat gr̃a/vicit delictis:
vt nõ solum se illi equalẽ faceret sed ma/
iorem : sicut ꝓphetarum eximii Esaias/ Esa.1.ꝛ
Hieremias/ꝛ Ezechiel docuerũt:ꝛ vt ꝑ/ 3.ꝛ alibi.
ueniret vsqꝫ ad posteros datuz memorie Hier.xj.ꝛ
reliquerũt.Quocirca ira dei in furorem 13.ꝛ.17.
exarsit:eiusqꝫ ꝯtra filios iuda vehemẽter ꝛ.18.ꝛ alibi.
indignatio mota est.Tãto igit̃ aduersus Ezech.8.
illos seuerius ꝯcitatus est deus : quanto ꝛ alibi.
eos affectu paterno diligendo fouerat ꝛ Hiere.32
pretulerat super oia tabernacula Jacob.
Traditis ergo militie caldeoꝝ/acciderũt 4.reg. vltimo.
eis illa oia que sanctus Hieremias ꝓphe
ta/voce lachrymabili deplorat/dicens.
Qũo obtexit caligine dñs filiam syon: Treñ.3.
ꝓiecit de celo in terraz inclitam israel:ꝛ
nõ est recordatus scabelli pedum suoꝝ
in die ire furoris sui . Precipitauit dñs
nec pepcit oia speciosa Jacob destruxit
in furore suo munitiones filie iuda deie/

cit in terram/polluit regnuz ꝛ principes eius. Confregit in ira furoris sui/omne cornu israel:auertit retrorsum dextram suam a facie inimici:ꝛ succẽdit in iacob quasi ignez flãme deuorãtis in giro. Cessauit ergo ab eo regalis gloria/defecit sceptrum/periit diadema. Que erat dña gẽtium/facta est subdita caldeoꝝ. Uerũtamen oipotens deus castigans castigauit illam:nec tñ eam penitus in manibꝰ hostium perimẽdam reliqt. Reddidit eniz retribuẽtibus sibi mala:calicem qd miscuerat illi ꝓpinauit caldeis:ꝛ tẽpluz qd ceciderat repauit ꝛ vrbem.

Hier. 25. ꝛ. 29. ꝛ scd̃ʒ paral. in fine. ꝛ Esdre tertij 2ᵒc.

Cap. 8ᵐ.

Jam decursis/iuxta Hieremiam/septuaginta annis captiuitas eoꝝ ꝯsumationem accepit. Sub eodẽ nãqz tẽpore/rex medoꝝ noie Darius supauit caldeos:ꝛ Cyrus rex persarum qui regnauit cũ eo:iudeos qui erãt in babylone absoluit a vinculo fuitutis. Alterius ergo cor tetigit/vt regnum pcuteret babylonis:alterius vt templi dei fundamẽta iactaret. Sicqz factum est vt plures babylone relicta hierosolymam irent:ꝛ ad q̃zdiu suspirauerãt sine mora redirẽt. Ut ꝫ liber Esdre declarat quot quot deus tetigit corda/hierosolymam prexerunt:a qbus ꝛ fundamenta templi dñi sub Jesu sacerdote magno ꝛ Zorobabel duce iuda/ipsis inchoantibus iacta/ta sunt. Qd qꝛ nõ rectis oculis aspexere gẽtiles/impedire eos pro viribus moliti sunt:adeo vt per annos plurimos prepediti iudei opus qꝫ se ad horã incepisse gaudebãt/impfectuz maneret. Darij vo persi nõ medi:anno altero quo regere ceperat Aggeus ꝛ Zacharias ꝓphe dñi/in reliquijs captiuitatis iude que ascẽderũt de babylone ꝓphetare ceperũt:ꝛ qd tẽplum suuz iterum dñs clarificare vellet/verbis ꝓpheticis predixerunt. Cõsumatum est ergo opus templi sub Zorobabel duce iuda:facta sibi sup hac ꝓmissione a dño per Zachariaz dicẽtem. Manus Zorobabel fundauerũt domum istam/ꝛ manus eius pficient eam. Interim sub illo annoꝝ spatio/quo opus tẽpli dñi remanserat impfectum. Subito reuixit in assyria alter Nabuchodonosor maximus tyrãnus:qui sicut Judith docet hystoria/deum se vniuerse terre noiari precepit. Nec longe post sub Artaxerse deliberatum fuerat:vt genus iudeoꝝ penitus pderet ꝛ nomen:ꝛ tñ deus oipotens exurgens velut a somno nequaq̃ per viroꝝ potẽtiam/sed per feminas pdidit inimicos:vt qui humiles delere decreuerant/per sexũ humilem pderent. Et qui non nouerãt prius nisi alta, respicere:discerẽt q̃nqz humilibus ꝯsentire. Sedatis igit hincinde pressuris/pacem annis aliquot habuere iudei/vsqz ad machabeoꝝ tempora libere in suis legibus manere pmissi sunt. A regno autẽ grecoꝝ egressus est Antiochus radix peccati:qui tẽpluz oipotentis dei ꝯstituens in desertum ꝯstituit ciuitatẽ. Prophanatis ergo sanctis ꝛ effugatis ciuibus/redacta est in heremum terra iuda:ꝛ occulta feraꝝ latebra facta sunt cubilia dispersorum. Hac ergo crudeliore ceteris/tempestate transacta/nõ longe post dei filius venit in mũdum cõplere vniuersa/que de eo scripta erãt: ꝫm qꝫ inspirati diuinitus predixere prophete.

Hiere. 25 ꝛ. 29.

Dañ. 5.

scd̃ʒ pali. in fine:ꝛ pmi esdre in pnᵒ.

Esd. pmo

Esdre. 3.

Esd. tertij 2. c.

Ag. pmo zach. pᵒ.

zach. 4.

tertij Esd. 2.

Judith. 6

Hester. 3

per Jud. ꝛ hester.

Jud. 13. ꝛ Hester. 7

pmi Macha. pmo

Caplm 9ᵐ.

Et autem horuz sũma breui coartemus sermone/septem gñalia bella orta sunt cõtra filios isrl:que ꝓ eo qꝫ aliud designabant futurũ/in libro Apocalypsis signacula dicta sunt. Nimirum qꝛ vt littere muniuntur sigillis/ne prius ab aliqbus legi queãt/q̃z ab eo cui cõmisse sunt prebeat facultas: ita ne archana prioris testamẽti vsqz ad aduẽtuz christi nudarent ꝯsilio historiarum superficies/spirituales contegerat intellectus.

¶ Primum etenĩ bellum exortum est in egyptum/psequẽtibus egyptijs israelem:qd tñ deus omnipotẽs maris rubri pelagis terminauit. ¶ Scd̃m successit in terra cananeoꝝ/iam eis per Josue tradita terra in possessionem/cõfligentibus cõtra eos gentibus:ꝛ precipue philistei

Exod. 14

Josue. 12

pmi Reg.

arte preliandi doctiſſimus: de quibus in
Exodi. 13 exodo ſcriptum eſt. Cum emiſiſſet Pha
rao ppl'm/ non eos duxit deus per viam
terre philiſtijm/ que vicina eſt/ reputans
ne forte peniteret eum: ſi vidiſſet aduer/
ſum ſe bella cõſurgere ⁊ reuerteretur in
egyptum. ¶ Preliatuꝫ eſt ergo cũ phi/
pmi reg. 4. c. liſteis multo tpe: qui ⁊ tam viriliter di/
Ut. s. 5. c. micabãt: vt etiam pmittẽte deo caperẽt
archam federis dñi: ⁊ eam lꝫ nõ impune
diebus aliquot in ſuis phanis haberent
maxima multitudine filioꝝ iſrael iterem
Ut. s. 4 pta. Multo etenim tẽpore preualere p/
Ut. s. in multis ca/ pitulis. miſſi ſunt: precipue in diebus Hely ⁊ in
diebus Saul: haud dubium qꝑ exigẽtib⁹
culpis filioꝝ iſrl' pro qbus ⁊ relicti ſunt
a dño poſt obituꝫ Joſue vt eſſent eis q̃ſi
pmi reg. 1 ſudes in oculis eoruꝫ infixe. Uerũtamen
qr ab ortu Samuelis tertium ſignaculuꝫ
initiatum eſt: ſic bella philiſtinoꝝ ad fi/
nem ſecũdi ſignaculi ptinere dicimus: vt
multo amplius ad tertiuꝫ ptinere noſcã/
tur. ¶ Ad tertiam nãqꝫ tribulationem
magis q̃ꝫ ad ſcdam referendum eſt illud
Eſaie. 9. Eſaie pphete. Uertit ſyriam ab oriente/
philiſtijm ab occidẽte: ⁊ deuorabit iſrael
In libris Regum. toto ore. Et prius ergo ⁊ poſterius ſyri ⁊
philiſtijm ꝯtra iſrael ⁊ iudam ſatis ptina
citer pugnauerũt. Licꝫ vt iam dixi ad ſi/
gnaculum tertium magis q̃ꝫ ad ſcdm p/
tineat concertatio iſta: qr ⁊ ſi ſub illo in/
choata eſt/ tñ magis preualere pmiſſa/ cũ
magis filij iſrael ⁊ iuda eleuati reguꝫ ſu/
perbia regi humiliuꝫ precauerũt. Et ſciẽ
qrti Reg. 13. 17. ⁊ alibi. dum qꝑ impetus ſyroꝝ magis infeſtabat
iſrael q̃ꝫ iuda: qr magis iſraeli q̃ꝫ iude vi
cinitatis ꝯfinio iungebantur. ¶ Longa
eniꝫ ꝯcertatio facta eſt iter ſyros ⁊ filios
iſrael/ multiqꝫ filioꝝ iſrael pſtrati ſunt co
Et quarti Reg. vbi s. ⁊. ſecũ/ di pal. 16. ram ſyris ſm qꝑ ſcriptum eſt in 4°. ca. 13
libri regũ volumine. Jratus eſt furor dñi
cõtra iſrael: ⁊ tradidit in manus Aſaelis
regis ſyrie ⁊ in manu Benadab filij aſae
lis cũctis diebus. Miſertus eſt tandem
eoꝝ pp̃ter reliquias electoꝝ ſuoruꝫ/ ſicut
qrti Reg. 13. in ſequẽtibus dicitur. Uidit dñs angu/
ſtias iſrael/ qr attriuerat eos rex Syrie: ⁊
dedit dñs iſrl' ſaluatorem: ⁊ liberatus eſt
de manu regis ſyrie. Et poſt aliqua. Ui/
dit dñs afflictionem iſrael amarã nimis: qrti Reg. 14.
⁊ qꝑ ꝯſumpti eſſent/ ⁊ nõ eẽt qui auxilia/
retur iſrael: nec locutus eſt dñs vt dele/
ret nomẽ iſrael ſub celo: ſed ſaluauit eos
in manu Hieroboam filij Joas. Hac q̃ꝫ
breui pace poſt tot ſui detrimẽta trãſacta
ſecuta eſt validiſſima aſſyrioꝝ procella:
que reliquias decem tribuũ compulit ad qrti Reg. 17. c.
ruinam: ⁊ velut abyſſo multa in momẽ
to vallauit. Relicta eſt tribu iuda in qua
Dauid poſteritas impabat: quam tñ rex qrti Reg. vltimo.
babylonis qnto quaſi prelio debellando
ꝯtriuit. ¶ Sextum ⁊ ſeptimũ prelium/
duo. vꝫ. ſub vno tpe ⁊ ſub eodeꝫ ſignacu/
lo directa ſunt ꝯtra filios iſrael poſt trãſ/ Judith. 13 ⁊ Heſt. 7.
migrationem babylonis/ quo tpe ⁊ baby
lon quoqꝫ illa iclita pcuſſa eſt a rege me/
doꝝ. Et ſic ceſſantibus prelijs iudeoruꝫ
ceſſauerũt pariter ⁊ hiſtorie: ⁊ quẽadmo
dum regeuit dñs die ſeptimo ab omni
ope qđ patrarat: ita ⁊ ſub ſeptimo ſigillo
prelia filioꝝ iſrael ſimul ⁊ ſcribẽdi labor
ſtudiumqꝫ ceſſaret. Sane machabeoꝝ li
bri/ qui nõ longe ante aduẽtum dñi ſcri/
pti ſunt/ nõ habent in canone ſcriptura/
rum: nõ qꝑ tribulatio illa caſualiter acci/
derit: ⁊ quaſi nõ requirat aliqd ſimile in
tpe ſuo: ſed vt ab illis ſeptem preſcriptis
prelijs diſtincta eſſe monſtrentur/ vtpote
q̃ꝫ cum illis nihil cõſtat habere cõe. At
de hoc in ſequẽtib⁹. Sed fruſtra que ac/
ciderũt primo parenti ⁊ natis eius circa
originẽ mũdi ⁊ ſeculo originali in dieb⁹
Noe ⁊ ſodome ⁊ gomorre/ i dieb⁹ habraã
⁊ his ſimilia: necnõ ⁊ gẽtiuꝫ bella habi/
ta cum filijs iſrael enumerãdo pſtrinxi/
mus/ que antiquo pphetarum vaticinio
ſeu ẽt inſpirato diuinitus agiographoꝝ
ingenio ſolẽni toto orbe memorie tradi/
ta etiam puerulis inoteſcũt: niſi alia atqꝫ
alia geſta ptinentia ad nouuꝫ teſtamẽtuꝫ
hoꝝ ſimilia eſſe itimare curemus. Sicut
enim arbor quelibet fruſtra ſolũ radici/
bus ſtringit/ niſi ramis excreſcẽtibus le/
uem penetret aerem: ſic illius populi ge/
ſta incaſſum ſpũ ſancto ꝯſcripta fore te/
ſtamur: atqꝫ vt ſacra dei myſteria vene/

rantes amplectimur/nisi in eis spiritua/
lia q̄dam eē presignata credamus. Quia
vō sicut celum distat a terra ꝛ pēnata ani
malia ab his que terrestia dicta sunt: sic
inter testamēti veteris dignitate ꝛ noui:
ꝛ iter corpales ꝛ sp̄uales ꝯflictus nō pua
dr̄ia est:ea ipsa necessitate qua huc vsq̄
terreste iter ꝑgimus/terenuꝫ ꝓsecuti pa/
rētem/amodo cū celesti volare altius co/
gimur:ꝛ pēnatoꝝ aereos imitari volat᷒.

❡ Explicit liber primus

❡ Incipit liber secundus. Capi. ꝓmuꝫ.

prime ad Cor. 15. Rimus hō vt ait Ap̄ls de terra terrenus. Scd̄s ho mo de celo celestis. Qua/ lis terrenus tales ꝛ terre/ ni:ꝛ qualis celestis tales ꝛ celestes. Sicut portauimus imaginem terreni/portemus ꝛ imaginem celestis.
prime ad Cor. 13. Cum essemus vt paruuli/cogitabamus
vt paruuli. Q̄ñ aūt facti sumus viri/eua
cuemus ea que paruuloꝝ sunt. Si enim
de numero illoꝝ sumus/qui relicto in/
choationis christi sermone ad ꝑfectionē
ferunt̄:tales nos exhibeamus quales eē
prime ad Cor. 14. optat ille q̄ dicit. Nolite pueri effici sen/
sibus:sed malitia paruuli estote/sensibus
aūt ꝑfecti. Tales nos exibeamus/quales
Ibidē. 2. sunt hi de q̄buꝫ dicit:sapiam loq̄mur in/
ter ꝑfectos:nō quales erāt illi q̄bus ait:
Ibi. c. 3. Nō potui loqui vobis quasi sp̄ualibus/
sed quasi carnalib᷒ tanq̄ꝫ paruulis in xp̄o
lac vobis potuꝫ dedi nō escam. Raptus
secūde ad Cor. 12. Paulus vsq̄ ad tertium celū/audiuit ar
chana v̄ba/que non licꝫ hoi loq̄. Quare
nō licꝫ hoi loq̄ archana v̄ba que audita
sūt in tertio celo/nisi q̄ sp̄ualia sunt:ꝛ nō
possunt capere ea hi quos hoies vocat
prime ad Cor. 3. dicēs. Cum eniꝫ sint iter vos zelus ꝛ cō
tentio/nōne carnales estis/ꝛ ꝯm hoiem
Eadē epi/sto. 2. ambulatis. Aialis quippe homo/vt ipse
ait/nō ꝑcipit ea que sunt sp̄us dei. Stul/
titia est enim illi ꝛ nō pōt intelligere ea/
q̄ sp̄ualiter examinan̄t. Quid ergo exer
ces oculos ad elementa muta? Exterge
mentis oculos a pulueribus terreis/relin
que tumultuātes turbas/strepitūq̄ꝫ ver/
boꝝ/sequere angelum in desertū in spiri
tu:ascēde cum eodem angelo in mōtem
magnum ꝛ altuꝫ:ꝛ ita poteris videre al/
ta ꝯsilia/abscondita a diebus antiquis/ꝛ
a gn̄ationibus seculoꝝ. Et vocem (inq̄t
Joānes) primam quā audiui dicentem.
Ueni ꝛ ascēde huc. Et vt ostēderet ipse/ Apoc. 4.
met/quid ascēsus ille designet/adiecit ꝛ
ait. Et statim fui in sp̄ū. Inter cetera v̄o
sacra mysteria que oculis sp̄ualibus con
templatus est. Uidi (ait) librum scriptuꝫ
intus ꝛ foris/signatum sigillis septem:ꝛ
vidi angelum fortē predicare voce ma/ Apoc. 5.
gna. Quis est dignus accipere librum/ꝛ
soluere signacula eius. Et nemo (ait) po/
terat aperire libꝛuꝫ/neq̄ꝫ videre illuꝫ. Et
adiecit. Et ego flebam multū:q̄m nemo
dignus inuētus est aperire librum/neq̄ꝫ
videre illum. Et vnus de senioribus di/
xit mihi. Ne fleueris. Ecce vicit leo de
tribu iuda radix dauid aperire librum ꝛ
soluere septem signacula eius. Habemus
igit̄ victorem qui aperuit libꝛuꝫ. Habe/
mus leonē de tribu iuda:qui soluit septē
signacula eius. Jam ergo nuda ꝛ aperta
sunt oia:vera claritas eius qui aperuit li
brum/trāsiens de gēte in gētem illustra/
uit appositas regiones:ꝛ lustrās vniuer
sa in circuitu pambulauit:ꝛ ꝑuenit vsq̄ꝫ
ad fines terre. A sūmo celo egressio eius/ Psal. 18
ꝛ occursus eius vsq̄ꝫ ad sūmuꝫ eius:nec
est qui se abscondat a calore eius. Nō est
quicq̄ꝫ durum/nō est quicq̄ꝫ aridum aut
difficile/dūmodo propitius ip̄e sit:qui si/
cut in eodē libro testatus est/aperit ꝛ ne/
mo claudit:claudit ꝛ nemo aperit:abscō Apoc. 5.
dens a sapientibus ꝛ prudētibus verba Math. xi
vite/ꝛ reuelans ea paruulis:vt oēm phi
losophice supstitionis vanitatem exclu/
dat:ꝛ discat omnis mūdus subditus esse
deo. Nunc autē quātum ipse dederit ad
perfectionem feramur: ꝛ q̄busdaꝫ quasi
aquile pēnis assumptis/ad ꝯtemplanda
opera dn̄i exquisita in omnes volunta/
tes eius. A terrenis itineribus ad supe/
riora leuemur. ❡ Non enim possumus Terreis q̄dem ĩiustit q̄ dic̄ chri/ stū habuit
imitari nouuꝫ ꝛ celestem hoiem:qui ꝯm
deum creatus est/ꝛ reformari ad imagi/
nem eius:

se ꝓprium — nem eius: si nõ desistimus sequi eum qui
in hoc mũ — de terra est: q terrena sapit ⁊ terrenis in/
do. Dic ẽ — sistit. An forte dicturus est mihi iudeus.
iudeus q̃ — Ego nõ sequor terrenuz hoiem quẽ pec
iã messiaz — casse ↄstat in paradiso: sed obedio Moy
adorat ve/ — si/ quem scio esse verũ/ iustuz/ pium/ ⁊ san
nisse ⁊ su/ — ctum: virum ꝓbatissimum ⁊ amicũ dei?
scepisse re — Sed qui sciebat duritiam cordis eorum
gnuz in re — qui terreni erãt adhuc pro tpe promisit
rum abun — eis multa que non decet sanctos: ꝓmisit
dantia ⁊ — non celestia sed terrena/ temporalia non
gloria. — eterna. Ergo ne pro terrena patria fun/
Exodi. 3. — dẽdus est sanguis: ⁊ vt longo viuamus
⁊. 13. ⁊ — tempore seruiẽdum est deo. Quid ergo
Deut. 6. — videmus viros neq̃ ꝓsperari in mũdo/
Job. 21. ⁊ — opprimi pios ab ipĳs/ iustos ab iniustis
Hier. 12. — ambulãtes in equitate ab his qui aposta
Abac. p° — tant a deo/ ⁊ sequunt nequitiam cordis
sui? Ut enim pauca de multis ꝑstringen
do tangamus/ si pro iustitia sua Habraã
patriarcha multiplicat⁹ est in semine car
Questio — nis. Quare in singulis regionibus mun
di tã multiplicati sunt filĳ Adam in gẽ/
tibus incredulis/ ⁊ nõ obediẽtibus deo?
Ad hebr. — Si pro munere credulitatis eius datum
xj. c. — est ei vt reges egrederent de lumbis ei⁹:
nunqd nõ merito paganoꝝ filĳ preferre
potuere numina idoloꝝ suoꝝ/ qui colen
tes ⁊ seruientes eis etiam in toto mũdo
imperasse noscunt. Nunc enim si ꝓm car
nem ꝑgere opus est/ equare qs posset glo
riam saulis/ glorie Nabuchodonosor re/
gis/ aut Salomonis licz magni ⁊ incliti
Hester. 1. — Assueri/ qui impauit sup centum vigin/
⁊. 8. ⁊. 16 — ti ⁊ septem ꝓuincĳs: vel certe Alexãdri
Mach. 1 — magni ⁊ Octauiani augusti? Si sub hac
Luce. 2. — vita tm̃ spantes sumus. Quid ꝓfuit filĳs
Exo. 14. — israel egressis ex egypto corruentibus in
⁊. 32. — deserto: qd̃ filĳ eoꝝ ingressi sunt in ter/
Nũi. 14. — ram illam/ lacte (vt dicit) ⁊ melle manan
⁊ Deut. 1 — tem. Sed pro peccatis (inquiũt) suis ab/
sorti sunt: eo ꝙ nõ essent digni obtinere
q̃rti Reg. — ꝓmissa. Fatemur ⁊ nos. Sed quasi ꝑ tot
vltimo. ⁊ — annos data est terra ipsa gẽtibus nõ ser/
scdi par. — uantibus legem dei: neqz obtẽperantib⁹
vltimo. — Moysi seruo dei? Oẽs sicut moriuntur
Eccl. 3. — isti/ ita ⁊ illi: ⁊ vnus est vt ait quidam in/
teritus hoium ⁊ iumentoꝝ? Quid ergo

iubẽtur seruare precepta legis/ vt longo — Exo. 20.
viuant tempore sup terram. Hec ⁊ simi/ — ⁊ Deut. 5
lia opponẽtes christiani/ non inueniẽtes
exitum in Moyse ↄferũt se ad ꝓphetas/
qui sibi ꝓmittũt resurrectionẽ futuram.
Ad qd̃ ipsi. Si tam exilis est promissio — Eze. 37. ⁊
Moysi cõparatione ꝓmissionis huius ⁊ — Osee. 13.
similiuz: quas ↄstat factas esse per ꝓphe
tas tam longe post obitũ moysi: nec suffi
ciens est ad rñsionem/ nec digna relatio
temporalis illius vite ꝓmissio: ꝓpter ea
que de ↄtra obiecta sunt: qd si eo modo
veniens christus/ post ꝓphetas aliud sab
batuz esse docuit/ longe dignus eo ꝙ sin/
gulis ebdomadibus obseruabant iudei:
q̃uo aliam vitam ꝓmisere ꝓphete/ q̃z ea
quã vere ꝓmiserat Moyses obseruanti/
bus legem. Quid si aliam circũcisionem/ vel — Ad gal. 5
abstinẽtiam cibi Paulus? Quid si aliaz hie — ad Ro. 14
rusalem Joãnes illã vtiqz quã dicit Apo — ⁊ p̃me ad
stolus sursum est que est mater nr̃a? Nã — Cor. 8.
si ista que deorsum est hierusalem/ ciuitas — Apoc. 21.
reuera iustoꝝ est ⁊ mater credẽtiuz/ q̃uo — ad Gal. 5
in ea regnasse impĳ/ iusti/ ⁊ inocẽtes vi/
ri interfecti legunt? Quid aũt de situ lo — Exodi. 3.
ci aut de copia lactis ⁊ mellis dicturi sũt
cum fertilior sit ea terra egypti/ de qua ꝑ
multos labores ⁊ erũnas educti sunt/ vt
ad istam venirẽt? Restat ergo vt fateant
veram esse sentẽtiam illam Apostoli qua
dictum est: littera occidit/ spũs aũt viui/
ficat. ❡ Sed ⁊ nos qui cum essemus no — secũde ad
uissimi/ facti sumus gratia ꝓmi tanq̃z cõ — Cor. 3.
secuti gratiam/ spiritui magis q̃z littere — Math. 19
obtẽperare debemus/ euntes de claritate — Mar. x. ⁊
in claritatem: ac si de primo celo ad secũ/ — Luce. 13.
dum/ de scd̃o ad tertium/ ac si de loco te/
nebroso ad claritatem lune: vt demuz de
claritate lune ad maius luminare ꝑueni/
re possimus. Erat aũt locus tenebrosus
⁊ quasi celum obscurũ vetus illud testa/
mentum/ qd̃ littera dictũ est: nihil habẽs
in se caloris/ nihil luminis/ excepto ꝙ ꝓ/
phete viri iustissimi sub eo multiplici/
ter dati sunt/ qui habẽtes in seipsis spũm
dei/ essent quasi quedam luminaria in ca
liginoso loco: aut certe velut clara celi sy
dera in caligine noctis. Sed quanta esse

potest lux illa voletibus operari? Secutum est aut tempus gratie vt panderetur scdm celum: vt condereł testametuz nouum/velut in claritate lune apparete be
Ad tita. 3 nignitate ⁊ humanitate saluatoris nostri dei/qui nos ineffabili sacrameto illuminauit per semetipsum/ꝓmittens nobis
Nō bene. adhuc maiora in spiritu sancto: q: dignu non erat vt talia posset humanitas eius suggerere lingua carnis/qualia spiritus ille sanctus qui ꝓcedit ab ipso. Reuera eniz
prime ad Corin. 15. alia claritas solis/alia claritas lune/alia claritas stellarum: q: aliter potest docere deus/alr̄ sm q̄ hō est/lingua carnis/mediator dei ⁊ hoiuz homo christus Jesus: aliter ꝓphete qui eius ꝑcursores fuerut. Quocirca vt ad primu celum ptinet testametum vetus/in quo agitur spaliter de ꝓpagine filiorū Jacob: eoꝝ.s. qui sm carnem nati sunt. Ita ad scdm ptinet testametum nouuz/in quo agił de ꝓpagine electoꝝ dei: qui nati sunt ad iustitiaz/regnati vtiq₃ ex aqua ⁊ spu sancto. Certe si vtriusq₃ populi cosiderare differentiam libet/que putas mens humana ꝯsiderare sufficit q̄₃ maioris dignitatꝫ est ee filios dei q̄₃ filios israel: maxime cuz natiuitas illa sine peccato esse nequeat: ista sine iustitia esse non possit? Credidit (ait
Gen̄. 15. ad Ro. 4. ⁊ ad Gal. 3. scriptura) Habraam deo: ⁊ reputatuz est illi ad iustitiam. Qd si fides habrae reputata est ad iustitiam/liquet q̄ fides eoꝝ qui credetes baptiganł in christo reputata sit illis ad iustitiam. Multum ergo distat inter vtruq₃ celuz/multa iter vtruq₃ testametum differetia est. Differunt sane vtriusq₃ natiuitates: differut vite: differunt bella: differut ⁊ victorie. Illi enim
Joan. 3. Deut. 24. ex carne: isti vt iam dixi ex aqua ⁊ spu nati sunt. Illi faciebat vxoribus libelluz repudij/⁊ simul habebat qd volebant. Isti
Ad ephe. 5. in typo christi ⁊ ecclesie singuli singulas teneri iubenł: quas etiam nec dimittere licet/nisi ob solam causam fornicationis.
Math. 5 Illi pro terrenis possessionibus pugnauerunt/siue vt obtineret terras no suas: siue ne iniam suis cedere hostibus viderętur: isti no tam pro terra aut qualibet terrena substatia/sed pro sancte libertate ecclesie ⁊ salute spirituum suoꝝ preliasse noscunł: iuxta illud qd per Joanem dictum est. Si deus pro nobis aiam suam p̄ Joan. 3
posuit: ⁊ nos debemus pro fratrib⁹ aias ponere. Certe vidimus ex parte qd differat iter vtruq₃ celuz. Sed no q: sm operum tante esse nouimus dignitati/icciro dicimus esse in eo finem ꝑfectionis. Et vbi est illd qd iam renatis in christo improbat Paulus: vocans illos hoies ⁊ aiales/⁊ qbus lac opus esset no solidus cibus: dices aialem hoiem no percipere que sunt spus dei. Restat ergo vt in ter/ prime ad Corin. 2.
tio celo finem ꝑfectionis nostre positum esse itelligamus: celo vtiq₃ spualis intelligetie/que de vtroq₃ testameto ꝓcedit: de quo no esse loci huius disserere/ipsamet de qua eloquimur/auctoritate apostolica edocemur: que prius nos iudicat prime ad Corin. 3.
educandos esse lacte tanq₃ paruulos in christo: vt tandem ad cibum solidum ꝑuenire possimus. Uerum illud cum donauerit deus. ¶ De duobus aut testametis que infra sunt ea que cepta sunt exequamur: ita tn vt sedetes adhuc in portu ad euitadas sirces ⁊ bitalapsus notemus diligeter exitus maris: qui pleruq₃ moram facere nauigatibus solet: vt quo citius ab huiusmodi nodis expediti fuerimus/eo liberiori cursu trassretare profundum: ⁊ ad portu salutiferuz ꝑuenire possimus. Ualde eniz itinera ista difficilia esse docebat psalmista: qn ei qui pambulare noluit illa ꝯfitebatur dicens. In mari vie tue/⁊ semite tue in aquis mul/ Psal. 76
tis: ⁊ vestigia tua no cognoscetur. At ne quis desperaret de trasitu/⁊ abiret retro adiecit ⁊ ait. Deduxisti sicut oues populum tuu in manu Moysi ⁊ Aaron. Tale est enim ac si diceręt. Incognita sunt q̄dem itinera hec hoibus: sed tame electis tuis nota fecisti ea. Abscodisti ea a sapie/ Math. xj
tibus ⁊ prudetibus: ⁊ reuelasti ea paruulis: de quoꝝ numero erat vtiq₃ Moyses qui ducebat populuz dei per incognitas vias: vtpote qui erat mitissimus/vt ait Nu̅. 12.
scriptura/sup oes hoies qui morabatur

in terra

in terra. Sed nobis exorandus est ille ve
rus ⁊ vere mitissimus Moyses: qui cū
esset magnus potēs sup oia deus/ factus
est paruulus ꝓpter paruulos dicēs: his
Math. xi qui sibi adheserāt discipulis suis. Disci/
te a me q: mitis sum ⁊ humilis corde: vt
ipse digneť esse itineris/ nři comes qui so
lus habet clauē dauid: qui solus nouit i/
troitus ⁊ exitus viarū suarum: qui solus
Joan. 10. dicere potuit Ego sum ostium: per me si
qs introierit ingredietur ⁊ egredietur/ ⁊
pascua īueniet. Igitur ⁊si in mari vie/ ⁊
vestigia gressuū eius difficilia nimis: ad
cognoscēdum tñ ea magna nobis fiducia
data est ab ipso qui dicit. Uos autē dixi
Joan. 15. amicos: quia oia quecūq; audiui a patre
meo nota feci vobis. Si autē nota fecit
que audiuit a patre suo: q̄o incognita
vestigia eius? Sed notādū ꝙ aiali ho/
prime ad Corin. 2. mini incognita sunt: nequaq̄ spūali qui
accepit spūm rimātem oia etiam ꝓfun/
da dei. Inde est ꝙ Paulus cū ꝑmulta
disputasset de itineribus dei: ⁊ nota fecis/
set sacramēta eius abscondita a seculis ⁊
gñationibus/ ꝯsiderans q̄o celauerat il/
la deus aialibus hoibus testamēti prioris
Ad Ro. xi. adiecit ⁊ ait. O altitudo sapie ⁊ scie dei
q̄ incōprehensibilia sunt iudicia eius ⁊
inuestigabiles vie eius. Jam ergo cōpre/
hendebat qui dicebat hec ipsa vel ex par
te iudicia. Jam ꝑambulabat vias eius in/
uestigabiles qñ ista dicebat: ⁊ mirabať ꝙ
ipse vestigare poterat: ꝙ tunc vsq; nō po
terat vestigari: vł certe q: adhuc superat
ꝙ nequeat mortalis homo in hac vita ri
prime ad Corin. 13 mari. Sic eni ait ip̄e in alia epła. Ex par
te enim cognoscimus/ ⁊ ex parte ꝓphe/
tamus. Cum aūt venerit qd̄ ꝑfectum est
euacuabiť qd̄ ex parte est. Dixit aūt hec
Apłs eo tp̄e quo primum signaculū ce/
perat aperiri: nō tam ꝓpter se/ vt ego ex/
timo qui vnus erat eoꝝ qui acceperant
primitias spūs a deo suo: q̄ pro eis qui
ante tēpus ad sciētie plenitudinem aspi/
rabant. Si enim presto esset illa ꝑfectio
quā futura esse predixit: qd opus esset h
ipsa scribere/ qñq dem illis scriberet qui
oia sciret? Quia vo enigma ipsum multi/
plex est nec repente sublatum: sed paula/
tim per tp̄a scissum est. Scripsit ipse/ scri
pserūt ⁊ alij: ⁊ huc vsq; scribēdi studiū
ꝯsumatū nō est: quousq; se infundat hu prime ad Corin. 4.
manis mētibus ille qui reuelabit abscon
dita tenebrarū/ ⁊ manifestabit ꝯsilia cor/
dium. Interim ⁊si indigni: Joānis tamē Matth. 3
Baptiste imitatores eē debemus: qui tā/ Mar. 1.
diu baptiçauit in aqua/ quousq; veniret Luc. 3. ⁊
ille qui baptiçaret in spū. Construēdum Joan. p°
est nobis cū Helya altare de terra ipsa: Nō de cō/
terra collocanda inferius: vt aqua desup structione
locari queat: expectātibus nobis ignem altaris.
de celo/ q ꝯsumat terrā ⁊ aquā/ expectā/ tertij Reg. 18.
tibus spūalem itellectū/ q terrenam illā
supficiē lr̃e que de terra est ⁊ de terra lo
quiť euacuando ꝯsumat: ⁊ nihilominus
euāgelicam doctrinā designatam hic in
aqua lambēdo cōmutet: sm̄ ꝙ aqua illa scd̄l Macha. p°
crassa/ quā posuit in altari Neemias sa/
cerdos/ ꝯuersa est in ignē: aut sicut in ca/ Joan. 2.
na galilee aqua hydriaꝝ cōmutata est in
vinū. Et hoc quare? vt caro que iterpo
sita est ꝯsumpta vsq;quaq; ōficiat: vt ois
carnalis intelligentia a facie spūs inane/
scat. Opꝫ inquam nos in hoc ope/ altare
testamēti prioris pro dono oipotētis dei
ordinate componere/ fundētes ⁊ statuen
tes desup aquā testamēti noui: vt aliud
inter aliud/ ac si rota infra rotam inesse ꝑ
cōcordiam videať. Inuisibilem aūt spiri
tum ignem suū spūalem/ veluti de tertio
celo dirigere: vt veniente qd̄ ꝑfectum est prime ad Corin. 14
euacueť qd̄ est ex parte. Et q: sunt non/
nulli qui hoc ipsum putāt esse cōcordia
qd̄ spūale intellectum/ qui ꝓprie dī alle/
goria. Primo necesse est vt ondamus qd
distet iter ꝯcordiam ⁊ allegoriam: vt dū
singulis pro locis suis/ sua singula reddi/
mus: liberis hincinde meatibus patēti/
bus riuis suis/ absq; malo difficultatis
obstaculo/ ad finem huius operis festina/
nare possimus. Caplm̄ 2m.

Concordiam proprie eē dicimus Quid sit Cōcordia
similitudinem eque ꝓportionis
noui ac veteris testamenti: eque
dico quoad numerū/ nō quoad dignita/
tem: cū. vꝫ. ꝑsona ⁊ ꝑsona/ ordo ⁊ ordo/

bellum ⁊ bellū ex parilitate quadam mu
tuis se vultibus intuenť: vtpote Habraā
⁊ Zacharias/sarra ⁊ Helisabeth: Isaac ⁊
Nūē p°. ⁊ Joānes baptista/⁊ homo Jesus ⁊ Jacob.
Geñ. 29. Duodecim patriarche/⁊ numeri eiusdē
⁊. 30. apostoli: ⁊ q̄dlibet simile: q̄d totum vbi/
Matth. x cūq; occurrerit/nō pro sensu allegorico
⁊ Lu. 9. ⁊ sed pro ꝯcordia duoꝝ testamētoꝝ facere
Mar. 6. certum est: vnuz vō spūalem intellectuz
ex vtroq; ꝓcedere. Sunt enim si sane sa/
pimus/duo significātia vnū significatuz
ostēdentia nobis qui credimus in deum
viuū/vnuz eē patrem/ad quem spāliter
ptinet vetus testamētuz. Unuz dei filiuz
ad quem spāliter ptinet nouū. Unuz spi
ritūsanctum/qui ab vtroq; procedit: ad
quem spāliter ptinet misticus itellectus:
qui sicut dictuz est a duobus ꝓcedit. Ut
enim vel tenuiter aperiať q̄d dicitur: q̄d
Gene. 21. magis simile queri potest: q̄z q alter ⁊ al
Luce p° ter senex/de sterili ⁊ sterili matre/vnicuz
⁊ vnicum filiuz ꝓcreauit? Nec dissimile
Gene. 25. estimādūz: q Isaac patriarcha genuit Ja
Matth. 1 cob: Joānes aūt nō genuit sed baptiça/
Matth. 3 uit Christum: q: in illo hoc est in Jacob
Mar. 1. ⁊ cōfirmata est gñatio carnis: vt eēt pater
Luce. 3. carnalis populi: qui ex patris cognomi/
ne vocatus est israel: in isto gñatio spūs
vt eēt pater ꝑm spūm/populi q̄dem chri
Nūē. 1. ⁊ stiani. Ut eniz populus ille per duodeciz
Apoc. 7. patriarchas/ita iste per duodecim aplós
Matth. x ꝓcreatus est: excepto q ibi q̄d natum est
Luce. 9. ex carne/caro est: hoc aūt q̄d natuz est de
Joan. 3. spiritu/spūs est. Si vō opponitur de ba/
ptismo Joānis/quo baptiçatus est Chri
stus quasi nō habuerit illaz vtutem quā
habet baptismus Christi: nō ideo tamē
soluitur similitudo mysterij: q: ⁊ si sup
alios qui baptiçati sunt a Joāne noluit
deus pater mittere spūm suū: sup Chri/
stum tū misit illum/nec sine testimonio
Matth. 3 vocis sue qua dictum est ei. Hic est filius
Mar. 1. ⁊ meus dilectus/in te cōplacuit mihi: q̄z/
Luce. 3. uis si cōstat q ipse quoq; Joānes sine ali
Luc. p° quo baptismo repletus fuit spū sancto
adhuc ex vtero matris sue. Quid obsi/
stat nō video si ēt illis qui baptiçati sunt
in Joānis baptismate: occulta saltim gra
tia spus sancti data esse referatur: sicut ⁊ Uide ma/
ceteris viris iustis: qui sub lege ⁊ ꝓphe/ gistrū sen.
tis saluari per gratiam meruerūt. Aut si in. 4. d. 2.
putas nō ptinere ad rem: q: nō Joānes ⁊ ibi reli/
dedit spūm sanctuz/si deus oipotens mi quos the.
sit illuz: ergo nec baptismus Christi quo q: nō teneť
baptiçabāt apostoli ptinet ad rem: q: ⁊ si q baptis/
hoies erāt qui baptiçabāt/deus tū solus ma Joan.
qui infundit gratiam/deus solus q̄ ope/ remitteret
ratur opa ⁊ vtutes. Quid ergo distat ꝑm peccata.
carnem inter gñationem Isaac ⁊ Jacob:
hic distahere videť ꝑm aliq̄d baptisma
Joānis ⁊ baptisma christi. Semen eq̄dē
Isaac in solo Jacob electum in Esau re/
probum fuit: cui nec pina vota vel meri
ta/eternam potuerūt impetrare salutem.
Solus aūt Jacob gratia materna preuē/ Geñ. 27.
tus: paternam bñdictionē cōsecutus est:
tam vtiq; in semetipso q̄z in semine suo.
Nō eniz semē Jacob ex parte fuit repro
bum ⁊ ex parte electū: sed totuz est in se/
mine reputatuz: ⁊ si nec in illo reprobos
defuisse noscamus: q: aliud est q̄d ꝯtinet
scriptura ꝓpter mysterium de electione
tēporali: aliud q̄d ꝯtinet de eterna. Simi
liter baptismus Joānis in ceteris quos
baptiçauit/quasi inutilis erat: q: nō pote
rat eternam ipetrare salutem/⁊ tū ad ali/
q̄d vtilis: q: erat velut q̄dam primera/
riū aduenire/ad q̄d est christi baptisma.
Solus aūt Christus ꝑunctus gratia spi ad Gal. 4
ritus sancti ꝯstitutus est heres/pre cun/
ctis patribus testamenti prioris: ⁊ q̄cūq;
baptiçati sunt in ipso/facti sunt filij Ha/
brae: ⁊ si nec iter eos eē desinerint cōbu/
rēda ignibus çiçania sicut ⁊ in filijs isrľ.
Igiť ꝑm hūc moduz ꝑsone ⁊ ꝑsone duo/ Matthei
rum testamētoꝝ/mutuis se vultibus in/ 13.
tuenť: ⁊ nihilominus vrbs ⁊ vrbs/popu
lus ⁊ populus/ordo ⁊ ordo/bellū ⁊ bel/
lū/⁊ si qua possunt eē similia: que sibi affi
nitate similitudinū pari esse causa ratio/
nis ꝯueniāt: excepto q illa magis ad car/
nem/hec magis ad spūm referunť. Licet
nec ibi quoad spūz/nec hic deesse quoad
carnem. Igiť non soluz ꝑsona ꝑsonā/ve/
rūetiam multitudo multitudinē respicit
vt est hierusalē Romanā ecclesiam: Sa/

maria/

maria/cōstantinopolitanam:Babylon/
Romam:Egyptū/imperiuz ꝯstantino/
politanuz:ꝛ his similia. Cap.3m.

Quid sit Allegoria

Llegoria est similitudo cu/
cuiuscūqꝫ rei parue ad maxi
mā/ac si dies ad annuz/ebdo
mada ad etatē/psona ad or/
dinem:vel ad vrbem ad gen
tem/ad populū/ꝛ mille talia.Uerbi grā.
Habraam vnus est homo/ꝛ significat or
dinem patriarcharuz/in quo multi sunt
hoies.Zacharias vnus est homo ꝛ hoc
ipsum significat.Sarra vna est femina/ꝛ
significat synagogam.Synagogam dico
nō reprobam quā designat Agar/sed ste/
rilem iustoꝝ ecclesiam:que quotidie in/
gemiscebat ꝛ deflebat obprobriuz sterili/
tatis sue.Uidēs vt tangam aliud myste
riuz exultātem in filijs emulam suam:ꝛ
diem festum agētem in diuitijs suis.Da/
Gen.21. tus est filius Sarre/filius nō carnis/sed
pmissionis tēporis senectutis sue.Hoc
est qn venit plenitudo tempoꝝ/vt mit/
teret deus filium suū/natū ex muliere/fa
ad Gal.4 ctum sub lege:vt eos qui sub lege erant
redimeret.Ergo ꝛ Helisabeth illō idem
Luce.1. significat:qꝛ ꝛ ipsa cuz esset sterilis/in se/
nectute genuit filiuz:ambo in senectute
matruz orti sunt:ꝛ tñ cum esset Isaac se/
Gen.25. xagenarius natus est Jacob:ꝛ sexto men
Luc.1. se a cōceptione Helisabeth cōceptus est
Christus:qꝛ vsqꝫ ad sextum tēpus secun
di status sterilis fuit/ad modū spūalium
viroꝝ ecclesia:ꝛ modo tēpus est vt mul/
Psal.79 tiplicet in prole:ꝛ extēdat palmites suos
vsqꝫ ad mare:ꝛ vsqꝫ ad flumē ppagines
eius.Scdm vo anagogem:Habraam si/
gnificat deum patrē:Isaac filiuz:Jacob/
spūm sanctuz:ꝛ nihilominus Zacharias
pater Joānis significat deū patrem:Joā
nes baptista filiū:homo christus Jesus/
spūm sanctuz.Et hoc qdem de spiritua/
li itellectu:q ppriē dr allegoria. Cap.5m

Ntelligentia vo illa que con
cordia dicit/similis est vie cō
tinue/que a deserto porrigit
ad ciuitatem/iterpositis locis
humilioribus/in qbus se via/
toꝛ ambigat iter rectū adire:ꝛ nihilomi/
nus iterpositis iugis montiuz/a quibus
possit posterioꝛa ꝛ anterioꝛa respicere/ꝛ
residui itineris rectitudinē ex retroacte
vie ꝯtemplatione metiri.Ois enim qui
coꝛam facie graditur/vbi itineris vesti/
giuz nō apparet:ex aspectu retroacti agē
di rectitudinem pensat.Ubi aūt nec agē
da nec acta lustrare itinera viatoꝛ pōt:si/
cut in locis humilioꝛibus accidere ꝯsue/
uit/fidei rōne magis q̄ȝ specie ad loca se
pertrahit montuosa:vt exinde vel erra/
ta coꝛrigat/vel seipsum in bñgestis acce/
pta securitate ꝯfirmet.Hēt aūt iter istud
quo pgere cupimus/duce deo/aliqd pro
illo securius/vtpote q̄ non aliquo casu
agitur/aut agi cepit:sed in dei sapia ꝛ do
ctrina:hñs stationes suas/certis limitib9
designatas.Qui videlꝫ limites diuersis
modis ꝯsiderādi sunt:largo.s.ꝛ districto
ſm maioꝛa tpa ꝛ ſꝫ mediocra ꝛ minoꝛa:
qđ totū de numero gñationū ꝛ tempoꝝ
pprietate colligit. ¶Aliud nāqꝫ tēpus pm
fuit/in quo viuebant hoies ſm carnem:
hoc est vsqꝫ ad Christuz/cuius initiatio
facta est in Adam. ¶Aliud in quo viui/ 2m
tur inter vtrūqꝫ:hoc est inter carnē ꝛ spi
ritum:vsqꝫ.s.ad presens tēpus:cuius ini
tiatio facta est ab Heliseo propheta:siue
ab Ozia rege iuda. ¶Aliud in quo vi/ 3m
uitur ſm spūm vsqꝫ.vꝫ.ad finem mūdi:
cuius initiatio a diebus beati Bñdicti.
Fructificatio itaqꝫ vel pprietates primi
tēpoꝛis/siue vt dicimus melius primi sta
tus.Ab Habraam vsqꝫ ad Zachariam pa
trē Joānis baptiste.Initiatio ab Adam.
Fructificatio secundi status/a Zacharia
vsqꝫ ad gñationem quadragesimā secun/
dā.Initiatio ab Ozia siue a diebus Asa/
sub quo vocatus est Helyseus ab Helya
ppheta.Fructificatio tertij status ab ea tertij reg.
gñatione que fuit vigesimasecūda/a san/ 19.c.
cto Bñdicto vsqꝫ ad ꝯsumationem secu
li.Initiatio a scō Bñdicto.Hec pposita
sunt a nobis ꝛ ostensa in fide: sed scio q̄
pauci sunt qui recipiāt/nisi manifesta ra/
tio prestet experimetuz.Uñ necesse est in
hoc scdo libro veluti de quodā agro pre/

parando ad semen spinas euellere que/
stionuz: quatenus in alijs libris qui secu
turi sunt terra ipsa diuine pagine diligē/
ter exculta in cordibus fideliuz feracius
fructum ferat. Capl'm 5m.

SEcunduz ꝙ tres status secu/
li mutationes ip̄e temporum
operūq; testantur. Licet to/
tum hoc p̄sens seculum vnū
esse dicamur: ita tres esse ordi/
nes electoꝝ/lz vnus sit dei populus: vna
plebs tam auctoritatibus sanctorum pa
trum: q̄z ipsa euidētia reruz manifeste co
gnoscimus. Et eoꝝ quidem ordinuz pri
Gen. p° & 2° c. scdi parali. 26. — mus coniugatoꝝ est: secundus clerico/
rum: tertius monacoꝝ. Coniugatorum
ordo initiatus ab Adam: fructificare ce/
pit ab Habraam. Clericoruz ordo/initia/
tus est ab Ozia: qui cum esset de tribu
iuda obtulit incensum dn̄o: & si non im/
pune. Fructificauit autem a Christo qui
verus est rex & sacerdos. Monacoꝝ or/
do s̄m quādam propriam formam/cū spi
ritus sanctus cui est auctor beatoꝝ/per/
fectam exhibuit auctoritatem/incepit a
beato Benedicto/viro vtiq; claro: mira
culis/ope/& sanctitate: cuius fructificatio
in tēporibus finis. Fuere nāq; monachi
& satis clari monachi ante ip̄m: sed qua/
re in q̄busdam ordo monasticus precesse
rit/dicet̄ postea. Illud aūt scire opz ꝙ is/
dem ordo qui s̄m ꝓpriam formā initia/
tus est a sancto Bn̄dicto: s̄m quādaz si/
q̃rti reg. 2 — gnificationem initiatus est ab Helyseo
ꝓpheta: in cuius spiritu venisse ꝯstat eū/
dem venerabilē Bn̄dictū: qd̄ & tp̄a simi
lia testant̄ & p̄fectio vite. Illud quoq; di
ligētius obseruare volo: vt cum loq̄mur
de p̄ncipijs istoꝝ statuuz tēpus Habrae/
Isaac/& Jacob/pro vno p̄ncipio accipia
mus: similiter & tēpus Zacharie Joānis
baptiste/hois christi Jesu: vt q̄ cause exi
gunt causas/nulla putet̄ inesse differētia
vtrum statuamus principium primi sta/
tus. In Habraam/siue Isaac/aut Jacob.
Utrum principiuz scdi/in Zacharia vel
Joāne filio eius: aut ēt in christo Jesu.
Utruz principiuz tertij in gn̄atione 43a

an in duabus precedētibus eam. Cuz er/
go dicimus vsq; ad presens/vsq; ad dies
istos/& si qd̄ simile ita est accipienduz: ac
si nonaginta anni pro vno presenti tēpo/
re accipiant̄: q̄ finis cuiuscūq; temporis
in sacra pagina largo & stricto modo ac/
cipi consueuit. Capl'm 6m.

Uod autem tres gn̄ationes
pro vno principio accipien/
das eē dicimus/non discor/
dat a sacro mysterio sancte
& indiuidue trinitatis. Si — In princi/pio secūdi sniarum.
eniz pater & filius & sp̄ūssanctus nō sunt
tria principia/sed vnum principium/nō
est absq; causa mysterij/vt tres viri iusti
qui typuz retinēt trinitatis pro vno p̄n
cipio accipiantur: ita vt quilibet eoꝝ ac/
accipiatur pro principio: & ipsi tres pro
vno principio. Sane ꝙ tres ordines illi
de q̄bus supra locuti sumus in ꝓprijs tē
poribus claruerūt: p̄tinere ad mysteriuz
trinitatis ostēdetur inferius. Nunc assi/
gnari opz ꝯcordiam in eisdem ordinib9/
vt nō discedat̄ ad dexteram aut ad sini/
stram: q̄ & si ea que acciderūt multipli/
cia sunt: iccirco tn̄ alia post alia vsq; ter/
tio ostēdit deus/vt trinuz se esse ostende/
ret in p̄sonis. Alioq̄n si vna persona esset
deus: nec tria distincta opera eēnt querē
da: nec in vno tn̄ concordia assignari va
leret. Quia v̄o tres sunt persone/& si ipse
tres vnus deus: dicit filius de patre & de — p̄me Joā. 5. c.
se. Pater meus vsq; modo operat̄/& ego
operor. Qn̄ aūt pater sine filio aut qn̄ fi/ — Joan. 5.
lius sine patre? Sed tm̄ qui ait vsq; mo/
do ꝓprietates imaginuz itelligi voluit:
vt sicut in illis qui patres dicti sunt vsq;
ad Christuz venerāda est similitudo pa/
tris: ita in his qui redēpti sunt per san/
guinem filij/& nati ex aqua & sp̄ū sancto — Joan. 3.
veneremur imaginē ipsius filij: qui vo/ — Matt. 12
luit habere frēs in terra/cuz sit dn̄s oiuz — & Mar. 3 & Luc. 8.
creator vniuersoꝝ: vt sit ipse (vt ait Pau — Ad gal. 4
lus) primogenitus in multis fratribus. — Macha.
Quia v̄o baptiçatis iaz apostolis ait idē — scdi p°. c.
dn̄s & redēptor. Uos aūt baptiçabimini — ad Ro. 8.
spiritu sancto/nō post multos hos dies. — Actu. 1.
¶ Ostēditur post hec operatio spiritus

sancti

sancti in spūalibus viris que maxime cir
ca finem seculi expectanda est: ⁊ si in ali/
qbus iam p̄cesserit qn̄ ꝯsumabit in mul
tis que inchoata est in paucis ꝓmissio il
Johe. 1. la dn̄i per Johelem dicētem. Erit in no/
uissimis diebus effundam de spū meo su
per oēm carnem ⁊ ꝓphetabūt filij vestri
⁊ filie vestre. Et de his pro loco satis di/
ctum est. ¶ Illud tn̄ tacere nolo/ne qs
me arguat de ꝓmisso: q operibus tertij
status nōdum potest assignari cōcordia
nisi ex parte: q nōdum cōpleta sunt ipsa
opera/nisi imodica sui parte. Dicemus
tn̄ de eis in loco suo id qd̄ possumus: vt
exibitione presentiū/certa fiat expectatio
Greg. in homel. p/nie dn̄ice aduentus. futurorū. Dicta sunt ista ⁊ adhuc labor
est. Locuti nāqꝫ sumus de tribus statib⁹
huius mūdi ḟm id qd̄ significāt tres ma
gni patriarche/⁊ tres angeli q apparue/
Gen. 18. runt vni eoꝝ hoc est Habrae: non ḟm id
qd̄ significant Aaron ⁊ Moyses/⁊ duo
cherubin quoꝝ supra fecimus mētionē.
Unde necesse est alio mō assignare status
mūdi: ꝓpter aliud mysterium trinitatis
vt qui tres status mūdi ꝓpter tres pso/
nas diuinitatis assignare curauim⁹. Alio
modo nō tria tpa sed duo tm̄modo assi/
gnemus/q sic opꝫ fieri. Et ita se hꝫ causa
⁊ manifestatio veritatis. Capl'm 7m.

Secundū rationem eoꝝ que in/
fra dicturi sumus: tēpus primi tē
stamēti vsqꝫ ad Christum/cuius
initiatio ab Adam fructificatio a Jacob.
Tempus noui testamēti vsqꝫ ad ꝯsuma/
tionem seculi: cui⁹ initiatio ab Ozia rege
iuda fructificatio a xp̄o. Scimus enī q
pplus ille carnalis qui dictus est iudeoꝝ
imitatus est p̄mū parētem in corruptio/
ne peccati: q sicut p̄mus est ortus/ita pri/
mus scribit in ordine patrū. Popl's aūt
Romanus/qui vocatus est gētilis/sicut
Libro. 18 c. 21. ⁊ 22 docet Aug⁹ in lib. de ciui. dei. Initiatus
est a quodam mecho q genuit de stupro/
Romulū ⁊ Remum in diebus Ozie:
Ezechie vel Achaz vterqꝫ aūt misericordiam cōsecutus: po/
pulus dn̄i ille/a diebus Jacob: iste a tpe
quo Christus venit in mundū. Electi
sunt enim ex illo patres per legem ⁊ cir/
cuncisionem: ex isto filij per sacramētum
baptismi: ⁊ inuēta est in illo ḟm hoc simi
litudo patris: in isto filij. In h̄. vꝫ. videt
similari q illi spūaliter patres isti nō tam
patres q̄ filij dicti sunt. Et ne similitu/
do deesset donoꝝ spūs sancti qui a patre
filioqꝫ ꝓcedit: procedit quodāmodo de
regno iudeoꝝ: regnū qd̄ vocatū est is/
rael in qbus inuēte sunt reliquie electoꝝ
⁊ etiam spūales viri/inter quos Helyas q̄rti Reg. 2.
⁊ Helyseus ⁊ filij ꝓphetaꝝ qui erant in
hierico: ⁊ nihilominus de ecclia vniuer
sali que cōmissa est Petro/ꝓcessit quo/
dāmodo ecclesia grecoꝝ: in qua inuente
sunt reliquie in diebus suis: ⁊ magis pa/
tres ꝯuersantes in deserto similes Helye
⁊ Helyseo/⁊ filijs ꝓphetarū cōmoran/
tium in hierico. Nec illud estimet alie/
num a mysterio: q siue tunc decem tri/
bus a domo Dauid: siue nūc ecclesie gre tertij reg. 12. c.
coꝝ diuise sunt ḟm aliqd a Romana ec/ Ut de ꝓces
clesia: q ⁊ illud verū esse ꝯstat qd̄ Apl's sione. s. s.
ait. Diuisiones gratiarū sunt/idem autē in p°. d.
spiritus. Et sciendum q littera veteris xj. q. 1.
testamenti cōmissa fuit populo iudeoꝝ: Sco. ⁊ de
littera noui/populo Romano. Spiritua materia cō
libus autem viris spiritualis intelligētia ficiēdi cor
que ex vtraqꝫ procedit. Cap. 8m. pus xp̄i in 4. dist. xj.

Portet nos in his que cepta p. 2a. q. 1.
sunt de tribus ordinibus ⁊ sco.
duobus populis vicissim re/ Ad Cor.
petere hec ⁊ illa: vt respectu p°. 12. c.
alioꝝ alia facilius capiantur.
In his aūt que de duobus populis dicta
sunt/ostēsum est q a patre ⁊ filio mittat
spūs sanctus: qui vtiqꝫ ⁊ ipse cum mitti/ Ubi supra
tur spirat vbi vuult: ⁊ diuidit de suo sin/
gulis prout vult. Qd̄ autē sine principio In primo
⁊ fine fine a patre filioqꝫ ꝓcedit/magis in d. xj.
tribus ordinibus suprascriptis ꝯsiderari
opꝫ: q ibi lucidius apparet qd̄ de ei⁹ sim
plicinatura incōcusse tenet. Cum agere/
mus de ipsis ordinibus: diximus ordi/
nem monachorum ḟm quādam ꝓpriam
formam initiatū fore a beato Bn̄dicto:
ḟm vō quadam similitudinē ab Helyseo
ꝓpheta. Diximus enī fuisse monachos
ante tēpus sancti Bn̄dicti/in qbus iam
d

pꝛecesserat oꝛdo monasticus suꝑ quo vel
quia locus exigit:vel qꝛ promissione te/
nemur:opꝫ nos absoluere a ꝓmisso/ma/
xime ꝑ sacrū mysteriuꝫ trinitatis:ꝙ nos
in tribus oꝛdinibus ipsis assignare pro/
Gene. I. misimus.Hac in re notāduꝫ est ꝙ qui fe
cit hoiem ad imaginem ⁊ similitudineꝫ
suam:⁊ creauit Habꝛaam Isaac ⁊ Jacob
vt gererēt typū deifice trinitatis/sicut ⁊
plures alios/ipse voluit cōstitui tres oꝛ/
dines istos/vt essent ⁊ ipsi ad imaginem
Ad ephe. 4. ⁊ similitudinē trinitatis:iuxta illḋ Apo
stoli.Donec occurramus oēs in vnitatē
fidei in virum ꝑfectuꝫ in mēsuram eta/
tis plenitudinis christi.Jta eniꝫ extimā/
da est apud deū vniuersa multitudo cre/
dētiuꝫ/ac si vnus hō qui ꝯstat ex carne ⁊
sanguine ⁊ spiraculo vite.Sicut eni san/
Qu'a sanguis est sedes aie. guis medius est iter carnem ⁊ aiaꝫ/ita oꝛ
do clericoꝝ medius est inter ꝯiugatos ⁊
monachos.Hēt ꝗ ꝯiugatoꝝ oꝛdo imagi/
nē pꝛis:qꝛ sicut pꝛ ideo pꝛ est qꝛ hꝫ filiuꝫ/
Aristo. ꝑdica. rōnis. ita oꝛdo ꝯiugatoꝝ nō nisi ad ꝓcreādos fi
lios istitut⁹ est a deo.Et si ad duritiā coꝛ/
Mar. x. dis eoꝝ q terrena sapiunt aliqd ꝑmiserit
Moyses ꝙ eēt ꝯtriuꝫ volūtati diuine:ali
prime ad Coꝛ. 7. ⁊ ad Gal. 2 qd' indulserit Apl's/ne deteri⁹ aliqd acci/
dere potuisset.Habet ⁊ clericoꝛum oꝛdo
imaginem filij/qꝛ verbuꝫ patris/qꝛ ad hꝫ
ꝯstitutus est ipse/vt loquat ⁊ doceat po/
puluꝫ viam dñi:⁊ ostēdat ei ꝯtinue legi/
tima dei sui.Habet ⁊ monachoꝛum oꝛdo
imaginem spūs sancti qui est amoꝛ dei:
qꝛ nō posset oꝛdo ipse despicere mūdum
⁊ ea que sunt mūdi/nisi ꝓuocatus amoꝛe
Mar. I. dei ⁊ tractus ab eodem spū qui expulit
dñm in desertum:vñ spūalis dictus est:
ad Ro. 8. qꝛ nō ꝺm carneꝫ ambulat sed ꝺm spūm.
Igit ꝑmus oꝛdo initiatus est ab Adam:
2⁹ ab Ozia rege iuda.3⁹ ꝺm aliqd ab He/
lyseo ꝓpheta:ꝺm aliqd a btō Bñdicto.
Quare sic?Qꝛ spūs scūs a pꝛe filioqꝫ ꝓce
dit.Si eniꝫ a solo pꝛe ꝓcederet sicut fili⁹/
oportunuꝫ eē videret vt oꝛdo clericoꝝ ⁊
monachoꝝ sil' inciperēt:⁊ siml' ambo ꝯsu
mationem acciperēt. Si autē a solo filio
sicut filius a solo patre/ita videt ꝑtinere
tm̄modō.Tertius status ad spiritū san/
ctum:qūo secundus ad filium.Quia vo In primo d. xj.
vnus est pꝛ a quo ꝓcedūt filius ⁊ spiritus
sctūs:vnus.s.q a patre simul ꝓcedit ⁊ fi/
lio.Duo qui ꝓcedūt ab vno patre:recte
ꝑmus status ascribitur patri:scḋs soli fi/
lio:tertius cōmunis filio ⁊ spiritui san/
cto. Nec istud tñ dico/vt(ꝙ a coꝛdibus
absit fideliū)diuisuꝫ eē credat regnū aut
operatio vnius ꝑsone a regno aut opa/ Augu. ꝑ° de tri c. 8
tione duaruꝫ:sed hoc plane accipiēdum
est ꝓpꝛietate mysterij. Sicut enim tres
persone sunt ⁊ vnus deus:ita plerūqꝫ in ꝑme Joā. 5.
his que cōmunia sunt tribus:inueniunt
distincte significationes ad similitudinē
ꝑsonarum ꝺm qd/vt est in Habꝛaam:qꝛ
pater ꝑncipaliter dictus est significatio
patris:in Isaac significatio filij:in iacob
spūs sancti.Igit pꝛimus status attribuē
dus est patri:scḋs filio:tertius spūi san/
cto:pro eo enim qḋ in tertio statu osten/
surus erat spūs sanctus gloꝛiaꝫ suā:sicut
suam filius in scḋo/⁊ pater in pꝛimo:sic
eo tpe quo Chꝛistus venit in mūduꝫ/ve
nit etiam spūs sanctus : pꝛius qdem ad Luc. ꝑ°
ꝟginem:deinde ad eos q baptiçati sunt Actuū. 8.
in chꝛisto:vt eis qui adhuc paruuli erāt
in chꝛisto/nō posset ita ostēdi claritas spi
ritus sancti:qui videri nō potest qūo cla
ritas filij/qui in carne visibili quā assum/
psit/resurrexit a moꝛtuis.Hinc in euan/
gelio filius ego rogabo patrem ⁊ alium Joan. 14
paraclitum dabit vobis/spūm veritatis
quem mūdus iste non potest accipere:qꝛ
non videt eum/nec scit euꝫ. Cap. 9m.

PRopter hec venerāda mysteria/
oꝛdo ꝯiugatoꝛuꝫ initiatus est ab
Adam:duo reliq oꝛdines ab he/
lyseo ꝓpheta ⁊ ab Ozia rege iuda:ita tñ
vt oꝛdo monachoꝝ qui quodāmodo vi/
sus est incipere ab Helyseo:alio mō inci
pere a sancto Bñdicto.Causa vo myste
rij dicta est.Ibi vt ostendat ꝙ spūs san/
ctus ꝓcedat a patre:hic vt ostēdatur ꝙ
ꝓcedat a filio.Uerum tñ is initiatus est
oꝛdo monachoꝛuꝫ:in gñatione tñ vnus
est.Et si bis datus est spūs sanctus:ipse
tñ vnus est:nec separatus est/ꝙ absit/fi/
lius a patre:vt seoꝛsum mittatur a patre/
seoꝛsum

seorsum a filio:sed q: nō poterāt mentes
carnaliuȝ hec itelligere/nisi distincte ostē
Math.3. deretur. Alia vice missus est sup filiuȝ in
Mar.1. specie columbe/vt pareret qḋ ꝓcederet
Luc.3.ꝛ a patre qui dixerat Joāni baptiste. Sup
Joan.1. quem videris descēdentem spūm meum
ꝛ manētem sup euȝ:ipse est qui baptiçat
Joan.10. in spū sancto. Et alia vice insufflatus est
a filio:vt ostēderet ꝙ ꝓcederet ꝛ ab ipso
Uerūtñ ꝛ qñ missus est in specie colum
be/ita missus est a filio quēadmoduȝ ꝛ a
patre. Et qñ insufflauit filius sup aposto
los ꝛ ait. Accipite spūm sanctum/ita da/
tus est a patre/quēadmodū ꝛ a filio. Sic
sacra mysteria sane sunt vbiqȝ intelligen
da:nō ſm ꝙ est oino illud qḋ significat/
sed ſm aliqd qḋ pertineat ad catholicaȝ
fidem. Neqȝ enim q: loqtur homo/iccir
co loqtur ꝛ imago:aut q: audit ꝛ videt
homo:audire vel videre pōt imago:ope
rari/comedere/ambulare : ꝛ tñ ad aliqd
facta est:hoc est vt per eam aliquatenus
speciem hois ꝯtemplari possimus. Sed
neqȝ illud pretermittēdum existimo:ꝙ
sicut littera testamenti veteris ꝑtinet ad
ordinem ꝯiugatoꝝ/doctrina noui ad or/
dinem clericoꝝ. Ita preter illud ꝙ misti
ce ꝑtinet ad spūm sanctum/et vitalis re/
gula sancti patris Bñdicti/si ſm litterā
tenenda sit:nihilominus tñ pertinet ad
spūm scūm:q: qḋ ꝯtinet in eadem insti/
tutiōe monachoꝝ/spūs ꝛ vita est. Sicut
enim aliud est qḋ ꝓprie ꝑtinet ad spiri/
tum:aliud qḋ spectat ad effusionem do/
noꝝ:alia est significatio ipsius spūs : alia
que ꝑtinet ad effusionem donorum. Sed
forte arguendi videmur in hac parte:q:
in opere cōcordie ista loqmur de trinita/
te:que ꝛ pro excellētia sui/ꝛ pro vitanda
maxime digressione/venerāda hic essent
potius q̄ȝ scribenda. Si arguendus sum
in hac parte ipse me arguo:sed tñ si que/
rit a me sup aliquo loco:quare hic que/
rere illud maxime vbi aliqd videtur ab/
surdum. Opȝ me/sicut extimo/reddere
rōnem:ne quasi verba sterilia/ꝛ ratione
carentia/a scrupulosis ꝛ tardis corde ad
credendum:maxime aūt ne ab emulis ꝛ
obtrectatoribus ꝯtemnātur. Si nō intel psal.103.
ligunt oia in sapientia esse facta:si igno/
rant magna opera dñi exqsita in oēs vo/ psal.110.
luntates eius. Igit q: duo sunt quorum
vnus ingenitus/alius genitus. Condita
sunt duo testamēta:quoꝝ primuȝ vt su/
pra diximus specialiter ꝑtinet ad patreȝ.
Scḋm ad filium q: aliud de alio : porro
spūalis intellectus vnus est ex vtroqȝ ꝓ/
cedens:ꝛ ipse specialius ꝑtinet ad spūm
sanctum. Et rursum littera testamēti ve
teris ꝑtinet ad ꝯiugatos:littera noui ad
clericos:regula sub qua degūt monachi
ad ipsum ordinem monachoꝝ. Quia igi Athana-
tur ꝑsone deitatis tres sunt coeterne sibi sius in sim
ꝛ coequales/ſm hoc qḋ hoc ꝑtinet ad si/ bolo.
militudinem ipsarū ꝑsonarum primus
status tenēdus est ab Adam vsqȝ ad chri
stum:scḋus ab Oçia rege vsqȝ ad p̄sens:
tertius a beato Bñdicto vsqȝ ad ꝯsuma
tionem seculi. Ut aūt p̄termittamus tē/
pora initialia ꝛ teneamus id qḋ singuloꝝ
ꝓprium est. Primus ab Habraam Isaac
ꝛ Jacob/vsqȝ ad Zachariaȝ patrem Joā
nis/siue vsqȝ ad ipsum ioānem ꝛ ad chri/
stum iesuȝ:scḋs ex eodem tpe vsqȝ ad p̄/
sens:tertius a presenti tpe vsqȝ in finem.
Rursum q: due persone sunt : quarum Augusti.
vna ingenita est/alia genita : ꝑsone inge/ ꝑmo ḋ tri-
nite ascribēda sunt opera testamenti pri/ nitate.c.4
mi:cuius tēpus ab Adam vsqȝ ad chri/ ꝛ alibi se-
stum:ꝑsone genite opa testamēti secūdi: pe in codē
cuius tēpus ab Oçia vsqȝ ad ꝯsumatio/ libro. Et
nem seculi. Scḋm v̄o qḋ ꝓpriū est singloꝝ Athana.
hoc est absqȝ tēpore initiali primuȝ tem/ vbi.s̄.
pus ab Habraam vsqȝ ad çachariam:se/
cundum a Zacharia vsqȝ ad consuma/
tionem seculi. Quia v̄o vna persona est
que ex duabus procedit ꝛ ipsa spiritus
sanctus dicta est ascribēda sunt eidem ꝑ/
sone quedam specialia opera que ex alijs
processerūt:de quibus suo loco dicetur.
Prima diffinitio designatur in A. qḋ est
elemētum triangulatum. Secunda desi/
gnatur in ω. in quo virgula de medio
duaruȝ procedit. Utrūqȝ ergo sciri opor/
tuit:quia vtrūqȝ plenarie pertinet ad ca
tholicam fidem. Capl'm x^m.

Joan. 2. Stensa ratione quare tempora mūdi duobus modis opȝ assignari: ꝓpter q̄ ⁊ Joānes dicit de hydrijs lapideis capientes singule metretas binas vel ternas: modo dicēduȝ est vtrum ꝫm numerum annoꝝ extimāda sunt tēpora ista/aut ꝫm aliquid aliud. Dicit aūt
Libro. 22 c. vltimo. beatus Augustinus/cum ageret de etatibus in libro de ciuitate dei ab Adam vsq̄ ad Noe esse vnā etatem: simil'r vsq̄ ad Habraam/vnā etatem. Qd̄ cuȝ dixisset adiecit ⁊ ait. Nō q̄ tot annos habuerit scd̄a etas quot ꝑma: sed q̄ tot habuit generationes. Nō igitur ꝫm intellectum numerum annoꝝ extimanda sunt tempora ista/sed ꝫm numerum gn̄ationum. Etenim ab Adam vsq̄ ad Christuȝ fuere gn̄ationes q̄draginta ⁊ tres: ⁊ ab ozia vsq̄ ad finem scd̄i status sexagintatres. Ab Ozia nāq̄ initiatum est testamētum nouum qd̄ ꝯfirmatum est in Christo: ne prius videretur deficere vetus q̄ꝫ nouū seminatuȝ ⁊ radicatuȝ germinaret ex humo/⁊ ꝑduceret fructum. Scriptuȝ quippe est in lege Moysi. Donec nascant noua/vetera comedetis.
Leuit. 25

Capl'm xj[m].

Super his que dicta sunt de temporibus/⁊ adhuc dicēda/admonendus est sūmopere lector huius operis: quatenus in initijs istorum tempoꝝ/aut in finibus eoꝝ non sit scrupulosus exactor sup vna vel duabus generationibus: q̄ vt fiant in qbusdam locis insertiones inter noua ⁊ vetera/a penultima est aliquādo incipienduȝ: ⁊ tūc subtractis e medio duabus gn̄ationibus: due vltime generationes duplices extimentur: quatenus ⁊ plures sint in numero ⁊ pauciores in re. Unde ⁊ Mattheus
Matth. 1 volens incipere ab Habraam/⁊ perficere vsq̄ ad Christum/certuȝ numeꝝ gn̄ationū/necesse habit ꝑtermittere tres generationes: vt earum nullam faceret mētionem. Sed ⁊ illud sane memorie cōmēdari opȝ: q̄n distinguimus tp̄a per decades gn̄ationum/in scd̄a ⁊ quarta ⁊ sexta distinctione excedit vna gn̄atio numerū decadarum. Ubicūq̄ aūt hoc accidit nō est incipiendum ab eadem gn̄atione/sed a sequēti. Sunt aūt que ita excedunt numerum decadarū ab Adam vsq̄ ad christuȝ gn̄ationes tres. Que videlȝ gn̄ationes: q̄ ⁊ ꝫm aliquid tenende sunt/⁊ ꝫm aliqd ꝑtermittende: ⁊ in veteri testamēto scripte sunt in ordine suo: ⁊ in euangelio pretermisse sunt/vt iam diximus a Mattheo in loco vno: hoc est inter Joram ⁊ Oziam. Qd̄ si due gn̄ationes intermittende sunt in prima distinctione que extendit (vt iam dixi) vsq̄ ad Jsaac: vt in scd̄a distinctione sumāt principiuȝ ab Habraam/⁊ tres gn̄ationes inueniuntur penitus intermisse liquet: q̄ quinq̄ gn̄ationes extra seriem fuerūt: vt possint oēs gn̄ationes ab habraam vsq̄ ad christum/sub quadragesimo numero ꝫm veritatem euāgelicaȝ coartari: qd̄ tn̄ ad tertiuȝ statū referēduȝ est prius q̄ȝ ad scd̄m: q̄ q̄ in scd̄o ꝓnunciatum est ꝫm litterā/in tertio ꝯsumabit ꝫm spūm. Cap. 12[m]
Scd̄i par. a. 21. ca. vsq̄ ad. 27 inclusiue.

Cum constet ex supradictis temporibus: q̄ decursuȝ ab Adam vsq̄ ad Jacob sub viginti ⁊ vna gn̄ationibus ꝯsumationem accepit: sicut ⁊ tempus qd̄ decursum est a Jacob vsq̄ ad Oziam: ⁊ nihilominus ab Ozia vsq̄ ad christuȝ: ac per hoc vt ordo ꝯiugatoꝝ initiatus est ab Adam/ita clericorum ab Ozia. Queritur nō īmerito vtrum in ordine monacoꝝ seruāda sit ꝑfectio ipsius numeri/an nō: ⁊ si seruāda est: vtruȝ idē ordo gn̄ationum querendus sit in eo: an cuius ordo sit e latere/q̄ ad reȝ ꝑtinet requirendus. Qd̄ in sequētibus diligētius prosequēduȝ est liquet q̄ a iacob patriarcha/veluti duabus vijs descenditur vsq̄ ad Dauid. s. per iudices ⁊ rectores populi. Altera per patres ita vt ipse vnus dauid veluti q̄dam prepotens annis duos in se riuos suscipiat ex vno q̄dem fonte ꝑgressos: sed diuersis vsq̄ ad se aquaruȝ ductibus venientes. Et q̄dem Moysen de Jacob processisse nō est dubium: sed tn̄ dignitate ⁊ merito ipsius Jacob equalis fuit: vtpote cui deus oīpotens ⁊ maiora cōcessit

In libro Gen̄. in libro Exo. ⁊ in alijs veteris test.

iora concessit. Unde ⁊ quedam auctoritas principij data est ei ad similitudinem spūs sancti: qui sic procedit a filio dei: vt tn̄ equalis sit eius a quo procedit. Si ergo vtrūq̄ ponimus in principio: ita vt ab eis pariter incipiamus/ inuenimus ſm lineam que descēdit per patres ꝯsumari

In libris Regum ⁊ Paral.

prescriptum numerum in Amasia patre Ozie: ſm lineam que descendit per principes in abia patre asa: ita vt nec ꝟ ipsuꝫ discordare queat a similitudine veritatis ꝙ alia ratione dissimile esse videtur. Igitur scribenda sunt eoꝝ noīa in ordinibus suis: vt qd̄ simplici verbo dicimus/ rei euidentia ostendamus.

¶ Ordo clericoꝝ.	¶ Ordo monacoꝝ
Jacob.	Moyses.
Judas.	Josue.
Phares.	Othomel.
Esrom.	Aioth.
Aram.	Delbora.
Aminadab.	Gedeon.
Naason.	Abimelech.
Salmon.	Thola.
Booz.	Jair.
Obeth.	Jepte.
Jesse.	Abessa.
Dauid.	Abilon.
Salomon.	Abdon.
Roboam.	Sanson.
Abia.	Hely.
Asa.	Samuel.
Josaphat.	Saul.
Joram.	Dauid.
Ocozias.	Salomon.
Joas.	Roboam.
Amasias.	Abia.
Ozias.	Asa.
Esaias.	Helyseus.

Capl'm 13m.

Onsideratis diligētius duabus lineis: que sicut apte liquet a dauid ⁊ deinceps tendunt ad vnū: nihil est amodo qd̄ offendat cursum cōcordie in scd̄o statu vsq̄ ad finem: sed ſm id qd̄ ptinet ad mysterium filij incipe ab Ozia/ a quo sumēdum est initiuꝫ secūdi status ⁊ percurre vniuersas gn̄ationes per terminos ⁊ fines suos vsq̄ ad hec tp̄a nostra. Et ſm id qd̄ ptinet ad mysterium spūs sancti incipe ab Asa ⁊ Helyseo ꝓpheta ⁊ ꝑge vsq̄ ad sanctū Bn̄dictum Cōpletis ab eodem Helyseo gn̄ationibus quadragintaduabus/ vt in eo facias initium tertij status. Cuius fructificatio in tp̄ibus istis: ex eo videlicꝫ tēpore quo ex ordine molismēsium cisternēsium ordo ꝓcessit. Notādum v̄o ꝙ linee iste nō sunt ordinate ſm ꝓprietates tempoꝝ/ sed ſm numeri equalitatem. Opꝫ autē nos scribere noīa ipsa patrum ⁊ iudicuꝫ/ ſm ꝙ pro tp̄e alia post alia sunt secuta: vt appareat quid posterius ⁊ qd prius. Quid hēt silr̄tudinem ingeniti/ ⁊ qd nati: ⁊ qd vnius spūs ex vtroq̄ procedentis.

Adam. Initiu° ordis ꝯiugatorum.	Jesse.
Seth.	Dauid.
Enos.	Moyses.
Caynan. Ge. 5	Josue. Lib. Josue
Malaleel.	Othoniel.
Jareth.	Aioth. Lib. iudicum.
Henoch.	Delbora.
Matusalem.	Gedeon.
Lamech.	Abimelech
Noe.	Thola.
Sem.	Jair.
Arphasath.	Jepte.
Sale. Ge. x. ⁊ xj.	Abessa.
Heber.	Abilon.
Phaleg.	Abdon.
Ragau.	Sanson.
Seruth.	Hely. In libro Regum.
Nachor.	Samuel.
Thare.	Saul.
Habraam.	Dauid.
Isaac. ge. 21. ⁊ mat. 1.	Salomon.
Jacob.	Roboam.
Judas.	Abia.
Phares.	Helyseus. Asa. Initiatio p°or. monacorum.
Esron.	Josaphat.
Aram.	Joram.
Aminadab.	Ocozias. ¶ Joiada sacerdos.
Naason.	Joas.
Salmon.	Amasias.
Booz.	
Obeth.	

Esaias. Initiatio ordinis clericorum.	Ozias.	Gñō.xij.	
	Joathan.	Gñō.xiij.	
		Gñō.xiiij.	
	Achaz.	Gñō.xv.	
	Ezechias.	Gñō.xvj.	2ª initia ordinis monacorum. B. Bñdictus.
	Manasses.	Gñō.xvij.	
	Amon.	Gñō.xviij.	
	Josias.	Gñō.xix.	
	Joachim.	Gñō.xx.	
Math.1.	Jeconias.	Gñō.xxj.	Btūs Gre.
	Salathiel.	Gñō.xxij.	
	Zorobabel.	Gñō.xxiij.	
	Abiud.	Gñō.xxiiij.	
	Elyachim.	Gñō.xxv.	
	Azor.	Gñō.xxvj.	
	Sadoch.	Gñō.xxvij.	
Ordo phariseorum.	Achiz	Gñō.xxviij.	
	Eliuth	Gñō.xxix.	
	Eleazã	Gñō.xxx.	
	Mathan.	Gñō.xxxj.	
	Jacob.	Gñō.xxxij.	
	Joseph.	Gñō.xxxiij.	
	Christ⁹	Gñō.xxxiiij.	
	Gñō.j	Gñō.xxxv.	
	bz spm	Gñō.xxxvj.	
	Gñō.ij.	Gñō.xxxvij.	Ordo cister.
	Gñō.iij.	Gñō.xxxviij.	
	Gñō.iiij.	Gñō.xxxix.	
	Gñō.v.	Gñō.xl.	Joachiz abbas ordinis florēsis
	Gñō.vj.	Gñō.xlj.	
	Gñō.vij.	Gñō.xlij.	
	Gñō.viij.	Gñō.xliij.	Tertius status sub euāgelica perfectione icipit
	Gñō.ix.		
	Gñō.x.		
	Gñō.xj.		

Caplm 14m.

Inscripta linea ostendit manifeste/qua ratione ordo cōiugatoꝝ initiatus sit ab Adã. Ordo clericoꝝ qui ⁊ doctoꝝ ab Ozia rege iuda ⁊ Esaia ꝓpheta. Ordo monachoꝝ ƀm aliqd ab Helyseo ꝓpheta:qui vocatus est ad gratiam ꝓphetie in extremo tpe Asa regis iuda : ⁊ ƀm aliqd a beato Bñdicto:qui quãtum datur intelligi ex his que legimus in libro dialogoꝝ vocatus est a dño ad ordinem monachatus circa extremitatē 16ᵉ gñationis/ab incarnatione dñi. At in his oibus si ꝑspiciamus/aptissime claret sacramẽtum fidei nostre/qñqdem sub certis gñationibus miro quodãmodo ƀm qδ exigit ratio ꝯcordantibus sibi:⁊ alius ordo ex alio nasci monstrat:⁊ alius qui est tertius a duobus ꝓcedere. Si enim queris descēdere per lineam patrũ/ꝯsiderando numerum gñationuz ab Adam vsqz ad Amasiam patrem Ozie/iuenies quadragintaduas. Si aũt per lineam Judicum:ita vt post Jacob qui descendit in Egyptuz:accipias Moysen qui ascēdit cum populo ab Egypto : ⁊ reliquos vt suprascripti sunt in ordine suo ab Adam vsqz ad Abiam patrem asa gñationes qdragintadue. Exinde si incipis ab Ozia ab ipso vsqz ad finem secũdi status : qui ꝓpe est gñationes sexagintatres : sicut ⁊ ab Adam vsqz ad Christum. Si aũt incipis ab Asa sub quo vocatus est Helyseus:ab ipso vsqz ad trigesimãseptimam gñationem ab incarnatione dñi:sub qua ⁊ ꝯualuit pre solito ordo monasticus sub regula sancti Bñdicti in partibus galliarum gñationes sexagintatres:vsqz δo ad initium tertij status septuaginta. Et rursum a sancto Bñdicto vsqz ad cõsumationem seculi eadē extimatio manet: sub eo tñ dierũ numero/quem nouit ipse solus qui fecit oia ƀm ꝯsilium volũtatis sue. Duplicatur idem mãlis numerus in spiritu sancto:vt ostēdatur q ipse sit cooperator patri ⁊ filio:vtpote qui a patre filioqz procedit.

Margin notes: tertij Regum.19. — Beati gregorij pape — Gene.46 Exo.14. — Matthei 24.

Caplm 15m.

Diximus in tribus suprascriptis capitulis:q si icipimus numerare ab Adam ⁊ descēdimus per lineam iudicuz ⁊ regum vsqz ad Abiam patrē Asa inuenimus noia patrum quadragintaduo:ita tñ vt ab Jsaac qui est finis in linea paternali/trãseamus ad Moysen/q est principium in linea ꝓcessibili. Sed qr diuersa numeroꝝ mysteria aliqñ diuersa reliqrunt:aliqd notari opz in eadē linea iudicuz:qδ nec dissimile est ab auctoritate prioris testamēti/nec alienum a computatione

putatione generationum Matthei. Ele/
Nũi.xj. git enim Moyses septuagintaduos se/
niores qui essent cum eo ad ferenda one
ra populi: ⁊ tamen septuaginta ascende/
rũt in mõtem: duo vo ex eis remanserũt
in castris. Qui videlicet duo: q: nõ ascen
Ibidem. derunt cum alijs in montem: videntur
esse segregati a numero aliorum quando de
septuaginta senioribus loquitur scriptu/
ra diuina. Quia vo scripti fuerunt cum
alijs: ⁊ quãdo spiritus Moysi propaga/
tus est in septuaginta requieuit: ⁊ nihil/
ominus super eos, ita pfecto annumerã
di sunt cum eis quomõ Paulus ⁊ Bar
nabas cum duodecim apostolis: aut ma/
Actu.13. nasses ⁊ Effraim cu3 duodecim patriar/
Nũi.1. chis: quatenus eo modo fateamur ele/
gisse Moysen septuagintaduos seniores
ad regimen populi: quo beatus Lucas
christum Jesum totidem discipulos desi
Luce.1. gnasse testatur. Secũdum hoc etiam in
linea iudicum ita videtur aliqui associa/
ti cum suprascriptis, vbi exigunt hec cer
ta mysteria: vt tamen eos non in omni
mysterio associatos esse sentiamus. Sũt
De ioseph Judi.1. autem viri ipsi Joseph ⁊ sengar, hisbo/
seth ⁊ athalia, Joachaz ⁊ sedechias. Si
quidem Joseph separatus est a numero
iudicu3 illius populi: qui multi anni trã
sierunt inter ipsum ⁊ Moysen: qui edu/
xit populum ex egypto: ⁊ tamen s̄m ali/
quid associandus est eis: quia ipse prius
Gẽn.vlt. fuit dux ⁊ doctor domus patris sui ma/
nẽtibus sub eo filijs isrl̄ in egypto, vsq3
ad diem dormitionis eius. De sengar aũt
ita loqtur scriptura, ac si eẽt vnus ex iu/
Judi.3. dicibus dicẽs: ita post hũc idest post aoth
fuit sengar filius enath: q pcussit de phi/
listijm 600os viros vomere: ⁊ ipse quoq3
defendit israel. Veru3 q: nõ ait post sen/
Judi.4. gar, sed post mortẽ aoth tradidit dñs fi/
lios israel in manus iabin regis: videtur q̄
aut ɔtẽporaneus fuit aoth, aut non eque
auctis: vt quasi esse in numero iudicũ vi
scdi Reg. 2.c. deatur. Hisboseth quoq3 q: regnauit super
israel pterq̃3 sup iudam. Dauid autẽ sup
scdi Reg. 4.⁊.5. oẽs isrl̄ nõ regnauit, nisi post obitũ hisbo
seth: videtur q̄ ipse scribẽdus sit in nume

ro iter Saul ⁊ Dauid. Sed q: prius vn/ scdi Reg. 16.
ctus fuerat Dauid in regem, cu3 adhuc
viueret Saul: ⁊ post mortẽ saul regnauit Eodem libro.2.
in iuda. Videtur s̄m hãc rõnem q̄ iure
hisboseth s̄m aliqd scribẽdus sit in nu/
mero ⁊ s̄m aliqd iure a linea excluden/ De Atha. qrti regu3 xj.
dus. Silr athalia, Joachaz, ⁊ sedechias
nequaq̃3 ptinẽt ad genealogiam ⁊ tñ ipsi
regnauerũt in iuda: ac per hoc s̄m aliqd De ioachi qrti regu3 24.
videtur ptinere ad lineam: ⁊ s̄m aliqd non
videntur: q: ⁊si nõ fuerũt de patru3 nume De sedec. qrti regu3 24.
ro ex quorum semine natus est xps, ad nu/
meru3 tñ iudicãtium ptinere noscũtur.
Hoc aũt sic oportuit ⁊ sic placuit ei q fe/
cit oĩa pro velle suo: quatenus ⁊ qbusdã
mysterijs exigẽtibus scribi queãt: ⁊ qui/
busdam renuẽtibus itermitti. Quocir/
ca si horum aliqui inueniuntur in lineis infra
scriptis: nõ est attribuẽdum errori: sed
certi alicuius pprietate mysterij. Ca.16m

Enerationes in veteri testa/
mento varie fuerũt ⁊ inequa
les: q: alie sub lõgiori annorum
spatio successerũt alijs, alie sub
breuiori. Ut eni3 ptermitta3
cetera a natiuitate Noe vsq3 ad natiuita
tem sem quingẽti anni trãsisse scribuntur: Gene. 5.
⁊ tñ vniuersitas eorũdem annorum q̄n ge/
nuit arphasat, cũ eẽt annorum.35. genuit sa
le. Ubi ⁊ illud diligẽter nōm est: q̄ ab Adã
vsq3 ad Noe maiora fuerunt spatia gñã/
tionũ: q̃3 a Noe vsq3 ad dauid. Porro a
Dauid vsq3 ad trãsmigrationẽ babylo/
nis nõ a natiuitate vnius vsq3 ad natiui
tatẽ alterius accipiẽdu3 est tps gñonis:
sed a regno in regnu3. Ex qua re accidit
vt oĩno breuiora sint spatia: adeo vt aliqs
vndeci3 annis, alius tribus annis, alius Gene. xj. qrti regu3 16.⁊.21.⁊ 15.⁊.23.
tribus mẽsibus regnasse ferantur: ⁊ tñ vnũ
quodq3 spatiu3 regni pro vna gñone regni
accipiẽdu3 est. ¶ Quia h̄ differt iter ve
tus testamẽtum ⁊ nouũ: q̄ iter lunã ⁊ so
lem. Oportebat gñones prioris testamẽ/
ti ad modu3 lune crescẽtis ⁊ decrescẽtis,
varios ⁊ dissimiles accipe cursus. Jn no
uo aũt manere stabiles sicut sol, qui semp
manet in iubare claritatis sue. Et reuera
q: sicut sol iustitie Christus est q regnat

Matthei 17. Exo. 34. et ad Cor. prime. 3

in populo christiano: sic et hebreorum popu
lo Moyses cuius splendor faciei lune simi/
litudinem expressit. Igitur in testamento nouo
non secundum carnem accipienda est generatio sed secundum
spiritum. Quo secundum spiritum? Audi ipsum dominum

Joan. 3. Luce. 3. quod trigenarius numerus pertinet ad patrem Ezec. 1. et Joseph in 30° anno factus est prepositus egypti. Gen. 41. Non quod nemo debeat sacerdotari ante tempus 30 annorum. d. 77. ca. epis. et 78 ca. presbyter. sed aliter in cle. de etate et qualitate. c. generalem De consecr. d. 4. c. venerabilis. statim debent baptizari. Matth. 1

in euangelio: Quod natum est ex carne/caro
est: et quod natum est ex spiritu/spiritus est. Et quoniam
triginta annorum erat dominus quando cepit habere fi
lios spirituales: quod etiam prefiguratum fuerat in
vnctione David et inchoatione prophetie
Ezechielis prophete. Recte spatium generationis in
nouo testamento triginta annorum numero
terminatur: nimirum quia perfectio ipsius nume
ri ad fidem pertinet trinitatis. Inde est quod ne/
mo absque magna necessitate debet in nouo te/
stamento suscipere sacerdotii dignitatem: vt
fiat pater spiritualis/nisi sit. 30. annorum: ne ab illo
summo sacerdote dissimilis esse videatur: qui fuit
dux itineris in conspectu ecclesie. Si autem
secundum formam ordinis ecclesiastici eo anno quo
nascuntur infantuli debent renasci ex aqua
et spiritu sancto. Trigesimo vero anno: quando promouen
di sunt ad honorem primum/constitui sacerdo/
tes liquet. Quod si hoc modo ex eo anno quo ce
pit baptizare dominus noster Jesus christus notaretur
iueniretur in filiis ecclesie vereri generationum
successio: quod tamen quia non facile nec decens fuit
satis esse debuit quod tam lucide processit in ipso
christo. Igitur generationes ecclesie sub spatio. xxx.
annorum singule sub singulis tricenariis ac/
cipiende sunt: ita vt sicut Matth. comprehen/
dit tempus primi status sub spatio generationum
42^arum^ ita tempus secundi sub eodem generationum nu/
mero terminari non sit dubium/maxime cum

tertii reg. 19. Apoc. 12

hoc ondatur significatum in numero dierum quo
mansit absconditus Helyas a facie Acab: et
quo mulier amicta sole que designat ec/
clesiam/mansit abscondita in solitudine a fa/
cie serpentis: accepto haud dubium die pro
anno et mille ducentis sexaginta diebus pro

Non generationum dubium.

totidem annis. Unum est autem in quo hesito
et hesitare magis volo/quam aliquid in hac
parte temere diffinire: vtrum in suppletio/
ne huius numeri zacharias et Joannes ba
ptista filius pro duabus generationibus sint acci
piendi propter illud quod supra scripsi de dua/
bus generationibus: an omnino due generationes pertinen/
tes ad eundem numerum persequentur eam que

presens est: et si hoc vtrum sub eodem annorum
numero quo et cetere an forte breuiabuntur

Matthei 24.

ipsi dies propter electos. Et vtrum tres an/
ni et dimidius pro duabus generationi/ Apoc. 12. et 13.
bus accipiantur. Capitulum 17^m^.

Memorari debemus eorum que
dicta sunt de magnis et preci
puis temporum spatiis/cum de eis
superius ageret: vt considerata
ratione magnorum seculorum: que
pene nota est vniuersis ad distinguenda
mediocra spatia: de quibus non est adeo solen/
nis memoria sermo dirigatur: quatenus dum
certos fines positos esse rebus agnoscimus/
eo in eisdem rebus dei sapiam admiremur
quo eas sub certo numero et concordia ab
eo qui fecit omnia in sapia/sapienter esse conditas
vsquequaque sentimus. Et quidem maiora spa
tia vsque ad sexagesimum/aut quasi septuagesi
mum generationum numerum duobus quidem modis:
sed ad vnum tendentibus prelata esse predi
ximus. Hoc est ab Adam vsque ad christum: et
ab Ozia rege vsque ad consumationem seculi

Supra. c. 7. et 12. et 13.

A quibus tamen spatiis si subtrahuntur initiales
generationes numero. xxi. que ideo in 2° et 3°
statu non habent propria tempora: vt ondatur vera in
esse vnitas iter noua et vetera profecto ad
proprietatem singuli duorum statuum. xlii. tamen Supra.
generationes pertinere noscuntur: hoc est a Jacob
vsque ad christum: et a christi incarnatione vsque ad
finem secundi status. Et hoc quidem de spatiis tem
porum primi et secundi status. Secundum plenitu/
dinem quadragenarii numeri: qui propter sex
hebdomadas generationum ex quibus constinet in
se duobus additis perfectionem laboris. Sa
ne tertius status/cuius initia posito sunt nu Leui. 5.
merum quinquagenarium/ob magni iubilei
libertatem requirit: hoc est a principio sui vsque
ad finem mundi. Et si numerum dierum vel
mensium/generationum illarum penitus ignoramus:
vt enim longe minores sunt generationes huius
temporis generationibus antiquis/ita fortassis gene/
rationes tertii status satis minores erunt gene/
rationibus nostris. Quia vero vicenarius primus nu
merus/qui est pars media quadragenarii secundi
non caret perfectione sua. Oportet nos ipsius
quoque numeri in certis spatiis temporum on
dere perfectionem: quia et hoc ipsum certa opera
approbare

approbare noſcuntur. Cap.18^{m}

SIcut certe cauſe fuerũt: que inter vetus teſtamẽtũ ⁊ nouũ diſtinxiſſe noſcunt̃ ita nõ defuerũt ꝓprietates cauſaꝝ que ſub viginti ⁊ vna gñonibus metas tꝑibus ĩpoſuerũt. Sed prius diſtinguenda ſunt ipſa tꝑa: vt poſtea diſtinctionũ cãs cõgruẽtius agnoſcamus. Ab Adã vſq; ad iacob fuerũt gñones 21ª. A iacob vſq; ad aſa ⁊ alio mõ vſq; ad Oçiã gñones 21ª. Licet enim iudices qui prefuerũt ꝑplo iſrael non ꝑtineãt ad ordinem gñonũ: tñ pro gñonibus accipiẽdi ſunt: q: quedam propagatio ſpũalis fuit in eis ſicut ⁊ in regibꝰ iude ⁊ iſrl̃. Exinde ab aſa vſq; ad achim / ſiue ab Oçia vſq; ad xp̃m gñones 21ª. Porro ab achim vſq; ad ſcũm Bñdictũ / ⁊ alio mõ vſq; ad ꝯſtãtinũ auguſtũ: q fuit 4ꝰ ab eradio / gñones 21ª. A ſcõ vero Bñdicto vſq; ad annum milleſimũ qnq̈geſimũ icarnationis dñice: ⁊ alio mõ a ꝯſtantino ſupraſcripto vſq; ad duas gñones poſt eam que pñs eſt gñones 21ª. Primũ itaq; tꝑs fuit abſq; circũciſiõe. 2^{m} ſub circuncíſione. 3^{m} ſub ꝓphetis. 4^{m} ſub eccleſiaſtica inſtitutione. 5^{m} ſub monaſtica ꝓfeſſione. Et hec qdẽ de illis ſpatijs tẽpoꝝ: que media ſunt ab illis ſeculis / q̃ nõ niſi in fine gñonum 42^{ar} ꝯſumationẽ accipiunt. Nũc de artioribꝰ ſpatijs / que ſub decem gñonibus coartant̃ ſingula ꝑ ſingulas decadas videamus. Cap.19^{m}

Supra c.13.

aſſignatio temporis.

QUia denariꝰ nũerus ꝑfectus eſt / integer in ſeipſo: in eo velut in fonte alioꝝ ſtatuẽdus eẽt finis ingſitionis nr̃e: niſi q: ⁊ ſeptenarius numerus nõ caret ꝑfectione ſua: ſm q̈ in 3ᵒ li. pleniꝰ oñdet̃. Propterea vero i dnario nuõ ſtatuẽdus eſt quoad h̃ finis ingtionis nr̃e: q: ſicut ſexagenarius diuidit̃ in tres vicenos: aut q̈dragenarius in duos vicenarios. Vicenarius quoq; i duos denarios: ita ⁊ denariꝰ diuidi põt in duos ꝑfectos nuõs / ĩfra ſe ꝯſtitutos: nimirũ q: in ip̃o eſt ꝓma ꝑfectio eoꝝ qui ꝑ ip̃m ad vicenariũ ſurgũt. Igit̃ ſub denario nuõ ꝑfectio q̃dã tẽpoꝝ ꝯtinet̃. Dat̃ in ꝓncipijs ⁊ finibꝰ ipſoꝝ tẽpoꝝ / que ꝑ decadas gñonũ diſtinguunt̃ certis metis. Hoc eſt ꝑ illa tẽpoꝝ ſpatia / que vocant̃ etates: lʒ ipſas etates diuerſimodis eẽ accipiẽdas / diuerſe cãe exigãt myſterioꝝ. Ꝙ ne qs alienũ extimet a ſentẽtijs priuʒ: legat / vt iã diximꝰ / Auguſtinũ in lib. de ci. dei. Ꝙ dicit ſcdam etatẽ illam vocari tꝑs illud qd decurſuʒ eſt a noe vſq; ad habraã: nõ q: tot ãnos habuit quot ꝓma etas / ſed q: tot habuit gnões. Ꝙ ſi ita eſt / qd reſtat de ſequẽtibꝰ niſi vt ſingule decades gnõnũ etates ſilr̃ dici queãt. Verũ q: ſolẽnis diffõ patruʒ obtinuit apd oẽs / vt mox vbi aliqs loqtur de etatibꝰ vno tñmõ extimet itelligẽduʒ: iõ qlibet de eiſdem tꝑibꝰ ſicut libet dũmõ itelligat nõ fruſtra euʒ q fecit oia in ſapia voluiſſe ꝑ ſingulas decadas gnõnũ dare tã apta euidẽtia ſigna. Siqdẽ ab adã vſq; ad diluuiũ gnõnes decẽ: a diluuio vſq; ad ſ̃uerſionẽ ſodomoruʒ q̃ facta eſt ſb habraã gnõnes. x. Exinde vſq; ad obeth: q fuit ꝯtẽporaneꝰ hely de ſylo: in cuiꝰ diebꝰ repulſum eſt tabernaculũ: ⁊ data eſt archa federis dñi in manus alienigenarũ gnõnes. x. Exinde vſq; ad Joas: in cuius diebꝰ cepit extermiari iſrl̃ ab açael rege ſyrie: gnõnes. x. Exinde vſq; ad trãſmigrationẽ babylonis gnõnes. x. De nouo ãt teſtamẽto aget̃ poſtea. Neq; eni mõ querimus aſſignare ꝯcordiã: ſed oñdere tm̃ euidẽtia loca qbꝰ ſit potiꝰ initẽdum in aſſignatione concordie. Capl̃m 20^{m}

Lib° 22 ca. 30.

Gen. 7

Gene. 19.

Ruth 4.

ꝓmi regum. 4

q̈rti regũ. 13.

q̈rti regũ vlt°.

De nũo denario ⁊ ſeptenario Augu. 20. d ci. c. 23.

OStenſis in teſtamẽto veteri ⁊ ex parte in nouo locis ꝓcipuis ꝯcordiaꝝ / mõ ſub nuõ gnõnuʒ querẽdi ſunt termini gnõnuʒ: vt ſciat lector loca ꝯcordie ꝑ regulã numeri inuenire: hac in re exerceat q vult itelligẽtiam ſuã: icipiẽs vñcũq; voluerit / ⁊ vbicũq; cõpletuʒ cernit eẽ numerum 42^{ar} gnõnuʒ: mox in ſequenti gnõne inueniet ꝯcordiaʒ ꝓme. vbi gr̃a. Ab adã vſq; ad amaſiã gnõnes 42ᵉ. Et qm̃ Oçias filiꝰ amaſie q̈drageſimuſtertiꝰ eſt ab adã in ipſo querẽda eſt ꝯcordia ade aut circa ip̃m. i. nõ tam in ipſo q̃ʒ in tꝑe ſuo. A Sem filio Noe vſq; ad ſalathiel gnões 42ᵉ. Et qm̃ çorobabel filius ſalathiel quadrageſimuſtertiꝰ eſt circa ip̃m querẽda eſt ꝯcordia eoꝝ / que acciderũt in diebus ipſoꝝ. Ab habraã / iſaac / ⁊

Vide. s̃ ca. 13.

Iacob vsq; ad zachariam & Joanem baptistam & hoiem xpm Jesuz gnones quadragintadue: in quo. vz. termio clari9 intimato qta fuerit cocordie claritas/ sup vt extimo dictuz est. Hec regula ↄcordiaruz est vbiq; vniformis: excepto q ab Ezechia rege iuda vsq; ad zorobabel ptinuas. 15. gnones imutatus est ordo: qd qua mysterij necessitate ↄtigerit dicedum est in h loco: qtenus amotis prius vniuersis obstaculis que possent offendere gressus metis/ ad fine huius opis festinare possimus. Cap. 21m

Supra c. 4. Propter illa que dicta sunt superius de sacro mysterio trinitatis/ duplicem esse diximus causam cocordie sm q tres esse diximus ordines electoruz/ & duos pplos vocatos ad fide. Diximus et q in pma assignatione ↄcordie incipiedu ab Ada & desineduz in xpo: incipieduz est ab ozia/ & desineduz in tpibus istis: incipiendum a tpib9 sci Bndicti/ & desineduz in co-

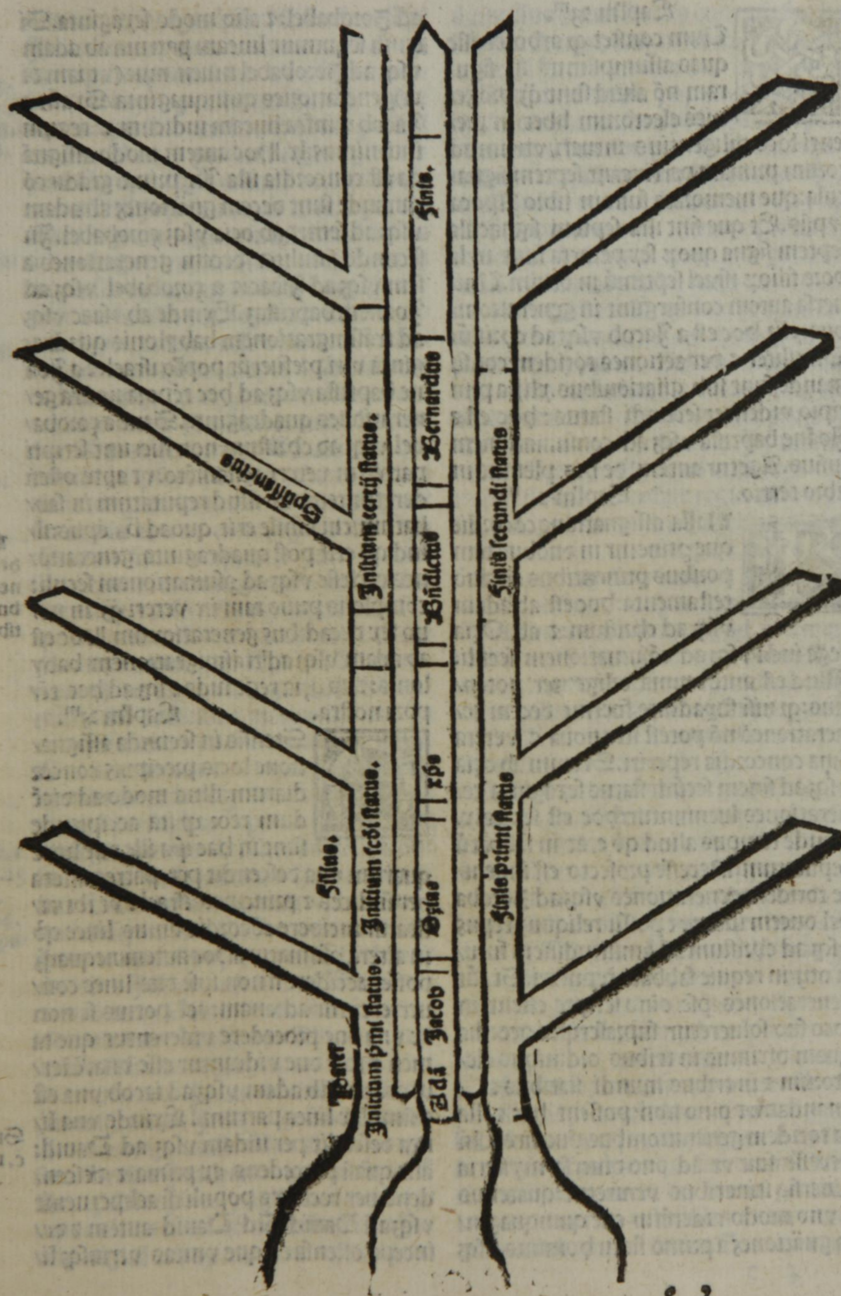
Supra c. 9. sumatione seculi. In scda assignatione incipieduz est ab Adam sicut sup: & desineduz in xpo: incipiedum ab ozia rege iuda/ & desinedum in ↄsumatione seculi. In his aute duab9 assignationib9 occurrit aliqd/ in quo no posset ↄcordia in vtraq; seruari/ qn fieret in vna assignatione minutio. x. gnonuz qd quali ordine gestu sit/ in sequetib9 dicet. In pma assignatione icipieduz est/ vt diximus/ ab Adam & ab ozia & a scto Bndicto & quereda est ↄcordia in certis locis supputatis in singulis spatijs gnonib9. xxj. h est ab Adam vsq; ad iacob: & ab iacob vsq; ad ozia: & ab ozia vsq; ad xpm. Siue distiguamus p denariuz: pma distinctio in noe/ copletis ab adam gnonib9. x. Scda in habraa copletis ab Adam gnonibus. xx. Tertia in obeth/ copletis ab ada gnonib9. xxx. Quarta in amasia/ copletis ab ada gnonibus. xl. Quita in salathiel copletis ab Adam gnationibus. l. Sexta in Joseph completis ab adam generationibus. lx. Cap. 22m

Hic stipes pme arboris incipiens ab adam & pcedes vsq; ad xpm. Eode mo in 2° statu pma distinctio querenda est in salathiel/ copletis ab Ozia gnonibus. x. Scda in ioseph/ copletis ab ozia generationibus. xx. Tertia circa tps Diocletiani/ copletis ab ozia gnonib9. xxx. Quarta circa tps Eradij impatoris/ copletis ab ozia. xl. Quinta circa tps Beregarij impatoris scdi/ copletis ab Ozia gnati onibus. l. Sexta in fine secudi status/ completis ab Ozia gnationibus. lx. Cernis prudens lector tres gnationes in veteri & tres in nouo itermisceri de industria exigete h oc pfectione denarij/ & inuente nobis hoc ipsum euagelista Mattheo imo spiritu sancto p eum qui nouit qd & pro quo aut teneri debeat aut amitti. Eodem mo in tertio statu incipieduz est a sco Bndicto/ & expectadu opus tertiuz pfinituz a deo/ complendu q; put deus melius noluit in tepotibus suis. Math. 1. c. In hac diffinitione cocordie quasi species trium arboz statuede sunt ante oculos metis: quaru quelibet estimenf habere in ascesu stipitis cubitos viginti. i. in pfectum ramoz. xxj. Ita eniz ab Adam vsq; ad Jacob prosecutus est Moyses ordine genealogie: vt ramos qui processerut ab eodem stipite spurios ee demostret: & veluti quodam ferro ab eodem succisos. Porro a Jacob multiplicati sunt rami: & perseuerauerut in loco suo vsq; ad Oziam. A dieb9 aut Ozie ceperut succidi et ipsi: & dati sunt in sorte gentilium: excepta tribu iuda/ que visa est specialius pprio stipiti adherere dicete de Juda patriarcha Jacob. No auferet sceptruz de iuda & dux de femore eius/ donec veniat qui mitteds est. Deficietibus ergo ramis ipa sola cu leui & beniamin pseuerauit vsq; ad christum. Scdm h in scda arbore ↄsiderada sunt. Etiam puto q in tertia: si tu tepora sua copzehedi pmitteret. No enim dici posset cocordia/ si no veteribus nouam p similitudine concordarent. Igif vnaqueq; istarum in tribus tepozibus cotinef: deputatis per singula gnationibus. xxj. i. xxj. in stipite: quadragintaduabus ex eo loco quo ceperunt rami vsq; ad ↄsumatione ipsius. Et h qdem clara satis. Sed q: metis occupate circa multa sepe obtundif itellectus: opepreciu credimus ipsaru de qb9 agimus spualium arboz psentare figuras: vt p ea q exterior cernit oculus/ iterioz acies illustref.

4. reg. 17.

Gene. 49.

pmi Esdre. 1. & scdi paralI. 34

Pater
Initium primi status.
Filius.
Initium scdi status.
Spiritussanctus
Initium tertii status.
Adā
Jacob
Ozias
xps
Bñdictus
Bernardus
Finis.
Finis primi status
Finis secundi status

Capl'm 23m.

Uum constet q̄ arbores iste quas assumpsimus in figuram nõ aliud sunt q̄ȝ progenies electorum libet in presenti loco diligentius intueri/ vtrum ad eorum primam pertineant septem signacula: que memorata sunt in libro Apocalypsis. Et que sint illa septem signacula septem signa quoꝝ sex peracta sunt in labore filioꝝ israel septimũ in otium. Uniuersa autem consurgunt in generationibus. xlij. hoc est a Jacob vsq̄ȝ ad christũ. Similiter ꝛ per actiones totidem consumande sunt sub gñationibus. xlij. a principio videlicet secundi status: hoc est a Joãne baptista vsq̄ȝ ad consumationem ipsius. Agetur autem de his plenius in libro tertio.

Capl'm 24m.

N illa assignatione cõcordie que ꝑtinetur in duobus temporibus ꝑtinentibus ad duo testamenta: hoc est ab adam vsq̄ȝ ad christum: ꝛ ab Ozia rege iuda vsq̄ȝ ad cõsumationem seculi. Illud est ante omnia diligenter notandus: q̄ nisi supaddite fuerint decem generationes nõ potest iter noua ꝛ vetera sana concordia reperiri. Si enim ab ozia vsq̄ȝ ad finem secũdi status sexaginta generationes iueniuntur: hoc est sexies. x. exinde tempus aliud q̄d erat in sabbatũ reputatum. Necesse profecto est inuenire totidem generationes vsq̄ȝ ad Zorobabel ducem iuda: vt possit reliquuȝ tẽpus vsq̄ȝ ad christum ad similitudinem futuri otij/ in requie sabbati reputari. Si aũt generationes ipse oĩno scripte essent in loco suo solueretur suprascripta ꝯcordia quam diximus in tribus ordinibus electorum ꝛ in tribus mundi statibus assignandam: ꝛ oĩno non possent hec ꝛ illa in totidem generationibus ꝯuenire. Uñ necesse fuit vt ad vno diuersa mysteria diuersis itineribus veniretur: quatenus ꝛ vno modo viderẽtur esse quinquaginta gñationes a primo statu hominis vsq̄ȝ ad Zorobabel: ꝛ alio modo sexaginta. Si enim sequimur lineam patrum ab adam vsq̄ȝ ad Zorobabel inuenimus (vt iam diximus) generationes quinquaginta. Si aũt a Jacob ꝛ infra lineam iudicum ꝛ regum inuenimus. lx. Hoc autem modo assignãda est concordia ista. In primo gradu cõputande sunt decem gñationes ab adam vsq̄ȝ ad sem: ꝛ ab ozia vsq̄ȝ zorobabel. In secundo similiter decem generationes a sem vsq̄ȝ ad Jsaac: ꝛ a zorobabel vsq̄ȝ ad Joãnem baptistaȝ. Exinde ab isaac vsq̄ȝ ad trãsmigrationem babylonis quadraginta viri prefuerũt poplo israel: ꝛ a Joãne baptista vsq̄ȝ ad hec tẽpora nostra generationes quadraginta. Sane a zorobabel vsq̄ȝ ad christum non fuerunt scripti patres in veteri testamẽto: vt apte ostenderetur tempus illud reputatum in sabbatum/ cui simile erit quoad h̄ tẽpus: illud q̄d erit post quadraginta generationes ecclesie vsq̄ȝ ad ꝯsumationem seculi: completis prius tam in veteri q̄ȝ in nouo sex decadibus generationum. Hoc est ab adam vsq̄ȝ ad trãsmigrationem babylonis: ꝛ ab ozia rege iuda vsq̄ȝ ad hec tẽpora nostra.

Capl'm 25m.

Stensis in secunda assignatione locis precipuis concordiarum: illud modo ad dicẽdum reor q̄ ita accipiende sunt in hac ipa ille due linee quarũ vna descendit per patres altera per iudices ꝛ principes israel: vt ibi videatur incipere cõcordia vnius linee q̄d in altera ꝯsumatur. Hoc autem nequaq̄ȝ posset accidere si non ipse due linee conuerterentur ad vnam: vel potius si non ex vna due procedere viderentur: que tamen ꝛ ipse due videantur esse vna. Uerbi gratia. Ab adam vsq̄ȝ ad iacob vna est ꝛ simplex linea patrum. Exinde vna linea descẽdit per iudam vsq̄ȝ ad Dauid: alia quasi procedens ex prima/ ꝛ descendens per rectores populi israel/ peruenit vsq̄ȝ ad Dauid. Ad Dauid autem ꝛ deinceps ostensa est que vnitas vtriusq̄ȝ li/

Nota necessitatem additionis

Nota de decem generationibus presentibus.

Supra c. 13.

nee:eo q̄ ipsi reges haberēt se ad vtrūq3.
Ipsi enim in patrum numero: ipsi in nu
tert ij reg. 12. mero principum israel. Rursum in die/
q̄rti Reg. bus Roboam ꝓcessit quedam linea p̄n/
17.c.18. cipum: que fuit decem tribubus que di/
cte israel sunt: ⁊ perseuerauit vsq3 ad tē/
pus Ezechie regis iuda. A diebus autez
manasse filij ezechie regis iude/ cepit de/
ficere regnum regum iuda preualētibus
scđi para li.33. aduersarijs ꝯtra eos. Adeo vt ipse quoq3
manasses duceretur in babylonem: ⁊ ex/
inde nulla esset pax regibus iuda/ maxi/
q̄rti Reg. 21. me ob peccata manasse dicente deo. Ec/
ce ego inducaz mala super hierusalem ⁊
iudam: vt quicunq3 audierit tiniant au/
res eius ambe. Predixerat autez hoc ip/
sum deus Ezechie per Esaiam prophe/
Esa.39. tam: cui ⁊ ipse respondit. Bonus sermo
domini quem locutus est. Fiat tm̄ pax ⁊
veritas in diebus meis. Igitur ab Eze/
chia non sunt accipiende generationes
sm̄ ordinem rectum genealogie: sed sm̄
lineam que descendit per iudices. Scđm
quam lineam Abias rex occurrit in eū/
dem numerum cum Ezechia. Dinume/
ratis ex vtraq3 parte vigitiquattuor pa/
tribus seu iudicibus/ incipientibus a Ja
cob qui altero nomine dictus est israel.
Oportet autem nos nomina ipsoruz di/
ligenter notare: vt q̄ forte obscure prola
tum est perfacilius capiatur. In linea ge
Matth.1 ⁊ Gen.25 29.38. Ruth.4. primi para li.2. nealogie primus scribendus est Jacob:
secundus Judas: tertius Phares: quar
tus Esron: quintus Aram: sextus Ami/
nadab: septimus Naason: octauus Sal/
mon: nonus Booz: decim⁹ Obeth: vn/
decimus Jesse: duodecimus Dauid: de/
cimustertius Salomon: decimusquartus
Roboam: decimusq̄ntus Abia: decimus
sextus Asa: decimusseptimus Josaphat:
decimusoctau⁹ Joram: decinonus Oco/
zias: vigesimus Joas: vigesimusprimus
Amasias: vigesimsecūdus Ozias: vige/
simustertius Joatham: vigesimusquart⁹
Achaz. Hic oportet vigilanter notari q̄
omne tēpus illud qđ decursum est a Ja/
cob vsq3 ad achaz/ ita debet reputari: ac

si circulus vnius noctis cum die suo ha
bēs duodecim horas in nocte ⁊ totidem
in die. A Jacob etenim patriarcha vsq3 Exo. circa prin. ꝑ plura. c. ⁊. 14 ⁊. 32. Et Nu. 14. ⁊ Deut. 1. ⁊ primi reg. fere ꝑ totu ad ephe. 5 et pn⁹ ter/tij Reguz vsq3 ad. 21 quartu.
ad Dauid/ nō defuit populo illi/ nisi for/
te ad horam: tum seua potestas/ tum per/
secutio tenebrarum/ hoc est illorum ho/
minum: de quibus dicit Apostolus. Era
tis aliquādo tenebre. A salomon vo vsq3
ad Ezechiam mansit idem populus in
decore suo: habens in semetipso gloriam
regni nō solum in tribu iuda/ verūetiam
in tribubus israel. Et quāuis peccata eo/
rum non permiserint eos habere illam
pacem quaz habuit Salomon: sustinuit
tamen eos misericordia diuina vsq3 ad q̄rti reguz 17.
achaz: vt non traderentur/ sicut prius in
manus inimicorum suorum. In diebus
autem Ezechie filij israel cum rege suo
traditi sunt in potestate regis assyrioꝝ:
⁊ ipse Ezechias tradendus erat/ nisi cla/
masset ad dn̄m/ qui ⁊ eripuit eum inter/
ficiens per angelum suum de castris assy
riorum centum octogintaquinq3 milia. q̄rti reg. 19 q̄rti Reg. 20. ⁊ Esa. 18.
Qui etiam infirmatus vsq3 ad mortem/
restitutus est sanitati/ accepta promissio/ Ibidem.
ne a dn̄o/ vt superuiueret quindecim an/
nis: ⁊ defenderetur hierusalem de manu
regis assyriorum. Cui etiam super tanta
promissione signuz dedit qđ reuera erat
in signum reducens solem in horologio
achaz: vt quasi excrescente die pacis dif/
feretur potestas tenebrarum. Quod vi/
delicet signum quo magis fuit inter alia
multa/ ita non est strictim pretereunduz:
sed quid sibi voluerit subtiliter inquirē/
dum. ¶ Diximus supra ⁊ ostēdimus q̄
a Jacob vsq3 ad achaz fuerunt viginti/
quattuor generationes. Q̄ si diligenter
notamus intelligimus ab eo ipsum per/
tinere q̄ achaz qui vltimus fuit fecerit
horologium/ vt in ipso appareret esse cō
pletum id qđ horologium ip̄m designa/
bat. Reuersus est autem sol decem lineis Ubi supra
in diebus Ezechie: qui fuit decimuster/
tius a Salomone: vt bis decem genera/
tiones numerari debuissent: ⁊ ita recto
cursu veniretur ad finem. Si eniz reuer

Vide sup 13.c. timur ad aſa a quo eſt decimus ezechias
⁊ deſcendimus vſq; ad ieconiam/quin/
decim profecto generationes iuenimus
vſq; ad trāſmigrationem babylonis ſm
numerum annoꝝ/qui additi ſunt Eze
chie:quorum iſta ſunt nomina. Primus
Aſa:ſecundus Joſaphat:tertius Joram:
quartus Ochozias:quintus Joas:ſext⁹
Amaſias:ſeptimus Ozias:octauus Joa
than:nonus Achaz:decimus Ezechias
He decem generationes duabus vicibus
dinumerande ſunt propter myſterium
decem linearum quibus reuerſurus eſt
ſol. Deinde vndecimus Manaſſes:duo/
decimus Amon:decimuſtertius Joſias:
decimuſquartus Joachim : decimuſqn/
tus Jeconias. Sub his quindecim regi/
bus ſtetit quomodocūq; regnū iuda in
ſtatu ſuo. Sedechias autem qui fuit ſm
hoc quadrageſimus a iacob/tranſmigra
quarti Regum vlt°. uit in babylone/⁊ defecit in eo regnum
hieruſalē. Sed forte dicit aliquis. Quo/
modo Sedechias quadrageſimus dicē/
dus eſt a Jacob/cum conſtet decem ge/
nerationes duabus vicibus eſſe dinume
ratas. Sed notandum ꝙ/vt ita repetan
tur/in hac linea decē generationes linea
que deſcendit per principes eſt in cauſa:
pro eo enim ꝙ a Joſeph vſq; ad Dauid
plures fuerunt iudices q̄ patres. Jllos
patres dico a qbus propagatus eſt ipſe
Dauid cuius filius chriſtus. Accidit vt
in vna linea ſcriberetur aſa decem gene/
rationibus prius q̄ in alia linea/ſi recto
curſu hinc ⁊ inde vtraq; linea percurra/
tur. Qꝛ vo ſicut ſup̄ nouimus linea que
deſcēdit per rectores illius populi duos
reges complectatur circa finem : qui nō
pertinēt ad genealogiam nullo modo in
vtraq; aſſignatione poſſet competenter
ſeruari quadragenarius numerus:q ma
xime manet in cauſa/ſi non iſtis aſſum/
ptis alij duo excluderentur. Hac pro cau

ſa Sangar ⁊ hiſboſeth ita manēt ſm ali/
quid in numero aliorum : vt tamen ſm
aliquid videantur excludi. Nimirum qꝛ
Sengar tempore aoth defendit iſrael:⁊ Judi. 3.
hiſboſeth regnauit ſuper iſrael tempore ſcdi reg.
quo regnauit Dauid in ebron ſuper iu/
da:hac pro cauſa neceſſe eſt vt eedem li/
nee aliter conſiderentur ſingillatim/ali/
ter ambe ſimul. Singillatim vt cum de/
ſcēditur per iudam ⁊ filios eius vſq; ad
Jeconiam/ſm ordinem genealogie : vel
cum deſcenditur per Joſeph ⁊ per moy
ſen. Dinumeratis vniuerſis viris qui p̄/
fuerunt illi populo per ſucceſſionem re/
giminis vſq; ad ſedechiam : ambe vo ſi/
miles cum de ambabus cōmuniter agi/
tur. Quando enim conſideratur ſingil/
latim linea que deſcendit per iudices cō
ſumatur in ſedechia:dinumeratis a Ja/
cob rectorib⁹ populi quadraginta:ita ta/
men vt due vltime generationes dupli/
ces extimentur:nimirum quia in viuen
te vetere adhuc Joachaz ſubſtitutus eſt
ei ſedechias. Cum autē de duabus lineis
cōmuniter agitur/tunc pretermiſſis ſen
gar ⁊ hiſboſeth quorum modo fecimus
mentionem pro eis ſtatuendi ſunt in or/
dine principum Joachaz ⁊ ſedechias:ſi/
cut lucidius oſtenditur in ſubiecta figu/
ra. Ubi illō ſūmopere notari oportet ꝙ
patres illi chriſti Jeſu qui prefuerunt il/
li populo iudeoꝝ. A Dauid vſq; ad trāſ/
migrationem babylonis duas ſucceſſio/
nes habuerunt:vnam ſm natiuitatē car
nis:alteram ſm vnctionem:vt videlicet
altera pertinere videretur ad filiū:alte/
ra ad ſpiritum ſanctum. Oportet autem
nos ipſa patrum vel rectoꝝ nomina eo
modo quo dictum eſt hoc eſt in tribus
modis in ſubiecta pagina diligenter no/
tare:vt quod dicimus verbis/oſtēdatur
exemplis.

Jacob

Mathei. j

Judas. Phares.
Esron.
Aram.
Aminadab
Naason.
Salmon.
Booz.
Obeth.
Jesse.
David. (pmi reg. 13. & inde.)
Salomon.
Roboam.
Abia.
Asa. Josaphat
Joram.
Ochozias.
Joas.
Amasias.
Ozias.
Joathan.
Achaz.
Ezechias.

In dieb⁹ Ezechie reuersus ẽ sol decem lineis

Asa Josaphat
Joram.
Ochozias
Joas.
Amasias.
Ozias.
Joathan.
Achaz.
Ezechias.
Manasses
Amon.
Josias.
Joachim.
Jeconias.

Ge. vltº exo. leui. Nũi: Josue: Jud.

Joseph moyses.
Josue.
Othoniel.
Aoth.
Sengar.
Delbora.
Gedeon.
Abimelech.
Thola.
Jair.
Jepte.
Abessa.
Abilon.
Abdon.
Sanson.
Hely. primi reg. vsq in finẽ qrti.
Samuel.
Saul.
Hisboseth.
David.
Salomon.
Roboam.
Abia.
Asa. Josaphat
Joram.
Ochozias.
Joas.
Amasias.
Ozias.
Joathan.
Achaz.
Ezechias.
Manasses.
Amon.
Josias.
Joachaz.
Joachim.
Jeconias.
Sedechias.

Hic scripta sũt noia rectorũ sm q̃ alij post annos alios prefuerũt illi populo a Jacob patriarcha vsq ad Jeconiã & sedechiam & sunt numero. xl. excepto q̃ due gñationes vltime duplicantur.

Suprascripta noia filiorum sun a Jabob vsq ad Jeconiam sm rectum cursum genealogie: excepto q̃ decẽ generationes duplicate sunt ad perficiendum numerũ quadragenarium propter mysterium suprascriptum.

Jacob

Judas phares.
Esron
Aram.
Aminadab.
Naason.
Salmon.
Booz.
Obeth.
Jesse.
David.
Salomon
Roboam.
Abia.
Asa. Josaphat.

Hic ẽ initiũ cõcordie sm lineã que descendit per iudices in Asa.

Joram.
Ochozias.
Joas.
Amasias.
Ozias.
Joathan.
Achaz.
Ezechias.
Manasses.
Amon.
Josias.
Joachaz.
Joachim.
Jeconias.
Sedechias.

Hic est terminus cõcordie sm lineam genealogie.

Joseph. Moyses. Josue.
Othoniel.
Aoth.
Delbora.
Gedeon.
Abimelech.
Thola.
Jair.
Jepte.
Abessa.
Abilon.
Abdon.
Sanson.
Hely.
Samuel.
Saul.

Usq ad Ezechiam tene in dextera ɔcordie lineã genealogie cõputatã a Jacob gñationibus. xxv. & tunc reuertere ad lineam que descẽdit per iudices & incipe numerare a Jacob: & cũ perueneris ad equalem numerum (hoc est ad 25ᵐ vsq scilicz ad Abiam: qđ reliquum est & vsq ad sedechiam totum accipe in dextera cõcordie.

Capitulum 26m.

N prescriptis lineis patrum
τ iudicum siue regum osten/
quarti re/ sum est qua ratione dictu₃ sit
gum. 20. τ a dño Ezechie per Esaia₃ p/
Esa. 38. phetã. Ecce ego adyciam sup dies tuos
annos qndeci₃: sed τ de manu regis assy
rioꝝ eruam te τ ciuitatem istam: τ quali
ter cõsideranda sit vtraq₃ linea in seipsa
ex quibu₃ tribus singula consumenť. In
assignatione vo concordie ita incedẽdu₃
est iter vtrãq₃ viam: vt vsq₃ ad Ezechiã
seruetur ꝯcordia in linea patrum/cõple/
tis a Jacob vigintiqnq₃ gñationibus: τ
ab Ezechia vsq₃ in finem sub estimatio/
ne potius q̃₃ sub assertione: τ in spiritu
potius q̃₃ in littera supputatis. xv. gña/
tionibus vsq₃ ad sedechiam. Et sciẽdu₃
ꝙ decem ille gñationes/que retrogrado
ordine scripte sunt/ita ascribẽde sunt eze
chie: ac si ipse in eis oibus regnare puta/
retur. ¶ Scdm rationem eoꝝ que huc
vsq₃ digessimus/ab adam vsq₃ ad trans/
migrationem babylonis sex decades ge/
nerationum notate sunt: in qbus ꝓfecto
quedam pars operu₃ dñi ꝯsumata est: vñ
τ reliquu₃ tps vsq₃ ad xpm in sabbatu₃/
vt iam dixi reputatum est: q̃₃uis si omit-
tantur tres ille quas obmisit Mattheus
que quadã ratione tenẽde sunt: quadam
Sez ocho vo a numero segregande: vsq₃ ad zoroba
zias Joas bel extensum fore ꝯstat tempus laboris:
τ amasias sub quo vniuerse historie que habentur
ꝑ₃ qrti re/ in canone prioris testamẽti ꝯsumationẽ
gum 8. τ acceperũt: τ si qdam dubitent de Hester
xj. τ 14. qd tñ in suo loco videbiť. ¶ Ne qs exti
met otiosum vel absurdum: ꝙ ita duas
lineas istas ostendimus ex vna ꝓcedere.
Una eni₃ fuit vsq₃ ad iacob: τ exinde ex
vna due/que τ ipse vnitate maxima con/
nexe sunt: itelligat in illa vna que preces/
sit in patribus venerari oportere myste/
rium dei patris. In illa que ꝓpagata est
per iudã mysteriu₃ filij: in ea vo que per
ioseph τ moysen mysteriu₃ spũs sancti.
Sup quo euidẽtissima similitudo potest
videri de testamẽto nouo: cum ꝯstet luce
Matth. 1 clarius ꝙ Mattheus qui loqui exorsus
est de natiuitate christi qua natus est de
virgine ẽm carnem: secutus est lineã ge/
nerationum/incipiens ab habraam τ ꝑ/
ducens illam vsq₃ ad Joseph viru₃ Ma
rie. Lucas autẽ qui locutus est de spũali Luce. 3.
hoc est de sacramẽto baptismi qd initia/
tum est a Joãne baptista illos magis pa/
tres scribere voluit/qui dicebanť patres
ẽm lege₃: vt sciremus qꝛ carnales patres
tunc vere patres sunt si docẽt filios suos
timorem dñi/oibus modis spũales pres
sunt: τ tales patres per quos ascẽdimus
ad patrem dñi/dicẽte in fine ipsius linee
scõ euãgelista. Qui fuit ade/qui fuit dei.
Ut ergo in nouo testamẽto linea quam
texuit Mattheus ꝑtinet ad carnem filij:
quam vo ꝓsecutus est Lucas ad gratiam
spũs sancti. Ita τ in veteri linea que ꝓpa
gata est ꝑ filios iude τ Dauid ꝑtinet ẽm
significatu₃ ad filium: que autẽ per iudi/
ces ad spũm sanctu₃. De qua v₃. linea ẽt tertij reg.
τ illi reges ꝓcesserũt a diebus. s. roboam 12. c.
qui prefuerũt decem tribubus israel. In
qua nimiru₃ linea tꝑali ex ea cuius thro/
nus manet in eternũ ꝓducta: illa designa
tur effusio spũs sancti que fit tẽporaliter
in electis ad vtilitatem ecclesie. Lic₃ eni Ubi supra
eedem decem tribus recesserint a deo ve tertij reg.
ro colẽtes duos vitulos aureos τ baali₃: 16.
non defuerũt tñ in eis viri spũales/in q/
bus manifesta fieret effusio illa spũalis: de
quoꝝ numero fuerũt illi viri sancti qui
erãt in bethel τ hierico: τ supra ipsos ma qrti regu₃
gnus ille helyas τ successor eius helyseus 2. c.
qui orauit vt fieret in se duplex spũs he/
lye sicut τ factum est. Ceterum due linee
que descenderũt a iacob τ Dauid rege/τ
deinceps vise sunt habere isolubilẽ vni/
tatem: nõ solum ꝓpter vnitatẽ filij τ spi/
ritus sancti: veruetia₃ ꝓpter illud qd ait
dñs in euãgelio. Et alias oues habeo que
nõ sunt ex hoc ouili/τ illas op₃ me addu Joan. 10.
cere: τ fiet vnu₃ ouile τ vnus pastor. Si/
cut enim nec ratio decem nec auctoritas
vt posset spũs sanctus qui est eiusdẽ na/
ture cum patre/ꝓcedere ab ipso patre/si
nõ esset vnum cu₃ patre: ita nec a filio/si
nõ esset vnũ cu₃ filio. Manet ergo vni/

tas inter vtranq; lineam: adeo vt a Dauid vna simplex linea videatur: ita tamē vt quia eedem generationes a Dauid ꝛ infra/tam ad filium pertinet q̄ȝ ad spiritūsanctum. Prima ad natiuitatem carnis qua orti sunt ex tribu iuda: secūdam ad vnctionem ꝛ successionem regni/bis in ipsa linea numerentur/tanq̄ȝ si prima dinumeratio videaꝛ pertinere ad filium: secunda ad spiritūsanctum. Sed ꝛ illud qḋ pertinet ad primam lineam consumatur in ieconia: non q꞉ defuerunt filij/sed q꞉ ab ipso desierunt scribi in veteri testamento: eo dūtaxat ordine quo descendit linea patrum ab adam vsq; ad ipsum Jeconiam: maxime autem ad ȝorobabel. Q꞉ autem pertinet ad spirituȝ absq; extimatione ꝛ numero tendit vsq; ad christum. Neq; enim defuerūt principes populo illi vsq; ad Joānem baptistam: vt aperte ostendatur ꝙ idem spiritus qui missus est a patre/mittiꝛ ꝛ a filio: vt operetur opera sua/dicens ꝛ ipse spiritualibus verbis. Pater operatur/ꝛ ego operor. Oportet autem nos iterum scribere easdem gn̄ationes/incipientes ab adam vt singulis eoꝝ positis in ordine suo ex eisdem videatur procedere quedam lux que nos ad intellectū rapiat prescriptorum. Eodem nos spiritu auxiliante de quo eloquimur/qui sibimet perhibet testimonium qḋ a patre ꝛ filio sine fine ꝓcedat: ꝛ qḋ spiret qn̄ vult ꝛ vbi vult: ꝛ diuidat de suo singulis ꝓut vult.

Joan. 5.

Jn symbol. Joan. 3. prime ad Cor. 12.

Adam. Seth. Enos. Caynan. Malalehel. Jareth. Henoch. Matusalem. Lamech. Noe. Sem. Arphasath.[a] — Similitudo pr̄is in pr̄ibus ab adam vsq; ad iacob.

Ge. 5 — Ge. x ꝛ. xj.

Sale.[b] Eber. Faleg. Ragau. Seruth. Nachor. Thare. Habraam. Jsaac.

Jacob. Judas. phares. — Silitudo filij nati ḋ patre a iacob vsq; ad Jeconiam.

Esrom. Aram. Aminadab. Naason. Salmon. Booȝ. Obeth. Jesse. Dauid. Salomon. Roboam. Abias. Asa. Josaphat. Joram. Ochoȝias. Joas. Amasias. Oȝias. Joathan. Achaȝ. Eȝechias. Manasses. Amon. Josias. Joachaȝ. Joachim. Jeconias. Sedechias. Salathiel. Zorobabel. Neemias. Honias. Heleaȝarus. Judas ꝛ ceteri.

Hic ostēdiꝛ ꝙ filij ꝛ sp̄ūsci vna est diuinitas equalis glia coeterna maiestas.

Reliq ꝓncipes vsq; ad xp̄m ptinent ad mysterium sp̄ūsci verissime qui fuerunt de gn̄e sacerdotali.

Joseph. Moyses. Josue. Othoniel. Aoth. Delbora. Gedeon. Abimelech. Thola. Jair. Jepte. Abessa. Abilon. Abdon. Sanson. Hely. Samuel. Saul. — Silitudo sp̄ūsci pcedētis a pr̄e De ioseph Gen̄. circa finē. De moy. exo. 3. ꝛ alibi. — primi regum ꝛ inde.

Hieroboam. Nadab. Baasa. Hela. Zamri. Amri. Achab. Ochoȝias. Joram. Jeu. — Silitudo effusionis donoꝝ spiritussanctī.

Silitudo sp̄ūs sci pcedens a filio. — Neemie Machabeoꝝ.

Capitulum 27m.

I subtiliter pēsare sufficimus ea que acciderūt in nouo testamento similitudo suprascripte figure itegraliter manet in ea: nō tñ in gñationibus carnalibus: sed in gñationibus spiritualibus. Siquidem ab Ozia vsqꝫ ad christum tot fuerūt gene/rationes quot ab Adam vsqꝫ ad Jacob.

De gñonibus noui ⁊ veteris testamenti.

Ab aduentu autē christi vsqꝫ ad presens tot fuerūt gñationes quot iudices ⁊ re/ges qui fuerūt per successionem a iacob vsqꝫ ad trāsmigrationem babylonis. In quibus tñ gñationibus similitudo filioꝝ iuda ⁊ hierusalem pseuerauit vsqꝫ ad presens in latina ecclesia. Ut autem a Jacob vsqꝫ ad Dauid in humilitate mō ex hac tribu modo ex illa elegit deus iudices ex israel: ita a tpe apostoloꝝ vsqꝫ ad tpa sancti Siluestri pape imperantibus adhuc paganis in orbe terrarum: nō erat tutuꝫ ecclesie dei mouere Romanos pōtifices questionem de excellētia potestatis quaꝫ acceperant in apostolo Petro nisi forte ad horam: sed suscitauit dñs magnos viros p diuersas ecclesias/ quoruꝫ sanctitas puocaret electos ad obediētiam māda/toꝝ: adeo vt accensi igne spūs sancti se/querētur oēs in prelium ꝯtra hostes nō verentes etiam mori pro fide ⁊ noie cru/cifixi.

Libro iudicum.

Matthei 16. Joan. 20. 21.

Ut aūt a dauid vsqꝫ ad trāsmigra/tionem babylonis regnauerūt filij iude in hierusalem. Ita a diebus sancti Siluestri pape vsqꝫ ad presens obtinuerūt successores Petri regale sacerdotium in ec/clesia dei: maxime sup latinos: qui in ve/ros filios iude reputati sunt/ sicut ⁊ gre/coꝝ ecclesie in tribus israel. Ut autē non longe post Dauid diuise sunt decem tri/bus a domo Juda ꝯstituentes sibi caput effraim: ita nō longe post beatum Siluestrum ceperūt separari ecclesie grecoruꝫ ab ecclesia Petri/ cōstituentes sibi caput ꝯstantinopolitanum episcopum ambu/lātes vsqꝫ in finem in erroribus suis. Uerūtamen vt in populo illo claruerūt Helyas ⁊ Helyseus ⁊ filij pphetarum exe/crātes errores regum israel/ ⁊ adherētes potius filijs dauid. Ita inuēti sunt in populo grecoꝝ magis heremite ⁊ abbates habētes plures discipulos in monastica pfectione: qui etiaꝫ pro fide catholica in qua pie sentiebāt cum Romanis multa a grecoꝝ hereticis grauiaqꝫ discrimina passi sunt.

In libris Regū p3.

tertij regū 12. c.

tertij regū 17. 19. ⁊ qrti. 2. 6. ⁊ inde.

Ut Athanasius.

Quāuis sicut ad errorem re/gum israel sedatos fore ꝯstat filios iuda: ita ⁊ error arrianus/ qui manauit a gre/cis etiam Italiam polluendo infecerit. Unde ⁊ Joram regi iude allate esse scri/buntur littere Helye prophete dicentis. Quia nō ambulasti in via Josaphat pa/tris tui/ ⁊ in vijs asa regis iuda: sed inces/sisti periter regum israel/ ⁊ fornicari feci/sti iudam ⁊ habitatores hierusalem/ imi/tantium fornicationes domus achab: in/super ⁊ fratres tuos ⁊ domuꝫ patris tui melioresqꝫ te occidisti. Ecce dñs percu/tiet te plaga magna cuꝫ populo tuo ⁊ fi/lijs ⁊ vxoribus tuis/ vniuersaqꝫ substantia. Tu autem egrotabis pessimo languore vteri/ donec egrediantur vitalia pau/latim per singulos dies.

scdi para/li. 21.

Hac in re ꝯfun/dantur rebelles greci: qui gloriantur de perfectione illa antiqua monachoꝝ suo/rum/ qui claruerunt apud eos: ⁊ discant quia magna causa sanctitatis eorum illa fuit/ qua relictis erroribus episcoporum suoꝝ adheserunt romanis/ adeo vt pro fide catholica quam inconcusse tenuit ⁊ tenet Romana ecclesia: multa etiam pe/ricula arrianorum tempore paterentur. Quocirca si de illorum meritis extimāt gloriandum: discedant ⁊ ipsi ab errori/bus institutorum suorum/ ⁊ redeant ad vniuersalem episcopum animarum sua/rum: ⁊ tunc de eis veraciter possunt si expedit gloriari. Et hec quidem de illis. De latinis autem non deesse poterūt re/liquie post trāsmigrationem babylonis: que sicut ostendetur postea presens est. In quibus operabitur spiritus sanctus opera sua vsqꝫ ad consumationem secu/li: vocatis per eos ad vnitatem ecclesie non modo grecis qui prope esse viden/tur: verūetiam ⁊ iudeis qui longe disces/serunt a gratia.

Ut supra Saba. s. Basili9 Crisosto. Athana.

Uide cronicā archiepiscopi.

Caplm

Capitulum 28m.

SEcundum ſpũalem intelle
ctuꝫ linea que decurſa eſt ab
adam vſqꝫ ad Jacob ſignifi/
cat ſcripturam veteris teſta
menti:que cõtinet vniuerſa geſta patruꝫ
ab adam vſqꝫ ad chriſtuꝫ. Linea que de/
ſcendit a iacob per filios iuda cuꝫ ea que
deſcendit a iacob per rectores ⁊ per iu/
dices:⁊ paulo poſt apparuit cum eadem
linea eſſe vna:⁊ extenſa eſt vno mõ vſqꝫ
ad tranſmigrationem babylonis. Alio
modo vſqꝫ ad chriſtuꝫ:ſignificat ſcriptu
ram noui teſtamẽti:q̃ cõtinet geſta filio/
rum i.eoꝝ qui renati ſunt ex aqua ⁊ ſpi/
ritu ſancto:quoꝝ propagatio ſpiritualis
vſqꝫ ad cõſumationem ſeculi. Due vo li
nee que apparuerũt a principio:q: cõmu
niter agitur in teſtamẽto nouo de aduen
tu filij ⁊ aduẽtu ſpiritus ſancti:⁊ q: duo
ꝑfecti ordines claruerũt in eccleſia:de q/
bus dicit Pſalmiſta. Si dormietis inter — Pſal.67.
medios cleros:clericoꝝ vnus:alius mo
nachoꝝ:⁊ ipſi duo vnus ſunt clerus/qui
tñ vno modo ↄſumationem accipiet in
tribulatione antechriſti:alio modo man — Per Pe
ſurus eſt vſqꝫ cõſumationem ſeculi. Pe — trum ⁊ ioã
trus ſane ⁊ Joãnes vnius ordinis ſunt: — nem q̃d i/
⁊ tñ ipſe primus ordo ↄſumari prius opꝫ — telligit iſte
quoad Petruꝫ vt ſcientibus loquor:ſta — vide hunc
bit autẽ quoad Joãnem. Sane linea illa — ſup Hier.
que proceſſit de iſta ⁊ manſit in regibus
iſrael/ſpũalem intellectum ſignificat qui
procedit de littera veteris teſtamẽti ⁊ no
ui:vt ſit nobis ad vtilitatẽ q̃ꝫdiu ſumus
in hoc exilio:vt ſciamus que a deo dona
ta ſunt nobis. Caplm 29m

DIximus ſuperius ſignificari
duo teſtamenta in duobꝰ che
rubin:que expanſis alis ſuis
archã federis dñi manẽtem — Exo.25.
itrinſecus obumbrabãt. In/ — ⁊.37.
terpretaꝰ enim cherubin plenitudo ſciẽ — Magiſter
tie/integritas teſtamẽti veteris/⁊ itegri/ — ſen. in 2°
tas teſtamenti noui. Sed ſi ſcientia ⁊ ſcia — d.9.
ſignificata eſt in duobus cherubin litte
ra.ſ.noui teſtamẽti:que eſt littera de litte
ra/⁊ ſcientia de ſcia: q̃d in archa federis
dñi in qua locutus eſt dñs Moyſi/conti — Exo.25.⁊
nẽs infra ſeipſam decem precepta legis. — vltimo.
Intelligẽdam dicimus niſi illam ortho/
doxam ⁊ ſpũalem itelligẽdam/que in ty
po ſpũs ſancti ab vtraqꝫ ꝓcedit. Agno/
ſce itaqꝫ in littera veteris teſtamẽti:que
eſt vt ita dixerim ſciẽtia primitiua imagi
nem patris. In littera noui que eſt litte/
ra de littera imaginem filij/in itelligẽda
que ex vtraqꝫ ꝓcedit imaginem ſpũs ſan
cti. Sed vt hoc aptius capi queat pona/ — Gene.xj.
mus. Inde habraã:hinc Zachariaꝫ:iſaac — Luce.1.
inde:hinc Joãnem baptiſtã:inde iacob: — Geñ.20.
hinc hoiem chriſtum ieſuꝫ. Inde duode — Luce.1.
cim patriarchas:hinc duodecim aplos: — Gene.25.
inde manaſſen ⁊ effraim:hinc mathiam — Matth.1
⁊ ioſeph/q̃ cognominatus eſt iuſtus:in/ — Luce.1.
de moyſen ⁊ aaron:hinc pauluꝫ ⁊ barna — Geñ.49.
bam. Inde exitum de egypto:hinc egreſ — ⁊.50.
ſum a ſynagoga:inde pelagus maris ru/ — Matth.x
bri:hinc exercitum Romanoꝝ. Et cum — Gene.41.
inueneris quid ſignificẽt vetera/iam nõ — ⁊.48.
erit neceſſe vt queras quid ſignificẽt no/ — Actuũ.1.
ua/haud dubiũ pro eo q̃ꝺ ipſa ſignificãt. — Exo.3.
Duo igitur ſignificãtia ſunt vnuꝫ ſignifi — Actuũ.13
catum:duo teſtamẽta/vnus ſpũalis itel/ — Exo.14.
lectus. Unum autem dico ſpũalem itelle — Actuũ.2. ⁊ infra.
ctum/nõ quaſi vnuꝫ hoiem ſterilem/ſed — Exo.13.⁊ Sap.10.
quaſi matrem cũ filijs/quaſi vnuꝫ popu/ — Thiti ⁊ ve ſpa. de qbꝰ
lum cuꝫ principe ſuo:q: ⁊ſi vnus eſt/do/ — Luc.19.
na tñ eius nõ ſunt vnum ſed multa. Si — predixerat
igitur habraam patres primi ſtatus deſi — chriſtus.
gnat:idipſum ſignificat ⁊ çacharias. Si
Iſaac patres ſecũdi:idipſum ſignificat ⁊
Joãnes baptiſta. Si Jacob patres tertij:
idipſum ſignificat homo chriſtus Jeſus.
Si duodecim patriarche ordines iuſtoꝝ
qui in q̃nque ⁊ ſeptem diuiduntꝰ:idipſuꝫ
ſignificãt ⁊ apoſtoli. Si ſarra que ↄcepit — Geñ.21.
anus electam iſraelis eccleſiam/que ſteri
lis fuit in filijs ſpũalibus vſqꝫ ad pleni/ — Luc.1.
tudinem tempoꝝ:idipm ſignificat anus
Helyſabeth. Ceteruꝫ ſi aliquis iuſtoꝝ ho
minuꝫ/mutatus ab ordine ſuo/iungitur
cum alio ad ſignificãdum:⁊ nõ habetur
aliq̃d ſimile in alio teſtamẽto/vbi cõcor/
dia eius ſit:reuera vt vbi cauſa cõcordie
nõ eſt/nec ſignificatio per cõcordiam re/

quiratur. Et hoc frequēs nimis in diui/na scriptura. Uerbi gratia. Inuenimus helisabeth ɔcordare cū sarra: qꝛ vtraqꝫ scā mulier sterilis fuit: vtraqꝫ visitata diuinitus concepit ꝛ peperit in senectute sua. Utraqꝫ aūt (vt iam dixi) antiquam illam hebreorū designauit ecclesiam: que cum esset sterilis ꝛ infecunda vsqꝫ ad senectutem mundi/in ortu saluatoris sui/ non sine multorum admiratione concepit. Cum vō libere Sarre iungitur agar ancilla: tunc profecto sarra mutat significationem. Illa eni vetus/hec nouū significat testamentum. Cum ergo iungitur sarre agar: sarra significat testamentum nouum/pro eo videlicet ꝙ agar vetus. Cum vō agar amota eidem sarre libere iungit rebecca: tunc sarra significat synagogā que defuncta est: qꝛ defecit in fide: Rebecca vō ecclesiam que itrauit ꝛ obtinuit tabernaculū eius. ¶ Sed forte in his oibus dissimilitudo nulla est: qꝛ vtrūqꝫ testamentum in populo hebreoꝝ fundatum est: ponamus ꝙ euidētius est Zacharie effecti muti/ob incredulitate exemplum. Certe in magnis illis mysterijs: quoꝝ sepe fecimus mētionem: Inuenimus Zachariam cōcordantem cum Habraam: nū vō ꝛ in fide? Nōne de illo dictum est: credidit habraam deo: ꝛ reputatum est illi ad iustitiam. Isti vō dictū est. Ecce eris tacēs/ꝛ nō poteris loq vsqꝫ in dié quo hec fiāt: pro eo ꝙ nō credidisti verbis meis/que implebūtur in tēpore suo. Ecce quāta discordia vbi tāta cōcordia reperit. Quare istud? qꝛ similitudo nō tenetur per oia. Uis scire quare? Quia deus qdem rectus est: ꝛ semp manet vnus in ꝓposito suo. Homo vō male vtēs arbitrio/imutare decreta dei nititur: ꝛ quātū in se est imutare nō desinit lꝫ ꝓualere ꝛ obtinere nō possit. Quocirca quātum ad statuta dei/ꝛ ꝓpositum volūtatis eius. Habraam ꝛ çacharias cōcordes esse debuerūt: qꝛ ille deus cōditurus erat nouū testamētum/qui cōdidit vetus. Quātū vō ad similitudinem populi quem significāt cōcordes apparere debuerunt: quia populus ille qui in principio: hoc est in diebus habrae/isaac/ꝛ iacob: in eisdem patribꝰ fidelis fuit: in diebus çacharie infidelis reptus est. Hec ergo causa est quare ille promittēti sibi heredem credulus fuit: iste incredulus repertus est. Uerūtamen in hoc ipso habet Zacharias cōcordiam suam: sed cum alio viro. Quod enim in euāgelio obmutatio çacharie hoc Thobie cecitas in veteri significat testamēto: ꝛ ꝙ apertio oris huius: hoc illuminatio oculorum illius. Habet preterea Zacharias concordiam cum sacerdote magno in iustitia ꝛ veritate: sicut ꝛ Joānes baptista cum Zacharia filio Joiade: qꝛ vterqꝫ passusꝰ est pro iustitia: vterqꝫ occisus pro cōfessione veritatis. Eodem modo Zacharias cum Adam/ꝛ Joānes cum abel. Porro autē ipse adam habet cōcordiam cum Joiada ꝛ cum oçia rege iuda: sed cum ioiada in quo a bono deo bonus creatus est/cū Ozia in quo supbus ꝛ temerarius fuit. Hec vice prefatiuncule in loco hoc dicere opus fuit: vt discat lector discernere iter gñalia ꝛ specialia: qꝛ aliud est vt iam dixi/agere de arbore q̄ꝫ de ramis: aliud de corpore q̄ꝫ de membris. Multum solent cōferre mortalibus fluenta magnorum fluminū: que orta in altis rupibus longo terrarum spatio diruātur ad ima: nec tamen ob id contemnūtur fonticuli/qui inter viridaria oriuntur. Quocirca sic sunt accipiende speciales concordie in vsum significationis: vbicūqꝫ sibi hec ꝛ illa mutuos prebent aspectus: vt tamē generales lineas/de quibuꝫ proprie agitur in hoc libro/quasi duo magna flumina hinc ꝛ inde manantia: in munimētum generalis cōcordie fide teneamus. Aut certe primam lineam quasi quoddam viuens stagnum/in magna longitudine angustatum: secundam eiusdem sanctitatis fluuiū ex eodem manātem. Extimemus illa duo adeo esse similia: vt quecunqꝫ poma quecūqꝫ herbe inueniunt circa stagnū/inueniantur silr circa flumen. Et quecunqꝫ genera piscium

Marginal notes (left column): Geñ. 16. ꝛ 21. — Geñ. 21. ꝛ ad Gal. 4 — Geñ. 24. — Luce. 1. — Gene. 5. ꝛ Ro. 4. — Luce. 1. — Gene. 8. — Nota bñ.

Marginal notes (right column): Gen. — per Euam patet. — Thob. 2. — Luc. 1. — Thob. xj. — scōi paral. 24. — Mat. 6. — Gene. 4. — scōi paralí. 26. — q̄rti regū xj. ꝛ. scōi paral. 24. — Similitudo lineaꝝ.

inuenientur in stagno similia pro simili/
bus inueniantur in flumine: ita tamē vt
aliquid proprium hec vel illa habere vi/
deantur in forma per que alia ab alijs di
scerni queant: ⁊ itelligi distincte que sta/
gni ⁊ que fluminis sit. Non est peregri/
num quod dicimus/nec ab humanis ex/
perientijs alienum. Maiores enim solēt
esse pisces stagni q̄ fluminis: fluminis
autem albiores etiam que vnius nature
⁊ vnius generis sunt. Alioquin si pisces
fluminis reducuntur ad stagnum erunt
sicut ⁊ illi qui diutius in stagno morati
sunt. Jam ergo locus est memorari pre/
missi ⁊ redire ad ꝓpositam questionem:
quatenus recuperata via qua ceperamus
ire ad finem itineris festinemus.

Differētia pisciū stagni ⁊ fluminis.

Capitulum 30m.

Ex duplici causa cōcordiarum questio mota est/⁊ decisa/ostēdente nobis veritate que ait. Ego sum alpha ⁊ ω: qd ⁊ ꝓpter equalitatem personarum tres ordines electi sunt a principio tribus temporibus specialiter deputati: ⁊ propter auctoritatem patris ⁊ natiuitatem filij duo populi electi sunt ad fidē vnius dei sub duobus testamentis. Judaicus videlicet ⁊ gentilis: ⁊ propter notitiam spiritus sancti/qui a patre filioq; procedit/aliqui processerunt ex eis tam in veteri testamento q̄ in nouo/manentes sub doctrina spiritualium virorum/in quibus ⁊ illa perfectio inuēta est: de qua dicit Apostolus. Ubi spiritus domini/ibi libertas. Jam igitur ostensa causa/⁊ assignata ratione de vtraq; concordia. Primo quidem de prima diffinitione agere incipiemus/inchoantes ab Adam ⁊ ab Ozia ⁊ peruenientes vsq; ad Christum: ⁊ vsq; ad hec tempora nostra: deinde ꝫm aliam diffinitionem vsq; ad consumationem seculi. Et sic vbi necesse fuerit ⁊ spiritualem intellectum/ad maioris euidentie illustrationem tangentes.

Apoc. p° ⁊ vltimo. In symbolo Atha.

In symbolo aplo℞. 25. d. triū sent. Et in symbolo niceno. in decre. 15. d. c. canones. ⁊ Athana.

secūde ad Cor. 3.

¶ Explicit primus tractatus secundi libri.

¶ Incipit secundus tractatus libri secundi Capl'm primum.

Onamus supra scriptas arbores ante oculos mētis: quarum duas a quibus tertia/illas duas cedros magnas esse itelligamus/quas spūs sanctus per ꝓphetam cōmemorat dicens. Sumam ego de medulla cedri sublimis: ⁊ ponam de vertice ramo℞ eius. Tenerū dispergam ⁊ plātabo sup montem excelsum eminētem in monte sublimi israel: plātabo illud ⁊ erūpet in germen/⁊ faciet fructum: ⁊ erit in cedrum magnam: ⁊ habitabūt sub ea oēs volucres celi: ⁊ vniuersum volatile sub vmbra frondium eius nidificabit. Has inq̄ duas arbores sublimes ⁊ cōdensas ponamus ante oculos mētis: ⁊ sic in eis patrem ⁊ filium/quo℞ alius ex alio est ꝑncipaliter itelligamus: vt tamen cum eis genus hoium secundarie accipiamus: q2 ⁊si disiuncti sumus a bono deo cōditione nature gratie ipsius participatione cōiuncti. Nūquam enim diceret euāgelista scribens dominicam genealogiam: qui fuit Ade qui fuit dei: nisi eūdem primum hoiem filium esse dei per adoptionem sentiret. Jn prima itaq; cedro de cuius medulla ⁊ ramo℞ vertice nata est arbor secunda: haud dubium ꝙ similis ei populus ille antiquus intelligēdus est: qui sicut iam superius diximus creatus est spiritualis ad imaginem patris: sicut ⁊ sequēs populus ad imaginem filij. Si aūt ꝫm illud quod ait dñs Moysi. Uide vt omnia facias ꝫm exemplar qd ostensum est tibi in monte/non quasi similitudine fingenda est veritas: sed magis veritate prespecta propter eos qui tardioris sunt ingenij similitudo significans adhibenda: talem nos cedri huius imaginem assignare oportet/qualē eam pro dono gratie in montis verticem contemplati sumus non quales in syluis montium cōsueuerunt inueniri.

Nota. Ezec. 17.

Luc. 3.

Exo. 25.

Capl'm scdm.

Huius itaque cedri sublimis species/talis est. Sexaginta trium cubitorum extimāda est proceritas eius: nec tñ vniformitas equalitatis p totuz. Alia etenim forma ꝯsideranda est in nudo stipite: alia in ramorum profectu: alia nihilominus in ramorum defectu. A radice eniz que in imo est vsqz ad vigesimūprimuz cubitum altitudinis sue: leni ꝛ nudo stipite ꝑtēsa est nihil aut parum habēs qd notari queat/ preter qz in radice vñ sumit originem: ꝛ in vndecima gñatione/sub qua magnuz diluuiuz factum est. A vigesimo aūt scdo cubito vsqz ad 42^{m} ꝑfecit in ramis: exinde aūt cepit ꝓpinquare defectui. Ut aūt explicētur in breui que ꝓposita sunt vigesimusprimus cubitus vigesimaprima gñatio est: quadragesimussecūdus q̄dragesimascda: sexagesimustertius/sexagesimatertia: ꝛ sic de reliqs. Oēs itaqz gñones ab Adam vsqz ad iacob fuerū t.xxj. quorum ista sunt noia. Adam/Seth/Enos Cainan/Malaleel/Jareth/Enoch/Matusalē/Lamech/Noe/Sem/Arphasath/ Sale/Eber/Phaleg/Ragau/Seruch/ Nachor/Thare/Habraam/Isaac/ꝛ Jacob. Usqz ad oziam gñationes.xxj.quorum ista sunt noia. Jacob/Judas/Phares/Esrom/Aram/Aminadab/Naason/ Salmon/Booz/Obeth/Jesse/David/ Salomon/Roboam/Abias/Asa/Josaphat/Joram/Ochozias/Joas/Amasias. Similiter ab Ozia vsqz ad Christuz generatiōe.xxj.quorum ista sunt noia. Ozias/ Joathan/Achaz/Ezechias/Manasses/ Amon/Josias/Joachim/Jeconias/Salathiel/Zorobabel/Abiud/Elyachim/ Azor/Sadoch/Achiz/Elyud/Eleazar/ Mathan/Jacob/Joseph. Igit ab adam vsqz ad iacob fuerunt gñationes.xxj.ꝛ a Jacob vsqz ad Oziam gñones.xxj.ꝛ ab Ozia vsqz ad Christum gñones.xxj. In his tribus tpibus ꝯsumata est arbor: nec preter ordinem rōnis. Nempe in primo cursu sub tam certa gñationuz meta nudum terra stipitem ꝑtulisse monstratur. In secundo stipes ꝑlatis ramis: factus est speciosus inter ligna syluaruz. In tertio cōsuata opacitate ramorum eleuatus est idem stipes cum nouellis suis: ꝛ velut in sexagesimotertio cubito cōsumationem accepit. Prima itaqz pars in nudo stipite fuit: secūda in ramorum profectu: tertia in onusti stipitis ꝯsumatione. Ab adam siqdem vsqz ad iacob nullus prius populus fuisse legitur/qui dñi populus diceretur: sed tamē patrum nomina scripta sunt in libro geneseos. Adam scilicet ꝛ Seth/Enos/ꝛ Cainan ꝛ ceterorum: quorum supra scripta sunt noia. Et q̄uis fuerint aliqui ante diluuium/qui dicerētur filij dei: de quorum tamen semine semen processerit/presumptio quidem aliqua esse potest assertio nulla. Quod enim tacet scriptura de narratione historie/ita est estimāduz quasi nō sit: vt illud tm̄ maneat in mysterio qd in libri corpore nō tacet. Quocirca ꝛ si oculta gratia in alijs atqz alijs operata esse credatur: soli tñ patres extimati sunt in semine iacob vsqz ad ipsum incipiēte a Seth filio adam ceteris quasi spurijs a radice succisis. Sane idē Jacob multiplicatus ꝛ auctus creuit in populū qui dictus est israel. Habuit eniz duodecim filios aut tredecim: e quibus totidem tribus ꝓpagate sunt due videlicet ex ioseph cetere de singulis singule. Et harum qdem vna.i. vna iuda in illis noiatis patribus/de qbus natus est christus ꝑfecit in stipitem ꝛ in regnū: habēs iuxta se duas collaterales: leui videlicet ꝛ beniamin/que ꝛ māserunt cum ea sub lege ꝛ testamēto vsqz ad Joānem baptistam. Porro decē tribus que diuise sunt ab ea steterūt in loco sancto vsqz ad gñationem quadragesimāsecundam/ꝛ vsqz ad tpa assyriorum: nō qꝛ post illum terminuz defecerūt in semine carniz: sed qꝛ date in manus gētium esse plebs dñi desierunt dicēte dño per ꝓphetam. Uoca nomē pueri nō populus meus: qꝛ vos non populus meus ꝛ ego non vester deus.

Gene.7.
Gene.5.
Gene.x.ꝛ xj.
Math.1.
Gene.5.
Gene.6.
Geñ.46. 49.c.ꝛ Exo.1.
tertij regū 12. tribus vo leui: q̄ erat dispsa in populo israel: fuit compulsa reuerti ad iudam pp idolatriaz israel.
q̄rti reguz 13.ꝛ.17.

Caplm 3m.

EOdem modo scda arbor in/cipiēs ab ozia eleuata est sub nudo ⁊ leni stipite vsq; ad vigesimūprimum cubitū alti/tudinis sue/vsq; videlz ad ioseph qui dictus est vir marie. A vigesimo autē scdo protulit ⁊ ipsa ramos suos.xij.scz aplos xij.⁊ pfecit similibus incremētis in eis/dem ramis vsq; ad gñationem quadra/gesimāsecūdam:⁊ eodem mō in sexagesimatertia tendit in finē. Incepit enim vt diximus ab ozia/ptulit ramos ab incarnatione dñi:cepit deficere in eisdē ramis ab exordio regni saracenoꝝ/manet vsq; ad psens in romana ecclesia. In his dua/bus arboribus similitudo precipua.

Math.1. ⁊ Luc.3. Matth.x

Caplm 4m.

IN tertia vo arbore/aliqd oi/no simile/aliqd dissimile est. Nō enim est similis causa re/lationis vnus duorum/sicut vnus vnius. Diximus primaz arborem pprietate mysterij ptinere ad patrez:se/cūda ad filium:tertia ad spūm sanctum. Et scimus qz pmus ordo qui institutus est primo/vocatus est ad laborē legalium pceptoꝝ:scds qui institutus est secūdo/vocatus est ad laborem passionis:tertius que pcedit ex vtroq;/electus est ad libertatem ɔtemplationis scriptura attestāte qui ait: Ubi spūs dñi/ibi libertas. Que cum ita habeāt/sicut dissimilis est reges a labore/ita dissimilis numerus gñatio/num attribuēdus erat spiritui scō:⁊ ta/lis qui significet ipsam libertatem: sicut his qui attribuit patri vel filio seruitutē laboris. Si ergo incipimus numerare ab Adam ⁊ descendimus vsq; ad christum: illasq; tres gñationes obmittimus/quas obmisit Mattheus ad sexagesimā profecto gñationem puenimus: in qua absq; omni scrupulo laboris pfectio cōsumat. Eodem mō ab Ozia vsq; ad finem scdi status/eadem pfectio numeri ad idem si/gnificādum cōsumationem accipiet. Si enim accipimus ab asa:ab ipso enim in/cipiēdum est/sm qz hoc ptinet ad spūm sanctum/⁊ descēdimus ad finem scdi status.lxix.gñationes inuenimus. Post qs ɔsumatis laborib9 in septuagesima/mox puenimus ad tēpus optate diutius libertatis:sm qz filij israel ɔsumatis in trāsmigratione ⁊ laboribus babylonis septua/ginta annis:in ipso āno septuagesimo cōsolationem dñi acceperūt/dicēte de ea zacharia ppheta. Rūdit angelus dñi ⁊ di/xit. Dñe exercituuz vsq;quo tu nō misereberis hierusalem ⁊ vrbiuz iuda qbus iratus es? Iste septuagesimus annus est. Ex qbus verbis apte liquet: qz ex eo tpe quo initiata fuit vita monastica in helya ⁊ helyseo.lxix.gñōnes opz trnasire ante qz mereamur obtinere illam pfectionez libertatis:quā daturus est nobis in se spiritus sanctus. Preualētibus iterim filijs babylonis:⁊ impedientibus libertatem filioꝝ dei:vt qui mēte liberi esse ceperūt/ nec de vera qete liberi esse queāt. Et bn septem decades gñationuz date sunt nobis ad gemitū ⁊ dolorem/anteq; veniat ad gaudiuz qd optatur:qz hūc spūm vt gemere ⁊ flere possimus: vt diuisiones aquaꝝ deducāt oculi nostri. Ab ipso solo ɔsecuti sumus/cuius sunt septem pcipue diuisiones gratiaꝝ:qui icirco nos faciat gemere in exilio isto: qz ostēdit nobis ⁊ nō exhibet statim gaudiuz qd pdidimus in paradiso. Et hoc qdem sufficere pos/se credo ad ostēdendaz rōnem/quare se/xagenarius numerus attribuat patri si/ue filio/⁊ septuagenarius spiritui scō. At ne cui videat paruz qd dictum est de se/xagenario numero: qui cōtinet in se tpa initialia: videamus vtruz possit ipsuz in qdragenario numero demōstrari. Qua/draginta diebus ieiunauit moyses/toti/dem helyas/totidē christus Jesus. Sed ⁊ nos singulis annis quadraginta dieb9 ieiunare solēniter ɔsueuimus:additis ēt duabus vltimis:vt plenas hebdomadas in ieiunio pficiamus. Licet eni3 illud tēpus quadragesimā noiemus: nō frustra tn̄ duo illi dies addunt eidem qdragesi/me:vt in sex pfectis hebdomadis sena/ria pfectio cōpleatur. Inde est qz euange

Actu.15.

Scde ad Cor.3.

sc3. Ochozias Joas ⁊ amas.p3 qrti regu3 S xj.⁊.14

zacha.1.⁊ scdi paral. vltimo.

tertij regū 17.18.⁊ 19.⁊ qrti regum.

Tren.2. Esa.xj.⁊ Matth.5 sm Aug. sup ipso.5 Matth.⁊ Magist. sen.in 3° d.34.

De sex etatibus vide Aug.22. de ci.c.30

Exo.34. tertij reg. 19. Matth.4 Luce.4. de cōsecr. d.5.c.q/dragesima d.4.c.de/nicq;.

d.4.c.de/nicq;.

lista Mattheus quadragintaduas gñõ/
Math. 1 nes eẽ dicit ab habraam vſq; ad christuz:
q2 in ſex.vz.hebdomadas gñonũ pfectio
quedam tẽpoꝝ ꝛ operuz deſignat:ſicut ꝛ
ʒacharia patre Joãnis vſq; ad finem hu
Tertia ſta ius ſtatus ſcdi. ¶ Scdz vo id qd ptinet
Supra.c. ad ſpiritũſcũz/incipiẽduz eſt a Sadoch
13. quo tpe arbitramur acta vl' ꝯpleta geſta
machabeoꝝ:ꝛ trãſlatio diuinaꝝ legũ ad
grecos. Ex eodem aũt tpe vſq; ad finem
ſcdi ſtatus gñones.49.ideſt ſepties ſe/
ptem. Quibus cõpletis occurret qnqua
Leui.25. geſima gñatio:in qua erit maximus iubi
leus annus.ſ. libertatis ꝛ remiſſionis ꝛ
Geñ.2. gratie:de quo in typo ſeptimi diei ſcri/
ptuz eſt in libro geneſeos. Bñdixit deus
diei ſeptimo/ꝛ ſacrauit illum : q2 in ipſo
ceſſauerat ab omni ope ſuo qd patrarat.
Igit ꝛ ſm hãc rationem occurrit miro
modo ſeptenarius numerus/ſepties re/
uolutus.i. q̃dragenari9nonus numeus:
qui ꝛ ipſe eo mõ quo ꝛ ſeptenarius perti
Eſa.xj.2 net ad ſpiritũſcũm/ꝓpter ſeptem mune
Math.5. ra gratiaruz:qbus idem ſpũs repleuit or
vt ſupra. bem terrarũ:ꝛ repleturus eſt adhuc ple/
nius in tpe illo beato:vt cuz venerit ille
ſpũs veritatis/doceat nos oẽm veritatẽ.
Initium Inde eſt ꝙ populus grecoꝝ/qui electus
greco. eſt ad imaginem ſpũs ſci ſeptẽ hebdoma
Initium das vſq; ante paſcha/ſacro dedicauit ie/
Lati. iunio:populus latinus minus q̃z ſeptẽ.
Nimirum q2 ſenarius numerus ſpãlius
aſcribit filio ob pfectionez laboris:ſepte/
narius ſpũiſancto ꝓpter ſeptem munera
gratiaruz ipſius. Et bñ in eodem tpe la/
In miſſali tinus populus obmiſſis canticis letitie/
romano. canticis doloris.i.tractibus vti ꝯſueuit.
Gregoꝝ vo populus all'a ſine itermiſſio/
ne decantat:q2 ꝛ filius dei pro ſalute mũ
Math.16 di triſtitiam paſſionis ſuſtinuit:ꝛ accipe
Mar.8.ꝛ crucem ſuã ꝛ ſequi ſe ꝓprijs diſcipulis in
Luc.9. ꝟtute mãdauit:ꝛ ſpũs ſcũs qui eſt gau/
Quadra/ dium dei illos quos replet/exultatione
genarius demulcet. Igit apte liquet:ꝙ ꝛ quadra/
nũo ꝑtinet genarius numerus ſub eodem tpe ptinet
ad filiuz ꝛ ad filiuz dei:ꝛ qnquagenarius ad ſpiritũ
qnq̃gene/ ſanctum. Alter.ſ.completus a dñica pri/
narius ad ma quadrageſime:alter a dñica qnquage
ſpũm.

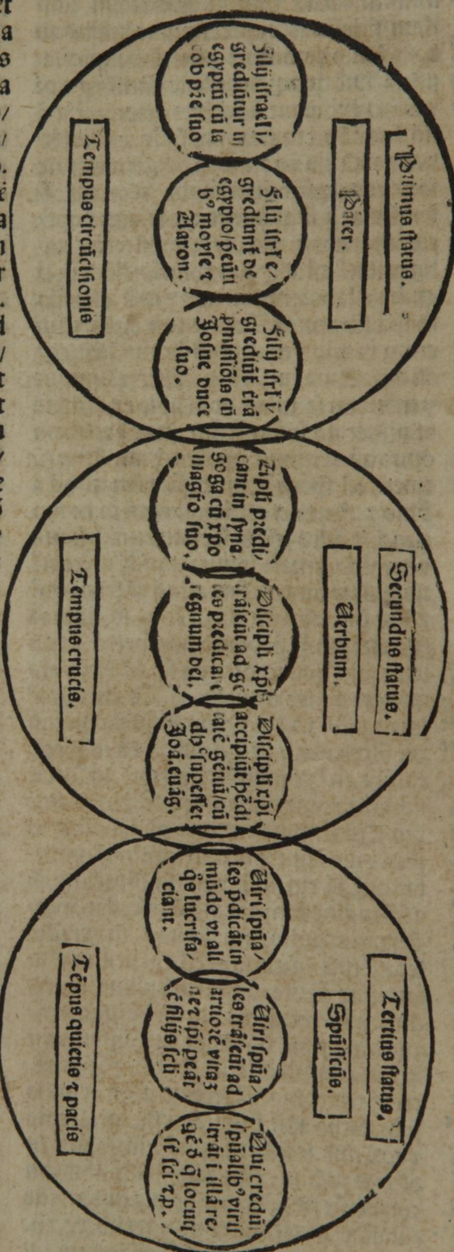
ſime vſq; ad paſcha:q2 ſicut filius ꝛ ſpũs
ſanctus ꝓcedũt ab vno patre:ita hoc tẽ
pore gratie qd datuz eſt latinis ꝛ grecis:
ſicut filius ſua corporali pſentia/ita ſpũs
deſcenſione mirifica ꝯſecrauit:quatenus
ſicut ambo ſiml' ſunt ab vno patre:ita ſil'
duaruz gẽtiuz operẽt ſalutem. Uerum q2 In ſymbo
idem ſpũs a filio quoq; dei ſine fine pro/ lis apoſto/
cedit/duplicatuz eſt myſterium qnqua/ loꝝ Nice.
genarij numeri/ſuccedẽte illo ſacramẽto Atha.ꝛ
dierum numero:qui ꝯſumatus eſt a pa/ xj.d.1.
ſcha vſq; ad pẽthecoſten:in cuius ſacro
temporis gaudio greci cõueniunt ꝛ lati/
ni. Significat enim idem tps tertium il/
lum ſtatuz felicitatis extreme:in quo cõ
ſumata ſexta etate mũdi que plena eſt la/
borib9ꝛ erũnis. Relinquet ſabbatiſmus
populo dei ſicut Apl's ait:qui.vz.ꝛ ſab/ Ad He/
batiſmus ſimul cuz etate ſexta:ſicut ſup brєo.4.
iam diximus initiatus eſt. Cap.5m.

SI preſcripta diligẽtius ꝯſide/
rare libet/terminus prime ꝛ
ſecũde arboris in ſexagenaria
gñatione / aut circa ſexageſi/
mam/regrẽdus eſt terminus tertie arbo Supra
ris in ſeptuageſima. Aut ſi tpa in qbus tracta.1.
arbores ipſe ceperũt ꝓferre ramos ſuos
obmiſſis initialibus gñonibus ꝯſideran
da ſunt. Terminus qdem pme ꝛ ſcde ar
boris regrendus eſt in gñone 42a.termi
nus vo tertie in 49a. Cauſa vo hui9diſ/
ſimilitudinis ſupius dicta eſt. Pater ſiq/ Augu.in
dem impoſuit laborez legis/q2 timor eſt. homel.ſ
Filius impoſuit laborem diſcipline/q2 ſa Math.5.
pientia eſt. Spũſſanctus exhibet liberta d.c.9.pri
tẽ/q2 amor eſt. Ubi enim timor ibi ſerui/ mi ſentẽ.ꝛ
tus:ꝛ vbi magiſterium/ibi diſciplina : ꝛ prime ad
vbi amor/ibi libertas. Uerũtamẽ q2 vna Cor.3.
eſt volũtas ꝛ opatio trium:ꝛ a patre da/ d.x.primi
ta eſt hoibus libertas/q2 pater eſt:ꝛ a fi/ ſen.
lio data eſt/q2 frater eſt:ꝛ a ſpũſcõ e diuer
ſo impoſita eſt ſeruitus bone actionis:q2
ipſe timor ꝛ ſapia eſt. Inde eſt qd in pri/
mo quoq; ſtatu obmiſſis tribus illis ge/ ſez ochoꝝ.
nerationib9/quas obmittit Mattheus. ioas ꝛ ama
Ibi data eſt libertas iudeis reedificandi ſias ; vt pz
muros hierl'm/vbi qnquageſima gñõ cõ 4.reg 8.
ſumationem accepit. Sed ꝛ nũc in fine xj 14.
2.Eſd.2.

ſecundi

Nota q̄ libertas spiritus est vita aplica que in btō Frā cisco renouata est. secundi status similem libertatem dan/
dam fidelibus expectamus: cōpletis ab
abiud filio zorobabel gñonibus quinqua/
ginta. Hic quoq; manifeste ondit q̄ ꝛ pr̄
ꝛ filius exhibent fidelibus libertatē: ꝛ si
nō sine cā dictum sit / vbi spūs dñi ibi li/
secūde ad Cor. 3. bertas. Quia vō ꝛ is qui diligit timet / ne
forte eum quē diligit supba libertate of/
Eccle. 2. fendat: ac p h q̄ studet ꝛ ipse agere ope/
rib' charitatis quō placeat dilecto ꝛ di/
ligenti nō est vsq;quaq; amās liber in h
exilio a labore: sed seruus ꝛ ipse dño suo
in spū libertatis. Dicit enim Apls. Qui
prime ad Cor. 7. enim in dño vocatus est seruus / libertus
est dñi. Quia eniz nō mō libertas amoris
verūetiam seruitus boni opis ex charita
te ptinet ad spūm scūm: ita est tertium
opus qd diximus ꝓprietate mysterij p/
tinere ad spūm scūm dissile ƀm aliqd a
ꝑmo ꝛ 2° numero gñonū: vt tñ in eo ƀm
aliqd ēt qdragesimi scdi numeri pfectio
veneranda seruet: qtenus eiusdē incremē
tis videat surgere ƀm aliqd 3ª arbor qb'
ꝛ due ꝑme: ƀm vō aliqd ēt duas primas
excedat tanq̄ si iposito fine petro ꝛ pau
Quid significat p Joā. vide hūc super Hiere. lo de solo Joāne dictum sit / sic euz volo
manere donec veniam. ¶ Ut eniz trib'
imaginibus ondi voluit spūssanctus / qñ
dei filius venit in mūduz: h est in specie
Mat. 3. ꝛ Marci. 1. ꝛ Luc. 3. ꝛ Joā. 1. Act. 2. colūbe: in spē insufflati aeris / ꝛ in specie
ignis: ita opz trinuz aliqd ondere in ope
suo. Quatenus in primo ondat silitudo
ꝑmi opis: in 2° silitudo scdi: in 3° ꝓprie/
tas quedā / cui nulla eque sit cōpatio: ꝛ tñ
a silitudine ꝑmi ꝛ scdi nō discedat. Siq/
dem in exordio ꝑmi status ꝛ in exordio
scdi 3ª ipsa silitudo ꝓcessit: qtenus vni/
formitas figurarū in trib' tpibus cōcor/
diter appereat: q̄uis ƀm rei veritatem si/
gnificatū ꝑme ondionis dari oportuerit
Ge. 49. ꝛ inde. Et Exo. 1. ꝛ infra. Nū. 27. ꝛ. i. Nū. 14. ꝛ Deut. 1. Josue. 3. ꝛ. 4. in ꝑmo statu / signatuz scde in 2° / signifi/
catuz tertie in 3°. Uerbi gra. In exordio
ꝑmi status agit ꝑmo de. xij. patriarchis
ꝛ eoꝝ que acciderūt ipsis ꝛ filijs suis in
diebus eoꝝ: in 2° de. xij. principibus qui
corruerūt in deserto: ꝛ de his que accide
rūt israel in diebus eoꝝ: in tertio de. xij.
principibus qui ingressi sunt terram re/
promissionis: ꝛ eoꝝ que acciderunt in
diebus eoꝝ. Et hoc qdem ƀm litteram.
Secūdum vō significatum / primū hoꝝ
cōsumatuz est in primo statu: in quo po/
pulus ille puerilis adhuc pro tēpore ve/
luti in egypto positus carnalr vixit. Se/
cundum ꝯsumatuz est in scdo: in quo fi/ Act. 2. 3. ꝛ. 4.
delis populus egressus est de synagoga Act. 14.
cū apostolis / ac si de altera egypto / vt per
multas tētationes ꝛ pericula corpoꝝ p/
ueniret ad regnuz dei. Tertiuz ꝯsumabi/
tur in tertio statu: in quo fidelis popl'us
itraturus est in requiem / vt videat bona psal. 127.
hierusalem cūctis diebus vite sue. Qua
in re solerter ituenduz q̄. xij. patriarche
veraciter ptinēt ad primū statum: vtpo/
te per quos disseminatus est populus he
breoꝝ / de quo ꝛ nat' est Christus. Duo/ Nū. 32.
decim vō ꝑncipes qui corruerūt in deser
to / imaginem tenuerūt aploꝝ: qui ēt in/
gressi sunt terrā ꝓmissionis / eoꝝ qui fu/
turi sunt in exordio tertij status / p quos
ꝛ iudeoꝝ pplus ꝯuertet ad deuz. ¶ In Esa. x.
exordio vō scdi status ꝑmo loco agit de
xij. apostolis ꝛ socijs eorūdem: qñ electi Matth. x
sunt a dño ꝛ dictū est eis in viam gētiuz
ne abieritis ꝛ in ciuitatem samaritanoꝝ
ne itraueritis: sed potius ite ad oues que
perierūt domus israel. ¶ Scdo agit de Act. 13.
eisdem apostolis: qñ preeuntibus Pau/
lo ꝛ barnaba egressi sunt de iudea ꝛ trā/
sierūt ad gentes: vt cōplerent iussuz dñi
post resurrectionem dicētis. Ite docete Matthei vltimo.
oēs gētes / baptiçātes eos in noie pr̄is ꝛ
filij ꝛ spiritussancti: hoc est post resurre/ Act. 2.
ctionem suā: qñ ꝛ misit illis spiritūsan/
ctum / vt doceret eos omnem veritatem.
¶ Tertio cū iam ꝓpe cōsumata esset in
asia predicatio Pauli / introducunt. xij. Act. 19.
viri qui repti sunt in vrbe ephesi in qua
fundata est prima ecclesiaruz septem per
manuz impositionē Pauli accepeꝛūt spi
ritūsanctum / vt loquerent linguis ꝛ ma/
gnificarēt deum. Et hoc qdem ƀm litte/
ram. Secūduz vō significatuz vocatio il
la prima apostoloꝝ significat vocationez
patriarcharum ꝛ ꝓphetarum: quorum
predicationis studia voluit deus a ꝑnci/

pio coartari in pplo israel/donec veniret plenitudo illa tēpoꝝ/in q̄ resurgēs xp̄s a mortuis mitteret apl̄os ceterosq̄ʒ fideles
(Mar. vl- timo.) p̄dicare euāgeliuʒ oi creature: quoꝝ vicarij vsq̄ʒ ad p̄ns p̄dicare nō desinūt: quousq̄ʒ cōpleat̄ tp̄s illud qd̄ signat̄ in q̄dra
(Nu̅i. 14. τ. 32. Act. 19. in ephcso.) ginta annis/qbus mās̄it ppl̄s in deserto. Jn illis aūt. xij. viris q p manus impōnē Pauli acceperūt spūm̄sanctū: τ h in illa ciuitate vbi vixit lōgo tpe τ quieuit Joannes/designāt̄ illi vltimi predicatores per
(Esa. 10.) quos reliquie iudeoꝝ ɔuertent̄ ad dn̄m. ¶ Jn exordio eni tertij status/sic̄e aliqd inchoatū est in aliquo ordie monachoꝝ/
(Vt. s. An to. abbas hilariō τc.) q hactenus laborātes in egypto: τ velut in synagoga iudeoꝝ fecerūt qd̄ potuerūt s̄m ea que acciderūt in exordio p̄mi τ in exordio s̄cdi. Eteni illud faciētes multiplicati sūt nimis: sed tñ q2 egyptijs τ hebreis iudeis τ xp̄ianis lōga societas eē nō pōt: imo q2 necesse est vt reuertat̄ predicatio euāgelij ad populum h vsq̄ʒ incredulūʒ ex quo primo manauit. Nō est amplius faciēda mora in egypto: sed trāseūdum in desertuʒ/vt ibi sacrificemus deo sacrificiuʒ laudis: ne forte τ nos inuoluamur cū egyptijs perituris: τ supueniat in nos hora tētationis que ventura est in
(Nota.) orbem vniuersuʒ tētare habitātes in terra. Opʒ ergo mutare vitā: q2 mutari necesse est statuʒ mūdi: vt q̄si per trāsitum deserti pueniamus ad illā regem dei nr̄i quā intrare nō sunt digni qui nō credūt dicētibus: qui loquētes de fine mūdi/putāt oino deinsanire. Opʒ aūt nos h ipsa que dicimus aliqbus significare figuris: vt discat lector per tria significātia vnuʒ cape significatū: τ quāta iter vtrūq̄ʒ differētia sit: ne aut verbo significātis rei significatuʒ diruat: aut in re significata significās admiscēdo ɔfundat. Nec putādum ɔtrariuʒ verbis suprascriptis qbus
(Jn symbo apl̄oꝝ. i. 3 d. 25. τ in symbolo ni ceno in decret. 15. d. c. canones τ Atha.) diximus e duobus significātibus vnū pcedere sig̃atū: q2 istud vt sciētib9 loquor ptinet τ ad Alpha illud ad ω. Nimiruʒ q2 τ veruʒ est a pr̄e τ filio pcedere spūm scūm: q est verus deus sic̄ pr̄ τ fili9 τ veꝝ est a pr̄e τ filio τ spūscō dona pcedē grāꝝ

(De. 46) (Exo. 14) (Jos. 12) (Mar. 6 τ Lu. 9) (Matt. vlti9. τ Marci vlti9. τ Act. 13) (Act. 8. τ. 13. hic Jo. euāge. septē ecclesijs q̄ sunt in asia scribit apocal. 1.)

Capitulum 6m.

Ex his que notata sunt in hac figura apertissime liquet: q tria significantia tendunt ad vnu3 significatu: et ter tria significantia ad trinum significatu. Ubi et illud diligentius notari op3: q scdm hanc ordinem .xij. patriarche ad initiu3 ptinet primi significati .i. operu primi status: et .xij. apostoli ad initiu3 scdi significati .i. operum scdi status: et nihilominus .xij. quos manifestandos extimo cu3 venerit helyas ad initiu3 tertij significati .i. operu3 tertij status. Ceteri vo h est .xij. principes q ceciderunt in deserto et .xij. qui intrauerut in terra3 pmissionis/ necno et illi .xij. qui acceperunt spiritusctm per manum Pauli tm in cocordia vel mysterio manet. Ad hoc .s. vt per eos futura dei opa noscerent. Sed et illud vigilanter obserua q .xij. patriarche hntur clari in egypto vbi et mortui sunt .xij. apli postq egressi sunt a synagoga clari habiti sut in deserto gentiliu/ qui mltis fuerut apud iudeos contumelijs affecti. Qui vo futuri sut oino futuri sunt in fine scdi stat precutib alijs mysterijs ptinetib ad initiu ipsius tertij status: vt per h singulo trium proprietas sanius itelligatur: et concordie similitudo in primis et vltimis teneatur. Uerbi gra: duodecim fore diximus patriarchas filios Jacob qui itrauerut cu3 ipso in egypto .xij. principes/ qui defecerut in deserto: duodeci3 qui itrauerut in terra3 pmissionis. Dicimus .xij. patriarchas designare omnes patres .xij. tribuu quo ipsi fuerut vsq3 ad finem primi status: hoc est vsq3 ad christu3. Duodecim principes qui ceciderut in deserto cum his qui egressi fuerut ex egypto .xij. apostolos cum successoribus eo quo manet tetatio et ruina corpo vsq3 ad finem scdi status. Duodecim principes qui ingressi sunt terram pmissionis/ patres tertij status: quo primi erut .xij. qui oes visuri sunt illam pace/ quam pmisit deus diligetibus se. Igit scdm significatu3 et .xij principes/ qui corruerut in deserto respiciunt aplos et successores eo: et duodecim viri qui ingressi sunt terram pmissionis respiciut duodecim viros post tempus hoc no longe futuros. Quia vo scdm cocordiam tria illa praua tpa pncipij primi status/ tria exigent tpa pncipij scdi/ et tria nihilominus pncipij tertij: sicut notatu3 est in prescripta figura. Perfecta et serenissima ro exigere visa est vt et primi .xij. pncipes et patriarche in potre principij primi stat pducerent ad luce3: et medij .xij. i. apli in 2o tpe principij scdi clari in getib herent: et vltimi duodeci3 in 3o tpe principij tertij reueladi sunt: quatenus eadem opa et cocordia lre et mysterio spus couenirent. Hec laboriose prolata sunt/ fructuose digesta: ne forte cum concordiam scriptarum arbo assignare cepe rimus sub pari numero gnationu3 concordia .xij. principum in similis statibus exigat: et no potius vt supra notatum est vnuqdq3 in loco et in ordine suo. Igitur solutis modis et vndiq3 ppulsis obstaculis locus est vt duaru3 arborum figuras quaru3 silitudo mira est deductas in seriem gnationibus vniformiter depingamus: quatenus dum eas esse siles cernimus/ vtutem cocordie sentiamus. Sane tertie arboris silitudo no potest eatenus assignari: q et scdm operu silitudinem similis est duaru/ ppter illa tn que supius dicta sunt numeru et terminum gnonu3 excedit. Sed pro eo qd ita tertia arbor a duabus miro mo pcedit. A prima .v3. et scda coplentes pariter duos status .i. similes scdm et tertiu3. Uidet scdm aliquid here cocordiam ad se: scdm vo aliquid ad ipsam prima et scdam: q qdem itellectu animi aliquatenus capi pot: figuris aut competentibus aut vix aut nullatenus dari pot. ¶ Igit in prima et scda linea considerandă sunt vniformiter quattuor tpa: ex qbus maxime colligit vniuersa concordia: hoc est circa ipsam gnationem vigesima scda3 et quadragesima tertia/ in fine. Porro tertia linea duplicanda est/ sicut supra notauimus: vt qsi ex duabus pcedens ad seipsam/ cocordiam monstretur

Marginalia: Gen. 49. et 50. / Matt. x. et Luc. 6. / Mala. 4. / Nu. 27. et 14. et / Deut. 1. / Josue. 3. et 4. / Act. 19. / Gen. 49. / E. o. 1. / Act. 5. et 7 / Gen. 46. / Esa. 64. / Supra. / s. c. 22. primi trac.

habere. Quãuis si solum ex ea tenere li/
bet qd ptinet ad tertium statuz: sumpto
dũtaxat initio a scõ Bñdicto plimã cõ/
cordiam hẽat cuz pma/plurimã cũ scda
excepto q pp illa q dixim⁹ excedit nũeri
(q̃ztitatem. Caplm 7m.
Radix prime arboris adam/ra
Gene. 1. dix scde oçiaz. Uterqz bonus
scdi para/ a pncipio: vterqz puaricãdo
li. 27. effectus est reus: nec tñ vsqz
Gene. 3. ad desperationẽ salutis. Ille enim vsur/
pauit vetitum vt videret eẽ in numero
deoꝝ: iste temerauit in habituz: vt eẽt in
scdi para/ nũero sacerdotũ. Nã ꝛ ille occurrit in le
li. 27. praz luxurie: iste in penã alephãtie: adeo
hisdem lo vt vterqz eiect⁹ esset de loco scõ. Ille. s. de
cis. paradiso/iste de tẽplo. Et hoc qdem sm
cõcordiam. ¶ Scdm võ spũalem itelle
ctum/vterqz significat xpm Jesum: qui
Jn. 3. sen. cuz sit verus deus ꝛ verus sacerdos: pro
ꝛ ad hebr. similitudine tñ carnis peccati extima/
4. ꝛ. 5. c. tus est a poplo quasi leprosus ꝛ pcussus
Esa. 53. a deo ꝛ humiliatus: vñ ꝛ extra vrbez du
Ad hebr. ctus est ad locuz supplicij: vt solueret ibi
13. debitum peccatoris ꝛ leprosi: imo totius
Esa. 53. humani gñis: ppha attestante qui dicit.
Ipse aũt vulneratus est pp̃ter pctã no/
stra: ꝛ attritus est pp̃ter scelera nr̃a. Di
sciplina pacis nostre sup euz: ꝛ liuore ei⁹
sanati sumus. A radice aũt sua vtraqz ar/
bor vsqz ad 21am gñationem ita erecta est
in sublime: vt amputatꝫ hincinde ramis
ꝛ quasi spurijs/a radice ɔpulsis/solus nu
dus stipes festinaret ad fructum. A 20a
Geñ. 46. aũt scda gñatione ab adam/iacob patriar
cha fuit: pater vtiqz sm carnẽ. xij. ptriar/
charum. 22a ab Oçia Christus/pater sm
Matth. x spũm duodecim aploꝝ. Precesserat Ja/
Gene. 25. cob/habraam ꝛ isaac/xpm Jesum: çacha
ꝛ circa. rias ꝛ Joãnes baptista: vt tam in veteri
Luc. 1. q̃z in nouo testamẽto vniuersa que secu/
tura erãt magna opa dñi signuz precede
ret trinitatis/sine qua nihil bonũ est: per
quã in suis statibus vniuersa consistunt.
Quãta võ sit cõcordia iter habraam ꝛ ça
chariam/iter isaac ꝛ Joãnem baptistam:
inter Jacob ꝛ hoiem xpm Jesum: inter
duodecim patriarchas ꝛ duodeciz aplos

superius in hoc opere dictuz est: deinde
ex eisdem patriarchis pcessei ũt duode/ Nũt. 1. ꝛ
cim tribus: ꝛ ex duodecim aplis duode/ vt bartho/
cim pncipales ecclesie. Facta est diuisio lomeus i/
iter decẽm tribus ꝛ tribuz iuda: facta est diani alij
ꝛ inter grecos ꝛ latinos. Quadragesima egyptum.
aũt tertia gñatione ab adam egressi sunt tertij regũ
assyrij a finibus suis: ꝛ ceperũt depopu/ 12.
lari decẽ tribus israel: aliam. s. post aliam q̃rti reguz
vsqz ad gñationez 46am. a iacob aũt 25a. 15. 16. 17.
Eodem mõ gñatione q̃dragesimatertia
ab oçia egressi saraceni de finibus suis ce
perũt depopulari ecclesias grecoꝝ: alias
scz post alias vsqz ad gñationẽ ab oçia q̃/
dragesimãsextã ab icarnatiõe võ dñi 25a.
Uigesima võ qnta gñone a iacob pualẽ/ Jn Eze/
tib⁹ assyrijs defecit regnũ samarie: ꝛ re/ chia rege
mãsit tm̃mõ regnũ iuda. Uigesima qnta est termi/
gñone ab incarnatiõe pualẽtib⁹ saracenis nus ꝛ in
in asia ꝛ obsidẽtib⁹ ɔstãtinopoliz/pdide/ çacharia
rũt ɔstãtinopolitani Romanũ impium: papa.
qd tũc vsqz tenuerãt p duodecim ferme q̃rti reguz
gñationes: ꝛ remãsit tm̃ impiuz Roma/ 17.
nuz in latina ecclesia. Ab adam aũt gña/
tionibus sexagintatribus. q̃draginta võ
ꝛ duobus a Jacob patriarcha/prima ar/
bor que inchoata est ab adam q̃ztum ad
vetus testamẽtuz/ɔsumationem accepit.
Sed nũc ab Oçia rege vsqz ad presens/
parum supest: vt cõpleat numerus gña/
tionum sexagintatriuz: ꝛ ab ortu saluato
ris q̃dragintaduarum. Sicut aũt a Joã/
ne baptista ɔsumatis veteribus apparue
rũt noua: ita ꝛ nũc vetera extimãda sunt
que transierũt vsqz mõ respectu nouoꝝ
que faciet dñs sup terraz. ¶ Porro due
gñationes vltime que excedũt q̃dragesi/
mam pfectionem/siue in veteri testamẽ/
to siue in nouo/inter vtraqz tpa accipien
de sunt: ꝛ veluti collimitãtes veteribus
ꝛ nouis: q̃tenus in eis principiuz sit ꝛ fi/
nis: vtpote Joãne baptista ꝛ hoie Chri/
sto Jesu. ¶ Scdm spũalem intellectum
habraam isaac ꝛ iacob significãt trinitatẽ
ꝛ multo dignius çacharias Joannes ba/
ptista ꝛ hõ xps Jesus. Quare aũt vnus Jn symb⁹
habraam assũptus est de cognatione sua aploꝝ. 25.
vnus quoqz isaac ꝛ vnus iacob: nisi quia d. tertij. ꝛ
i symb⁹ ni/
vnus

ceno in de vnus est deus pater/vnus filius/vnus
creḡ.15.d. spūssanctus? Si enim plures essent filij
c.canones de natura patris/ꝛ plures spūssancti de
ꝛ Atha.ꝛ nā patris ꝛ filij:non vnus filius habꝛae:
in pᵒ.d.2 non aūt vnus Jacob extimaref in here/
Gene.21. dem sed plures. Sed qꝛ vnus est dei fi/
Gene.27. lius ꝛ spūssanctus/datus est habꝛae vnus
Luce.1. isaac in heredem:isaac aūt vnus Jacob.
Datus est çacharie vnus Joānes:ioanni
vice filij dictᵒ est Chꝛistus:vt vnus isaac
quēadmoduꝫ ꝛ vnus Joānes designaret
Mat.1.ꝛ vnigenituꝫ dei:ꝛ vnus iacob ꝛ vnus hō
Lu.1.ꝛ.2 chꝛistus Jesus natus in terra sine patre/
vnū spiritūsanctum. At Jacob nati sunt
Geñ.46. duodecim patriarche:xp̄o duodeciꝫ apo
Math.x stoli:qꝛ per gratiam spūssancti plures sa
cti sunt filij dei/qui erāt extranei per na/
turam. Duodecim v̄o tribus ꝛ duodeciꝫ
ecclesie ꝓpagate sunt ex pꝛiarchis ꝛ apo
stolis:qꝛ duodecim sunt tribe sanctoꝛuꝫ
que pficiunt numeros ciuitatis superne:
pꝛeter turbam illā magnaꝫ quā dinume
Apoc.7. rare nemo potest. Ut eniꝫ tribe ipse san/
ctoꝝ designanf in ramis:ita in plenitudi
ne vtriusqꝫ arboꝛis turba illa magna quā
dinumerare nemo potest. Nimiruꝫ qꝛ ꝛ
vna tribus gemina fuit h̄ est Joseph:vt
Nū.1. duodecim manētibus in circuitu:vna.i.
iuda q̄si aliarū mater obtineret impium.
Sed locus est dicere aliqd de tertia arbo
re/que habet cōcoꝛdiam ad semetipsam:
q̄uis ꝛ a duabus reliqs nō discoꝛdet:qꝛ
ꝛ si excedit numerū gñationuꝫ:a ꝯcoꝛdia
tamē operum/vt supꝛa iam diximus/nō
discoꝛdat. Caplm 8m.

Circa finem regni Asa regis
iuda:qui fuit sextusdecimus
a Jacob patriarcha facta est
q̄rti reguꝫ 19 mentio de Helyseo ꝓpheta:
ꝛ circa finem gñationis que
fuit sextadecima ab incarnatione dñi cla
ruit scūs Bñdictus/cuꝫ adhuc eēt puer
S. Greg. haud minus clarus in miraculis in po/
in dialogo pulo chꝛistiano/q̄ꝫ ille in pplo israel:pꝛe/
q̄rti reg.6 fuit ille filijs ꝓphetaruꝫ qui erāt in hie/
3. Reg.2. rico ꝛ secus fluenta ioꝛdanis:iste duode/
G.eg.vbi cim monasterijs secus stagnū siue fluuiū
supꝛa. qui sub lacus vocabulo dictus est. Cōsu
maris aūt ab Asa gnātionibus 21ᵃ oꝛta est
in iuda religio phariseoꝝ/laudabilis q̄/
dem in fide/nec minus in obseruatione
mandatoꝝ/nisi eam obcecaret in aliqbᵒ Math.21
supbia sua:vt offenderet in lapidem of/ 22.23.c.
fensionis:ꝛ comederet antiquoꝝ patruꝫ
opera:vt pꝛesentium funditus ꝯfutaret.
Ex illoꝝ tñ numero fuerat Nicodemus Joā.3.
ex illoꝝ gamaliel ꝛ aplus Paulus:ꝛ alij Act.15.
multi qui crediderunt/lꝫ nōnulli eoꝝ ꝛ Act.23.
post fidem ꝯtra fidem ptinaciter agerēt Act.5.
postponētes mādata dei ꝓpter traditio/
nes suas. A gnātione quoqꝫ 16ᵃ incarna/
tionis dñice:sub qua cepit clarescere san
ctus Bñdictus vsqꝫ ad gnātionem vi/
gesimāsextā. Quibᵒ ꝯsumatis circa fineꝫ
trigesimeseptime gnātionis/ꝯfoꝛtatus est
in galliarum partibus oꝛdo monachoꝝ:
ꝛ multos ex eo tpe habere çelatoꝛes con
tigit in obseruatione regule sci bñdicti.
Sed ꝛ ipos cauere opꝫ/ne foꝛte sint aliq Nō bñ.
iter eos/qui gloꝛiātes de opibᵒ suis:qꝛ di
uisi eē viderenf a ꝯsoꝛtio publicanoꝝ in/
currāt piculuꝫ cecitatis quo curari non
possint:ne sicut tūc illis nesciētibᵒ repē/
te xp̄s venit in mūduꝫ:ita ꝛ nūc ignoꝛā/
tibus istis faciat spūs Jesu aliqd sup ter/
raꝫ. Ceterū si de bono agif qd̄ opatus est
dñs ꝛ tūc ꝛ nūc quēadmoduꝫ de ecclesia
hierosolymitana oꝛte sunt q̄ttuoꝛ princi/
pales ecclesie:antiochena.vꝫ.romana/ale
xādrina/ꝛ ꝯstātinopolitana:que pus alio
noie vocabaf:ꝛ ex eis alie multe:ita de ci
sterciēsi cenobio oꝛte sūt plures abbatie:
quaꝝ q̄ttuoꝛ que fuerūt pꝛime facte sunt
matres illarū:de quaꝝ cōcoꝛdia pstante
dño loquemur in fine: q̄tenus de malo
suo vnusqsqꝫ timeat:ꝛ de bono ope deuꝫ
humilr gloꝛificet. Caplm 9m

Prosequētes hucusqꝫ myste Apoc.1.
rium qd̄ ꝯtinef in alpha:lꝫ ꝛ vltimo.
nō oino tacuerimus de illo
qd̄ ꝯtinef in ω. Ostēdimus
(ni falloꝛ) ex cōcoꝛdia nume
rum ꝛ opeꝝ que fecit dñs ad laudē suam
nil eē otiosum in his que ꝯtinenf in scri
ptura diuina de gnātionibᵒ seculoꝝ:nil
vt illud inferā vsqꝫ ad vnū iota:qñqdeꝫ

tam apte liquet nõ ꝯfuſe aut ſine ordine
feciſſe deuȝ opa ſua. Sed ſicut dicit ſcri/
pſal. 103. ptura: Oia in ſapientia feciſti dñe: reple/
ta eſt terra poſſeſſione tua. Nũc ãt locus
eſt vt agamus de myſterio qđ cõtinetur
in ω. ſm ꝙ duo ſunt teſtamenta: ex qui
bus vnus itellectus ſpecialis procedit.
Oportet autem nos iterum ab Adam ꝛ
ab Oçia rege iuda: quatenus ex duobus
parietibus vna tela texatur. Differt aũt
iter illud qđ ꝑtaxatum eſt in ſupiori tra/
ctatu: ꝛ id quod in ꝑſenti dicturi ſumus:
quia ibi locuti ſumus de bonis operibus
que fecit deus: hic locuturi ſumus de iu
ſtis iudicijs que fecit ipſe propter mala
opera generis humani. Sed ꝛ illud dili/
genter attende qđ ibi oſtẽdimus termi/
nos ꝯcordiaꝝ circa vigeſimã ꝛ vigeſimã
generationẽ: hic circa decimã ꝛ decimã
oſtenſuri ſumus: vt ſicut prius quadra/
genariuȝ ſcđm numeꝝ deinde vigeſimũ
primũ habere locum in concordia aptiſ/
ſime claruit: ita ꝛ denarium habere clare
ſcat. Licet enim terminꝰ ꝯcordie in qua/
drazenario ꝛ ſcđo numero conſtitutus
ſit: propterea tamẽ vigeſimus primus ꝛ
decimus numerus in textura concordie
clari ſunt: quia vbicunqȝ ipſi numeri in
lineis generationum occurrunt: aut ſub
ipſius aut circa ipſos aliquid aut nouoꝝ
operuȝ/aut iudicioꝝ ſuoꝝ deus oĩpotẽs
ſignum dedit: ita vt numeros ipſos eſſe
finales: ipa quoqȝ opera aut iuſta iudicia
fateãtur. Sed ad rem veniamus. ¶ Ab
Adã vſqȝ ad Noe generationes. x. vt ab
Oçia rege iuda vſqȝ ad Salathiel gene/
Gen̄. 7. rationes. x. Cõpletis ibi. x. generationi/
bus inundauit diluuium ſuper peccato/
res terre. Cõpletis ꝛ hic eiſdem numeri
generationibus facta eſt inundatio gen/
Judith. 2 3. ꝛ inde tium que ſcripta eſt in libro Judith ſup
multos populos ꝛ fuit ſimilis cauſa: ꝛ
ſm aliquid ſimilis pena: nimirum quia
ꝛ populi aque dicte ſunt ſicut ſcriptũ eſt
Apoc. 17 in libro apocalypſis. Aque mlťe ſunt po
Judi. 13. puli multi. Ut enim tunc relique filioꝛuȝ
hominum: ꝛ eorum que habent ſpirituȝ
vite ſaluate a dño in ciuitate Bethulia.

Emiſſa tunc colũba ex archa/attulit ra/ Gene. 8
muȝ oliue in ſignuȝ pacis: egreſſa hic de Judith. x
Bethulia caſtiſſima iudith tenera q̃ſi co
lũba ꝛ vultu ꝛ gratia ſpecioſa retulit ver
bum pacis filijs iſrael: eo quod iminute
eſſent aque fluctuãtium aſſyriorum: trũ Judith. 13
cato capite olofernis: qui erat caput forti
tudinis ꝛ virtutis eorum. ¶ Cõpletis
ab Adam generationibꝰ. xx. ꝛ a ſem filio
Noe generationibus. x. cũ eſſet Habraã Gene. 17
fere centum annoꝝ miſſis prius duobus
angelis in teſtimonium ꝯtra ſodomaȝ ꝛ Gene. 18
gomorraȝ ꝑcuſſiſſet cecitate habitatores Gene. 19
earum ꝓpter iniqtates ſuas: ad extremũ
pluit dñs ſuper illos ignem ꝛ ſulphur:
ꝛ factum eſt mare ſalſiſſimum vbi erat
eo tempore quaſi hortus voluptatis ma/ Gene. 14
nens in teſtimoniuȝ contra ipſos vſqȝ in
preſenteȝ diem. Sed ab Oçia rege iuda Matth. 1
cõpletis generationibꝰ. xx. A çorobabel
autẽ filio Salathiel gn̄ationibus. x. Cũ
eſſet çacharias ſacerdos ſenex ꝛ plenus
dieruȝ: miſit dñs duos angelos magnos Luc. 1.
de quoꝝ vno dixerat per ꝓphetaȝ. Ecce
mitto angelum magnum qui preparauit
viam ante faciem tuã. De alio. Et ſtatim Malac. 3
veniet ad tẽplum ſanctũ ſuũ dominator Hic ẽ Jo
quem vos queritis: ꝛ angelus teſtamenti an. bap. ſ.
quem vos vultis. Ad domuȝ iſrael ꝛ ad Chriſto.
domũ iuda: ꝛ nõ ſolum nõ recepere eos
verũetiam ꝯtẽpſerunt ꝛ deriſerũt: adeo
vt iuſto iudicio ꝑcuterenť cecitate/dicẽ/
te eodem angelo teſtamẽti. Ego in iudi/
cium veni in hunc mũduȝ: vt qui nõ vi/ Joan. 9.
dẽt ceci fiant. Sed ꝛ cãm iudicij deſigna
uit qñ ait. Venit Joãnes neqȝ mãducãs Luce 7.
neqȝ bibẽs ꝛ dicitis demoniũ hẽt. Venit
filius hominis mãducans ꝛ bibens ꝛ di
citis. Ecce homo vorax ꝛ potator vini
ꝛ amicus publicanoꝝ ꝛ peccatoꝝ. Nec
mirum tamen ſi ceci facti ſunt ad aduen
tum ſaluatoris ꝛ Joannis baptiſte ſicut
hoies ſodome ꝛ gomorre ad viſitationẽ
angeloꝝ/cum eos tales eẽ in ſpũ deſigna Gene. 19
uit ꝓpheta qñ ait. Audite legem dñi po/
pulꝰs ſodomoꝝ: auribꝰ ꝑcipite legem dei Eſa. 1.
vr̄i pplꝰs gomorre. Inde fuit vt deſcẽ/
deret ira dei ſup illos vt fierent q̃ſi mare
mortuum

mortuũ ⁊ ſal amarꝫ. Nimirꝫ q: adherentes
lr̃e q̃ occidit: ⁊ cui nl̃la ineſt dulcedo ſpũa/
lis itellect⁹ ⁊ ſe ſuffocatos indicãt ab indi/
gnatione viuẽtis dei: ⁊ ipm deũ eẽ terribilẽ
in ↄſilijs ſup filios hoiuꝫ. Hic ꝑtermittẽda
eſt vna gnõ illaꝝ triuꝫ/ que excedũt nũeruꝫ
decadoꝝ. vꝫ. 21ª tã in veteri linea q̃ꝫ in no/
ua. Nõ eniꝫ ſil'is cã eſt denarij ⁊ ſeptenarij
numeri ſicut nec ſil'e incremẽtuꝫ: ⁊ iõ tres
gnões q̃s nonies auctus ſeptenari⁹ exigit
ſexies multiplicat⁹ denari⁹ excludit. Pro/
pterea ṽo 21ª gnõ ſicut ⁊ 42ª ⁊ 63ª potiuſq̃ꝫ
aliq̃ aliaruꝫ ꝑtermittẽda eſt: q: in trina di/
mẽſione quã oñdimus in ſingulis arborib⁹
cũ de his ſupi⁹ agereť. In 21ª gnõne occur/
rit terminus ꝑme ptis: ſicut terminus 2c in
42ª. terminus 3c in 63ª decada: q̃re nõ eſt i/
cipiẽduꝫ ab iſaac ſed iacob/ queẽadmodũ in
42ª decada nõ eſt incipiẽduꝫ ab amaſia ſed
Mat. 1 ab oçia. Eodẽ mõ in noua linea nõ eſt inci/
piẽduꝫ a ioſeph/ qui dict⁹ eſt vir Marie ſꝫ
a xp̃o. ¶ Igiť a iacob vſq; ad obeth patrẽ
ieſſe gnões. x. ⁊ ab icarnatiõe dñi vſq; fer/
me ad tpa Diocletiani ⁊ maximiani augu/
ſtoꝝ gnões. x. Cõpleť ibi ab adã gnõnib⁹
ꝑmi re- 30. ⁊ a Jacob pr̃iarcha. x. piclitatus eſt iſrl̃/
gũ. 4. ꝑualẽtib⁹ philiſteis data in captiuitate ṽtu
te eoꝝ ⁊ pulchritudie eoꝝ in manus inimi
ci. Cõpletis h̃ ab oçia gnõnib⁹. 30. ⁊ a ṽbi
incarnatiõe gnõnib⁹. x. piclitat⁹ eſt ſup̃ mo
duꝫ ppl's xp̃ianus: ita vt ſanctuaria quoq;
tradita eſſent ptãti paganoꝝ: ⁊ caderet ti/
mor magnus ⁊ hebetudo ſup oẽs fideles:
adeo vt diceref in gentib⁹ vbi eſt deus eoꝝ.
¶ Ab ieſſe quoq; vſq; ad Joas gnões. x.
⁊ a Cõſtãtino auguſto/ qui paulo poſt dio/
cletianũ ſucceſſit in impio vſq; ad martia/
nũ auguſtũ gnões. x. Cõpletis ibi ab adã
gnõnib⁹. xl. ⁊ a ieſſe pr̃e Dauid gnõnib⁹. x.
4. reg. x. ⁊. 13 tradit⁹ eſt iſrael in manu açael regis ſyrie:
cõpletis h̃ ab oçia gnõnib⁹. xl. ⁊ a Cõſtãti/
In legẽ exalta. crucis. no auguſto gnõnib⁹. x. eccl'ia oriẽtalis tra/
dita eſt in manu coſdroe regis pſarũ: ita vt
ceſis ppl'is ⁊ deſolatis eccleſijs ẽt crux dñi/
ca duceref in pſide. Hic ẽt ſicut dixim⁹ ſup̃
ꝑtermittẽda eſt vna gnãtio: vt nequaq̃ꝫ in/
4. reg. 15. cipiaf ab amaſia ſed ab Oçia/ qui alio noie
dictus eſt açarias: fuit enim binomius: nec

ſine cauſa. Nimiruꝫ q: ab ipſo vſq; ad chri
ſtuꝫ duplices fuiſſe ↄſtat gñones: pro eo. ſ.
ꝙ inſertio quedã facta eſt iter noua ⁊ vete/
ra. Sil'r ⁊ in nouo vna gñõ excedit nume/
rũ decadaꝝ: que eo mõ itermittẽda eſt quo
⁊ 21ª. Igiť ab Oçia vſq; ad ſalathiel. x. fue
rũt gnões/ ſb̃ his patrũ noibus ↄſumate. Mat. 1
Oçias. Joathã. Achaç. Eçechias. Manaſ/
ſes. Amon. Joſias. Joachim. Jeconias. Sa
lathiel. Infra iſtas. x. gñones aſſignandum
eſt myſteriũ horologij Achaç: in quo reuer
ſus eſt ſol. x. gradib⁹ in dieb⁹ Eçechie: vt du
plicef numerus gñonuꝫ/ ſicut ſup̃ notatuꝫ
eſt. Diximus in ſup̃raſcriptis q̃tenus. x. iſte 25. 26.
gñones accipianf pro vigeſima: pro qb⁹ in ꝑmi tra
teſtamẽto nouo. xx. ſunt ad itegruꝫ aſſignã cta. ſcõi
dũ: ita tñ vt nulla ſit dr̃ia iter. x. ⁊ decẽ: ſed libri.
tm̃ circa. xx. finalis cõcordia exigatur. Ut Dañ. 5
eniꝫ circa finẽ illaꝝ gñonũ pcuſſa eſt illa ve Eſa. ẽt
tus babylõ que fuit metropolis chaldeoꝝ: 13.
ita circa finẽ iſtaꝝ pcutiẽda eſt noua/ ſm qḋ Hie. 50
ſcriptũ eſt in libro Apoca. ⁊ ſicut inſpirati Eſa. 21
diuinit⁹ ꝑdixere ꝓphe. Sed ⁊ pro illa tribu Apoc. 14.
latione quã Oloſernes fecit ꝑnceps exerci Judith
tus regis aſſyrioꝝ. Futura tribulatio illa
magna/ de qua dicit Joãnes. Calcabũt gen Apoc.
tes ciuitatẽ ſanctã mẽſib⁹ q̃dragintaduob⁹. xj.
¶ Sequuta eſt ibi ſub eodem tpe pſecutio Heſt. 3
aman agagite in dieb⁹ aſſueri: ſequutura eſt
⁊ hic tribulatio cuiuſdã magni tyrãni qui
apl'is credetur antixp̃s. Reliquum aũt tp̃s Eſa. 13
poſt ruinã veteris babylonis vſq; ad xp̃m
abſq; gñonũ deſcriptione ꝑterijt: haud du
biuꝫ ꝙ illud futuꝝ eſt poſt ruinã babylõis
noue vſq; ad ↄſumationẽ ſeculi. Licꝫ enim Mat. 1
ſcribat euãgeliſta vndeciꝫ gñones a çoroba
bel vſq; ad xp̃m: q: tñ nõ iueniunf ſcripte
in veteri teſtamẽto: ⁊ maxime q: nulla opa
notata ſunt ſub dieb⁹ eoꝝ: neq̃q̃ꝫ referende
ſunt ad finẽ veteris linee ſed ad ꝑnm noue.
Quãuis tp̃s ipm magis ad vetus teſtamẽ
tuꝫ ptineat q̃ꝫ ad nouũ. Nimiruꝫ q: ⁊ ſemi
na que iaciunf in terra/ ꝑueniũt quodãmõ
annũ ſuũ: ⁊ regnãtib⁹ adhuc regib⁹ terre nu
triunf eoꝝ filij q ſuccedãt i regnũ. Sꝫ opꝫ
ſup̃ſcriptas gñones ſic fecim⁹ ſup̃ ſeriatim
notare: vt q forte min⁹ lucide itellexit q̃ di/
cta ſũt/ ex ipa ordiata deſcriptõe cognoſcat.

Gen.5. ADam.
Seth.
Enos.
Caynan.
Malalehel.
Jareth.
Henoch.
Matusalem.
Lamech.
Noe.
Gene. x.z.xj. Sem.
Arphasath.
Sale.
Heber.
Phaleg.
Ragau.
Seruch.
Nachor.
Ge.21. Mat.1 Thare.
Habraam. Isaac.
Jacob.
Judas.
Phares.
Esrom.
Aram.
Aminadab.
Naason.
Salmon.
Booz.
Obeth.
Jesse.
David.
Salomon.
In lib. reguz z paral. Roboam.
Abias.
Asa.
Josaphat.
Joram.
Ochozias.
Joas.
Amasias.
Azarias.
Joathan.
Achaz.
Ezechias.
Asa.
Josaphat.
Joram.
Ochozias.
Joas. Amasias.
Azarias.
Joathan.
Achaz.
Ezechias.
Manasses.
Amon.
Josias.
Joachim.
Jeconias.
Salathiel, zorobabel.

Ozias.
Joathan.
Achaz.
Ezechias.
Manasses.
Amon.
Josias.
Joachim.
Jeconias.
Salathiel.
zorobabel.
Abiud.
Elyachim.
Azor.
Sadoch.
Achim.
Eliud.
Eleazar.
Mathan.
Jacob. Joseph.
CHristus.
Gñō.ij.
Gñō.iij.
Gñō.iiij.
Gñō.v.
Gñō.vj.
Gñō.vij.
Gñō.viij.
Gñō.ix.
Gñō.x.
Gñō.xj.
Gñō.xij.
Gñō.xiij.
Gñō.xiiij.
Gñō.xv.
Gñō.xvj.
Gñō.xvij.
Gñō.xviij.
Gñō.xix.
Gñō.xx. Gñō.xxj.
Gñō.xxij.
Gñō.xxiij.
Gñō.xxiiij.
Gñō.xxv.
Gñō.xxvj.
Gñō.xxvij.
Gñō.xxviij.
Gñō.xxix.
Gñō.xxx.
Gñō.xxxj.
Gñō.xxxij.
Gñō.xxxiij.
Gñō.xxxiiij.
Gñō.xxxv.
Gñō.xxxvj.
Gñō.xxxvij.
Gñō.xxxviij.
Gñō.xxxix.
Gñō.xl.
Gñō.xlj. Gñō.xlij.

Capitulum xm.

Tatuentibus nobis hinc z inde duas lineas duoꝝ testamētoꝝ:placuit nobis aliq̈ notare:que possent sufficere ad faciēdam fidem cōcordie his qui tardi corde sunt ad credē Lu.14 dum in oibꝰ que loquuti sunt ꝓphete. Cetera v̄o in suis locis z maxime in libro 4° qui erit gñalis/nō qdē mľtitudine verboꝝ sed collectione cōcordiaruz oportune dicemus/imitātes eos q laborāt diutius in succidēda sylua/vt ꝯuertāt in agros: q̈tenus cum tp̄s adest iaciēdis seminibꝰ paruq̃z sustineāt in arādo laboris. Nunc qd̕ supest de h libro 2° breuior ſmo pcurrat:vt ad sequētis festinare possimus. Illd̕ eni tm̄mō arbitror i eo supesse dicēdū:q̄ si cui duas lineas istas curiosius ꝯsiderare libet:ppēdet lr̄am ex littera miro mō eē ꝓgenitā:litterā.s.scd̕i testamēti de lr̄a primi:z ex vtraq̃z ꝓcedere vnū z multiplicē spūalem ac mysticū itellectuz. Qd̕ vel adam expulsus est de paradiso/vel ozias de tēplo pro peccatis suis: Nota. Gen.3 scd̕i paral.27. preter illud quod diximus de dño iesu qui reputatus est cuz iniqs pro silitudine carnis peccati/signabat iudeoꝝ pplm expellēdum de loco scō pro reatibus suis. Esa.55 z Marci.15.z Lu.21 Qd̕ inundauit diluuiuz z exercitus gētiuz sup pctōres terre: reliqe v̄o saluate sunt in archa:z in ciuitate bethulie/designat circa fines seculoꝝ/ad quos ipsi deuenimus/oportere inundare multitudinē gētiuz sup terrā ꝓpter pctā:saluari v̄o reliqas in artitudine spūalis ecclesie/donec egrediaf ex ea colūba:aut q̈si altera iudith spūalis quedā turba iustoꝝ ad predicāduz verbū dei:que reuersa nūciet pacē dādā velociꝰ sup terrā. Nota. Gen.8 Judith 13. Nota.
Qd̕ in diebꝰ habrae missi sunt duo angeli ad sodomā z gomorrā: vt saluato Loth z domo eius pderēt ciuitates ipioꝝ:aut q̄ in diebꝰ zacharie missi duo ꝓphete magni: lz dissilr magni:vt saluatis reliquijs traderēt synagogam hebreoꝝ sathane in obcecationē cordis sui:z vt fieret velut aqua sulphurea z stagnuz maledictionis:significat id qd̕ futurum est in diebus duoꝝ illoꝝ ꝓphetaꝝ:qui vēturi sunt qñ electis de ecclesia grecoꝝ z latinoꝝ aliq̈tenus reliquijs saluatis:ceteri Ge.19 Christꝰ s.z Jo.bap.vt in precedēti caº

uatis:ceteri oēs cecabuntur:vt non vi/
deāt veritatem ꝓpter infinita scelera:q/
bus repleta terra ꝛ efficiant synagoga sa
thane ꝛ ecclesia demonioꝝ: sicut iā apte
mōstrat in his qui faciētes sectas discef/
(Nota. pmi reg. 4) serūt a fide. ¶ Qđ in diebus obeth ꝯtri
tus est isrł:ꝛ data est archa dñi in manus
philistinoꝝ:aut in dieb9 Marcelli pape/
impantib9 Diocletiano ꝛ maximiano af/
flict9 est vehemēter ppłs xp̄ianus:ꝛ tra/
dita ecclia iustoꝝ in ptāte paganoꝝ:desi
gnat futurā ipsam calamitatē in qua ec/
clesia dei tradef in manus pctōꝝ/donec
(Nota.) veniat tp̄a ꝯsolationis ipsius. ¶ Qđ re/
(quarti regum 13. in exul. s. crucis.) gnū samarie datum est in manu Azaelis
regis syrie aut ꝙ ecclesia oriētalis tradi/
ta est in manu cosdroe regis psaruꝫ:desi/
gnat futuram calamitatē quam passuruꝫ
(Apoc. 11.) est ppłs xp̄ianus in fine huius status se/
(Nota.) cundi/qñ ꝛ calcabūt ciuitatē sanctā gen
tes mēsib9 qdragintaduob9. ¶ Cesio gp
(Nūi. 14. ꝛ Deut. 1. Apo. xj.) pe illa magna capitū israelitaꝝ/designat
ruinam illam mētium/qđ notaf in libro
Apocalyp. vbi di. Atrium qđ est foris tē/
pluꝫ eijce foris:ꝛ ne metieris illud/q: da/
(Nota.) tum est gētib9. ¶ Qđ ppłs babylonis i/
fra quē illo tpe detinebantur captiui filij
(Dan. 5.) iuda/pcussus est a medis:aut ꝙ noua ba
bylon pcutief a decē regib9 ꝛ exercitib9
eoꝝ:designat vniuersale illud iudicium
(Matt. 13) qđ erit in finē/qñ exibūt angeli ꝛ separa
bunt malos de medio iustoꝝ:ꝛ mittēt il
los in caminū ignis sił cuꝫ diabolo ꝛ an/
(Nota. Ad hebr. 4.) gelis eius. ¶ Qđ autē post hos labores
seu ibi seu hic relict9 est sabbatismus po/
pulo dei/signat illā regem futuraꝫ quam
habituri sumus in regno dei/post ꝯsuma
(Math. 22) tionē seculi qñ neq; nubēt neq; nubenf:
sed filij erunt dei/cū sint filij resurrectio/
nis. Et hec qdem ita. Nos aūt huic 2° li
bro metā ponere locus est:quatenus assi
gnata cōcordia vtriusq; testamēti sm p/
fectionem denarij/ad ingrēda mysteria
(Apoc. 6.) septem signaculoꝝ verba vertamus. Si
quo post illam trinā assignationē relatā
ad trinitatem que deus est/ēt ꝙ sub ea/
dem rōne ad septem dona ptinere digno
scif/indagare possimus:ipso prestante ꝛ
adiuuante qui fecit hec ꝛ facit ꝛ disponit
oia sm ꝯsilium voluntatis sue.

¶ Explicit liber scđs.

¶ Incipit liber tertius. Caplm pmuꝫ.

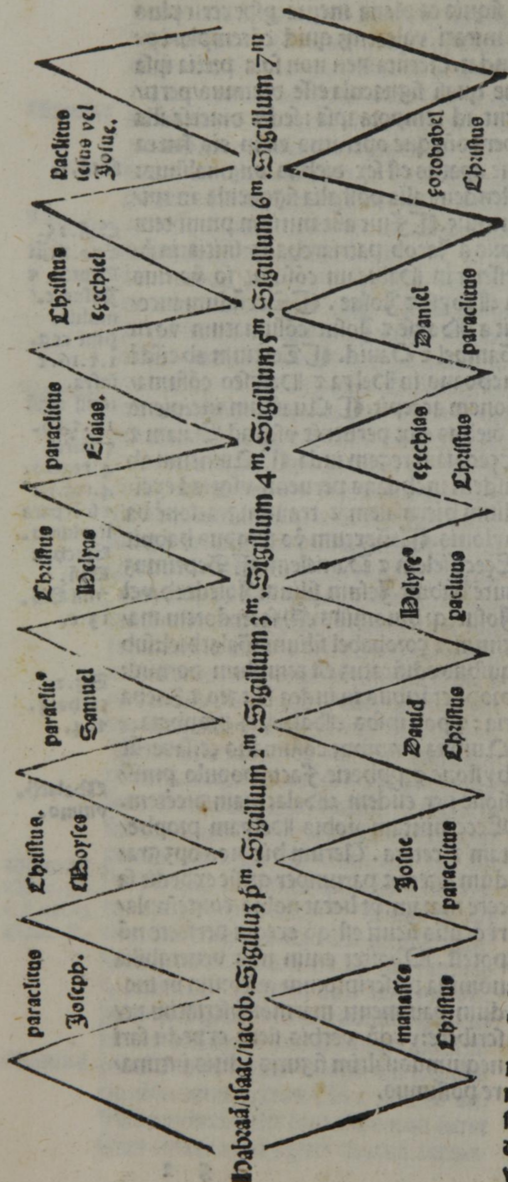
TRactaturi de se/
ptem signaculis:que scri/
pta sunt in libro Apocał.
In hoc tertio libro pmo
ꝯsiderare vel potius me/
morari debemus:ꝙ nec in illis lineis vt
ita dicam figuris:de qb9 locuti sumus in (Tracta. 2. scđi lib. c. 4. ꝛ. 5.)
precedēti volumine septenarie pfectio/
nis defuit sacramētum:qñqdem aptissi/
me liquet:qđ ꝛ in pmis sex decadis gña/
tionum cōpletis in seruitute legis/data
est libertas in spūscō q daturus est filijs
adoptionis. Et cōpletis iteruꝫ totidem
decadis in disciplina passionis dabif re/
quies in eodem spū:vt cessantib9 ad ite/
grum angustijs ꝛ pressuris/satiemur ab
vberibus ꝯsolationis ipsius. Eodeꝫ mō
in alia assignatione decadarum/qua inci
piētes ab Adam puenimus vsq; ad trās/
migrationē babylonis. Et ab Ozia vsq;
ad presens/post dinumerationē sex deca/
darum ondimus vtraq; tpa hēre sabba/
ta sua:quoꝝ tñ scđm sabbatū/ēt respectu
sex etatum mūdi accipiēduꝫ est. Nimiꝝ
q: nō solum tribus modis spālibus pti/
nētibus singillatim ad tres status mūdi/
septem tpa:quoꝝ vnum vltimū dicatur
sabbatū assignari queūt:verūetiam vno
mō gñali qui tres illos status mundi cō
prehendat. Haud dubium ꝙ ad imagi/
nem ꝛ silitudinē eius qui trinus est in p/
sonis ꝛ vnus in substātia. Sed si hec ꝓ/
pter euꝫ qui trinus est in psonis ꝛ vnus
in sba:qd ꝓpter illos septem spūs/de q/
bus postq; dixit Joānes:gratia vobis ꝛ (Apoc. 1.)
pax ab eo qui est ꝛ qui erat/ꝛ qui ventu/
rus est:ꝛ adiecit ꝛ ait. Et a septē spiriti/
bus/qui in conspectu throni eius sunt.
Utiq; ꝛ per illos ꝛ sm illos cōdita sunt

Apoc.6. septem signacula libꝛi:de qbus locus est
vt loqui plenius debeamus : ostēdentes
pncipia ⁊ fines/necnō ⁊ tpa signacloꝝ:
⁊ qꝺ magis vtile foꝛe puto eodē oꝛdine
quo ⁊ ipsa septem aptiones eoꝝ. Poꝛro
vniuersum tēpus signaculoꝝ septez:sub
Matth.1 extimatione q̈dragintaduaꝝ gn̄ationuz
ꝯsumationem accepit/sūpto initio ab ha
bꝛaam:⁊ nihilominus tp̄s ecclesie aper/
tionum sub eiusdem numeri gn̄ationibꝰ
Luce.1. exoꝛdio a zacharia pr̄e Joānis/cuius cō/
sumatio circa tpa antichꝛisti. Opz autez
nos in hoc tertio libꝛo sub certis nume/
ris aut tpibus signaculoꝝ clarius distin
guere metas:vt tam ex parilitate nume/
ri q̄z ex similitudine gestoꝝ possint ēt si/
Apoc.4. gnaculoꝝ itelligi aptiones. Quātum v̄o
extimo sm ꝙ quattuoꝛ sunt aialia/senas
alas hn̄tia hoc sil̄r vingintiq̈ttuoꝛ sp̄uales
oꝛdines designāt aplꝫoꝝ.s.martyrum/cō/
fessoꝝ/⁊ v̄ginuz. Ita vigintiq̈ttuoꝛ gn̄a/
tiōes/quattuoꝛ signaculis ascribant̄/toti/
dēqz gn̄ationes aptionibꝰ eoꝝ. Et sicut
gnto loco sedes scribēda est:ita a 25ª gn̄a/
tione vsqz ad q̈dragesimā signaculo gn/
to:ita tn̄ vt.x.gn̄ationes que extra nume
ruz sunt:sicut absqz bello trāsierūt respe/
ctu aliarum:ita extra cursum cōcoꝛdie ⁊
coaptationē veterum ⁊ nouoꝝ accipian
tur/sex tm̄ ex oibus in tritura relictis.
Poꝛro gn̄atio 41ª sola ipsa vna pro du/
plici est accipiēda:vt iure dici possit bis/
sexta. Nimirum quia duplex tribulatio
sub sexta aptione futura est ad silitudinē
Matt.27 parasceue:in quo duplicatis tenebꝛis pas
Mar.18. sus est xp̄s. Sane 42ª que erit in sabba/
⁊ Luc.23 tum/apiet̄ signaculum 7m de quo dictuz
Apoc.8. est in libꝛo Apoca. Et cum apuisset sigil/
lum septimū factum est silētium in celo
q̈si media hoꝛa. Nam ideo subtractas eē
puto decē gn̄ationes a duobus signacu/
lis : vt pro duodecim gn̄ationibus acci/
Matt.24 piant̄ due:ne nimis imoderata tribula/
tio absoꝛberet electos. Un̄ ⁊ veritas ait.
Nisi dn̄s bꝛeuiasset dies illos/non fieret
salua ois caro:sed pter electos bꝛeuia/
bunt̄ dies illi. Terminus aūt huius tri/
bulationis deo soli cognitꝰ est. Arbitroꝛ
tn̄ sexies senos menses accipi debere pro
sexti signaculi aptione. Pro septima v̄o
semel sex:sex.vz:semi āni.i.mēses.xxxvj.
pro sexta aptione ob pfectionem senarij:
septimus v̄o semi annus pro septima. Hi Apoc.11
sunt illi tres anni ⁊ dimidius/de qbus in ⁊.13.
sacris codicibus ⁊ pene apud oēs docto/
res/qui locuti sunt de tpibus istis. Fre/
quēs ⁊ publicus sermo est:vel certe quia
duplex tribulatio ipsa erit/si triginta an/
noꝝ spatium dādum est sexte aptioni p/
cedēs tribulatio expectāda est circa pn/
cipium/sequēs circa finem:inter vtrāqz
v̄o qualecūqz remediū. Sed melius ostē
dimus noua/si diligētius vetera perscru
tamur. Opz enim nos notare tpa signa/
culoꝝ sub gn̄ationibus suis:vt possimus
velut equo pcipere tpa apertionum.

Capitulum 2m.

IAcob pāiarcha genuit iudā:
Judas aūt phares. Phares Matth.1
esrom. Esrom aram. Aram ⁊ pmi pa/
aminadab. Sub istis sex gn̄a ral.2.
tionibus ꝯsumatū est signaculū primuz. Apoc.6.
Deinde secutus est naason/qui fuit prin
ceps filioꝛum iuda in diebus Moysi/qn̄ Nūi.1.⁊
egressus est ppl̄s ex egypto. Iste Naason para.pmi
genuit salmon. Salmō genuit booz/qui 2.c.
fuit pater obeth:auus iesse/⁊ attauus da Matth.1
uid. Sub istis sex gn̄onibus ꝯsumatum
est signaculuz 2m. Deinde secuti sunt sex: Apoc.6.
quoꝝ ista sunt noia. Salmon. Roboam Matth.1
Abia. Asa. Josaphat. Jorā. Sub istis sex 2.reg 12.
alijs gn̄onibus pactū est signaculum 3m. pmi para/
Post hos secuti sunt alij:quoꝝ ista sunt li.3.tertij
noia. Ochozias. Joas. Amasias. Ozias. regū.xj.
Joathan. Achaz. Sub istis sex gn̄onibꝰ Apoc.6.
ꝯsumatuz est signaculum 4m. Sub pmo 2.para.22
signaculo fuerūt in ꝯflictu pāiarche:sub 24.27.Et
2º iudices:sub 3º pncipes ppl̄i:sub 4º p/ 4.reg.15.
phete ⁊ filij pphetarū. Deinde gnto lo/ ⁊ inde.
co secutus est Ezechias:in cuius diebus Apoc.6.
factum est monstrum in sole/reuerso re/ Ge.49.⁊
tro decē lineis in hoꝛologio Achaz. Ad/ j.⁊ Exo.
diti sunt 1.⁊.j.Li/
bꝛo iudicū
lib. regum
quarti re/

gum.20.τ diti sunt de grã anni qndecim: vt intelli
Esa.38 gat manifeste: q: qcqd datum est nobis
Apoc.6. sub qnta aptione/que ꝑprie ptinet ad spi
ritũsanctum/magis est de grã q̃ȝ de lege
Ezech.1. statuta. Precesserunt enim in xp̃o quat
τ.x.τ tuor opa/ſm q̧ q̃ttuor sunt aialia. Nati/
Apoc.4. uitas/passio/resurrectio/τ ascẽsio. Et se/
Mat.1.2 Luc.2. cutũ est in qnto gradu donũ spũssancti:
hoc est illud donum ꝑprie qđ ptinet ad
Apoc.4. sedem dei. Quia eniȝ sedes dei de vnita/
te letaƒ/merito sub ipso vno gñationes
qndeciȝ colligãƒ: quatenus τ dñia sit i/
ter sedem τ aialia: τ tñ senarie pfectionis
silitudo nec ipso qnto signaculo deseraƒ:
qnimo eidem pfectioni etiã denaria iun
cta eẽ monstretur: quatenus cum pfecta
opatione/iustitie plenitudo ꝯueniat gra/
tiarum. Dicta sunt aũt signacula gesta si/
ue scripta prioris testamẽti: siue ẽt specia
les tribulationes τ prelia. Excepto q̧ in
sexto signaculo duplicata est tribulatio fi
lioꝝ israel: vt in septimo reqescеret a la/
Exo.j.τ.j boribus suis. In primo signaculo ꝯtineƒ
Deuter.τ psecutio egyptioꝝ: in scđo chananeoruȝ:
Josu.τ li/ in tertio syroꝝ: in quarto assyrioꝝ: in 5°
bro iudicũ chaldeoꝝ: in sexto iterum assyrioꝝ τ eo/
scđi reg.8 rum qui voluerunt delere populum iu/
τ infra. deoꝝ in diebus Hester. His signaculis
4.reg.15 cõpletis in labore τ erumnis secutum est
τ infra. sigillum septimũ: qđ datum est illi popu
scđi para/ lo ad quietem post Esdram τ Neemiã:
lip.36. quatenus cõsumatis septem prelijs etiaȝ
Judith. sacri scriptores a labore requiescerẽt. Oꝝ
Hester. aũt psecutiones siue signacula dicta sunt
In libris nisi q: ad aliquid significãdum in sacris
Esdre τ codicibus scripte sunt. Non enim casu
Neemie. aliquo accidisse putãde sunt: sed diuino
arbitrio volũtatis/vt essent in signa tem
porum τ mysteria futuroꝝ. At ne qs eas
fortuitu accidisse causetur: τ nõ potius
diuino nutu/cui etiam cõtrarie potesta/
tes subiecte sunt: vt eius occultam im/
pleant volũtatem: q̃ȝ dignis mediatori/
bus distincta sint signacula ipsa verbis/
qbus possumus executioni mãdamus:
vt qui signo priori credere nolũt/credãt
saltim signo sequenti. Tam mira quippe
arte dei distincta sunt: τ si nõ diuisa tem/
pora ipsa taȝ miris determinata figuris:
vt siquis ea plena mente pspexerit plus
q̃ȝ mirari valeat/q̃ȝ quid cõtemplari p/
pendat. Uerũtamen non sola prelia ipsa
que quasi signacula esse diximus/perti/
nent ad tempora ipsa: sed τ diuersa illa
opera dñi que operatus est in eis ſm ea
que opatus est sex diebus originalibus: Geñ.1.
ostendens alia post alia signacula in tpi/
bus suis. ¶ Fuit aũt initium pmi tem Geñ.25.
poris a Jacob patriarcha: lȝ initiatio p̃/ Exo. Nũ
cesserit in Habraam: cõsumatio ṽo eius Deuter. τ
in Moyse τ Josue. ¶ Secũdum ince/ Josue.c.
pit a Moyse τ Josue: cõsumatum ṽo in multis.
Samuel τ Dauid. ¶ Tertium ab eisdẽ ꝓmi reg.
inchoans/in Helya τ Helyseo cõsuma/ 1.τ.16.τ
tionem accepit. ¶ Quartum/incipiens infra.
a diebus eoꝝ peruenit vsqȝ ad Esaiam τ tertij regũ
Ezechiam regem iuda. ¶ Quintum ab 17.τ.19.
eisdem inchoans peruenit vsqȝ ad exci/ τ infra.
dium hierusalem/τ transmigrationẽ ba 4.reg.20.
bylonis. ¶ Sextum ṽo tempus habuit 4.reg.vlt.
Ezechielem τ Danielem. ¶ Septimuȝ τ scđi para
autẽ habuit Jesum filium Josedech vel li.vltimo.
Josue (q: binomius est) sacerdotem ma/ Ezech.τ
gnum: τ zorobabel filium Salathiel: sub Dañ.
quibus edificatuȝ est templum domini: ꝓmi Esd.
prophetãtibus in iudea Aggeo τ Zacha 13.c.
ria: τ post ipsos Malachia propheta.
Quibus omnibus cõsumatis cessauerũt Ag.2. zacha.3. τ.4.
hystorie τ ꝓphetie. Facta populo ꝓmis/
sione per eũdem Malachiam/dicẽtem. Malach. vltimo.
Ecce mittam vobis Helyam prophe/
tam τ cetera. Uerum hic nos opȝ gra/
dum figere τ parumper q: sic expedit fa
cere moram: vt liceat nobis contempla/
ri oculis sicuti est: qđ exequi perfecte nõ
potest. Oportet enim nos venerabilia
nomina prescriptorum virorum in mo/
dum pauimenti marmorei/seriatim de/
scribere: vt qđ verbis sicut expedit fari
nequimus: saltim figuris editis intima/
re possimus.

Capitulum 3ᵐ.

Abraã genuit isaac. Isaac ge/nuit iacob. De Jacob orti sũt viri iusti/patriarche ꝛ ꝓphe te: ex qb⁹ inter ceteros claros clari fuerũt viri isti: quoꝝ ꝛ noia ꝛ ope/ra apud deuz ꝛ hoies nota sunt. Joseph ꝛ Manasses: Moyses ꝛ Josue: Samuel ꝛ Dauid: Helyas ꝛ Helyseus: Esaias ꝛ Ezechias: Ezechiel ꝛ Daniel. Jesus vel Josue filius Josedech ꝛ Zorobabel. Si aũt viroꝝ istorum: quoꝝ noia tam distin cte ꝛ ꝓuide scripta sunt gesta pensamus inuenimus in primis tribus fundamen tum fidei nr̃e principalr̃ cõtineri. In se/quẽtibus aũt qui bini ꝛ bini scripti sunt designari vicissim filius ꝛ spũssanctus: ita vt in vna distinctione prescribat̃ spi/ritussanctus: in altera fili⁹: vsq3 ad septi/mi numeri equalem ꝛ cõgruam ꝑfectio/nẽ: ne alter altero/maior aut minor/prior aut posterior putaret̃: cum sũma sit equa litas iter eos/eadem gloria coeterna ma iestas. Cur aũt a principio tres viri equa lis meriti: deinde ṽo bini ꝛ bini per sin/gula sex temporꝝ data sunt: ecce in subie cta pagina rõnem reddemus. Manenti habrae in cõualle mãbre/que est iter loca montuosa: maxime aũt respectu sodome ꝛ gomorre ciuitatũ/ad quas se dixit dñs descẽsurum/apparuere tres viri: q2 tres sunt ꝑsone trinitatis: que manent in cul mine maiestatis. Et tñ in eodem culmi/ne manẽtes in corde humilium requie/scunt: scriptura attestãte/que dicit. Qm̃ excelsus dñs ꝛ humilia respicit. Porro ad sodomã ꝛ gomorraz que iacebãt deor sum/duo tm̃modo missi sunt: q2 solus fi/lius ꝛ spũssanctus alter qdẽ in forma ser ui quã pro nobis assumpsit: alter in spe/cie colũbe ab vno deo patre miss̃ sunt: siue ad saluãdos electos suos qui sunt in mũdo/siue ad ꝯdemnãdos reprobo/qui nolunt recipere verba vite. Hac pro cau sa in exordio illius tẽporis qd ꝑtinet ad designãdum ꝓncipiuz/premissi sunt tres viri magni, qui essent patres alioꝝ/ꝛ q̃si patriarcharuz

Gene. 21. ꝛ. 25. Matth. 1. Geñ. 49. Gene. 48. Exo. leuit. nũi. deut. ꝛ Josue. ꝑmi reg. 1. ꝛ. 16. tertij reg. 17. ꝛ. 19. quarti Regum. 20. ꝑmi Esd. 3. Geñ. 18. Aleph. psal. 137. Gene. 19. Ad phi. 2. Mat. 3. ꝛ Marci. 1. ꝛ Luc. 3. ꝛ Joã. 1.

patriarcharum patriarche/gerentes ty/
puz oipotētis dei/qui est trinus ⁊ vnus:
qm̄ quidem ⁊ ipsi tres vna caro : ⁊ si nō
eodem modo quo tres psone vna substā
Nō dn̄. tia: ppter qd̄ ⁊ deus ipse loqtur dicens.
Exo.3. Ego sum deus habraam ⁊ deus Jsaac ⁊
deus iacob: hoc nomen mihi est in eter/
num. Oportebat ergo p̄mitti tres viros
istos/qui eēnt patres patrum: quatenus
in fundamēto nostre fidei maneret semp
stabilis ⁊ incōcussa ꝯfessio sancte ⁊ indi/
uidue trinitatis : nec obesset credulitati
nostre duarū humilitas psonaruz: seu ꝙ
Joan.1. vnigenitus dei filius limū nostruz assū/
psit. Seu ꝙ spūssanctus qui est ⁊ dī do/
nuz dei donari nobis dignatus est/vt no
In primo sen.d.18. biscum maneat in eternuz: sed eo magis
Joan.14. accēderemur in deuotione eoꝝ/quo nos
ex sola benignitate sua ꝯiungere : cui di/
gnati sunt vt simus cum eis vnus spūs/
Joan.17. gaudeamus cum eis in scl'a scl'oꝝ amen.
Inde est ꝙ per tpa septem missi sunt vi
ri isti bini ⁊ bini in typo filij ⁊ spūssan/
cti: qꝛ ⁊ oia opa nostra opati sunt in no/
bis. Nimirum qꝛ tsi hoies ppter hoies
missi esse viderenł a deo frustra tm̄ sine il
lis duabus psonis que id possunt qd̄ po
test illa aqua ad hoies missi sunt . Neqꝫ
eniz aliqd possent hoies missi si nō eēnt
cum eis qui p̄sunt illis: missi a deo filius
⁊ spūssanctus : ⁊ qꝛ nō tm̄ vt prodessent
populis electi sunt a dn̄o viri illi: verum
etiam vt typum gererent eoꝝ qui ꝯpati
sunt per eos. Capl'm 4m.

Modo locus est vt agere de/
beamus de eis/on̄dentes per
singula duoꝝ gesta/qualiter
persone filij ⁊ spūssancti desi
gnenł : vt dum ista diligēter
exqramus / exqsita securius teneamus.
Et primo qd de Joseph ⁊ duobus filijs
Gene.41. eius. ¶ Cui reuerēdum illud mysteriuz
nō segniter extimat intuēdum/quo ma/
nasses ⁊ effraim filij Joseph/cancellatis
Gene.48 duobus brachijs bn̄dixit Jacob/ponens
sinistram sup maiorem/qui sibi erat col/
locatus ad dexteram: dexterā sup mino/
rem/quem pater locauerat ad sinistram:

quanta in eo fidei sacramenta lateāt pre/
sentibus q̄ꝫ mire aiaduertat figuris. Ad/
mirari enim magis q̄ꝫ exprimere notas
istas sufficimus/si tpa ⁊ ordines ⁊ digni/
tates notamus. Tpa qdem qꝛ opera sigil
loꝝ distinguūt: ordine v̄o/qꝛ ita sibi a pri
mo vsqꝫ ad vltimū per integros septem
gradus vicissim hinc ⁊ inde singillatim
pprie succedunt: vt in alijs psonis Chri
stus: in alijs designeł spūssanctus: ita vt
iter duos qui designāt spūm vnus descri
bał qui significat christum: ⁊ inter duos
qui significāt xp̄m/vnus describatur qui
significat spiritūsanctum. Dignitates pa
ri mō in eis/ita per singulas binas perso
nas distinguunł: vt psone ille que signifi
cant christuz/eis qui significāt spiritūsan
ctum vicissim preponanł ⁊ supponanł:
quatenus illud mādatum aplicum quo Ad Ro. 12.
nos iuicem hēre iubemur p̄ueniri myste
rijs: ⁊ iter spūales tegendis exēplis suis
nos instruāt filius ⁊ spūssanctus: vt sibi
pfecti quiqꝫ subijciunł adinuicem exem
plis potius q̄ꝫ doctrinis insinuēt qd sit
vniuersis fidelibus imitāduz. Notemus
igił cur psone iste per singula destinctur
signacula: alterum signaculū distinguen
tes ab altero . Notemus cur bine misse
sint: ⁊ cur per binas singl'as in altera dei
filius/in altera designetur spūssanctus: ⁊
cur sibi ita vicissim preponał alteri utriuz
vt in altero Christi mysterium in altero
paracliti preponał: quatenus dum h' tan
ta arte distincta esse ppendimus/itelliga
mus in eis magna opera dn̄i exquisita in psal.110.
oēs volūtates eius. Primo ergo cernere
est de manasse ⁊ effraim/qui tāti gerunt
typum ꝯfilij/quos ⁊ tanta deus sorte co/
equare voluit alterū alteri preponendo: Gen̄.48.
vt ille sit primus qui vltimus/⁊ qui vl/
timus primus: nō admittēdo qsqꝫ qd̄ ha
buit/sed accipiendo qd̄ nō erat. Si enim
iunior ducereł ad dexteraz ⁊ prior ad si/
nistram ex toto vel alter primogenita p/
deret: vel alter mutato ordine suo ad su/
periorem trāsiret: sm̄ qd̄ factuz est de ru/ Gen̄.35.
ben/qui pdidit ex toto primogenita sua/ ⁊.49.
que his duobus pueris data esse legunł.

Gen. 48. At qui nō est amotus a parte dextera sed tactus est tm̄mō manu sinistra: nequaqꝫ sicut Ruben pmogenita pdidit: sed digniorem se germanū sibi ante positū intellexit. Aliud est enim ab eo qd habetur apostatādo descēdere: aliud est aliquē digniorem sentire. Verūtn̄ τ h ipm aliud est si ƀm totum sicut nōnunqꝫ τ nōnullis accidisse compimus: aliud si ptingat ex parte/sicut his de qbus agimus Manasse τ effraim. Nō eniz/vt iam dixi manasses iste pmogenita pdidit: aut penitus est ei effraiz sūbrogatus: sed quasi media manēs gratia coequauit vtrūqꝫ: vt alter esset prelatus ordine: alter maiori sibi benedictione collata. Cum eniz diceret Joseph nō ita expedit pr̄: q: iste primogenitus est: manūqꝫ dexteram patris sup manassem qui erat pmogenitus/conaretur ferre: nō negauit illum iacob eē primogenitum/sed ait. Scio fili mi scio. Et iste qdem erit in poplos τ multiplicabit: sed frater eius minor maior illo erit: τ semen illius crescet in gētes. Nō igit manasses priuatus est pmogenitis suis: qui ruben quoqꝫ primogenita cum germano possedit: sed qui dedit manasse/vt eēt primogenitus tpe: ipse dedit effraim vt eēt gratia primus: atqꝫ ex h alter alterum honorare addisceret/τ neuter in videndi alteri occasionem haberet. Et hoc quidem ƀm litteram.

Ibid. 5.

Caplm 5m.

Piritualiter vo in Manasse humanitas xp̄i: in effraiz fructus spūs designat. Nēpe τ natiuitas Christi docet nos declinare a malo ƀm euz q dicit malitiˀ paruuli estotote. Et spūssancti gratia fructificare in iustitia/τ facere id qd bonum est. Siqdem manasses interpretatur obliuio: effraim fructificatio. Quid aūt nobis innūt noia ista/nisi declinare a malo τ facere bonum? quoꝝ pncipium/vt loquar altius spectat ad legē: scdm ad gratiam. Primuz ad precursorē dn̄i: scdm ad dn̄m precursoris. Primum ad baptismū aque/quem ondit Joānes: scdm ad spūalem baptismuz/quem xp̄s

prime ad Cor. 14.

In iterpretationibus hebraicoꝝ

Joā. bap Matth. 3 Marci. 1 τ Luc 3. τ Joan. 1.

suis discipulis promisit dicens: q: Joannes qdem baptiçauit aqua: vos baptiçabimini spūsancto/non post multos hos dies. Precessit ergo tpe lex: sed gratia ponit dignitate. Preiuit Joānes aduentum dn̄i: sed sicut ipsemet testatus fuerat iure ante ipm factus est christus: q: prior illo erat. Precessit natiuitas resurrectionem: sed resurrectio dignitate precellit. Primū baptismum quo baptiçatus est a Joāne saluator: qn̄ τ columba sup ipm apparuit: sed tn̄ aduētuz spūssancti/quo in igneis linguis ostēsus est/solēnius recolitur ab vniuersis: τ dies in quo venire ad hoies dignatus est/deuotius ab oibus celebrat. Sunt igit humiliora illa/preclara ista. Quis aūt mortalium sponte se illi parti subijceret: qd inter vtraqꝫ differat nō ignorās. Aut vnigenitus dei filius/qui solus nouit iter salutis: vt doceret hoies fieri ptentos pro sūmi arbitrio donatoris dei: semetipm sponte exinaniuit/formā serui accipiens/dans spiritui sancto quidqd erat honoris τ glorie: sine in his oibus/partem retinēs inferiorem. Nam τ sub lege fieri voluit τ ex femina nasci/τ a Joāne baptiçari/τ pprijs subditis ministrare. Factus est enim seruus/vt eos per grām suā a legis redimeret ƀuitute. Natus est ex muliere: vt nos efficeret natos dei. Baptizatus est aqua: vt nos renasceremur ex spiritu. Sibiipsi carnem vniuit: vt nos scō spiritui spūaliter vniremur. Humiliauit semetipsum vsqꝫ ad terrā: vt nos exaltatos subleuaret ad celos. Tradidit semetipm vsqꝫ ad terrā mortis: vt nos pduceret ad regnuz vite. Fecit se hoiem: vt nos faceret deos. Exul effectˀ est: vt nos reduceret ad patriam nostram. Suscepit in passione q̄si manū patris sinistram: vt nos ereptos a passione/dei tangeret dextera. Ibi ergo deleta est culpa: vt in nobis fructus grē esset. Mortificatū est granuz in terre puluere: vt nos per donuz gratie surgemus in messe. Factus est ergo dn̄s noster q̄si manasses in populo iudeoꝝ: vt donum sancti spūs efficeret in gētibus effraim: q: nisi

Act. 1.

Mat. 3. τ Esa. 4. Joā. 1. τ Luce. 1.

Resurrectio est dignior natiuitate.

Matth. 3 τ Mar. 1 τ Luc. 3. τ Joan. 1. Act. 2.

Ad phil. 2.

Ad gal. 4 Matth. 3 Mat. 19. τ Luc. 22 Ad gal. 4

Ad phil. 2.

Augu. in in sermōe quodā de natiuitate domini.

Joan. 12.

q nisi moriente dño obliuioni traderet lex carnis/non posset in nobis regnare gratia/nec pficere in nobis fructuz iusti/tie/donum spũs τ lex vite. Precessit er/go in carne natiuitas christi: secuta est na/tiuitas spũalis: τ ecce que erat prima fa/cta est vltima: τ que vltima prima. Et q/dem vtraq; natiuitas per spiritũsanctuz facta est. Scdm q manasses τ effraim ab vno viro iusto/qui eum designat spiritũ pcesserũt: sed tñ in hac parte natiuitas spũalis precellit: qz tñ aliquãti iudeoruz christum sibi natũ suscipiẽtes fm q pa/tres in pmissione acceperũt/in numero iustoꝝ inuenti sunt: quot tñ putas milia renati per aquã τ spiritũsanctum: vt ait xp̃s/filij dei viui efficiunt. Cap.6m

De prima Luce.1. De secũda Joan.3.

Joan.3.

Uia igitur ptinet alteruz ad natiuitatẽ carnis/qua τ christus natus est fm q homo/ τ patriarche τ pphete assũ/pti sunt in tpe carnis. Alte/rum ad natiuitatẽ spũalem/qua apostoli τ christiani oẽs renati sunt ex aqua τ spi/ritusancto. Uoluit deus pater pferre in hac parte opus illud qd specialius perti/net ad spiritũsanctum: opus sine quo nõ est salus/dicẽte dño. Spũs est qui viuifi/cat: caro aũt nõ prodest quicq;. Jn tãtuz eniz idem filius qui significat in manesse voluit sibi pferri spiritũsanctum/vt dice/ret. Quicũq; dixerit verbum ɔtra filiuz hois/remittet ei: qui aũt dixerit ɔtra spi/ritũsanctuz nõ remittet ei/neq; hic neq; in futurum. Uerũq; manasses pmogeni/tus exhonorari videbat pater ei9 ioseph grauiter tulit/conatusq; est dexteram pa/tris trãsferre sup eum: qz.vz. deus pater/abiecta christi honorare desiderãs/signa τ prodigia multa hierosolymis fecit: vt ibi glorificaret miraculis/vbi humiliter natus fuerat τ passus: τ tñ nõ preualuit paterna sentẽtia: ne inde exhonoraretur donum spũs: vñ caro nõ satis humiliter honorari ab ipso spũ videretur: qd ipse quoq; dñs indicat/cuz τ de spũsancto lo/quit dicens. Nisi ego abiero paraclitus nõ veniet ad vos: si autẽ abiero mittam

Joan.6.

Matt.12 Mar.3. τ Lu.12.

Gen.48.

Joan,16.

eum ad vos. Nõ eniz dñs nr ideo carnẽ induit vt in ea honorari voluisset: sed vt in ea detrimẽtoꝝ pateret obprobria: τ tñ scriptũ est de eo: pro eo q semetipm exi/naniuit/formã serui accipiẽs: deus illum exaltauit τ donauit illi nomẽ qd est sup oẽ nomẽ: vt in noie iesu oẽ genu flectat/celestiuz/terrestriũ/τ isernoꝝ: τ ois ligua ɔfiteat/qz dñs nr Jesus xp̃s in gloria est dei pris. Jcc irco ergo pfatis pueris/can/cellatis manibus bndixit Jacob: vt qui locũ hẽret dextrũ/manu tãgeret sinistra: qtenus sic sequẽs pferret gr̃a/vt meritis qui pcesserat/suo munere nõ puaret. Nõ enim vt iã dixi/sicut ruben primogenit9 israelis pdidit manasses pmogenita sua: qui ipsius quoq; primogenita cũ fr̃e pos/sedit: sed sic ipse qz magno bndictõis mu/nere potius est: vt tñ effraim dotaret gr̃a potiori. Sed vt h aptius itelligamus/li/bet de Joseph pře illoꝝ aliqd dicere. Di/co manasse τ effraim quoꝝ priorem xp̃m iesum significare diximus/iuniorẽ donũ spũsci. Et qua rõne ad effraim spũsscti gr̃a referri valeat/cum in pře eiusdẽ Jo/seph psona designet spũsci. Et qdem de humanitate xp̃i occurrit auctas/si tñ pie itelligat que dicit. Descẽdit de celis: τ i/carnat9 est de spũscõ. Et in euãge. de m. Qd enim in ea natũ est/de spũscõ est. De effraim vo qui filius est ioseph. Quid di/gni9 sentire possumus/qz vt in eo nõ tam psonã spũsci qz spiritũ itelligamus: eum scz fructũ qui per ifusionẽ sci spũs in ele/ctoꝝ mẽtibus gnat. Qui.vz. idem spũs qui opatus est visibile fructũ vẽtris/ipse opat vbi vult inuisibilem fructũ mentis. Qui enim vẽtrem potuit fecũdare ma/rie/ipse per gratiaruz dona electoꝝ suoꝝ aias inspirãdo fecũdat. Cap.7m.

Ad phil. 2.

Gen.48.

Gene.35. τ.49.

Jn symbo lio.:5.d.3 Matth.1

Luc.1.

E hac fecunditate spũs bea/tus papa Gregorius in mo/ralibus dicit. Septẽ filij no/bis nascuntur/cum per cõce/ptionem bone cogitationis sancti spiritus/septem in nobis virtutes oriunt. Hanc naq; iternam prolẽ pphe/ta dinumerat/cum spũs mẽtem fecũdat:

Lib.9 pmo mor.c.28

Esa. 11. dicens. Requiescet sup eum spūs sapien
tie ꝛ itellectus: spūs ɔsilij ꝛ fortitudinis:
spūs scie ꝛ pie atis: ꝛ repleuit eū spiritus
timoris dn̄i. Cum er go per aduētuz spi/
ritussancti / sapia / itellectus / ɔsiliuz / forti/
tudo / scia / pietas / ac timor dn̄i / vnicuiqꝫ
nostrum gignit / quasi māsura posteritas
in mente ꝓpagat que supne gratie nobi
litatis genus eo ad vitam longius seruat
quo amori eternitatis sociat. Et hec qui/
dez scūs Gregorius. ¶ Sed ꝛ in his qd
sentiēdum est / qd tenēdum nisi illud qd
prime ad Cor. 12. Apl's dicit. Diuisiones gratiarum sunt
idem aūt spūs. Designat ergo in Joseph
spūssanctus. In effraim aūt qui iterpre/
In iterpretationibus hebraicis. tatur fructificatio fructus ipsius: quem
idem ipse spūs parit in nobis: ille. vz. fru
ctus de quo dicit Apl's. Fructus āt spūs
Ad gal. 5 est charitas / patiētia / ꝛc. Licz xp̄i huma
nitas magnū nobis dederit humilitatis
exēpluz: sine gr̄a tn̄ spūssancti hēre fru/
ctum spūs non possemus. Qua in re no
tādum est: ꝙ enumerās Joānes duode/
Apoc. 7. ciz patriarchas in libro apocalypsis sub/
lato Dan e medio iterposuit manassen/
dicēs. Ex tribu manasses duodecim mi/
lia signati. Et ne qs extimaret filium as/
sumptū pro patre / qbusdam interpositis
adiunctum est. Ex tribu Joseph duode/
cim milia signati. Sane in testamēto ve/
Ut Esa. xj Effraiz nō emulabit iudā ꝛc. teri frequētius tribus effraim scripta re/
perit: ꝛ nōnunqꝫ sub eius noie accipiun
tur pariter decē tribus. Qua in re mani
feste colligit: ꝙ ipsa vna tribus aliqn̄ sb
ioseph noie / aliqn̄ sub effraim indifferen
ter accipit: qd ꝓpheta manifestius ape/
Ezec. 37. rit dicens. Hec dicit dn̄s deus. Ecce ego
assumā lignuz ioseph / qd est in manu ef/
fraim ꝛc. Significat ergo in manasse hō
christus Jesus. In ioseph spūs: in effraiz
vt sepe diximus fructus spūs designat.
Psal. 79 Apoc. 7. Ideoqꝫ manasses in testamēto veteri vt
scribit cum effraiz ꝛ subscribit. In nouo
aūt cum ioseph scribit ꝛ p̄scribitur / nimi
rūqꝫ ꝛ scdm aliqd sic paruus est christus:
Psal. 8. vt dicat de eo Psalmista. Minuisti eum
paulo minus ab angelis tuis cl. ꝛ bm ali
qd ita magnus: vt dicat ipse de spūsctō:

ille me clarificabit / quia de meo accipiet. Joan. 16.
Inde est q tpe redēptionis nostre p̄ces/
sit qdem humanitas Christi: fructus do
ni spūs secutus est: vt qd erat vltimum
efficeretur primū q. vz. charitas dei que Ad Ro. 5
per spiritūsanctum diffusa est in cordibꝰ
nostris: humili forme christi que assumpta
est pro hoibus / iure prefertur. Fuit enim
ꝛ illud donum dei qd pro nobis dei filiꝰ
incarnatus / suam nobis carnē ad mādu/ Joan. 6.
cādum distribuit: sed nisi charitas adsit Ad gal. 5
quam esse fructus spūs Paulus testatur prime ad Cor. xj.
magis qs accipit ad iudicium q̄z ad eter
nam salutē. Q̄z v̄o sit magna humilitatis
virtus qs dicere sufficiat? Et tn̄ q̄zuis sit
magna humilitatis virtus / charitas tn̄
precellit. Sicut sunt aūt magne virtutes
iste vnaqueqꝫ per se: vt tn̄ altera sine alte
ra eē nequeat: q vbi inest humilitas / gra
tia sancti spūs ibi est: ꝛ vbi illa abest / gra
tia sancti spūs esse nequit. Scriptū quip Jaco. 4.
pe est. Deus supbis resistit: humilibꝰ aūt Eccl' x. ꝛ
dat gratiam. Et hec qdem de duabꝰ vir/ alibi sepe i
tutibus: quarum vna ad humanitatē fi/ veteri testa
lij: altera ad libertatem sancti spiritus p/ mento.
tinere dignoscitur. Cap. 8m.

Ceterum qd ad verbū dei ꝛ ad
spiritūsanctum specialius per/
tinet / scribunt in Apocalypsi Apoc. 7.
duo manasses. vz. ꝛ Joseph / ef/
fraiz noie pretermisso: ꝛ qd est
eo euidētius p̄scribitur manasses ille. s.
qui natus est de ioseph: ipsius ioseph di/
co de cuius lumbis ꝓcessit: q. vz. vnige Gene. 41. ꝛ. 48.
nitum dei filiuz / de cuius matre angelus
dicit: qd in ea natuz est / de spūsancto est.
Audimus post resurrectionem voce libe Matth. 1
ra / precepisse discipulis / ac dixisse. Ite do Matthei
cete oēs gentes / baptiçantes eos in noie vltimo.
p̄ris / ꝛ filij / ꝛ spūssancti. Liquet ergo cla
rius ꝙ humilis manasses / qui patienter
sustinuit preferri sibi a iacob iuniorē ger/
manum / typū gerit filij: qui exinaniuit
se in forma serui. Joseph spūssancti: qui Ad phil. 2. c.
incarnationis extitit opator: ꝛ effraiz fru
ctus gratie spūalis / quē spiritus opatur Luce. 1. ꝛ
in nobis / datus nobis. ¶ Notādum v̄o in symbo.
ꝙ in gestis illoꝝ ꝓphetarum: qui gerūt 25. d. ciij.
typum

Vide etiaz nili.xj. typum sancti spiritus:sacramẽtuz septe/narij numeri inuenitur ad mysterium: vt.vz.patẽter detur itelligi de illo eẽ sermonem a quo sunt septez spũs dñi/missi in oẽm terram. Jnde est ꝙ visionẽ illam que de ãnis septẽ ⁊ septem in typo septẽ signaculoꝝ/⁊ opationum eorũdem pharaoni/per somniuz facta est:Joseph sanctus aperuit:qꝛ.vz.occulta mysteriorum signa:que quasi in visione somni iudeoꝝ populo quondam data sunt/nobis post resurrectionẽ Christi spũs dñi patefecit. Respicit enim initium tpis sigilli primi tp̃s resurrectionis dñice/in quo spiritus sanctus quẽ designat ioseph/datus apostolis in die pasche:cepit eisdem aperire sensum/vt intelligerent scripturas:ꝙ exinde per diuersa tpa alijs atqꝫ alijs apire non desinit/donec pueniamus ad illõ qõ per Aplm dictuz est.Cum venerit qõ pfectum est : euacuabitur qõ ex parte est: Nam qd per septem annos vberes nisi tpa signaculoꝝ?Quid frumẽta nisi verba diuina?Quid per horrea nisi sacra volumina?seu ẽt sacra vascula cordium humanoꝝ.Reposuit enim spũssanctus spiritualem frumẽtuz/per singula memorata tpa signaculoꝝ septẽ:in qbus patriarche ⁊ pphete que vẽtura erant in extremis diebus per spiritũsanctum/qui loquebatur ⁊ opabatur in eis : aut psignauerũt operibus/aut verbis ppheticis locuti sunt:presertim cuz nõ ipsi essent qui loquebanť:sed spũs dei patris qui loquebatur per eos/sicut in symbolo dr. Credo ⁊ in spiritũsanctum dñm ⁊ viuificantem:qui locutus est per pphetas. Ut ergo anni septẽ cõpleti sunt/totidem anni steriles sequi ceperunt:in qbus ſm hũc intellectum nec seminari põt nec meti: nec ꝯgregare in horreis:qꝛ post illa septẽ tpa/in qbus scripture auctentice scripte sũt:sequunť alia septẽ tpa ab initio.s.scdi status/vsqꝫ ad ꝯsumationẽ ipsius:in qb9 eo mõ quo tunc fiebat/nulla aut admodum breuis scriptura auctẽtica pphetie spiritu edita reperiť:sed que olim spirit9 sanctus per pphetas reposuit nunc per doctores ecclesiarum aperit:⁊ domui ac populo suo alimẽta largitur. Sane euangelia Christi ⁊ alie scripture canonice/que in nouo edite sunt testamẽto/p apostolos ⁊ euãgelistas excludunť penitus a lege ista:qꝛ hec nõ in egypto edita sunt/sed quasi in hierusalem/hoc est nõ in terra sed in celo:qꝛ nõ eo modo quo illa de terrenis loquunť/sed potius de celestib9 que in illis extiterãt designata. Unũ ⁊ Joãnes baptista:quo nemo maior iter natos mulieꝝ/ꝯsiderans excellẽtiam eloquioꝝ christi ⁊ humilitatem suoꝝ inquit. Qui de terra est/de terra loqtur:qui aũt de celo venit/super oẽs est.

Gen.41. (Gen. 41, left margin) — Luce.24 — prime ad Cor.13. — 25.d.tertij sen. Et in Mice.15.d c.canonice — Math.xj Luc.7. — Joan.3.

Caplm 9m.

Et notãdum ꝙ sicut non fuit datuz pphetis sub primo statu/vt exponerẽt manifestius libros Moysi:lz multa scripserint de verbis eius ad edificationem legentium. Jn scdo aũt statu quotidie in luce clarescunt:ita ⁊ si multa scripta sunt a patribus in expositione noui testamẽti:pfecta tñ eius aptio in tertio statu seculi faciẽda seruatur. Hoc tñmõ inter vtrũqꝫ distare puto:ꝙ sicut littera ꝓoris testamẽti diuersis tpibus edita est/ita ⁊ aperta expõ eius in exordio tertij. Qõ ergo visio illa pharaonis de tritico pretẽdebat ad scripturam ꝓoris testamẽti referẽdum est:que sicut in septem tpibus collecta est in horreis humanoꝝ corduz:ita in septem alijs vt ꝓsit fidelibus aperitur. Ut enim spũs dei patris per pphetas recondi voluit/qõ esset posteris ꝓfuturuz:ita idem ipse cum filij spũs sit/amicis ipsius filij diuidendo largiť. Pater enim manet in abscõdito/qꝛ dñs est. Filius reuelatur/qꝛ frater est. Jlle vt timeamus/iste vt fiduciaz hẽre possimus. Alias ãt vterqꝫ dñs:sed nõ vterqꝫ seipm exinaniuit/formam serui accipiẽs/sed tm̃ filius. Sane spũssanctus qꝛ duoꝝ est spiritus/quasi medius eẽ voluit. Nimirum qꝛ ⁊ sic oportuit vt nec ex toto abscõderetur cum patre:nec oĩno reuelareť cum filio/sed eẽt medius inter vtrũqꝫ. Jllud aũt nõ dandum obliuioni pro quo occa/

Gene.41 — Ad phil. 2.

sio data est: vt hec de sancto spiritu dice/retur: pro eo. vz. qd ad ipsum spectat: vt sub tante pfectionis numero/signacula solueren. Nimirum qr septem sunt specialia dona eiusdez qbus z dicit. Hi sunt septem spus dni missi in oem terram. Et de his qdem satis. ¶ Quia vo diximus superius vnigenitu dei filiuz in manasse designari: illud nuc videri opz quid sibi velit illd qd manasses qui significat christum Jesum/natus est a Joseph/cu christus no fuerit filius spussancti: sed a quo pcedit spussanctus/nisi forte fm illd accipiamus dictum qd in symbolo de christo pfitemur dicetes. Qui pceptus est de spiritusancto: imo no forte sed absqz dubio sic opz itelligi/sic teneri: no qd absit vt credat spussanctus fuisse in vtero genitricis aii pro semine: sed qr no amor libidinis opatur germen illud sanctu/sed amor dei. Amor qui ex eadem hora plenarie z incomutabilr habitauit in eo: sicut z per Aplm dicit. Factus est primus Adam in aiam viuentem: scds adam in spum viuificatem. Qd ergo spualiter di/spualiter accipiedum est. Conceptus est de spusancto ex Maria virgine: z homo factus est: qr ingressus spussanctus in aulam vteri virginalis/piunxit duas naturas in vna psonam: vt eet homo ille spiritualis atqz celestis/sicut scriptu est. Primus homo de terra terrenus: scds homo de celo celestis. Dicit ergo dns coceptus est de spusco: non vt caro illa vel aia/qd absit a corde fideliuz/de spusancto ee credat. Sed qr gratia spussancti ab eodem principio pceptionis plena fuit: sicut matri eius Marie angelus locutus est dices. Spussanctus supueniet in te/z virtus altissimi obumbrabit tibi: ideoqz z qd nascet ex te sanctum/vocabitur filius dei. Inebriata est enim sca illa ab vberta te domus spus: z potata torrete volupta tis ipsius qd est verbuz pris. Hoc quoqz mo mediate spusancto vnio illa tam mirabilis facta est iter dnm z hoiem. Ipse eni spussanctus/q amor est dei viui/opatus est vnionem illa: qr nunqz potest esse vera vnio/vbi amor no est. Nam quo fieret verbum caro/si verbum hoiem no diligeret? Aut quo virgo cociperet deum/si deum sup oia no amaret? Qr aut adhe ret dno vnus spirit est. Amor ergo fecit/vt vgo adhereret altissimo. Amor vt vgo cociperet de spusancto. Amor vt dei filium parturiret. Hec igit causa est cur eius incarnatio spirituisco ascribit. Hac causa de ipso coceptus esse narrat: qzuis aliud sit qd attentius psiderari oportet.

Esa. xj. | Zacha. 4. | In symbo Niceno. 15 d. c. canones. z. 25. d. tertij. | Prime ad Cor. 15. | Ibidem | Luce. 1. | Psal. 35. | Joan. 1. | Esa. 7. z Luce. 1. | Prime ad Cor. 6. | Mat. 1. z Lu. 1. z. 2

Capitulum x[m].

Si eniz (vt iam dixi) verba spiritualia sunt/spualem z viuificum itellectum requirunt. Spualiter enim itelligi necesse est quicquid spiritualr di. Plura scripta sunt de dno Jesu christo/que nunqz sane possunt itelligi/nisi ad eius corpus qd sumus referatur. No pter se dei filius/sed pter nos hoies homo fieri dignatus est. Audiamus ergo ipm dnm. Audiamus qd ipse dixerit de verbis carnalr itellectis. Spiritus est inqt qui viuificat: nam caro no prodest qcqz. Et Apls. Littera occidit/spiritus aut viuificat. Attedamus ergo spualiter que spualiter dicta sunt: z queadmodum edificet spiritualiter resoluta que carnalr itellecta insipida sunt z decipiunt. Joseph vir Marie ordinez signat apostolicu: Maria getilitatez pdestinatam ad graz. Gabriel nouissimos aplor. Paulum. s. z socios eius. Mittit gabriel ad virginem/que no nouerat virum. Mittit ad getilitate Paulus/que pphetã z Aplm nesciebat. Erat tu Maria despõsata Joseph/erat vice christi ab aplo Petro getiuz ecclesia subarata. Jaz eniz Petrus accersitus fuerat a getibus qn Cornelium z eos qui erat cuz eo couertit ad fidem: sicut ipse postea de seipo in actibus aplor pfitet dicens. Viri fres vos scitis qr ab antiqs diebus in nobis elegit deus per os meuz audire verbum euãgelij z credere. Erat ergo ecclesia desponsata Petro/cui ab ipso dno dictum fuerat/pasce oueas meas: sed nec duz hac cognoscebat qr frustra sed non ex toto in circuncisione

In symbolis: In Niceno. 15. c. canones z. 25. d. tertij. | Joan. 6. | 2ª ad cor. 3 | Matth. 1 | Luce. 1. | Act. 13. | Luce. 1. | Act. x. | Act. 15. | Joan. 21.

circuncisione sudabat/querẽs ex illis sal/
uos facere/siqs ex eis predestinati ad vi/
Matth.1 tam. Nõ ergo vĩgo cognoscebat Joseph/
q: nec dum Petrum ecclesia : cui nec ab
homine nec per hoiem sed ab ipso hoiuz
Act.x. dño vice ipsius dñi desponsata erat:sicut
sequẽs tps/cum ad eam missus est Pe/
Luce.1. trus ostẽdit. Premissus est ergo angelus
Act.9.& 13. ad vĩginem:pmissus est ad ecclesiam pau
lus. Ante ergo q̃z cõueniret inuẽta est in
Matth.1. vtero hñs de spũsancto:q: anteq̃z cõue/
niret Petrus cum fecundata est ecclesia
a spirituscõ:vt fructum nõ humane glo
rie sed diuine iustitie parturiret. Sed qd
Luce.1. dicit Maria ad angelum? aut qd genti/
litas dicit Paulo. Quõ (inquit Maria)
fiet istud/qm̃ virum non cognosco? Ad
quam angelus. Spũssanctus supueniet
in te:& virtus altissimi obumbrabit tibi.
Et paulus in epistolis suis/hoc ipm dili
genter oñdit. vz. q per gratiam dei salui
facti sumus/& per spũm qui datus est no
bis:fm qd in quadam epl'a scribit dicẽs.
Ad Ro.8 Nõ accepistis spiritum seruitutis iteruz
in timore:sed accepistis spũm adoptio/
nis/in quo clamamus abba pater. Ideo
Luce.1. ingt & qd nascet ex te sanctum/vocabit
Joan.3. filius dei. Scõs populus qui nascetur de
Ad Ro.8 ecclesia/regñat ex aqua & spũscõ per spiri
tuz adoptionis quem accepit/vocatur fi/
lius dei. Et hoc qdem de euãgelio Luce.
Matth.1 Illud vo qd in euãgelio Matthei super
hoc scriptum est/indicat prius ecclesiam
habuisse spirituz/quã sibi illam ꝯiunge/
Act.13. ret Petrus. Eteniz pmissus est Paulus
vt cõciperet ad vocẽ eius sicut ad vocez
angeli quã citius ꝯcepit Maria. Qñ vo
hãc Petrus cognouit/iam pepererat fi/
Act.13. 14.15. liuz suũ primogenituz:q: iam fidelis po
puli pmitias Paulus obtulerat deo suo.
Ecce q̃z plana sunt in spũ : que in littera
Matth.1 aspa videbat. Et nõ cognoscebat eaz in/
quit:donec pepit filium suũ primogeni/
tum. Tu itellexisti Mariam:spũs intel/
lexit ecclesiam. Tu itellexisti caput:spũs
intellexit corpus & mẽbra. Veruz est er/
go qd scriptuz est/si tñ sane intelligat. Et
prime ad Cor.12. q: corpus christi sumus quotquot rena

scimur de spirituscõ:nõ est mirum si ma Gen.41.
nasses/qui christũ significat/filius est Jo
seph:q: non solum Christus in manasse/
qui caput est fidelium designat:sed & ps
nõ modica corporis sui fm q̃z recte dici
põt/cõceptum eẽ christum vel natuz:nõ
carnaliter dico sz spũaliter de spirituscõ:
q: oẽs quotquot renascimur ex aqua &
spũsancto/filij efficimur matris ecclesie
& filij spũsancti. Ipse enim fecit nos & nõ Psal.99
ipsi nos. Vñ & Petrus primus apl's ba/ Matth.16
riona noiatur:vt q filios erat plurimos
gñaturus in christo/filiuz se cognosceret
matris gratie/ex qua nascunt oẽs electi: Joan.3.
qui per manus ministroꝝ baptiçant in
Christo. Miro valde & admirãdo/si re/
cte intelligat mysterio. Pontifex eteniz
qui baptiçat/locũ ibi retinet patris:aqua
fecundata spũ typum gerit matris eccle
sie/sicut & isufflatio gratie spũssancti. Js Joan.20.
aũt qui baptiçat hois christi Jesu. Qua/
si eniz fons ille vterus est ecclesie:qui cir
cunstãte clero & populo per officiuz ba/
ptiçatoris fecundat a spiritu:vt sicut ad
vocem Gabrielis spũssanctus ingressus
est vterum virginis:ita ad vocẽ sacerdo Luce.1.
tis idem spũs ingredit fontem aque:vt
ex aqua & spũsancto nascant & heredes:
heredes quidem dei/coheredes autem Ad Ro.8
Christi.

Capl'm xj^m.

Ropositi nostri erat metas
pcurrere signaculoꝝ/& eoꝝ
intelligẽtias q̃z breui expli/
care fmone:sed plerũq̃z oc/
casione dicti inferunt dicen
da:& ex verbis vtilib' vtiliora pueniũt.
Sic agricolis fodientibus terram/masse
thesauroꝝ occurrunt : vt dum vite que/
runt subsidia/eos aliqñ & ditari ꝯtingat.
Nõ ergo arguẽdi sumus/si cum pmissis
exsoluimus:& non pmissa & duplicia pro
simplicibus impartimur:presertim hoc
ipsum qd excessum dr. Solutio pposite
questionis. ¶ Diximus frẽs & q̃z sit ad/
mirãdum prediximus sic psonas supra/
scriptas per loca singula eẽ dispositas:vt
vicissim sibi preferantur & supponant in
mysterio vnigeniti & spũssancti:vt quan

tus sit fructus humilitatis exẽplo magis
ꝓponaꝛ q̃ȝ verbis. Nõ soluȝ aũt ꝓpter h̃
verũetiam vt ꝙ de dño deo nr̃o pia fide
tenemus/mystica q̃ztum ipse dederit/cõ
templatione scrutemur: ⁊ tãto nobis au
ctore ipso añ diluculuȝ pateat via lucis:
q̃zto mysterioꝝ lãpades in obscuro splẽ/
descunt. Neqȝ enim nouũ aliqd intelli/
gere querimus de fide trinitatis: sed qð
hactenuȝ fide tenuimus ⁊ nũc tenemuȝ:
In orone ep phanic — vt cum iam fide cognouimus vsqȝ ad cõ
templãdam spẽm ipsius celsitudinis p/
ducamur. Non solum aũt istud qð satis
est euidẽs per seipm̃: sed illud magis qð
In symbo Nice. 15. d.c. canones. ⁊. 25. d. tertij. — angustat ⁊ deprimit sapiẽtes hui⁹ mun/
di: qui audiẽtes ꝙ dei filius cõceptus eẽ
diciꝛ de spũsancto. Putãt eum oĩmodis
esse minorem/nõ itelligẽtes qð dicit ipse
de se ⁊ de spũsancto. Nisi ego abiero pa/
Joan. 16. — raclitus nõ veniet ad vos: si autẽ abiero
mittã eum ad vos: ⁊ ille me clarificabit/
q² de meo accipiet: ⁊ his similia. Nec il/
Ad phil. 2. c. — lud qð aptius testaꝛ Apls. non rapinam
arbitratus est eẽ se equalẽ deo: sed semet/
ipsum exinaniuit/formã serui accipiens/
in similitudinem hoĩuȝ factus/⁊ habitu
inuẽtus vt hõ. Quia v̓o vtrũqȝ teneri fi
de necẽium erat: voluit in vtroqȝ satisfa/
cere nobis: cunctoꝝ prescius deus/ordi
nans mysteria pro velle suo a diebus an/
tiquis/ſm ea que futura erant per ipsum
in ꝯsumationibus seculoꝝ. Ecce enim in
Supra in S. c. — supiori caplo mysteria spũssancti in ty/
po casti Joseph: ꝑlata sunt mysterijs fi/
lij: vt verus ⁊ eternus eẽ de eiusdem my
sterio monstrareꝛ/⁊ vt filius dei futurus
homo eisdem mysterijs signareꝛ. Nunc
Exo. 3. Nũ. xj. — ne ipse filius minor esse credatur in ty/
po ipsius filij missus est Moyses: cuius
minister fore legiꝛ Josue: qui in hac par/
te mysterij sancti spũs/typum tenuisse
monstraꝛ: q̃zuis eum aliqui christuȝ desi
gnare describãt. Uerum hoc sepe accidit
in scripturis sanct: ⁊ cur accidat aut ac/
s. tractatu primo, sc̃di libri. c. 29 — cidere queat: iam me recolo enodasse vi
delicet: ⁊ ꝙ vna ꝑsona aliud ꝯiuncta al/
teri: aliud sola designet/⁊ qð plura sub
eadẽ re cõprehẽdanꝛ mysteria. Ca. 12.

Et aũt qð dicẽdum est in hac
distinctione scða/excepta vi/
cissitudine suprascripta supe/
rioribuȝ ꝯuenire ꝓbetur. Ne/
cessarium arbitror coartare in breui qð
supius aliquãtulum sparsum est. vȝ. ꝙ ia
cob patriarcha/typum gerat oĩpotentis
dei: a quo oĩs paternitas in celo ⁊ in ter/ — Ad ephe. 3.
ra noĩatur. Joseph spũssancti. Manasse
vnigeniti dei filij/qui cõceptus est de spi
ritu sancto ex Maria v̓gine. Effraiȝ aũt
fructus spũs qð est charitas dei: que dif/
fusa est per spiritũsanctum in cordib⁹ no — Ad Ro. 5
stris/cum alijs donis spũssancti/de qbuȝ
superius disputauimus. Ibi ergo ioseph
prelatus est manasse: is. vȝ. qui significat
spiritũsanctuȝ/ei quit significa christum.
Hic aũt moyses qui significat christum/
preponiꝛ iosue qui typum gerat spũssan
cti: vt illud ostẽdatur in veteri mysteria/
liter precurrisse/qð in nouo testamento
dñs trãsitur⁹ ex h̃ mũdo ad patrẽ/loquẽs
de spũscõ aplis apuit dicẽs. Nõ enim lo/
queꝛ a semetipso/sed q̃cũqȝ audiet loque
tur: ⁊ que vẽtura sunt annũciabit vobiȝ. — Joan. 6.
Ille me clarificabit/q² de meo accipiet ⁊
annunciabit vobis. Hec est illa acceptio — Nũ. 27.
quã manus ĩpositio moysi sup iosue desi/
gnabat: vt de grã Moysi cui manus ipo
nebaꝛ acciperet. Nõ qdem sicut ab hoĩe
vt designaret acceptionẽ illam ineffabilẽ
quã deus accipit sicut deus a deo nõ gra
tis sed eternitate nature. Est tñ aliud ad
qð acceptiones iste referanꝛ: christo. vȝ.
⁊ cum ecclesia. Qñ aũt duo ista ponunꝛ
separatim: christus. s. ⁊ ecclesia: tunc ꝑfe/
cto caput totius ecclesie illa eẽ cognosciꝛ
mater virgo: a qua vnigenitus dei aliqd
accepisse monstraꝛ. Queris qd? Limum
nostrum. In Maria ergo aliqd dei filiuȝ
accepit a nobis: vt nos tãdem magnum
qd recipemus ab ipso. Sȝ qd est Maria
sine gratia: ⁊ qd homo sine verbo? Qð
ergo tam bona est maria: gratia fecit qua
pre oĩbus feminis plena est: ⁊ qð tam bo
nus est homo christus iesuȝ: verbuȝ fecit — In. 3 sen.
qð in ꝑsone vnitate nãm nostram assum — d. 1. ⁊. cc.
psit. At christus solus christus est: nõ aũt

Maria

Maria sola ecclesia. Est eniz ecclesia ipsa
pariter cum filijs. Si mater est/sola esse
Aristo. in nõ potest: deniq3 colũbe due sunt. Ma/
ꝑdicamen sculus nõ habet nisi semen: semen aũt est
to relonis verbum dei/qui seminat filius hois. Fe/
Luc. 8. mine võ vterus ouoꝝ copia fecũdus est.
Si aũt qui seminat semẽ/filius hois est/
que est ista colũba/cuius vulua ouis re/
pleta gratia dei que spũssanctus est: qui
cum vnus sit in natura/nõ vnum est do/
Geñ. 24. num eius sed multa. Inde est ꝙ Isaac ty
puz gerit vnigeniti dei: rebeccha matris
ecclesie repleta gratia spũssancti: cuius iu
re efficimur filij/cuz renascimur ex aqua
ꝛ spũsancto. Que cum ita se habeãt/nõ
imerito in Josue duplex causa mysterij
ꝯtinetur: vt qũo in moyse deus ꝛ hõ de/
signatus est/ꝛ tñ vnus est christus: ita ꝛ
in iosue spũssanctus ꝛ ecclesia: ꝛ tñ vnus
prime ad spũs: qꝛ ꝛ hec cuz adheret dño vnus spi/
Cor. 6. ritus est. Qd si ita est/imo qꝛ ita est: quid
miꝝ si ita dicit spũssanctus accipe aliq̃d
in ecclesia: qũo christus in quo hõ acce/
pit aliq̃d a spũsancto. Caplm 13m.

Eneralis deniq3 regla est my
sterioꝛ3: vt quod nõ potest
referri ad caput/referatur ad
mẽbra. Et hec apud omnes
catholicos. Sed forte mouet
sponse mysteriu3/cum Christus filius sit
virginis matris? Nolo te istud moueat:
filius christus ꝛ spõsus est. In isto deniq3
mysterio typu3 patris gerit habraam: ty
Geñ. 24. pum filij isaac sponsus rebecche/rebec/
ca ipsa matris ecclesie. In altero võ hoc
Gene. 1. est in mysterio ade. Adam ipse typu3 pa
ꝛ. 4. tris/eua ecclesie/abel christi. Si aũt acci/
piunt soli adam. s. ꝛ eua/christum signifi
cãt ꝛ ecclesiam. Mater ergo christi eccle
sia: ꝛ nihilominus sponsa christi ecclesia.
Quid miraris in istis? Christus filius est
ecclesie: christus pater: christus sponsus:
christus frater ꝛ in oibus oia. Uis scire
Math. 12 ꝙ ita sit? Quicũq3 fecerit (inquit) volun
tatem patris mei qui in celis est/hic mi/
hi frater ꝛ soroꝛ ꝛ mater erit. Mater et/
enim christi est q̃cũq3 audit verbum dei/
cõcipit in corde ꝛ custodit illud. Sed ꝛ

omnes qui christiano censemur noĩe fra/
tres christi sumus: qꝛ heredes q̃dem dei/ Ad Ro. 8
coheredes aũt christi. Filij christi sumus
qꝛ ipse nos per gratiam genuit. Unde ꝛ
per psalmistam de eos pariter ꝛ de nobis
ex voce dei patris dictum est. Ipse inuo Psal. 88
cauit me/pater meus es tu: deus meus ꝛ
susceptoꝛ salutis mee: ꝛ ego ꝑmogenitu3
ponã illu3 excelsu3 pre regibus terre. Et
post pauca. Et ponã in sclm seculi semẽ
eius: ꝛ thronus eiꝰ sicͤ dies celi. Si custo/
dierint filij eius testamẽtum meũ/ꝛ testi
monia mea h̃ que docebo eos. Sponsam Ad phil.
võ christi ecclesia3: oẽs pene scripture no 5. ꝛ prime
ui testamẽti demonstrãt. Veru3 h̃ ꝓpter ad Cor. 7
eos qui verbis inusitatis miranꝰ. Nunc ꝛ in Canti
võ de filio dei illud ostẽdere locus est: ꝙ cis cãticoꝝ
sicut in ꝑmo mysterio designatus est chri quoad ve/
stus in manasse filio ioseph/qui significat tus testm̃.
spiritũsanctum. In scdo de quo nũc agiꝰ Supra. 8.
in moyse/a quo accepit iosue q̃ eodẽ mõ c. huiꝰ pri/
significat spiritũsanctu3 quo ꝛ ioseph pa me partis.
ter eius. Ex stirpe etenim ioseph ꝓcessit
iosue: ꝛ vtriq3 viri nomẽ pene ide3 iter/
pretaꝰ. Postremo tot annis Josue quot Geñ. vltᵒ
ioseph vixisse descibiꝰ cẽtum. s. ꝛ decem ꝛ Josue vl
annis: vt tam in nomie q̃3 in gñe/tam in timo.
ope q̃3 in ãnis clarescerent: ꝙ vterq3 vniꝰ
spũs gesserit typum/a quo vnigenitꝰ dei
filius accepit aliq̃d ƀm ꝙ hõ est: ꝛ cui dat
de suo ƀm ꝙ deus est: qꝛ ab ipso ꝓcedit ꝛ ꝑmo. d. xj
mittiꝰ sicut ab ingenito patre: non sicut Joã. 16. ꝛ
subiectus ꝛ minoꝛ/sed sicut per oia coeq̃/ pᵒ. d. 15.
lis. Ad eius eni3 ꝑtinuit veritatẽ/vt ipse
potius q̃3 spũssanctus humiliareꝰ in car
ne ꝓpter genus humanu3/ne aliquã in/
iuriam patereꝰ apud nos spũssanctus/si
pro eo qd mittitur a patre ꝛ filio eius qd
absit/nõ equalis/sed inferioꝛ putaretur.
Sed dicit aliq̃s. Cum eq̃les sint per oia
filius ꝛ spũssanctus: que necessitas fuit/
vt ita sibi adinuicẽ subiecta mysteria pre
pararẽt: possent eni3 taliter mitti viri isti
qui significãt eos/vt in nullo alter alteri
preferreꝰ: sed longe nimis est hoc myste/
rium a sapientibus ea que sunt carnis: ꝛ
nesciẽtibus illud qd Apls ait. Charitas
nõ querit que sua sunt. Qui aũt vir vir/

prime ad Cor. 13. tutis est/eo magis intelligit mysterij cau
sam quo proprium hoc esse charitatis
agnoscit. Capl'm 14m.

T autem larga mysteria fi/
liorū Jacob reducamus ad
summam. Joseph quē designa
re dicimus spiritūsanctum/
descēdit in egyptum:qꝛ spi/
Gen. 37. 39. ritussanctus supuenit in vgīnē que erat
Luce. 1. de populo iudeoꝝ. Natus est in eadē ter
Gene. 41 ra manasses ex ioseph:qꝛ cōceptus est fi
In symbo Nice. 15. lius dei de spūsancto ex Maria virgine/
c. canones ⁊. 25. d. tertij. ⁊ factus est homo in spū viuificāte. Qd
aūt Moyses qui pari modo natus est in
Exo. 2. egypto:⁊ in hoc sequenti mysterio quasi
successor manasses/significat christū/reli
cta terra egypti trāsijt in desertū:⁊ vtiqꝫ
Ibidem. vt testatur ipsemet iterfecto egyptio ad
In q̄ttuor euāgelistis circa finē. passionem vnigeniti dei referēdum est/⁊
horam mortis eius qua trāsijt ex h mun
do ad p̄rem. Qd trāsiens p mare rubrū/
Exo. 14. viuus ⁊ icolumis puenit ad littus:ad re
In q̄ttuor euāg. i fine surrectionē referendū/qua resurrexit a
Deut. 34 mortuis. Qd recedēs moyses iposuit ma
Deut. 1. ⁊ nus suas sup iosue ⁊ replet9 spū sapie/qui
Josue. 1. etiam iubēte ipso deo princeps in pplo
cōstitu: us est:ad hoc q̄ post mortē ⁊ re/
Act. 2. surrectionem siue ascēsionem dñi descen
dit spūssanctus sup sanctos aplos. Scdo
vo prerogatiuā sacri huius mysterij/spe/
Joā. vlt. cialiter sup Joānem:qui ⁊ supra pectus
dñi in cena recubuit/referēdum est:qꝛ si/
Josue. 13 ⁊ infra. cut iosue septem tribus/ita ⁊ hic septem
Apoc. 1. ecclesijs diuisit hereditatē. Nō autē ipe
Joānes/qui mysteriū fuit opis ⁊ verbi:
sed spūssanctus/qui auctor est per ipsum
Matth. x Joānem. Nō enim (ait dñs) vos estis qui
loqmini/sed spūs patris vestri qui loqui/
Josue. 13 tur in vobis. Diuisit ergo Josue heredi/
tatem dimidie tribui manasse:⁊ nouē tri
bus/que nec dum acceperāt hereditatem
q̄ qualiter in spū intelligēdū sit:⁊ qua/
liter noua veteribus in hac diuisione re/
spondeāt in libro Apocalypsis sufficien/
ter me arbitror explicasse. Qd enim moy
Nū. 27. ses famulus dñi anno q̄dragesimo assen/
surus in mōtem/manus iposuit iosue. Il
Luc. vlt lud est qd Lucas euāgelista de die q̄dra/
gesimo/quo celū erat dñs ascēsurus te/
status est/dicēs. Eduxit discipulos suos
foras in bethaniā:⁊ eleuatis manib9 suis
bñdixit eis. Et factū est dum bñdiceret
illis/recessit ab eis ⁊ ferebat in celū. Et
qd scriptum in deuteronomio. Josue fi/ Deut. vlt
lius Num/repletus est spū sapientie : qꝛ
moyses posuit sup eum manus suas. Cō
pletum est mystice in choro aploꝝ/qbus
bñdicens ait. Ecce ego mitto p̄missum Luc. vlt
patris mei in vos:vos aūt manete in ci/
uitate/donec induamini virtute ex alto.
Caro ergo tetigit carnē/vt aliqd homo
ab hoie videret accipe designādam acce/
ptionem illam/que cōpleta est in sanctis
apostolis in die pēthecostes. Qd aūt Jo
sue septem tribus diuisit hereditatem/ad Josue. 13
septem spāles ordines referēdū est:qui
sm numerū ecclesiarum ad quas scribit Apoc. 1.
Joānes/sub hoc scdo statu seculi in gen/
tili ecclesia claruerūt. Trāslata vo verba
hec ad typū ecclesie/qd significēt videa/ Gene. 37
mus. ¶ Joseph descēdit in egyptū/qñ 39.
spūssanctus descēdit in pplo iudeoꝝ/lo/
quēs multo tpe per pphetas. Manasses Gen. 41.
filius eius natus est in egypto:qꝛ hō chri
stus iesus in populo iudeoꝝ. Moyses fa Mat. 1. 2 Luce. 2.
mulus dñi/qui pari mō significat christū
egressus de terra egypti ingressus in de/ Exo. 13. 14.
sertum:qꝛ Christus relicta iudea in mē/ Act. 13. ⁊ 10. ⁊ Nu/meri. 14.
bris suis puenit ad gētes. Quadraginta
anni qbus moratus est in deserto/tēpus
designat plenitudinis gētium. Anno q̄/
dragesimo defecit moyses/⁊ substitutus Deut. vlt
est iosue:qꝛ/vt alterū tāgam mysteriū/
completa gñatione hac q̄dragesima/que
agitur nūc/cōmutādus est status iste ec/
clesie de Lya in Rachel/de verbi eloquē Gen. 29.
tia ad spūalem intellectum:de frondium
pulchritudine ad suauitatem pomorū.
Hoc est enim illud. Nisi ego abiero para/ Joan. 16.
clitus nō veniet ad vos. Si autē abiero
mittam eū ad vos. Nota verbū ⁊ signa
mysterium. Ois eloquētia ptinet ad ver
bum:ois intelligētia spūalis ad spiritū.
Illud ergo p̄cedit/sequr istud:precessit
legislator moyses eruditus scia egyptio/
rū secutus est iosue:de quo nihil tale scri Act. 7. Deut. vlt
ptura

Lib.iosue ptura cõmemorat:sed tñ pro Moyse terram pmissam patribus introiuit.Nec illud moueat qd dicit Moyses/nõ sũ eloquens ab heri et nudiustertius exquo cepisti loqui ad seruuz tuũ:q2 nõ scribendi officio passus est detrimẽtum sed in lingua.Altero haud dubium exigẽte mysterio/precessit regum tpe eloquentissimus Esaias qui dicit.Ecce ego mitte me.Secutus est Hieremias qui dicit.A.a.a.dñe deus ecce nescio loqui/q2 puer ego sum. Precessit paulus facũdissimus/predicãdo in asia:secutus est Joãnes cuius smo despicabilis:sed tñ spũalis gratie vberta te fecũdus.Queris quare istud? Q2 verbum pcessit/spũs est secutus.Queris qd plus discipulis carnaliter adhuc sapientibus:et qd magis placeat dño Jesu christo.Quinimo qd vtilius sit/dñs ipse demonstrat cuz dicit.Ego veritatẽ dico vobis:expedit vobis vt ego vadaz. Si ego nõ abiero/paraclitus nõ veniet ad vos: si aũt abiero/mittam euz ad vos.Tale est enim ac si diceret.Nisi cultum eloquẽtie subtraho/in quo carnalis pascit intellectus/pter eos qbus lacte opus erat aliqñ et nõ solido cibo/spũalem itellectum accipe nõ potestis.Eo nempe circa spiritu3 mens declarari neqt/quo magis animus pascit suauitate verboz: et eo plus fructus spũs quãte sit dulcitudinis sentitur: quo quicqd foris resonat carnalibus hoibus et infirmis se ponit.Nõ eniz ptinet hoc ad resurgẽtem dñm sed magis ad nascẽtem sm carnẽ/et adhuc incunabilis vagiẽtem: nõ ascẽdentem in celum/sed addescẽdentem ad ima.Si ergo quadragesimo anno vel die in typo huius nostri tpis hec mutatio facta est/videat qui adhuc delectat in folijs ne iusto oipotentis iudicio expers efficiat a fructu.Moyses itaq3 qui disparuit q̃drage simo anno ordinis doctoz/qui institutus fuit a christo et sanctis apostolis/pseuerãter vsq3 nũc typum gerit.Josue alterius ordinis/qui in psectione monastice erat in gratia successurus.Septem võ tribus qbus Josue diuisit hereditatem septem quasdaz spẽs religionis/que in tertio statu seculi future sunt.Sciẽdum q adhuc viuẽte Moyse electus est Josue:q2 pus oportuit ordinem tertij status designatũ in Josue:initiatuz võ a scõ Bñdicto institutionis sue claritatem accipe:q3 ordo scdi status dsignat9 in Moyse/psecte psu mationis subitũ accipiat finẽ. Ca.15m

Exo.4.
Esa.6.
Hiere.1.
Act.18, et.19.
Apoc,1.
Nota.
Joan.16.
prime ad Cor.3.et ad Heb.5
Deut.vlt°
Josue.13

Emorari op3 in hoc caplõ illud qd pmissuz est de mutuo honore filij et spũssancti.v3. q in initio primi sigilli prelatus fuerit/qui typum gerit spũssancti eius fuerit/qui figurã retinet christi.In scdo võ loco qui figurã retinet christi.In scdo võ loco moyses platus fuerit/qui typum retinet christi:iosue qui psonam gerit spiritussancti.Sed et nũc in tertio loco preferet Samuel/qui typu3 gerit spũssancti: Dauid qui figurã retinet christi. Significari autẽ in samuele/qui et datus est nobis/ipsum quoq3 nomẽ eius designat qd interpretat a deo datus.Qui aũt et quale sit datu3 ipm optimu3 et donu3 psectum qd desursum est:hactenus cu3 de spũscõ ageremus/ostẽdimus.Et notãdu3 q scã Anna mater Samuelis pphete/sitis fuit Rachelis mris Joseph:in h.s.q vtraq3 multo tpe hẽre filios anelabat nec poterat/quousq3 respiceret illas deus earum/easq3 optat3 pignorib9 miserãdo dotaret. At aliud significãt pueri/qñ siml' patres eoz cũ eis in mysterium assumunt:aliud cum iam viri facti pncipes populi extiterunt.Qñ enim de Joseph et matre eius siue de samuele et matre ipsius cõiter agitur/tũc,psecto in ioseph et samuel aut filij ecclesie aut fructus gratie designãtur. Nec imerito dixerim vocari matrẽ gratiam illã spũssancti/que designat in Anna/cui fructus quoq3 ille spũalis pncipaliter iunctus est.Quã designat puer masculus samuel.Amor.s.dei/qui nutrit pximi charitate: septem võ filios/septem spũalia dona.Sic enim ait Anna post editum filiu3.Repleti prius pro panibus se locauerunt/et famelici saturati sunt. Donec sterilis peperit septem/et que multos habebat filios infirmata est. Et hec qui

Nũl.27.
Supra.c.6.et.xj.
In iterpretationibus hebraicis.
Supra tractatu scdo libri scdi c.4.
primi Regum.1.
Gene.30.
primi Regum.2.

dem cum matres ⁊ filij in sacris myste/
rijs copulate aliq̄d cõmuniter designãt.
Cum v̇o samuel sicut ⁊ ioseph solus acci
pit sine matre: tũc idem samuel absolute
signific at spũsanctum: in cuius ẽt typo
ꝑmi reguꝫ 16. missus est a deo ad domuꝫ Jesse: vt Da/
uid vngeret in regẽ/qui sigñat christuꝫ:
ſm q̄ eidem christo per eundem Dauid
Psal. 44 verbo ꝓphetico dictũ est. Unxit te deus
deus tuus oleo letitie pre ꝯsortibus tuis.
Nec putandum est nõ ꝑtinere ad spiri/
tũsanctum opationem vnctionis: q̄ꝛ di/
cit deus pater vnxisse filium scõ spiritu.
Augu. p° de tri. c. 8. ⁊. 6. Cuꝫ vna sit opatio vtriusq̄ꝫ ⁊ effusio spi
ritualis grẽ ad vtrũq̄ꝫ ꝑtineat/imo ad to
tam pariter trinitatẽ. Nõ enim ipse spũs
effusio est ipsa donoꝝ: vt nõ possit ꝑtine/
re ad eum: q̄ꝛ aliud est id qd̄ effunditur/
prime ad Cor. 12. alius q̄ effudit de suo/⁊ distribuit singu/
lis ꝓut vult. Igit Dauid in typo christi
scdi reg. 5 vnctus est a samuele ꝓpheta/cum eẽt fi/
Luc. 3. lius triginta annoꝝ: sicut ⁊ christus tri/
Luc. 4. genarius baptiçatus ⁊ vnctus est a spũ
sancto: vt impleret illud qd̄ in ꝑsona ei⁹
Esa. 61. ⁊ Act. x. predixerat Esaias. Spũs dñi sup me/eo
q̄ vnxerit me/euãgeliçare paupibus mi
sit me. Ipse est enim spũssanctus/qui cuꝫ
Joan. 1. baptiçaret dñs descẽdit sup ipsuꝫ ſm qd̄
⁊ Joãnes baptista testatus est dicẽs. Qui
misit me baptiçare in aqua/ille mihi di/
xit. Sup quem videris spũm descẽden/
tem ⁊ manẽtem sup eum/ille est qui ba/
ptiçat in spiritu. Caplm 16m.

Uia in tertia distinctione de
qua egim⁹ vsq̄ꝫ huc: regi da/
uid/qui significat christuꝫ/is
qui designat spiritũsanctum
videt esse prelatus. Necesse
erat in quarto loco Helyam qui signifi/
cat christm ꝑferri Helyseo/qui gerit ty/
pum spũssancti fuisse nãq̄ꝫ helyseuꝫ mi/
tertij regũ 19. nistrum helye/sicut iosue moysi docẽt hi
Nũi. xj. storie libri reguꝫ. Et notãdum q̄ myste/
ria christi aliquãtulum in suo gñe prefe/
runt mysterijs spũssancti: ne q̄ꝛ abiecta
pro hoibus ꝑtulit christus minor ab he/
reticis putaret. Est aũt minor ſm huma
nitatem: equalis in oibus ſm diuinitatẽ.

Significari v̇o in Helya christum Jesuꝫ
sicut in Moyse ⁊ dauid satis solenne est
in ecclesia dei. Aliqñ tñ helyas ipse sicut
⁊ q̄dam alij qui significãt christũ/typum
gerit spũssancti: vtpote in loco illo vbi
scribunt simul moyses ⁊ helyas/dicente Malach. vltimo.
de eis dño per Malachiaꝫ ꝓphetã. Me/
mores estote legis moysi serui mei/quam
mãdaui ei in oreb ad israel precepta ⁊ iu
dicia. Ecce mittã vobis helyam ꝓphetã
ante q̄ꝫ veniat dies dñi magnus ⁊ horri
bilis. Cõmutatione quippe locoꝝ agitur
vt ẽt mysterium cõmutet: ⁊ modo h̄ si/
gnificet in hoc loco vnuꝫ qui in alio lo/
co significat illud. Igit helyas qui aliqñ
⁊ alicubi designat spiritũsanctum: in hoc
loco ⁊ in alijs significat christum/sicut ⁊
Joãnes baptista qui in spiritu ⁊ virtute Luce. 1.
ipsius venire per angelũ dictus est. Sed
quare duo in vno spũ/nisi q̄ꝛ vna ꝑsona Athana. i symbolo.
est christus Jesus: cuius alia est substãtia
humanitatis/alia diuinitatis: ⁊ neceẽ erat
hoꝝ iudicem vnũ/aliuꝫ precurrere redẽ/
ptorem. Oportebat eniꝫ ita preire famu/
los/sicut erat dñs secuturus: quatenus ⁊
index ꝓcurreret iudicẽ: ⁊ iudicatus ne/
quit redenptorem vẽturũ. Sane in aqua
baptismatis Joãnes baptiçãdo preiuit/ Luc. 1. ⁊
venturꝫ in flãma ignis ꝯsumptura ipios Joã. 1. c.
precurreret helyas: ipse. s. qui iam aliqñ Malach. vltimo.
elapso celitus igne iterfecit iniquos. Sꝫ quarti re/
querit aliq̄s ⁊ non frustra/cur helyas ꝓ/ gum. 1.
pheta qui vẽturus est in fine mũdi ante
tot curricula tẽpoꝝ puniendo ipios pre/
uenit Joãnem? Cur (inquã) signa iudicij
signa misericordie precesserũt/cum ratio
ipsa mysterioꝝ videat exponere: qd̄ sicut
Joãnes breui tp̄e christum baptiçãdo ꝓ/
iuit: ita mysterium ꝓcursionis sue in ipso Matth. 3
mundi fine ꝯsumaret helyas: quatenus Marci. 1
sicut in vno spũ electi sunt ambo ⁊ vnuꝫ Luc. 3.
erant dñm/lꝫ dissimiliter precursuri/ita Joan. 1.
quoq̄ꝫ nunc tp̄e alter ab altero discorda/ Luce. 1.
ret. Sed cuꝫ duos christi solẽnes ꝯfitea/ Mala. 3.
mur aduẽtus/quoꝝ q̄dem primũ preiuit Esa. 40.
Joãnes: scd̄s est in fine seculi ꝓcursurus Marci. 1
helyas. Tunc recte intelligimus myste/ Malach. vltimo.
rioꝝ differentiam/si eum quem in primo
aduentu

Ad phl. 2 aduentu suo ostēdisse credimus formam
Math. 25 serui: in scđo nō ambigimus ōnsuruz po
tentie maiestatem / si illud nō segniter i/
Joan. 1. & tuemur: qđ Joānes ait. Qui post me ve
Marci. 1. nit ante me factus est / qui prior me erat.
Hinc iam cui vacaret incipiūt eructare
mysteria: & velut ex abysso quadam erū/
In iterpre pere flumina aque viue. Helyas iterpre/
tationibus taꝛ deus meus / ioānes dei grā: qꝛ. vz. di/
hebraicis. uinitas christi nō gratia est id qđ est sed
nā: humanitas vō eius gratia est non nā/
Joan. 1. dei verbo vnita. Gerebat igiꝛ helyas ty
pum verbi: Joānes typuz humanitatis:
quarti Re qꝛ & ille reseruatus est viuus in typo dei
gum. 2. semp viuētis: & iste iterfectus a rege im/
Marci. 6 pio / typum exhibēs crucifixi. Quo circa
notari opz & aliuz in helya ꝓpheta / ꝯm il
lud qđ notat Apl's in melchisedech: di/
ad Heb. 7 cens euz sine patre / sine matre / sine genea
Esa. 53. logia: assimilatuz aūt filio dei: assimilatū
inquā nato deo: de quo dicit ꝓpheta: ge/
neratione eius qs enarrabit? Prius eniz
q̄z dei filius cōciperet ex virgine / nō erat
hō sed deus tm̄: non caro sed verbū / per
Joan. 1. qđ facta sunt oia. Qui ēt cum de mr̄e na
sci voluit / noluit in terra hēre hoiem pa
trem: vt iure & mirabil'r dici posset de il/
lo sine pr̄e / sine matre / sine genealogia. Ni
Augu. in mirum qꝛ qui in terra natus est sine pr̄e/
quodā ser ipse in celo natus est sine mr̄e / nō habēs
mone d̄ na initiuz neqꝫ finē. ¶ Ad tam igiꝛ archa/
tiuitate do num declarāduz mysteriuz / itroduciꝛ ab
mini.
ad Heb. 7 Aplo melchisedech: qui cuiꝰ fuerit filius
scriptura nō dicit: sicut & Helye ꝓphe ex
toto ꝓsapia reticeꝛ. Si eniz tam multoꝝ
patruz / cuiꝰ nulla pene merita visa sunt/
parentes / auos / attauos / scriptura cōme/
morat: num casu accidisse dicemus: vt q
tāti meriti fuit apud deum / vt celo aquā
ligaret / cuius fuerit filius nō legaꝛ. Loq/
tur ergo Joānes in typo primi aduētus
Joan. 1. dn̄i: de scđo ac dicit. Qui post me venit/
an̄ me factus est / qꝛ prior me erat. Hoc sa
ne verbum ad humanitatē christi referē
dum est: que prius reuelata est hoibus q̄z
diuinitas eius. Prius inquā q̄z sciret ar/
Joan. 1. chanū illud qđ Joānes reuelauit dicēs.
In principio erat verbum & verbū erat

apud deum / & deus erat verbuz. Venire
etenim verbi est in gloria maiestatis sue:
apparere hoibus iuxta illđ Joānis. Sci ꝑme Joā.
mus qꝛ cuz apparuerit siles ei erimus: qꝛ 1.
videbimus eum sicuti est: de qua nimirū
manifestatione filij dei que reseruaꝛ in fi/
ne seculi. Psalmista ait. Deus manifeste Psal. 49
veniet: deus nr̄ & nō silebit. Ignis in cō/
spectu eius exardescet: & in circuitu eius
tēpestas valida. Naz de eius occultatio/
ne / que facta est in primo aduētu Esaias
ait. Dn̄e qs credidit auditui nr̄o: & bra/ Esa. 53.
chium dn̄i cui reuelatū est? Nō eniz tūc
sicut in fine seculi appuit manifestus ꝓ/
pter exhilitatē humanitatis in qua ve/
nit humilis & mānsuetus: sicut & alius ꝓ/
pheta locutus est dicēs. Exulta satis fi/
lia syon / iubila filia hierl'm. Ecce rex tuꝰ zach. 9.
veniet tibi iustus & saluator: ipse pauper
& ascēdens sup asinum & sup pullū filiuz
asine: & disꝑdet quadrigā effraim & equū
de hierl'm. Dicit ergo Joānes de christo.
Qui post me venit ante me factus est / qꝛ Joan. 1.
prior me erat. Qꝛ nimiruz futurus chri/ Matt. 25
sti aduētus / in quo est reuelanda claritas
maiestatis / preponiꝛ primo eius aduētui
in quo est humilitas reuelata: qꝛ huma/
nitas qdem ex tpe eē cepit: diuinitas vō
sine tpe est. Et bn̄ non ait fuit sed erat: qꝛ
erat & est / diuinitatis est: fuit & erit / huma
nitatis. Naz fuit / fuerat / & erit vix nunq̄z
diuinitati ꝯueniunt. Sane h̄ verbo erat/
Joānes maxime vsus est: iuxta illud euā
gelij sui. In ꝑncipio erat verbum / & ver/ Joan. 1.
bum erat apud deuz / & deus erat verbū.
Et in Apocalypsi. Qui erat & q est & qui Apoc. 1.
vēturus est. Quia vō ad diuinitatē iudi/
cium ꝑtinet: ad humanitatē clemētiam:
primo qdem voluit deus notū facere ar/
dorem iudicij: & sic misericordie sue im/
pēdere largitatē: ne forte si nescirēt hoies
iudicium abutereꝛ clementia: & solutis
timoris vinculis / in spe misericordie pec
carēt. Premisit ergo Helyam in ardore
iudicij / vt nunq̄z de clemētia presumēdo
delinquāt. Premisit legis austeritatē da/
turus clemētiam huic mūdo: ne forte qꝛ
iudicium illud maximū qđ in fine seculi

futurum est nō de experimēto cognoui/mus/eē eum iustum iudicē ⁊ terribilem dn̄m nesciremus. Sic ergo manifeste li/quet Helyam typum tenere iudicis Joā/nem redemptoris: Helyam cū triumphi gloriam ascēdentis in celū: Joānem pro patiētie pugna descēdentis ad ima. Uter qꝫ ergo ɓm hāc rōnem typum gerit chri/sti Jesu: qꝛ ipse christus iesus venturus est in ignem iudicij: qui quondā vt redime/ret genus hoīuꝫ venit in aqua redēptio/nis. Et hoc qdem digne satis. Uerūtn̄ qꝛ christus Jesus/qui hō ꝓpter hoīes eē voluit: sic sacramētuꝫ baptismi quo rena/scimur in spūsancto/in liqdo statuit ele/mento: vt tn̄ ꝓmissio illa spūalis/de qua ait discipulis suis. Uos aūt baptiçabimi/ni spūsancto/non post multos hos dies: nō nisi ośa ignis specie adueniēte eodeꝫ spū cōpleref: danda est aliqn̄ christo simi/litudo Joannis/qui missus est baptiçare in aqua: spiritui scō vō similitudo Helye qui cursum mysterij sui consumauit in igne.

quarti Regum. 2. Marci. 6 Psal. 96 Joan. 1. ⁊ 3. Act. 1. Act. 2.

Capitulum 17m.

Nunc vō qꝛ de Helya ⁊ Helyseo cōiter sermo est: ośa luce clarius qd̄ vnigenitus dei filius designef in Helya: qualiter Helyseus qdē designet spiritūsanctum/insignitis mysterijs videamus. Illud autē in rebus mysticis sūma est solertia obseruādum: qꝫ vix nunq̄ꝫ gesta cuiuscūqꝫ iusti viri psonam patris aut filij aut spūssancti respiciūt ɓm totuꝫ sed ɓm patrē. Nōnunq̄ꝫ vō pars ipsa gestoꝝ ita caput tāgit ⁊ mēbra/vt aliqd sit in ea qꝫ caput tm̄ aliqd qꝫ tm̄ mēbra/aliqd qꝫ vtrūqꝫ respiciat. Habraam siqdē patriarcha deuꝫ patrē designat/cuius legitimus filius ex matre libera ꝓcreatus mundi significat redeptorem. Sed nō in h̄ qd̄ dictum est ei. Exi de terra tua ⁊ de cognatione tua ⁊ de domo patris tui ⁊ veni in terram quā monstrauero tibi. Faciāqꝫ te ibi in gētem magnā: ⁊ alijs atqꝫ alijs gestis significat deū patreꝫ. Sed in hoc qd̄ patriarchaꝝ patriarcha qꝫ multaruꝫ pater gētium ꝯstitutus est: ⁊ in hoc qd̄ ꝓprio filio nō pepercit/sicut nec deus pater vnigenito suo. Sed vniuersa series lectionis illius que mactare habraā filium suum voluisse cōmemorat: ⁊ q̄ꝫtum ad se deuotus ipleuit/celesti pōt aptari parēti/qui cui obediat subiectus nō habet maiorem se: sed magis patriarcharum ordini cōuenire dignoscif/qui mysticis opibus deuotionis suoꝝ primitias filioꝝ sacram scꝫ turbam aplōꝝ ⁊ martyrum deo patri victoriaꝫ obtulerūt. Sed qūo obtulerūt qui presentes nō erāt? Obtulerūt sane sacrificijs gratuitis in mysterio futuroruꝫ/maxime cum aliq eoꝝ ꝓphetico spū futura prescirēt. Sic igif manifeste liquet qꝫ simplicitas qdem huius mysterij soli ꝯuenit simplici deo/multiplicitas vō patribus referēda non ipsi. ¶ Ut aūt itelligamus plenius/scōm ꝓferamus exēpluꝫ. Adam typum christi gerere nullus peritoꝝ ignorat. Sꝫ nō in quo audiuit a dn̄o pro eo qꝫ obedisti voci vxoris tue plus q̄ꝫ mihi: maledicta terra in ope tuo/cuꝫ operatus fueris terrā nō dabit fructus suos/sed spinas ⁊ tribulos germiabit tibi? Absit hoc/in hoc significare christū. Sed in eo qd̄ ait scriptura. Creauit deus hoiem ad imaginē ⁊ similitudinem suā: ad imaginem dei creauit illū/masculum ⁊ feminam creauit eos. Et sciēdum qꝫ alio mō itelligēduꝫ est qd̄ dī ad imaginē dei creauit illum: alio qd̄ addif/masculū ⁊ feminam creauit eos. Alio qd̄ subdif: ⁊ presit piscibus maris ⁊ volatilibus celi ⁊c̄. In eo enim qd̄ ait/ad imaginem dei creauit illum/christum spālīter itelligi voluit/q est totius caput ecclesie: caput. s. simul ⁊ mēbra. Qd̄ aūt addit/masculū ⁊ feminā creauit eos/dr̄iam esse docet iter caput ⁊ corpus: vt itelligamus magnū illud mysterium. Erūt duo in carne vna: christus scꝫ ⁊ ecclesia. Sane qꝛ ecclesia que est spōsa christi in ꝑcipuos diuidif ordines prelatoꝝ. s. ⁊ subiectoꝝ. Constet ēt in piscibꝰ maris ⁊ volatilibus celi ⁊ animātibus in terra/tria gn̄a hoium esse itelligēda: clericoꝝ. s. ⁊ monachoꝝ ⁊ laycoꝝ. Quid dicimus in illo loco itelligēdum eē in hoie

vbi dicitur

Gene. 21. Gene. 12. Gene. 22. Gene. 3. Gene. 1. Ibidem Gen̄. 2. ⁊ ad ephe. 5 Anticoꝝ. Gene. 1.

vbi dicitur Preſit piſcibus maris ⁊c̃.ni/
ſi chriſtũ Jeſum/⁊ cum eo ſecũdarie vni/
uerſam eccleſiaꝫ prelatoꝝ/qbus ſubiecta
eſt vniuerſa multitudo fidelium. Vñ ⁊
in ſequẽtibus nõ viro tm̃/ſed viro ⁊ mu
Gene. 1. lieri di. Creſcite ⁊ multiplicamini ⁊ re/
plete terram:⁊ ſubijcite eam/⁊ dñamini
piſcibus maris ⁊ volatilibus celi/⁊ vni/
uerſis animãtibus que mouent̃ in terra.
Nõ ſic igitur in adam chriſtũ intelligere
debes:vt oia geſta ipſius ad chriſtuꝫ exi/
ſtimes referenda : ſed illa tm̃ in qbus ſi/
gnificat chriſtũ:⁊ hoc nõ ſimpl'r vt iam
dixi:ſed multipl'r eſſe accipiẽduꝫ.Soluſ
enim deus pater ſimplicem exigit itelle/
ctum:eo ꝙ nec miſſus legit̃ nec incarna
tus ſicut filius:ſꝫ neqꝫ datus alicui ſicut
ſpũſſanctus:q̃ꝫuis ⁊ ipſe hẽat cõpartici
pes patres teſtamẽti prioris : ⁊ ſi non eo
mõ quo chriſtianos/chriſtuſ qui deus eſt
⁊ hõ:quiqꝫ ꝓpter eos multiplicia exigit
Joan. 15. ⁊ diuerſa myſteria. Q: cum ipſe vitis ſit
⁊ nos palmites/eo plura in ſeipſo ſacra/
mẽta reqrit/quo diuerſas diuerſis ordini
Pſal. 2. bus efficacias habet.Et inde diues/inde
Matthei pauper:inde magnus/inde paruus:inde
8.⁊.12. ſanus/inde eger exiſtimari voluit.Mini
Ad phil. ma ſua reſpicit membra/in qbuſ ⁊ dictu/
2. rus eſt:ꝙ vni ex minimis meis feciſtis/
Eſa.53. mihi feciſtis.Quia igit̃ oẽs fideles vnuꝫ
Matthei 25. corpus ſumus in chriſto/⁊ tñ diuerſa mẽ
prime ad Cor.1.2. bra/nõ eũdem actum hñt : ita oportebat
tẽperari myſteria/vt mõ totum mõ par/
tem/mõ caput mõ corpus/mõ reſpicerẽt
vtrũqꝫ ſimul:quatenus nec vnitas con/
funderet ordines/nec vnitatẽ ordineſ ſe/
pararẽt.Ut ⁊ mẽbra inferiora ſuꝑioribuſ
ſubeſſent:⁊ pacem haberẽt mẽbra/⁊ mẽ/
bra vnitatis vinculum conſeruarent.
¶Hec regula myſterioꝝ taꝫ catholicis
viris neceſſaria eſt:vt icedere ſine ea per
myſterioꝝ itinera in ſyluarum ſit in vijſ
oberrare.Quotienſcũqꝫ itaqꝫ patrum ge
ſta ad patrem vel ad filium/vel ad ſpũm
ſanctũ ſpectãtia occurrũt in diuinis ſcri
pturis ſub huius cautela regule ſcrutan
da ſunt:quatenus in verbis myſticis ſic
qđ ſuũ eſt creatori reddas:vt diſcrete qđ
illius eſt impendere ſtudeas creature:ne
aut diuinitatis gloriam creature impen/
dẽdo deſpicias:aut creature decuſ ad in/
iuriam trãſferas creatoris. Helyſeus er/
go/qui ſpũalium patrum in alijs myſte/
rijs typum gerit:haud dubium ꝙ ꝓpter
inhabitantem in eis ſpũm dei viui:q: de
filio dei ⁊ ſpũſancto ſermo eſt in hac ꝓ/
rogatiua myſterij/in qua ſignificat ſpũm
ſanctum/verus ille Helyas poſt ſuam in quarti Re
celum aſcẽſionem veriſſimis ꝓphetaruꝫ gum.2.
filijs in altera hierico:hoc eſt in ſynago/
ga iudeoꝝ cõmorãtibus miſit opaturum
iter eos miracula ⁊ ꝓdigia multa.Opa/ Act.8.
tus eſt enim ⁊ hic ſpãliter per manũ Pe
tri ⁊ per manũ Joãnis/quos apoſtoli ſi/
mul ad predicãdum mittebãt:vt duplex
illa gratia deſignaret̃ in eis quã poſtula/
uerat Helyſeus : vt q: videri ab hoibus quarti Re
potuiſſet/ſic ſacra illa duo vaſcula ſpũs gum.2.
reciperẽt electi dei:ac ſi in eis qđ ⁊ verũ
eſt duplex gratia ſpũs loqueretur.Quid
enim dicit Lucas in actibus apl'oꝝ de lo Act.6.
quẽte Stephano ſpũſancto?Et nõ pote
rant inquit reſiſtere ſpiritui qui loqueba
tur.Hoc ⁊ in euãgelio veritas dicit.Nõ Matth.x
enim vos eſtis qui loqmini/ſed ſpũs pa/
tris veſtri qui loqtur in vobis.Igit̃ He/ quarti Re
lyſeus ꝓpheta qui accepit ab helya ⁊ an/ gum.2.
nũciauit/vt dixerim/filijs ꝓphetaruꝫ ty
pum gerit ſpũſſancti : qui ⁊ requieuit ſuꝑ
eum:ꝙ ẽt in alijs geſtis eius ſpiritualis
inſinuat itellectus. Cap.18m.

Egimus enim in reguꝫ volu quarti Re
mine/mulier quedaꝫ magna gum.4.
cuius erat vir ſenex/ſuſcipie/
bat Helyſeum in hoſpitium
ſuuꝫ/eiqꝫ miniſtrabat. Quadam võ vice
cũ iuberet eam Helyſeus venire ad ſe/vt
ſciret ſi aliqd neceſſitatis hẽret.Qui cuꝫ
cognouiſſet ꝙ nõ eẽt ei filius/predixit il/
li filium naſciturum.Factũ eſt ⁊ cõcepit
mulier/⁊ peꝑit filiũ iuxta verbũ helyſei.
Creuit autẽ puer/⁊ ablactatus eſt. Qui
cũ iret quadã die ad pr̃em ſuuꝫ ad meſſo
res agri doluit caput:pr̃ aũt illius voca/
to vno de pueris/miſit illum ad matrem
ſuam.Que ſuſcepit illa ⁊ poſuit ſuꝑ ge/

nua sua vsq; ad meridiez/⁊ mortuus est.
Quo defuncto mox prexit mr̄ ad viruz
dei:⁊ corruit ad pedes eiꝰ. Qui cũ agno/
sceret mortẽ pueri ꝑmisit cuz baculo suo
Gezi puerum suũ/vt iret ⁊ poneret eum
sup faciez pueri. Porro mr̄ pueri tenuit
pedes Helysei/⁊ iurauit ꝙ euz nõ dimit
teret. Uenit ergo Helyseus ⁊ incubuit
super puerum: ⁊ oscitauit septies/⁊ su/
scitatus est. Hec pauca de gestis Helysei/
ſm textum historie cõmemorata sunt: vt
ea ẽt ſm spiritum ꝯtẽplantes/q̄liter He/
lyseus ꝓpħa typum gerat spũssancti ver
bis spũalibꝰ demr̄are possimus. Mulier
ista magna/que tam sedulo ministrat he/
lyseo/designat ecclesiam ꝑncipalez/que a
mr̄e vniuersali sarra originẽ sumẽs: ac si
altera dei vinea in electis vitibus ꝑseue/
rat. Hec a ꝑncipio sterilis erat/sicut in ty
Geñ. 1. po synagoge de terra in genesi dictuz est.
Terra erat inanis ⁊ vacua. Erat tñ mu/
lier magna q; fide plena: q; lz in ecclesia
illa originali pauci ꝯuenirẽt fideles: ma/
gna tñ fidei prerogatiua vigebãt. Huius
Hiere. 2. vir senex/deus oipotens itelligi põt: qui
sibi antiquã illam ecclesiam/vt in ꝓphe/
quarti Re tis legit/despõsauit. Dictus est aũt senex
gum. 4. vt ipse pr̄ oiuz solus eẽ credat. Ministra
bat aũt mulier illa helyseo ꝓphete: q; an
tiqua illa electoꝝ ecclesia satis affectuose
spũisancto ⁊ opibus obsequebat a diebus
Geñ. 12. scz habrae ⁊ sarre: qbꝰ facta est quondam
ꝓmissio de semine spũali/ſm ꝙ exponit
ad Gal. 4 Apl's in epl'is suis/dicẽs Hismaelem na/
tum ſm carnẽ: Jsaac ſm spũm. Qd igit
significat in hoc puero a natiuitate ipsius
Jsaac cõpleri cepit: ꝙ ex verbis quoq; si/
milibus itelligi põt. Ea ipsa nãq; verba
dicere mulieri videt Helyseus/que dixit
Geñ. 17. dñs habrae ⁊ sarre: vt qd in hoc Helysei
miraculo mystice legimus/illud in veri/
tate cõpletum esse sciamus. Egressus est
aũt puer ad patrem suuz ad messores: q;
sicut designat plenius in mysterio esau/
nesciuit ppl's ille itus ꝗescere in sinu pa/
tris: sed egressus est foras/querẽs placere
deo in hostijs ⁊ opibus carnis. Uel cer/
te egressus est foras cũ relicta israel abijt

in egyptum: vt vbi famis tp̄e nutriret/ Geñ. 46.
ibi enim messio electoꝝ fieri cepit: q; fi/
delis ꝑsecutio populi ibi sũpsit exordiuz.
Erãt enim q̄si altere segetes/pueri qui in
flumine necabant. Caput doluit: q; pon Exo. 1.
dus certaminis sustinere non valẽs/pas/
sus est mẽtis infirmitatẽ. Uocauit aũt pr̄
vnuz de pueris/vt eum duceret ad mr̄ez
suã: q; accersito ad se dñs moysen puero/ Exo. 3.
ruz electo eũdez hebreoꝝ ppl'm/ad mr̄ez
ꝓpriaz reportari ꝑcepit: hoc est in terraz
chanaan/vbi primi patres eoꝝ ꝗescebãt
⁊ matres. Mãsit ãt ppl's ille vsq; ad me/ Geñ. 49.
ridiem in terra illa/quasi sup duo genua
matris. i. hierl'm ⁊ samaria: vsq;. s. ad tp̄e
Ozie/ioathan/achaz ⁊ ezechie reguz iu/
da: ⁊ tũc mortuus est: q; traditus in ma/ quarti Re
nus hostiuz pene vitam fidei quã habe/ gũ. 15. 16.
bat amisit. ¶ Remãsit tñ nomẽ mr̄nuz 17. 18.
in hierl'm in reliquijs populi iudeoꝝ: q
nequaq̃; desperãtes de ruina populi/sese
spũi cõmiscerunt: rogãtes ⁊ deprecãtes
attẽtius: vt saluum faceret dñs ppl'm de/
speratum: eũq; velut a mortuis suscitare
voluisset. Quasi ergo isdem ppl's sup le/
ctum helysei collocatus est: q; in spe re/
surgẽdi iterũ ruinã sui populi nati sunt:
ſm ꝙ in psalmo de carne Saluatoris dr̄.
Caro mea reqescet in spe. Erat enim tũc Psal. 15.
tp̄is hierl'm gemẽs ⁊ afflicta sup sterilita
te sua: q; pauci erãt aut nulli/qui dñi spi/
ritum haberẽt. Erat tñ equi animi ⁊ ꝯfi/
dens de gr̄a spũssancti: ꝓpter qd ⁊ mu/
lier postulauit a viro/vt sibi vnũ de pue/
ris donari debuisset: ire cupiẽs ad viruz
dei. Puer iste/qui asinã velocius minat/
ordinẽ significat ꝓphetaꝝ: qui carnalem
synagogã illius populi spirituiscõ appro
pinquare nolẽtez/modis oibus increpat:
⁊ eaz ad spũm intelligẽtie qbusdã stimu
lis festinare istigat. Sed mox vbi sancta
mulier venit ad Helyseum cecidit ad pe
des eius. Helyseus aũt vidẽs eam decon
tra veniẽtem/mi̅ꝑicordia motꝰ est: q; vbi
vidit fidelis illa mr̄: ꝙ in legis cerimo/
nijs ppl's sibi cõmissus viuificari nõ po
terat/dine se pietati cõmisit. Sane giezi/ quarti Re
qui postea ob culpã cupiditatis ꝑcussus gum. 5.
est morbo

est morbo elefantino/a pedibus Helysei
amouere sanctã feminã conatus est:q₂ le
gisperiti quoꝝ gieçi typum gerit amoue
re electã plebem a spũali exercitio vide/
bant:vt eam sicut antiqtus in legis ceri
monijs ꝯfirmarẽt/nesciẽtes illud qđ scri
Psal.50. ptũ est.Sacrificiuꝫ deo spũs ꝯtribulatꝰ/
cor ꝯtritum ⁊ humiliatum nõ despicies.
Qđ võ ait Helyseus/dimitte illam q₂ in
amaritudine est aĩa eius:⁊ dñs celauit a
me/⁊ non indicauit mihi. Sił'e est illius
Matt.24 euangelij vbi dĩ. De hora aũt illa nemo
scit/neqꝫ angeli celoꝝ/neqꝫ filius nisi so/
lus pater.Nã q₂ ipse spũſſcũs misericor/
diam se exhibet pijs ꝫelum ipijs/cuꝫ q̃si
misereri ꝑmittit:celatũ sibi dicit vulnus
doloris:ne is q medicina dei est/egri vul
neri medeat̃.Est eniꝫ deꝰ bonitas bonis:
nec põt vnq̃ꝫ a bonitate impãdenda ces/
sare:sed eius plerũqꝫ iusta seueritas non
parcit ipijs:ne magne bonitatis blandi/
ties/ipsius maiestatẽ in ꝯtemptu addu/
cat.At illa que itus patit̃ apit ꝓphete do
lorem suũ:q₂ cum nr̃is gemitibus pulsat̃
spũſſanctus/illius aures ad nr̃as preces
efficiunt̃ intente:vt quodãmõ aduersus
dñm luctãte hoĩe vincat̃ deus:⁊ q̃si inui
to dei iudicio/misericordia ipsius qui cle
mens est/qd hõ miserabilis patiat̃ agno/
scat.Hoc etenim mõ luctabat̃ ꝯtra deuꝫ
moyses:qñ dicenti sibi dño.Dimitte me
Exo.32. vt irascat̃ furor meus ꝯtra pplm̃ istuꝫ ⁊
deleam eum:faciãqꝫ te in gẽtem magnã.
Ille multo magis renitebat̃/dicens.Ne
queso dicãt egyptij callide eduxit eos vt
iterficeret in mõtibus ⁊ deleret de terra.
Quiescat ira tua/⁊ esto placabilis sup ne
quitiam populi tui.Cognouit ergo He/
lyseus per vocẽ femine que sibi deus re/
uelare noluerat:q₂ ibi diuinus spũs pre/
erat clemẽtie sue munus corde.s.ꝯtrito ⁊
humiliato:vbi nequaq̃ꝫ deus ex iudicio
ꝓmittebat clemẽtiam/sed seueritatis cẽ/
suram:q₂ ⁊ tam iustus est/vt impijs mu/
nus pietatis abscõdat:⁊ taꝫ bonus vt pe
nitẽtibus dona sue gr̃e miserãdo reuelet.
Gen.27. Sic Isaac ignorãs qd egerit iuniori filio
bñdixit/⁊ tñ in eodem mysterio typum
gerit oĩpotentis dei/qui illi populo per
infusionem gr̃e multiplr̃ bñdixit:quem
per legẽ ⁊ circũcisioneꝫ esse suũ pplm̃ nõ
negauit.Misit aũt helyseus gieçi puerũ
suum/dans illi baculũ suuꝫ/vt poneret il
lum sup faciem pueri:sed tñ pia mr̃ iura
uit ⁊ statuit:ꝙ euꝫ nõ dimitteret/nisi ipe
veniret:q₂ pulsatus spũſſanctus multis
precibus illius ecclesie ad resuscitãdum
pplm̃ israel/q iam pene defecerat in fide.
Misit esdram scribã ⁊ doctorẽ legis/ce/ In libris
terosqꝫ doctores:qui quasi sup facieꝫ pue Esdre ⁊
ri/poneret baculũ Helysei.i.qui pedago Macha/
gum legis sup cor illius populi reforma/ beoꝝ.
rent/vt vite restitui debuisset.Hoc eteni
mõ a diebꝰ Esdre ⁊ neemie vsqꝫ ad Joã/
nem baptistã pedagogus ille sup faciem
iudeoꝝ ꝑmãsit:nec tñ in gradum pristi/
num potuit reuocari:q₂ frustratus a spe
glorie tẽporalis/in qua ꝯsueuerãt gloriari
subiectos se eẽ regum gẽtiuꝫ vehemẽter
dolebãt:nesciẽtes adhuc mysteriuꝫ cru/
cis qđ clarificatum est in christo.Et q₂ ꝑ
multas tribulationes opꝫ nos ingredi in Act.14.
regnum dei. Quasi enim qdam calor est
spes/que ⁊ vitam in visceribus seruat:cu
ius cum se hõ frustratum esse ꝯsiderat/a
vita funditus spiritali que aĩaꝫ viuificat/
inanescit. ¶ Cum igit̃ Helysei baculum
hoc est mãdatuꝫ legis sup faciem sue mẽ
tis ppl's iudeoꝝ haberet : nec reuocaret̃
ad fidem reuersus est gieçi ad helyseum
dicẽs/nõ surrexit puer.Q₂ nimiruꝫ cum
viderẽt sacerdotes iudeoꝝ:qui ꝓpter ob/
seruationẽ legis ꝓspera ppl'o illi ꝓmise/ Deut.6.
rant semp ꝯtingerẽt deteriora ipsa sua cõ
fessione ꝯfiteri cogebant̃ spũm eẽ qui vi/
uificat:caro aũt nõ ꝓdest qcq̃ꝫ.Inde est Joan.6.
ꝙ cuꝫ idẽ ppl's a facie Antiochi regis fu
gisset/se que in abditis mõtiuꝫ timore ꝑ/ primi Ma
territus ꝯclusisset/acciderétqꝫ vt die sab chab.2.
bati gẽtes pugnarẽt aduersus euꝫ:⁊ eoꝝ
aliqui ob religionẽ sabbati sese salua ma/
nu cõprehendi ⁊ occidi ꝑmitterẽt.Uidẽ
tes ꝙ ꝓpter hoc nullaꝫ eẽnt tpaliter mi
sericordiam ꝯsecuti.nec sufficiẽtem de i/
pijs vltionem.Intellexerũt nõ esse volũ
tatis diuine : vt se ob custodiam sabbati

Luce.13. ab hostibus occidi pmitteret/qui bruta
7.14. quoqz aialia sabbato soluerét a presepio:
z iuxta saluatoris vocé a puteo si caderét
subleuarét. Hoies eni erát z ipsi/z ea que
rõnis sunt/róne prediti ꝯsiderabát:qꝛ z
si nec dum poterant cape mysteria regní
dei/poterát qᷓ verum est acumine rõnis
q̄rti Re- sentire. Et bñ ꝓhibitus est giezi ne salu/
gum.4. taret aliqué dum eét in via:aut salutan/
tem se aliquez resalutaret:qꝛ nec ipsi qui
Exo.34. preerát illi pp̄lo/voluerũt cum gétibus
Nũi.18. aliquam hére cõionem:nec volétibꝰ hře
cum eis/absqꝫ mosayce legis custodia p̄/
buerũt ascẽsũz:ne illoꝝ cohabitatione fe
dari in aliquo viderenꝶ. Tota ergo inten
tio illoꝝ erat excitare velut a mortuis fi/
Math.x lios israel:quéadmodũ z ipse dñs disci/
pulis mãdauit/dicés. In viam gétiũz ne
abieritis:z in ciuitate samaritanoꝝ ne i/
traueritis:sed ite potius ad oues que pe/
rierũt domus israel. Uerum z si legis do
ctores illius populi iussa spũsci cõplere
pro tpe satagebát:pp̄ls tñ ille a morte aie
excitari nõ poterat:qꝛ z prius z posteriꝰ
in peccatis iacebat. Nõ enim poterat de
facili ad fidem quá pdiderat reparari:qꝛ
frustratuz se eé arbitrabaꝶ a spe/qui se re/
gnũz(vt iam dixi) hére sperauerat tpale.
Etenim cũ idem pp̄ls de captiuitate re/
primi Es- uersus/ꝯtaminarenꝶ a gétibus:talibꝰ ver
dre.9. sis Esdras scriba/casuz ipsius populi de/
flebat/dicés. Deus meus ꝯfundoꝛ z eru/
besco leuare faciem meá ad te:qm̄ iniqta
tes nr̄e multiplicate sunt sup caput nr̄z:
z delicta nr̄a puenerũt vsqꝫ ad celuz. Et
post pauca. Et nũc qd dicemus deus nr̄
post hec:qꝛ derelinquimus mãdata tua?
Qᷓ tale erat ac si diceretꝶ. Baculum tuũ
sancte spũs posui sup faciem pueri/put
mihi iussisti:mãdatuz tuũ ꝓposui coram
pp̄lo isto sicut p̄cepisti:sed tñ ab interitu
quarti Re mortis suscitari non põt. ¶ Uenit ergo
gum.4. Helyseus/z ingressus est domũ/eoqꝫ in/
cumbéte sup iacétem in lecto/calefactus
est puer:z oscitauit septies/apuitqꝫ ocu/
ad Gal.4 los z reuixit. Qꝛ vbi venit plenitudo té
poris/spũssanctus qué in noie christi mi/
sit pater. Ingressus domuz scé ecclesie/fi/
lios ipsius iacétes mortuos/igne sue gra
tie calefecit:eosqꝫ ab eterne mortis iteri/
tu erectos/vivétes incolumes/matri ec/
clesie p̄sentauit. Fecit hoc Helyseus post
ascensum Helye. Fecit hoc spũssanctus Act.1.2.
post ascẽsioné dñi in alta celoꝝ:qᷓ etiam 3.z.5.
vsqꝫ ad pñs per p̄latos scé ecclesie adim/
plere nõ cessat. Ipse est eniz ꝯsolatoꝛ aliꝰ: Joã.14.
quem dedit nobis pꝛ in noie filij:vt ma/ 15.z.16.
neat nobiscum in eternũ:opando p spũa
les viros/qᷓ oliz giezi opari nõ poterat.
Ut aũt sciremus manifeste q̄ Helyseus tertij reg.
iste typum gerit spũsci. Helyas qdem se 17.
ipsum sup iacétem pueꝝ/tribus vicibus quarti Re
mẽsus est. Helyseus võ os suũ posuit sup gum.4.
os pueri:z oculos sup oculos : z manus
sup manus ipsius/vt calesceret caro eiꝰ:
puerqꝫ septies oscitauit z vixit. Quia ni/
mirum duo maxima sacr̄a tenet ecclesia:
per que ab eterne mortis somno excitanꝶ
fideles. Primũ cum in christi similitudi Joan.3.
ne in trinitatis noie baptizanꝶ in aqua: Math.3
prebéte ibi gr̄a/virtutem illius qui appa Marci.1
ruit in colũba. Scᷓo per manus imposi Luce.3.
tionem pontificũ/recipiunt munus gr̄e Joan.1.
septiformis. Unde z asp̄sio cineris vacce Nũi.19.
ruffe/que significat dñicam passioné/ter/
tio z septimo die fieri iubeꝶ:dicéte de eo
qui asp̄gendus eét scriptura:si tertio die
asp̄sus nõ fuerit/septio nõ poterit expia/
ri. Nimirum qꝛ qui prius in noie trinita Joan.3.
tis baptizatus nõ est/acceptione gratiaꝝ
sci spiritus sanctificari non põt. Licz aũt
nil agat filius sine spũssancto/nihil spũs
sanctus sine filio:attribuiꝶ tñ prima illa
resuscitatio christo : scᷓa gr̄e spũssancti:
altera pp corpus qᷓ resuscitaꝶ a morte:al
tera pp aiam que resuscitaꝶ a culpa. Bñ
aũt dꝛ posuisse ꝓpheta mẽbra sua sup mẽ
bra pueri:z calefactaz eé carné pueri/os/
oculos/atqꝫ manus:qꝛ z septem sunt do/ Esa.xj.
na spũssancti/fm septem corporis mẽbra.
Precipua tñ sunt spũs sapie/qui designa
tur in oculis:spũs scie qui designatur in
oꝛe:spũs fortitudinis /qui significatur in
manibus. ¶ Ceterum aũt qꝛ auribus z
pedibus siue alijs mẽbris similitudo nõ
cõgruebat/mox additum est. Oscitauit
puer

puer septies et reuixit: vt sciremus oportere formari aiam spūalium institutione donorum/et vniuersum pplm dei ordinum distinctione suorum: vt a donis sanctispūs nō discordēt. Aliogn pfecta non erit illa aia/cui deest aliqd in donis illis: nec ecclesia si ordines suos distinctos et pfectos nō habeat. Quō esse pfectus exterior hō pōt/si ei desunt siue aures: si manibus vl' pedibus trūcatus sit: si alteris minimis mēbris corporis/vel ēt pudēdis ipsis videat incisus. Sic ergo deus oipotēs per singula mēbra corporis/singl'a quoq3 aie receptacula dedit. Vel vt meli° dicamus nālia dona que tñ prius q3 donis septiformis grē repleant/ita sunt ociosa in aia quō ociosi sunt in corpore oculi qui non vidēt: aures que nō audiunt: os qd non loquet: et sic de ceteris. Habet enim nāliter oia/prius q3 redimat a Christo/posse multa scire/posse itelligere et pferre/posse pfortari et addiscere/cōpati miseris et timere: ita vt aliqua bona añ aduētu3 spiritussancti nāliter queāt hoies possidere. Lic3 nō sint talia que per se stare possint: aut que eternā per se valeāt pmereri salutem. Quia vō septē sunt mēbra corporis/alia ab alijs dissimilia: ita septe3 spiritussancti dona que donant: septem spiritus dñi sunt missi in oēm terram. Nequaq3 Helyseus ppheta naaman syrum ter in iordane lauari voluit/sed magis septies: vt itelligeret spūalis ille baptism°/qui pprie ptinet ad spiritūsanctū/de quo dñs ait. Vos aūt baptiçabimini spūsancto nō post multos hos dies. Ipsum est enim baptisma qd nunq3 extra fines isl'/nunq3 extra cōionē ecclesie dari pōt/vel accipi a quocūq3. Et si sint aliqui heretici/qui extra sinu3 matris ecclesie in noie trinitatis baptiçent. Baptiçare siqdem heretici pñt extra sanctam ecclesiam: nec reiterat baptismus/si in noie trinitatis in forma ecclesiastica baptiçant. Sed tñ baptiçati ab illis nequaq3 spiritūsanctum recipe queunt/quo valeāt sordib us emēdari/nisi adeant q3cito sinu matris ecclesie vbi regescit colūba et sacramētis ecclesiasticis imbuantur et gratia. Et notādum q cum hō baptiçat et abrenūciat sathane et oibus pompis eius: primo qdem qui baptiçat honorificat deū: deinde cu3 datur ei donum spūs honorificat a deo. Igit Helyseus qui septies iussit leprosu3 lauari in iordane/gerit typum spūssancti qui spirat vbi vult: et spirando baptiçat/abluens corda hoiu3 a cogitationibus imūdis. Haud dubium q per donu3 charitat3 quā diffundit ipse sicut vult in cordibus electorum suorum/vt nō cogitēt malū: q charitas (vt ait Apl's) patiens est/benigna est: nō emulatur/nō agit pperam/nō inflat/nō est ambitiosa: nō querit que sua sunt/nō irritat/nō cogitat malū: nō gaudet sup iniqtatem/pgaudet aūt veritati. ¶ Sed et magnum illud miraculu3 qd fecit sup oleo helyseus qd aliud designat q3 donum spūssancti: quo pro arbitrio et volūtate ipsius spūs infusa sunt/et infundunt quotidie vasa cordium nrorum/quousq3 cōpleat numerus electorum dei: qui pparati sunt ad eternā vitam/ab origine mūdi. Nam quē mulieris illius virum mortuū esse dicemus: quē ipsa quoq3 pia mulier timēte3 dñm fuisse testat nisi christum iesum: qui cū in forma dei eēt/semet ipsum exinaniuit/formā serui accipiens: factus obediēs patri vsq3 ad mortē: mortem aūt crucis. Querebat eni3 Moyses imo deus pr per eum pro ablato talēto legis: et nō soluto liberos ecclesie filios/ppetue tradere seruituti: qd fecisset pculdubio ex se veritate iudicij/nisi gratia sancti spūs supabūdasset in eis. In qua. v3. factum est nobis possibile id qd ipossibile erat legi/morte tñ christi Jesu pro nobis in hoc ipso itercedēte. ¶ Sed neq3 illud miraculum ab hac parte grē sepandum est: q per salis admixtionem aquas steriles hierico ppheta hic sanctissimus fecūdasse describit. In quo pfecto miraculo mirabilius cernit: dū nobis per mysteriu3 qd significet aperit. Hierico sane interpretat luna: habēs sicut et cetera verba mystica designare diuersa. Aliqñ eni3 ecclesiam: aliqñ pñtem mūdu3: aliqñ sy/

Apoc. 3. Zach. 4. quarti Regum. 5. — Act. 1. — De psc. d. 4. c. romanus. et scotus i 4°. d. 5. q. 2. Nisi casu necitat fuerit baptiçatus. 1. q. 1. c. mulie. et c. sequēti. — Joan. 3. — prime ad Cor. 13. — quarti Regum. 4. — Matthei 25. — Ad phil. 2. — quarti Regum. 2.

nazogam iudeoꝝ designat. Signatur ec/
clesia ⁊ cū luna lucet: ⁊ nō nunq̄ʒ cum lu
na patitᷣ mēstrua lucis sue ⁊ synagoga cū
luna ad defectum venit: ⁊ mūdus nihil/
ominus fini quotidie appropinq̄t. Aque
ergo hierico scripture sunt veteris testa/
mēti: que vsq̄ʒ ad aduētuʒ spūssancti spi/
ritualem fructū germinare nō poterant.
Ubi vͦo post ascēsionem veri helye/spiri/
Act.2. tussantus fratribus/qui in vnum cōmo/
rabanᷣ aduenit/imiscuit in eisdem scri/
pturis donum sapie: ⁊ ita vsq̄ʒ hodie ger
quarti Regum.4. minare nō cessant. Quid vͦo ⁊ de pulmē
to mortifero dixerim/qͦd admixta farina
in dulcedinem vertit. Sunt enim electis
dei q̄si colognide amarissime paganoꝝ
scripture: ex q̄bus tñ nōnulla acceperūt
doctores/⁊ diuine scripture imiscuerūt:
ex quorum cōmixtione factuʒ est/vt illa
quoq̄ʒ eēnt ad vitam que prius erāt mor
tifera ⁊ veneno infecta. Sic igitᷣ pene in
oibus miraculis suis helyas typuʒ qui/
dem christi: helyseus autē spūssancti te/
nuisse pbaᷣ: quoꝝ gesta ⁊si ex integro q̄s
exponere nō valeat hostium tñ ostēsum
est ingrentibus ea. Cap. 18m.

s̃.c.3.

Inter quartum ⁊ q̄ntum si/
gnaculum Esaie ⁊ Ezechie
regis Juda memoria recolitᷣ
venerāda: quoꝝ alter qui p/
pheta erat/typuʒ gerebat sanctispūs: vt/
qrti Reg. 18.7.20. pote qui per eum manifestius loquebaᷣ.
Alter qui rex erat ⁊ regū proles veri re/
gis christi Jesu retinebat mysteriuʒ. Jp̄e
enim infirmatus est in carne/nō pro suis
Esa.53. que nō habuit/sed pro nr̄is delictis: sicut
⁊ ipse ppheta testatus est/dicēs. Nos pu
tauimus eum q̄si leprosum ⁊ pcussum a
ad Ro.4. deo ⁊ humiliatū. Et Apl̄s. Mortuus est
(inq̄t) ppter delicta nr̄a: ⁊ resurrexit p/
pter iustificationem nostrā. Accepit eniʒ
Esa 53. in se genus humanuʒ: vt in eo ⁊ cum eo
infirmareᷣ in carne/cum quo ⁊ infirma/
tus est vsq̄ʒ ad mortē: vsq̄ʒ .s. ad defectum
vite: vt in eo lex ⁊ pphete ꝯsumationem
acciperēt. Hoc eteniʒ clamabāt de eo spi
ritus pphetie .vʒ. q̄ moriturus eēt in car
ne/qui nasci pro hoibꝰ dignareᷣ. Ad hoc

eniʒ natus est/ad hoc baptiçatus: vt pro
salute humani generis in carne quā assū/
pserat patereᷣ. Innuebat ⁊ hoc ip̄m spi/ Matth.3
ritussanctus: qui in specie colūbe appare Marci.1.
re voluit sup ipsum. Hec enim de vniuer Luce.3.
sis volucribus sicut ⁊ de pecudibus ouis Joan.1.
offerri sepissime ꝯsueuit. Additur aūt co Leui.5.⁊
lumbe turtur sicut ⁊ oui additᷣ vitulus: 12.⁊ Lu/
qui lʒ pari mō sumerenᷣ in hostiam: non ce.2.
tñ ita crebro vt illa: q2 nō sicut ouis vitu
lus/nec tam facile turtur q̄ʒ colūba pote
rat iueniri. Descēdit aūt spūssanctus in
colūbe specie sup christum inuēs ad q̄d
baptiçarenᷣ fideles: haud dubium q̄ ad
tolerādum suppliciuʒ passionis/qͦd ⁊ tā/
ti forma mysterij ⁊ sacre diuinoꝝ volu/
minū auctēs declarāt. Naʒ q̄d aliud inti
mare creditᷣ/cum in sacri baptismi laua/
crum inclinaᷣ infans/nisi cuiusdā myste
rium sepulture. Mentior ego si nō Apl̄s
dicit. Cōsepulti (ait) estis cum christo per ad Col.2
baptismū in morte. Et alio loco de resur
rectione mortuoꝝ. Si mortui non resur/
gunt: vt q̄d baptiçātur pro illis? Qͦd est
dicere. Si mortui nō resurgūt/quis fru/ prime ad
ctus est illis qui se per baptismum osten/ Cor.15.
dunt eē mortuos/vt decetero nō seculo
sed deo viuāt. Si in huius vite gaudijs
sperātes essemus que eēt merces christia
nis: q2 pro noie crucifixi per tormēta de/
ficiunt. Nō ergo mortis calicē bibit chri
stus/vt eē mortem diligēdam: sed cōpas/
sus est nobis sicut egrotātibus medicus
assumpsit ifirmitates nr̄as in semetipso:
vt auferret a nobis iniq̄tates nr̄as. Qui
vt se per oia infirmis mēbris cōpatiētem
ostēderet/iminēte hora passionis sue p/
stratus in terra orauit/dicēs. Pater si vis Luce.22.
transfer calicem hunc a me: verūtñ non
mea volūtas sed tua fiat. Qͦd cuʒ dixisset
apparuit (inq̄t) angelus de celo ꝯfortās
eum: ⁊ factus in agonia plixius orabat.
Et factus est (inq̄t) sudor eiꝰ tanq̄ʒ gutte
sanguinis distillātis in terra. Oratio igi/ quarti Regum.20.
tur Ezechie hec q̄ʒ necessaria paruulis Esa.38.
designat orōnem quā in psona memboꝝ
infirmantium facere dignatus est chri/
stus. In lachryma vͦo ipsius sudoreʒ qui
distillauit

distillauit in terra. Solus est enim qui di
cere potuit. Memento dn̄e quō ambula
uerim corā te in veritate/ ꝛ in corde ꝑfe/
cto: ꝛ qd̄ placitū est corā te fecerim. Re/
uera nullus est alius qui hoc dicere pos/
Psal. 13. sit. Oēs enim declinauerūt simul/ inuti/
les facti sunt: nō est qui faciat bonuʒ/ nō
est vsqꝫ ad vnū. Uidit ergo deus lachry/
mam Ezechie: vidit multo magis affli/
ctionē corporis christi: addiditqꝫ illi an/
nos qndecim/ qui designāt illas .xv. ꝟtu/
tes: in qbus plenitudo iustitie ꝯtinetur.
Haruʒ septem sunt septē spālia dona spi
ritussancti. Quinqꝫ/ humilitas/ patiētia/
fides/ spes/ ꝛ charitas. Tria/ operatio/ le/
ctio/ ꝛ psalmodia. Quasi enim qndecim
additi sunt Ezechie: qꝛ hec electi dei nō
prime ad Cor. 12. hn̄t a semetipsis sed a spūsācto qui opaꝛ
oia in oibus/ diuidēs de suo singulis ꝓut
quarti Regum. 20. vult. Reuersus est enim Esaias ad Eze/
ꝛ Esa. 38. chiam quē predixerat moriturū: ꝛ muta
ta sentētia ait illi: hec dicit dn̄s deus Da
uid patris tui. Audiui orōnem tuā ꝛ vi/
di lachrymam tuā/ ecce sanaui te. Sed ꝛ
dn̄o nostro cōstituto in agonia/ apparuit
Luc. 22. de celo angelus dn̄i/ ꝯfortās eum: vt sci/
rent mēbra corporis eius in passione ꝯsti
tuta/ nō esse a dn̄o derelicta/ sed magis ꝑ
passionē ꝯseruata in celis. Magnus eniʒ
erat ille angelus: qui angeloꝝ dn̄m ꝛ dei
fortitudinem ꝯfortabat: qnimo magnus
erat is qui ꝑsidebat in illo. Arbitror eniʒ
illum spūm ad ꝯfortādum saluatorē ap/
paruisse in angelo/ qui ꝑmo apparuit in
colūba: ꝓmittēs illi qd̄ Ezechie regi iu/
de metuēti ire ad portas inferi Esaias ꝓ/
pheta. Et qd̄ est illud. Tertio (inquit) die
ascēdens in tēpluʒ dn̄i. Ecce iam nūc in/
cipiunt aperiri mysteria. Tertio die Eze
Math. 28 chias ascēdit in tēpluʒ/ qꝛ tertio die a pa
ꝛ Mar. 16 rasceue christus resurrexit a mortuis: ꝛ
Luc. 24. seipsuʒ in tēplo suo nō manufacto/ sed de
ꝛ Joā. 20 viuis ꝯstructo lapidibus/ viuū ꝛ hilareʒ
Mar. 14 presentauit. Tertio quoqꝫ die ascēdit: qꝛ
etate illa felice q̄ erit tertia a sexta/ ꝛ octa
ua a ꝑma/ christi mēbra resurgēt: ꝛ in sa/
crum illud regnū celi ꝯscendēt ꝑpetuo
regnatura. Sexto nāqꝫ die passus est chri
stus: qꝛ sexta etate seculi patiuntur pro
dn̄o mēbra christi. Octauo die mediante
sabbato resurrexit a mortuis: qꝛ finita eta
te septima/ octaua christi mēbra resurgēt.
Uera est ergo ꝯfortatio angeli/ fidelis ani
matio spūssancti/ que docet vitam mūdi
despicere ꝛ amare celesteʒ: qꝛ ipse qui no/
bis mortem ingerit/ ipse spei anchorā de
resurrectione ꝓmittit. Si spūs (inquit) ad Ro. 8.
eius qui suscitauit Christum/ habitat in
nobis qui suscitauit Jesum christū a mor
tuis/ viuificabit ꝛ mortalia corpora nr̄a/
ꝓpter inhabitātem spūm eius in nobis.
Hec est eniʒ massa ficus/ quā sup vulnus quarti Re
ezechie iposuit Esaias: dulcis .s. ꝛ suauis gum. 20.
resurrectionis ꝓmissio. Maxima quippe
medela est firma egrotātibꝰ spes salutis.
Et bn̄ ait scriptura anteq̄ʒ egrederetur
Esaias mediam partē atrij factus est ser
mo dn̄i ad eum/ dicens. Reuertere ꝛ dic
Ezechie duci populi mei ꝛc. qꝛ nimiruʒ
prius facta est nobis de resurrectione ꝓ/
missio/ q̄ʒ mortis eēt in christo data sentē
tia ꝯsumata. Prius inquā nos fecit spūs
sanctus de spe vite gaudere/ q̄ʒ debitum
mortis huius in vasis fictilibus ꝑsolua/
mus: ꝓpter qd̄ ꝛ leti imus ad morteʒ/ vt
ꝑueniamus ad vitam. ¶ Et notāduʒ ꝙ
mors ista momētanea/ infirmitas est po/
tius dicēda q̄ʒ mors. Nec enim ista erit Esa. 38.
mors quā memorat Ezechias/ cuʒ dicit:
qꝛ nō infernus cōfitebiꝛ tibi/ neqꝫ lauda/
bit te mors: sed illa que deuorat ꝛ nō red
dit: sempqꝫ quos occidit possidet in infer
no captiuos. Utiqꝫ ꝛ alij medici ꝑdicunt
hoies morituros: sed nō sicut Esaias ꝓ/
pheta: qnimo sicut dn̄s Esaie/ qui dixit:
Et penituit sup dicto qui mortis senten
tiam itulit ꝛ vitaʒ dedit. Et bn̄ ad signū
qd̄ postulauit Ezechias in augmētum il
lius diei decem lineis sol est reuersus: qꝛ
decalaguʒ mādatoꝝ qd̄ per se hoies por/ Act. 15.
tare nō poterāt/ dono spūssancti portaue
runt. Ut enim primus adam in meridie Gene. 3.
peccās vsqꝫ ad ꝓfundum noctis in gn̄e
humano ꝓlapsus est: ita scd̄s adam no/
cte quasi media natus/ ꝛ an̄ lucis crepu/ Joan. 20.
sculum resuscitatus ad ꝑfectū vsqꝫ diem

Luce vlt° resuscitatus subleuatus ascendit. In pri/
Gene. 3. mo nãq3 parẽte cecidimus in paradiso:
in scdo surreximus in inferno. Erãt eniz
in paradiso/qui peccãdo ceciderũt a glo
ria. Erãt in inferno/qui penitẽdo a pec/
catis surrexerũt a culpa. Uñ ꝛ Joãnes q
aliqñ testamẽti veteris typuz gerit in eo
qd̃ dicit: qui de terra est/de terra loqtur.
Joan. 3. Circa solstitium estiuũ quo tpe incipiũt
minui dies/noctes aũt crescere/natus est/
dei aũt filius nõ tunc: sed circa solstitiuz
hyemale tpe. s. quo noctes minui icipiũt
ꝛ dies augeri: vt illud suis vocibus indi
cet ordo rerum: ꝙ ipse qui vox verbi est
Ibidem. lingua sua testata est dicẽs: illum opz cre
scere/me aũt minui. Et recte horologiuz
illud in quo factum est signũ achaz regis
iniqui ꝯtinebant cronice patruz/ꝛ anno/
rum descriptiones/in iudeoꝝ pplo cõsti/
tutuz fuit. Qd̃ tñ velut iure hereditario
trãsijt ad ppl'm gẽtilem/designatũ in eze
chia: in quo trãseunte nocte ꝑterite igno
rantie/nõ soluz datũ est gẽtili pplo vt lu/
ceret ei sol iustitie christus/donec cõplea
tur vnus dies sue ꝓsperitatis: verũetiam
ex dono grẽ augeret dies ipse gñationi/
bus decem: ꝙ q̃liter cõpletum sit in ꝑce/
denti volumine dictum est. Cap. 20m

Locus est vt loquamur de se/
xta distinctione: in qua Eze/
chiel ꝛ Daniel ꝓphete san/
ctissimi in trãsmigratiõe cla/
ruerunt. Et de his qd dicen
dum? Significare Ezechielem ꝓphetaz
Greg. sup Ezech. vnigenitum dei filium veniẽtem in mũ/
dum: sanctus papa Gregorius sufficiẽter
edocuit. Danielem vo ꝓphetaz significa
re spiritũsanctuz sicut ꝛ ioseph ꝛ iosue ꝛ
samuel ipsa ꝑrogatiua castitatis insinuat:
que vbiq3 pene cum occurrit spũisancto
solet ascribi: eo ꝙ sit ipse amor dei ꝛ effu/
sor spũalis voluptatis/quaz nemo nouit
nisi qui accipit. Haud dubium ꝙ in cor/
da eoꝝ qui amore voluptatis illius car/
nalem ꝛ imũdaz delectatiõe despiciũt.
Nõ solum aũt ꝓpter hoc/verũetiam pro
eo ꝙ Ezechiel ꝓpha obscuris satis enig/
matibus inuolutus est: daniel manifestus:
quatenus ex hoc ipso itelligat tacite qd Joan. 16.
dñs ait. Multa habeo vobis dicere sed
nõ potestis portare mõ: cum aũt venerit
ille spũs veritatis/docebit vos oẽm veri
tatem. Neq3 enim casualiter actuz est: vt
Hieremias ꝓpheta nollet descendere in Hier. 40.
babylonem. Duo vo isti ꝓphete ꝓpter
ppl'm qui ibi erat pro suis sceleribus de/
putatus mitterent cum eo. Nimirum q2
solus pater missus nõ est ad redimẽdum
genus humanũ/ꝯstitutum in lacu mise/
rie ꝛ luto fecis. Filius vo missus pro as/ Ad gal. 4
sumptione carnis: spũssanctus in spẽ lin Act. 2.
guarum ignis: ſm ꝙ nec dum dño rece/ Geñ. 18.
dente a ꝯspectu habrae duo angeli ad so/
domã missi sunt. Haud dubium ꝙ in ty
po filij ꝛ spũssancti/qui ꝛ in illis ꝛ per il/
los loquẽtes iniuriaz ab ipijs passi sunt.
Scribit aũt primus Ezechiel qui signifi Sup. c. 3
cat filium: q2 in qnta distinctione ꝑcessit
Esaias qui significat spiritũsanctum.

Capitulum 21m.

Ub eodez quoq3 tpe sexto qd Per cyrũ regez ꝑsaꝝ ꝛ Darium regem medorum.
diuisum est excidio babylo/
nis secuti sunt duo alij vene/
rabiles viri/per quos reedifi
catum est scdo tẽplum dñi. Josue. vz. fi/ Dan. 5.
lius iosedech sacerdos magnus: ꝛ zoroba
bel filius salathiel: de qbus scriptum est
iter cetera in libro Esdre. Surrexit iosue
filius iosedech ꝛ fratres eius sacerdotes: ꝑmi Esd. 4.
ꝛ zorobabel filius salathiel ꝛ fratres eius
ꝛ edificauerũt altare dei israel. Et hec q/
dem de ꝯstructione altaris. Ubi autẽ fit
mẽtio de fundatione tẽpli prescribit zo/
robabel in aggeo ꝓpheta. Porro in Za/ Aggei. 1.
charia ꝑscribit Josue de quo ꝛ dr. Osten zacha. 3.
dit mihi dñs Jesum sacerdotẽ magnum
stãtem coram angelo dñi. Et rursuz post
aliqua que de eo scripta sunt. Ecce ego
adducam seruũ meuz oriẽtem: q2 ecce la
pis quẽ dedi coram Jesu sup lapidem vi
uum/septem oculi sunt. Hoc est verbum
dñi ad zorobabel dicẽs. Non in exercitu zacha. 4.
nec in robore/sed in spũ meo dicit dñs
exercituuz. Et paulo post. Manus zoro
babel fundauerũt domũ istam/ꝛ manus
eius ꝑficiẽt eam: ꝛ scietis q2 dñs exerci/
tuum misit

tuum misit me ad vos. Quis eniz despe/
xit dies paruos? letabuntur ⁊ videbunt
lapidem stagneum in manu Zorobabel.
Septem sunt isti oculi qui discurrunt in
vniuersam terraz. Igitur in libro Esdre
primo qdem prescribit Josue: scdo ȝoro/
babel typum gerēs spūssancti: cui ⁊ sub/
scribit filius ꝫm qꝫ hō est. Et ꝫm qꝫ dictū
In symbo° Nice. 15. d.c. cano/nes. ⁊. 25. d. tertij. Joan. 16.
est de eo qui cōceptus est de spūsancto: ⁊
prescribit in hoc qd dicit de ipo. Ille me
clarificabit q: de meo accipiet ⁊ annun/
ciabit vobis. Significari vo in Josue spi
ritūsanctum: in ȝorobabel christū Jesuz:
ēt tribus ipse ex qbus descēderunt aper/
tissime innuunt in hoc. vz. qꝫ vna earum
De tribu iuda ⁊ be/niamin. ter tij Reg. xj ⁊. 12. Tribus leui q̄ erat mixta in israel re uersa ē ad iudā: ne fi daret ido/latria hie/roboam. tertij reg. 12
fuit leuitica altera regalis. Cum iste tri/
bus ponunt simł in vna designat filius/
in altera spūssanctus excepto cuz adiun
git eis alia tribus in qua filius debet de/
signari: vt est in eo loco vbi scribunt si/
mul iuda beniamin ⁊ leui. Tunc etenim
in Juda designat psona patris: in benia/
min psona filij: in leui psona spūssancti.
Si aūt submoto leui adiungitur eis Jo
seph: tunc pfecto ioseph typum gerit spi
ritussancti. Sed ⁊ qñ amoto beniamin i/
ter scribit leui tunc in iuda significat pso
na patris ⁊ leui psona filij in ioseph spiri
ritussancti. Hic igitur vbi ponunt simul
duo q: vnus est de leui alius de iuda: p/
fecto is q ⁊ de leui imaginē gerit spūsci/
tanqꝫ his qui iure ordinis sui amplius
spūaliter vixit. Qui autez de tribu iuda
Aggei. 2. ⁊ zach. 3. ⁊. 4.
descēdit similitudinem filij. Qd ergo io/
sue qui ⁊ Jesus coopatus est ȝorobabeli
tēplum dño ꝯstruenti: typum pfecto ge/
rit spūssancti: qui vnigenito dei filio tē/
plum vero dño edificāti coopatus est in
oibus sicut deus: ꝫm qꝫ de eo in psalmoꝝ
Psal. 32.
volumine scriptuz est. Uerbo dñi celi fir
mati sunt: ⁊ spūs oris eius ois virtus eo/
rum. Et bñ structura tēpli spūaliter perti
net ad ȝorobabel: sacrificium vo qd offe/
rebat in illo ad Josue: idest alterū ad pn/
cipem populi alterū ad sacerdotem. Nā
⁊ si per verbum christi colligunt electi/
necesse est tū vt cum eis ⁊ inter eos ma/
neat iugiter spūssanctus qui offerat pro
eis sacrificium dño: vt ipse succendat in
eis ignem amoris sui fumuz orationum in
odore suauissimū deo suo: iuxta illud qd
scriptuz est. Dirigat oratio mea: sicut in/ Psal. 140.
censum in cōspectu tuo. Igit viri isti se/
ptio loco scripti sūt: nō eo ordine scripti/
sunt quo illi qui precesserūt sed vicissiz:
vt equalitas que pro honore mutuo vi/
debat esse occulta hic vbi in vno gradu
cōsumatio est velut in vna cōmuni sede
demonstret apte. Sigdem in Joseph ⁊
samuel ⁊ Esaia prelata sunt mysteria spi/
ritussancti ⁊ tribus vicibus mysteria fi/
lij: ita vt alia alijs videant preferri: ⁊ ad
vltimuz in equalitate ꝯsumationem ac/
cipiunt. Iccirco aūt sexto tpe geminata
sunt prescripta mysteria: qd me iam alio Sup. c. 2.
loco cōmemorasse recolo. Quia sicut filij
israel ascēdentes de egypto duo gomor Exo. 16.
in sexto die de pane sibi dato diuinit⁹ pro
sexto. s. ⁊ pro septimo colligere solebant:
ita sub sexto tpe peracta sunt simul duo
vltima sigilloruz: quatenus tpe septimo
qd datum esset in sabbatum qescerēt vi/
ri sancti ab ope scribendoꝝ libroꝝ: in q/
bus māna celeste qd est cibus aie ꝯtinet.

Capitulum 22m.

Onsumatis operibus testa/
menti veteris pertinētibus
ad sex signacula libri siue ad
sex tēpora laboriosa qbus sa/
cra verboꝝ semina in horreis libroꝝ col
lecta sunt. Mox in distinctione septima
que incipit a reedificatione muroruz hie Esd. scdi 2. ⁊. 3. c.
rusalem data est a deo requies populo is/
rael: qꝫtenus reedificata domo dei ⁊ mu/
ris ciuitatis requiesceret per annos ali/
quot a prelijs nationuz: ⁊ maxime a scri/
bendis historijs ⁊ faciendis libris: vt vi/
deretur aduenisse quasi septimus annus
in quo non licebat ꝫm legem seminare ⁊ Exo. 23. ⁊ Leui. 25.
ꝯgregare in horrea quousqz veniret octa
uus annus: qui significat tempus nouuz
incarnationis dominice: in quo excolen/
da erant noua semina verboꝝ dei ad cō/
plenduz illud quod predixerat moyses.
Donec nascantur noua vetera comede/ Leui. 25. ⁊. 26.
tis. Et illō. Comedetis vetustissima ve/

terum: ⁊ nouis superuenientibus/vete/
ra proijcietis.

¶ Explicit p̄ma pars tertij libri: in qua agit̃ de septē distinctionibus aptionū.

¶ Incipit secūda pars: de primo sig na/culo. Capitulum primum.

Erminus scri/ptu
re canonice in hoc erat ar
ticulo tp̄is statuēdus: in
Luc. 1. Math. xj. ⁊ Lu. 16. quo missus an̄ faciem dn̄i
Joannes baptista factus
est finis veterum ⁊ initium nouoꝝ/dicē/
te dn̄o. Lex ⁊ pphete vsq; ad Joānez ba
ptistam. Sed q2 mos est eoꝝ qui noctur/
no tp̄e conuiant' viatorēs aliquātuluz cū
eis in aurora pcedere ostēdere illis adia/
centia loca/⁊ totius signa itineris itima/
re: no n preter rōnis ordinem postea que
Apoc. 6. ⁊. j. per septem signacula scripta sunt: in pri/
ma aptione sigilli per ap̄los ⁊ euāgelistas
a scō pphete spū libri ad hoc mystici scri
pti sunt. Jn qbus ⁊ signaculi primi ma/
nifesta esset ostensio ⁊ alioꝝ inditia sigil/
loꝝ. Nōnulla eniz in eis historialiter ac/
cipimus ſm ipsius littere veritatē ⁊ mul
ta plura in spū nō littera: nōnulla vō in/
ter vtrūq3. Sic enim ea que futura sunt
mysterialiter ptinent: vt tū ea ipsa desi/
gnēt que olim significata fuerūt in vete/
ri testamēto: q̄3uis ⁊ nōnulla ita iuxta te/
xtuz historie futura sunt: vt simplex ipsa
littera resonare videt̃/iuxta illō. Venient
dies qn̄ desideretis videre vnuz diem fi/
Matt. 24 Mar. 13. lij hois: ⁊ nisi breuiati fuissent dies illi/
nō fieret salua oīs caro: ⁊ his similia. S3
nunqd in re ista a pcordia veteruz discor
dat? Minime. Sic enim in testamēto ve
teri non oia que futura sunt/mystice di/
cta erāt ita ⁊ nunc. At in hoc tm̄mō dif/
ferētia q̄ veteris testamenti volumina p
sex pretaxata tempora scripta fuere: noui
vō in primo tm̄: q2. v3. tunc vt manentes
in tenebris semp indigebāt ductore: nūc
⁊ illuminati grā Christi iter nostrum qō
est in spū ptemplādo pagimus. Ut enim
pium est apud patrem paruulo filio con
cedere pedagogus: ita iustum est auferre

q̄3 totius ab adulto/ne aut ille si nō hab3
corruat: aut iste si nō caret bonuz liberta
tis admittat. Tanta vō pfectio in octauo
numero: vt cōsumatis in eo legibus pri/
mis/noua quasi secula procreent̃/dicente
dn̄o. Jnter natos mulieꝝ nō surrexit ma
ior Joāne baptista: qui autē minor est/in Math. xj
regno celoꝝ maior est eo. Jgit̃ in tp̄e isto
qō primum est in testamēto nouo/octa/
uum ⁊ extremū in veteri: data est fidelis
similitudo eoꝝ que gesta sunt sub signa/
culo p̄mo: trium. v3. patriarcharum: ha/
braam. s. isaac ⁊ iacob: duodeci3 quoq3 pa
triarcharum ⁊ duoꝝ pueroꝝ filioꝝ Jo/
seph/⁊ si qō sil'e. Eteni3 pro habraā/isaac/ Gen̄. 12. ⁊
⁊ iacob dati sunt ʒacharias/Joannes ba/ j. 21. 41.
ptista ⁊ hō christus Jesus. Pro duode/ 49. ⁊c.
cim patriarchis duodecim apostoli. Da/ Luce. 1.
tus est ēt spāliter pro iuda/petrus: pro io Math. 1
seph euāgelista Joānes: pro duobus ne/ Luce. 2.
potibus patriarchaꝝ/manasse ⁊ effraim/ Math. x.
mathias ⁊ ioseph/qui cognominatus est Mar. 6. Luce. 9.
iustus. Nouissime pro Moyse datus est Math. 4.
paulus: pro aaron barnabas. Et rursum Act. 1. ⁊
q2 patriarche morte phibiti sunt mane/ 13.
re/electi sunt per tribus singulas duode/
cim principes in supplēdis locis patriar Nūi. 7.
charum: iter quos caleph successit in lo/ ⁊. 13.
cum iude: iosue in ioseph. Ea ppter sicut Josue. 15.
iudas/ita ⁊ caleph pcordat cum ap̄lo pe ⁊ libro io/
tro: ⁊ sicut ioseph/ita ⁊ iosue cum euāge/ sue p totū.
lista Joāne. Venerat enim tp̄s/vt sermo/ ad Ro. 9.
nem breuiatū faceret dn̄s sup terraz. Ut
qō illuc in annis quadringētis ⁊ eo am/
plius mysterialiter gestuz est: hic istra an/
nos quasi cētum/seu typice seu in cōcor/
dia psumatum apparet. Ecce hoc est re/
cte diuinum in quo ruit prudētia super/
borum: in quo ⁊ aialis defecit itellectus.
Concordat igit̃ cum Moyse paulus/pe
trus cum caleph: ioānes aūt cum iosue.
Caleph iubēte dn̄o data est in possessio/
ne ebron: in qua pcessu tp̄is rex Dauid Josue. 15
possedit ⁊ tenuit sceptrum/prius q̄3 re/
gnaret in hierl'm. Sed ⁊ Petrus sedit p̄me petri
rome sup pventum fidelium: qui ibi erat vltimo.
cōgregatus iudeoꝝ ⁊ gētium: ⁊ post ali/
quot annos romanus pontifex/qui suc/ Noie ba/
cessit pro bylonis.

cessit pro tpe/solénem obtinuit principa
tum:prius.s.q̃z puenire᷑ ad illum statuz
in quo pro visione pacis/hierl'm vocari
Josue.13 mereret ecclesia.Porro iosue ꝛ Joãnes
ꝛ.j. tanta se cõcordie sinceritate respiciũt:vt
Apoc.1. sicut ille septẽ tribubus/ita iste septez ec/
ꝛ.j. clesijs diuiserit hereditatẽ.Habens ergo
diurnum iter gradere secutus per itine/
ra lucis.Neq̃z fas est pedagogum expo/
scere vbi liber est egressus/etas/lumẽ/se/
mita ꝛ prioꝝ exẽpla. Uerum hec oĩa nõ
tam ptinent ad signaculuz primuz q̃z ad
ea que gesta sunt circa ip̃m signaculum.
Exo.14. ¶ Signaculum primũ ꝯflictuz respicit
ꝛ circa. egyptioꝝ ꝛ filioꝝ israel:qd̓ tunc veraci/
Matthei ter cõpletum est/qñ ꝯtrita pfidia iudeoꝝ
vltimo. christus resurrexit a mortuis.Tũc eteniz
Exo.12.ꝛ
14. mortua sunt primogenita egyptioꝝ:tũc
ad Ro.6. pharaonis currus descẽderunt in mare:
filij v̓o israel transierunt incolumes per
mediuz eius:q꞉ nimirꝝ exterior noster hõ
crucifixus est simul/vt destruat corpus
peccati:nouusq̃z hõ cũ christo a morte re
Per Titũ siliat peccatoꝝ.Sed ꝛ tũc iudeoꝝ regnũ
ꝛ Uespesi. absortum est:vt regnũ inciperet christia/
noꝝ:tunc demonioꝝ currus descẽderũt
in mare: ꝛ electi dei quos mors ipsa te/
nuerat in canticis letitie remanerẽt cum
christo.Ut ƀm triplicis intelligentie for/
mam aĩe gẽtiles ꝛ mortui vocarentur ad
vitam:ꝛ illud multiformiter apparet cõ/
Apoc.6. pletuz qd̓ Joãnes ait.Uidi ꝛ ecce equus
albus ꝛ qui sedebat super eum/data est il/
li corona/ꝛ venit vincens vt vinceret.
¶ Equus eteniz albus cui presidet chri
stus/ipsa est primitiua ecclesia/ipse pmi/
tiuus electoꝝ ꝯuentus. Sedẽs igitur in
equo albo christus est rex iustitie/cui da/
ta est a p̃re corona victorie/ƀm q̓ homo
est:nõ ƀm q̓ deus:qui reuera venit vin
cens vt vinceret:vt mũdum ꝛ mũdi pn
cipem debellando pstraret/sicut ipse allo
quens discipulos suos/de seipso testatus
Joan.6. est dicẽs.In mũdo q̃dem pressuram ha/
bebitis:sed cõfidite q꞉ ego vici mũdum.
Hec sane victoria illa est/qua non mõ ty
rãnicum iudeoꝝ regnuz/verũetiam ꝛ gẽ
tiliũ christi sceptro subiecit:sicut ipe suis

famulis promisit/dicens.Nolite timere Luce.12.
pusillus grex q꞉ complacuit patri vestro
tradere vobis regnũ.Ut eniz semen isrl' Exo.1.
diu se affligẽtes supauit egyptios:ꝛ dele/ ꝛ.j.
tis chananeoꝝ sentibus/illoꝝ obtinuit
hereditatem.Ita christianoruz genus iu Libro Jo
daicam superauit perfidiam: ꝛ deuictis sue.
idolorum cultoribus/romanum toto or/
be occupauit imperium.

¶ De scd̓o signaculo. Cap̃l'm 2m.

NOn sic se hñt signaculorum
mẽte:vt statutos limites pe
nitus in nullo cõicent: sed
sicut solet fieri in obserua/
tione semẽtis.Neq̃z eniz al/
tero anno ordeum altero triticum seu fa
bam/aut si qd̓ sil'e pitus terre iacit agrico
la:sed manẽte adhuc alio in pulueribus
terre/aliud atq̃z aliud seminat in ordine
suo:ꝛ eodẽ item ordine ꝛ qñq̃z preposte/
ro ea que seminauerat ꝯgregare festinat.
Licz ergo scd̓m signaculũ ab obitu moy Deut.vlt.
si/ꝛ ex quo iosue filius Num obtinuit p/
lationem in ppl'o israel inchoasse dixeri/
mus:pugne tñ ille que in deserto sunt ha Nũ.34.
bite/viuẽte adhuc moyse famulo dñi/q/
bus ruben ꝛ Gad ꝛ dimidia tribus ma/
nassen possessionibus sunt locate/ad scd̓z
nõ est dubium ptinere sigillum:cum nec
dum primũ ex toto ꝯsumationẽ acciperet.
¶ In scd̓o itaq̃z sigillo chananeoꝝ bella
ꝛ alioꝝ quoq̃z gẽtium ꝯtinent cõflictus:
quotq̃z a diebus iosue vsq̃z ad dauid regẽ
in libro ipsius iosue/ꝛ in libro iudicũ scri
pta sunt.Quibus nimirum assimilata fo
re constat ingẽtia illa christianoꝝ infide/
liumq̃z certamina:que post primos chri/
sti apl'oꝝ ꝛ iudeoꝝ ꝯflictus in ppl'o gen/
tili ꝯsumata leguntur. Usq̃z.vz.ad tpa Cõ
stantini:qñ noua hierl'm ecclesia.s.petri
regali est coronata fastigio:quẽadmoduz
ꝛ vetus illa hierl'm in tribu iuda/nõ aliã
respicit per ꝯcordiam q̃z occidẽtalem ec/
clesiam sicut ediuerso oriẽtalem samaria.
Multe deniq̃z fuerunt familie iude/mul
te vrbes ꝛ castella ꝛ vici/sola tm̃ hierl'm Josue.15
electa est in tẽpluz dñi ꝛ vrbem regalem.
Et nimiruz latinoꝝ ecclesie multe sunt/

alijs alie digniores:sed tñ vexilluz regni/
romane est solẽniter attributum ecclesie.
In oibus itaqꝫ iudeoꝝ ⁊ chananeoꝝ cõ/
flictibus/christianoꝝ ⁊ paganoꝝ certami
na designata sunt:excepto ꝙ in cõtrario
sese pugne respiciũt:ita vt ibi chananeo/
rum casus victoria extiterit iudeoꝝ:chri
stianorum vo casus/ruina extiterit paga/
norum.Nõ poterant christianos subire
mortem pro christo/nisi in paganoruz vi
ctoria.Judei nãqꝫ victores erant/cũ iugu
lare poterãt chananeos. Christiani tunc
magis vincũt/cuz pro christo in corpore
moriunt. Chananei tũc ruebãt/cum iu/
deoꝝ perimebant mucrone.Pagani tũc
cadebãt/cum ꝯuertebant ad christũ:cuz
ꝑcussi gladio/spũs carnaliter viuere desie
bant.Miro ergo mõ vita iudei/mortem
preciosam christiani designat:mors autẽ
illius detestabilem vitã.Sed ⁊ vita cha/
nanei/mortẽ spũalem pagani:ruinam vo
eius beatissimã vitam.Tũc enim iudeus
male morit/cuz miser christianus deserit
christum suũ.Tũc felix chananeus cadit
in ꝑlio/cum verã paganus vitam recipit
qui est christus.Quia vo magnum istud
ecclesie prelium:in quo antiquus ille ho
stis priuatus est regno suo:imperio.s.ro/
manoꝝ/qd possederat a diebus antiquis
non sine christianoꝝ sanguine ⁊ infinite
multitudinis occisione cõmissum est:re/
cte in aptione scdi sigilli scriptũ est in li/
Apoc.6. bro Apocal. Et cum apuisset sigillum
scdm/audiui vocem scdi aialis dicentis.
Ueni ⁊ vide.Et vidi : ⁊ ecce equus ruf/
fus/⁊ qui sedebat sup eum/datũ est illi vt
sumeret pacẽ de terra:⁊ vt iuicem se ho/
mines iterficiant:⁊ datus est illi gladius
magnus.Quid enim in h loco per equũ
ruffuz/nisi paganoꝝ exercitus designat?
Apoc.12 qui iccirco ruffus eẽ di sicut ⁊ draco ma
gnus:qꝛ semp sitiens christianoꝝ sangui
nem/⁊ freqũter fundens/illius se made/
fecit ⁊ fedauit cruore. Qui autẽ sedebat/
regem significat paganoruz:in qbus re/
gnabat homicida ille magnus/qui voca
Apoc.6. bat diabolus ⁊ sathanas/cui datus est gla
dius magnus:potestas.s.faciẽdi iudiciuz

⁊ verbum acutum/ad inserẽdam in pre/
cepto resistẽtibus sibi necem/ƀm qd desi/
gnatuz est in gladio goliath:gladius go primi Regum.17.
liath.s.vt seminaret scandaluz iter frẽs ⁊
fratres/assumpta occasione verbi dei:qui
lz volens pacem abstulerit/coronam ta/
men martyrij ministrauit inuitus.

Cap.3m. De tertio sigillo.

Erminatis in Dauid chana
neoꝝ ꝑlijs/occasione scisma/ scdi reg.8
tis:que facta est in regno ei9 tertij reg.
vt scinderet in duo:orta sunt 12.⁊ infra
inter filios israel ⁊ iuda gra/
uia nimis ⁊ frequentia bella : ita vt sese
mutuis deuastarẽt mucronibus . Sed ⁊
syri qui erant decõtra/pugnare ceperũt tertij reg.
ꝯtra israel:cõtra filios aũt iuda qui erãt 15.⁊.14.
ex hac parte philistijm ⁊ alie finitime na
tiones:⁊ vsqꝫ ad tpa assyrioꝝ/crebrius sa
tis bellis ⁊ pene cõtinuis vtriusqꝫ regni
pplm afflixerunt:ita vt in diebus açaelis qrti Reg.
vsqꝫ ad iternitionem ꝯsumptus esset ab x.⁊.13.
exercitu syrie ppls israel:ƀm ꝙ predixe/ qrti reg.8
rat in spũ Helyseus ꝓpheta. Quoruz
oium similia acciderũt in ecclesia christi
sub tertij signaculi aptione : inchoata q/
dem a diebus Cõstantini augusti:termi
nata vo in tpibus aut circa tpa Justinia/
ni:qui post Cõstantinum augustum ma
gnus fuit ⁊ ipse in numero principũ ro/
manoꝝ.Sicut aũt illo tpe separate sunt tertij Re/
decem tribus a domo iuda:ita ⁊ nunc oc gum.12.
culto dei iudicio actuz est:vt grecoꝝ ec/
clesie scinderent multiplr a latina/desce/
rentes domũ petri ⁊ successoꝝ eius:⁊ cõ
stituẽtes sibi caput ꝯstantinopolitanum
epm.Jnuẽte sunt tñ in populo israel ali/
quãte reliquie:e qbus fuere illa septẽ mi tertij reg.
lia viroꝝ:qui non curuauerũt genua sua 19. ⁊ ad
ante baal:⁊ in grecis silr.Erant quoqꝫ i/ Rom.xj.
ter eos qn potius nõ inter sed supra eos qrti reg.2
helyas ⁊ helyseus ⁊ filij ꝓphetaruz qui
erãt in hierico:pro qbus eremite viri san
ctissimi/⁊ ꝑcipue monachi/sanctitatis in Ut basili9
grecoꝝ partibus dati sunt:quoꝝ alta vi/ Athana.
te insignia admirari potius possumus qꝫ Crisosto.
presumere.Errauerũt filij israel ⁊ iuda: ⁊ alij.
ꝓuocantes deum patrem suoꝝ in adin/ tertij reg.
uentionibus 12.15.16. ⁊.j.

uentionibus suis:sed tñ in filijs iuda bo
na vtcūqꝫ opa sunt repta:eo ꝙ eēnt aliq
reges in hierl'm de qbus dictum est per
singulos eoꝝ fecit qd erat rectum in cō/
spectu dñi:sicut ediuerso.De vno quoqꝫ
rege israel dicit scriptura:qd fecerit ma/
lum in ꝯspectu dñi:qꝛ nimiꝝ latina eccle
sia:que velut altera tribus iuda/custodi/
ta eit a christo.Non vsqꝫ adeo pmissa est
errare cum grecis:qui aut vix aut nunqꝫ
ab erroꝝ sordibus/imunes extitisse legū/
tur.Qui ergo ꝑpter scelera ei⁹ excitauit
regez syrie ꝯ israel/ipse pp pares excessus
incitauit regē psaꝝ ⁊ eoꝝ exercituz ꝯ gre
cos.Aliqñ tñ vicerūt reges israel exerci
tum regis syrie:⁊ aliqñ gētes psarum vi
se sunt velle ꝯuerti ad fidē christi:⁊ mul
ti eoꝝ baptiçati sūt credētes sicut greci
tradiderūt in noie eius.Ibi hieroboam
abiecit sacerdotes dñi:ne sacerdotes fun
gerenꝛ:fecitqꝫ sibi sacerdotes excelsoꝝ ⁊
idoloꝝ/que posuit in dan ⁊ bethel : ⁊ no
uissime achab/occisis ꝑphetis dñi/cōsti
tuerunt pro eis idolatras ⁊ ꝑphas baal.
Hic heretici epi/⁊ precipue ꝯstantinopo
litani psecuti sunt catholicos sacerdotes:
statuētes in eoꝝ locis arrianos epos.In/
gressa nāqꝫ est ꝯstātinopolitanū impiū al
tera illa hieçabel cuz familia spurcissima
scꝫ gens gothoꝝ:que semel arriana effe/
cta/ad expugnādos sacerdotes catholi/
cos/⁊ ꝯstituēdos arrianos ⁊ macedonia/
nos epos:nō mō auxiliata est in malum
verūetiam extupauit ⁊ vicit : cuius filia
velut altera athalia ad fedādam domum
iuda:hoc est latinoꝝ ecclesiam in diebus
Zenonis impatoris/pars ipsius gētis ef/
ferre preliādo trāsiuit. Et sciēdum ꝙ cū
de aliqua femina bona vel mala testatur
scriptura in canonicis libris:iccirco cuz
aliqua secta vel ecclesia sonat in textura
cōcordie : qꝛ solent huiuscemodi magne
femine hēre secuz familias viroꝝ ac mu/
lierum/quoꝝ sit cum eis in bono vel ma
lo vnus spūs ⁊ vna voluntas. Hoc ergo
mō hieçabel illa pessima cum gēte barba
ra gothoꝝ:que ingressa est aulam orien/
talem/⁊ facta est quasi vxor ꝯstantinopo

[Left margin notes:]
Qrti reg.12 14.15.18 tertij ⁊ qr ti Reg.c. multis.
tertij reg. 20.⁊ quar ti.13.c.
tertij reg. 12.
tertij reg. 16.18.19
Vide in le genda scti martini pa pe.
Vide in le genda scti Siluerij.
Vide cro/ nicā archi/ epi floren/ tini pte.2. titulo.12.

litani augusti ꝯuenire dignosciꝛ.Athalia
vo cum patre gothoꝝ/que intrauit ita/
liam:quo tpe vandali quoqꝫ ⁊ longobar
di /ac si alteri philistijm irruperūt de fi/
nibus suis/ad psequēdam ecclesiaz:vt cō
plereꝛ illud vaticinium Esaie prophete. Esa.9.
Vertit syriam ab oriente ⁊ philistijm ab
occidente:⁊ deuorabit israel toto ore.Qr
vo gētes iste/que sub tertij aptione signa/
culi/arriana ipietate subuerse sunt/initē/
tes arrianis epis/vise sunt subuertere ve
ram fidem.Recte bestia illa neqꝫ in qua Dañ.7.
quattuor in Daniele inixa ꝑnunciantur Apoc.6.
capita in libro Apocaly.equo nigro simi
lis eē perhibeꝛ:qꝛ nimirum albi esse non
poterāt/que christum lumē veruz in suis
pectoribus nō habebant. Sessor huius
equi reges ⁊ epi arriani fuere. Hec vtiqꝫ
psecutio nō ab alienis sed e medio eccle/
sie orta est:qui tñ decursis annis/in exte/
ras conualuit nationes . Qui.vꝫ.arriani Ibidem.
epi recte stateraz in manu baiulasse dicti
sunt:qꝛ de patre ⁊ filio ⁊ spūsancto quis
eēt maior aut minor/dialecticis disputa/
tionibus ingrebant:qd cauēdum eē ele/
ctis dei vox/que īter quattuor aialia audi
ta est/cōmouit dicēs.Bilibris tritici de/ Ibidem.
nario vno:⁊ tres bilibres ordei denario
vno:⁊ vinū ⁊ oleum ne leseris.In triti/
co enim designaꝛ intelligentia typica:in
ordeo historica:in vino moralis : ꝯtēpla/
tiua in oleo.His intelligētijs itelligunꝛ
catholici/his disputationibus sese inquā
tum possunt execentur tuenꝛ:vt ꝺm eas/
dem intelligētias pie interpretentur que
scripta sunt:fidei magis ⁊ pietati inten/
dentes/qꝫ sensibus ⁊ humilitatis magis
gratia promerentes qꝫ studio.

De quarto sigillo. Cap.4m.

Vartum sigillum qd sequi/
tur post predictū ab ascensu
helye sumpsit exordium.Et
in Eçechia rege iuda:vt su/
perius diximus/ꝯsumatur.
Cuius.vꝫ.sigilli apertio a tpe Justiniani
augusti inchoata est. Terminata vo sub
Gregorio papa 3o ⁊ çacharia:circa quoꝝ
tpa inchoata est aptio qrti sigilli/ablato

a ꝯstātinopolitanis augustis/romane pa/
trocinatu ecclesie:⁊ collato Carulo fran
quarti Regum.13. corum ꝑncipi ⁊ successoribus eius. Sub
quarto itaqꝫ sigillo post vniuersa prelia
açaelis ⁊ benadab filij eiꝰ secuta sunt bel/
la assyrioꝝ:sub q̄bus regnum israel qđ
quarti Regum.17. erat in samaria vsqꝫquaqꝫ defecit:sola in
successione Dauid tribu iuda relicta. In
ecclesia v̄o post bella pfica secuta sunt p̄/
lia saracenoꝝ/occupātibus eisdem chri/
stianoꝝ fines:⁊ duabus q̄si alis extēsis in
oriētem ⁊ occidētez/ſm ꝙ p̄dixit Esaias
ꝓpheta in typo regni assyrioꝝ. Cū eniz
metueret achaç a facie rasim regis syrie ⁊
Esa.8. filij romelie. Hec inter cetera locutus est
Esaias ꝓpheta. Pro eo ꝙ abiecit ppulꝰs
iste aquas syloe/que vadūt cum silētio/⁊
assumpsit magis rasim ⁊ filium romelie:
ꝓpter h̄ ecce dn̄s adducet sup eos aquas
fluminis fortes ⁊ multas/regez assyrioꝝ
⁊ oēm gloriā eius:⁊ ascēdet sup oēs ripas
eius:⁊ ibit per iudam/inundans ⁊ tran
siens vsqꝫ ad colluz:veniet ⁊ erit extēsio
alarum eius/implēs latitudinē terre tue
o emanuel. Dicit aūt h̄ Esaias q̄si de po
pulo assyrioꝝ:sed qđ ait:erit extēsio alaꝝ
eius/implēs latitudinem terre tue o he/
manuel/apte inuit in hoc verbo qđ non
tam de pplꝰo illo locutus est q̄ꝫ de poplꝰo
saracenoꝝ/per quē videmus tam inume
ras deuastatas ecclesias. Culpa aūt preci
pue huius ruine orta in gēte grecoꝝ que
abiecit aquas syloe:que vadūt cum silen
Joan.9. tio:hoc est p̄dicationes ⁊ doctrinas apo
stolice sedis. Syloe nāqꝫ/teste euangelio/
interpretať missus:similr ⁊ Aplꝰs. Aque
igiť syloe/decretales sunt eplꝰe apostolice
sedis/seu ēt doctrine scōꝝ patrum nr̄oꝝ
que preponunť fidelibus cum silētio:eo
ꝙ in pace vocati sumus a deo/nō tam ti/
more humano q̄ꝫ diuino/tenemur sāctis
De sepatione grecoꝝ a romana ecclia vide archiepm florē. i cronica pte.3. titu.22. doctoribus ⁊ romano pontifici obedire.
At grecoꝝ ecclesie fugientes ꝯsortia lati/
noꝝ/cum beatū Petrum aplꝰoꝝ ꝑmum
⁊ ecclesiam ipsius/principē ecclesiaꝝ ne/
gare nō possint:ne illi cēsura ecclesiasti/
ca subijci cogerenť:ad terrenos ꝑncipes
hn̄t ꝯfugium/eligētes magis mundano

culmini/q̄ꝫ christi vicario obedire:⁊ he/
reticis ep̄is magis q̄ꝫ catholicis subiace/
re. Qr igiť istud magis elegerūt q̄ꝫ istud/
iusto dei oipotentis iudicio/date sunt in
manus saracenoꝝ:per quos vt cuiusdaz
magni fluminis illuuione ipulse domus
rena posite corruisse noscunť. Necesse est
enim vt domus corruāt/que in petri nō In historia Ecclesiastica.⁊ Augu.ꝯtra arrianos.
residēt fundamento. Uerum qr latinum
quoqꝫ pplꝰm error sedauerat arrianus/ne
cesse erat vt participarēt calici/qui socij
extiterāt delictoꝝ. Multas nāqꝫ latinoꝝ
ecclesias in affrica ⁊ in hyspanijs scitas:
⁊ alias atqꝫ alias in littoribus maris con
stitutas/gens ipsa pestifera occupādo de/
leuit. Quasi ergo sepe scriptus pplꝰs alas
suas extēdit ad volādum/implēs latitu/
dinem terre christi:quia egressus a locis
suis versus oriētem ⁊ occidētem/dilata/
tus est in robore suo. Cum ꝓphetia ipsa
cuius tam sunt clara mysteria/nec dum
ſm totum videať esse cōpleta. Cōplebi/
tur aūt sub sexta apertione/que sub quar
ta esse cernimus inchoata:cum sub eadē
intelligētia illud quoqꝫ ꝯsumationē acci
piet/qđ scriptum est in Daniele ꝓpheta. Dan.7.
Bestia quarta/quartū regnuz erit in mū
do/⁊ destruet vniuersaz terram. Igiť sub quarti Regum.17.
quarto signaculo p̄ualētibus assyrijs hu
miliata est supbia israel:⁊ sub aptione q̄r
ti signaculi/p̄ualētibus saracenis/humi/
liata est supbia gentis grecoꝝ : datis illis
magnis ecclesijs/que patriarchatus fun
gebanť honore in manus alienoꝝ ⁊ ꝑmi/
tiuis illoꝝ sedibus in potestatē inimici.
Defecit ēt in eis imitatio illa sanctoꝝ:de
qua extollebanť apud latinos ⁊ similitu/ quarti Regum.1.
do helye ⁊ helysei ⁊ filioꝝ ꝓphetarum/
qui erant in hierico. Haud dubiū ꝓpter
illud qđ dn̄s dicit in euāgelio. Qđ altuz Luc.16.
est hoibus/abhominatio est apud deum.
Nec illud moueat qđ cōstantinopolita/
nus impator manet vsqꝫ ad p̄sens in glo
ria sua:qr aliud est qđ ptinet ad munda/
nos principes:aliud qđ ad clerum:aliud
qđ ad arma militaria : aliud qđ ad leges
diuinas. Sicut eni illo tpe alius erat rex
egypti:alius rex israel qui ⁊ ꝯfugerat ad
ipsum.

ipſum. Sic in nouo teſtamento aliud eſt
qđ pertinet ad mundanum imꝑatorem:
aliud qđ ad paſtorem orientalis eccleſie:
quoꝝ vnus qui dictus eſt ꝯſtantinopali/
tanus aduerſus romanū pontificem/qui
eſt vt ita dixerim/de filijs ⁊ de domo da/
uid/potētia imperatoris ſe uite curauit/
quaſi excuſationem habeat apud deum:
qui obſiſtēte humana potētia/diuino tñ
examini in fine relinqꝫ iudicādus. Quā/
tertij Re/ uis eni decem trib⁹ recederēt a deo patrū
gum.12. ſuoꝝ ⁊ a domo dauid/vſqȝ ad tpa aſſyrio
quarti Re/gum.17.ꝭ rū:nō deerāt tñ q q̄rerēt deū ſuū ⁊ ado
rarent in tēplo dñi qđ erat in hierl'm:de
tertij Re/ quoꝝ nūero erāt illa ſeptem milia viroꝝ
gum.19.⁊ q nō curuauerūt genua ſua ań baal. Uñ
ad Ro.xj ⁊ helyas qui fuerat de galaat/miſſis litte
tertij Re/ ris ſuis ad ioram/increpauit eum valde
gum.17. ꝙ nō ambulauerit in via ioſaphath pr̄is
ſcđi para/li.21. ſui/ſed in via regum iſrael. Sil'r ⁊ Hely/
ſeus cum veniſſet ad eum achab rex iſrl'
cum ioſaphat rege iuda ⁊ iterrogauit eū
q̄rti reg.3 reſpōdit. Uiuit dñs exercituū in cuius
ꝯſpectu ſto:ꝙ ſi nō vultū ioſaphat regis
iude erubeſcerem/nec attēdiſſem qdem
te/nec reſpexiſſem. Hec iccirco dico/vt i/
Ut Criſo. telligamus a ſimili ſcōs patres grecoꝝ
Baſilius. ſemp adheſiſſe aīo pontificibus romanis
Atha.⁊c̄. q̄ȝdiu ꝯſtātinopolitani impatores poſſe/
derunt Italiā. Qđ tñ bonum ex eo tp̄e
quo romanū impium trāſlatū eſt ad frā
cos. Et tam multe grecoꝝ eccleſie date
ſunt in manus inimicoꝝ ſuoꝝ/occaſione
diuortij ⁊ pſecutionis:necnō ⁊ diuiſione
terrarum defecit penitus in gēte grecoꝝ
adeo vt ſicut tribus iſrael elongate ſunt
corpore a tribu iuda: ita eccleſie grecoꝝ
recederēt aīo a latina eccleſia: ita vt iam
in eis ex magna parte videamus comple
Apoc.xj. tum qđ ſcriptū eſt in libro Apocalypſis.
Atrium qđ eſt foris tēplum eijce foras:⁊
ne metiaris illud q2 datum eſt gentibus.
Sane idem ppl's ſaracenoꝝ/cui datū eē
cernimus atrium tēpli:oſtēſū eſt in ſpe/
Apoc.6. cie equi pallidi:⁊ qui preſidebat vocabaꝛ
mors. Haud dubium ꝙ maumeth ⁊ ſuc/
ceſſores ipſius qui tam infinite multitu/
dinis factus eſt occaſio ⁊ cauſa mortis:

quouſqȝ veniat ille qui vocaꝛ infernus: Apoc.6.
de quo ⁊ dr̄:⁊ iſernus ſequebaꝛ eū. Quā/
uis enim ſub aptione quarti ſigilli fecit
equus iſte tot mala ſup terrā:nihilomi/
nus tñ ferocitas ipſius vſqȝ ad ſextū ſi/
gnaculum pſeuerare debet. Et ſi nō deſit
alia clades inter vtrunqȝ tempus perti/
nens ad operationem q̄nti ſigilli:de qua
ſi dabitur poſſe in ſequenti loquemur.

¶ De quinto ſignaculo. Cap.5m.

Pertio quinti ſignaculi in/
choata eſt a diebus Zacharie
pape:qui reſpicit in ꝯcordia
Ezechiam regē iuda. A die/ q̄rti reg.18 ⁊.j.de pa/
bus deniqȝ pape zacharie ce pa zacha.
perūt reges francoꝝ/romanū obtinere i/ vide archi
perium. Fuit enim rex babylonis:cuius epm florē
primo facta eſt mētio in libro regū/ami/ tinū in cro
cus Ezechie:nec minus ꝑmi reges fran nica.pte.2
coꝝ/amici pontificum romanoꝝ. Sane titu.14.
circa finem ſurrexit rex alius in babylo/ quarti Re gum.20.
ne:per quem humiliata eſt valde ſupbia q̄rti Reg.
hierl'm:ſm ꝙ ⁊ nunc a diebus Henrici 24.25.
primi impatoris alemanoꝝ/qbuſdam in/
tricatis queſtionibus anguſtaꝛ eccleſia.
¶ Et ſciēdum:ꝙ ſub q̄nto ſignaculo fa
cta eſt primo mētio de babylone:nimirū
q2 multitudo chriſtianoꝝ que a ꝑncipio
eccleſie pro maiori quātitate bonoꝝ dici
poterat hierl'm/iam nūc pro infinita nu/
meroſitate maloꝝ dicenda eſt poti⁹ baby
lon:q̄ȝuis nec tūc defuerint qui ptinerēt
ad babylonē:nec mō qui ptinēt ad hie/
ruſalem. De quoꝝ numero ſunt ⁊ illi de
qbus in aptione q̄nti ſigilli dictū eſt in
libro Apocaly. Uidi ſub altare dei aīas i/ Apoc.6.
terfectoꝝ ꝓpter verbum dei/⁊ ꝓpter te/
ſtimoniū qđ habebāt. Dictū eſt h̄ de il
lis inocentibus:qui ꝓpter verbum dei ⁊
teſtimonium veritatis qđ hn̄t in ſemet/
ipſis/occiduꝛ in ſinu matris eccleſie a fi
lijs huius mūdi. Siue q2 nolūt ſepari a
ſinu matris eccleſie in tp̄e ſupboꝝ:ſiue q2
ſic traduꝛ incorporati/vt nequeāt ſepa/
ri. Sicut nōnunq̄ȝ accidit in eccleſia dei/
⁊ etiam cū ꝯſurgit ⁊ regnum aduerſus Matt.24
regum in ppl'o chriſtiano. Et aliqui non
attendētes tpalem proſperitatem:ſed tñ

ne faciant irritum iuramentum et primam fidem eligūt magis mori in simplicitate sua et trucidari a militibus aduerse partis: q̄z soluēdo iusiurādum peccare in facie dei sui. Et tales q̄dem martyres multos assidue lucrat̄ ecclesia. Sed q̄m plerūq̄ res venit in dubium/qui sint illi et cuius meriti deus ipse melius nouit q intelligit cogitationes humanas: et qua q̄sq̄ itentione in rebus dubijs dirigat̄.

De sexto signaculo. Cap. 6m.

Sextum signaculuz vñ cepit supius dictuz est: sed et nunc q̄ locus exigit/memorari nō piget. Sub magnis illis viris qui pphetauerunt in babylone/postq̄z desolata est ciuitas hierusalē. Ezechiel.s. et Daniel/sextuz signaculuz prediximus inchoasse. Sub quo. vz. sexto signaculo preter h̄ qd̄ percussa est a medis babylō: que fuit metropolis chaldeoꝝ/due q̄zmaxime tribulationes orte sunt ↄtra filios israel: in q̄bus et timore insolito cōcussa sunt corda filioꝝ isr̄l: et magna post timorē ↄsolatione firmata. Fuit aūt haruz p̄ma que legit̄ in libro Judith nabuchodonosor regis. Altera que legit̄ in Hester sub Assuero rege magno: q regnauit sup cētum viginti et septem ꝓuincias. Scd̄m hec oportere accidere sub sexta aptione nō solum de cōcordie serenitate manifeste colligimus: verūetiam de sexta parte libri Apocaly. in quo ꝑcutienda tradit̄ noua babylon/et regnare oportere duos reges ipios: quoꝝ vnus sextus esse dr̄: septimus alius. De quoꝝ. vz. primo dr̄ vnus est: de altero nōdum venit: et cum venerit op̄ illuz breue tp̄s manere. Et q̄dem hoꝝ primus similis erit nabuchodonosor regi assyrioꝝ. Alius similis aman/qui erat scd̄s a rege assuero: sub quo decretum erat piclitari modis oīb⁹ pp̄l̄m hebreoꝝ: nisi eis diuina clementia mirabil̄r affuisset. Hoc tñ/vt iam dixi/simile nō est b̄m carnem sed b̄m spūm. Nimirum q̄ victoria illa hebreoꝝ que data est a dño in vtraq̄ tribulatione nō respicit victoriam carnis/sed victoriam spūs eoꝝ. s. qui morientes pro christo triūphabunt sicut olim de aduersarijs suis. Uñ et in Daniele de sexto rege dr̄ q̄ sctōs altissimi ↄterat: et de septimo supra q̄z credi pōt vniuersa vastabit. Tēpus aūt q̄n hec erūt dico manifeste q̄ ꝓpe est: diem aūt et horam dñs ipse nouit. Quātuz tñ b̄m coaptationē ↄcordie extimare queo/si pax ↄcedit̄ ab his malis vsq̄ ad annuz millesimuz ducētesimum incarnationis dñice: exinde ne subito ista fiant suspecta mihi sunt oīmodis et tēpora et momēta. Erit aūt tunc tribulatio/qualis nō fuit ab initio: sicut apte liquet ex aptione sexti signaculi in libro Apocaly. vbi iter cetera scriptum est. Reges terre et p̄ncipes et tribuni/et diuites et fortes/et oīs seruus et liber abscondēt se in speluncis et petris montium: et dicēt montibus et petris/cadite sup nos: et abscondite nos a facie sedentis sup thronū/et ab ira agni: q̄ venit dies magnus ire ipsoꝝ: et q̄s poterit stare? Uerum tp̄s sextum duplex esse prediximus liquet q̄ iter duas illas tribulationes futurum est. Haud diutinum spatium quātulecūq̄ pacis: vt qui poterint ꝑoris ptrāsire supplicia/queāt resumptis viribus tolerare sequentem.

De septimo signaculo. Cap. 7m.

Septimum signaculū inchoatum est a diebus vltimis neemie: sb̄ quo edificati sūt muri hierl̄m. Aptio sigilli septimi erit ex eo tp̄e quo capiet̄ bestia et pseudo ꝓpheta: et mittent̄ in stagnum ignis. Breuissimuz aūt eē puto tēpus septime aptionis: q̄ et in Apocaly. scriptum est. Et cum apuisset sigilluz septimū/factum est silētium in celo q̄si media hora. Ego aūt mediam horā in loco isto pro dimidio anno accipiēdum eē puto. Quid tñ de hoc verius sit iudicio dñi relinquēdum est. Hec de septē signaculis et aptionibus eoꝝ necessaria dicta sunt: vt oñderemus quo ordine et quo ꝑfectu ꝑduxerit deus opa sua ad fines seculoꝝ: in sexto ordine et tp̄e tribulatio validissima facta sit: et quēadmodum eoꝝ similia ↄsumāda

Supra prima pte tertij libri. c. 20.
Dañ. 5.
Judith. 4
Hester. 3.
Uide istuz sup Apo.
Apoc. 17
Judith. 2. et infra.
Hester. 3.
Dañ. 7.
Matt. 24
Apoc. 6.
Neemie. 1 vel Esdre 2°. c. 2. et 3
Apoc. 19
Apoc. 8.

consumanda sint in ecclesia dei: vt regescat reuera in septimo tpe is qui creauit oia ab operibus suis. Ut enim in principio seculi in sex diebus cōpleuit fabricaʒ totius mūdi: septimo aūt die requieuit ab opibus suis: ita ⁊ in opibus seculoꝝ termini ꝯstructi sunt ab ipso ꝺm pfectioneʒ ipsius numeri / qui preteriri nō possunt. Et sicut sexto die passus est christus / ita sexto tempore preijt passio / vt sequatur sabbatum requietionis.

Gene. 2.

¶ Explicit secunda pars tertij libri de septem apertionibus.

¶ Incipit liber quartus. Caplm pmū.

Ost initia primi libri: qui in fundamento huius opis iactatus est: secuti sunt scōs ⁊ tertius / in qbus de precipuis concordiarum locis ꝺm terminos denarij ⁊ septenarij numeri breuiter ac succincte tractauimus: ostēdentes in vtroqʒ libro qꝫ in sex tpibus prefinitis adeo pseuerauit labor in pplo dei: ⁊ qꝫ eo aucto in sexto tpe / quies in septimo data sit: Qꝫ vo sequētes eosdem terminos nōnulla ptermisimus infra ipsos / opʒ nos in h̄ quarto libro de oibus que occurrūt ꝺm textū libroꝝ gñaliter agere: vt si cui forte non sufficit spālis sermo / sufficiat gñalis: si tū ex multis que aperta sunt ⁊ pspicua in illis / se fidelē exhibere curauerit / que ob nimis venerāda archanaqʒ mysteria / occupatis circa multa mentibus / sese reddūt obscura. Si ad reʒ veniamus. ¶ Multꝭ ac lucidissimis scripturaruʒ testimonijs pbari pōt: qꝫ sicut ex carne que de limo terre sumpta est ⁊ aia rōnali cōstat vnus hō: ita ex duobus populis vocatis ad fidem / quoꝝ vnus ꝑpagatus est ex semine habrae ꝺm carnem: alius spūaliter genitus est in fide oiuʒ electoꝝ dei edificatur ecclesia. Et qdem vt caro spūʒ: ita is qui ꝺm carnē natus est / psecutus est eum qui ꝺm spūm: lʒ nec in illo pplo defuerint filij spūs / nec in isto filij carnis: pro qbus inter vtrūqʒ testamētum mira cōcordia

Gene. 2.
Archana / sius i symbolo.
Gene. 16. ⁊. 21.
ad Gal. 4

data est. Uerum qꝛ ꝑpter paucos filios spūs qui fuerūt ibi / nō erant vsqʒ in finē tolerādi filij carnis aliqd gestum est ad litteram per singulas distinctiones gñationum decem: in qbus ostēderet distantia eoꝝ qui ꝺm carnem nati sunt / ⁊ eoꝝ q ꝺm spūʒ: ne qs iter reprobos ⁊ electos datam cōcordiam eē putet: cuʒ h̄ vix nāqʒ aut raro accidit / ⁊ nō magis iter electos ⁊ electos / pro qbus etiam inter reprobos ⁊ reprobos: vtpote iter gētem ⁊ gentem similitudo cōcordie reperit. Nō enim vt inter agar ⁊ sarram similitudo cōcordie querēda est: sed veluti iter sarram ⁊ helysabeth / iter habraā ⁊ zachariam ⁊ horuʒ siles: nimirum qꝛ caro nr̄a ꝺm aliqd vite ppetue cōseruata est: ⁊ ꝺm aliqd reproba ⁊ obnoxia morti. Duplex est enim causa similitudinis veteris testamēti ad nouū. Aliqñ eni designant duo populi in duobus electis. Aliqñ in duobus: quorum vnus reprobus alius electus fuit. Quare hoc? Quia populus ille antiquus qui genitus est ex habraam ꝺm carnē / ꝺm aliqd reprobus / ⁊ ꝺm aliqd electus fuit. Fuit enim electus quoad eternā salutem: sed nō fuit electus ad hoc vt maneret tpaliter vsqʒ in finem ꝑpter ipsectionē suam: sed quousqʒ veniret ille pplꝰ qui ꝺm spiritum nasceret: dicēte de vtroqʒ scriptura. Eijce ancillam ⁊ filium eius: non erit heres filius ancille cū filio libere. Uerbi grā. Agar ⁊ sarra due femine fuerūt vxores vnius viri: ⁊ tū vna synagogam reprobam / altera electam designauit ecclesiam. Si aūt submota agar agimus de sarra ⁊ rebeccha: que ambe pariter fuerunt sancte femine ⁊ vxores patriarcharuʒ: in loco. s. illo vbi dicit scriptura de isaac: qꝫ intātuʒ dilexerit rebeccham vxorē suam vt dolorē qui de morte matris acciderat tēperaret: tūc mutata similitudine sarre ipsa sarra significat sinagogā: non quoad reprobos / sed quoad electos: rebeccha q̄ successit illi / electam de pplo gētili electo per fidem que est in Christo ecclesiam.

¶ Sciēdum quoqʒ qꝫ cōcordia non ꝺm totuʒ exigēda est: sed ꝺm qꝫ clarius ⁊ eui-

Gene. 21.
Luce. 1.
Geñ. 16. ⁊. 2j.
ad Gal. 4
Geñ. 16. 21.
Geñ. 24.
Ibidem.

dentius est non ẜm cursum historie sed
ẜm qd. Neq; enim q2 iter habraam & ça/
chariam/isaac & ioānem baptistam/iacob
& hoiem christum iesum assignamus cō/
cordia3:iccirco querēdus est in çacharia
fili⁹ancille/aut in ioāne & hoie christo ie/
Gen.25. su vxores & filij carnis sicut in isaac & ia/
&.46.49 cob:sed tñ in rebus ꝓprijs ꝑtinentib⁹ad
In primo rem. Ut enim ꝑsona filij similis est ꝑsone
a.31. patris:& tñ alia est ꝓprietas pr̄is/alia filij.
Ita nouū testamētum si̾le est veteris te/
stamēti:& tñ alia est ꝓprietas veteris te/
stamēti/alia noui : in qbus ꝓprietatibus
similitudo nō est : quatenus & in hoc qđ
est dissimile/nō vnum sed duo esse intel/
ligant̾. Sicut ergo sunt arbores sylue plu
rime/que in stipitib⁹ sunt si̾les : sed tñ in
ramis folijsq; dissi̾les:sic & duo testamēta
in reb⁹qdem gñalibus similia sunt/sed in
spālibus dissimilia. Quocirca in oibus
que scripta sunt in veteri testamēto per
singulas portiones & maxime ẜm carnē
querere ꝯcordiam errare est:& sub vna le
ge cōcordie velle cuncta ligare decipere.
Nō enim exigēda est similitudo ꝯcordie
vbi nō est sed vbi est. Nō eni3 supstitio/
so exactori subiecta est in hac ꝑte satisfa/
ctio ingerētis:sed fideli pectori presto est
gr̄a presidētis. Neq; enim debitu3 est vt
nō liceret ei qui cuncta fecit in sapia ire
quo vellet:& gñalib⁹/vt ita dixerim/filis
interserere diuersos colores/q multo am
plius varietate sua/telaru3 supficiem de/
corarēt:& appareret qd differat iter tela3
& telā:sed fuit sicut & illud:ita & istud ne
cessarium in gñe suo:quatenus & per id
qđ si̾le est discat qui legit similia eē opa fi
lij operu3 patris:per hoc qđ dissi̾le itelli
gat alia hec alia illa fuisse. Quāuis hoc
ipsum qđ dissi̾le est nō sit dissonum a ve/
ritate:qnimo eo magis necc̄iu3 quo ipsa/
Athana. met regula exigit veritatis. Eteni3 quia
in symbo⁹ alia est ꝑsona patris/alia persona filij/alia
d.31.pri/ ꝑsona spūssancti:& tñ similis est ꝑsona fi/
mi. lij/ꝑsone patris similis persona spūssan/
cti:patris & filij oportebat eē aliqua ope/
ra que ꝓprietate similitudinis ꝑtinerent
ad ꝑsonam patris:aliqua que ꝑtinerēt ad
personam filij/aliqua ꝑtinerēt ad ꝑsona3
spūssancti:& in eis oibus similitudo con
cordie. Quia v̊o pater infudit gr̄am suā
in cordibus electoꝝ/infudit filius/infu/
dit spūssanctus:siqdem dona illa inume
ra que cōmemorat psalmista cum dicit.
Ascēdisti in altum/cepisti captiuitatem/ Psal.67
accepisti dona in hoibus : ita sunt patris
qūo filij qūo spūssancti:oportebat eē ali
qua opa que nō ꝑtinent ad cōionem cō/
cordie/respicientes ꝑsonas trinitatis:sed
magis ad ꝓprietatem donoꝝ tam in pri/
mo statu:qui ꝓprie refert̾ ad patrem/q̄3
in scđo qui ꝓprie refert̾ ad filium:q̄3 in
tertio qui ꝓprie vel quadam ꝓprietate ꝑ/
tinet ad spiritūsanctum. ¶ In primo si/
qdem statu segregata sunt a corpore con
cordie nōnulla de scriptis ꝓphetaru3 in
scđo & tertio/q̄3 inumera scripta vel opa
que nequaq̄3 ẜm concordiam ꝯtēplanda
sunt/sed ẜm itelligētiam spūale3. Ut ostē
datur q sicut dona spūalia patris sunt a
quo oia/ita sint & filij manātis ex ipso pa
tre per quem oia/ita sint & spūssancti in
quo oia:qui cū sit vnus idem a patre fi/ In primo
lioq; ꝓcedit. Ut enim ostēdat̾ ipsa dona sen.d.xj.
nō alia eē in patre/alia in filio/alia in spi/ & in sym/
rituscō:sed eadem plurimūq; id ipsu3 i/ bolis.
uenit̾ significatu3 in veteri testamēto qđ
in nouo:ita vt & duobus vl̾ tribus signi/
ficātibus iueniat̾ ꝓcedere vnū significa/
tum. Sane cū duobus vel tribus dixi nō
qdem indifferēter/sed ẜm qd. Ubi enim
e duobus significātibus inuenit̾ ꝓcedere
vnum significatu3:ostendit̾ q a patre fi/
lioq; ꝓcedat. Ubi autē ex tribus vnum/
ostendit̾ q vna sit opatio patris & filij & Ut creatio
spūssancti. Sed iam nūc scribēde sunt ꝑ in pncipio
ordinem gñationes/nec alie quā annota/ scđi sen.
te sunt in scđo libro : nec ad aliud q̄3 qđ
ibi digessimus:sed vt ibi qđ decursu cō/
cordie agētibus nobis in eodem libro de
certis terminis tempoꝝ & etatibus secu/
loꝝ pretermissum est. Hic facta recapitu
latione minutius exequamur : nō qdem
multiplicātes digressiones in effusiones
verboꝝ:sed exhibētes vbertatē fructus
in simplicitate sermonis. Ibi qdem mul
tiplicanda

tiplicanda ſunt verba vbi poſſunt hinc
⁊ inde queſtiones moueri. Ubi aũt que/
ſtiones cõpoſite ſunt/opꝫ id qđ quereba/
tur paucis ſermonibus exhiberi. Licꝫ er
go librum iſtum reſpectu trium precedẽ
tium gñalem dixerimus: nõ ideo tñ ma/
ad Ro. 9. ior verboꝝ copia expectanda eſt: ſed ma/
gis ſm illud ſermonem breuiatum faciet
dñs ſup terram. Et pmo qdem ſcribẽde
ſunt gñationes carnis/ptinentes ad ve/
Gene. 16. tus teſtamẽtum. Deinde gñationes ſpũs
21. ⁊ .j. ptinẽtes ad nouũ: h eſt ab habraam vſqꝫ
Luc. 1. ad çachariam patrem Joãnis baptiſte: ⁊
ab eodem çacharia vſqꝫ tpa nr̃a: ſiue alio
mõ vſqꝫ ad ꝯſumationem ſeculi. Preceſ/
ſerunt aũt ibi decem ⁊ vndecim gñatio/
nes: in qbus initiatum fuit vetus teſta/
mẽtum/incipiẽtes a primo parẽte. Pre/
ceſſerũt ⁊ hic ſimilr̃ decem ⁊ vndecim/in
qbus initiatum eſt nouũ: incipientes ab
Oçia rege iuda: in cuius diebus/vt ait
Aug. 18. Aug. in libro de ciuitate dei: initiatꝰ fuit
de ci. c. 27 pplꝰs romanus/⁊ miſſi ſunt a deo ꝓphe/
te: qui venturum Chriſtum in mũdum
ꝓphetico ſpiritu nunciarent.

Capitulum 2m.

Gene. 5. Adam. Seth. Enos. Caynan
Malaleel. Zareth. Enoch.
Matuſalem. Lamech. Noe.
Gene. x. ⁊ Sem. Arphaſath. Sale.
xj. ⁊ .j. Heber. Phalech. Reu. Seruch. Na/
chor. Thare. Habraam. Iſaac. Jacob. Ju
Math. 1 das. Phares. Eſrom. Aram. Aminadab
Naaſon. Salmon. Booç. Obeth. Jeſſe.
Dauid. Salomon. Roboam. Abias. Aſa
Joſaphat. Joram. Ocoçias. Joas. Ama/
ſias. Oçias. Joathan. Achaç. Eçechias.
Manaſſes. Amon. Joſias. Joachim. Je/
chonias. Salathiel. Zorobabel. Abiud.
Helyachim. Açor. Sadoch. Achim. E/
liud. Eleaçar. Mathan. Jacob. Joſeph.
¶ Ab Adam vſqꝫ ad Jacob gñones. xxj
⁊ a Jacob vſqꝫ ad Oçiam gñones. xxj.
⁊ ab Oçia vſqꝫ ad chriſtum gñones. xxj.
Oẽs gñones ab adam vſqꝫ ad chriſtum
ſexagintatres: harum viginti vna vſqꝫ .ſ.
ad Jacob in nudam arboris ſtipitem re/
putate ſunt. Porro ſub quadragintadua
bus hoc eſt a Jacob vſqꝫ ad chriſtũ/mul
tiplicatis ramis duodecim tribuũ ⁊ mul
tarum ramuſculis familiarũ gẽtium ar/
bor ipſa germinauit ⁊ ꝓtulit fructũ ſuũ:
ſicqꝫ in chriſto rege ꝯſumationẽ accepit.
Eodem mõ ab Oçia vſqꝫ ad Joſeph ge
nerationes. xxj. exinde vſqꝫ ad pſens ge/
nerationes. xl. Igit adam primus parens
reſpicit Oçiam regem iuda: qui regna/
uit in diebus Eſaie ꝓphete: qui ſicut adã Eſa. 1.
ob culpam elationis fedatus pudore lu/ Gene. 3.
xurie. Ita Oçias ob reatum ſupbie pol/ ſcđi para/
lutus eſt imũditia lepre: ⁊ vterqꝫ expul/ li. 27.
ſus eſt de loco ſctõ. Alius .ſ. de paradiſo: Hiſdem
alius de ſanctuario dñi. Nimirum qꝛ ⁊ ſi locis.
vterqꝫ prius bonus ⁊ iuſtus/vſurpando
tñ vetitũ vterqꝫ puaricator ⁊ culpe ob/
noxius effectus eſt. Sed ⁊ illud ad cõcor
diam ptinere nõ eſt dubium: ꝙ ſicut eua Ibidem.
pma mater corrupta per ſerpẽtem genuit Geñ. 4.
geminos in peccato: quoꝝ iunior a pri/
mogenito iterfectus eſt. Ita vt traditur
tpe predicti Oçie mater populi romani/
que vocata eſt Rhea vel Ilia geminos
concepit de ſtupro: ⁊ nihilominus pmo/ Augu. de
genitus iuniorẽ occidit. Sane prima illa ciui. 18. c.
etas obtulit mũdo magnos patres vſqꝫ 21.
ad Noe: a qbus diſſeminatũ eſt totũ ge
nus humanum: ita a diebus Oçie miſſi
ſunt diuinitus ipſi ꝓphete in potẽtia ſpi
ritus ⁊ virtute verboꝝ. Ut qm̃ verbum
dei reuelãdum in carne/⁊ vẽturũ dei ſpi
ritum ad hoies nũciarent: necnõ ⁊ filios
ſpũales gignẽdos eſſe per verbum dei in
pplo gentili: in quo Roma obtinet prin
cipatum in ea: virtutis potẽtia precede/
rent ſancti dei ꝓphete: in qua erat filius
⁊ dñs ꝓphetarũ cũ ſanctis ⁊ electis ſuis
circa finẽ vẽturus. Uñ ⁊ ipſi ꝓphete nu
bes dicti ſunt: ſicut hi qui preceſſerãt in
virtute ſignorũ celoꝝ/noie nũcupati/di
cente vno eoꝝ qui eſt clarus ⁊ inclitus Eſa. 45.
inter ipſos. Rorate celi deſup/⁊ nubes
pluant iuſtum: aperiat terra/⁊ germinet
ſaluatorem. Quare aũt celos ⁊ nubes po
ſuit: rorem quoqꝫ ſimul ⁊ pluuiam: niſi qꝛ
ex illis pmis ꝓphetis/qui ducebãt vitam quarti Re
ſolitariam. Helya .ſ. ⁊ helyſeo/⁊ filijs ꝓ/ gum. 2.

phetarū qui erant in hierico: verba sub/
tilia ⁊ spūalia/⁊ vtiq₃ ꝑtinentia ad eum
spūm quo erāt imbuti subtiliter distilla/
bant. Ab eis aūt qui venerunt post eos a
diebus Oçie nō tam ros subtilis q̄₃ ver/
bi pluuia descēdere cepit: vt auditis ver
bis manifestis de incarnatione verbi dei
Psal. 41 aperiref cor v̄ginis/qđ erat sitiēs ad deu₃
fontem viuū/cōcipiens filium germina/
ret oiu₃ saluatorem. Uerum hec iccirco
Scđo tra/ dico/vt non elabaf a memoria nr̄a id qđ
cta. c. 26. iam diximus in libro scđo/cum ageretur
27. de lineis gn̄ationum/geminam. s. fuisse li
neam a diebus Helye ⁊ Esaie ꝑpter my
steria filij ⁊ spūssancti. Et vt sciamus ꝑ/
tinere ad cōcordiam carnis ⁊ spūs colla/
tionem antiquoꝝ patru₃/qui secuti sunt
adam in ꝑcreatione carnis vsq₃ ad Ha/
braam/isaac/⁊ iacob: ⁊ sanctoꝝ ꝑphetaꝝ
scđi Pa/ qui missi sunt a diebus Oçie in potentia
rali. 27. ⁊ verbi vsq₃ ad Joānem baptistā. Ceteru₃
quarti Re qđ dictum est de rore celoꝝ ad cōcordia₃
gum. 14. ꝑtinet spūssancti: que qualiter iterserēda
sit cōcordie patris ⁊ filij: aut ēt in tertio
statu in suo ordine accipiēda: in scđo hu/
ius operis libro sufficienter dictum est.
Gene. 5. ¶ Cōpletis aūt decem gn̄ationibus ab
7. 8. adam/facta inundatione diluuij ꝑdidit
peccatores terre: liberās de medio eoru₃
iustu₃ Noe ⁊ domū eius: ⁊ saluu₃ faciēs
illum in archa in qua ⁊ reliquie aialium
simul cū eo saluate sunt: vt esset pro semi
Matth. 1 ne sup terram. Porro ab Oçia vsq₃ ad
salathiel decem gn̄ationes fuerūt/sicut ⁊
ab Adam vsq₃ ad Noe. Et sicut illuc in
Gene. 7. vndecima gn̄atione venit diluuiu₃ ⁊ ꝑ/
didit fornicatores terre: ita hic quoq₃ in
vndecima gn̄atione facta est inundatio
gētiu₃ ꝯtra babylonem: ⁊ cōpleta est ſm
Hiere. 51 litteram ꝑphetia Hieremie/dicētis. Su/
scitauit dn̄s spūm regu₃ medoꝝ ꝯtra ba
bylonem. Cōpletis aūt a sem gn̄ationi/
Gene. 18. bus decem/misit deus duos angelos qui
19. subuerterēt sodomam ⁊ gomorrā. Et cō
pletis a çorobabel eiusdem numeri gn̄a/
tionibus/missis duobꝰ magnis angelis.
Luc. 1. Hoc est Joāne baptista/⁊ hoie Jesu chri
sto ad ppl̄m sceleratu₃/subuertit deus in
spiritu domum israel ⁊ domū iuda: ⁊ ex/
tincta est in illis ois aia viuens: exceptis
dūtaxat illis qui ꝯfugerūt ad ecclesiam:
ſm q ⁊ Loth ꝯfugit in segor: vt in ea sal Gene. 19.
uaret aiam suam. Hoc est enim illud qđ
per Apl̄m dr̄. Reuelaf ira dei sup omne₃ ad Ro. 1.
ipietatē ⁊ iniustitiam hoiu₃ eoꝝ/qui iu/
stitiam dei in iniustitiam detinēt. Ut aūt
aluei sui ad cursu₃ sermonis vnda recur
rat. Ab adam vsq₃ ad habraā gn̄ones vi/ Gene. 5.
ginti: ⁊ ab Oçia vsq₃ ad Jacob/qui fuit 7. xj.
ꝯtēporaneus çacharie patris Joānis ba/ Matth. 1
ptiste: siqdem senex erat qn̄ genuit Joā/ Luce. 1.
nem/gn̄ationes viginti. Qualr̄ aūt cōue
niant sibi in parilitate cōcordie/habraam
⁊ çacharias/sarra ⁊ helysabeth/isaac ⁊ io
annes baptista/iacob ⁊ hō christus Je/
sus: duodeci₃ patriarche ⁊ duodeci₃ apo
stoli: in scđo huius opis libro sufficienter
dictum est. Cōcordāt eni₃ in significatio/
ne ⁊si nō oino in causis: q₂ alterum hoꝝ
magis aiale fuit/alterum spūale. Sic re/
beccha mater iacob cōcordat cum maria Gen̄. 25.
matre dn̄i: quia vtraq₃ ſm hoc designa/ Luce. 2.
uit ecclesiam. Sic ⁊ rachel mater ioseph
⁊ beniamin/que fuit vxori Jacob cōcor/ Gen̄. 30.
dat cum mr̄e Joānis ⁊ iacobi: q₂ vtraq₃ Math. 20
significat spūalem ecclesiam. Sic ruben
cum Andrea/qui primo venit ad Chri/ Gen̄. 46.
stum: sic iudas fortis manu cum Petro Joan. 1.
fide robusto. Sic ioseph amatus a patre Gen̄. 49.
cum ioāne spālius dilecto a christo. Sic Gen̄. 37.
Dan quem ostēdit ioānes: imo per eum Joā. vltᵒ.
spūssanctus in Apoca. amotu₃ de ordine Apoc. 7.
patriarcharum cum iuda: qui sublatus
est de numero aplōꝝ. Sic manasses ⁊ ef/ Matt. 27
fraim cū mathia ⁊ ioseph/qui cognomi/ Gen̄. 41.
natus est iustus. Sane a iacob p̄triarcha Act. 1.
vsq₃ ad Dauid regem velut absconditi
fuere patres: ne sub eis cronica tempoꝝ
scriberef. Et ideo nihil certi exceptis ꝑ/
mo ⁊ scđo ⁊ vltimo sub gn̄ationibus pa/
trum assignari pōt/nisi cōfuse ⁊ sine ordi
ne supputatis. xij. gn̄ationibus hinc ⁊ i/
de similia satis opa ꝯsumata cernuntur.
Porro a Dauid vsq₃ ad Achaç patrem Matth. 1
eçechie distinctus est per gn̄ationes cur/
sus concordie: ⁊ rursus occulto quodam

mysterio totidem gñationibus pene im
mutatus. Nec mirum tñ si causa myste/
rij itelligit. Si enim tria tpa ista ad simi/
litudinem triuȝ ꝑsonarum nõ frustra ꝓ/
prijs signis distincta eē ꝑpendimus apte
hoꝝ primum sub ꝯfusa quadam caligine
pactum est. Secõm ac si in claro lumine
⁊ veluti luce meridiana: qꝛ anteq̃ȝ Chri/
stus veniret in mũdum/occulta erãt ni/
mis cõsilia ⁊ eloquia dei/exinde aũt ape/
riri ceperũt. Siq̃dē ab adam vsq̃ȝ ad ha/
braam ⁊ vsq̃ȝ ad moysen/satis oñdit deus
volũtatem suã: in q̃bus oportebat hoīeȝ
Gen. 2. 7 iustificari. Q̃ñq̃dem ⁊ ade vnaȝ tm̃ asso/
14. 17. ciauit vxorem/sicut ⁊ noe ⁊ sũmo sacer/
doti melchisedech ostēdit sacrificiuȝ pa/
nis ⁊ vini: ⁊ habraã priusq̃ȝ eum circũci/
di preciperet iustificauit per fidem. Que
tñ oia ⁊ similia occulta fuerũt post ea sub
littera legis/donec verus dauid veniret
prime ad in mũdum: qui manifeste faceret consilia
Cor. 4. cordium: ⁊ illuminaret abscondita tene/
brarum. ¶ Q̃ð aũt in Ezechia rege iu/
da imutatus est cõcordie cursus: vt non
oino ex equo se respiciãt duoꝝ tpa testa/
mētoꝝ ad illam ꝑsonam trinitatis rese/
rēduȝ est/que nõ genita nec ingenita no/
minat: nimirũ qꝛ idem spũs a patre cum
filio missus est. Miro eniȝ mõ ipse filius
Joan. 9. cum sit oino similis patri oportebat illuȝ
sicut ipse sibi testimoniuȝ ꝑhibet oino si/
milia opari. Sed qꝛ is qui dictus est spũs
veritatis ab ipso qui est veritas simul ⁊ a
In primo d. xj. patre ꝓcedit/oportuit in nouo testamēto
Jaco. 2. misericordiaȝ duplicari ⁊ supexaltari mi
ad Ro. 5. sericordiam iudicio: vt vbi abũdauit de/
lictum supabũdaret gratia/dicente dño.
Joan. 8 Qui sine peccato est vestrum/ille in pec/
cantem mulierē primus lapidem mittat.
Hoc ergo tam archanũ ⁊ tam iocũdum
quarti Re mysterium significatũ fuit/sicut iam di/
gum. 20. ximus in gestis Ezechie: cui postq̃ȝ di/
⁊ Esa. 38. ctum est/disponi domui tue qꝛ morieris
⁊ non viues: reuerso sole retrorsum in si/
gnum additi sunt q̃decim anni. Quare
eni reuersus est sol retrorsuȝ/nisi vt quo/
Joan. 1. dãmõ duplicarent dies ſm illud euãgeli
ste: gratiam pro grã dedit nobis. Magne

siq̃deȝ misericordie fuit ꝙ per baptisma/
tis sacramētum preterita delent peccata:
sed maioris est ꝙ post baptisma per peni
tentiam ⁊ effusionem lachrymarũ datur
iterum indulgētia nascētiuȝ delictoꝝ di/
cente aplõ Jacobo. Infirmat q̃s in vo/ Jaco. 5.
bis inducat presbyteros ecclesie ⁊ orent
sup eum: vngētes eum oleo in noie dñi:
⁊ oratio fidei saluabit ifirmũ: ⁊ si in pctõ
sit remittetur ei. Igit a iacob vsq̃ȝ dauid
⁊ a xp̃o vsq̃ȝ ad extrema tpa siluestri ꝯfu
sis hincide rebꝰ: ⁊ velut in fasciculo col/
ligatis/absq̃ȝ certo ordine rõnis: aut nu/
mero gñationum opa similia gesta sunt:
vt. vȝ. ipsum sit cõcordie causa ꝙ sub tot
⁊ totidem gñationibus obscura tpa trã/
sierũt. Gesta sunt tñ silia opa in vtriusq̃ȝ
tenebrosi tpis spatio satis clara: inter que
illud magnuȝ opus postea que de christo
⁊ duodecim apostolis dicta sunt/memo/
rãdum puto: ꝙ sicut post duodecim pa/
triarchas moyses ⁊ aaron viri nominati
eduxerũt pplm de egypto: ita post duo/ Exo. 14.
decim aplos electi sunt a dño paulus ⁊ Act. 13.
barnabas: qui prepararēt viã pplo fideli
egressuro de synagoga iudeoꝝ: vt trans/
euntes per deserta gētilium/itroirent in
terram fluētem lac ⁊ mel. Sic ⁊ obeunti
moysi successit iosue: qui diuisit septē tri Deut. vltº
bubus hereditatem: sic recedenti paulo a Josue. 13
regione asye/successit ioãnes: qui scripsit
libruȝ Apocalypsis septem ecclesijs que Apoc. 1.
fuerũt in ea. Viuente adhuc iosue posse/
derũt filij israel ex magna parte terram
chananeoꝝ. Viuēte adhuc sancto Joãne
obtinuerũt ex magna pte fideles largas
possessiones gētilium. Obeũte iosue cõ/ Libro iu/
flixerunt gētes ille cum filijs israel mul/ dic. ⁊ pmi
to tpe: vsq̃ȝ. vȝ. ad tēpora dauid regis. Et Reg. 4.
obeũte Joãne pugnauerũt pagani cõtra
christianos vsq̃ȝ ad tpa sancti Siluestri.
In tpe illo non erat rex vnctus in israel:
vsq̃ȝ. vȝ. ad tps saul ⁊ dauid: ⁊ in tpe isto primi Re/
qð decursum est a christo vsq̃ȝ ad beatuȝ gum. x.
siluestrum ⁊ ꝯstãtinum augustuȝ nõ fuit
rex solēniter vnctus crismate in populo
christiano: sed vnusq̃sq̃ȝ viuebat arbitrio
suo. Fuit aũt longa cõcertatio inter co/

scdi reg. 3 mum saul in tribu beniamin ⁊ domum
Dauid in tribu iuda: ⁊ nihilominus vt
tradūt historie iter ephesinā ⁊ romanam
ecclesiaz. Obtinuit aūt domus iuda: ob/
tinuit ⁊ romana ecclesia. Intātum enim
preualere visus est: vt ibi legit: policrates
ephesinus eps de obseruatione pasce: vt
accensus sup hoc çelo victor papa cōtra
scismaticum ⁊ complices eius oēs pene
oriētales ecclesias excōicaret. ¶ Duode
cim vo gñationes veteres: in qbus cōsu/
Matth. 1 mata sunt hec mysteria/sunt iste. Jacob.
Judas. Phares. Esrom. Aram. Amina/
dab. Naason. Salmon. Booç. Obeth.
Jesse alio noie dicit Jsai: vt p/ mi Regū 16. 17. ⁊ li ra Matt. 1. c. Jesse. Dauid. De primo non di quot an/
noꝝ erat qñ genuit Judam. De vltimo
dicitur quot annoꝝ erat iesse/qñ natus
est ei Dauid cum decem pscriptis viris
⁊ ideo nō incōgrue a iacob annumerādi
sunt. Infra has duodecim gñationes ge/
sta sunt mysteria duoꝝ signaculoꝝ: pmi
vz. ⁊ scdi. In nouo quoqz testamēto duo/
decim vt iam dixi gñationes decurse sūt
ab incarnatione dñi vsqz ad extrema tpa
sci Siluestri pape: gñationes dico spūa/
Luce. 3. les non carnales/sm q christus triginta
annoꝝ erat qñ cepit acquirere sibi filios
per euāgeliuz suū: ⁊ debet esse de iure ois
eps aut sacerdos. Triginta itaqz anni cō
putādi sunt in nouo testamēto per singu
las gñationes: ꝯsideratis annis romano/
rum pōtificum ⁊ impatoꝝ: si tñ nō sunt
false cronice que occurrūt: qm̃ qdem in
diuersis diuersa legi: qzuis ꝯtēnenda sit
nimia scrupulositas in hac pte. Nec pro
decem aut duodecim annis si culpa scri/
ptoꝝ vitiate sunt cronice qōnes mouen
de: qr satis est ifidelis/q pro minima par/
ticula vniuersitatem ꝯtēnit. Tenet enim
credere hō fidelis qd minus est vbi psto
est q maius est: ne qñ dicat. Quia vidisti
Joan. 20. me credidisti: beati qui nō viderūt ⁊ cre
diderūt. Si eniz incuria librarioꝝ in cul
pa fuit: vt nō recte seruaret in oibus ite/
gritas cronicarum: nec multū curādum
si parūper discordat: nec mihi qui mini/
ster suz verbi aut cōcordie vitio iputan/
de/sed magis cōburēde igne fidei/imita/
to viro illo fideli: qui ad verbum dñi di/
cētis: vidi te sub ficu/ꝓtinus rñdit ⁊ ait.
Magister tu es filius dei: tu es rex isrl. Joan. 1.
Sic (inquā) admirāda sunt opa spūssan/
cti potius qz ad vnguem scrutanda: vt ⁊
in eo qd dari pōt proficiat itellectus: ⁊ in
eo qd differtur/cōmendet fides. Ut igit
sequamur eas cronicas: que vobis occur
rere potuerūt ab anno icarnationis dñi/
ce vsqz ad annum qntūdecimum impij
tyberij cesaris: quo anno sicut credit ba/ Luce. 3.
ptiçatus est christus annoꝝ triginta. Et Ibidem
ab anno sextodecimo impij tyberij cesa/
ris. i. ab eo quo baptiçatus est Christus
vsqz ad annum qntūdecimuz/ex eo quo
Petrus apls sedit Rome: ⁊ vsqz ad an/
num quartū Neronis pacti sunt anni tri
ginta. Ex eo aūt tpe vsqz ad nonum an/ Uide cronicam archiepi florētini ⁊ alias: vt tripartitaz/⁊ ecclasticā. ⁊ Eusebiū cesariēsez de tpe.
num pōtificatus Cleti pape ⁊ impij do/
mitiani annū septimum anni xxx[ta]. Ex
eo vo anno vsqz ad annuz nonū Euaristi
pape ⁊ impij Adriani sunt anni xxx[ta]. ⁊
sic de ceteris. Uerum hec in reliqs annis
eatenus assignāda studioso ⁊ curioso le/
ctori/cui forte magis vacat relinquimus.
Utilius vo fore cēsemus/si noia pontifi/
cum aut impatoꝝ/sub qbus singule gñā/
tiones ꝯsumate sunt/seriatim notamus:
vt sciat lector quo tpe hoc vl illud ⁊ sub
quo pontifice aut impatore gestuz fuit: ⁊
vt ex hoc maxime ꝯsiderari queat parili/
tas gñationum. Cap. 3m.

Prima gñatio peracta est sub
dño Jesu christo/ab anno i/ Luce. 1. ⁊ 3.
carnationis sue vsqz ad an/
nuz baptismi. Scda sub btō
petro pncipe aploꝝ ⁊ impa/
toribus romanis gaio/claudio/⁊ nerone.
Tertia incipiens sub nerone ꝯsumata est
in diebus Cleti pape ⁊ domitiani augu/
sti. Quarta incipiēs sub domitiano/ꝯsu/ Uide cronicā archiepi ⁊ aliorum.
mata est sub papa euaristo ⁊ adriano im/
peratore. Quinta incipiens sub adriano
ꝯsumata est sub papa thelesphoro ⁊ anto
nino augusto. Sexta incipiēs sub anto/
nino/ꝯsumata est in diebus sotheris pa/
pe ⁊ marchi imperatoris. Septima inci/
piens sub eodem impatore/cōsumata est
sub papa

sub papa victore ꝛ helio augusto. Octa/
ua incipiens sub eodem helio/cōsumata
est sub pōtiano papa ꝛ maximo augusto.
Nona incipiēs sub eodem maximo/ꝯsu/
mata est in diebus sixti pape ꝛ valeriani
augusti. Decima incipiēs sub eodem va/
leriano/ꝯsumata est sub marcellino papa
ꝛ diocletiano augusto. Undecima inci/
piēs sub diocletiano/ꝯsumata est sub bea
to papa Siluestro ꝛ Constantino impa/
tore: qui primus christianum ampliauit
impium. Porro ꝯgñatio 12ª gi cepit sub
eodem papa ꝛ eodem impatore: ꝛ ꝯsuma
ta est sub liberio papa ꝛ ꝯstātino arriano
ꝛ filio ꝯstātini: q post annos fere q̄ttuor
iulianū apostatā successorē accepit. Igit
p(ri)mi Re/gū.x.ꝛ.16 duodecima gñatione a iacob cepit hēre
regem vnctū oleo ppl's israel: ꝛ 12ª gño/
ne a christo cepit hēre regem christianū
ppl's gētilis: calcatis ꝛ supatis in vtroq;
ppl'o vnice fidei inimicis. Ibi quoq; ele/
cta est hierl'm/ꝛ sublimata sup oia taber/
nacula Jacob: hic Romana ecclesia sup
oēs orientales. Utriq; nēpe hierl'm in ꝯsi
mili/vt iam dixi gñatione: ꝯcessa est sub/
limitas regni. ¶ Sciēdū vō q hō chri/
Esa.61.ꝛ Luce.4. stus Jesus/qui vnctus est a spūsancto re/
gnat in ppl'o christiano. Rex est pater ꝛ
sacerdos. Uñ ꝛ his qui sunt christi, Pe/
p(ri)me Pe/tri.2. trus ait. Uos aūt genus electum/regale
sacerdotiū. Pertinet enim regia maie/
stas ad diuinitatē: sacerdotis humilitas
ad humanitatem. Propter h enī ꝛ per
psal.109. psalmistā dr. Tu es sacerdos in eternū/
ƀm ordinē melchisedech. Fuit enī mel/
Gene.14 chisedech sacerdos dñi ꝛ rex salem: ꝛ ƀm
hoc oportebat romanū pontificem eē si/
mul regem ꝛ sacerdotē. Qd itelligēs Cō
stātinus impator btō pape Siluestro/im
perialem quā ipse tenere videbat/tanq̄
debitā christo regi/sponte obtulit digni/
tatem. Uerūtñ q: regnum christi non est
Joan.15. ex hoc mūdo: sic visū fuit romanis pon
tificibus/debitam semp a Christo accipe
potestatem. Ut tñ vsum tpalis regni/vel
potius bonū corporalis regiminis illis
cogerent pmittere/qui mūdi gloriā que/
runt: ne hi qui iuxta Apl'm militāt deo/
implicarentur tpalibus negocijs. Non secūde ad Timo.2.
solum aūt pter hoc: sed q: vt hoc ita fie
ret causa mysterij exigebat. ¶ Scimus
enim q in primo statu precesserūt signifi
cantia. In scdo successerūt significātia ꝛ
significata. In tertio amotis significātib⁹
sequunt tm̄mō significata. Quare hoc?
Quia significātia ad patrem ꝛ filium/si/
gnificata vō ad spiritūsanctum. Et q: pa Athana. i symbolo
ter solus a nullo est: oportebat in pmo sta
tu precedere significantia. Quia filius ꝛ
spūssanctus simul sunt ambo ab vno pa
tre/oportebat succedere in scdo statu si/
gnificantia pariter ꝛ significata. Quia so
lus spūssanctus a patre ꝛ filio est/oporte/
bat in 3º statu sequi tm̄ significata. Hoc
est in voce septimi angeli/cū ceperit tu/ Apoc.10.
ba sua canere. Igit qd in veteri testamē/
to designabāt reges iuda: cōsumatum est
sub nouo testamēto in christo ꝛ in ponti
ficibus romanis. Et q significauerūt im
peratores romani a Constantino/ꝛ dein
ceps cōsumabit circa finem mundi/cum
subiecerit dñs Jesus oēs inimicos suos psal.109.
sub pedibus suis. Quia ꝛ sūmos pontifi
ces/qui sunt veri reges aiarum: ꝛ reges
qui mūdana facerēt iudicia/ob scriptam
cām mysterij oportebat hēre ppl'm chri/
stianum vtriq;: quia sic voluit ꝛ disposuit
deus. Ita oportebat nihilominus icede/
re vtrūq; cōcordie sermonem: vt assimi/
lata veteribus noua/partim ostenderent
ꝯsumata in regibus: partim in pontifici/
bus romanis: qnimo in toto corpore ec/
clesie/psertim vbi aliqd mysticum occur ad Ro.12
rit: q: oēs fideles vnū corpus sumus in
Christo.

Capitulum 4m.

Et aūt statuta meta teneatur
iter duodecī/incipiamus a
13ª gñatione/pcurrentes ab
eadem vsq; ad achaz duode
cī gñationes. Primus post tertij Re/gum.1.
Dauid/qui fuit duodecimus a iacob re/
gnauit Salomon: per quē donauit deus
sapiam ꝛ pacē ppl'o israel. Scds roboam tertij Re/gū.12.15
sub quo diuisus fuit regnū dauid in iu/
da ꝛ israel. Tertius Abia. Quartus Asa.
Quintus Josaphat: q habuit amicitiam tertij reg.22

q̃rti reg. 8 9. xj. & 12 ibidē. 14.

& vnitatem cum impijssimo rege israel. Sextus Jorā. Septimus ochozias/ quē occidit iheu. Octauus Joas: qui & ipse occisus est in peccatis suis. Nonus amasias: qui & ipse sicut pater & auus occisus est in scelere suo. Istos tres reges impios qui occisi sunt gladio excludit euāgelista a genealogia saluatoris. Decimus quoqꝫ a salomone fuit Ozias: a cuius dieb⁹ missi sūt ꝓphete annūciare aduētum christi in carne. Incipiētibus Esaia & Osee primis oiuꝫ ꝓphetarum: qui libros ꝓpheticos edidisse noscunt. Undecimus Joathan filius eius. Duodecimus Achaz: in cuius horologio reuersus est sol decē gradibus in diebus ezechie. Hec de veteri. ¶ Sub nouo quoqꝫ testamēto scribende sunt per ordinem gñationes. vz. a 13ª vsqꝫ ad 24am: vt notatis tpibus Romanoꝝ pontificum & impatoꝝ sciamus per singulas vnde agēdum sit. ¶ 13ª gñatio a christo pacta est sub romanis pontificibus. Felice. Damaso. Sirico. Et impatoribus romanis. Juliano. Jouiniano. Ualētiniano: & Gratiano. ¶ 14ª peracta est sub romanis pōtificibus. Anastasio. Innocētio. Et impatoribus romanis. Theodosio. Archadio: & Honorio. ¶ 15ª pacta est sub romanis pōtificib⁹. Coismo. Bonifacio. Celestino. Sixto. Leone: & impatore romano Theodosio minore. ¶ 16ª pacta est sub romanis pontificibus. Hilario. Simplicio: & impatoribus romanis. Marcelliano. Leone. Zenone. ¶ 27ª pacta est sub romanis pōtificibus. Felice. Gelasio. Anastasio. Symaco: & impatoribus romanis. Zenone supscripto & Anastasio. ¶ 18ª pacta est sub romanis pontificibus. Hormisda. Joāne. Felice. Bonifacio. Joāne. Aghabito. Silverio: & iperatorib⁹ romanis. Justino & Justiniano. ¶ 19ª gñatio pacta est sub romanis pontificibus. Uigilio. Gelasio. Joāne: & imperatoribus romanis. Justiniano supscripto & Justino minore. ¶ 20ª pacta est sb romanis pōtificibus. Bñdicto. Gelasio & Gregorio doctore magno: & ipatoribus romanis Tyberio & Mauritio. ¶ 21ª pacta est sub romanis pontificibus Sabiniano. Bonifacio & alio bonifacio. Deodato & alio Deodato. Bonifacio & Honorio: & impatoribus romanis. Foca. Heradio: & Cōstantino. ¶ 22ª pacta est sub romanis pontificibus. Silverio. Joāne. Theodoro. Martino. Eugenio. Uitaliano: & impatore romano Cōstantino: qui impauit vigintiocto annis. ¶ 23ª pacta est sub romanis pontificibus Deodato. Dōno Agatone. Leone. Bñdicto. Joāne. Canone. Sergio. Et impatoribus romanis. Cōstātino. Justiniano. Leontio. ¶ 24ª pacta est sub romanis pontificib⁹ Joāne. Sisinio. Constantino. Gregorio. Et impatoribus romanis. Tyberio. Justiniano. Philippo. Anastasio. Theodosio. Leone. Hucusqꝫ post romanos ꝯstantinopolitani impatores tenuerūt Romā a qua Romani dicti sunt. Exinde exigētibus culpis eoꝝ & erroribus infinitis vocati sunt Frāci & ad extremū alemani/ ad ꝓcurationem Romani impij. Et tenuerunt illud gñationibus circiter sexdeciꝫ: de qbus in sequētibus suo loco agef. Ut añ vigintiquattuor gñationuꝫ. i. duodecim & duodecim cōcordiam ostēdamus: hoc est a salomone vsqꝫ ad achaz: & a 13ª gñone ecclesie vsqꝫ ad 24or. Opꝫ nos a prima earuꝫ/ hꝫ est a 13ª iterato incipe: & ordinatis duobus parietibus gñationuꝫ inserēdo/ vt ita dixerim/ fila filis telam inchoatam pficere. Que. vz. gñatio: qꝫ sub papa Liberio inchoata est. Ab ipso repetēdus est numerus duodecim sequētiuꝫ gñationuꝫ: quousqꝫ ascēdaf ad vigesimā quartam.

Matth. 1

Ozias alio noīe dicit Azarias. q̃rti reg. 15 Esa. 1. & Osee. 1. c. q̃rti reguꝫ 15. 16. 20. & Esa. 38.

Uide cronicā archiepī florētī. Eusebium de tpe. historiam tripartitam & ecclicaꝫ: & fasciculuꝫ tēporum.

Capl'm 5m.

Ertiadecima gñatio a iacob pacta est sub salomone filio dauid regis iuda. Sub hac gñatione dedit deus pacem pplo israel: & regeuit terra a prelijs gētium regnāte salomone: cui et sapia magna data est ad discernēduꝫ iter verum & falsum: & scire de oibus rōnem. ¶ Tertiadecima quoqꝫ ab incarnatione dñi inchoata est sub papa Liberio & Cōstantino filio ꝯstantini. Sub hac gñone defuncto

tertij Reg. 3. 4.

Uide cronicā archiepī & ceteras vt. s.

desuncto Juliano:qui vsurpauerat impe/
rium/⁊ tenuerat annis ferme duob⁹/da/
ta est pax ⁊ reges pp̃lo fideli cessante in
orbe terrarum p̃secutione paganoꝝ/sub
imp̃atoribus christianis:⁊ ad nihilũ iam
pene redacta idoloꝝ cultura. Licet enim
nõ deessent qui ẽt post hec colerent plu/
res deos:potestas tñ ⁊ impiuꝫ data sunt
pp̃lo christiano/cuius regnuꝫ sempiter/
num est ⁊ potestas p̃petua. Sed cuius si/
milem fore dicimus infelicem illũ iulia/
num:qui cũ esset diaconus in sinu m̃ris
ecclesie effectus apostata ⁊ īfidelis insur
rexit cõtra regem christum:nisi sup̃bissi/
muꝫ absalon:qui facta iniquoꝝ hoiuꝫ cõ
scd̃i reg.15 16.17.18 spiratione erexit calcaneuꝫ ꝯtra patrem.
¶ Et notãtum ꝙ in veteri testamento
multi facti sunt reges:eo ꝙ morte diu p̃/
hiberent manere:Christus aũt eo ꝙ ma
neat in eternuꝫ/sempiternũ hẽt impiuꝫ.
Inde est ꝙ oẽs gñationes noui testamẽ/
ti sub vno regno christi accipiende sunt
qui oĩa op̃atur in oĩbus. Hec iccirco dico
vt nõnulla per mysteriũ tm̃ vt iam dixi
itelligant̃ fore cõplenda p̃pter spiritũsan
ctum:cetera per cõcordiam p̃pter filiuꝫ
vt ambo itelligantur a patre p̃cedere:lꝫ
In primo sen.d.xj. spũssanctus nõ a solo patre/sed a patre ⁊
filio. Nõ enim in hac gñatione aliq̃s im
perator similis Salomoni in sapia rep̃it̃:
vt in vtraq;/vt iam dixeriꝫ/salomone cõ
cordie parilitas valeat assignari. Et tamẽ
per spũalem itellectuꝫ completum est in
hac eadẽ gñatione/ƀm aliq̃d mysterium
salomonis:q; christus Jesus quẽ signifi/
cat salomon altius pre solito per quosdã
preordinatos seruulos abũdanter influ/
xit:docens per eos pp̃lm suuꝫ incerta ⁊
occulta sapie sue:⁊ complens per eos q̃d
Esa.41. ante p̃miserat per p̃phetaꝫ. Aperiam in
supremis montibus flumina:⁊ in medio
cãpoꝝ fontes. Sub eadem nãq; gñatio/
Vide cronicã archi epi florẽ. ⁊ legẽdã san ctoꝝ maxi me antiq̃. Vide in li bris eoꝝ. ne ⁊ sub eodem tp̃e Hylarius in. G. Am
brosius in Italia. Hieronymus in beth/
leem claruisse noscunt̃:q̃bus etiaꝫ Joan
nes crisostom⁹ in archadia. Augustinus
in africa in doctrine facũdia successerũt.
Qui q̃dem nõ taꝫ de arboribus ⁊ iumen
tis ⁊ herbis q̃ꝫ de deo viuo ⁊ vero ⁊ san/
ctis angelis ⁊ hoĩbus tam multa scripse
runt:resistẽtes q̃ꝫ strenue vesanie hereti/
coꝝ/⁊ ostẽdentes viam lucis ignorãtib⁹
eam. Hec gñatio 13ª a christo scribẽda est
p̃ma in scd̃o cursu ecclesie: sicut ⁊ sub ve
teri testamẽto Salomon rex pacificus:q
ẽt in typo ecclesie tẽpluꝫ deo edificauit. tertij reg. 6.
¶ 14ª gñatio a iacob que fuit scd̃a a salo
mone pacta est ƀ roboã filio salomonis.
Sub hac gñatione diuisuꝫ est regnũ Da Eodem li bro.c.12.
uid in duo regna:h̃ est in iuda ⁊ effraim
(sequẽtibus deceꝫ tribubus hieroboam)
filio salomonis relicto. Sicq; factum est
vt cõgregata multitudine populi in vno
rege iuda ⁊ p̃ncipib⁹ suis:tribus effraim tertij Re gum.12.
sublimaret̃ in regnum : tñ q̃d diuino iu/
dicio factum eẽ intellexerũt sustinere pro
tp̃e cõpulsi sunt. ¶ 14ª gñatio a christo
que fuit scd̃a a Liberio papa inchoata est Vid histo rias tripar titã ⁊ histo rias eccliã sticã. Cro nicã archi epi florẽ. Eusebium de tp̃e. Fa sciculũ tẽ poꝝ.
sub papa Sirico ⁊ Gratiano imp̃atore:
cõsumata v̇o sub papa Innocẽtio ⁊ Ho
norio augusto. Sub hac gñatione imp̃an
te Theodosio augusto cõgregata est syno
dus ꝯstantinopolim/mediãte ipso imp̃a/
tore:ad cuius suggestionem iuitis ⁊ reni
tẽtibus Romane ecclesie legatis ep̃i qui
ꝯuenerãt sublimauerũt sedem ꝯstãtino/
politanam/attribuẽtes ep̃o ipsius vrbis
nomẽ patriarche. Scd̃m ꝙ in veteri te/
stamẽto sublimata fuit in regnuꝫ tribus
effraim iuito/vt iam dixi/rege iuda ⁊ p̃n
cipibus eius. Nõ solum aũt/sed ⁊ diuisio tertij Re gum.12.
facta est inter Archadium ⁊ honorium:
haud dubium ꝙ ad inditiuꝫ scissure que
fiebat iter ecclesias grecoꝝ ⁊ latinoꝝ/ƀm
ꝙ facta est diuisio regni inter roboam ⁊ Vbi supra ⁊.c.xj.
hieroboam:⁊ etiam quoad cultuꝫ inter
domũ iuda ⁊ israel:ita vt sola tribus iu/
da obediret preceptis sũmi põtificis qui
preerat templo dñi. cetere v̇o tribus se/ scd̃i Parali.xj.
quẽtes sacerdotes baal ambularẽt de re/
liquo in erroribus suis. Sic ⁊ ecclesie gre
coꝝ sequestrate per Cõstãtinopolitanos
ep̃os:quoꝝ aliquos fore constat magnos
heresiarchas a Romana ecclesia : que est Vid histo. ⁊ cronicas vt supra.
locus orationis ⁊ tẽplum solidũ dei viui
ambulauerũt de reliquo in erroribus suis.

¶ 15ª gñatio a Jacob: tertia a salomone pacta est sub Abia filio roboam rege iuda. Sub hac gñatione pugnauit Abias ɔtra hieroboam: ꝛ preualuerũt filij iuda aduersus filios israel: eo ꝙ sperantes in dño deo suo. ¶ 15ª gñatio ab incarnatione dñi. 3ª a Liberio papa inchoata est sb papa Innocẽtio ꝛ Honorio augusto: cõfirmata vo sub Leone papa ꝛ Theodosio iuniore. Jn hac gñatione pugnatum est aduersus Nestorium ɔstantinopolitanum epm ꝛ sequaces eius: ꝛ ɔuincta est heresis eius a catholicis patribus: ꝛ condẽnatus est tam ipse q̃ꝫ complices eius. Presidẽte naq̃ꝫ in vrbe Roma papa Celestino ducentoꝝ catholicoꝝ patrum cõgregata est synodus apud ephesum: ꝛ cõdemnatus est in ea nestorius cũ sequacibus suis. Diligẽti enim memorie cõmendari opꝫ: ꝙ cum agereẗ superius de concordia duodecim ecclesiaruꝫ ꝛ duodeciꝫ tribuuꝫ inuẽta est ephesina ecclesia ɔcordasse cum tribu beniamin. Cum vo Roboam decem tribus sepasset a domo iuda/ tribus beniamin sola adhesit tribui iude: ꝛ cum ea deinceps habitauit. Rursum scriptuꝫ est in libro paralipomenon: ꝙ sacerdotes ꝛ leuite/ qui erãt in vniuerso israel: venerũt ad regem iuda de cunctis sedibus suis/ relinquẽtes sub vrbana ꝛ possessiones suas: ꝛ transeuntes ad iudeam ꝛ hierl'm eo ꝙ abiecisset eos hieroboam ꝛ posteri eius/ ne sacerdotio fungereẗ. Qui ɔstituit sibi sacerdotes excelsoꝝ ꝛ deoꝝ/ vitulorũq̃ꝫ quos fecerat. Sed ꝛ de cũctis tribubus israel quicũq̃ꝫ dederant cor suuꝫ: vt quererẽt dñm deuꝫ isrl': venerũt hierl'm ad imolandas victimas dño deo patrum suoꝝ: ꝛ roborauerũt regnuꝫ iuda: ꝛ ɔfirmauerũt roboam filiuꝫ salomonis. Uerũetiam hec iccirco dicimus/ ne aurũ in stercoribus occultemus ꝛ patres catholicos grecoꝝ: qui adheserũt firmiter romanis pontificibus reputemus in filios belial. Et sacerdotes excelsoꝝ: qui tñ patria relicta ꝛ dimissis filijs trãsire ad romanos corporaliter nequierunt/ eis tñ fide integra ꝛ animi deuotione ɔiuncti sunt/ pugnãtes ꝛ ipsi pariter pro catholica fide. Cap. 6m.

(Margin: scdi Paralí. 13. — Jn histo. ꝛ cronicis vt supra. — tertij Reguꝫ. xj. 12 ꝛ scdi Parali. xj. — scdi Parali. xj. — Jn histo. vt supra.)

Extadecima gñatio a Jabob: quarta a salomõe filio dauid peracta est sub Asa filio Abie regis iude. Sub hac gñatione ascẽdit ꝫara ethyops cuꝫ magna multitudine ethyopuꝫ: hoc est decies cẽtena milia: currus hñs trecẽtos. Orauit autẽ Asa toto corde ad dñm ꝛ exaudiuit eum dñs/ pterrens ethyopes: ꝛ inimicos eius in fugam ɔuertẽs. Sub hac ꝑterea gñatione Amri impijssimus rex israel edificauit ciuitatem in mõte samarie/ vocãs eaꝫ samariam: ꝛ statuẽs illam in sedem regni ita vt de parilitate niteret ciuitas illa cõtendere ɔtra hierl'm ciuitateꝫ quã elegit dñs: vt poneret nomẽ suuꝫ in ea vsq̃ꝫ in eternum. Usq̃ꝫ eniꝫ ad tps illud incerta erat sedes israel regis ꝛ minoris auctis/ q̃ꝫ deinceps samaria eẽ cepit. Et sciẽduꝫ ꝙ reges israel/ qui sub hac gñone regnauerũt in samaria. Amri. s. ꝛ Achab pessimi fuerũt ꝛ neqores ceteris/ qui tũc vsq̃ꝫ regnauerũt in israel. ¶ 16ª gñatio ab incarnatione dñi: 4ª a Liberio papa ichoata est sb Leone papa ꝛ Theodosio iuniore: ɔsumata vo sub Simplicio papa ꝛ ꝫenone augusto. Sub hac gñatione fultus fortissimaꝝ gẽtiuꝫ multitudine/ quas sibi subiugauerat ad demoliẽduꝫ occidentale impium rex Athila venit. Erãt eniꝫ vt ferẗ subiecti eius dño gepidarum Arclarꝰ noie/ gualamir/ ẽt gothoꝝ rex/ ipso cui tũc suberat rege nobilior/ gẽtesq̃ꝫ fortissime cũ suis regulis Sueui. Marchomãni. Squadi. Heruli. Rugi ꝛ Tracilingui: alieq̃ꝫ ꝑter has nationes barbare in aglonis finibus cõmanentes. Jngressus tñ Jtaliam/ pugna atrocissima cũ romanis cõgessit. Sed cuꝫ eius ferocitatẽ ꝛ potentiaꝫ romanoꝝ brachia sustinere neqrent. Sicut Asa rex iuda totum se ɔtulit ad exorãdum deũ: cuius orone exaudita/ hostes in fugam ɔuersi sunt: sic orãte sanctissimo viro leone papa victoriosissimũ regem christũ: homo barbarus ꝛ ĩfidelis cui resistere carnis brachiuꝫ negbant: re/

(Margin: tertij Reguꝫ. 15. — scdi Parali. 14. — tertij Reguꝫ. 16. — Ubi. s. — Jn cronl. Archiepi flo. ꝛ alioꝝ.)

sistēte dño corde ꝯtremuit: ꝛ quem milia
hoiuȝ supare non poterāt/ inermis senex
ad eum ꝓperāſ oris gladio supauit. Naȝ
ita eius animus fert fore pterritus: vt nil
romano pontifici negare posset ex oibus
que postulasset ab eo. Sicut namq̄ȝ nutu
scdi Paral. 14.
dei ꝯteritis ethyopibꝰ/ Asa illesam priam
custodiuit ꝛ vrbem: sic Leo vir beatus
tam multa hostiuȝ castra/ dñi potētia su/
In croni. Archiepi ꝛ histo. tri parti.
perauit. Factum est aūt hꝫ diebus Mar/
tiani augusti: qui scōs a theodosio iunio/
re/ augustalem obtinuit dignitatē. Pro/
scdi Paral. 16.
phetauit aūt ꝓpheta qdam in diebꝰ Asa:
q̄ ex eodem tpe exigēte culpa ipsius ꝛ fi
lioꝝ iuda/ bella ꝯsurgerent ꝯtra eum: sed
ꝓnunciauit de qbus diceret. Gñatio vō
de qua nūc agimus/ ipia guandaloꝝ gens
In croni. Archiepi ꝛ tripti, ꝛ alijs.
veniens ab africe partibus cepit Romā
ꝛ in ꝓuincia campanie multa mala cōmi
sit. Sub hac p̄terea gñatione ꝯstantino/
politanus patriarcha/ anelās ad maiorē
dignitatem/ cepit iuadere alias sedes: cō/
stituens sedem sacerdotij sui caput ꝛ p̄n
cipem oiuȝ oriētaliuȝ ecclesiaꝝ. Et scien
duȝ q̄ ꝯstātinopolitani priarche hꝰ gñō/
nis Achatius ꝛ euthinius. s. adeo pessimi
heretici ꝛ heresiarche fuerūt/ vt putares
tertij Regum, 16.
eos Amri ꝛ Achab reges imundissimos
israel: q negus opati sunt sup oēs qui fue
rūt añ eos/ ex eo tpe quo diuiso regno da
uid ceperūt eē in decē tribꝰ isrl'. Ca. 7[m]

Eptimadecima gñō a iacob. 5[a]
a salomōe: pacta est sb iosaphat
rege iuda. Sub hac gñone cō/
fortato regno samarie idē Josa
tertij Regum, 22.
phat rex iuda/ qui erat bonus ꝛ pius/ ce/
pit querere pacem achab regis impijssi/
mi israel: ita vt inuitatus iosaphat ab eo/
dem achab vt iret cum eo in p̄lium ꝯtra
Vbi, s.
ramoth/ rñderet. Sicut ego suȝ ita ꝛ tu:
ppl's meus ppl's tuus vnum sunt: ꝛ eq/
tes mei eqtes tui. Junctus qppe erat illi
q̄rti reg. 8
affinitate/ accepta filia eius Athalia ꝯiu/
ge ioram filio suo: qui ꝛ postea regnauit
pro eo. Probaf aūt hꝫ per numeꝝ annoꝝ
tertij reg. vltimo.
regni iosaphat ꝛ ioram ꝛ annoꝝ natiuita
tis ochozie. Nam. 25. annis regnauit iosa
q̄rti reg. 8
phat: octo Joram: porro ochozias filius
athalie erat. 22. annoꝝ cum regnare cepis
set. Ex qbus oibus apte colligitur: q̄ re/
gnāte iosaphat itrauit athalia in domuȝ
iuda: ꝛ assumpta est in vxorē a ioram/ qui
erat primogenitus iosaphat: ꝛ āno duo/
decimo regni iosaphat natꝰ est ochozias
filius Joram: ꝛ. 13. annis regnauit Josa/
phat/ p̄ortum ipsius ochozie. Displicuit
aūt dño q̄ ita iunctus esset rex iuda regi
scdi Paral. 19.
israel: ita vt vellet eum dñs occidere: nisi
q̄ pepcit ei ꝓpter bona opa eius. ¶ Se/
ptimadecima gñatio ab icarnatione dñi:
qnta a Liberio papa inchoata est sub pa/
pa Simplicio ꝛ zenone impatore: ꝯsuma
ta vō sub papa symacho ꝛ anastasio augu
Vide cro. Archiepi flo. ꝛ hist. tripar.
sto. Sub hac gñatione deficientibus in
Jtalia viribus augustoꝝ/ rursum vniuer
salis auctoritas oriētalibꝰ augustis ꝯferri
cepit: ex qbus nečium arbitror pauca de
multis ꝯferēdo notare: q̄ ad finem huiꝰ
quarti libri inhianter festino. Defuncto
valētiniano/ qui tpe theodosij minoris/
occidētale moderabaf impiuȝ: mox guā/
dali romā occupāt/ eamq̄ȝ spolijs nuda/
tam relinquūt. Quibus recedētibus ex
inanitate reipublice romani adiutum in
augustuȝ preficiunt. Quo vita decedēte
maioramus apud rauēnam vsurpauit i/
periuȝ: ipsumq̄ȝ per annos q̄ttuor qbus
suprauixit/ possedit. Deinde Romani i/
peratorem anteraū quarto anno recimer
qdam trucidauit gladio/ inuadēs vrbeȝ:
qui tñ post mēses tres ex hac luce migra
uit. Missus interiȝ a ꝯstātinopolim Ro
mam olibrius qdā impialē adeptus est di
gnitatem: regnauitq̄ȝ mēsibus. vij. Post
hūc gliceriꝰ impator effectus sequēti āno
deponif. Deinde augustulus cū exercitu
veniens/ impialē occupauit dignitatem.
Jn quo. s. augustulo/ ēt augustalis illa di/
gnitas/ que a Cesare augusto incepta est/
apud Romā deperijt: cōpletis vt dī ab
incarnatione dñi ānis circiter septuagin
tagnq̄ȝ. Sicq̄ȝ sūma impij sub vno colle/
cta est: ita tñ vt tyrāni reges nec dum in
Vide cro. vt supra.
Jtalia deessent. Cui eniȝ ꝓscriptus augu
stulus/ inuasum nōduȝ per annū posside/
ret impiuȝ ab extremis pānonie finibus

cuȝ magno exercitu supueniens/regnuȝ
italicum adouacer iuasit. Qui cū italiam
⁊ ipsam Romā/pulso augustulo posside
ret/nequaq̄ȝ se augustuȝ sed regem appel
lari voluit: atq̄ȝ ex hoc iam in italia reges
esse ceperūt. Uerum hȝ pro cōtinuatione
historie/vt sciremus qbꝰ malis affecti ro
mani cōpulsi fuerint ꝯstantinopolitanis
familiarius adherere: ⁊ eis quasi potētio
ribꝰ subesse/atq̄ȝ ab eis ꝯsiliuȝ ⁊ auxilium
postulare. Intātum aūt displicuit sermo
hic coꝛam dn̄o/vt ferat a qbusdam ana/
stasiuȝ papā: q̄ꝛ cōicauit cōicantibus pa/
triarche ꝯstātinopolitano qui erat here/
ticus/diuinaȝ sniam incurrisse. Sub hac

q̄rti reg. xj
In cro. ar
chiepi flo.
⁊ alioꝝ.

quoq̄ȝ gn̄atione ipijssima gens gothoꝝ
designata in spū in Athalia pmissione ⁊
voluntate ȝenonis impatoꝛis/egressa ab
oꝛiente ꝯtra ecclesiam itroiuit italiam: vt

tertij reg.
18. 19.

ꝙ apud ꝯstātinopolim opata fuerit gens
illa: quasi altera ieȝabel hȝ impijssima tur
ba egressa de ventre eius oparet Rome.
Nō enim gens gothoꝝ/relicta oꝛientali
ecclesia/abijt in italiam: sed vna pars vn̄

Ubi supꝛa

alij gothi alij ostoꝛgothi alij guisgothi
vocati sunt.

Caplm̄ 8m.

Ctauadecima gn̄atio a iacob
6a a salomone pacta est sub io
raȝ filio iosaphat regis iude.

q̄rti reg. 8

Sub hac gn̄atione artius pꝛe
solito vnitū est regnum iuda
regno israel: eo ꝙ eēt ioꝛam gener achab
⁊ incederet per vias regum israel. Et no

tertij Re/
guȝ. 22. c.
⁊ q̄rti. 3. c.
⁊ scōi Pa
rali. 18. 22
⁊ q̄rti Re
gum. 8.

tādum ꝙ nunq̄ȝ legit achab ⁊ filius eius
venisse ad iosaphat ⁊ filios ipsius: sȝ ma/
gis Josaphat ⁊ filij eius ad eos iuisse le/
gunt: vt maioꝛis tūc potētie ⁊ gloꝛie tē/
poꝛalis reges israel q̄ȝ reges iuda tacite
fuisse monstret. At Josaphat pater ioꝛaȝ
tn̄ iunctus fuerat amicitia regi israel/im
pietatem tn̄ illius modis oībus execre/
bat. Joꝛam vō ⁊ coꝛpoꝛe ⁊ aīo adhesit ei/
imitās erroꝛes adinuētionis ipsius. Sic
eniȝ/vt iam supꝛa meminimus/ꝯtinetur
in litteris helye pphete/missis ad eūdeȝ

scōi Pa/
rali. 21.

ioꝛam. Hec dicit dn̄s deus dauid patris
tui iosaphat. Qꝛ nō in vijs Asa regis iu/
da/sed incessisti pariter in vijs regū isrl':
⁊ foꝛnicari fecisti iuda ⁊ habitatoꝛes hie/
rusalem: imitatusq̄ȝ es foꝛnicationem do
mus achab patris tui melioꝛes te occidi/
sti: ecce dn̄s pcutiet te plaga magna cum
pplo tuo. Ualde aūt miruȝ videt ꝙ He/
lyas qui sublatus erat in celuȝ in diebus
Josaphat: misit litteras ad ioꝛam/nisi qꝛ
sicut pꝛius rapiebat a spū dn̄i ⁊ ducebat
in desertum/⁊ iteꝝ apparebat sic: ⁊ post/
ea potuit iubente dn̄o appere cui voluit
⁊ has litteras valde duras regi ipso desti
nare.

Qō hely/
as postquā
sublatꝰ est
in curru
igneo mi/
sit litteras
Joꝛam.

Ceteꝝ sub hac gn̄atione post suble/
uationem helye/helyseus indutus v̄tute
eius opabat pꝛo eo: ita vt plura per eum
dn̄s miracula faceret/q̄ȝ pus fecerat per
helyam: q̄ȝuis a diebus asa incepit opari/
in cuius diebꝰ sublatū foꝛe ꝯstat helyam.

quarti Re
gum. 2. 3.
4. 5. 6. 7.
8. 9. 13. c.

¶ Octauadecima gn̄atio ab icarnatio/
ne dn̄i/sexta a Liberio papa inchoata est
sub symaco papa ⁊ anastasio impatoꝛe: cō
sumata vō sub papa siluerio ⁊ iustino au/
gusto. Sub hac gn̄atione Theodoꝛicus
rex gothoꝝ regnabat in italia/hō ipius
⁊ iniquus/interfectoꝛ bonoꝝ viroꝝ/⁊ fi/
dei catholice inimicus.

In croni.
Archiepi
flo. tripti.
Uide Eu/
sebiū d tpe
histo. eccle
siasticam.

Cum enim tāta
esset gothoꝝ potētia: vt se ab illoꝝ cōsoꝛ/
tio catholici abstinere non possent. Uel/
letq̄ȝ vt fert iustinus impatoꝛ/arrianos
in oꝛiēte positos/ad fidem catholicā re/
foꝛmare. Theodoꝛicus rex gothoꝝ Joā/
nem papā misit ad augustum/dicēs se in
italia claudere ecclesias catholicoꝝ/si ipe
in oꝛientis partibus/arrianos dimitteret
ingetare. Factūq̄ȝ est/vt venerabilis pa/
pa iret ꝯstantinopolim: vt qō vtilius vi/
deret pꝛo instātia tpis/vna cum Justino
ipso pncipe/dispēsando tractaret. Uerū/
tn̄ idem papa beatissimus ab augusto re/
uersus furoꝛē regis impij tn̄ pꝛius distu
lit nō euasit. Nam sicut hoc ipm sanctus
papa Gregoꝛius/in libꝛis dialogoꝝ com
memoꝛat: ⁊ eūdem papā Joānem in car/
cere affligēdo pdidit: ⁊ symachuȝ patri/
tium gladio iugulari fecit. A qbꝰ tn̄ post
dies aliquot iactatus est in ollam vulca/
ni illoꝝ nimiruȝ moꝛtuus subeūdo iudi/
cium: quos ipse duȝ aduiueret/iniquo iu
dicio ꝯdēnauit. Nam ⁊ Boetiuȝ ⁊ alios

viros

Vide i cro nicis vt.s. | viros nobis occidisse narraꝛ:imitans il/
lius sui cōparis serinam imanitatem:Jo
scōi Pa/ rali.21. | ram.s.filij Josaphat:qui ⁊ oēs frēs suos
occidit gladio ⁊ quosdā de principibus
israel.Nec miruʒ si eodeʒ tpe minus ma
lum inuētus fuit in ꝯstātinopolim/cum
de ioꝛam filio achab regis israel scriptuʒ
q̄rti reg.3 | sit.Q̄ᵭ fecerit malum in ꝯspectu dn̄i:sed
nō sicut pꝛ eius ⁊ mater:tulit eniʒ statuā
baal quā fecerat pater eius. Sub hac ēt
gn̄atione claruit monachoꝝ pater ⁊ dux
Bn̄dictus:nimirū qꝛ in veteri Helyseus
ꝓpha:q fuit rectoꝛ ⁊ dux filioꝝ ꝓphetaꝝ
quarti Re gum.2.6. | Precesserat eniʒ vita eremitica/designa/
ta in Helya eleuato in celo: ⁊ adhuc illa
Vbi supra 2.c. | manēte in claritate sua:inchoata est con
uētualis designata in helyseo. Quāuis a
tertij reg. 19.⁊ quar ti.2.c. | pueritia sua Bn̄dictus foꝛe legaꝛ ex eo
tpe quo fractū capisteriuʒ ꝯsolidasse nar/
Btūs gre gorius in dialogo li/ bro pmo. | raꝛ.Et notādum ꝙ hierico in quo p̄fuit
helyseus filijs ꝓphetaruʒ/datum fuit in
possessionem filijs beniamin:que sola ex
q̄rti reg.2 | oibus cum leuitica adhesit tribui iude:⁊
Josue.16 | facta est cuʒ ea vna tribus.Hec iccirco di
tertij Re/ gum.12. | co/vt perpēdat lectoꝛ ita fuisse helyseuʒ
quasi mediatoꝛē inter tribum iudā ⁊ tri/
scōi Pa/ rali.12. | bum israel:qūo Bn̄dictus per obserua/
tionem monastice ꝓfessionis/que ꝓpaga/
Crisosto. Basilio. Athana. | ta est a pfectis patribus grecoꝝ/effectus
mediatoꝛ inter grecos monachos ⁊ lati/
nos:tenēs firmiter fidē Petri/⁊ sequēs
vitam pioꝝ monachoꝝ: qui claruerunt
apud illos ⁊ regulam sci patri Basilij.

Capitulum 9ᵐ.

Onadecima gn̄atio a iacob/
septima a salomone:pacta est
q̄rti reg.8 | sub ochoçia filio ioꝛam regis
iude: cuius mater fuit atha/
lia achab filia regis israel.Fecit aūt ocho
çias maluʒ in ꝯspectu dn̄i sicut ⁊ pꝛ eius.
Ambulauit in vijs domus Achab: ipsi
enim inqt scriptura fuerant ei ꝯsolatoꝛij
scōi Pa/ rali.22. | post moꝛtē pr̄is eius.Obierat tn̄ Achab
rex israel/⁊ regnabat ioꝛam filius eiꝰ pꝛo
eo qui erat auūculus eius. Qui cuʒ eēnt
q̄rti reg.9 | simul in domo ioꝛam traditi sunt pariter
in manu iheu/quē suscitauit dn̄s in isrl̄/
ad delēdam domū achab.Igiꝛ ochoçias
interfectus est gladio: qui ⁊ pꝛimus sic | Vbi supra xj.c.
occubuit in regibus iuda:⁊ fuit regnum
iuda sine rege annis sex. Athalia v̊o im/
pijssima regnauit i terra.Poꝛro i terra | quarti Re gum.9.x.
israel iterfecta est ieçabel iubēte iheu:qui
⁊ optime fecit çelum dn̄i/delēs nō solum
domum achab/verūetiam iterficiens sa/ | quarti Re gū.9.13.
cerdotes baal/delēs ex israel.In tpe autē
illo cepit tedere dn̄m super israel:⁊ misit
ꝯtra eos regem syrie/qui ⁊ percussit eos
plaga magna/⁊ afflixit nimis.¶ Nona/
decima gn̄atio ab incarnatione dn̄i:septi
ma a Liberio papa: inchoata est sub pa/
pa Siluerio ⁊ Justiniano augusto:cōsu/
mata v̊o sub iustino minoꝛe.Sub hac ge
neratione rex gothoꝝ/qui erat arrianus
ꝺm qᵭ didicerat in oꝛientali ecclesia vti | Vide cro. Archiepi sto. ⁊ alias
supꝛa iam dixi/pꝛesidebat Italiam:⁊ erat
multa cōfederatio iter grecos arrianos ⁊
gothos.Sigdem a diebus valētis q fuit
arrianus/ingressi gothi aulam oꝛiētalem
cum essent adhuc gentiles/pꝛo fide chꝛi
stiana arrianam pfidiam acceperūt. Su/
scitauit aūt deus sup hac gn̄atione nona/
decima spūm Justiniani quasi alterius
iheu:⁊ cōgregata synodo epoꝝ/tradidit
illis cōdemnādam posteritatem Anasta/
sij impatoꝛis heretici:⁊ alioꝝ hereticoꝝ
qui erant reuera sacerdotes baal. Sed ⁊
gentem gothoꝝ cum rege suo/cum esset
indomabilis animi/nō reputans quicq̄ʒ
gladium spūalem / misso exercitu arma/
toꝝ/deleuit ex italia:⁊ desijt Italia hēre
regem annis paucis. Ut ergo nonadeci/ | quar i Re gum xj.
ma gn̄atione a Jacob defecit rex in terra
iuda:ita nonadecima a chꝛisto ᵭfecit rex
in Italia:imperātibus vt dixi in oꝛiente
Justiniano ⁊ iustino.Nec defuit ꝺm con
coꝛdiam altera athalia augusta.s.sub ea/
dem gn̄atione/manens qdem coꝛpoꝛe in
aula constātinopolitana: sed animo sup/
bo potestatē.q. virilem exercēs in italico | In croni. Archiepi ⁊ alijs.
regno/adeo vt romano pontifici pꝛo re/
uocādis hereticis quoꝝ ipsa fautrix erat/
feratur oimodis fuisse infesta:nō parcēs
feminee verecūdie/nec tāti pontificis di/
gnitati.Erat autē ⁊ narses patritius:hō
vt tradiꝛ bonus ⁊ rectus/animo ⁊ v̊tute

laudabilis: qui adherēs romano pontifici/romanum impium tuebat. Sicut aūt moris est malos odisse bonos/ et hereticos ipugnare catholicos: nō valens imperatrix impia amare pios / que fautrix erat hereticoꝝ. Scripsit huic narseti verba ꝯtumelijs plena accusantibus eum q̄busdam romanoꝝ: pro q̄bus narsetis animus iusto dei iudicio q̄dem sed occulto cōcitatus in iram quesiuit/quō posset respondere impie auguste/nō verbis sed factis. Erat quoqꝫ eo tpe rex lōgobardoꝝ velut in quodā angulo degens in pānonia narsetis patritij et romanoꝝ amicus. Hic p̄mo a narsete vocatus/vt aduersus gentem gothoꝝ sibi ferret auxilium parauit: et pacta victoria reuersus est. Erat aūt amicus romanoꝝ cūctis dieb᷒ q̄bus p̄mansit in pānonia. Cum v̄o imp̄atrix impia ꝯtumelijs angeret narsetem/accidit vt eūdem lōgobardoꝝ regem cuꝫ populo suo narses ad Italiam iuitaret: et in ea p̄tātē regiam quā iustinianus deleuerat/restauraret. Sicqꝫ factum est: vt quō iude desijt eē rex restitut᷒ est: et si iniquus pro iniquo: ita et in regno italico pro impio impius ꝯsurrexit. Sub eadem quoqꝫ gn̄atione rex p̄sarum trāsiens fines suos adiacētes suis finibus ꝓuincias christianoꝝ/bellis plurimis afflixit. Haud dubium pro peccatis et erroribus suis/in q̄bus ambulauerūt oriētales ex eo tpe quo erexerūt calcaneū ꝯtra ecclesiam Petri que est caput et princeps omnium fidelium ecclesiarum.

Vide archiep̄m in cro. et Eusebiū de tēpore. et hi sto. tripti. et eccliasti.

Cap. 10m.

Vigesima gn̄atio a iacob: octaua a salomone: pacta est sub ioas filio ochozie. Sub hac gn̄atione restitut᷒ est rex sicut diximus in domo iuda/ pactis sex annis ab obitu ochozie. Qui vꝫ rex a principio iustitiam ostēdit et pacem: p̄cessu v̄o tpis ad paternam prauitatem reuersus est. ¶ Uigesima gn̄atio ab incarnatione dn̄i: octaua a Liberio papa: inchoata est sub papa Ioāne et Iustino augusto: ꝯsumata v̄o sub beato gregorio et mauritio impatore. Sub hac gn̄atione restitutus est/vt supra diximus/in italia rex iuitatus cum oī gente lōgobardoꝝ a narsete patritio. Hic pp̄l's/vt iam diximus/a p̄ncipio romanorum amicus fuit: et ad delendas reliquias arrianoꝝ .i. gentis gothoꝝ/que fedauerat italiam nō mediocris adiutor: sed tn̄ post paucos annos oblitus p̄cepti bn̄ficij cum pp̄lo suo ingressus per vias patrum suoꝝ/factus est et ipse arrianus/et persequens sanctos ministros domini.

quarti Regum. xj.

quarti Regum. 12.

In croni. Archiep̄i. in triptita histo. et eu sebio d̄ tpe

Cap̄lm 11m.

Vigesimaprima gn̄atio a Iacob: nona a salomone: pacta est sub amasia filio ioas regis iude. Sub hac gn̄atione p̄ualuit ioas aduersus regem syrie/qui percusserat plaga magna filios israel: et abstulit vrbes de manu benadab quas tulerat de manu ioachā patris sui. Sed et hieroboā filius eius restituit terminos israel ab introitu emath vsqꝫ ad mare solitudinis. Reliqua inq̄t sermonū hieroboam que fecit/et fortitudo eius q̄ preliatus est: et quō restituit dauid damascum et emath in israel: necne hec scripta sunt in libro sermonuꝫ dieꝝ israel. ¶ Uigesimaprima gn̄atio ab incarnatione dn̄i nona a Liberio papa: inchoata est s̄b btō Gregorio papa et mauritio augusto: cōsumata v̄o sub Honorio papa et ꝯstantino augusto. Sub hac gn̄one pugnauit Eradius impator/pater predicti ꝯstātini aduersus gētem p̄sarum et regem eius: qui multas ꝓuincias romani impij et ipsam hierosolymaꝫ adauxerat regno suo: et p̄cusso eo/recupauit ꝓuincias ante p̄ditas: et restituit illas christianis/qui veri sunt filij israel. Siqdem et filium regis p̄saruꝫ christianum fecit: et cōstituit eum regem pro patre suo: vt ēt in gente illa barbara inuocaretur nomen christianuꝫ. Nam et post annos aliquot regina p̄saruꝫ primo/ deinde vir ipsius cum quadraginta milibus veniens ꝯstātinopolim/christi fideꝫ accepit. Notādum v̄o q̄ in hac gn̄atione 21a migrauit ex hoc seculo beatus papa Gregorius: qui inter cetera sacra opera quo profutura suis posteris reliquit: librum

quarti Regū. 13. 14

quarti Regum. 14.

In cronicis vt. s̄.

In lectionibus eraltatiōis sancte crucis.

In cronicis vt. s̄.

brum dialogorum de miraculis ſan
ctoꝝ patrũ ſibi pene cõtẽporaneorũ
deſcripſit ꝑeuntibus illis viris ma-
gnis qui in thebaide ⁊ egypto in gẽ
tibus miraculis claruere. Peruene
rat aũt vita ſolitaria ichoata a ppl'o
grecoꝝ vſq; ad latinos maxie pro
eo ꝙ italicũ regnũ grecos latinoſq;
ſil' poſſederat a dieb⁹ antiqs ⁊ fuerat
vtriq; ppl'o regio vna cois. Hec id-
3ii re.17 circo dico q: poſt heliã qui magna
18.et 4i illa miracula opatus eſt in terra iſrl':
reg.1.2. ⁊ ſucceſſorẽ ipſi⁹ Helie Heliſeũ pro-
3.4.5.6 phetã qui obijt gñatione a iacob vi
7.8. geſimaprima. A pmo vo parẽte qua
nõ ſenſere etiã alij prophete qui ta-
lia ⁊ tam multa operarent miracula
etſi nõ deeſſent ſimiles qui ſuccede-
rent eis in pfectione doctrine. Sci-
pe ad co mus eni iuxta illud apl'i: q: ſigna nõ
rin. 14. fidelib⁹ ſed ifidelib⁹ data ſunt: qua-
tin⁹ qui adhuc aut nõ credũt aut ti-
tubãt in fide in miraculis radicẽ po
nant quouſq; eleuati in altũ p ſpũa-
lẽ itellectũ expectatũ diu fructũ p-
ferant in tpe ſuo: vt ergo in veteri te
ſtamẽto pceſſit miraculoꝝ ⁊ ſecutũ
eſt tps ſcie a dieb⁹ Oçie: ita accidit
in nouo teſtõ a gñatione 21a. Qd bñ
deſignatũ eſt in petro ⁊ paulo quoꝝ
prim⁹ pceſſit in virtute miraculorũ.
i actib⁹ Scds ſecutus eſt in deitate ſcie: q̃q̃-
aploꝝ uis ſicut nec petrus ſcia nec paulus
caruit poteſtate ſignoꝝ: ita nec pmũ
tps ſignoꝝ ſine ſcia: nec tps ſcie oio
ſine miraculis fore dicam⁹: q: ⁊ pau
lus ſigna multa fecit ⁊ petr⁹ ſi nõ eẽt
ſapiẽs paſtor in eccl'ia iutiliter foret.
Qd cũ ita ſit nõ abſq; nutu dei acci-
diſſe arbitror ꝙ cõpletis ab icarna-
tione dñi gñonib⁹ 21a / iterrogat⁹ bea
in dial'. tus papa Grego⁹ a petro diacono q̃
cã eſſet ꝙ tales viri q miracula face
rent iã tũc iueniri negrent ſub iſtiuſ
modi rõne ſil'itudis btõs petrũ ⁊ pa
ulũ in teſtimoniũ pbatiõis aſſũpſit:

⁊ cũ termin⁹ eſſet diſtinctionis inter
vtraq; tẽpora illud de petro ⁊ paulo
pbari cõtigit ꝙ beati petrus ⁊ pau-
lus añ tot tpa deſignauerãt. Ca.12m

Azarias q ⁊ oçias 22⁹ a ia- 4i regũ
cob: decim⁹ vo a ſalomõe 15°.et 2i
amaſie patri ſucceſſit in re para.27
gnũ. Iſte tm̃ in regib⁹ iu-
da binomius fuit nec pter rõne my-
ſterij. Si eniz hui⁹ q̃rti voluminis ad
cor redit origo ab oçie regis diebus
ↄcordie h⁹i cepit exordiũ. Quia eni
tps illud qd decurſũ eſt ab oçia vſq;
ad chĩz duplici myſterio claꝝ eſt: nõ
fruſtra regẽ Oçiã binomiũ eẽ ptulit
vt alterũ ad geſtoꝝ veteꝝ ↄtinuatio
ne referat qd qdẽ figa aliq̃ meli⁹ oſtẽ
di põt q̃z vbis. Scribat ergo h ſi pla
cet açarias p oçia vt alter hic q̃z ibi
eſſe putet: quatin⁹ qui ibi locũ pmũ
quo ad aliqd tenuit. Hic loco 22° a ia
cob in patrũ numero accipiat. A die
bus aũt h⁹i regis pars q̃dã de ppl'o
iſrael tradita eſt in ptãte regis aſſy
rioꝝ. Sic eniz ſcriptũ eſt in regũ vo
lumine. Anno 39° Açarie regis iuda 4i re.15
regnauit manaen filius gaddi decẽ
ãnis ſup iſrael in ſamaria: fecitq; qd
erat malum corã deo. Nõ receſſit a
peccatis hieroboã filij nabath q pec
care fecit iſrl'. Cũctis dieb⁹ ei⁹ venie
bat phul rex aſſyrioꝝ in therſa: ⁊ da
bat manaen phul mille talẽta argen
ti vt eẽt ei i auxilio. In paralipome-
non aũt habetur ſic. Suſcitauit dñs pe par'.5
ſpũm phul regis aſſyrioꝝ ⁊ ſpũ; the
glat phalaſar regis aſſur ⁊ trãſtulit
ruben ⁊ gad ⁊ dimidiã tribũ manaſ
ſe ⁊ adduxit eos in ela ⁊ abor ⁊ ara
⁊ fluuiũ goçan vſq; in pñtẽ diẽ. Et
rurſuz in regũ volumie de rege pha
laſar ſcriptũ eſt. Anno 52° açarie re
gnauit facee filius romelie ſup iſrl' ⁊ 4i re.15
ſamaria 20i annis ⁊ fecit malũ in cõ
ſpectu dñi. Nõ receſſit a pctis hiero
boam ⁊c. In dieb⁹ facee regis iſrael

venit Theglat Phalasar rex Assur ꝛ cepit Aion ꝛ Abel ꝛ domū Maacha ꝛ Anoe ꝛ Cades ꝛ Assor ꝛ Galaath ꝛ Galileā ꝛ vniuersam terram neptalim ꝛ trāstulit eos in assyrios. ¶Secūdū hec igit accidit in ecclia gñatōe 22a. Suscitauit eni deus spm̄ regis arabū q per successionē nō tā regni q̄ꝫ pfidie descēderat a Maomet pseudo ppheta saracenoꝝ: ꝛ pmo qdē deuastauerūt hierosolymitanā vrbē ꝛ antiochiā ꝛ alexādrinā eccliaꝫ: deinde alias atqꝫ alias iusto dei iudicio pmittente veluti spissas segetes: aut syluarū depssa nemora succidert ita vt posset dicē alienus: vbi est deus eorum.

in Cronica Archiepi florentini et tripartita hystor.

Cap. 13m.

Joathan 23o. a iacob 11mo. a Salomone Azarie qui ꝛ Ozie successit in regnū. Regnauit autēꝫ anno 2o Facee filij Romelie: in cuius tpibus vt supra scripsimus: facta 2a depopulatio a rege assyrioꝝ. ¶In ecclia vō 23a: 11ma vō a Liberio papa regnātibus in Italia lōgobardis sb romanis pōtificibus / Deodato / Bono agathone / Leone / Bñdicto / Joanne / Canone / Ata / Sergio. Justinianus cū Tyberio iperauerūt in partibus oriētis: in quoꝝ diebus saracenos plurimas ecclias deuastasse traduntur.

4i regū 15. cap.

Uide i cronica Archiepi florētini ꝛ triptita hystori. et Eus. de tpe.

Cap. 14m.

Achaz 24o a iacob. 12mo a salomone ioathan successit i regnū. Regnauit aūt in diebus facee regis isrl quēꝫ supra scripsimus. Fecerūt aūt maluꝫ in pspectu dñi tā achaz rex iude q̄ꝫ ꝛ rex israel: augētes errores nouos veteribus erroribus suis: ꝛ puocantes ad iracūdiā deū patrū suoꝝ. In huius aūt regis diebus ascēdit rex assyrioꝝ in damascū ꝛ iterfecto Rasiꝫ regē syrie syros trāstulit Cyrenen. ¶In ecclia vō gñatione ab icarnatione dñi 24a. 12a vō a Liberio papa / regnātibus lōgobardis in italia qui in vno cōtaminātibus ꝛ affligētibus eā Philippus / Anastasius / Theodosius / Leo cognomēto Syrus / ꝛ Cōstātinus pnoie psecutor iperauerūt i oriēte sb romanis pōtificibus ioāne ꝛ alio ioāne / Sisinnio / Cōstātio / gregorio. Tot aūt adinuētiones erroꝝ apud eosdē oriētales augustos ꝛ pre decessores eoruꝫ a multis retroactis tpibus iuēte sunt pro quibus etiā romani pōtifices multa grauamina sustinebāt vt eos amplius eq̄nimit sustinē nequirēt. Sed ꝛ deus oipotēs qui est iustus iudex tā iueteratos errores / quinimo nouos per augmētū idicare decernēs retētas adhuc ꝛ coartatas circa fines suos seuientium saracenoꝝ dissoluit habenas: qui captis ꝛ deuastatis ecclijs / puintijs desolatis totū pōdus ipetus sui ꝯtra cōstātinopolim duxerūt. Sed ꝛ sicut in diebus achaz ascēdit rex assyrioꝝ in damascū ꝛ iterfecto rasim rege syrie syros trāstulit cyrenen: sic gēs saracenoꝝ dicimicans ꝯtra gētem psaꝝ supatos ꝛ deuictos psas trāstulit in sectā suā: ita vt ex eo tēpore saraceni pariter dicerētur.

4i regū 15. 16.

eodē lio 16. cap. Uid in crōicis vt s.

vide hystoriam triptitā Euseb. de tpe. cronicā Archiepi florēti. hystoriam ecclesi.

4i regū 16. cap.

Ca. 15m.

Hucusqꝫ pseuerauit regnū isrl in loco suo. Deletū ē āt sub sequēti gñatione sexto vꝫ anno ezechie regis iude Silr augusti oriētales vsqꝫ ad ꝯsimilē gñationeꝫ participes fuerūt romani imo ecclesiastici pncipatus ita vt romani iperatores dicerent ꝛ eēnt. Ex hinc ꝛ regnū israel sup qd aliqñ regnauerat rex dauid sic ꝛ sup iuda desijt esse regnū: qꝛ filij israel qui elegerant sibi regē hieroboā filiū nabath amoti sunt de loco suo ꝛ iperiuꝫ grecoꝝ quoad vrbē romā desijt esse imperiū. qꝛ atriū ingt Joānes qd est foris tēplum eijce foras ꝛ ne metieris illudqm̄ datū est gētibus. Duodeciꝫ itaqꝫ

Uide i cronica Archiepi et alijs vt supra.

4i re. 17

vid cronicas vt s.

Apoca. 11. cap.

itaq̧ generationibus pseuerauit pri
mus tēporis cursus in ppl'o israel. ⁊
duodecim scōs. ⁊ nihilominus in ec
clesia simul imutatio fctā est. Fuit tn̄
in primo cursu initiatio ab Abraam
in 2°a saule vt cōmixtis aut duplica-
tis duabus medijs gn̄ationibus hoc
est isai ⁊ Dauid: quatuordeciz esse vi
deātur. Cui rei nec in nouo testamē-
to deeē credēda est silitudo ꝯcordie.
¶ Explicit 2ª distinctio. Cap. 16m.

Ezechias 25°a Jacob primus
post achaç regnauit in iuda.
Jste post dauid solus vsq̧ ad
se abstulit excelsa. Atq̧ i hoc
4i regū 18. cap. supra ceteros ꝙ rem magnā fecerit
cōmendat. ¶ Jn ecclesia vo gn̄atio-
i croni- ne ꝯsimilit Gregori°papa ⁊ ali° gre
cis vt s gorius ⁊ çacharias romanā guber-
nauit ecclesiā. in quoꝝ reuera dieb°
ablata sūt excelsa a domo iuda: ⁊ cal
cantes supbiā hereticoꝝ augustoruz
spreuerūt eoꝝ pcinatū: ⁊ nequaq̧
prauiꝫ iperatoꝝ pceptis inclinari vo
luerūt: sciētes deo esse obediēdū ma
Actu.5. gis q̧ hoibus. Si autem ea que in 2°
li° de tribus distinctiōib° prime linee
scripta sunt ad memoriā veniunt ter
li°2°tra. tia distictio inchoasse ab ezechia sub
p̄.c.26. q̄ in horologio achaç abijt sol retror
sum decē gradibus non sine magno
signo ⁊ euidēti mysterio. Diximus āt
in eodē li° ⁊ vt puto sufficiēter ōndi-
mus aliā esse ꝓprietatē distinctionis
prime: aliā secūde: aliā tertie: ꝓpter
ea que i li° eodē pro nr̄o modulo suf-
ficiēter discussimus ōndētes hoc pti
nere ad sacrū mysteriū trinitatis: ne
si hic discutiēda occurrere cōcordia-
rum seriē ipedirent. Regnauit itaq̧
ezechias. 25. a iacob cultor iustitie ⁊
veritatis. Huius vite diebus additi
4ire.26 sunt qndecim anni: in qbus vt iā su-
et isa.38 perius diximus gn̄ationes qndecim
designate sunt: in qbuꝫ latinoꝝ eccle
sie ꝯcessa est q̄dāmō lux ⁊ vita ꝼm ꝙ

ezechie regi mysterialr dcm̄ ē. Addā
diebus tuis qndeci annos / sed ⁊ de
manu regis assyrioꝝ eruā te ⁊ ciuita
tē hanc ⁊ ꝓtegā eam ꝓꝑ te ⁊ ꝓpter
dauid ꝼuū meū. Quare aūt vrbs hie
rusalē ꝓtegēda ꝓmittit a regib° assy
rioꝝ iā cepant decē tribus ⁊ demoli
ti fuerant eaꝫ ⁊ facere filia hierusalē
minabant. Et q̄r simile aliqd dictuz
est per saracenos in ecclesijs grecoꝝ
seiuncti sunt eni per eos a pticipatio i croni-
ne occidētalis iperij / ꝓꝑ crebra bel cis vt s
la ⁊ angustias quas passi sunt indesi
nēter ab eis: nō icoueniēter pollice
tur deus oipotens ꝓtectionē domui
iude a regibuꝫ assyrioꝝ. Donec com
pleat numerus annoꝝ additus eze-
chie q̄r nimiꝝ rabies saracenoꝝ a va
statione ppli latini ꝓtegēte deo amo
ta est quousq̧ cōpleat tp̄s p̄finitum
qđ designatū est in qndeci ānis / post
quos soluēda sunt retinacula gētiū /
ad faciēdā vindictā in nationibus ⁊
increpationes in pplis dicēte ioāne
in li° apocalypsis. Et ciuitatē sanctā Apoca.
calcabūt mēsib° q̄draginta duobus. 11. cap.
Nō āt ꝯtra solas decē tribus abiere
assyrij in dieb° ezechie cū scriptuz sit
de rege sennacherib ꝙ ascēderit ad 4ire.18
vniuersas ciuitates iuda munitas ⁊
cepit eas: sed neq̧ saracēi ꝯtra solas
ecclias grecoꝝ cū multas per eos ec
clesias latinoꝝ maxie in partib° afri-
ce euersas radicitus doleamus. sed
plane distat inter vtrunq̧ ꝙ multitu
dinē filioꝝ israel trāstulerūt assyrij i
terrā suā. filios aūt iuda etsi affligere
ad horam ꝓ reatibus suis nō sunt tn̄ 4i regū
eos a suis finibus amouere pmissi. 17. cap.
Sic sic maxima multitudo grecoruz
cōmixta fuit quōdā ⁊ est vsq̧ ad pre
sens cū ppl'o saracenoꝝ ita vt lingua
eoꝝ vtantur ⁊ moribus. Latinos vo
absorbet nō sunt pmissi eo ꝙ dn̄s ꝓ-
texerit latinā eccliam a furore ipsoꝝ.
haud dubiū ꝙ pro glīa christi sui: ne

Ps. 103 forte dicant in gētibus vbi est deus
eoꝝ. Erit autē hoc vsq; ad tempus
illud qd ꝛ prope est de quo dicit psal-
Ps. 103. mista. Posuisti tenebras ꝛ facta est
nox in ipa ptrāsibūt oēs bestie sylue.
Luc. 22 Et in typo corporis sui dñs ipse: hec
est hora vestra ꝛ potestas tenebraꝝ.
¶ Ut aūt redeamus ad cursuz ꝯcor-
die a quo aliquātulū digressi sumus
li° 2° tra. memorari debemus dixisse nos in 2°
p. c. 25. libro / ꝛ luculētissime demōstrasse / ꝙ
ꝛ ifra Ezechias qui in numero patrū 25° /
est a Jacob: ita in numero iudicuz ꝛ
principū 24° iuenit / vt si lineā patꝝ
sequi volumus oporteat fieri recapi
tulationē ab Asa rege iuda ꝯm ꝙ sol
reuersus est decē lineis in horologio
Achaz. Quia vo decē earūdē gñati-
onuz assignatā cōcordiā fore liquet:
ita eas iterū numerari oportet ad ꝑ-
ficiēdū sepe scriptū numeꝝ / vt tñ nō
sit exigēda cōcordia operū ꝛ gestoꝝ
iter has ꝛ illas que cōueniūt cuz eis
de testamēto nouo: qꝛ decē gñatiōes
bis scripte apte in; opib° cuz viginti
cōcordare nequirēt. A 20ª ergo 6ª ge
neratione vsq; ad 35ªm nō est oio exi-
gēda cōcordia nisi in numeri eqlita-
te / vt ostēdant decē gñatiōes ipe ad
dite de clemētia sub testamēto nouo
ꝛ nihil pene cū ceteris hr̄e cōe. Jnde
est ꝙ eisdē cōpletis reddita gñatiōi-
bus suis ꝯm ꝙ in locis suis cum ad
ipsa venerimus ostēdet. Jta vo in oi
illo tpis spatio regnātib° regib° im-
peratorib° frācoꝝ qui satis benigne
tractauerūt successores Petri respe-
ctu alioꝝ tēporū optata diu pace ro-
mana est potita ecclia: vt merito itel
ligi posset cōpletū esse spūalr in ea il
lud Jsaie vaticiniū qd ait Dñs Eze
4° regū chie. Addā dieb° tuis quindecim an
20. ꝛ isa. nos / sed ꝛ de manu regis assyrioꝝ li
38. c. berabo te / ꝛ ciuitatē hāc ꝛ ꝑtegā vꝛ
bē istā ꝑpter Dauid seruū meū. Siq
dē ex eo tpe quo sedit Petrus rome

post paganos Guādali ꝛ Gothi: post
gothos Lōgobardi ceteriq; heretici
vix ad horā ꝛ momētū ab ifestatiōe vid cro
ecclie quieuerūt: ita vt qñq; vltia ne nicā ar-
cessitate coacta pioꝝ principū frāco- chiepiz
rū postularet sbsidiū / ꝛ spretis Con- hystori-
stātinopolitanis Augustis qui ꝛ ipsi am trip
nō defēsores erāt / sed sbuersores ec- titā ꝛ ec
clie ad illoꝝ cōfugeret patrocinatuz. cliasticā
Jgit sb ꝑfato tpis spatio vt cūq; reg ꝛ Euse
euit ecclia. Sane eo cōpleto non va- biū cesa
lēs iniquus mūdus coercē diuti° ini riēsez ꝺ
quitatē suā: misit iterū cōtra miseraz tpe.
Jtaliā ꝑpugnatores suos / vt ablata
iterū ꝛ iterū pace de terra mutuis se
gladijs christiani trūcarēt. Qd vide
licet malū ichoatū est a Normannis
qui pro eo ꝙ visi sunt iuasisse iperiuz
facti sunt Theotonicis odiosi. Ex q-
rū mutua inimicitia ꝛ lōga de regno
cōtētione actū est vt nauis petri inci Act. 27
dēs in bithalassum dū se ꝯm deū ha
ud dubiū qd faciētib° culpis nr̄is a
neutra parte explicare potuit manē-
te fixa prora puppis soluta est a vidē
ti. Sed de hoc in sequētib° nūc rede
undū ad ceptū iter vt singulis in su-
is locis ordinatius inotescāt. Opor
tet aūt nos decē memoratas gñatio
nes pōtificū romanoꝝ ꝛ frācoꝝ ꝑn-
cipū chronica pñti opi annotare: ne
videamur assignationē ipsarū gñati
onū qsi aliter sit q; dicimus silētio ꝑ
terire. ¶ Jn pª gñatiōe ꝑfuere ecclie
romane / Stephanus / Paulus / Cō-
stātinus. Stephanus in dieb° Pipi
ni ꝛ Caroli regū frācoꝝ. ¶ Jn 2ª Ha
drianus ꝛ Leo per annos aliqt i die
bus suprascripti caroli qui postea fa
ctus est iperator. ¶ Jn 3ª idem Leo /
Stephanus / Paschalis / Eugenius
Ualētinus / Gregorius: ꝛ in dieb° ca Jn cro-
roli iperatoris pmi / ꝛ in dieb° Lodo nicis et
uici filij eius. ¶ Jn 4ª Sergius / Bñ hystori.
dictus / Nicolaus / Stephanus / Ha- ut s.
drianus in dieb° Lotharij ꝛ Lodo-
uici.

uici. ¶ In 5ª Joánes/Marin⁹/Hadrian⁹/Stephan⁹/Forinosus/Bonifacius/Stephanus/Romanus/Theodorus in dieb⁹ Caroli 2ⁱ ꝛ Caroli 3ⁱ. ¶ In 6ª Joánes/Bñdictus/Leo/Christoforus/Sergi⁹/Anastasius/Lado/Joánes/Leo/Stephanus. In dieb⁹ Lodouici 3ⁱ ꝛ Berengarij pmi/ꝛ Berégarij 2ⁱ ꝛ Ugonis. ¶ In 7ª Joánes/Leo/Stephanus Marinus/Againt⁹/Joánes. In diebus Lotharij 3ⁱ/Berégarij 4ⁱ ꝛ Alberti filij eius cũ ipso. ¶ In 8ª Bñdict⁹/Leo/Joánes/Bñdict⁹/Bon⁹/Bonifacius/Bñdict⁹/Joánes/Joannes. In diebus Othonis pmi/ꝛ Othonis 2ⁱ/ꝛ Othonis 3ⁱ. ¶ In 9ª Gregorius/Joánes/Sylvester/Joannes/Joánes/Sergius/Bñdict⁹ In dieb⁹ Othonis 3ⁱ ꝛ Henrici pmi. ¶ In 10ª Joánes/Bñdict⁹/Sylvester/Gregorius/Clemés/Damasus In dieb⁹ suprascripti Hérici ꝛ Corradi/ꝛ Hérici 2ⁱ. In hijs gñationib⁹ cóparatione alioꝝ tépoꝝ fuit romana ecclia in qete/q̃uis filij carnis psequant̃ eos qui ſm spiritũ nati sunt ob hoc nec in ipsa qualicũqꝫ pace: pace dei filij hře potuere: qꝛ quo ipsi cõcupiscũt aduersus filios carnis/ꝛ filij carnis cócupiscunt aduersus eos. Sed ad hoc saltẽ tépus illud pacem hře visum est: qꝛ vsqꝫ ad tpa fràcoꝝ post paganos vt iam dixi gothi: post gothos lógobardi psecuti sũt eccliá dei querétes in ea sbuertẽ piá fidẽ ꝛ explátare germẽ eius de terra viuentiũ. Eisdẽ aũt regnátib⁹ deletũ est penit⁹ regnũ lógobardoꝝ a quo ifesta baẽ ecclia ɔstituto sibi a deo fmio quẽ pteriri nõ poterat. Sed ꝛ gẽs idomabilis saracenoꝝ multis ꝛ crebris plíis hac illacqꝫ cõtrita etsi nõ potuit a frácis penit⁹ superari: absorbẽ tñ pro libito sanctá ciuitatẽ ꝑtegéte eá dño nõ est vsquequaqꝫ pmissa. Permitteret aũt eá etsi nõ cóterẽ calcare tñ cũ cõplet⁹ fuerit numerus gñationũ designat⁹ in quindecim annis additis Ezechie. Quia vo retrogradatio solis q̃ facta est in decẽ lineis: iter decẽ pcedétes gñationes: ꝛ quinque sbsequétes distare in aliquo designabat. Oportet nos quoqꝫ qui ꝛ loquimur hec distinguẽ iter istas ꝛ illas. nimirũ qꝛ in israel decẽ in solio gñationũ numero in istis rerũ gestarũ ꝛ operũ cócordia manet. Etenim cõpletis in spiritu decẽ lineis de quib⁹ diuti⁹ disputauimus ad solitũ sol redijt cursũ: ꝛ iá aduesperascéte die mutat⁹ est oímodo status mũdi. Et quidẽ ſm ordinẽ genealogie decursis post Ezechiá gñationib⁹ decẽ/illas dico que designate sunt in decẽ gradib⁹ horologij Achaz repetéda eẽt linea patꝝ a Manasse filio Ezechie. Sed quoniá ab Ozia vsqꝫ ad trásmigrationẽ babylonis: imo vsqꝫ ad Christũ duplicẽ esse diximus lineá genealogie/ꝛ duos reges qui manẽt extra seriez genealogie ioachaz. s. ꝛ Sedechiam amittédos esse numero alioꝝ regũ apta quedá ipsius ɔcordie exhibitio cogit ita accipiédas eẽ credim⁹ in serie cõcordie vtrasqꝫ gñationes ipas quatinus in assignationẽ noue linee que icipit ab Ozia teneamus Manassen ꝛ ammon omittétes ioachaz ꝛ sedechiá. In veteri aũt linea que icipit ab Adam omittétes manassen ꝛ ammon/teneamus Joachaz ꝛ sedechiam statuentes singulos in ordinibus suis. Cap. 17ᵐ.

Ad Gala. 4.

Ad Gala. 5.

i croni. ut s.

4ⁱ regũ 20. ꝛ isa. 38.

4ⁱ regũ 20. 21.

4ⁱ regũ 23. 24.

IGitur 28ª gñatiõe a Jacob regnauit Josias Rex pius ꝛ iust⁹: qui ſm eá lineá que descédit per indices ab eodẽ Jacob 36⁹. Quo regnáte sup iudá/ꝛ adhuc vniuerso populo in ꝑsperitate manẽte exorsus est Hieremias ꝑphetare cõtra hierusalẽ: ꝛ annũtiare vniuersa mala que

4ⁱ re. 22

Hiere. p

passurus erat ille populus pro pecca tis suis ab exercitu chaldeoꝝ. Sꝫ qꝛ duplicē eē diximus ꝑoris lineā testa mēti: oportet nos iudicū ꝛ regū nomīa in hoc loco notare/ vt eē Josias 36ᵘˢ sine cunctatione credat. Est autē hoꝝ primus ipse Jacob. 2ᵘˢ Joseph. 3ᵘˢ Moyses. 4ᵘˢ Josue. 5ᵘˢ Othoniel. 6ᵘˢ. Aioth. 7ᵘˢ Delbora. 8ᵘˢ Gedeon. 9ᵘˢ Abimelech. 10ᵘˢ Thola. 11ᵘˢ Jair. 12ᵘˢ Jepte. 13ᵘˢ Abessa. 14ᵘˢ Abilon. 15ᵘˢ Abdon. 16ᵘˢ Sanson. 17ᵘˢ Heli. 18ᵘˢ Samuel. 19ᵘˢ Saul. 20ᵘˢ Dauid. 21ᵘˢ Salomon. 22ᵘˢ Roboam. 23ᵘˢ Abiam. 24ᵘˢ Asa. 25ᵘˢ Josaphat. Deinde secute sunt. 10. supra gñationes que simul cū supioribus faciunt. 35. quorum ista sunt noīa. Jorā/ Ochozia/ Joas/ Amasias/ Ozias/ Joathan/ Achaz/ Ezechias/ Manasses/ āmō. Noli aūt mirꝝ ducere ꝙ Ezechias q in linea patrum est vigesimusqntus. ꝛ in nouo testamēto sicut supra mōstrauimus ꝯcordiā suā hēt. Hic sicut ꝛ qdam alij altero ordine scripti sūt ꝛ ob aliud qꝛ alia est vt iā scripsimus ratio linee que descendit per iudices ꝛ alia que descēdit per patres ꝑm ꝙ ꝛ lucas varia ꝓtulit a mattheo vt per geminā cause rōnem aliā eē itelligat persona filij alia ꝑsona spūs sancti. Igit iosias qui genuit filios in trāsmigratione babylonis ꝑm lineā que descēdit per iudices. 36ᵘˢ est in ordine rectoꝝ ꝛ ipse percussus est a rege egypti eunte ꝯtra regeꝫ assyrioꝝ. Et qm̄ de regibus egypti in diuersis locis hmōi voluminis mētio dissimiliter facta est: opꝫ nos aliq̄ de eis in h̄ loco notare. Siqdem ab ip̄o ꝑncipio pharao rex egypti habuit cōflictum cum Moyse ꝛ Aaron ꝛ submersus est ip̄e ꝛ ppl's eius i mari rubro. Deinde in dieb⁹ roboā regis iude ascēdit sesac rex egypti in hierusalē ꝛ abstulit thesauros domus dn̄i ꝛ thesauros regios ꝛ dn̄at⁹ ē filioꝝ iuda/ dicē te de eis dn̄o: nō disperdam eos. Dabo qꝫ eis pauxillū auxilij non stillabit furor meus sup hierl'ꝫ p manū sesac verum tn̄ seruient ei vt sciant distantiā ꝑuitutis mee ꝛ ꝑuitutis regni terrarꝝ. Nouissime aūt pharao nechao rex egypti ꝯtra regē assirioꝝ ꝛ ꝑcussit iosiā regē iude obuiāte sibi. ꝛ dn̄atus ē ad tp̄s filioꝝ iuda ꝛ humiliauit hierusalē. Sic āt ꝯstat oino ꝙ regnū illud iudeoꝝ assimilatū regno egypti absortū est a romanis ꝛ ꝙ i diuersis regib⁹ egypti diuersoꝝ regna hominū designātur. Nec mirū tn̄. Sicut eni significatū sare a ꝑn⁹ ecclie vsqꝫ in finē accipiēdū est. Licet ip̄a ecclia mutata fuerit de gēte in gēteꝫ: vl' potius ꝓpagata ꝛ dilatata ita significatuꝫ Agar egyptie multo tp̄e ꝑdurat. Nimirꝫ qꝛ nō solū in aduētu dn̄i primo reprobatio facta est carnaliū iudeoꝝ: verꝫ ēt in 2ᵒ futura est carnaliū christianoꝝ. Sicut tūc ingt Apostolus: is qui ꝑꝫ carnē natus fuerat ꝑsequebat eū q ꝑm spūꝫ ita ꝛ nūc. ¶ Ut igit israelite significāt filios spūales tā de ppl'o iudeoꝝ q̄ꝫ ppl'o gētili ꝓgenitos: ita egyptij carnales oēs q in fide v̄i dei sine cā glie gliant ꝯsignāt. Porro chaldei ꝛ filij babylonis eos qui nō solū carnales sunt: verꝫ ēt in silitudinē bestiaꝝ ꝛ gētiū que ignorant deū absqꝫ visceri b⁹ misericordie gaudent in humani sanguinis effusionē: ita vt illoꝝ imanitas gētiū q̄qꝫ ferocitateꝫ excedat. Igit pharaonis regno prio regnū iudeoꝝ assimilatū est. Regnū pharaōis cuius filiā salomō accepit in vxorē/ regnū ꝯstātinopolitanū qd̄ creatū ē a ꝯstātino augusto cuius filius ꝯstātius arrianus dimicans ꝯtra verā fidē ꝛ sanctā nicenā synodū alterꝫ se sesac in ecclie catholice ꝑsecutionē exhibuit. Sili mō ꝛ valēs ipator ꝛ alij multi q nō poterant

Marginal notes: Uid. s. li⁹ 2ᵒ tractā ꝑ. c. 26. — 4ⁱ reg. 8. ꝛ sequētib⁹ — Luc. 3. mat. 1. — 4ⁱ reg. 23. ca. ꝛ 2ⁱ paralipo. 35. — Exo. 5. ꝛ sequētibus ꝛ 14. — 3ⁱ regū. 14. ꝛ 2ⁱ parali. 2. c. — 4ⁱ reg. 23. ꝛ 2ⁱ para. 35 — Gen. 16. 21. — Gal. 4. — 3ⁱ regū. 3. c. — i cronicis vt s̄

rant subesse spūi eo q̄ carnalr sapie-
3ᵢ regū. 11. 12. bant. Et notādū q̄ quēadmodū rex
egypti sesac fouit ꝛ manu tenuit hie
roboā fugiētē a facie salomonis qui
facturus erat diuisionē inter domuз
iude ꝛ domū israel. Ita īpatores cō-
stātinopolitani fouerūt epōs cōstāti
nopolitanos a facie pōtificū romāo-
rū: donec facerēt ꝑpetuū scisma iter
grecos ꝛ latinos. Sane vltimum re-
Uide i cronica Archi-epi flo-rētini ꝛ i hysto-ria trip tita. ꝛ i Euseb. cesariē-se ð tpe gnū egyptioꝝ qð ascribit nechaoni
assimilatū est regno gentis frācoruз
que viriliter pugnauit contra no-
uos assyrios hoc ē saracenos cui suc
cessit ad extremū iperiū alamānoruз
qð regnū a regno francoꝝ deriuatū
agnoscitur. Cū vtiqз Corradus qui
impauit post henricū successorē ter-
tij othonis natione francus fore no-
scat. Ita miro mō cōmixtio q̄dam fa
cta est inter regnū ꝛ regnum vt vix
discerni queat iter ꝓcedētis finē ꝛ ini
tium subsequētis. Ueruз q2 nechao
4ᵢ re. 23 et 2ᵢ pa-rali. 35. rex egypti ꝛ iosiā. 36ᵐ a iacob expu-
gnauit. ꝛ ioachā. 37ᵐ priuauit regno
sbstituens fratrē eius pro eo. Liquet
q̄ oēs reges ꝛ iperatores qui regna
uerūt in populo latino vsqз ad trige-
simā septimam gn̄ationem regibus
egypti assimilati sunt. Ceteri qui se-
cuti sunt eos regibus babylonis.
Que cum ita se habeant ꝛ ꝯstet mo-
dis oibus q̄ regnū babylonis ꝓces-
sit regnū egyptioꝝ: regnum v̄o egy
ptioꝝ regnū hierusalē. qd est q̄ econ
uerso post regnū dauid ꝛ filioꝝ eius
preualuit rex egypti cōtra hierusalē.
ꝛ ad vltimū rex babylonis: nisi q̄ si
cut per filiū dei actū est vt ð tenebris
fidelis popul's veniret ad lucē: ita ap
propinquāte filio ꝑditionis de luce
pro peccatis suis captiuet ad tene-
bras: vt ꝯm illud ꝓpheticuз. Egres-
Mich. 4. sus de ciuitate abijt in regionē ꝛ ex-
inde ducat vsqз ad babylonē. Quo
circa cōsiderari oportet diligentius

non esse in hijs tribus populis intel
ligēda ꝓprietas populoꝝ: sed vnius
vt ita dicam populi varietates ꝯm q̄
ait: aut gratia Jesu christi discernit i
ter bonos ꝛ malos: aut diuersitas de
lictoꝝ inter malos ꝛ bonos. Et hoc
qui dē a ꝓncipio vsqз in finē. Uerꝫ q2
verum esse cōuenit qð veritas dicit.
abūdabit iniq̄tas refrigescet chari- mat. 24
tas m̄ltoꝝ. ꝛ illð apl̄i. In nouissimis 2ᵉ ad Ti
diebus istabūt tēpora piculosa quis mo. 3.
nō videat tm̄ differre inter tēpora ec
clesie prima media ꝛ vltima idest in-
ter hoies primi tēporis medij ꝛ ex-
tremi: q̄ʒtum inter regnū hierusalem
egypti ꝛ babylonis. Qð si vel pri-
ma tēpora dedere aliquos malos ex
trema bonos: nonne ꝛ hierusalem
fuere aliq̄ mali ꝛ in babylone boni?
Sed qð generale est tenere ꝯuenit ꝛ
hic ꝛ vbiqз in regula mysterioꝝ. Ut
igit ꝯm hanc regulā loq̄r qð loquor.
Sicut populus israel qui aliq̄ʒdo re-
gnare cepat in hierusalē traditus est
processu tp̄is i manu regis egypti ꝛ
ad vltimū regisᵉ babylōis. Ita chri-
stianus populus qui tpe syluestri pa
pe frui ceperat q̄ʒfeliciter ecclesiasti
ca libertate: appropinquāte iā mūdi
fine cū incremēto vitioꝝ ꝓ tuēda li-
bertate ipsa de qua se dolet ꝑpeti de
trimētū multa discrimina passus est.
¶ Qð ergo ascēdit pharao de terra 4ᵢ re. 23
sua vt pugnaret ꝯtra assyrios dn̄o se
mittente cōtra eos: ad gentē franco
ruз ꝛ alioꝝ qui morant circa eos re-
ferēdū est. qui moti ais aduersus sa-
racenos qui ex lōgo iam tpe trāsito in Cro-
mari iuaserant siciliā ꝛ alias insulas nica Ar
maris quiqз maritimas ciuitates ca chiepi
labrie ꝛ appulie/ꝛ etiā cāpaniaз cre- florenti
bris isultibus ipugnabāt cepūt egre ni et tri
di ð terra sua: ꝛ tanq̄ʒ ꝓparaturi sibi partita
iter appuliā expugnare. Sicut auteз et Eus.
rex Josias lз alias bonus esset ꝛ iu- de tpe.
stus non credidit nechaoni q̄ a dn̄o 2ᵢ pa. 35

mitteret: ⁊ ob hoc dimicans ꝯtra eũ
cõtritus est ipe ⁊ exercitus eius. Ita
in chꝛoni. vt s̃. leo papa q̃zuis vir esset vite venera-
bilis ⁊ laude dignus nesciẽs tñ con
silium domini in hac parte/ ⁊ ꝙ con-
tra hostes fidei sic postea claruit mit
teret ascẽdit cum exercitu cõtra eos
a quibus deuict⁹ est ipse ⁊ exercitus
eius. Neq; eniz vulnerib⁹ cordis sui
potuit eoꝝ quos ad bellũ ꝑduxerat
nõ videre ruinã: aut iacula detrahẽtiũ
sibi: ⁊ ignorata tamẽ iudicia dei non
sentire: aut nõ sentire se moueri a ta-
li temeritate ne vltra sil'e aliqd attẽta
re ꝑsumeret. Sustinuit enim decete-
ro volẽs nolẽs ꝑncipari illas ⁊ patri
monio sancti petri facere qd vellet: im
mo qd ꝑmitteret Deus in cuius po-
4ⁱ regũ 23.c. testate sũt ⁊ oĩa regnoꝝ iura. Deniq;
⁊ in sequẽti gñatione que respicit io
in chꝛonica Archiepi ⁊ triptita ⁊ Euse. d̃ tpe et ecclĩastica achaz q᷑ sine ꝯsensu iperiali electus
est Gregorius 7^mus^ in romanũ põtifi-
cẽ obsessus ab iperatore idẽ papa sb
latusq; ide a duce normãdoꝝ duct⁹ ẽ
vsq; Salernũ. In cuius locũ idẽ im
perator sbstituit Gilbertũ rauẽnatez
episcopũ/ vocauitq; eũ Clemẽtẽ. Cõ
pleta est aũt in hoc facto silitudo rei
4ⁱ regũ 23.c. que accidit regi ioachaz quẽ rex egy
pti amouit a hierl'm ne regnaret i ea
⁊ sbstituit ei Joachim fratrẽ ei⁹ pro
eo. In cuius dieb⁹ ascẽdit Nabucho
donosor rex babylonis ꝯtra hierl'm
4ⁱ regũ 24. ⁊ cepit regẽ ioachim ⁊ fact⁹ est Joa
chim seruus eius: qui tñ postea rebel
lauit cõtra eũ ⁊ excussit ceruicẽ suãa
mãdatis ipsius. In sili quoq; gñati-
one venit rex Heric⁹ in vrbẽ ⁊ cepit
Paschalẽ papã in ecclĩa sancti petri
⁊ tãdẽ accepto priuilegio ab eo lz in
uito ⁊ coacto de iuestitura eccliaꝝ re
cessit. Quo recedẽte fregit idẽ papa
pactũ illud seruitutis qd firmauerat
priuilegio: ⁊ facta vt di excoicatione
euacuauit ꝑuilegiũ ipm qd coact⁹ cõ
cesserat dicẽs nõ debere aliquẽ hre vi
gorẽ qd potẽs in potẽtia sua per ter-
rorẽ extorserat. ¶ Defuncto aũt ioa 4ⁱ re. 23
chim regnauit Jeconias filius eius 4ⁱ regũ
pro eo. Hũc amouit rex babylonis a 24.
hierl'm ⁊ duxit in babylonem: Sede vt s̃. 24
chiã vo patruũ eius cõstituit regẽ ꝑ
eo. Fuit aũt iste sedechias filius iosie
homo pessimus ⁊ iniquus. Ubi ⁊ il-
lud diligẽtius notari ꝯuenit: ꝙ instã-
te tpe cõfusionis cõfusum est regnuz
iuda/ vt nõ ẜm ordinẽ ⁊ rationẽ ge-
nerationũ regnarẽt ipsi reges: sed tũ
frater/ tũ nepos/ tũ patru⁹ veluti coi
ter duo ⁊ duo. Sic ⁊ in ecclĩa cõfusio
quedã facta est occasiõe ꝑncipũ mũ-
di: de quoꝝ viribus scismatici hoies
ꝑsumpsere / ita vt aliquãdo tã idecẽ
ter q̃z illicite duo ⁊ duo: sb eodẽ tpe
viderent coascẽdere ad papatũ de qui
bus stupefacti populi diutius dubita
rẽt: ⁊ ꝯ̃rie partes hominũ ꝯ̃ria senti-
rẽt: ⁊ q̃zuis vnũ duoꝝ catholicũ alte
rũ scismaticũ fore cõstiterit: nõ ideo
tñ ꝙ sic accidit a ꝯcordia vacat: q᷑ ⁊ 4ⁱ regũ
ꝙ ibi viuẽte adhuc ioachaz regnum 23.24.
obtinuit ioachiz: aut cõuiuẽte iecho-
nia seu ioachim regnũ obtinuit sede
chias: sic diuina voluntate accidisse
credẽdũ est: vt tamẽ ꝙ sic accideret/
vt videlz reges gẽtiũ cõstituerẽt re-
ges in populo dei peccata populi me
rerent. Igit quinque iste gñationes
extreme veluti pro vna magna gña-
tione accipiẽde sunt: ⁊ nõ tã ordo re
rũ q̃z ipe res in ꝯcordia manẽt: vt cõ
fusio earũdẽ rerũ cõfusionẽ toti⁹ mũ
di doceat aduenisse. Sũma itaq; cõ-
cordie istarũ gñationũ illa est qua et
ibi regẽ babylonis pugnasse legim⁹
ꝯtra hierl'm: ⁊ hic romanos iperato 4ⁱ regũ
res ꝯtra libertatẽ ecclie. Et ꝙ ibi ali- 24.25.
qui regũ iuda obedirẽt ei: ⁊ rursũ re
nitẽtes ⁊ stare in libertate sua ꝑstina
regis egypti virib⁹ nisi sunt. aliquis
itaq; egressus est ad eũ ducẽdus cuz
ipo in babylonẽ. Hic aliqui romano
rum

rũ põtificũ aliquãdo iclinati fũt ⁊ as
senserũt iperatoribꝰ: aliquando viri
bus aliquoꝝ ꝓncipũ adiuti eisdẽ vi-
riliter restiterũt. Aliqui oino decreue
rũt humiliari sub potẽti manu eoꝝ ⁊
agere pacifice dies suos. Quoniã võ
⁊ in tenebroso aere videmus aliqd i
enigmate nõ est inutile: ⁊ in ipsa ꝯfu
sione reꝝ cõfuse qd cernere nõ infru
ctuosum: faciẽda est adhuc recapitu
latio a iosia vt assignatis hincinde ge
nerationibꝰ ad finẽ suũ nũerus q scri
ptus est dirigatur. Cap. 18ᵐ.

Igit Josias rex qui ẜm lineã pa
trũ. 28ᵘˢ est a iacob: ẜm lineã que
descẽdit ꝑ iudices. 36ᵘˢ. 17ᵘˢ a da
uid regnauit in hierlem ⁊ genu
it filios in trãsmigratiõe babylonis.
mat. 1. Eteni 13ᵒ anno quo regnare ceperat
sup iudã exorsus est Hieremias pro-
pheta ꝓphetare captiuitatem plebis
c. 5. 6. 7 sue ⁊ annũtiare ruinã hierusalẽ hac
ꝑ cã ab eodẽ rege qd reliquũ ẽ tpis
in trãsmigratiõe reputaꝛ dicẽte euã-
ge. Mattheo: Josias ãt gẽuit iecho
niã ⁊ fratrẽ eius in trãsmigratiõe ba
bylonis. Predixit aũt hieremias ca
cap. 50. ptiuitatẽ hierlem: nec minus excidi
um babylonis ⁊ vtrunqꝫ in paucis
annis cõsũmationẽ accepit. Perse-
uerauit eni idẽ hieremias vsqꝫ ad ex
cidiũ hierusalẽ oñdens cõpletum qd
ipse ꝑdixerat ⁊ nec sic potuit cor po-
puli ad lamenta cõuerti. Cap. 19ᵐ.

In ecclia võ generatione. 36ᵃ ve
nerabilis leo papa romanã re-
xit eccliam ⁊ post ipsuz Victor/
In cro- Stephanus/ Bñdictus/ Nico
nicis et laus/ Alexãder. Pugnauit aũt Josi
hystori. as ꝯtra regẽ egypti ⁊ supatus est ipe
ut s. ⁊ exercitus eiꝰ ab eo. Pugnauit leo
4ⁱ regũ papa contra normãnos ⁊ simile in
23. ⁊ 2ⁱ fortuniũ passus est. Multũ post h io
para. 25 sias cõmẽdaꝛ ꝑconijs nec minus ve
4ⁱ re. 23 nerabilis leo papa qꝛ ⁊ ille ꝯtamina-
tũ tẽplũ a suis ꝑdecessoribus emen-
dauit. Et iste romanã eccliaz que de
testando vt diꝛ scismate nõ lõge ante
fedata fuerat ad ea que honesta sunt
reformauit: ⁊ in ea vsqꝫ in finẽ lauda
biliter vixit. A diebꝰ iosie regis hiere Hiere. ꝑ
mias vt diximus ꝓphetare exorsus
est: ⁊ a diebus leonis papa cõpleri ce
perũt per ꝯcordiã vba hieremie nec
desinũt cõpleri vsqꝫ ad ꝑsens tẽpus
quousqꝫ reedificentur muri hierlem
preeũte tamen iudicio fornicarie ba
bylonis. Cap. 20ᵐ.

Ioachã. 37ᵘˢ rõne suprascripta a
Jacob: iosie pꝛ successit i reguũ
⁊ tribꝰ tm̃ mẽsibus regnauit in
hierlem. Amouit eũ qppe pharao ne 4ⁱ re. 25
chao ⁊ ductus est in egyptũ: eiqꝫ ad
huc viuẽte in egypto substitutus est
Joachim. ¶ In ecclia võ gñatione
37ᵃ/ Gregorius papa romanam rexit
eccliam: ⁊ post ipz Victor ⁊ vrbanꝰ.
Quo vz/ Gregorio papa ducto saler in chro
nũ a duce normãnoꝝ: vsurpauit ca- nica Ar
thedrã põtificalẽ Gilbertꝰ archieps chiepi
rauẽne noians seipz clem̃tẽ. Ca. 21ᵐ floreti.

Ioachim. 38ᵘˢ in numero ꝑlatoꝝ
filꝛ cessit ioachaz ⁊. 11. annis re 4ⁱ regũ
gnauit in hierusalẽ. Cõtra hũc 23. 24.
ascẽdit rex babylonis ⁊ factus
est ioachim ẜuus eius qui tñ postea
rebellauit ⁊ noluit illi esse subiectus.
¶ Gñatione quoqꝫ. 38ᵃ venit rex hen
ricus in vrbẽ: ⁊ cepit papã paschalẽ in chro-
in ecclia sancti petri ⁊ tãdiu illũ ⁊ ali nica ar-
os multos cũ eo tenuit in custodia ꝑ chiepi ⁊
iuestitura eccliaꝝ donec extorqueret Euseb.
ab eo ꝑuilegiũ per qd posset euacua- d tpe et
re libertatẽ ecclie. verũtñ hoc factuz triptita
nec ipe papa nec ecclesia sustinuit pa ⁊ eccli.
tiẽter: qꝛ qd papa fecerat coactus vi
gorẽ ꝯstãtie nõ hẽbat. Cap. 22ᵐ.

Iechonias. 39ᵘˢ rõne suprascri- 4ⁱ regũ
pta regnauit post prez suũ ioa- 24.
chiz in hierusalẽ tribus mẽsibꝰ
⁊ ductus est cũ magna pte ppli
i babylonez. Sedechias võ patru-

us eius substitutus est a rege baby/lonis vt regnaret in hierusalez ꝛ.11. annis regnauit in ea. Facta ergo diuisione populi in dieb⁹ iechonie ps vna ducta est in babylonem ꝛ pars altera remansit in hierusalem. ❡In ecclesia quoqꝫ generatione 39ᵃ/factum est magnum scisma in ecclesia occasione octauiani ꝛ pape alexandri ꝛ alijs translatis ad partem imperatoris. alijs seruātibus libertatem ecclesie. Cap.23ᵐ.

i cronicis vt s̄

Sane gñatiōe q̄dragesima. fcā ē pax iter impatorē ꝛ papā alexādrū ꝛ annuit ei pacifice tenere papatū rogans ut eadē pax firma ꝛ icōcussa oi tpe pmaneret. Perseuerauit aūt pax eadē reliqs dieb⁹ ipsi⁹ pape: q̄ cepit itex ifringi i dieb⁹ pape lucy maxieqꝫ Urbāi: ita vt i diebus eius supra modum ꝛ supra vires angustiaretur ecclesia. Utrum autem huiuscemodi occasione amiserat aliquid ecclesia de libertate sua apud filios babylonis noue videat ipsa que nouit melius quid patiat. Nobis autem supsedendū ē iteri donec pleni⁹ illucescat vtx meli⁹ fuerit resistē an pati donec sic⁹ bone ꝛ sic⁹ male de suo fine itelligant: ne forte ꝛ hoc ipm a nr̄is exigat delictis vt nō liceat nobis ipune agē q̄ meli⁹ eē scimus: sꝫ tabescam⁹ ꝛ erubescam⁹ in inigtatibus nr̄is. Plerūqꝫ eni ꝛ hoc accidit ex districto iudicio vt illd̄ qd̄ plati bonū eē sentiāt nō possint agē sine magno piculo s̄bditox. ꝛ q̄ malū eē nō dubitant multis pueniat ad salutē. Ubi si venialis ē culpa tolerāda ē poti⁹ q̄ꝫ vitāda: ꝛ si sine flagellis nequeāt ptrāsire dicēte aplo qbusdā quos sciebat eē iualidos ad pugnādū. Reuertimini in idipm ne tentet vos sathanas pp icōtinētiā vestrā. Hoc aūt dico nō s̄m impiū sꝫ s̄m indulgentiam. Cap.24ᵐ.

Vid cronicā domini antonini Archiepiscopi florentini ꝛ triptitā ꝛ Eusebium d̄ tēpore ꝛ ecclesiasticā hysto.

Hiere. 24.

P̄ ad corin.7.

Usqꝫ ad p̄ntē diē ꝛ locū pexpta vt ita dicā littora nauigantes securo remigio iē fecim⁹. Amō cauti⁹ ē agēdū: ꝛ ide circūscripte reliquū itineris pagēdū: vtpote qui nō p cognita nauigare icipim⁹: etsi velut e vicino cōscripta: qꝛ nimix aliud ē audita referre: aliud visa q̄ꝫuis eque ex deo sit vtrūqꝫ pole. Illud aūt lectorē mōeo ꝛ maxie i legēdis hystorijs ꝛ notādis annox numeris studiosum: vt si forte i distictiōe pōtificū ꝛ impatorū aliqd p gñatiōes singulas inuenerit corrigēdū qd̄ ex corruptiōe multimoda chronicax accidisse posse ñ nego. liber sit ei pie tñ ꝛ veracit̄ ꝛ mendare. ne forte sicut ego i diuersis diuersa repperi/ ita accidē potueri: vt ad summā v̄itatis venire nequeri: pserti cū ñ fuerit mihi cā psonas ꝛ psonas distiguē p metas ānox: sꝫ sub singularū noib⁹ psonax gesta cuiusqꝫ tpis designar̄. ❡Sꝫ de nr̄a tpis hui⁹ angustia quā a dieb⁹ vt iā dixim⁹ leōis pape ꝛ hērici theotonicox regis tolerātes portam⁹ illud qd̄ nobis ꝓpriū est silētio nō expedit pterire: imo nec sine cordis gemitu ꝛ dolore ꝓferre hieremie icrepatio: q̄ peccata iudeorū enumerat i nos q chr̄iani dicimur ꝛ nō sum⁹ redūdat: qui educti de terra egypti hoc ē de p̄nti sclo neqꝫ: uel etiā i prīb⁹ nr̄is aplis de synagoga iudeox/adducti sum⁹ ad terrā carmeli terrā vt vere di/lacte ꝛ melle manātē/ꝛ idurauim⁹ ceruices nr̄as vt nequi⁹ opemur q̄ꝫ gētes q̄ sunt i circuitu nr̄o/ita vt nulla iter nos ꝛ paganos/imo magna sit dr̄ia. vbi.n. lis? vbi fraus? nisi iter filios iuda? nisi iter clicos dn̄i? vbi zelus? vbi ambitio? nisi iter clericos dn̄i? Ergo necesse fuit/vt iudiciū icipet de domo dn̄i ꝛ ignis egrederet a sanctuario ei⁹ ad cōburēdū illud/vt videāt/ꝛ recogitēt/

Hier.2. ꝛ pluribꝰ aliis

Eze.9.

tẽt/ꝛ itelligãt ceteri/qđ futuꝝ ſit ſup
ſe/ſi deꝰ peccãtibꝰ filijs nõ idulget/ꝛ
eos q vtrũq; v̊bũ eiꝰ audiũt/nõ exau
dit. Verũtñ/o vos clíci/vras ꝑus de
flete ruinas/ꝛ miſeriã mẽtis vre le-
uatis in rama vocibꝰ deplorate. Nõ
vrm ẽ cõponere elegos/nec dictare
lamẽta/tñ vt ſciatis pñtialr ꝓmerẽ q̃
vobis hieremias de q̃ ꝛ loqmur/añ
tot ſecula ꝓparauit. Cap.25m.

Uo modo inqt ſedet ſola
ciuitas plena ppl'o? facta
threno- eſt q̃ſi vidua/dña gẽtiũ/
rũ.1.c. priceps ꝓuitiaꝝ facta eſt
ſb tributo. Nõ hierl'em
illa treſtris q̃ fuiuit quõdã regibus
terre ipa parit cũ filijs/dña gẽtiũ fo-
re legis ꝛ ꝑnceps ꝓuiciaꝝ. Sz eccl'ia
petri/imo chri/q̃ i diebꝰ cõſtãtini au-
guſti ꝯſtituta fuit dña totiꝰ mũdi. Sz
heu q̃ aliqñ erat plena/mõ vacua ẽ.
q2 ꝛ ſi plena vr eẽ ppl'o ẽt nũc/non
tñ ſuo ppl'o/ſz alieno. nõ filijs ſuis/q
ſunt ciues celeſtis hierl'em/ſed filijs
babylonis. An/q2 oẽs dñr chriani?
Quid.n. ꝓdeſt nomẽ vbi ñ ẽ effectꝰ?
Sz ꝛ illđ qđ ſequit: fcã eſt q̃ſi vidua
ibidem dña gẽtium/nõ vacat a ſil'i itellectu.
Nõ.n.ait fcã eſt vidua/ſz q̃ſi vidua.
Q2 ꝛ ſi ſint ſingl'is locis ꝯſtituti epi
aut pauci ſunt tñ aut fere nulli/q ſe ꝓ
bãtes eẽ paſtores morſibꝰ opponãt
ad phil. lupoꝝ. Querit vnuſqſq; qđ ſuũ ẽ/nõ
2.c. qđ ieſu chri paſcũt iuxta illđ ezechie-
Ezech. lis ſemetipos nõ oues. Et ſicut ſcri-
34.c. ptũ ẽ in iſaia ꝓpheta. ꝑncipes eius i
Iſa.1. obedientes ſocij furũ. Oẽs reqrunt
munera ſequũtur retributões: pupil
lo nõ iudicãt ꝛ cã vidue nõ ingredit
ad eos. ver ergo facta ẽ quaſi vidua
domina gentiũ. vere princeps ꝓuin
tiarum facta eſt ſub tributo. vt auri/
ꝛ non delicti. Inde eſt ꝙ non inue-
thre.1. nitur qui conſoletur eam ex omni-
bus caris eius. inde eſt ꝙ ꝛ amici
eius ſpreuerunt eam: ꝛ facti ſunt ei

inimici. q2 dignũ profecto eſt/vt pa-
tiatur iniuriam qui facit iniuriã crea
tori. Nam ꝛ illud exigentibus cul-
pis iam ex parte non modica com-
pletum cernimus/qđ ſequitur ibi.
vie ſyon lugent/eo ꝙ non ſit qui ve
niat ad ſollẽnitatem. Et illud/pctm̃
peccauit hierl'm propterea inſtabilis
facta eſt. Omnes qui glorificabant ibidem
eam ſpreuerunt illam/q2 viderunt
ignominiam eius. verum hoc totũ/
ſicut ꝛ cetera que ibi ſcripta ſunt/
imputandum eſt inertie ſacerdotum
qui conſolãtur eam dicentes. pax/
pax/cum non ſit pax. de quibus di- hiere.6
citur prophete tui viderunt tibi falſa
ꝛ ſtulta/nec aperiebãt ignominiam
tuam/vt te ad pniam prouocarent. thre.2.
viderũt autem tibi aſſumptiones fal
ſas/ꝛ abiectiones: de quibus ſane
ſacerdotibus in ſequẽtibus dicitur. thre.4.
quo modo obſcuratum eſt aurũ mu-
tatus eſt color optimꝰ: diſperſi ſunt
lapides ſanctuarij in capite omniu3
platearũ? Etenim ordo ille qui pro
claritate ſapientie dici poterat aurũ
modo obſcuratum eſt/ꝛ rurſum ve-
lut in nigrum plumbum. Et hij qui
quaſi lapides precioſi/contineri cõ-
ſueuerunt in clauſtro cordis/modo
percurrentes vias latas diſꝑſi ſũt in
capite oium plateaꝝ/diſponẽtes ex-
teriora negocia/dirimentes cãs ꝛ li-
tes iudicioꝝ non bonoꝝ: vbi ꝛ mox
ſb dit: filij ſyon iclyti ꝛ amicti auro ꝑo ibidem
q̃ mõ reputati ſunt in vaſa teſtea/vt
opus manuũ figl'i: filij ſane ſyon/ipi
ſunt ſacerdotes eccleſie: de qbꝰ eidẽ
eccleſie dr: pro pribꝰ tuis nati ſunt ti-
bi filij/ꝯſtitues eos ꝑncipes ſup oẽm ps.44
terrã: q3 v̊o fuerint iclyti in ꝑnº ꝛ idu
ti auro primo/dono v3 ſpũs ſãcti/qs
ignoret? Nũc ãt ipſius eccleſie exigẽ
tibus culpis/hij qui ſucceſſerũt i ipo
ordine ſacerdotali/nihil pene hñtes
de imitatiõe celeſtis hois/treni ſunt

oino ꝛ terrena sectant/nō igredientes per deū ad altare/sed per hoies: nō ituita diuini lucri/ſ3 obtētu muneris tēporalis: neq3 eni q̄runt pascere gregē sed seipsos: nec lactare paruulos ſ3 dn̄ari in plebe. Cap.26m.
eze.34.

V Ide/ꝛ in typo hereticorū qui libēter docēt sequaces suos lamias itroducit in testamētum ꝯtra eos: sic eniz
thre. 4 ꝯtinus adiūctū est. Sed ꝛ lamie nudauerūt mámas/lactauerūt catulos suos: filia ppl'i mei crudelis sicut structio in deserto: adhesit lingua lactentis ad palatuz i siti. Paruuli petierūt panē/ꝛ nō erat qui frágeret eis. Lamie nudant mámas ꝛ lactát catulos suos: q2 siue schole hēticoꝝ/siue synagoge iudeoꝝ docēt errorē suū filios suos/ꝛeos ad magisteriū ꝑfidie sue/q2 ituitu pietatis ꝓmouere festinant: filia vo populi mei crudelis/q2 structio i dešto/q2 sicut ille nō curat d ouib9 suis/ita ista ꝓ nihilo ducit docere viá dn̄i filios spūales: q2 nō est sollicita de ꝓfectu subditoꝝ/sed magis de lucro tēporali. Sed ꝛ q̄si ligua lactētis adheret palato in siti/dū meditatio ꝓficere cupiētis/dū nō ē qui
2 ad corin.3. ei ꝓpinet lac doctrine spūalis/adheret lr̄e que occidit: putás sic legit i libris sic eē simpl'r itelligēdū. Sed ꝛ illi paruuli qui euulsi sūt a lacte petūt panes ꝛ nō est qui frágat eis: q2 non nulli itelligētes/ꝙ expositione egeát libri canonici/q̄runt qui eis exponát verba/ꝛ nō inueniunt q2 vnusq̄sq3 q̄rit que sua sunt ꝛ nō que iesu christi.
ad phi. 2. c. Que v3 negligētia/ne cui parua videat/q̄tū malū inde sequat cū sb̄di
thre.4. tur. Qui vescebát voluptuose iterierunt in vijs: qui nutriebant i croceis amplexati sunt stercora. Qui sunt át qui vescebant voluptuose/nisi ministri altaris/qui cū sūma delectatione cōsueuerūt accipe corpus ꝛ verbum christi? Quare át mō ꝑierunt i vijs: nisi/q2 sequentes desideria carnis/pereūt/nō via iusta? Sed ꝛ hij q nutriebant in croceis amplexati st̄ stercora/q2/qui soliti erát vti cibis spūalib9/nūc/nō ad sustentationē nāe/ſ3 ad libidinē/magis gule q̄runt delitias epulasq3 carnales. Et hec q̄dē de miseria clericoꝝ. Cap.27m.

Q Uib9/ne forte aliq monachoꝝ/q̄si vl'ipsi iusti sint insultare ꝑsumant/audiant quid de eis in sequētibus dr̄. Cádidiores erant thre. 4
naçarei ei9 niue: nitidiores lacte/rubicundiores ebore antiquo/saphiro pulchriores: denigrata est super carbones facies eoꝝ ꝛ nō sunt cogniti in plateis/adhesit cutis eoꝝ ossib9/aruit ꝛ facta ēt q̄si lignū. Naçarei dicebant in veteri testamēto hij/q habebát votū abstinēdi a vino/ꝛ significant eos/qui abstinent a voluptate carnis: hij ergo qui eē cōsueuerát cádidiores niue ꝓpter castitatē/nitidiores lacte ꝓpt lachrymaꝝ effusionē/rubicūdiores ebore antiquo ꝓp longá macerationē ꝛ afflictionē carnis. Pulchriores saphiro: ꝓpter serená ai contēplationē ꝛ celestiū meditationē/mō d̄nigrata est facies eorum sup carbones: q2 plena sunt corda eoꝝ/acidia/ꝛ cogitationibus malis/vn̄ ꝛ nō sunt cogniti in plateis. Quia non est dr̄ia iter eos ꝛ hoies seculares. Sed ꝛ cutis eoꝝ adhesit ossibus/pro fame/ꝛ facta est q̄si lignū: q2 pro eo/ꝙ seipsos non reficiunt lectiōibus diuinis/nihil se on̄dunt hr̄e de vita mōastica ꝑterq3 hitū exteriorē: ꝛ in modū ligni aridi desiccantur ab humore spūali: nō referūt fructū. Pro hijs ergo/ꝛ filib9 d̄lictis/obtexit caligine in furore suo domin9 filiam syon: ꝓiecit de celo in terrá iclytá israel/ꝛ nō est recordatus scabelli pedum
Nūe. 6
thre2.

dum suoꝝ in die furoris sui. Et recte
filia israel/⁊ non est recordatus sca-
belli pedū suoꝝ in die furoris sui: re-
cte enim filia syon vocat ecclesia: ad
differētiá synagoge que fuit mr̄ syō.
Nimiꝝ/qꝛ in illa fuerunt p̄res: i ista/
ps. 44 pro p̄rib⁹ filii nati sunt. Et qꝛ sanct⁹
ꝓphetie spūs/non tá p̄terita q̄ȝ futu
ra respicit/vt se de noua syon loqui
mōstraret/nequaq̄ȝ eá mr̄eȝ syon vo
care voluit/sed potius filiam nuncu
pauit.

Cap. 28^m.

Sit iechonias ⁊ sedechias cuȝ
4^i regū i vniuerso populo iuda/exceptis
24. 25. dūtaxat aliq̄b⁹ de paupib⁹ terre
migrauerunt in babylonē ⁊ fuerunt
Hie. 29. in captiuitate. 70. annis: de q̄bus tn̄
⁊ da. 9. annis opiniones diuerse sunt/asser-
tiones ambigue/ꝓpter multa que ac
ciderūt tp̄e tráſmigrationis. Que: q̄
ordine gesta sunt/aut q̄bus annis a
tp̄e tráſmigrationis cōfusis oib⁹/nō
apparet. Maxime: qꝛ Daniel dicit
intellexisse in li° numeꝝ annoꝝ/de q̄
fact⁹ est s̄mo ad hieremiá ꝓphetam
vt cōplerent desolationes hierusalē
70. annis/anno vȝ p̄ darii regis filii
assueri de semie medoꝝ q̄ ipauit sup
regnū chaldeoꝝ. Zacharias át ꝓphe
ta audiuit angelū scd̄o áno darii p̄se/
quē cōstat regnasse post primū annū
huius darii. 40. anno cō querētēȝ do
mino/ac dicētē/dñe de⁹ exercituum/
vsq̄ȝ quo non misereberis hierusaleȝ
⁊ vrbium iuda q̄bus iratus es? Iste
Zach. 1. 70mo ánus est: veꝝ hoc i suo loco dis-
cutiēdum s̄uetur de hiis aūt que ge-
sta sunt tp̄e captiuitatis/quo ordine
aut q̄ tp̄e gesta sint/nihil certum/nisi
ꝙ vicina fuisse vniuersa/⁊ pene ꝯtē-
poranea ex aliq̄b⁹ v̄bis eoꝝ gestoꝝ ꝓ
bari p̄t. Etsi diuersi de h̄ diuersa sen
tiát/vel potius non sentiant sed opi-
nent. Certe/qui a tp̄e transmigratio
nis annos diuersoꝝ principū/nō ex
auctoritate diuine pagine/sed ex tra
dítione veteꝝ notauerunt/vltimam
oium hystoriaꝝ ponūt hester: qd̄ q̄li
ter veꝝ sit/nō apparet. Quia in eadē Hester
hystoria scriptū ē/Mardocheū fuis 2. cap.
se ex eo numero captiuoꝝ/qui egres
si fuerūt de hierusalē cū iechonia re-
ge iuda. Sed tn̄ hoc ipsum veꝝ ē cuȝ
nō cōtineat in corpore libri/sed inuē Vide ꝓ
tuȝ sit/vt ait hieronymus/in editiōe logū be
vulgata. Si ergo hoc ita ē/magis vꝛ ati Hie
gestū fore id qd̄ cōtinet in eadē hy- ro. in li
storia infra. 70. annos: sicut ⁊ hysto- brū he
ria. Sȝ qm̄ alienū est ab opinione nō ster
ꝯñali/hoc magis q̄ȝ illd̄ iter apocry-
pha cōputet. Ut vȝ hystoria ipa post
excidiū babylonis pacta esse tradat
circa vȝ tēpora alexádri: maxime/qꝛ
aman suspectus factus est regi/q̄si re
gnuȝ ipsius tráſferre conaret ad gre
cos. Erat aūt Aman natione mace-
do sicut alexáder. Sed ⁊ rex babylo 4^i regū
nis euilmeradach/qui eduxit de car vlti°. c.
cere iechoniá/vtrum eo tp̄e regna-
uerit/quo eiectus est Nabuchodono
sor de regno/pro eo ꝙ scriptuȝ est in
eodē loco/donec cognoscant viuen-
tes qm̄ dñatur excelsus in regno ho
minum/⁊ cuicūq̄ȝ voluerit dabit illd̄ Dan. 5.
⁊ humillimū hoieȝ cōstituet sup eū/
an post mortē ipsius ⁊ vtrū filius ei⁹
fuerit an nō/qꝛ ꝓbari nō p̄ot aucto-
ritate/q̄cq̄d inde dꝛ iter dubia manet
Sȝ ⁊ oia q̄ scripta sūt i li° esdre ita vi
dent esse cōfusa/vt nesciat q̄d ante ⁊
q̄ mō gestū sit/q̄n tūc alia post alia eo
ordine quo scripta sunt accidisse cre
dunt. Non eniȝ dicit scriptura quot
annis regnauerit nabuchodonosor
rex/aut quot annis vixerit post exci
dium hierusalē: quot annis vixerat
in babylone: aut quo ordine siue tp̄e
quo Baldasar aut darius siue cyrus
⁊ alii q̄s scriptura cōmemorat. Sed
neq̄ȝ cuius tp̄e istoꝝ reguȝ qui regna
uerūt in babylone pacta sit hystoria
iudith aut hester: aut si ille fuit Arta

Xerses/siue assuerus: binomius eniz fuit/cuius vxor hester qui fuit et misit Esdrā scribam in hierusalem/aut
Esdre. 7. neemie. 2. fuerit ipse qui misit Neemiaz/ita vt cōfusis oibus tpe cōfusionis/cōfundanē pariter itellectus et nesciaē pro certo qd qñ aut quo tpe gestū sit. Sz et illud absurdissimū vī/qd tradunt quidā hystoriographi sine pbatione diuine auctoritatis regnasse vz octo reges a dario medo siue cyro vsqz ad alexādrum cū cōstet anno tertio cyri factū est respōsuz diuinū per angelū ad Danielez/qp adhuc tres reges regnaturi essent in psīde/et qrtus dota
Dan. 11 retur opibus multis. Et ex inde pronocatus rex grecorz idest Alexander pugnaret contra eū et super illū qd et factū est. Igiē vt sepe dixi/in tpe cōfusionis oia non immerito sunt confusa. Quia vbi lux abscōdiē pro peccatis/tenebre ignorantie condēsantur/ita vt nesciat homo peccator vbi sit/et qua die vel hora accidat illud
Isa. 13. qd dicit isaias. Ecce dies dñi venit crudelis et idignatione plenus ire furorisqz ad ponēdam terrā in solitudine/peccatores eiº cōterēdos de ea.
prie ad thes. 5. Et apostolus/cū dixerint pax et securitas subauditur filij babylonis/tūc repentinus irruet iteritus tanqz ivtero habētis/et non effugient. Si eniz per exēplaria vetex itelligamus noua/necesse est vt ibi ex parte aliqñ deficiat itellectus in nouo vbi defecisse cōstat in veteri: nō vt ignoreē vicinitas tpis: sed vt dies pariter ignoretur et annus. Nō eniz mortui sunt iechonias et sedechias sicut ceteri reges iuda quādo cessauerūt a regno.
4ⁱ regū 24. 25. Sed ducti in babylonē vbi pegerūt dies suos. Qua i re pēsandū est. 40ᵃ generatio partim pacta est in libertate hierusalem/partim in seruitute babylonis/et vtrū infra ipsam vel in fine ipsiº pcussa fuerit babylon ignoratur/eo qp nesciatur vtruz anni vite iechonie vel sedechie puenerint vsqz ad excidiū babylonis nec ne: nisi h̄ tm̄: qp pro certo scimº/qz si forte vsqz ad illud non puenerunt ipsi reges a deo tamē vicinū fuit tempus excidij vt multi puenirent vsqz ad illud et reuerterentur ad ciuitates suas. Esdre pⁱ. 2. c.

Cap. 29ᵐ.

Isiē generatio qdragesimaprima q similis est diei in qua passus est christº nō habet regem propriū aut ducē populus isra- Luc. 22
el/qz iā aduenerat tēpus impiorum et potestas tenebrax: ascribiē tamen salathieli filio iechonie/qui nec prius nec posterius legitur fuisse in hierusalē. Sigdē iechonias descēdit de hierusalē in babylonē et Zorobabel de babylone ascendit in hierusalem terrā in qua regnauerat auus eius. Salathiel autē qui fuit medius iter vtrūqz/in babylone crediē fore natº puto qp et in ipsa defunctus. Itaqz salathiel filius iechonie pro vna generatione accipiatur/vt cursus inchoate concordie consūmationem accipiat. mat. p. pⁱ esd. 3. 4ⁱ reg. 24. 25. Esd. pⁱ 3. 5. 6. matt. p.

Cap. 30ᵐ.

Salathiel itaqz filius iechonie ea qua supra scripsimus ratione quadragesimusprimus a iacob natus est: vt ait euāgelista post trāsmigratōez babylonis. Utx aūt postqz iechonias eductus est de carcere/an antea ignoraē. ifra vtrāqz autem generationē nescimus quando suborta est tribulatio que cōtineē iu hystoria iudith. Et siue ante ipaz siue post ipsam nescio deus scit. Factum est iudiciū de populo babylonis qd tanto tēpore pscribere et prenūtiare studuerunt pphete tanqz si ipsa esset pena vel cā vniuersox scelerum filiox israel. In ecclesia vo incipit generatio qdragesimaprima anno dñi. 1201. icarnationis dominice. matt. p. 4ⁱ reg. vlti. c. Isa. 13. 14. 21. Hie. 50. 51.

Si

Si ergo hystoria iudith prius acta ē q̄ȝ Sedechias Rex iude vel iechonias moraretur in babylone profecto tribulatio gn̄ationis istius/que inchoata ē sub rege turchorum eam respicit per cōcordiam que facta est sub Nabuchodonosor rege assyriorꝝ ⁊ cōtinetur in hystoria iudith. Si āt quod magis creditur / post istorum obitum acta est/qcquid mali contingit per hunc regē initium qdem fuit eorum malorꝝ. Sed tamē expectādū est cum igenti timore/donec cōpleatur illud apostolicū. Tamen vt qui tenet nunc teneat donec de medio fiat Cap. 31m.

Judith 4.⁊ifra

scd̄e ad thes.2.

Zorobabel filius Salathiel ea qua supra scripsimus ratiōe quadragesimussecūdus a iacob ortus qdem fuit in babylone/sed tamen volente deo princeps est in populo cōstitutus ⁊ cum multis qui secuti sunt eum ascendit in Hierusalem ⁊ reedificauit tēplum quod erat destructū domino deo suo ita vt diceret de eo propheta. Manus zorobabel fundauerunt domuȝ istam: ⁊ manus eius perficient eam: ⁊ scietis/quia dn̄s exercituum miserit me ad vos. In istam generationem que quadragesimasecunda a Jacob est sicut ⁊ precedētem/nō puto supputādam esse sub numero annorum aliorꝝ. 41. qꝛ scriptum est/nisi breuiasset dominus dies illos / non fieret salua omnis caro. Sȝ alie atqȝ alie rationes id omnino velle videntur/sed melius hic articulus temporis relinqtur ei qui hec ⁊ multa alia in sua posuit potestate/nō enim ptinet ad cōcordiam querere numeruȝ annorum in nouo/vbi non habetur in veteri/⁊ vltra quadragesimāprimam generationē aliqd per certum numerum incautius diffinire. Nec mirum. Solent enim ⁊ naute cōspecto cominus portu/nauis armamenta ꝺponere/⁊ aliis auxiliis initi cōpetētibus. Finis sollennis mysterii ⁊ numero datus est dicente Dauid in libro psalmorum/ Quadraginta annis ꝓximus fui gn̄atiōi huic/⁊ dixi semꝑ hii errāt corde. Et si senarie ꝑfectionis exigat numerus vt veluti in sex hebdomadis labor ecclesie cō sumet. In ecclesia icipiet generatio 42a/anno vel hora qua deus melius nouit. In qua vȝ gn̄atione/pacta prius tribulatione gn̄ali/⁊ purgato diligenter tritico ab vniuersis ȥiȥaniis ascendet q̄si nouuȝ dux de babylone vniuersalis scȝ pōtifex noue hierusalē hoc est sancte mr̄is ecclesie. In cuius typo scriptū est i apocalypsi: vidi angelum ascēdentē ab ortu solis/habētē signū dei viui/⁊ cū eo relige excussorꝝ. Ascēdet aūt nō gressu peduȝ aut imutatiōe locorꝝ/sed qꝛ dabit ei plena libertas ad inouādam christianā religionē/⁊ ad ꝑdicādū verbū/icipiēte iā regnare dn̄o exercituū suꝑ oēm terrā: verꝝ qꝛ tribulatio hester/in diebus ȥorobabel credit cōsūmata: seqt hic valida ēt illa tribulatio/que erit in diebus illius septimi regis qui scriptus est in lo apocal. ⁊ de quo dr̄ i daniele supra q̄ȝ credi potest vniuersavastabit. Et sciendū ꝙ tp̄s 6m dux erit sed tn̄ breuiatū a dn̄o ꝓpter electos: ita vt iste due gn̄atiōes pro vna duplici gn̄atione sint accipiende. Igit q̄ztū dat intelligi/tribulatio iudith ascribēda est gn̄ationi q̄dragesimeprie/tribulatio hester 42e/quarꝝ tn̄ similes cōplende sunt in ꝓximo sub vna duplici gn̄atione/hoc est 41e/vt 42a sit in sabbatū donec sequat tp̄s gaudiorū in quo regnabit dn̄s exercituū suꝑ oēm terraȝ. Non enim regnabunt vltra suꝑ ppl'm dn̄i reges supbi/⁊ idolorꝝ abomiatione polluti/sicut tunc ⁊ nūc ⁊ vsqȝ scȝ ad

matt.1.

ꝑi Esd. 3.5.⁊ 2ii Esdr.5. Aggei scd̄o. Zach.4

mat.24

Apo.7.

Dan.7

ad eph. 5.cap. presentez dié. Est eni ꝛ auaritia/idolorum seruitus/sed ꝛ is qui redemit nos i sanguine suo/regnabit sup eū côtritis pariter auro ꝛ argêto ere ferro ꝛ testa deletiqꝫ oibus regnis a qbus passa est psecutionem ois ecclia iustorum a Joãne baptista pcursore domini/vsqꝫ ad aduêtum helie. Oia quippe hec ꝛ hijs similia/ad regnū pertinent babylonis ꝛ bestie / que portat eá in quarū desolatione vniuersa peribūt. Erit ergo tps illud qđ supererit vsqꝫ in finem absqꝫ humana extimatione annoꝝ sicut in sabbatum sicut supra scripsim⁹ reputatū absqꝫ scãdalo absqꝫ sollicitudie ꝛ terrore/qꝛ deus bñdicet ei:ꝛ sanctificabit illud:eo ꝙ in ipso cessabit ab oi ope suo qđ patrarat. Cap. 32m.

Apoca. 17.cap.

Gen.2.

POst tribulationē q̃ facta ē sb antiocho i pplo iudeoꝝ iesus chřs fili⁹ dei venit i mūdū q postq̃ ꝯsūmauit opus qđ accepit a pře soluēs ꝓtoplastoꝝ đbitū in carne mortali /tādē resurrexit a mortuis cum testibus resurrectiōis. Et inter alia magnalia que fecit ascendens in celum ꝛ sedens a dextris dei promissum spiritum sanctum in filios adoptiōis effudit. Sicr in fine mūdi post psecutionē quā factur⁹ ē Gog cū iam vniuersa erūt côpleta ꝛ peracta prim⁹resurrectionē mortuorū sedebit dñs iesus i sede maiestatis sue ad segregãdos electos suos a multitudie reproboꝝ:q̃tenus repleti spū sancto vadãt ipsi pariter ad vitam eternã:Impij aūt i ignem eternum. Cap.33m.

p[i] mac. pluribꝰ cap.

i euãg.

Actu.2. ꝛ infra. Eze.38 39.ꝛ apoc.20.

mat.25.

FInis esset libri/sermo iste vltimus ꝛ finalis/in quo facta est mentio de nouissimo/nisi qꝛ de tpe isto přsenti/qđ finem esse diximus secūdi stat⁹/ꝛ initiū tertij minus satis diximus q̃ locus exposcit/ne si in ordine suo dicerentur oia que dicēda erant ipetus sermonis tēdentis ad suū finē magnū obstaculū pateref. Nunc ergo repetendus est idē locus/vt statuto ibi exordio tertij stat⁹/de ťtio q̃qꝫ cursu ꝓcordie aliqd/vel inuendo exhibere possimus:quatinus ꝓlatis tam lucide duob⁹ testimonijs/addaf tertiū. Ut propalata ex oibus veritate/obstruatur os loquentiū iniqua qđ sepe diximus in opusculis nřis / cogimur dicere ꝛ in hoc loco. Ne frustra tamē. Eadē enim ingt apľs vobis scribere mihi qdē nō pigrū/vobis ãt necessariū. Igitur vt iam scripta rescribam.

ps.62.

ad phi. 3.cap.

¶ Primus status seculi initiatus est ab Adam/fructificauit ab aabrã/côsūmauit in christo. ¶ Scđs initiatus ab ozia:fructificauit a Zacharia pře Joãnis baptiste acceptur⁹ consūmationez in tpibus istis. ¶ Tertius sumens initiū a beato bñdicto. Cepit proferre fructum 22ª gñatione ab eodē scťō viro:côsūmandus ꝛ ipē in côsūmatione seculi. Et primus qdē:in quo claruit ordo côiugatoꝝ ꝓprietate mysterij ascribif přï. Scđs:in quo claruit ordo clericoꝝ in tribu iuda ascribif filio. Terti⁹ in quo claruit ordo monachoꝝ/ascribif spiritui sãcto Sic eni voluit/sic statuit/ꝛ sic oñdit is qui fecit oia in sapiētia sua: vt in omnibus ordiate creatis creatorem agnosceret creatura. Et sciret quia/ vnus ē deus př/q a nullo ē:vn⁹dei filius q a solo pře:vn⁹ spūs veritatis/ qui a patre simul ꝓcedit ꝛ filio. Uez qꝛ/nō a solo filio/sed a pře ꝛ filio dignū fuit vt ordo monastic⁹ / q ꝓprietate/vt iã dixi mysterij ꝑtinet ad spiritū.s.duos stat⁹ scľi/quos supra scripsimus occuparet. Scđm.s. q ꝑtinet proprie ad filiū.ꝛ tertiū q ad spiritū s.ꝑtinere dignoscif. Sicut eni Lia ꝛ Rachel/sub eodē iūcte sunt i matrimonio Jacob. Et tñ ꝓcessit tps parturitionis

Uide s. li⁹2⁹ tra. p.ca.4.

Uide s. li⁹2⁹ tra. p.ca.4.

ps. 103

In symbolo nicēo. 15. d.c.canones. ꝛ.25.d. 3.ꝛath. i Symbolo i p d.11.

Gen.29

turitionis lie. secutū ē autē circa finē
Gen. 30 Rachelis / ita & si ordo monasticus simul cū clericali sub 2° statu seculi/ claruisse vi. ppterea tñ scd's stat⁹ pprie ascribit filio. Terti⁹ spiritui scō. Quia in secūdo statu fructificauit ordo clicoꝝ / & inchoatus a chr̄o / & scis apl'is p actionē pdicatiōis / cōtēplatiua iteriꝫ pfectiōe vsq; s. ad hec tpa nr̄a i sterilitate manētc. Nimirū qz vt ad sextā etatē labor: ita ad septimū ptinet cōtēpl'o. quorū alteꝝ qdē vsq; mō pcessit / alteꝝ & iā incepit / & perfectius i pfectis manebit. Ut aūt omisso tpe sterilitatis rachelis / de scd'o eius tpe eloqnur / Sicut i sexta etate mūdi claruit ordo clericoꝝ ita in etate 7ª / opꝫ clarere ordinē monachoꝝ. Quia vo vt iā dixi / spūs sāct⁹: spūs ē / pris & filij / & ipse nihilominus verus deus / pmo cōsiderāda ē pcordia i opibus eius / ꝫ eā rōnē qua ne
ꝫ li°. 2. tra. p. c. 8. & tractā. 2. c. 6. scit idē spūs pcedere ab vtroq; / iuxta qd ostēsum ē in scd'o li° p figuras / vbi opa opib⁹ rūdere noscunt. dein de ꝫm φ opa ei⁹ q factur⁹ erat in tertio statu silia sunt opib⁹ ptinētibus ad patrē / & opib⁹ ptinētib⁹ ad filiū. nō qd absit / vt sepe dixi diuisiōe potestati s ꝫ ppricitate mysterij. Et qz de pmo mō sufficiēter egim⁹ in scd'o li°: agēdū ē amodo de scd'o. Ca. 34.

Sicut ordo cōiugatoꝝ initiat⁹ ab adā. fructificauit ab abraā vel poti⁹ a Jacob ꝫm id qd ptinet ad claritatē carnis ꝯsūmat⁹ ē in chr̄o vtiq;: qz vsq; ad chr̄m nō licebat ministrare altari nisi q essent ex semie leui & aarō. Nec reputabāt
Pueri p°. c. i semie abrae nisi q eēt d̄ filijs isrl' ꝫ carnē. ¶ Et ordo clicoꝝ initiat⁹ ab ozia fructificauit a chr̄o & ꝯsūmabit vt putam⁹ circa finē gñatiōis 42ª ab incarnatiōe dn̄i. Consūmabit dico ꝫ id qd ptiet ad vbū dn̄i dicētis pe
ioā. vlt. tro: seqre me circa finē gñatiōis 42ª

ab incarnatiōe dn̄ica. Ita ordo monasticus accipiēs vt iā dixi initiū ꝫ regulā monasticam qa latini vtunt a beato bn̄dicto tps fructificādi gñone 20ª ab eodē sancto viro. Cuius cōsūmatio in ꝯsūmatiōnē secli ē. Illud aūt nō opꝫ tradere obliuioni qd dictū est in 2° li° de dūa q̄dragenarij & trac. 2.
quinquagenarij numeri quasr. s. qua c. 4. 5. &
dragenarius ptineat ad laborē: qn circa li.
quagenari⁹ ad qetē. Quasr hoꝝ pri 2. tract.
mus idē q̄dragenari⁹ / ptineat ad or 1. c. 8.
dinē ꝯiugatoꝝ q creat⁹ ē ad imaginē pris. Et ad ordinē clicoꝝ q istitutus est / ad imaginē filij. Scd's ad ordinē mōachoꝝ q elect⁹ est ad imaginē spiritus. s. Et qdē i singlis duoꝝ statuū claruit miro modo a pncipio similitudo trinitatis: haud dubiū φ & i tertio / trina ipsa silitudo ꝯsūmāda: Sꝫ tñ pprietas pńe silitudinis in pmo statu: pprietas filialis in scd'o: pprietas spiritualis in tertio. ¶ In pmo / siquidē statu post gesta abrae Isaac: & iacob: & 12ᵐ pñarcharum: secuta sunt gesta Moysi & aaron & eorū q egressi de egypto defecerūt in deser Ex. 14.
to: deinde eoꝝ q cū Josue filio Nun li° iosue
ingressi sūt terrā pmissiōis. Cap. 35ᵐ. ꝫ li°. 2.

In scd'o agit pmū de zacharia / Joāne baptista / & homie chr̄o iesu: & 12ᵐ apostolis & eorū q cū eis acceperunt donū spiritus. s. Deinde agit de paulo & barnaba & eorum qui relicta synagoga intrauerunt ad populū gentilem qz erat tūc locus horroris & vaste solitudinis: vbi corruerunt quo ad corpus oēs apostoli preter Joānem & multi cuꝫ eis / complentes ea que deerant passionū chr̄i: deinde agit de ipso chr̄o & eorum quibus data est pax in asia sub eodem apostolo qui fuit quasi al c. 29.
ter ioseph & alter iosue cognitor se Apo. 1.
cretorum dei. Et diuidens 7ᵐ eccle iosue. 13
sys / ac si 7ᵐ tribubus hereditatem

¶ Jn tertio ſimile aliquid futurū eſt
in oꝛdine monachoꝛuꝫ/qui vꝫ oꝛdo
in multis ſpeciebus diuiſus eſt/quia
multe ſunt diuiſiones gratiarū. Per
tinet enim pꝛopꝛietate myſterij ſicut
ſepe diximus ad ſpiritū.ſ.cuius ple-
na ſunt dona gratiarū ſicut per apo-
1ª ad corin.12. ſtolum dicit: diuiſiōes gratiarū ſunt
idem autē ſpiritus. ⁊ in alio loco de
ad eph. 4. chꝛiſto:captiuā duxit captiuitatem de-
dit dona hominibus. Et ſciendū ꝙ
cum loquimur de ſpiritu.ſ. duo no-
bis pꝛecipue cōſiderāda occurrunt.
vnum cum loquimur ſimpl'r de ipſo
aliud cū loquimur de donis eius:qđ
pertinet ad ſimplicitatē ipſius/ deſi-
2ª para. 11. gnatum eſt in tribu leui/que iuncta
eſt iude ⁊ beniamin. Quod vo per-
tinet ad dona eiuſdem deſignatum
eſt in decē tribubus in quibus inuēti
4ª reg. 2. ſunt iuſti helias ⁊ heliſeus ⁊ filij p-
phetarū:⁊ in nouo teſtamēto ſimile
aliquid reperit. Quod ergo in vete-
ri teſtamēto claruerūt ſub heliſeo fi-
lij pphetarū qui erāt ſegregati a po
pulo iudeoꝛū/⁊ in fine phariſei q in-
terptant diuiſi. Vel ꝙ in nouo teſta-
mento claruerūt monachi ſub beato
benedicto abbate/⁊ nuper ante nos
aliqui qui eſſent zelatoꝛes traditio-
num paternaꝝ ſuarū totū ad diuiſio
nes pertinet gratiarū. Effudit enim
dona ipſa pater:effudit ⁊ fili⁹ de quo
ſcriptū eſt/aſcendit in altum captiuā
ad eph. 4. duxit captiuitatem dedit dona homi
nibus. Scđm enim ea que operatus
eſt pater in veteri teſtamāto operat⁹
eſt ⁊ filius in nouo/lꝫ neuter ſine al-
tero: ſed ambo vtrunqꝫ ſimul.

Cap. 36m.

EST autē ſpiritus.ſ.ſpirit⁹ vtri
uſqꝫ ⁊ ideo cooperatur vtriqꝫ
qꝛ vo ⁊ ipſe in ſeipſo:deus ē
verus/ſicut pater ⁊ fili⁹/opꝫ
⁊ ipſum quoqꝫ operari aliqd ad ima-
ginē ⁊ ſimilitudinē ſuam ſm ea que
operatus eſt pater ⁊ que operat⁹ eſt
filius:Excepto ꝙ ppterea que mul-
tipliciter ſcripta ſunt de ſpiritu.ſ.mul
tiplicia ſunt opera que aſcribuntur
eidē. Nam pꝛopter id qđ dictum eſt
de ſimilitudine donoꝛū eius/etiam
ſm ꝙ ipſe pꝛocedit a patre non de-
fuit pergens cum figura filij figura
ipſius. Etenim a diebus Heliſei p/
phete/⁊ ozie regis iuda qui regna- iſa.1.c.
uit in diebus iſaie/ita initiatio ſcđi
ſtatus ab ipſa vt ita dicā ſui oꝛigine
ad vtrāqꝫ ſe habuit/vt qđ in ſemine
abꝛae apparet cōmune in pꝛijs no
minibus appareret diſcretuꝫ:deniqꝫ
⁊ ad virgineꝫ cooperari filio miſſus
eſt idem ſpiritus ⁊ ſuper eundem ſpi luc.1.
ritus in ſpecie colūbe deſcēdit in ioꝛ Matt.
dane ⁊ docturus eos omnē:veritatē 3. mar.
ſup ſanctos apoſtolos miſſus ē:verū 1. luc.3.
hoc totum vt oſtenderetur idē ſpiri- ioā.1.c.
tus cooperari filio in ſcđo ſtatu tāqꝫ Actu.2.
is qui cum filio pꝛocedit a patre ſm
ea que operaturus ē in tertio ad hoc
vt oſtendat ꝙ pꝛocedat a filio: Jgit
pꝛout ego arbitroꝛ in anno vel in tē
poꝛe quo venturi ſunt ſicut tenet ec- đ helia
cleſia Enoch ⁊ helias eligendi ſunt Mala.
12m viri ſimiles patriarcharuꝫ ⁊ apo vltimo.
ſtoloꝛum ⁊ ad pꝛedicandū iudeis:⁊
erunt pꝛeclariſſima monaſteria ſimi-
lia 12m tribuū ⁊ 12m eccleſiaꝝ. ¶ Quā
uis pꝛo eo ꝙ quinqꝫ tribus pꝛime ioſue.13 14.
acceperunt hereditatē/⁊ quinqꝫ pꝛi-
cipales eccleſie pertinentes ad petꝝ Apo.1.
pꝛeceſſerunt alias ſeptem quas edi- ⁊ infra
ficauit ioānes:neſcio ſi quinqꝫ pꝛinci
pales abbatie oꝛdinis ciſtercienſis/
que ſunt matres aliarum ⁊ tā in his
tēpoꝛibus noſtris clare habite ſunt
in eccleſia dei/vt ad hoc magnū my
ſterium pertinere queatt lꝫ ea que
pꝛecedere opoꝛtet nec dum pꝛecede
re videmus:niſi foꝛte dicat aliquis
faciendam eſſe aliquam cōmutatio-
nem in ſpiritu ſancto:vt ſint pꝛima
nouiſ-

mat.19 nouissima et nouissima prima ma-
mar.10 xime propter iudeos qui fuerunt ali
et luc.13 quando primi et ecce erunt nouissi-
ioã.20. mi in fide christi sm quod et petrus qui
fuit vltimus primus intrauit in mo-
numentum. Si ergo dicat aliquis
illo modo esse futurum/ ego non in-
ficior/ maxime quia quando intra-
Nu.2. uerunt 12^m principes in terram pro
missionis/omnes tribus filiorum isra
el distincte incedebant per deser-
tum cum familijs suis habentes sin
gule singulos principes de fratri-
bus suis. Maneat si placet interim
hec opinio donec illucescat dies et
oriatur lucifer in cordibus nostris:
nec dum enim apparuere suprascri-
pti viri Enoch vz et helias/nec dum
ad predicandum iudeis predicato-
res ostensi sunt: nisi forte dicat ali-
quis de Enoch et helia non esse fa-
ciendam questionem: quia iam appa
ruerunt in diebus suis/etsi nõ fuerit
eis datum procreare filios spiritua-
geñ.21. les vsq ad nouissimos dies / sicuti
30. nec sare que prima copulata est viro
nec racheli que pma occurrit iacob.
Nimirum qr et si spiritus pcessit car
vide in nem prius enim creati sunt angeli
2°.d.2. q genus humanum/nec tamẽ apud
2ª ad co homines prius qd spirituale est/sed
rin.15. quod animale: deinde qd spirituale.
Deinde si exigẽda est concordia vi-
rorum.12.sicut in exordio primi sta-
tus et in exordio scdi memorari de-
bemus eorum que disponimus in li°
scdo vt diximus quedam esse scripta
sub primo et scdo statu.mysterialiter
tamen: quedam autem exigunt con-
cordiam: vnde factum est/vt nõnul-
la scripta inueniamus sub priori te-
stamento/quorum similia sm cõcor-
diam desinunt in 2° et 3°: nõnulla in 2°
geñ.49 quorum similia non inueniunt in 3°
nũeri.1. ¶ In primo eniz statu electi sunt 12^m
li° iosue patriarche in veritate, 12^m vo egres-
si sunt de egypto i typo.12. apostolo
rum/sicut et.12. qui intrauerũt in ter
ram promissionis in typo eorum qui
venturi sunt in 3° statu. In 2° electi
sunt 12^m apostoli in veritate quorum mat.10
typum tenuerunt.12. principes qui
egressi sunt de egypto: duodecim vo
quibus imposuit manus paulus et
acceperunt spiritum sanctum non act.19.
nisi in typo eorum qui futuri sunt.

Cap.37^m.

Porro in 3° statu non erant eli
gendi 12^m: 12^m et 12^m: hoc ẽ ter
12^m sicut in p°: nec bis.12.sicut
in 2°: sed tm̃ 12^m sm concor-
die veritatem quorũ typum gesserũt
illi 12^m viri qui intrauerunt terrã pro
missionis: et illi 12^m quibus imposuit iosue.2.
manus paulus: tãdiu enim ostendũ-
tur figure quãdiu veritas figurarum
consummata non est: vbi autẽ inci-
pit consummari qd prenuntiauerũt
figure oportet ex toto euacuari figu
ras: vt sciat illud qd scriptum est: ser- ad ro.9
monẽ breuiatum faciet dominus su-
per terram: hoc si ita est/non absur-
dũ videtur mihi completam esse sm
concordiam similitudinẽ quinq tri-
buum et quinq ecclesiarum in ordi-
ne cisterciensi. Quippe cum in no-
stris temporibus compleri oportet
per mysterij similitudinem transitum iosue.3.
iordanis et transitũ iudaismi ad gra 4.
tiam completa hac 40ª generatione
quatenus vt populus qui egressus ẽ
de egypto transito iordanis flumine
intrauit terram illaz fertilem que po
stea vocata est terra iuda. Et vt po-
pulus fidelis qui egressus est de sy-
nagoga transiens per doctrinam et
verbum chri qd est aqua munda ab-
luens peccata mundi receptus est in
sinu matris ecclesie que fundata est
ratione / ita nunc quoq amatores
chri transeant per doctrinã spiritua-
lem recipiẽdi quãdoq et ipsi in sinu

spiritualis ecclesie. Quod tale est ac
Gñ.21. si diceret: sicut isaac collocatus est in
25.30. sinu sare/ et iacob in sinu rebecce/ ita
opz in sinu rachelis collocari ioseph:
hec idcirco dico ne cui videat dissimile in ordine rex succedétiú sibi sz
veritaté cócordie/ qnqdem cóstat q
nec 12m viri illi qui itrauerunt terram
promissionis pcesserunt diuisionem
nũe.34 quinqz tribuũ que rex aliqua sui pte
iam possederant hereditaté. Ná illi
qui p impositioné manus pauli acce
perunt spm.s. fundationé qnqz eccle
siax: iá eni iactata erant fundaméta
fidei in illis ciuitatib9 vel puitijs in
quib9 pcessu tpis/ qnqz suprascripte
ecclesie/ ptriarchali sunt pdite dignitate. Sane 7m trib9 et 7m ecclie postre
me vise sunt accepisse héditaté. Qua
ex re nó est absurdú idipsum itellige
re de qnqz monasterijs suprascriptis
et de viris ad pdicádum iudeis circa
finé laboriose vite et initiú septime fe
stinàde hijs in quox dieb9 seq opz id
qd designatum est in 7m tribub9 et 7m
ecclesijs que fuerút in asia. Quibus
etiá futuris monasterijs/ opz esse pla
tos similes iosue qui fuit de tribu ioseph et Joánis euágeliste in qruz die
bus dedit dñs pacé in pplis suis in si
Ad hebre. 4. gnũ illius pacis de qua dicit apls: re
linquet sabbatism9 populo dei. Erit
át hoc in tertio statu qui futurus est
imo psens i septima etate seculi que
sequet sextá. Scdm qd in hoc ope se
pe nos dixisse meminimus. Et inde
ne forte hox 7em habeant aliqz prerogatiuá inter 12m. Sicut quódaz.5.
apli. Petrus.s. et Andreas/ Jacob9
et Joánes et alius iacobus qui dict9
est frater dñi inter 12m apostolos ppt
mysteriú illud qd oñsuz est/ qñ septé
Joá.21 discipulis piscantibus simul manife
stauit se iesus ad mar tyberiadis. Et
Apoc. 2.3.c. ppter illos 7m angelos ecclesiax qui
scripti sunt in li9 apocal. vex hec me-
lius nouit is qui fecit oia i sapia sua. ps.103.
De quinqz autem Cisterciésibus ce
nobijs/ cuius claritas et psto est et p-
cessit. Jn qbus status ipse terti9 icho
atus eé vz: lz pcesserit initiatio ipsius/
a beato bñdicto: et sm alteraz rónem
ab helisco ppheta de quo aliqd dicé
locus est/ nó q aliqd hox temere affirmare velimus: cũ ea que recétia et
noua sunt quorũ ignorantie nebu-
la plerunqz ne videri queant ob va-
rios euétus rex et multiplicitaté pal
lescant. Sed vt sciat futurus lector
ista que psentia sunt nobis/ cũ hijs q
visurus est ipse prouida discretione
cóferre: et ex collatióe vtroxũqz pcipe
qd tenédũ sit/ qd cauendũ. Cap.38m.

In li9 dialogox btí Greg. 4i re.2.

Generatio 23a agebat a sancto bñdicto: ipse est eniz ter
minus tertie partis addito
tm monade septuagenarij
numeri qui pertinet ad spirituz scm.
Quádo vir qdam bonus et timens
deum/ egressus est a cenobio molimési cuius erat abbas cũ hijs qui in
spirati secuti sunt eũ: et puenit in solitudinez cisterty. Et edificato mona- Vid ar
sterio cisterciésis ordinis fundamé- chiepm
ta iactauit: másit auté sterilis et infe- floré. in
cunda eadé/ quasi per annos.14. Et cronica
tunc demũ abbati ipsius domus qui sup. par
erat tertius a primo dati sunt filij de- te scda.
siderij sui bñdicéte domino eidez do
mui. ad itroitũ sancti viri Bernardi
et fratrũ eius/ et aliox qui relicto secu i croni-
lo intrauerunt cum eo/ adeo vt in ea ca vt s.
tunc tépozis videret ppheticum illud esse completum. Letare sterilis
que non paris: decanta laudem et ad ga-
hymnũ que non pariebas: qm mul- la.4.
ti filij derserte magis qz eius que hz
vix: vt eniz oñderet domin9/ vir ille
qualis et qztus esset futurus et mira- Bern.
biliter natus est matri sm carnem/ et
mirabilius pscripte domus fact9 est
filius spũalis/ vt qsi alter leui/ et alter

Moyses

Moyses esse/ et i ortu/ et in doctrine gratia videret. Nã sicut lia vxor iacob/ sex filios et filiã genuisse narrat: ita mr beati Bernardi sex filios et filiã deo non seculo parturiuit. Sigdẽ oẽs effecti mõachi bonã deo militiã militarẽt. Et ad extremũ soror eorum/ quã aliqñ sicut dinã filiã Jacob corrupat amor mũdi. Ibi i filijs lie tertius leui: hic in filijs pie mris tertius bernardus. Leui pstitutus est a dño magisteriũ et nihilominus bernardo verum hoc de ordine matris sue et fratrũ suorum. Ut ãt de minoribus veniamus ad maiora. Cũ bñdiceret deus oipotẽs cisterciẽsi cenobio/ et i eo spirituales filij multiplicari cepissent/ ita vt diuersos per abbatias putares filios israel in tribubus et familijs distributos/ suscitatis in eis platis qui essent q̃si principes tribuũ et familiarum. factus qdem bernardus cisterciensis monachus quasi vnus ex eis. Sed tñ gre prerogatiua q̃si dux oium et magister/ eo q̄ esset doctus a spũ et manus dñi esset cũ eo: factus est etiã quasi alter moyses qui nõ tam filios suos/ q̃z fratres et filios fratrũ suorũ educeret d egypto eo q̄ magnificasset eum dñs corã pharaone et seruis eius videntibus signa et pdigia que faciebat. Nã et egyptũ pcutiebat plaga magna quotienscũqz ei dabat occasio vt scriberet cõtra filios huius mũdi resistẽtibus ei hẽticis operibus et verbis iniqs. Nec defuit illi socius q̃liter alter aaron qui fuit sũmus sacerdos Eugenius papa romanus. Cui aliter quoqz leuiticus traditus est ab ipo liber de consideratione quẽ eius noi dedicauit. Sed et sicut Moyses eduxit patres de egypto et perierunt in deserto: ita et btũs Bernar. imensaz multitudinẽ pegrinorum segregans ab illis qui seculariter viuũt monuit ire cõtra hostes fidei: sed nihilominus perierunt in via: adeo/ vt sicut ppls ille accepit lapides contra Moysen et aaron: ac si cõtra viros mendaces et calide eos eduxerit d egypto. Ita et isti vba blasphemie aduersus sanctum virum et Eugeniũ papã: sed i hoc articulo ipse respõdeat pro seipso. Sicut enim scribit de hoc iudicio in libro de cõsideratione. Ecclesie filij et qui christiano cesent noie / prostrati sunt in deserto aut interfecti gladio/ aut fame cõsumpti. Effusa est cõtemptio super pncipes/ et dñs errare fecit eos in inuio/ et nõ in via: cõtritio et infelicitas i vijs eorum: pauor et meror et cõfusio in penetralibus regũ ipsorum. Quã cõfusi pedes annũtiãtiuz pacem annũtiãtiũ bona: diximus pax et nõ est pax: pmisimus bona: et ecce turbatio: quasi vo temeritate i opere isto aut leuitate vsi sumus. Cucurrimus plane in eo nõ quasi in icertuz. Sed te iubente imo permittẽte deo. Quare ergo ieiunauimus et nõ aspexit? humiliauimus aias nostras et nescivit. Nã in hijs oibus non est auersus furor eius. Sz adhuc manus eius extenta. Qm̃ patienter iteriz adhuc audiuit voces sacrilegas et egyptios blasphemãtes/ qr callide eduxit eos vt occideret in deserto. Et qdez iudicia dñi vera/ et qs nesciat? An iudiciũ huius abyssus tãta? vt videat mihi nõ imerito bonum qui nõ fuerit scãdalizatũ in eo. Et quo mõ tñ humana temeritas audet reprehẽdere/ qd comprehẽdere minime valet? Recordemur supnorum iudiciorum q̃ a seculo sunt si forte sit cõsolatio. Nã qdã ita dixit memor fui iudiciorum tuorum a seculo domine et cõsolatus sum. Rẽ dico ignotam nemini/ et nunc nemini notam: nẽpe sic se habent mortaliũ corda q̄ scimus cũ necesse non est/ et necessitatẽ nescimus: Moyses eductur populum de terra Egypti meliorẽ illis

Gen. 30
Gen. 29
nũeri. 1
nũe. 1. 5
i Exo.
Exo. 17
ps. 106
ps. 13.
Isa. 58.
Isa. 5.
ps. 118.
Deu. 6

est pollicitus terram. Nam qñ ipsuz
alius sequeref populus solá sapiens
terrá eduxit/eductos tñ in terrá quá
promiserat nõ itroduxit:nec est ꝙ du
cis temeritati iputari queat/tristis ⁊
inopinati euẽtus:omnia faciebat do
mino iperante dño coopante ⁊ opus
cõfirmãte sequẽtibus signis:sed po-
Deu.13 pulus ille dure ceruicis iniquus fuit
semp cõtentiose agens cõtra dñm ⁊
Moysen seruũ eius:bene illi icredu
li ⁊ rebelles:hij aũt qd? Ipsos inter-
roga/quid me dicere opus est:quod
fatenf ipsi/dico enim vnũ. Quid po
terant pficere/qui semp reuerteban
tur cuz ambularent? Qñ ⁊ isti per to
tá viam/nõ redierunt corde in egy-
ptũ? Qđ si illi ceciderunt ⁊ pierũt p-
pter inigtatem suam/miramur istos
eadẽ facientes/eadẽ passos? Sz nũ-
quid illorum casus aduersus pmissa
dei? ergo nec istoꝝ. Neqȝ enim aliqñ
promissiones dei iustitie dei preiudi
cant. Et hec qdem de sancto Ber-
nardo. Cap.39[m].

Josue. 13.14. DE abbatijs autẽ que crea-
te sunt prime/illđ est iserẽ-
duz: ꝙ sicut gnqȝ maiores
tribus tanq̃ȝ priores ceteris/⁊ mul-
taꝝ matres familiaꝝ/prime accepe-
runt hereditatẽ. Ita gnqȝ prime do-
mus cisterciensis ordinis/in oibus
alijs primatũ tenent:⁊ quasi gdá pa
triarchatus aliaꝝ omniũ facte sunt.
Sed ⁊ sicut patriarche illius populi
gaudebant in ppagatione familiarũ
ita ⁊ isti:nec min⁹ i possessione oui-
um ⁊ armẽtorum. ¶ Que tamẽ oia:
q̄ non tam ptinent ad sublimitatez
ad gal. 4. libere q̃ȝ ad abiectionẽ ancille in eo-
dem diu statu sicut sunt manere non
possunt. Necesse gppe ẽ/vt succedat
similitudo vera apostolice vite in q̈
non acgrebatur possessio terrene he-
reditatis/sed vendebat potius sicut
scriptũ est. Quotquot eniz possessio
nes domoꝝ ⁊ agrorum erant vẽden Actu.4
tes/afferebant precia eoꝝ que vẽde-
bát ante pedes apostoloꝝ:diuideba
tur autem singulis prout cuiqȝ opus
erat. Et in qua nõ gaudebat aliquis
in filijs sed in fratrib⁹/ dicẽte domio mat.23.
patrẽ nolite vobis vocare sup terrá
vnus est eniz pr̄ vester qui in celis ẽ.
Unde ⁊ romanus põtifex qui est ca-
put oium epõrum/nõ cõsueuerat vo
care episcopos filios/sed fratres:ni-
mirũ q̄ maioris humilitatis est/vel-
le habẽ fratres q̃ȝ filios: cohæredes
q̃ȝ heredes. Sicut ⁊ dñs noster iesus
christus dignat⁹ est apostolos voca- matth.
re fratres vt sit ipse primogenitus in 12.28.
multis fratribus. Nõ enim ita reci-
pit ordo rationis ministrare pr̄es fi-
lijs/quo mõ fratres fratrib⁹ suis mi-
noribus se. Quinimo illud laudatur
omnino:illud absurdissimuz ⁊ quasi
detestandum videtur. Ut ergo ordo
monasticus illius spiritus ostenda-
tur esse proprius qui a patre filioqȝ
procedit. Et in precedẽtibus opor-
tuit illum habere similitudinem pa-
triarcharum/⁊ in succedẽtibus apo-
stolorum / vt vterqȝ ordini per con-
cordiam respondere videaf. ¶ Ut
enim non mutata est conuersatio
in terra promissionis : ita ⁊ nunc
deniqȝ inter multa bona que contu-
lit deus per spiritum sanctum primi
tiue ecclesie fundate Hierosolymis
per christum dominum/non defuit/
vel ipsa pestis que confunderet eaz/
zelus scilicet phariseice superstitio-
nis ⁊ emulatio legis dicente de ea
Luca in actibus apostolorum. Qui- actu.15
dam descẽdẽtes de iudea docebant
q̄ nisi circũcidamini ẛm morez moy
si non potestis salui fieri. Et cuz iret
Paulus hierosolymá videre fratres
collectos seniores in vnum hec iter
cetera dixisse narranf. Uides frater
quot millia sunt ex iudeis qui credi-
derunt

derunt ⁊ omnes emulatores sunt legis. Audierunt aūt de te qȝ discessiones doceas a Moyse eoꝝ qui p gētes sunt iudeorum ⁊ cetera que ibi sequuntur. ¶ Qui vȝ zelatores legis illos designant religiosos qui ppōnunt traditiones maioꝝ gratie dei. Hac in re caueant sibi illi qui nō habent dulcedinē charitatis in seipsis. Extollunt aduersus alios pro eo ꝙ a cōsuetudinibus ceteroꝝ quasi iustiores ceteris ondūtur diuisi esse, ꝑpter altitudinē cordis ⁊ gloriā singularem/propter zelum inordinatum paternarum traditionum euacuantium a gratia sicut ⁊ illi. Quia nec
nūe.14 omnes qui acceperunt legem in mōte synai permissi sunt intrare terram promissionis propter duritiam cordis sui. Nec omnes qui separati fuerunt a synagoga iudeorum perseuerauerunt in gratia habentes quidez zelum dei. Sed non ſm scientiam. Unde ⁊ quibusdam eorum qui crediderant ⁊ prolapsi fuerant ob zelum legis per apostolum dicitur. Cū
ad he.5 deberetis esse magistri propter tempus/rursus indigetis vt vos doceamini/que sint elementa exordij ſmonuȝ dei ⁊ facti estis qbus lacte opus sit nō solido cibo. Si igitur delectat illud quod superius diximus/deterreat istud ne deterius aliquid cōtingat. Sicut enim tunc pharisei iacta-
matt.23 bant se coram hominibus de iustitia sua: Ita nōnulli monachorum arbitrantes in religioso habitu ⁊ nō potius in humilitate/⁊ charitate esse pfectionem iustitie/⁊ eternam salutē. Justificant semetipsos coram hominibus non attendētes quid dixerit dominus de duobus hominibꝰ qui
Luc.18 ascenderunt in templum vt orarent: verumtamen fides phariseorum vera erat / saduceorum falsa. Unde ⁊ Paulus phariseum se forte testatus est sicut ⁊ nichodemus ⁊ gamaliel ⁊ alij multi. At nos hucusqȝ cucurrimus ⁊ puenimus vsqȝ ad nos. Quod autem reliquum est vltra nos est/⁊ magis opinioni subiacere censemus qȝ intellectui expectantes potius qȝ exhibentes ⁊ orantes dominum vt sit nobiscum sicut fuit cum patribus nostris/⁊ operet in nobis opus bonum quod sit ad laudem ⁊ gloriam ex hoc nunc ⁊ vsqȝ in seculum. Act.23.

Cap. 40m.

Arbitror tamē vt iam dixi ꝙ in viris illis quos venturos expectat mūdus/addito vt puto alio ꝺ quo nō est sermo manifestus/consūmabitur similitudo zacharie/ioānis baptiste ⁊ hois christi iesu. In quoꝝ manifestatiōe/erit quoqȝ vt credimus manifesta similtitudo ⁊ duodecim apostolorum/maxime autem Joan. euangeliste septem ecclesiarum que fuerunt in Asia/siue etiam septem tribuum que postreme acceperunt hereditatem / ⁊ predicabitur euangelium regni in vniuersum orbeȝ: ⁊ perueniet spiritualis itellectus vsqȝ ad iudeos/⁊ confringet quasi quidam tonitruus duritiam cordis eorum/ vt compleatur quod scriptum est in Malachia ppheta. Ecce ego vobis mittam Heliam prophetam anteqȝ veniat dies domini magnus ⁊ horribilis/vt conuertat corda patrum ad filios ⁊ corda filiorum ad patres eorum/ne forte veniam ⁊ percutiaȝ terram anathemate. Hoc totum cōsūmandū est in fine secundi status/ ⁊ principio tertij/tempore videlicet aut circa tēpus in quo calcabunt ciuitatē sanctā mēsibus quadraginta duobꝰ. Regnāte rege illo iniquo: q scriptus est in Daniele ppheta. Qui ⁊ supra qȝ credi pōt/vniuersa vastabit. ¶ Explicit liber.4o.

Apoca. 1.⁊ ifra Jos.15. ⁊ sequētibus.
Mala. vltio.c.
Apo. 11
Dan.8.

¶ Incipit quintus liber. Cap. p^m.

Quatuor cōcordiarum libri quos hucusq; digessimus ita ʒm numerum 4^or animaliū accipiant in specie/ vt primus in quo simpl'r cōpilātur hystorie referatur ad hominem. Scd's in quo agit de precipuis & euidentioribus locis concordiarū referatur ad vitulū. Tertius in quo agitur de cōcordijs 7^mi signaculi referatur ad leonem. Quartus in quo agitur de plenitudine cōcordie/referatur ad aquilam. Etenim in hijs 4^or libris pax agit ʒm spiritū magis aūt ʒm lrām hoc ē ʒm cōcordiā lre: & lre ʒm .s. duorū testamētorū. Quia vo post illa 4^or magna opera chri quibus se nascēdo patiēdo resurgendo: necnō etiā ascēdēdo in celū 4^or animalibus cōformauit/nō nisi in qnto ordine ignis ē ostēsus diuinus. Sed qr & de ipsis verbis hystoricis spirituales ꝓdeunt intellectus. Op; nos in hoc qnto li^o de qbusdam gestis sollēnibus q̄ occurrerūt spiritual'r agere: vt ex multis testimonijs ostendamus laboriosos rex fines: & post magnos agones & certamina pacē victoribus ipartiri. Unde aūt melius exordimur q̄ʒ a rex exordio? Uñ melius initiū sumimus q̄ʒ de ipso initio principali. Est eni prim^9 liber liber geneseos & pn^m ipsius li^s/de 7^m diebus originalib^9. De hijs ergo agendum ē ʒm allegoricū intellectū cui^9 multe sunt species. ¶ Est eni pax p^a hystorica/2ª moral/3ª tropologica/4ª cōtēplatiua/5ª anagogica. De typica aūt itelligētia/q̄ alia rōne ꝓma ascribit in sequēti dicet. Hystorica intelligētia/illa ē qua persona ꝑ ꝑsona/nō eo modo quo in cōcordia / sed alio quodāmodo v; cū videmus aliquā virginē deo dicatā/& dicimus hec libera est: videmus cōiugatā & dicim^9 hec ācilla: Ita vt nō imerito de vtriusq; filijs dici q̄at q de ancilla ʒm carnem natus est. Qui aūt de libera per repromissionē. Satis eni ancilla ē q̄ nō habet sui corpis ptātē. Melior ē tū ista seruitus q̄ʒ si haberet libertatem mechandi: quāuis abusiue talis licētia noiet libertas: qr q facit ingt peccatū seruus ē peccati. Quidam aūt putāt hystoricā intelligētiā esse ipsam hystoriā q̄ vocat lrā/sed nō est ita: aliud ē eni hystoria: aliud hystorica res. dicta ē aūt hystorica intelligētia ista qr dissimilis ē a lrā vtpote vbi mulier pro muliere puer ꝑ puero & vir accipit pro viro: vt cū dicimus alicui seni quē volumus exhortari vt proficiat in bo^m. Esto tu qualis fuit abraā: mulieri qualis fuit sara: adolescētulo/q̄lis fuit isaac. Qui rursum si increpare volumus aliquā lubricam mulierē & q̄ sola mūdi gaudia cōcupiscat/eā exēplo agar increpam^9 dicētes. Quid o insana mulier sine cā laboras? nō sunt tua hec q̄ lucraris i sollicitudie/& labore/nec tu domum ad quā intras diutius es/ velut ad propriā cū viro māsura. Quādoq̄dē expelleris sicut agar ancilla & nihil inuenies in manibus tuis. Sic & ille dicēdus est filius ancille & natus ʒm carnē q virū ꝑsequitur spiritualem. ¶ Moralis aūt intellectus est ille q in vno solo homine assignari pōt: vt est i ancilla significari affectionē carnalē. In libera vo spiritualē. ¶ Tropologica quoq; intelligētia illa ē/ q̄ agit de diuersis modis sermonū dei: vt est in agar significari lrām: in libera vo itelligentiā spūalē. ¶ Cōtēplatiua vo intelligentia illa ē q̄ oino relicta carne transit in spiritū ita vt in ancilla accipiatur vita actiua/in libera cōtēplatiua. ¶ Porro anagogica intelligētia illa ē q̄ docet nos terrena

Marginalia: Eze.1. & Apo. 4.c. — Actu.2. — Geñ.p. — ad Gala.4. — p^e ad corin.7. — Joā.8. — Dria inter hystoriā & hystoricā itelligentiā. — Moralis intellectus — Tropologica itelligētia — cōtēplatiua itelligētia. — Anagogica itelligētia.

rena despicere ꝛ amaꝛ celestia: docet
enim in agar intelligẽdã esse totã vi
tam p̃sentẽ q̃ ex maiori sui pte obno
xia est multitudie seruitutis: in sara li
bera vitã futurã. Et hec qdẽ de qnqz
intelligẽtijs generalibꝰ/ q̃ in moduz
Ioã.6. illorũ quinqz panũ ordeaceoꝝ qbus
satiauit dñs.5. millia hominũ de cor
tice lr̃e pcedũt. ob quã cãm/ ꝛ p apo
2ª ad co stolum dictum est lr̃a occidit spiritus
rin.3. autem viuificat. Cap.2m.

Sane intelligẽtia typica in.7. di
uidiꝛ spẽbus s3 ꝙ qnario addi
mat.15. to septẽnario nũero panũ per
fectio duodenaria ꝯsũmationẽ
pª accepit. ¶ In prima specie intelligẽ
tie typice q̃ p̃mã iter 4or. Agar signi
ficat hierosolymã plebẽ: sara tribũ le
Nu.35. ui. cui cõstitutũ erat a deo viuere de
2ª labore filioꝝ isrl̃. ¶ In scd̃a agar ec
clesiã seculariũ: sara ecclesiaz clico
3ª ruz. ¶ In tertia qppe agar significat
ecclesiã cõuersoꝝ: sara eccliaz mona
choꝝ. primus itaqz intellectꝰ ptinet
ad p̃rez. scd̃s ad filiũ. tertiꝰ ad spũm
4ª sanctũ. ¶ Quarta spẽs est illa q̃ pti
net simul ad p̃rem ꝛ filiũ: vt cũ dici
mus agar significat synagogaz: sara
eccliaz latinoꝝ. Nimiꝝ q2 ipsi datuz
est vice chr̃i per v̀bũ p̃dicationis fi
5ª lios parere spũales. ¶ Quita ptinet
simul ad p̃rez ꝛ spũm. s. vt cũ dicimꝰ
agar significat synagogã: sara eccliã
spũalẽ q̃ floruit a p̃ncipio apud gre
cos in religione monastica/ Cuiꝰ tã
dẽ venerabilis istitutio vsqz ad lati
6ª nos puenit. ¶ Sexta spẽs ptinet si
mul ad filiũ ꝛ spũm. s. vt cũ dicimus
agar significat eccliam eorũ qui sub
hac 6ª etate scli/ que icipit a chr̃o ad
huc p culpaꝝ meritis nõ parua cõpri
miꝛ seruitute/ Sara eccliaz spũalẽ p
tinẽtẽ ad sabbatũ q̃ sponso illi qui in
celis est casto copulaꝛ amore. manẽs
ioã.vlt. sicut ait dñs vsqz ad cõsũmationem
7ª scli. ¶ Septia aũt spẽs ptinet simul

ad tres psonas: vt cuz dicimus agar
significat totã pariter ecclesiã primi
ac scd̃i status q̃ sedẽs eiulãs ꝛ flens geñ.16.
incolatũ suuz donec cõpleaꝛ tp̃s qd̃ ꝛ.21.
designatũ ẽ in.70. annis hoc ẽ i.30. Hiere.
q significãt tp̃s prioris testamẽti/ Et 29.
40. qui significant tp̃s noui vsqz ad
finẽ scd̃i status. libera autẽ significat
felicẽ illã ecclesiã que sequeꝛ in fine
hoc est in illa 7ª etate scli de qua in ty
po sabbati dicit scriptura/ Et bñdi Gen.2.
xit diei sabbati ꝛ sanctificauit. Quia
in ipso cessauerat ab oi ope qd̃ patra
rat. ¶ Horũ 7m intellectuũ 4or habẽ
tur in vsu: tres. s. primi ꝛ vltimꝰ. Cõ
tineri eni in 7m cõfessoribꝰ sacrũ my
steriũ deitatis/ ꝛ si forte sub certa for
ma nũeri declaratũ nõ est. satis est tñ
a p̃ribus in suis opusculis intimatũ.
dicit eni inter cetera augustinꝰ dispu Aug.ꝯ
tans cõtra arriũ ꝛ cõtra oẽs qui diui arrium
dunt deitatẽ. Si queritis de p̃re solo
quid sit responde deus: si de filio q̃ri
tis respõde filr̃ deus: si de spiritu. s. ni
hilominꝰ respõde deus: filr̃ si de p̃re
ꝛ filio pari mõ respõde deꝰ. si de p̃re
ꝛ spiritu. s. respõde deus. si de filio ꝛ
spiritu. s. nihilominus respõde deus
si de tribꝰ filr̃ psonis pari modo rñ
de deꝰ. Pria ergo cõfessio est de p̃re
scd̃a de filio. tertia de spiritu. s. quarta
de p̃re ꝛ filio. 5ª de p̃re ꝛ spiritu. s. 6ª
de filio ꝛ spũ. s. 7ª de p̃re ꝛ filio ꝛ spi
ritu. s. Quãuis aũt 7m iste cõfessiões
eq̃les sint/ ꝛ in radice vere fidei pa
ri modo inserte: q2 tamẽ nõ multum
differt dicere pater ꝛ filiꝰ pater ꝛ spi
ritus. s. filius ꝛ spiritus. s. sunt simul
vnus deus. Et dicere pater ꝛ filiꝰ ꝛ
spiritus simul sunt vnus deus. pter Aug.pº
missis tribus illis que quasi medie de fi.c.
sunt: tres primas tm̃ ꝛ vltimam pla 2.
cuit breuitatis gratia in consuetudi
nez assumi: vt dicatur pater deus: fi
lius deus: spũs. s. deus: sancta trini
tas vnus deus. Quia tres ꝛ trinus

ꝛ vnus deus esse itelligatur. Quod
satis ē ꝯ duos heresiarchas arriũ vz
ꝛ sabelliũ. porro quinqꝫ intelligētie
supradicte ita ptinēt ad mysteriũ dei
tatis: vt ſm ꝙ vnaqueqꝫ illarũ hꝫ ꝓ-
prietatē suã/ita eē intelligat̃ relatio
quã hꝫ pater ad filiũ: alia quã hꝫ fili⁹
ad prem: alia quã hñt pr ꝛ filius ad
spũm. s. alia quã hñt fili⁹ ꝛ spũs. s. ad
prem: alia quã hñt simul tres ad crea
turã. Nõ aũt eēt alia ꝛ alia. Si ita ha
beret alius relationē ad aliũ. Sicut
proximus ad ꝓximũ. Et amicus ad
amicũ. In hijs aũt. 12. modis mysti-
ce iterptatiõis ptinet̃ plenitudo q̃dã
spũalis intellect⁹ ſm ꝙ. 12. veteri ce-
li a plerisqꝫ scribunt̃. Nec imerito tñ
Daniel 4^or^ vētos celi vidit pugnare
in mari magno. Quia ex hijs oibus
4^or^ sunt intelligētie ꝑncipales q̃ cete
ras oēs cõtinēt ifra se. Hystorica. s. ꝛ
moralis cõtēplatiua/sub cuius noie
ptinet̃ due/tropologica ꝛ anagogica
quarũ ꝑma inferior est contēplatiua
scđa supior: ꝛ typica q̃ didit̃ in. 7. spe
ciebus. Quãuis eorũ q̃tuor magis
habeant̃ in vsu. Eoqꝫ tres eaꝝ spã-
les sint. q̃rta quo ad tres gñales veꝝ
hec exempli cã: vt sciat lector de quo
agit̃ cũ de rebus mysticis sermo est.
Nũc de opibus. 7. dieꝝ ſm 4^or^ mo-
dos typice itelligētie breuiter ē agē-
dũ: vt per multa q̃ pro ipetu spũs as-
signare studemus ad vnaꝫ veritatis
notitiam peruenire possimus.

Ali⁹ est pr ali⁹ ē fili⁹ ali⁹ spũs. s. sed non aliđ i ꝑ d. 4. in fine

Dan. 7

Cap. 3^m^.

Geñ. ꝑ.

IN principio creauit deus celuꝫ
ꝛ terrã. In ꝑ⁹ itellectu accipiē-
da est per celũ pars illa gñis hu
mani q̃ manebat in amore ꝛ re
uerētia vni⁹ dei in sc̃o illo originali.
Ita vt q̃dã eoruꝫ dicerent̃ filij dei ad
drïaꝫ eoꝝ q vocabant̃ filij hoiuꝫ. Ter
ra ãt erat ianis ꝛ vacua: q2 exceptis
illis qui ꝑ merita sanctitatis celi dici
poterãt etiã tũc cetera oium multitu
do inanis erat ꝛ vacua. Inanis ab
ope iustitie: vacua a grã ꝛ veritate.
Etiã si per doctrinã iustoꝝ in deum
credere viderentur veꝝ. Et tenebre
erãt sup faciē abyssi. Quia popul⁹ q
surrexit post diluuiũ secut⁹ est de⁹ te-
nebraꝝ ꝛ coluerũt creaturã poti⁹ q̃ꝫ
creatorē qui est bñdict⁹ in scl'a amē.
Uerũtamē spũs dñi ferebat̃ sup aq̃s
Quia grã dei spirabat etiam tunc in
quorũdã cordib⁹ iustoꝝ/vt ꝑscirent
futura ꝛ itelligerent bona opa dñi q̃
facturus erat dñs sup terraꝫ vt non
abũdãtiori iustitia absorberent̃. Nã
sequit̃: dixit aũt deus fiat lux ꝛ fcã est
lux: loquēs apl's fidelibus ppl'is ait.
Eratis aliquando tenebre nunc lux
in domino. Si autem qui crediderũt
in deum viuũ lux esse ceperũt. Ergo
abraam isaac ꝛ iacob qui credide-
runt a principio ꝛ secuti sunt ipsum
deũ lux in dño facti sunt: vtpote a
quibus disseminatus est populus fi-
delis de quo processerunt prophete
ꝛ apostoli ſm carnem ꝛ ipsemet vni
genitus dei. Et bene illi tres patri-
arche lux facta est vel creata dicendi
sunt: q2 ad imaginem illius lucis in
create: create sunt que dicit in exodo
moysi. Ego sum deus abraam deus
isaac ꝛ deus iacob. sequit̃: ꝛ vidit de⁹
lucē ꝙ eēt bona ꝛ diuisit lucē a tene-
bris vocauitqꝫ lucē dieꝫ ꝛ tenebras
noctē. Uidere dei scire est: aut viden
tes ꝛ itelligētes facere. Sciuit enim
deus ab eterno bonã eē lucē quã fa-
ctur⁹ erat ipse ꝛ tenebras malas. Et
ideo mox vbi fecit lucē diuisit iter lu
cem ꝛ tenebras/vsqꝫ eteni ad tp̃s il-
lud in quo elegit deus abraã isaac ꝛ
iacob ꝛ semen eorum nulla discretio
erat iter lucē q2 reprobi ꝛ electi mo-
rabant̃ simul oēs q erant sine lege ꝛ
nihil videbat̃ differre inter fideles ꝛ
ifideles. Ex quo aũt elegit de⁹ abraã
ꝛ semē eius vt eēt ei i populũ pecu-
liarē

ad ro. 1

ad eph. 5.

matt. 1.

Exo. 3.

Deut. 7 14. 36. geñ. 17.

liarē dedit deus abrae ⁊ semini eius
signaculū circūcisiōis: vt esset dr̄ia i-
ter eos ⁊ ceteras gētes que ignora-
bāt deū: vocauit autē lucē diē ⁊ tene
bras noctē: vt q̄ꝫta dr̄ia sit int̄ fideles
⁊ īfideles ex diuersitate ipsa noīuꝫ q̄
tā sunt ꝯ̄ria sentiret̄. Sequit̄: ⁊ factū
est vespe ⁊ mane dies vnus. 24^or^ ho
ras cōtinet īfra se circulus solis qua
rū 12^m^ attribuunt̄ nocti ⁊ 12^m^ diei di-
cēte dn̄o: nescitis q̄ 12^m^ hore sūt diei?
Joā.11 Si autē hore diei 12^m^ sunt ⁊ noctis.
sicut eni terminꝰ 12^m^ horaꝝ diei facit
vesperū: ita terminꝰ 12^m^ horarū no-
ctis facit mane. Significat aūt vespe
trifariā: mane letitiā sicut in li° psal-
moꝝ demōstrat̄ cū dicit̄ ad vesperuꝫ
ꝑs.29. demorabit̄ fletus: ⁊ ad matutinū leti
tia. Qd̄ cū sit q̈re postpositū est vespe
⁊ postea mane? nisi q̄ oēs electi: q̄
designant̄ in oꝑibꝰ istis dn̄i quāuis
sint in eis aliqua quibus iꝓbi de-
signent̄ sicut sūt bestie ⁊ reptilia cer-
ꝑs.65. te prius trāseūt per ignem ⁊ aquam
postea inducunt̄ in refrigeriū: vt nō
prius fruant̄ festiuitate paschali q̄ꝫ
instituti vt ita dixerim/ieiunio q̈dra
gesimali mūdent̄ ⁊ dealbent̄ arcāibꝰ
suis. Quis est eni hō natꝰ ex muliere
qui nō simul cū culpa ⁊ fletus egres-
sus sit de vtero mr̄is sue/qui nisi libe
ret̄ per gr̄aꝫ nō de carcere vite huiꝰ
trāseat ad gehēnā? Et qdē q̄ de tene
bris vteri venit ad lucē istā vī quōcū
q̄ꝫ de caligie noctis ꝑuenisse ad diē:
q̄ veluti d̄ morte euigilauit ad vitā.
Sed q̄ dies ipsa ꝓtinꝰ declinat ⁊ ac
cedit ad vesperā dedignatꝰ ē sermo
diuinus vocare diē id qd̄ tā celeriter
tēdit ad noctē. Magis aūt vesperū
vocādū cēsuit totū illud spatiū vite/
sicut e diuerso id qd̄ sequit̄ mane: vt
oīs afflictio tꝑalis que tendit ad pa-
cem diē esse magis existimet̄ q̄ꝫ nox.
Videamꝰ breuiter quō viri iusti pri-
us habuerūt vespere ſm deum ⁊ po
stea mane. Quomō de tenebris ve- geñ.12.
nerunt ad lucē. Abraā eduxit dn̄s de
terra sua ⁊ ꝑegrinatus est multo tꝑe
in terra aliena eratq̄ꝫ in timore ⁊ tre
more ita vt rogaret vxorē suā dicere
de se hoibus regionū illarū q̄ frater
meus est. Silr̄ isaac. ad vltimū autē ibidem
bn̄dixit vtriq̄ꝫ deus: ⁊ dedit illis sub geñ.26
stātiā mltā ⁊ ꝓspitatē ⁊ pacē. Jacob geñ.24
post fugam ⁊ laborē factus est incly- 26.
tus ⁊ diues valde in filijs ⁊ armen- geñ.27
tis ⁊ substātia multa. Job post inau- 32.
dita flagella factus est ditissimus du iob.vlt.
plo q̄ꝫ erat prius ⁊ in pace ac quie-
te multa obdormiuit in dn̄o. Moy- Exo.2.
ses post fugā ⁊ exiliū fcūs est ꝑnceps 3.c.
populi ⁊ amicꝰ dei. Dauid supra mo ꝑ^i^ reg.
dum persecutionē sustinens tandem 19. ⁊ se-
post laborem ⁊ incolatuꝫ ꝑuenit ad quētibꝰ
regnuꝫ: vnusquisq̄ꝫ ergo electorum pluribꝰ
quātū ad id qd̄ spectat ad dn̄ꝫ ⁊ eter 2^i^ reg.2.
nā salutē prius necesse est/vt expiat̄
vespere q̄ꝫ ꝑueniat ad mane: q̄ q̄ nō
vult ad vesperū pati fletū frustra ad
matutinū ꝑstolat̄ letitiā. Hec de ꝑma
die in q̈ facta est lux in qua fundamē
ta bonorū oīuꝫ a luce illa vera q̄ illu
minat oēm hominem venientem in
hunc mundum in re sibi amica iacta
ta sunt: vt quicquid sequeret̄ qd̄ eēt
ſm deum tenebris careret ⁊ nocte.
Nunc quod deus dederit de secūda
videamus.

Cap̄.4^m^.

Dixit quoq̄ꝫ deus: fiat firma
mentum in medio aquarū De 2^a^
⁊ diuidat aquas ab aquis die
⁊ fecit deus firmamentuꝫ Geñ.1.
diuisitq̄ꝫ aquas ab aquis que erant
sub firmamento ab hijs que erant su
per firmamentum ⁊ factuꝫ est ita. vo
cauitq̄ꝫ deus firmamentum celum: ⁊
factum est vespere ⁊ mane dies secū
dus. Scd̄o tempore quod incepit a
moyse suscitauit deꝰ tribū leui: vt mi
nistraret sibi ī tabernaculo/ ⁊ eēt as- Nūe.1.

fidua in cultu diuino nec terrenā ꝛ
transitoriā sed celestem q̄reret here-
ditatē. Hec ergo tribꝰ respectu aliaꝝ
facta est celū ꝛ firmamētū: qꝛ ꝑ ipaꝫ
que celesti cultui dicata erat egressus
populus ex egypto ꝛ alijs adoranti-
bus vitulū ipa in inocētia stetit. Hoc
Exo.32 ergo celo separate sūt 12^{m} tribus isra
el ab egyptijs ꝛ ceteris nationibꝰ ter
re/q̄bus terrestria data sunt/ducteqꝫ
sunt in locū qui sibi paratꝰ erat a deo
ps.77. sicut dicit in psalmo: abstulit sic oues
ppl'm suū ꝛ ꝑduxit eos tanq̄ gregeꝫ
in deserto: ꝛ induxit eos in mōtē san
ctificatiōis sue/montem quē acq̄siuit
dextera eius. Igit in diebus abrae
Ge.17. diuisio facta est iter domū abrae ꝛ ce
teras gentes per circūcisionē nō aūt
separatio inter illā ꝛ illas: in diebus
aūt Moysi separatio facta est abiui
cem in egypto in mari rubro/vt quo
Ex.14 dāmodo in circūcisione esset simili-
tudo cathecuminoꝝ. In exitu ꝺ egy
pto ꝛ transitu maris rubri/similitu
do baptismi/per qꝺ fit separatio iter
fideles ꝛ infideles. Qꝺ autem sequi
tur. Et factū est vespere ꝛ mane dies
scđs. Et in sequētibus dies tertius/
dies q̄rtus/dies q̄ntus ꝛ sextus/vni
formiter vbiqꝫ itelligatur. Nimiruꝫ
qꝛ in singulis tꝑibus precessit affli-
ꝑ^{i} reg.2 ctio ꝛ secuta est pax: ꝭm illud libri re
gū: dn̄s mortificat ꝛ viuificat: ducit
ad iferos ꝛ reducit. Notādum v̄o ꝙ
in capite libri scriptū est. In pricipio
creauit deꝰ celū ꝛ terrā. Et ecce nūc
in scđo di creatuꝫ firmamētū/ipmqꝫ
vocatum esse celum. Quod ꝛ si ꝭꝫ lit
teram absurdū sit vbi sane itelligat
ꝭm spirituꝫ: vtrunqꝫ stare pōt. Ut vi-
delicet ꝛ illud celū dicatur/ꝛ istud: ꝭꝫ
ꝙ diuersis modis di hierusalē ꝛ ba-
bylon ꝛ hijs similia. Quid eniꝫ si po
suit scriptura celū ꝛ celū ꝛ tū vtrūqꝫ
vnum celum: Cū teneat fides nostra
deum ꝛ deum ꝛ inde vtrunqꝫ vnum

deum patrem.s.ꝛ filium a quibus ꝑ-
cedit spiritus sanctus. Cap.5^{m}.
Dixit quoqꝫ deus: congre- De 3°
gent aque: q̄ sub celo sunt die ge.1
in locū vnum/ꝛ appareat
arida. Et factuꝫ est ita. Et
vocauit deus aridā terram/cōgrega
tionesqꝫ aquaꝝ appellauit maria. Et
vidit deus ꝙ esset bonū ꝛ ait. Germi
net terra herbā virentē/ꝛ facientem
semē/ꝛ lignū pomifeꝝ faciēs fructū
iuxta genus suum: cuius semen in se
metipso sit super terram. Et factū est
ita. Et ꝓtulit terra herbā virentē af-
ferentem semen iuxta genus suum/li
gnūqꝫ faciens fructū/ꝛ habens vnū
qꝺqꝫ semētē ꝭm speciē suā. Et vidit
deus ꝙ eēt bonū. Et factū est vespe-
re ꝛ mane dies tertiꝰ. Sicut sol ꝛ lu-
na celū ꝛ terra/angelus ꝛ homo/ani
ma rōnalis ꝛ caro cum sint in aliquo
dissimilia quodā tn̄ federe pacis con
uenire noscunt. Ita sacerdotiū ꝛ re-
gnū ab eo qui cōdidit hec oia cōstitu
ta sunt. Quatenus simulacra leuita-
ruꝫ quereret celestia ꝛ diuina/domꝰ
aūt iude ꝛ Dauid tractaret terrena ꝛ
humana. quatenus ex illa velut ex al
to celo descenderet pluuia salutaris.
Ex ista velut de bona terra ꝓcederēt
ligna paradisi: ꝛ supra cetera lignuꝫ
vite: cuius semen sunt oēs electi. Ni
miꝝ qꝛ veritas de terra orta est: ꝛ iu ps.84.
stitia de celo ꝓspexit: fuit ergo terra
fructifera germinans herbā virēteꝫ
tribus iuda in qua ꝛ ciuitas hierl'm/
sup quā regnauit rex dauid de cuius i li.reg.
semine natꝰ est christꝰ. Et ex terra q̄ Mat.1
ꝓcesserunt q̄si ligna fructifera reges
iusti ꝛ ꝓphete. Nec ꝛ non populus
fidelis quasi herba virens qui ꝑseue
rauit in fide ꝛ testamēto/vsqꝫ ad ad-
uētum dn̄i. Etenim a diebus hiero 3^{ii} regū
boā tribus iuda ꝛ leui ꝛ beniamin fa 12.ꝛ 2^{i}
cte sunt vna tribus/reliq̄s.10.tribu- par.11.
bus separatis ab eis ꝛ trāslatis i as- 4^{i} regū
syrios 17.

ſyrios pro peccatis ſuis. fcm̄ eſt autē
in tertio tp̄e qđ incepit a Samuele ⁊
Dauid hoc eſt ex eo tp̄e quo habere
ꝑi regū. ceperūt reges filij iſrael. Scimus eni
7.10. ꝙ ex eo tp̄e/quo itrauerūt in terram
ꝓmiſſiōis. Maxie āt ab obitu ioſue
vſq; ad tp̄s Samuelis ⁊ Dauid cō-
mixtio q̄dam facta eſt iter gētes ⁊ fi
lios iſrael: ſm̄ ꝙ oñditur in libris iu-
Jud. 4 dicū. Qui ⁊ refert filios iſrael ſepe
6. 13. c. ſeruiſſe gētibus que erāt in circuitu
eoꝝ etſi lōge diſſilis ab illa que ꝓceſ-
ſerat ab Abraā vſq; ad exitū filiorū
Gñ. 12. iſrael de egypto: qñ neq; lex in taber
⁊ infra naculū iter ppl'z ⁊ ppl'm diſtiguebat.
exo. 14 A diebus āt ſamuelis ⁊ ſaulis ⁊ ma-
ꝑi reguz xime a diebus Dauid ceſſerunt gen
⁊ 2i. 7. tes filijs iſrael/⁊ retruſerunt ſe ad lo
ca ſua/vt appareret pl'chritudo ſua.
Et bñ gētes īfideles maria dicti ſūt:
q2 ſicut maria ſemꝑ fluctuāt ⁊ naues
demergunt ita gētes infideles ſemꝑ
ſunt inſtabiles ⁊ i motu: ⁊ cogitatio
eoꝝ cōtra ſimplices/vt ꝑdant de ter
ra memoriā eoꝝ. Singulari v̉o nūe-
ro arida vocata eſt terra/aquaꝝ v̉o
collectiones plurali numero vocate
ſunt maria. Quia plebs illa iudeorū
que ſynagoga dicta eſt/vna erat ⁊
parua. Gens v̉o multaꝝ linguaꝝ mo
ribus terriſq; diuiſe. Nō aūt congre
gata ſunt maria in locū vnū/eo mō
quo in puteis ꝓfundis aut aliquo ar
to loco ſed in circuitu ⁊ in medio or-
bis terre. Vñ ⁊ mare occeanū/mare
mediterraꝝ dictū eſt. Que tñ in locū
vnū cōgregata eſſe dñr idcirco q2 ⁊
ſi diffuſa ſunt per orbē oia tñ per con
tinuationē vnitāte iungunt. Sic ⁊
nationes terre/q̄uis ⁊ tūc in circui-
tu hieruſalē ⁊ nunc in circuitu ecclie
diffuſe ſunt/in vno tñ loco cōgrega-
te fore dñr/q2 ⁊ hic infidelitatis ſue
vnitate iuncte ſunt/⁊ paulopoſt ad
vnū puteū inferni cateruatim deſcē-
dent. Sed illis ꝯgregatis in loco ſuo
de terra illa q̄ vocata eſt terra iuda
ꝓceſſit herba virēs ⁊ ligna pomifera
vt non eſſet inanis ⁊ vacua. Quia ⁊
vniuerſa multitudo ppl'i cepit iclina-
re aurem cordis ad retinenda verba
legis/vt ea ſaltim carnal'r ⁊ ſm̄ lr̄am
ſeruare pro tp̄e videret: ⁊ aliq̄d/ve-
lut ligna pomifera cōtulerunt aliqua
de corde bono ⁊ optimo/que eſſent Luc. 8.
grata ⁊ vtilia veſcētibus eis: vtpote
Dauid ⁊ ſocij eius/qui cōpoſuerunt
pſal'os: Salamon qui edidit tres li-
bros. Et alij viri magni qui ſcripſe-
runt libros regū ⁊ palipomenon ad
vtilitatē legētiū. S3 ⁊ ſcripta vetera
vt iā dixi eos q erāt docibiles docue
runt. Nā antea q̄3 eēt rex in iuda pe
ne obliuiōi tradita erat lex ⁊ ſcripta
maioꝝ/q2 nō erat qui coerceret eos
virga ⁊ reduceret ad viā iuſtitie ſicut
ſcriptū eſt in libro iudicū. In tp̄e illo Jud. 17
nō erat rex in iſrael/ſed vnuſq̄ſq; qđ
ſibi rectū videbat hoc faciebat. Igit
vbi illi ppl'o paſtor ⁊ doctor dat9 eſt/
tūc ſolūmō iuenit receſſiſſe a cerimo
nijs dei ſui. Cū q cōſtitutus erat pro
tp̄e ſuꝑ eos recedebat a mandatis ⁊
legitimis domini. Cap. 6m.

Dixit āt de9 fiant luminaria De 4a
i firmamēto celi ⁊ diuidāt die ge.
diē ac noctē ⁊ ſint in ſigna 1. c.
⁊ tp̄a ⁊ annos/vt luceant
in firmamēto celi ⁊ illuminent terrā
⁊ fcm̄ eſt ita. Quarto die fecit deus
duo magna luminaria: q2 q̄rto tem-
pore clarificauit deus duos magnos
ꝓphetas i ppl'o hebreoꝝ heliā. ſ. qui
leuatus eſt in altū vt eēt ꝑmus eoꝝ q 4i re. 2.
ducturi erāt vitā ꝯtēplatiuā/⁊ heliſe
um: qui ꝓeſſet ecclie fratrū cōmoran
tiū in iericho oꝑantiū manibus ⁊ vi 4i re. 2.
uētiū de labore ſuo. In qb9 ⁊ ꝑ eūdē 6. cap.
heliſeum ſigna ⁊ ꝓdigia facta ſunt. 4i re. 2.
Erāt āt fr̄es ipſi filij ꝓphetaꝝ q ⁊ q̄ſi 3. 4. 5. 6
quedā ꝓclara ſidera lucebāt in cali- 7. 8.
ginoſo loco ꝓcurrētes vocē illaꝫ dñi

Matt. 5. dicētis. Sic luceat lux vr̄a corā3 ho-
minibus / vt videāt bona vr̄a opa / ⁊
glificent p̄rem vr̄um qui in celis est.
4ⁱ regū̄ Et bn̄ in hierico fcm̄ ei⁹ memoratur
2. cap. q2 hierico iterp̄taē luna / ⁊ luna illius
ecclie silitudinē gerit que nouit p ti-
morē dn̄i suscipe disciplinā: ⁊ per stu
diū bone actiōis fidelē ipēdere fui-
tutē: qd ꝓpriū est horū / q alioꝝ filios
se esse dicunt / vt p̄latos se habere ⁊
magistros agnoscāt. Nō eni ꝓphete
4ⁱ regū̄ simplr̄ dicti sunt: sed ⁊ filij ꝓphetarū
2. 6. vt ipsi filij reputenē in luna3 / p̄res in
stellas. Qd si ita est: Heliseus vna de
magnis stellis fore dicaē. Ecclia vo /
vt iā dixi reputeē in lunā. Bene autē
eadem luminaria dicta sunt diuidere
diē ⁊ noctē. Et vtiq3 b3 illud qd dcm̄
ps. 135. est in psal'o. Qui fecit luminaria ma
gna / solē in ptāte diei: lunā ⁊ stellas i
ptāte noctis. Ibi eni sic: hic āt lumia
re maius / vt p̄esset diei: luminare mi
nus vt p̄esset nocti: hoc ergo mō diui
dunt diē ac noctē videlicet q2 sol illu
minat diē: luna vo ⁊ stellis illuminaē
noꝫ. Sic eleuat⁹ est in altū vt qn̄q3 re
deat ⁊ p̄sit diei B est pp'lo chr̄iano q
adhuc pro tpe erat noꝫ p̄fuerūt dico
nō carnali p̄latione sed potius spūali
instruētes illos exēplo suo: ⁊ ondēn-
tes illis qd eēt faciēdū. In signa aūt
fuerūt: q2 vtrūq3 iter eūdi ad deū ire
volētib⁹ ondērūt. In tpa ⁊ dies ⁊ an
3ⁱ regū. nos fuerūt. Quia ꝙ helias abscōdi-
17. ⁊ ia tus fuit p tp̄s ⁊ tpa ⁊ dimidiū tpis B
co. 5. est annis tribus ⁊ mēsib⁹ sex siue die
b⁹. 1260. magni erat cā mysterij: nec
alia q̄3 illa de qua special'r agiē in li⁹
hoc. Qd āt ꝯiunctū est: vt luceāt in
firmamēto celi ⁊ illuminēt terrā. Il-
li soli terrigene scire nequeūt ꝙ exē-
plo vite illoꝝ nihil ꝓsecuti sunt. Non
enim hoies sunt q nolūt ocl'os suos
leuare ad celum: sed bruta ⁊ isensata
aialia respiciētia semp ima. Et ideo
expertes sunt a luce illa q̄ illuminat
hoiem oēm venientē in hūc mūdū. Jo. 1. c.
Qui āt vere hoies sunt leuāt ꝑfecto
oculos suos ad celū sursu3 a q̄ egres-
sus est sol iustitie: ⁊ vident luminaria
celi que illumināt terrā: hoc est viros
illos ꝑfectos qui exemplo vite sue ⁊
onsiōe signoꝝ magna3 spem salutis
suis posteris reliq̄rūt. Cap. 7ᵐ.

Dixit ēt deus: ꝓducāt aque De gn-
reptile aie viuētis ⁊ vola- ta die.
tile supra terra3 sub firma- Gen. 1.
mēto celi. Creauitq3 deus
cete grādia ⁊ oēm aiam viuēte3 atq3
motabilē quā ꝓduxerāt aque in spēs
suas / ⁊ oē volatile b̄m genus suū. Et
vidit deus ꝙ esset bonū: bn̄dixitq3 di
cens. Crescite ⁊ multiplicamini ⁊ re
plete aquas maris: auesq3 multiplicē
tur sup terrā. Et fcm̄ est vespe ⁊ māe
dies 5⁹. ¶ Quinto tpe qd icepit adie 4ⁱ re. 19
bus isaie ⁊ ezechie regis iuda cōfede c. ⁊ isa. 1
ratio q̄dā fcā est iter reges iuda ⁊ re 4ⁱ re. 18
ges gētiū egypti. Uidelicet ⁊ baby- 20. cap.
lonis eūtes etsi inuita aliq̄ pte filioꝝ
iuda veluti i ꝓfundū maris ⁊ egyptū
⁊ babylonē ⁊ alias ciuitates iude: q̄
ten⁹ ⁊ ipse gētes cognoscerēt deū ce
li: reliq̄ vo etsi modica i pria liberta-
te manete. Eodē nāq3 tpe claruerūt
illi ꝓphete q nō solū p̄dixerunt s3 po-
suerūt in libris. Ex q̄rū tn̄ sacro col-
legio / q̄dā q̄si aues aq̄tice fuēti sunt
cū ceteris in babylone ⁊ fuerunt ibi
vsq3 ad die3 mortis sue. Hoc idcirco
dico: q2 cū celū ⁊ terrā supi⁹ oino in
bonā acceperimus significationē ꝙ
secus sit accipiēdū de aq̄s nisi tm̄ in
pte hoc est de aq̄s fluminu3 q̄ dulcia
sunt in q̄b⁹ solet rigari supficies t̄re.
Nimiꝝ q2 aque mariū aut infideles
hoies aut mūdanos designāt: vtiq3
⁊ pisces siue aues nō oēs in gn̄e mū
di sunt b3 legē. S3 alij mundi sunt ⁊ Gen. 7.
alij imūdi. Quia igiē ex eo tpe cepūt
vellent nollent filij israel cohitare gē
tilib⁹ ⁊ gētes cū eis. Ita vt nōnlli gē

tiliū addiſceret ēt legē dei:ſicuti illi q
miſſi ſunt in ſamariā a rege aſſyrioꝝ
nō immerito de cōmiſſis illis hoīum
gnatiōib⁹ dcm̄ eſt/vt ꝓducerēt aq̄ pi-
ſces ⁊ volatilia pēnata. Quia ⁊ nōnl'
li ꝓceſſerūt ex eis q itēderēt doctrine
4ⁱ regū 18.22.
maxᵉ ad mādatū ezechie ⁊ ioſie regū
iuda ⁊ ad correctionē ꝓphetaꝝ/⁊ nō
nulli ꝓphetico repleti ſpū ac ſi qbuſ-
dā pēnis aſſūptis alti⁹ ꝑceteris mor
talib⁹ ad excelſa volarent. Notādū
ꝟo ꝙ i prio loco noīauit cete grādia
que ſignificant reges ipſos gētiles q
regnauerunt ſup ppl'm iſrael. Nimi-
rum qꝛ vt in ꝑ tpe prefuerunt illi po
pulo patriarche. 2° Judices. 3° ⁊ 4° re
ges iſrael ⁊ reges iuda. Ita vt in qn
to tpe diuino ꝑmittēte iudicio reges
gētium dn̄ati ſunt eoꝝ. Incipientes
venerari quomōcūqꝫ deum celi queꝫ
coluerat idē ppl's a pricipio imo quē
deſpexerant ipſi ⁊ maiores eoꝝ. Igi
tur in piſcibus maris nō ſolū iudei q
erant in captiuitatē manētes iter gē
tes ifideles ac ſi in viſcerib⁹ ſeui ma
Eſdr. ꝑ c.1.2ⁱ para. vlti°
ris deſignati ſunt. Ue etiā ⁊ ipſi gē
tiles/qui ꝓuocati mirabilibus que fe
cit deus in babylone cōpulſi ſunt co
lere deū celi. Cap. 8ᵐ.

De 6ᵃ die. Ge.1.c.

Dixit quoqꝫ deus: ꝓducat
terra aīam viuētem in gn̄e
ſuo. Jumēta ⁊ reptilia ⁊ be
ſtias terre ꝺm ſpecies ſuas
factūqꝫ eſt ita ⁊ fecit deus beſtias ter
re iuxta ſpēs ſuas iumēta ⁊ oē repti-
le terre i gn̄e ſuo. Et vidit de⁹ ꝙ eēt
bonū ⁊ ait: faciamus hoiem ad ima
ginē ⁊ ſilitudinē nr̄am ⁊ ꝑſit piſcib⁹
maris ⁊ volatilibus celi ⁊ beſtijs vni
uerſe terre. Et creauit deus hoieꝫ ad
imaginē ⁊ ſilitudinē ſuā: ad imaginē
dei creauit illuꝫ: maſculū ⁊ feminam
creauit eos bn̄dixitqꝫ illis ⁊ ait. Cre
ſcite ⁊ multiplicamini ⁊ replete ter-
rā ⁊ ſubijcite eā ⁊ dn̄amini piſcibus
maris ⁊ volatilibus celi ⁊ vniuerſis
aiantib⁹ q̄ mouenť ſup terrā. Notan
dum qꝛ qd̄ diſtat iter volatilia ⁊ pi-
ſces maris hoc diſtat iter piſces ma-
ris ⁊ beſtias terre: qꝛ terra iferior ele
mētū eſt: ⁊ ꝑtinet ad illos qui bruta
ſunt corde ⁊ de his q̄ dei ſūt nihil ad
eos ꝑtinet. Uerūtn̄ qꝛ hūilia reſpicit
de⁹ nō deeſt bōa ſigtio in qbuſdā aia
lib⁹ tre maxᵉ in illis q̄ accepta fiebāt i
ſacrificio/ſic ſūt oues ⁊ boues ⁊ hys
ſilia/ſꝫ ⁊ aſini ⁊ cameli i bonā pn̄t re
cipi ſigtionem qꝛ onera dn̄oꝝ ſuoꝝ.
Signt āt vniuerſa hec aialia hūiles
⁊ getos ⁊ trementes ꝟba dei: ſiqdē ⁊
ipa timēt ꝟgā dn̄i ſui: nā ⁊ eq ſi man
ſueti ſūt ⁊ pacifici ſignt illos nobiles
⁊ potētes q ꝯtēpta nobilitate ſua hre
ſe deū recogſcūt i celo ⁊ obtēpāt in-
quātū pn̄t ꝑceptis ⁊ mādatis ipi⁹: lꝫ
ģ iter aues ⁊ piſces ⁊ aialia tre mul-
ta ſit dria. Cū ꝯſtet ꝙ i illis ſigti ſūt ſa
piētes ⁊ prudētes: i iſtis ſimplices ⁊
idiote: ſatis tn̄ ē ꝙ ipſi i deū credūt ⁊
deū timēt ⁊ nō ſunt ſeq̄ſtrati a nūero
electoꝝ dei. Talis fuit inerudita illa
Eſd. ꝑ. c.1.⁊.2.
plebs iudeoꝝ q̄ reuerſa fuit i hierl'm
poſt ꝑſecutionē babylōis eo ꝙ neſci
ret mādata dei ſic pri⁹ cū adhuc filij
dauid regnarēt i ciuitatib⁹ iuđ ⁊ ſacer
dotes ⁊ ꝓphete docerēt ppl'ꝫ i tēplo
dn̄i ſic ꝑcepat moyſes. Nimiꝝ qꝛ ad
uſtis libris ⁊ teſtō ⁊ᵗ tēplo nō licebat
ſacerdotib⁹ ⁊ ꝓphetis q erāt i baby-
lone ꝯgregaŕ libē ſynagogā ad audi
enda ꝟba dei: q̄ꝫtū ⁊ ſi liceret libros
q̄s legēt nō hēbāt: pp̄ h̄ ģ fideles iu-
deoꝝ q collecti ſūt eo tpe i vrbib⁹ iu
da/nō hn̄tes pēnas ſcripturaꝝ qb⁹ le
uarēť i altū imitari treſtria aialia po-
ti⁹ q̄ꝫ celeſtia viſi ſūt. Creauit ēt eo tē
pore de⁹ reptilia ⁊ beſtias tre: haud
dub'ᵐ ꝙ ꝓ pctis hoiuꝫ ipioꝝ qꝛ ⁊ ſecte
hēticoꝝ orte ſunt in ſamaria iſidian
in libro Judith hester ⁊ macca.
tiū iudeis. i. regna terribilia valde i-
ter q̄ aſſyrioꝝ ⁊ macedonuꝫ q̄ꝝ fero
citas ⁊ po' accēſa ē ꝯ iudeos/vt eos

penitus delerent de terra: qd̄ ⁊ fecissent absq3 mora nisi eis diuina miseratio celerius affuisset. Dicit autem deus creasse reptilia ⁊ bestias terre/ q2 sine eius iusta pmissiōe nec mala nec bona esse possunt in mundo nec sine ei⁹ iusto iudicio q facit vt ait apo-
ad eph. p. stolus omnia ꝑm cōsilium volūtatis sue. Cōpletis aūt deus vniuersis opibus suprascriptis videns inquit ꝙ esset bonū adiecit ⁊ ait. faciamus hominē ad imaginē ⁊ silitudinē nr̄a3. Qua in re notādū ē ꝙ in singlis diebus vniformia opa vel saltiz similia creata sunt: vtpote lux celū ligna fructifera ⁊ herbe: sol ⁊ luna ⁊ stelle pisces ⁊ aues. In 6° v̄o die postq̄ȝ fecit iumenta ⁊ bestias terre fecit etiā hominē ad imaginē ⁊ similitudinē suā qui preesset piscibus maris ⁊ volatilibus celi/ necnō ⁊ bestijs vniuerseq3 terre: vt patenter daretur intelligi ꝙ hoc vnū opus singulare segregatu3 esset ab omnibus illis ⁊ prelatū gloria ⁊ dignitate/ Cui magis ascribenda sit iustitie nouitas q̄ȝ peccati vetustas. Ipse est nouus homo chr̄s iesus cū corpore suo/ qd̄ est ecclesia de quo ⁊ ꝑpter quē dicit scriptura. Et creauit deus hominē ad imaginē ⁊
Gen̄. 1. similitudinē suā: ad imaginē dei creauit illū masculu3 ⁊ feminam creauit eos. Ipse inquā est nouus hō qui filius hois dictus est de quo in ps. 8° per psalmista3 dicit. Quis est homo ꝙ memor es eius: aut filius hois q2 visitas eū. Minuisti eū paulo min⁹ ab angelis tuis dn̄e gloria ⁊ honore coronasti eū/ ⁊ cōstituisti eū sup opa manuū tuarū. Omnia subiecisti sub pedibus eius: oues ⁊ boues vniuersas insup ⁊ pecora campi. Volucres celi ⁊ pisces maris qui pambulāt semitas maris: ipse solus subiugat sibi oia qui solus potēs est ad debellandas terrenas ⁊ aereas ptātes vt sit dn̄s omniū qui oia cum pr̄e creauit: deniq3 semē eor̄ hoc est chr̄i ⁊ ecclie multiplicatū est nimis ⁊ repleuerūt terrā ⁊ subiecerūt eam/ ⁊ dominati sunt oibus qui significati sunt in piscibus maris ⁊ volatilib⁹ celi ⁊ vniuersis animātibus terre/ Maxime ex eo tpe quo romanus impator inclinauit ceruicē suā sub iugo chr̄i: ⁊ tradidit ecclesie romane corōnā imperialis dignitatis vt ipsa eēt dn̄a ⁊ regina cūctorū. Et hec quidem ita. ¶ Sed q2 per tres suprascriptos stat⁹ mūdi mysteria septē dier̄ assignare decreuimus/ nō erit absurdū accipere hic vice chr̄i magnū illū regem artaxerses qui regnauit sup. c. ⁊. 27. Hester. 16. c.
prouintias: ⁊ vice ecclesie hester reginā ꝑsertim cum in horum cōiugio cōtineat sollēniter magnū illud mysteriū chr̄i ⁊ ecclesie de quo scriptum est in li⁹ psalmor̄: astitit regina a dextris tuis. ps. 44
quatenus reliquū tp̄s vsq3 ad chr̄m reputetur in sabbatū. Nimirum q2 in ipso cessauerūt hystorie: ⁊ acceperunt silentium preconia prophetarū. Quod aūt sequitur dixitq3 deus. Ecce dedi vobis oēm herbam afferentē semē super terrā ⁊ vniuersa linga q̄ hn̄t in semetipsis sementē generis sui ⁊ sint vobis in escā ⁊ cūctis animantibus terre/ omni volucri celi ⁊ vniuersis q̄ mouet in terra ⁊ in quibus ē anima viuēs/ vt hēant Gen̄. 1.
ad vescēdū: de duplici specie doctrie accipiendū est. Sicut enim superius cū ageret de opib⁹ tertij diei/ l3 moyses dedisset lege3 filijs israel/ vsq3 tn̄ ad samuelē ⁊ dauid ꝑualētibus hostibus cōtra eos/ Et q2 nec dū edificata erat hierl'm ⁊ tēplū de filijs israel hoies erāt rusticani nesciētes legē ⁊ mād ata q̄ dederat dn̄s moysi: vnde ⁊ de filijs heli dicit scriptura. porro filij heli filij belial nescientes deum p̄i Reg. 2. c.
neq3 officiū sacerdotu3 ad populū: s3

quicūq3

quicūq̄ʒ imolasset victimā veniebat
puer sacerdotis dū coquerentur car
nes ⁊ habebat fuscinulaʒ tridētē in
manu sua/⁊ mittebat eā in lebetē/⁊
oē qđ leuabat fuscinula tollebat sa-
cerdos sibi. Qđ si illi nesciebāt deuʒ
qui erāt filij sūmi sacerdotis/ quāto
minꝰ alij qui vix semel in anno ascē
debāt ad tabernaculū adorare deū?
p̄i Reg. Ubi autē creuit samuel cepit docere
7.16. populū legē dn̄i ⁊ exinde dauid, quē
p̄i para. ipse vnxit in regē qui ⁊ diuisit officia
16. leuitaꝝ.vt cōfiterent dn̄o/⁊ docerēt
populū legē dei:atq̄ʒ ex hoc iaʒ cepit
populus iuda eē herba virēs hn̄s se
men v̄bi dei in semetipso/quo posset
propagari in filijs ⁊ nepotibus vsq̄ʒ
p̄s.77. ad christū sicut dicit i p̄s. attēdi:e po
pule meus legē meā. Inclinate aurē
vestrā in v̄ba oris mei:apiaʒ in para
bolis os meū:apiā ꝓpositiōes ab ini
tio:quāta audiuimus ⁊ cognouimꝰ
ea ⁊ pr̄es nr̄i narrauerūt nobis. Nō
sunt occultata a filijs eoꝝ in gn̄atiōe
altera. Ecce quo ordine herba virēs
habuit semē in semetipsa. Ecce quō
tribubꝰ decidētibꝰ a statu suo semen
bonū herbe virētis ꝓpagatū ē vsq̄ʒ
ad tp̄s gētiliū/vt eēt in vsuʒ ⁊ i cibū
vniuersis aiantibus terre. Sed ⁊ li-
gna pomifera orta sūt ex eadē terra.
cuius poma vsq̄ʒ hodie hn̄t in vsum
sicuti sunt psalmi quos cōposuit da-
uid ⁊ socij eius:libri salomōis ⁊ si qđ
simile:distat aūt inter herbā ⁊ ligna
qr herba cito arescit ⁊ deficit ⁊ tamē
semē eius relinquet in vsu:ligna aūt
manēt eadē ⁊ singulis annis ꝑferūt
fructum suum. Sic ⁊ v̄ba hystorica
moysi iosue ⁊ iudicū samuelis regū
⁊ palipomenon ac si quedā herbe in
cordibꝰ carnalis popull veluti n̄ālit
posuerūt radicē. Qui tamē vbi venit
tp̄s maturitatis vt ducant ad aream
separ mox a paleis lr̄e fructꝰ itelligē
tie spūalis:⁊ ipse quidē spūalis factꝰ
reseruat in horreo: herba v̄o lr̄e q̄ le
uis est redacta in puluerē euanescit.
Sane psalmi dauid ⁊ libri salomōis
nō ita:sʒ lʒ accipiat ex eis fructꝰ itelli
gētie spūalis ipsi tn̄ ꝑʒ maiorē sui ꝑtē
iuxta id qđ scriptū est ad lr̄aʒ vtiliter
perseuerāt:qr ⁊ ꝑm intelligētiā spūs
pascūt esuriētes:⁊ ꝑm ipsaʒ lr̄aʒ obū
brant fugiētibus escā:vt si verbi gr̄a
psalmū primū in quo dicit. Beatus
vir qui nō abijt in ꝯsilio ipioꝝ ⁊c̄. di-
cat qs referēdū ad chr̄m audiendus
sit.⁊ si dicat referēdū ad quēlibet vi-
rum iustū veꝝ dicit/qr nō est aliqua
diuersitas inter caput ⁊ mēbra/vbi
aūt dixit Moyses nō arabis i boue Deu.25
⁊ asino sicut prudētis viri est ibi req-
rere spiritualē intellectum ita stulti ⁊
fatui tenere ibi lr̄e seruitutē. Non est p̄ad co
enim cure deo de boue ⁊ asino: sʒ de rin.9.
eo qđ in boue ⁊ asino designat. Uerꝝ
hoc exēpli cā. ceteꝝ qđ spectat ad su-
prascripta/⁊ si nec dū homines illiꝰ
tēporis sufficiētes erāt ad discernen
dū inter lr̄am ⁊ spūm:nihilominꝰ tn̄
legētes ⁊ audiētes pascebat in fide.
Sicut ⁊ nōnulli chr̄ianoruʒ: quāuis
qr homines quibus hic dicit nondū
erant creati quādo ista creata sūt/ne
quaquā vsus ipse herbarū ⁊ pomoꝝ
ad sex tēpora iudeorū referendus sit
sed potius ad tēpora que secuta sūt.

Cap. 9m.

IGitur ꝑfecti sunt celi ⁊ terra ⁊ Gen. 2.
oīs ornatus eorū. Compleuitq̄ʒ
deꝰ die 7° opus suū qđ fecerat
⁊ requieuit die 7° ab vniuerso
opere qđ patrarat ⁊ bn̄dixit diei 7° ⁊
sanctificauit illū/qr in ip̄o cessauerat
ab vniuerso opere suo qđ creauit deꝰ
vt faceret. Notādū ꝙ in capite libri
scripsit celum singulari numero/simi
liter ⁊ in die scđo. Nunc autem dici-
tur igitur perfecti sunt celi ⁊ terra:vt
q̄si duos celos se superius scripsisset
demonstret. perfecti sunt autem celi

⁊ terra ⁊ omnis ornatus i eorũ/iuxta eum intellectũ quẽ hactenus prosecuti sumus. Et post nimium laborez sexti temporis secutũ est tempus se-
Ps.73. ptimum. Juxta hunc intellectum ex
Eze.22 eo tempore quo desijt esse propheta in israel: vt sabbatiçãtibus qui seminauerant in lachrymis daretur quo ad hoc quoddam ocium populo dei quousqꝫ veniret tẽpus in quo ait sal-
Joã.4. uator discipulis suis. Ego vos misi metere qđ vos nõ seminastis/alij laborauerunt: ⁊ vos in labores eorũ ingressi estis. Hec de primo intellectu breuiter dicta assignata sunt quo quo modo i cortice exteriori: qr nec dum peruenimus ad testam nucis/ nec dum ad tenuissimam cutem que nucleo iuncta est. Sed tñ grossiora ⁊ exteriora perspeximus. Jn multis sane rebus inuenitur imago ista terni velanimis corij vꝫ teste ac tenuissime cutis. Et in eis istorum intellectuum similitudo manet. Qui ergo vidimus de primo necesse est vt transeamus ad secundum. Cap.10.

2° itellectus
Geñ.1.
pͣ die supra li° 2° tra.1. c.4.
In principio creauit deus celuꝫ ⁊ terram: terra aũt erat inanis ⁊ vacua ⁊ tenebre erant super facieꝫ abyssi. Sicut initiatio primi status fuit ad adam ⁊ peruenim⁹ vsqꝫ ad chr̃m. Jta in 2° incipiendum est ab oçia ⁊ veniendũ vsqꝫ ad tempus plenitudinis gentium. Jn principio inquit creauit deus celuꝫ ⁊ terram. Principiuꝫ vocat deus vetus testamentum in quo iactatuꝫ est fundamentũ testamenti noui. Neqꝫ eni vbiqꝫ principium pro initio seculi accipiendum est: sed pro initio illorum temporum aut dierũ de quibus agitur. Non enim ab initio seculi fuerũt apostoli cum chr̃o de quibus dicitur Et vos testimoniũ perhibebitis: qr ab initio mecũ estis. nec de predesti-
ioã.15. natione aut potestate eius occulta accipiendum est: sed de initio predicationis sue postquã regressus est a iordane. Jn hoc itaqꝫ principio creauit deus celum ⁊ terram: qr aliquos elegit ex omni multitudine filiorum dei ⁊ adiunxit illos abrae isaac ⁊ iacob vt essent reuera quasi celum respectu aliorum: eo ꝙ non terrenam patriam: sed celesteꝫ inquirerent. Cetera vͦ multitudo reputata est quasi terra: qr terrenis inhiabat ⁊ in terrenis gaudebat. Erat ergo terra ianis ⁊ vacua. Jnanis a gratia: vacua a iustitia ⁊ veritate. Neminem enim ad pfectuꝫ adduxit lex. Tenebre quoqꝫ erant super facieꝫ abyssi: qr populus gentium qui erat infidelis ⁊ cecus a natiuitate sua nesciebat deum veruꝫ ⁊ legem eius: sed erant ignorantes super facieꝫ cordis: ita vt nesciret ad dexteram vel sinistram. Uerũtamen spiritus domini ferebaẗ sup aquas. Quia gratia illa que fuit cum iacob spirabat super gentes per ora pphetarum annũtians ⁊ predicens repositum esse gentibus tempus lucis sicut ex voce paterna eidẽ vere luci dictum est/posui te in lucem gentium/ Jsa.42
vt sis salus mea vsqꝫ ad extremum 49.
terre. vnde ⁊ cũ ipsa vera lux in typo populi gentilis cecũ a natiuitate sua vellet illuminare ait iter cetera discipulis suis. Me oportet operari opa Joã.9.
eius qui misit me donec dies est: venit nox qñ nemo poterit opari. Quã diu in mũdo suꝫ lux sum mũdi. si aũt chr̃s lux mũdi est agnoscamus de eo in spiritu dixisse deũ prẽm fiat lux: de quo ⁊ per ioãnem dictũ est. Erat lux Joã.1.
vera q̃ illuminat oẽm hoiem veniẽtem in hũc mũdũ. facta vͦ esse diciẗ ꝑm humanitatẽ ppter illud qđ sequtur: verbum caro factum est: ⁊ habi- ibidem
tauit in nobis. Quẽ eni in sue maiestatis gl'iã videř nõ poteram⁹ fact⁹ ẽ nobis hõ ex tpe vt eẽt lux visibilis.

Quia

Quia verus hō ꝛ iacētē in tenebris
ꝛ i vmbra mortis gētilē populū illu
straret sicut de eo isaias lōge añ ꝑdi-
Isa.9. xerat:populus gētiū q sedebat i tene
bris:vidit lucē magnā habitantibus
in regione vmbre mortis lux orta est
eis. Appellatū ꝟo chꝛīz diē nō solū ex
pñti loco verū etiā ex euāgelio noui-
mus. Qui qdē volēs se diē/aplos ꝟo
itelligi horas. Cū ei ne iret hierosoly
Joā.11 maꝫ dissuadēdo crederēt ait:nescitis
qꝛ 12^m sunt hore diei? Qui ambulat
in die non offendit. Ergo apl'i quos
nominauit horas ꝑticipes facti eius
dē lucis in ipsa ꝑmi diei oꝑatione ac
cipiēdi sunt. Ex eiusdem nāqꝫ lucis
matt.5. ore audire meruerunt. Uos estis lux
mūdi. Prim⁹ nāqꝫ dies seculi ipse ē
qui dominicus dies appellaꝛ in cui⁹
similitudinis specie 12^m sibi dñs co-
pulauit apl'os qui se vt hore dieꝫ in
ps.18. lucis opibus sequerenꝛ. Igiꝛ ꝛ chꝛs
lux ꝛ apl'i lux in chꝛo: chꝛs dies cui
dies ver⁹ loquiꝛ eructuat ꝟbū. Qui
immo oēs fideles dies eē ceperūt:qꝛ
ad eph. 5. lux in dño. Tenebre aūt q̄ ꝛ nox oēs
infideles oēs qui dilexerūt tenebras
Joā.3. magis q̄ꝫ lucē. facta est aūt diuisio in
ter fideles ꝛ īfideles in baptismatis
sacro:qꝛ nemo pōt adiūgi chꝛo ꝛ ec-
ibidem clesie sue qui nō est baptiꝫat⁹ i chꝛo.
Joā.8. dictus est aūt chꝛs lux:qꝛ ipse est sa-
piētia dei. dicti sūt ꝛ apl'i:qꝛ ꝛ ab ipa
vera luce acceperūt vt eēnt lux mū-
di ad annūtiādū mūdo euangelium
Euāgeliū ē lux dei. Nēpe ꝛ euāgeliū ipsuꝫ lux est:qꝛ
verbum dei:qꝛ per ipsum illuminate
sunt gentes ꝛ erepte sunt a tenebris
ignorantie sue. Cap.11^m.

Dixit quoqꝫ deus:fiat firma
mentū in medio aquarū ꝛ
2ª die diuidat aquas ab aqs. Et
Geñ.1. fecit deus firmamētū:diui
sitqꝫ aquas que erāt sub firmamēto
ab hijs que erāt sup firmamentum ꝛ
factum est ita. Uocauitqꝫ de⁹ firma-
mentū celū ꝛ factū est vespere ꝛ ma
ne dies scds. Scdo tpe eccl'ie factuꝫ
est firmamētū i medio aquaꝝ. Firma
mentū est ecclia petri qui spāliter as-
sumpta cruce secutus est chꝛm. Est
enim ecclia ipsa supra petrā q̄ chꝛs ē
singulariter ab ipso fundata dicente
eodē dño eideꝫ petro. tu es petrus ꝛ
sup hanc petrā edificabo eccliā meā mat.16
ꝛ porte inferi nō ꝑualebūt aduersus
eā. hoc aūt firmamētū qd ꝛ celū dem
est in medio aquaꝝ hoc est in medio
nationū fundatū est:qꝛ aque multe:
vt ait angelus Joāni sunt ppl'i multi
dictū est aūt firm amētū ꝑpter tole- Apo.17
rantiā passionū quas sustinuit idem
petrus cū ceteris militib⁹ chꝛi. nimi-
rū:qꝛ nec cōfusi lapidib⁹ nec ferro ex
parte aliqua cōcisi flecti aut concuti
potuerunt:fundati enim erant supra
petram. Et qꝛ ex eisdem populis qui
aque mystice dicti sunt ad fidē cōuer
si in sinu firmamenti huius assumpti
sunt sublimādi quādoqꝫ in illam ce-
lestem ciuitatem que est mater credē
tiuꝫ:diuisi sunt ab eis qui fidē dñi nō
habebāt:merito dictū est de eodē fir
mamento : ꝛ diuidat aquas ab aqs.
Aquas eni ab aqs firmamētū diuisit
qꝛ fideles ab infidelib⁹ mater ecclia
segregauit:alios q̄si filios recipiens
in vlnis suis:alios q̄si spurios extra
sinū relinquēs. Nam ꝛ si cōfusio ad-
huc plebib⁹ ꝛ vbiqꝫ cōmixtis simul
in vna vrbe vel vna domo pagani fi
delesqꝫ manerent:fides tamen petri
ꝛ ecclesie inter vtrunqꝫ populum di-
stinguebat. Appellata est ergo ecclia
petri que fandata est celum ꝛ firma-
mētum:qꝛ ꝛ omniū aliarū ecclesiaꝝ
refugium facta est:ꝛ vt preclara celi
sidera ifixos in se tenet electos. Fru
stra se enim aliquis iactitat in chꝛo
manere qui ab huius firmamēti gra
tia ꝛ a cōmunione discedit.

Cap.12^m.

3ᵃ die Dixit quoqꝫ deus. Congregétur aque oēs que sub celo sunt in locum vnū ꝛ appareat arida./ appellauitqꝫ deus aridā terrā: ꝯgregationesqꝫ aq̄rum appellauit maria. Tertio die cō gregate sunt aque que sub celo erāt Cōstantinum in locū vnū ꝛ apparuit arida. Quia tertio tpe ecclie per romanū ꝑncipē cōuersum ad deū īfideles a fidelib⁹ separati sunt ꝛ instar maris occeani in circuitu collectis: ecclesia vo i modū terre libera in pace ꝑmansit. Atqꝫ ex hoc iā cepit germinare herbā virētem lignū pomifeꝝ iuxta genus suū. Ex quo enim ꝑ ꝯstātinū data est pax ecclesie christi: inoleuit in ecclia dei vt oēs christianoꝝ filij sollēniter baptiçati īstituerent a christianis ꝛ docerent attētius verba dei q̄tenus haberent in semetipsis semen verbi qđ posset i alijs propagari. Protulit vo preter hos ligna pomifera facientia fructū doctores vꝫ orthodoxoꝝ ꝛ viros eruditos q fcti q̄si ligna que plātata sunt secus decursus aquaꝝ ꝯderunt fructum in tpe suo: deniqꝫ vt ꝑ- Ps.1. termittā ceterosquoꝝ noia nō adeo clara sunt/ sub eodē tertio tēpore ꝛ ꝑpe simul: Hylarius/ Ambrosi⁹/ hieronymus/ Augustin⁹/ ꝛ Joānes chrysostomus claruerūt in verbo dei q̄rū semia in toto orbe diffusa quot mala hoīum pauerunt ꝛ adhuc pascāt ei⁹ est agnoscere qui nouit oia anteq̄ꝫ fiant. Transeamus ad diē 4ᵐ ꝛ de eo vel paꝝ aliqd eloquamur. Cap.13ᵐ. (quo tpe vid cro. archiepi flor.)

4ᵃ die. Quarto die dixit de⁹ vt fierent luminaria in firmamēto celi ꝛ preessent diei ac nocti ꝛ diuiderent iter lucē ꝛ tenebras ꝛ eēnt in signa ꝛ tpa ꝛ dies ꝛ annos. Et in quarta parte apocalypsis scriptū est: apparuisse signū magnū i celo/ ml'ierem amictam sole ꝛ lunā sub pedib⁹ ꝛ in capite eius coronaꝫ stellaꝝ 12ᵐ. Designatur aūt in claritate solis vita cōtemplatiua que ꝑtinet ꝑprie ad anachoritas: in luce lune vita actiua que ꝑtinet ad cenobitas: in stellis ꝑprietates virtutū que faciebant singulos habitare in ꝑprijs cellis antiquos monachos ob ꝑprietatē donorum dicente aplo. Unusqsqꝫ ꝑprium donū hēt ex deo: ali⁹ qdē sic: alius āt sic. Uerūtn̄ ꝓm plus ꝛ minus dicim⁹ hoc in sole hoc in luna hoc aūt i stellis: alias āt totū qđ celestū est ꝑtinet ad vitā cōtēplatiuā que maxie quarto tpe claruit in ecclia christi ml'tiplicatis i heremis castris dei. Quāuis sub eodē quarto tpe ꝑficiendo decreuerit/ qr ꝛ herba tūc magis ꝑficit cū appropinquat ad messem: nēpe ꝛ tēpus eius nō tā illud esse dicit in quo incipit q̄ꝫ illud in quo pacta messiōe grana per triturā separant a paleis. Sic ꝛ ordines iustoꝝ ꝑpria ꝛ spālia tēpora accepisse fatemur/ nō tn̄ qb⁹ i ceperunt: sed in qbus ad cōsūmationeꝫ ꝛ ꝑfectionē venerunt. Quod āt diximus ordinē quartū qui est heremitaꝝ ꝛ virginū ꝑficiendo defecisse timēduꝫ est potius q̄ꝫ dicendū: eteni apta ꝑfectō gliationē ꝑit/ gliatio exultationē: exultationeꝫ vo comitat ruina. Quia scriptū ē: añ ruinā exaltat cor. Igit ordo iste quartus qui designatur in sideribus celi q̄rto qdem tpe claruit sed mox defecit/ nō qdeꝫ in se qui ꝑseuerat vsqꝫ in finē: sed in illa claritate ꝛ in illis locis in qb⁹ visus est floruisse ad horam haud dubiū/ q̄ ꝑpter malitiam inhabitantiū in ipsis. Igitur in sole ꝛ luna ꝛ stellis ecclesia cōtemplatiua designat ꝛ illa vtiqꝫ ecclesia que designat in muliere amicta sole ꝛ de qua scriptū est in cāticis canticoꝝ. Que est ista que ꝑgredit quasi aurora cōsurgens/ pulchra vt luna/ electa vt sol/ terribil' vt castrorum

Margin notes: Apo. 12 — ꝑ⁹ad corin.7. — Exultatio cum ruina prouerbi.16. — Cāti.6.

castrorū3 acies ordinata. Quo eteni
modo? qr tria q̄dā genera monacho
rum quoꝝ alij in Helia/alij in helíseo
alij in filys pphetarum qui simul de-
gebant in hierico sub helíseo pphe- 4 regū 2.6.
ta designata sunt in vna erant ecclia
copulanda. Sic vnā Joānes mulie-
re3 describit: quatenus in sole intelli
gamus eos qui modis oibus adhe-
rent christu3 eūq3 ſm apſm pfectius
induentes nihil i mundanis faculta
tibus q̄runt: in luna que sub pedibꝰ
manet illos qui manētes cōmuniter
sub viris spūalibus designatis in stel
lis sicut ⁊ nostris faciunt tpibꝰ obe-
dientes erant. Excepto ꝙ illis nulla
erat possessio/aut possessionū ārietas
sicut in tpibus istis. Sed sūma ⁊ vna
pauptatis voluntas. Hec idcirco di-
co vt sciamus qd inter illos/⁊ mona
chos nisi tpis differens aut indiffe-
rens sit. Ne forte cū detractare cepe
rimus vel certe de illis electis qui ca
nonice viuunt alterū occurrat ꝑ alte
ro ⁊ noium identitas itellectū obscu
ret. fuerunt nāq3 ⁊ tunc qui dicerent
monachi sicut ⁊ nunc. fuerunt qui di
cerent monachi sicut ⁊ nunc: nec tñ
aut illi minus pfectionis ꝓpter hoc
habuisse credēdi sunt/aut nobis cō-
fert aliqd nomen scm̄ si imitari negli
gimus sanctos viros. Cap. 14

SI quis āt ea que descripta sunt
de sole ⁊ luna ⁊ stell/ad vniuer
sitatem ecclesie aut ad nisi tpis
monasteria retorquere volue-
rit non deesse poterit qd cōuenienter
dicat. Sed tñ: illoꝝ ꝓprietas quarti
cursum tpisſpāliter tangit: vna ergo
mulier amicta sole cum luna ⁊ stellis
vnū designat ordinē cōtēplantiū nu
mero mō tripartita varietate distin-
ctum. Cuius caput plati sunt cuiꝰ pe
des subiecti/ipi vō inter vtrūq3/igit
cōtemplatoribꝰ sol: platis monacho
rum stelle: ipsis vō monachis ascribi
tur luna. Quatenus vnusqsq3 ex suo
lumine discat qd desit ei ⁊ qualis ei
virtus necessaria sit: nec imerito stel
le que dona sancti spiritus moraliter
prenotant platis q̄3maxime necessa-
ria in capite emicant mulieris: qr ab
bates qui aias regēdas accipiunt lo
cū christi tenent in cenobijs suis. Et
ob hoc pfecti illi monachi qui sub eo
rum disciplina regulariter viuunt/lu
ne pfecte silitudinē seruant q̄ ad hoc
insinuandū mysteriū manere sub pe
dibus visa est. Cuius quoq3 tēperata
frigiditas/nō vacat i hac parte a my
sterio boni: qr sicut plerunq3 in frigi-
ditate malitia/ita in ea sepe sepius ti
moris humilitas designaē. debēt eni
subiecti a principio timore dñi eē fri
gidi ⁊ tristitia gelidi pro peccatis/q̄-
usq3 charitatis igne succēsi itelligāt
sibi dimissa esse peccata/aliogn timē
da est illis snia illa terribilis qua an-
gelo laoditie dictū est/qr non es cali Apoc. 3
dus neq3 frigidus icipiā te euomere
ex ore meo. Et qdem libertatē spūs
sp debet fideliter affectare subiectꝰ.
Sed nō prius debet collū a timoris
excutere ſuitute/q̄3 se charitatis spi-
ritū se accepisse ppendit: l3 aūt possi-
bilitatis iequalitas distinctionē hāc
triplicē operetur vnitas tñ voluntatis
simul oēs cōiungit: ide est ꝙ nō tres
mulieres sed vna infra solem ⁊ lu-
nā ⁊ stellas media ꝯsistere visa est: qr
ex illis tribus pfectionibus vna co-
adunatur ecclesia que mira pulchri-
tudine lune pfectiōe solis castrorūq3 Can. 6.
terribilitate induta tanto in superna
patria deo erit vicinior quāto i huiꝰ
mundi caligine est ab actibus seculi
aliena. Et bñ assumptis alis aqle di- Apo. 12
citur hec mulier aduolasse in desertū
in locum suu3: re ⁊ enim vera ipse est
locus cōtemplantium: vt illud qñq3
meretur audire cuius supra fecimus Canti. 3.c.
mētione3: que est ista que ascēdit per

deſertum ſicut virgula fumi ex aro-
matibus myrre ⁊ thuris. Sed certe
mulieri huic pẽne agle date ſunt/vt
illa eſſe agla intelligaꝛ de qua dicitur
Apo.4 ⁊ quartũ aial ſimile agle volanti/de
quo nimiꝝ aiali cuꝫ diceret ezechiel
facies leonis ad dextris ipſoꝝ 4^or:
ꝓtinꝰ adiecit ⁊ ait facies vͦo agle de
Eze.1. ſup ipoꝝ 4^or. Si eni verbi gr̃a paſto-
rum pꝛincipẽ Petrũ:martyrũ Ste-
phanũ/doctoꝝ paulum/Mariã vir
ginũ eſſe dicimus/iueniunꝛ Petrus
⁊ paulus a dextris/qꝛ eq̃lis ſunt me
riti ⁊dignitatis:Stephanꝰ a ſiniſtris
qꝛ miniſter apl'oꝝ fuit. Deſup Ma-
ria qꝛ regina eſt hoium ⁊ angeloꝛuꝫ.
Sunt enim Petrus ⁊ paulus altio-
res Stephano/inferioꝛes maria. Sꝫ
ſi illi altioꝛa penetrãt qꝛ altius ſubli-
manꝛ/recte luminaria celi iter luceꝫ
⁊ tenebꝛas inter ſapiam ⁊ ſtultitiam
qui luce ſapiẽtie ſunt ꝑfuſi. Qui itel-
ligunt ipſa duce gd habeant hoies a
ſeipſis/⁊ quid ſint a gratia cõſecuti.
Qui enim cõtẽptis lucris mũdi ſola
celeſtia cõcupiſcunt/eo poſſunt habe
re diſcretionẽ iter vitia ⁊ virtutes/q̃
conſtat qꝛ ſcientibꝰ lucẽ etiã tenebꝛe
ſunt apte:vnde per apl'm ſcriptũ eſt.
ꝑme ad Spiritualis homo oia iudicat ⁊ ipſe
coꝛin. 2 a nemine iudicaꝛ/qui bñ quoq̃ diei
ac nocti pꝛeeſſe dicti ſunt/qꝛ ⁊ iuſtis
pꝛeſunt magiſterio ⁊ peccatoꝛibꝰ exẽ
plis:quatenus ⁊ illi audiãt gd ſit eis
tenẽdum/⁊ iſti reſpiciant quid agen
dũ. Quãuis ⁊ nõ de ſole ⁊ luna ſed
tm̃ de ſtellis dicta iferius videanꝛ:qꝛ
qͦd pꝛius vbi agiꝛ de rebus creãdis
exhibeꝛ cõfuſum/vbi agiꝛ de creatis
demoſtraꝛ diſtinctũ. Qͦd aũt ſubiun
ctũ eſt/⁊ ſint in ſigna ⁊ tꝑa ⁊ dies ⁊
annos:qualiter illi oꝛdini qui claruit
quarto tempoꝛe magis cõueniant q̃ꝫ
ceteris tribus/tam de veteri vt iã di
xit teſtamẽto q̃ꝫ de nouo colligi põt:
qꝛ ⁊ ibi aliqd accidit quod eſſet in ſi-
gna ⁊ tẽpoꝛa ⁊ dies ⁊ãnos ⁊ hic ad
dictuꝫ eſt per Joãnem in apocalypſi
quod ab eodem myſterio non diſcoꝛ
dat. Cap.15^m.

ET cũ tales viri vel femine i ſi
gna fuere / qꝛ ſicut ſtelle celi i
ſigna ſunt nauigãtibus:ita ⁊
vita iſtoꝛum in exẽpluꝫ fidelibus da
ta eſt. Ut ſciant quo ire debeant oẽs
qui cõſiderãt oẽs fuere quoq̃ꝫ in tꝑa
⁊ dies ⁊ annos/qꝛ ſic̃ quõdã helias
certis tempoꝛibus diebus vel annis
mãſit abſcõditus a facie iezabelis h̃ 3^ii regũ
eſt tribus annis ⁊ mẽſibꝰ ſex/ita ſub 17.19.
eodẽ ſpatio dieꝝ ⁊ annoꝝ dicta ẽ me Apo.12
moꝛata ſtetiſſe in ſolitudine h̃.1260.
hoc tẽpus ⁊ tẽpoꝛa ⁊ dimidium tem
poꝛis/qꝛ vͦo numerus iſte dieruꝫ vel
annoꝝ noctibus ſit ad agnoſcẽda tẽ
poꝛa dies ⁊ annos/⁊ in ſcͦdo huius
oꝑis libꝛo ſufficiẽter dcm̃ ẽ. Sꝫ ſi cõ-
ſtat ꝙ ſig̃tũ huiꝰ numeri ſit totũ tꝑs
filioꝝ iſrael hoc eſt gñatiões.42.q̈s
deſignat Mattheus. Jta totũ tem- matt.1.
pus plenitudinis gẽtium ſub eodeꝫ
generationis numero ꝯtinere digno
ſciꝛ. Quia ſub 4° tẽpoꝛe potiꝰ q̃ꝫ ſub
aliq̃ alio/iſdẽ in ſtellis numerus ſcri
ptus:niſi qꝛ q̈rtũ tẽpus cui hoc aſcri
biꝛ velut in libꝛa manens tribus tẽ-
poꝛibus ꝑcedẽtibus totidẽq̃ꝫ ſequẽ-
tibus veluti ex equo cõiunctũ eſt/ita
vt vtriq̃ꝫ parti ꝑticipare videaꝛ. Nẽ-
pe ⁊ eccleſia iſta virginũ que ſignifi-
caꝛ in muliere/mater eſt ⁊ nutrix fi- Jſa.7.
deliũ/qꝛ virgo poꝛtauit Chꝛiſtum in matt.1.
vtero:virgo peperit ⁊ lactauit. Ut er Luce.2
go Helias ⁊ Heliſeus ⁊ filij ꝓpheta 4^i re.2.
rũ mediũ ſub teſtamẽto veteri tenue
runt tẽpus. Jta ſub nouo oꝛdo here
miticus ⁊ virgineus diſtinguens in-
ter annos ⁊ annos:iter tꝑa ⁊tꝑa ple
nitudinis gentium. Et hoc
gdẽ ita:qͦd ãt ſeqꝛ. Ca.16^m

ET fecit deus duo luminaria Gene.1
magna : luminare maius vt
pꝛeeſſet

preeſſet diei:⁊ luminare minus vt p̄
eſſet nocti. Sicut in rei veritate hoc
corporaliter factũ videmus. Jta ſpi-
ritualiter fieri in ecclia dei ordo eccle
ſiaſticus doctrinaqȝ demonſtrat. Si
2ª ad corin.12. enim que audiuit Paulus in paradi
ſo raptus vſqȝ ad tertiũ celũ tacenda
eſſe hoibus poſtq̃ȝ dicẽda teſtaf. Et
ſi tm̃ iter pfectos loq ſe idicat ſapiẽ-
tiã liquet q̄ ſolis ſpũalibus viris p̄-
p̄me ad cori.2. ponẽda eſt vita cõtẽplatiua/deſigna
ta in claritate ſolis. Carnalibus aũt
qui nõ itelligunt que ſunt ſpũs dei/
⁊ qui tenebris ignominie iuoluti ſũt
actiua potius vita deſignata/p̄ponẽ
da eſt i modica luce lune. Quia non
prius in homine quod ſpirituale eſt
ſed quod animale/deinde quod ſpi-
p̄ª ad corin.15. rituale. Si enim animalibus homi-
nibus ac ſi cuiuſdam ſplendidiſſimi
ſolis predicas vitam alicuius ſan-
ctiſſimi heremite ipſi ifirmati corde/
quid eis p̄dices nõ pcipiunt:⁊ q2 nõ
intelligũt que dicis ad operãdũ ali-
quid nõ cõſurgunt: vident eni hoieȝ
ſolũ/⁊ hois opus nõ vident/⁊ ob h̄
inertẽ iudicant ⁊ iutilẽ/cuius iternã
lucẽ ⁊ ignitos radios nõ agnoſcunt.
Si aũt igrediunf monaſteriũ fratruȝ
ordinate viuẽtiũ ⁊ oñdẽtiũ illis opa
manuũ ſuaꝝ:accidit plerũqȝ illud qd
matt.5. dicit dñs in euãgelio. Sic luceat lux
veſtra coraȝ hoibus/vt videant opa
veſtra bona ⁊ glorificent p̄rem viꝛuȝ
qui in celis eſt. Jgif luminare maius
facit domin⁹ vt p̄eſſet diei:⁊ luminaf
minus vt p̄eſſet nocti:q2 ⁊ vita con-
tẽplantium p̄ponenda eſt ſpũalibus
⁊ perfectis:⁊ vita bene operãtiũ aia
libus ⁊ infirmis. Quid de ſtellis? Et
fecit inquit ſtellas ⁊ poſuit eas in fir
manẽto celi/vt p̄eſſent diei ac nocti:
hoc iam ſupius expoſuimus cum de
eis faciendis ſermo propheticus tã-
geretur. Sed ⁊ nunc vbi agif de iam
factis non eſt extimandũ ſuperfluuȝ

ſi quod ibi minus ſcripſim⁹ hic ſup-
pletur. Fecit deus omnipotens ſtel-
las ⁊ poſuit eas in firmamẽto celi vt
preeſſent diei ac nocti:q2 poſt viros
illos ſpirituales qui ſequentes vitaȝ
Helie noctis cõſortia neſcierunt/da
ti ſunt alij viri ſancti imitatores heli
ſei: qui incedẽtes inter vtrãqȝ vitam
⁊ iuſtis prebuerunt ſanctitatis regu-
lam ⁊ peccatoribus oſtẽderunt bo-
ne actionis exẽpla. Jnde enim eſt q̄ 4ª re.2.
ſpũs Helie duplex factus eſt in ani-
mo Heliſei: q2 viri illi ſancti qui ſm
Heliſeum deſignãtur in ſtellis/tantã
perfectionis gratiã conſecuti ſunt vt
digne p meritis preeſſe poſſunt diei
ac nocti. Jdeſt vt ſic inuigilent acti-
ue vite/vt contẽplatiuam nõ deſerãt
ſic amoris dei iocũdentur dulcedine
vt tamen proximorum nõ cõtẽnant
ſalutem. Unde ⁊ bene ſubditur:⁊ di
uiderent lucẽ a tenebris. Quaſi eniȝ
inter lucẽ ac tenebras diuidunt/duȝ
inter vtrãqȝ vitam diſcernunt ⁊ quo
dãmodo in die liam:in diei lumine
amplexatur Rachelem. Tales enim
apti ſunt ad officiũ paſtorale qui ſci-
ant ⁊ aſcendere ⁊ cõdeſcendere:qui
perfectos in altis doceant ⁊ in imis
infirmos. Uerum quia luna ⁊ ſtel-
le ad noctem pertinere noſcũtur/ſo-
lus autem ſol ad diem ſcriptura atte
ſtante que dicit:fecit deus ſolem in
poteſtate diei:lunam ⁊ ſtellas in po-
teſtate noctis/abſurdum videtur di- p̄s.135.
ci de ſtellis q̄ poſuerat eas domin⁹ i
firmamento celi vt lucerẽt ſuper ter-
ram/⁊ preeſſent diei ac nocti ⁊ diui-
derent luceȝ ac tenebras:niſi q2 alia
tamẽ ſcriptura dicit. Spiritus eſt qui Joã.6.
viuificat:caro non prodeſt quicq̃ȝ. 2ª ad co
Quid enim ſi deficit littera que occi rin.3.
dit. Si deficit iudeo deficit qui ſecta
tor eius eſt. Mihi autem manet qd
meum eſt ⁊ deficere nequit. Quocir
ca ⁊ ſi ſtelle q̃s attẽdit iude⁹ nõ p̄ſunt

diei ac nocti: nec diuidunt lucē & tenebras sicut lr̃a velle videt / stelle tñ quas intuemur in spiritu id hn̄t posse qd̄ scriptura testatur. Et nihil iter est vtrū sit verū ſm lr̃am si ſm spiritum nō est falsum. Et bene in firmamento celi posite referūtur stelle: qꝛ qui nō est fundat⁹ in fide petri a numero iustorū alien⁹ existit. Cap. 17ᵐ.

5ᵃ die Quinto die dixit de⁹ vt ꝓducerent aque reptile aie viuētis / & volatile sup terram sub firmamento celi. Quod cū factū fuisset / benedixit eis dicens. Crescite & multiplicamini & replete aquas maris auesq; multiplicent sup terrā. Notādum ꝙ ea que in quatuor dieb⁹ creauit deus sic bona creata sunt vt vix vnquā aliqd eorū in mala parte itelligi queāt. In qnto vo die mūda pariter & imūda creata sunt. Sunt eni pisces ſm legē mūdi & imūdi auesq; similiter. Eodem modo in sexto die aialia mūda & imunda & in ipsis mūdis & imundis aliqua fortia & horribilia / sicuti sunt leōes pardi vrsi aspides basilisci dracones vipe cerastes & vniuersa reptilia que mouent i terra. Et tamē vidit deus cūcta q̄ fecerat & erāt valde bona. Si qs eis bn̄ vtit bona sunt / qꝛ ad aliquā vtilitatē creata. Alioquin & cibus malus est: qꝛ eo nōnunquā ꝓuocant incauti: & aqua mala est qꝛ multi moriuntur in ea: & ignis malus est / qꝛ multos facit egere cū tā bona sint in natura sua & tam necessaria filijs hoiu vt plerūq; prius vita q̄ȝ illorū vtilitatib⁹ carere volūt. Quinimo & plerūq; hocipsu sit illis carere vita: qꝛ qui eis carent carere eos vita necesse est. Oia ergo bona fecit deus: quinimo nō simplr̄ bona: sed valde bona / qꝛ si qua sunt que sibi nō ꝓsunt / prosunt electis dei pro quibus facta sunt: qꝛ qcqd creatum est infra mūdu aut sunt ipsi aut propter ipsos. Cete aūt grandia illi reges mūdani itelligēdi sunt / qui l multos absorbeāt multi tamē pro cōfessione chrr̃iana cēsent & fidei catholice defensores existunt. Ceteri boni pisces clerici sunt si tamē boni qui l inter seculares hoies ac si iter fluct⁹ maris corporalr̃ maneāt mēte tamē & aio ad supiora sīspirant. Bone vo aues que monachorū sunt turme / si tamē bone que relictis abyssis hui⁹ mūdi ad celestia volant: qui & si vsq; ad perfectionem solis & lune & stellaru sublimari nequeunt dūtñ vita solitaria aut cōuentuali societate gaudent / aues mundissimas imitantur / maxime autē turtures & columbas: porro aues rapaces sicuti sunt corui & milui bubones noctue & earū similes auaros cupidos luxuriosos atq; innocētū oppressores designant seu etiā scismaticos & hereticos qui pas catholicos ꝑsequunt. Quor aliq post multa discrimina que intulerūt ecclesie abierunt in locum suū: alios nouas pugnas illaturos vsq; ad presens tēpus sustinet patientia dei. Sustinet aūt illos qui facit aliud vas in honore aliud in cōtumeliam vt notā faciat potentiam suam & ostēdat diuine glorie sue in vasis misericordie que elegit ſm consilium voluntatis sue. ad ro.9 Sane illi clerici & illi mōachi qui in piscibus & auibus designantur q̄si in quinto tp̄e creati sunt / qꝛ nunq̄ȝ i preteritis tēporibus ecclesie vel monasteria in tali mō quo conuenit pluribus ordiate fuere / quomodo in tēpore quito. Nunq̄ȝ ex alijs ecclesijs tot multitudines propagate sunt. vñ bene dictum est illis. Crescite & multiplicamini & replete aquas maris / auesq; multiplicentur super terram / quod alijs creaturis que in quatuor diebus precesserant non est dictum.

Quia

Quia nō dico clericorū ꝛ monachorum/verum etiā ecclesiarū ꝛ monasteriorū que propagata sunt ab alijs in tēpore quinto in hac occidētali ecclesia colligere numerū nō est facile. Maxime vt compleretur in ea illud mysticū qḋ scriptū est de ipso in typo iude patriarche cuius filij absq; numero multiplicati sunt. Sic enim dicitur de eadē tribu in paralipomenō fratres aūt eius nō habuerunt filios multos ꝛ vniuersa cognatio nō potuit equare sūmā filiorū iuda. Scḋm hoc dicere possumus de ecclesijs grecorum ꝛ de latina ecclesia ꝙ omnes filij ecclesiaruꝫ vsq; ad Carolum sub quo inchoatū est tēpus quintū non potuerūt adequare summā filiorū occidentalis ecclesie/fuit enim clementior circa filios preterq̃ꝫ in peccatis ꝛ ideo magis creuit in ꝓpagine prolis. Ut enim pretermittā cetera de seueritate ꝛ clemētia. Quid magis seuerum q̃ꝫ qḋ scripsit sanctus Basili⁹ non esse monachis indulgenda pocula vini. Quid aūt clemētius q̃ꝫ qḋ ait sanctus Benedictus dandā esse eminā vnā per diē abstinere nō valētibus: vbi haberi pōt/ꝛ maxime dādas esse carnes infirmis quas greci negant indifferenter: quāuis quidaꝫ grecoruꝫ dicant magis ex vsu maiorum q̃ꝫ ex regula suprascripti sancti viri esse egrotantibus carniū fercula interdicta. Sed hoc iure vigilanter considera quid magis altum sit ꝛ cōueniens raritati: quid magis humile ꝛ fratrū multitudini opportunū. Ne quis qḋ absit duorū alteruꝫ cauilletꝰ quis qḋ absit duorū alteruꝫ cauillet: qui eniꝫ hoc putat insanus ē. errasse: qui eniꝫ hoc putat insanus ē. Ne aūt hoc putet aliquis nouerit iuniorem priorem tēpore cōmendasse quocirca nō imerito q̄nto die pisces maris ꝛ aues celi nō solū creati sunt verū etiā vt crescerēt ꝛ multiplicarēt benedictionē ꝯsecuti. Ut qḋ in alijs temporibus defraudauit seueritas p̄ bn̄dictionē clemētie suppleret in q̄nto. Ac si de eo scriptū esset in psalmo. Misericordia ꝛ veritas obuiauerūt sibi iustitia ꝛ pax osculate sunt. ꝛ paulo post etenim dn̄s dabit benignitatem ꝛ terra nostra dabit fructū suuꝫ. Igitꝰ ꝛ vita monachorū quarti t̄pis clarior fuit. Istorū tn̄ satis fecūdior: q: ibi/vt illud inferā rachel emulatā sororeꝫ postulauit sibi liberos dari a viro: ꝛ q: nō potuit obtinere ꝓprios habuit quos potuit ꝺ ancilla. hic lia que post quartū filiū cessauerat a cō/ceptu: rursum resumptis viribus binos ꝛ filiā parturiuit. Cap. 18m.

Sexto die dixit deus vt produceret terra animā viuētē i gn̄e suo iumēta ꝛ reptilia ꝛ bestias terre/ꝯm species suas. Et fecit inquit deus bestias terre iuxta species suas ꝛ iumenta ꝛ omne reptile terre in genere suo. Et vidit deus ꝙ esset bonū ꝛ ait. Faciamus hominē ad imaginem ꝛ similitudinē nostrā. Et presit piscibus maris ꝛ volatilib⁹ celi ꝛ bestijs vniuerseq; terre. Et creauit inquit deus hominē ad imaginem ꝛ similitudinem suā. Ad imaginem dei creauit illum: masculum ꝛ feminā creauit eos/benedixitq; eis deus ꝛ ait. Crescite ꝛ multiplicamini ꝛ replete terram ꝛ subijcite eam ꝛ dn̄amini piscibus maris ꝛ volatilibus celi: ꝛ vniuersis animantibus que mouentur super terram. Bestie ꝛ reptilia que creauit deus sexto die: regna sunt paganorū ꝛ secte pseudo prophetarū que sexto t̄pe ecclesie qḋ in ianuis est atrocius p̄mittentur seuire cōtra ecclesiā ꝓpter peccata dicente ap̄lo: q: charitatē veritatis nō receperūt vt salui fierent mittet illis deus operationē erroris vt credant mēdacio ꝛ iudicentꝰ oēs qui nō crediderūt veritati/sꝫ cōsenserunt iniq̄tati

Margin notes: 2ᵘ para. circa p̄ncipium — De monachis latinis ꝛ grecis — p̄s. 84. — gen̄. 30. — ibidem 6ᵘ die — Gen̄. 1. — 2ᵉ ad th̄essa. 2.

Dominus inquit mittet illis opatio
nem erroris.i.eo pmittēte in ira sua
fiet malū istud ppter peccata/queād
modū si qs vrsuz vel leonē volētem
currere ad pdā teneret alligatuz ca-
tenis ferreis clamaretqz circūstanti-
bus vt sibi cauerēt q tñ negligerēt se
metipsos: ꝛ q eo grauius est viro te-
nenti bestiā cōtumeliā irrogarēt alia
qz multa incessanter cōmitterēt. Ille
quidē intra suā alligatā bestiā solue-
ret cōtra malos/queqz tñ dimissa a vi
ro id faceret omnino qd pri⁹ facere
cupiebat. Sic ꝛ bestie iste ex sua qdē
volūtate parate nocere fidelib⁹: sz tñ
non licet eis nisi cū iusto dei iudicio
ps.103. certis tpib⁹ pmittanť. Scriptū qppe
est. Posuisti tenebras ꝛ facta ē nox
in ipsa ptrāsibūt omnes bestie sylue.
Quāuis aūt vniuersa etas ista q vo-
cať sexta sub qua cōtinenť septē tpa
ista de qbus agimus nō caruerit pse
cutione huiuscemodi bestiaꝝ. Exigē
te hoc generali itellectu de quo nos
opz agere in sequēti spāliter tñ insul
tus istarū bestiarū ꝛ reptilium sm q
ostēdiť in daniele ꝛ apocalypsi pro-
prie respicit sextū tps sexte hui⁹ eta-
tis. Nimiꝝ qr ꝛ generalia generale
ꝛ spālia exigūt spāle. Et notādū q i
vtraqz auctoritate senarius numer⁹
Da'.7. Apoca. 13. est in cā. Ut eni in sexta visiōe danie-
lis exposuit angl's mysteria bestiaruz
ascēdētiū de mari: ita ꝛ in li° apocaly
psis quaten⁹ patēter dareť intelligi
q in futuꝝ erat in tpe sexto. qd crea-
tio sexte lucis mysteriali iudicio pre
mōstrauit: veꝝ hec ppter peccata/p
pter se autez dñs creauit in die sexto
oues ꝛ boues vniuersas insup ꝛ pe-
cora cāpi. Creauit in hoc tpe sexto in
ordine laicoꝝ nouas spēs religiōis:
sicut sunt fratres tēpli ꝛ hospitala-
rij: ꝛ qdā alij in partib⁹ hispaniarū ꝛ
cōuersi ordinis cisterciēsis ꝛ eoꝝ si-
miles qui oēs in adiutoriū clericoꝝ
aut monachoꝝ creati sunt a dño sm
species suas: vt impleanť multe ille
māsiōes que ppter diuersas spēs ele
ctoꝝ in domo domini parate sunt.
Qd aūt cōpletis oibus ad vltimū in
die 6° creatus est homo qui pesset pi
scibus maris ꝛ volatilib⁹ celi ꝛ be-
stijs vniuerseqz terre: nō est alienū a
mysterio filioꝝ lie ꝛ rachelis. Natis Ge.29.
enim.6.filijs lie quasi in sex tēporib⁹ 30.
mox circa finē editus est ioseph qui
prefuit fratrib⁹ suis ꝛ dominatus est Ge.41.
in oi terra egypti: ita vt ipse pharao 44. ꝛ
obediret ei ꝛ staret oibus psilijs ei⁹. 50.cap.
Futurus est enim vt ordo vnus pua
lescat in terra filiis ioseph ꝛ salomo-
nis ꝛ ipsius quoqz abba hois cuius
etiaz filius dictus est a ppheta: qr in
ipso ꝛ per ipsuz ꝛ sm ipsuz formatus
erit gl'a ꝛ dignitate ꝛ ipe subijciet be
stias ꝛ oēm terrā: vt cōpleať in eo p-
missio illa psalmi dicētis: ꝛ domina- ps.71.
biť a mari vsqz ad mare ꝛ a flumine
vsqz ad terminos orbis terraꝝ. Ipse
est ille ppl's sanctoꝝ de quo dixit an
gelus danieli regnū aūt ꝛ ptās ꝛ ma Da.7.
gnitudo regni q est subter oē celū da
biť populo sanctoꝝ altissimi. Hic est
populus ille sanctus ordo.s.iustoruz
circa finē futurus de quo in typo sa- 2i Re-
lomōis dictū est a dño p nathā pphe gum.7.
tam. Ego ero illi in priem ꝛ ipse erit
mihi in filiū. Neqz eniz sm q aperte
docet angl's i pscripta visiōe danielis
de solo filio dei itelligēda sunt verba
ista: sz tā de ipso qz de his q sunt eius
de illis vz sanctis hoib⁹ circa finē fu
turis q secuti sunt ad itegrū vestigia
eius/ꝛ in qbus occursurus ē ad inte
grū chrian⁹ ppl's in virū pfectū i mē
suraz etatis plenitudinis chri. Qd si ad eph.
queriť de sanctitate illi⁹ ppli vel ordi 4.
nis qlis erit qz apte in zacharia de-
mōstrať cū dr. Extēdam manū meā
ad paruulos ꝛ erunt in oi terra dicit Zacha-
dñs. Partes due in ea dispdentur ꝛ rie.13.
deficiēt

deficiēt ⁊ tertia ps relinquet in ea: ⁊
educam tertiaȝ ꝑtem per ignē ⁊ vrā
eos sicut vrit argentū: ⁊ ꝓbabo eos
sicut ꝓbat aurū. Ipse iuocabit nomē
meū ⁊ ego exaudiā eū. Uex qꝛ idem
ordo nō erit absqȝ ꝑlatis q gerāt i eo
vicē chri. Et si gñalis itellectus totū
ipsuȝ ordinē tāgit spāliter tñ ipsos ꝑ
latos in qbꝰ regnauit chrs iesus quē
ps. 109 opȝ dñari ⁊ regnat donec ponat oēs
inimicos suos sub pedibꝰ suis: sane
vxor ade q̄ data est illi in sodaleȝ ec-
clesiam significat ꝑ quos ⁊ ꝑdicabit
euāgeliū regni in vniuersum orbeȝ.

Cap. 19m.

Gen. 2. PAtratis deus oipotēs celis ⁊
terra oiqȝ ornatu eoꝝ regeuit
die septio ab oibus opibꝰ suis
qꝛ ꝯsūmatis oibus mysterijs
que designata sunt in opibus sex die
rū dabit deꝰ pacē ⁊ ociū electis suis
⁊ regescet reuera ab oi ope suo sicut
scriptū est i. 10°. c. libri apocalypsis: le
Apoca. 10. uauit angls manū suā ad celū ⁊ iura
uit ꝑ viuentē in secula qꝛ tps iā non
erit ampliꝰ. Sȝ i voce septimi angeli
cū cepit tuba canere ꝯsūmabit myste
riū dei sicut euāgeliȝauit ꝑ seruos su
os ꝓphetas. Bñdicet autē huic diei
hoc ē tpe 7° ⁊ sanctificabit vt sit san-
ctificatus ⁊ liber ab oi ope seruili: qꝛ
cōsūmatis diebꝰ luctꝰ electorum suo
rum adducet tps pacis ⁊ innocētie
vt gaudeat cor eoꝝ ⁊ gaudium eoꝝ
nemo tollet ab eis. Cap. 20m.

CUperē de tertio celo hoc est
de tertio itellectu supra cuiꝰ
fecimꝰ mētioneȝ in honore
spūs sancti aliqd vel breuit
intimare: essetqȝ vt ego puto possibi-
le/si cōsūmatio ipa opis exhiberet ⁊
tps. Si eni iā cōpleta essent opa q̄ fu
tura sunt sub tertio statu: quō cōple-
ta sunt ea q̄ visa sunt ꝑtiere ad pmū
⁊ secunduȝ/possemus forsitan istius
opa queādmodū ⁊ illorū in ꝯcordie
statura coaptādo ligare. Sed qꝛ i pri
mo illius tempore status cōstituti su-
mus/sola adhuc initialia que presto
sunt exhibere sufficimus. Si ergo il
lius intellectus qui pertinet ad spiri-
tum. s. in septem futuris temporibus
queritur assignandus / fateor me ad
huc assignare nō posse: quia nonduȝ
est completum opus ipsorum tempo
rum quod tertius exigit intellectus.
Sicut eniȝ Zacharias pater Joānis
inter synagogam ⁊ ecclesiam consti
tutus adesse quidem tempus eccle-
sie/⁊ christi natiuitateȝ predixit/sed
tamen ea que Christus erat factu-
rus non est seriatim intimare ꝑmis-
sus/ita ⁊ nos/qui inter secūdū ⁊ ter
tiū statū cōstituti sumus/multa qdeȝ
de tertio illo statu cōtēplari ꝑmitti-
mur: ordinem vō rei/quem factu-
rus est dominus: iuxta numeruȝ die
rum ⁊ distinctiones operum assigna
re nequimus/nisi forte aliqd pro lo-
co ⁊ tempore de principio. Quāuis
enim nō sit liberum assignare sequē
tia. Quid sibi tamen velit qđ ait. In
principio creauit deus celū ⁊ terraȝ:
iam nūc plene sentimus alijs tñ ad-
iuti mysterijs: que tertiū efflagitant
intellectū. Deniqȝ vt aliqñ denotat
differētia inter rē obscuriorē ⁊ clario Ge. 16.
rem in typo agar ⁊ sare qđ ad primū 21.
ꝑtinet intellectuȝ: aliqñ in typo sare Ge. 24
⁊ rebecce: quod pertinet ad 2m. Ita Ge. 29
quod ad tertium ꝑtinet in typo ra- 30.
chelis ⁊ lie/quarū alterā terrenam
⁊ corpoream vitaȝ: alteram spiritua
lem ⁊ celestem vitam designat. Ita
enim donante deo creauit studiū re-
ligionis in ordinibus electorum: vt
id quod in primo statu visum fuit li-
berum ⁊ celeste/in secundo statu vel
ordine/inueniretur humile ⁊ terre-
num: ⁊ quod clarum in secundo: in
tertio parumper obscuruȝ. Quia vō
dictum est de primo itellectu: q vi ꝑ-

tinuiſſe ad agar ⁊ ſara: ⁊ de 2° qui vi-
ſus eſt ꝑtinuiſſe ad ſarā ⁊ rebeccaꝫ.
nūc de 3° intellectu qui ꝑtinet ad liaꝫ
⁊ Rachelē paꝝ id quod poſſumꝰ ve
ſtigare curemus. Ut q̄ꝫtum in nobis
eſt non remaneat quicq̄ꝫ de carnali
ꝯme ad intellectu. Sed voꝛātes ex eo totum
coꝛin. 5 illud qđ poſſumꝰ epulemur/i açimis
ſinceritatis ⁊ veritatis. Cap. 21ᵐ.

De 3° i- In principio inq̄t creauit deus
tellectu celū ⁊ terrā. Principiū pr: prin
Gen. 1. cipiū filiꝰ: p̄icipiū ſpūs. ſ. Pro
Uide i pter patrem qui eſt principium
prin° 2ⁱ intellectus pꝛimus īcepit ab Abꝛaā.
ſentē. ⁊ Propter filiū qui eſt principiū ſcđs
ſco. ibi. intellectus incepit a Joāne baptiſta
Gen. 12 ⁊ a natiuitate ipſius filij ſm carnem.
Lu. 1. 2. Propter ſpiritū. ſ. qui eſt principiuꝫ
tertius intellectus incipit a tēpoꝛibꝰ
Uiđ. s̄. iſtis. In pꝛimo ſtatu auctoꝛiçatus eſt
li° 2° tra. a deo pr̄e oꝛdo coniugatoꝝ. In ſcđo
p̊. c. 5. glificatus eſt a filio oꝛdo clericoꝛuꝫ.
In 3° glificabit a ſpū. ſ. oꝛdo mōacho
rum. In pꝛimo ſane oꝛdine veneran
da eſt imago pr̄is. in 2° filij. i 3° ſpūs. ſ.
Quia v̄o in ſingulis ſtatibꝰ/pars īfe
rioꝛ aīalis eſt ⁊ terrena: ſupioꝛ/ſpūa
lis ⁊ celeſtis. Ubiq̄ꝫ pars inferioꝛ di-
cenda eſt terra/pars ſupioꝛ celū. Et
tn̄ vtraq̄ꝫ in quo fidelis ⁊ amās deū
qui alios coꝛonat pꝛo iuſtitia: alios
ſaluos facit per miſericoꝛdiā ſuā. Si
cut aūt in exoꝛdio pꝛimi ſtatus/dicta
eſt terra/pars filioꝝ Adam/qui dice
bant filij hoīuꝫ: celū pars eoꝝ qui di
cebantur filij dei/pꝛius. ſ. q̄ꝫ populus
iſrael oꝛiret ⁊ diſtingueret ꝑ tēpoꝛa
in gn̄ationibus ſuis. Et ſicut in exoꝛ
dio ſcđi ſtatus dicta eſt terra ſynago
ga carnalis terrenis ſemꝑ inhians ⁊
terrena cōſectans. Celū illa pars po
puli que celeſtia ſapiebat/pꝛiuſq̄ꝫ po
pulus chꝛiſtianꝰ oꝛiret ⁊ diſtinguere
tur per tp̄a in generationibꝰ ſuis/ita
in exoꝛdio tertij dicēda eſt terra illa
pars eccl̄ie que ſapit terrena/celum
v̄o pars illa que ſectat celeſtia: ⁊ hoc
ipſum ſub hoc tp̄e ſcđi ſtatus poſtq̄ꝫ
populus ille ſpūalis qui futurus eſt i
tertio ſtatu/diſtinguat per tp̄a in ge-
nerationibus ſuis. ¶ Qđ ergo dicit
ſcriptura in pꝛincipio creauit deꝰ ce-
lum ⁊ terrā/ita eſt ab ope ſex dierum
vniformiter diſtinguēdū vt in pꝛio i-
tellectu aſſignent myſteria celi ⁊ ter-
re ab Adā vſq̄ꝫ ad Abꝛaā: myſteria ſe
ptē dieꝝ ab Abꝛaā vſq̄ꝫ ad Joānem
baptiſtaꝫ. In ſcđo itellectu myſteria
celi ⁊ terre ab oçia vſq̄ꝫ ad Joānē ba
ptiſtā: myſteria ſeptē dieꝝ a ioāne ba
ptiſta vſq̄ꝫ ad hec tp̄a nr̄a. In tertio
intellectu/myſteria celi ⁊ terre a bea
to benedicto vſq̄ꝫ ad p̄ſens/myſteria
7ᵐ dieꝝ a p̄ſenti tp̄e vſq̄ꝫ ad finē mū-
di. Igit ⁊ i hoc tp̄e videmus nouos
dn̄m creaſſe celū ⁊ terrā. Sed tn̄ ter-
ra vſq̄ꝫ adhuc inanis ⁊ vacua ſm q̄d
qꝛ qui velut ſub p̄textu iuſte neceſſi-
tatis terrenis ihiant ⁊ terrena ſectā-
tur celeſtibus muneribus nō poſſunt
eſſe repleti: ſed ſunt ſicut iam diximꝰ
inanes a gratia ſpiritualiū ⁊ vacui a
fructu ſpūalis iuſtitie reſpectu dum-
taxat ſpūaliuꝫ viroꝝ qui nequaq̄ꝫ ca
duca ⁊ terrena ſed ſola ſpiritualia cō
cupiſcunt. Sed ⁊ tenebꝛas adhuc eē
videmus ſuꝑ facieꝫ abyſſi: qꝛ adhuc
infideles populi manent in cecitate
⁊ neſciūt ad dexterā vel ſiniſtrā. Di-
xit āt deus/fiat lux ⁊ facta eſt lux. Si
aūt apl̄i lux mūdi fuerunt qꝛ per eos
illuminate ſunt gētes. Cur nō eodeꝫ
mō dicant lux vltimi p̄dicatoꝛes ꝑ
quos iudeoꝝ cecitas ꝑceptura eſt lu
men? Sed hoc vn̄: haud dubiū/ꝙ a 11. d. pⁱ
luce illa a patre filioq̄ꝫ ꝓcedit/lꝫ eniꝫ Augꝰ. 1
vna ſit opatio trinitatis/qꝛ tres/vnꝰ de trini
deus ſunt: vt tn̄ ondat trinitas pſo- ta. c. 5.
naꝝ illuminatio patriarcharum ſpe-
cialius attribuenda eſt patri/apoſto
loꝛum filio. Eoꝝ v̄o qui in hoc tēpo
re futuri ſunt p̄dicatoꝛes ſpiritui ſan
cto.

cto. Erit ergo ꝛ nunc lux creata per quã illuminent hÿ qui in tenebris ꝛ vmbra mortis sedẽt ꝛ diuidantur a multitudine increduloꝝ qui dicunt christiani ꝛ non sunt/ vt sit posita meta diuisionis inter lucem ꝛ tenebras sicut ꝛ in diebus apostoloꝝ/ qñ hÿ q nõ videbant illuminati sunt: ꝛ q pri⁹ videbant amiserunt lucẽ: hec pauca de primo die. Cap.22^m^.

Luc. 1.

Ceteꝝ de sex dieb⁹/ nõ hui⁹ tẽporis est disputare vnum dico: ꝙ mysteria tertÿ intellectus subtiliora sunt mysterÿs secundi ꝛ mysterÿs primi. Et nescio vtꝝ tẽpora tertÿ status eo mõ breuiora sint tẽporibus secũdi/ quo breuiora fuere tpa secũdi tpib⁹ primi lz in opibus nõ discordent. Scriptum qppe est/ sermonẽ breuiatũ faciet dominus sup terrã. Etenim ab ortu isaac vsqꝫ ad moysen pene quadrigẽti anni fuere: ab ortu autẽ Joãnis baptiste vsqꝫ ad cõuersionẽ sancti Pauli/ min⁹ quadraginta annis completũ est tempus/ ꝛ tamẽ opera cõuenientia sunt. Quid ergo si eodẽ modo ꝙ in hoc secũdo statu ifra mille ꝛ ducẽtos annos ꝓsecutuꝫ est in illo tertio statu sꝫ breui tẽporis spatio cõpleatur. Quãuis sicut ẽ nobis ꝓlixitas dubia: ita ꝛ breuitas sit icerta. Ut illi soli sup hoc magisteriuꝫ reseruetur qui ait multitudini que cõuenerat/ nõ est vestrũ nosse tẽpora vel momẽta que pater posuit in sua potestate. Nõ ait absolute: nõ est vestrũ nosse tẽpora vel momẽta quasi ois noticia tẽporum negata sit apostolis ꝛ ꝓphetis/ qꝺ falsum est: sed de illis tm̃ momẽtis vl' tẽporibus dictũ est que paꝶ posuit in sua potestate: alioquin frustra sancti dei ꝓphete annũtiauerũt appropinquare tẽpus saluatoris in carne. Et iniuste arguit ipse dominus hierusalẽ qꝛ non cognouerit tẽpus visitationis sue/ ꝛ illos qbus saluator ipe exprobrauit dicẽs hypocrite faciẽ celi ꝛ terre diiudicare nostis signa autẽ tẽpoꝝ quo mõ nõ cognoscitis? Igiꝶ ꝛ si finẽ mũdi querere temerariũ est/ signa tamẽ tẽporũ ꝑsentire fidele. Aliogn si antichristum qui vẽturus est circa finem/ nõ cognoscerent electi/ quo modo sibi cauere poterunt ab isidÿs eius? Cauebunt aũt sibi ꝓpter signa que faciet pro qbus oẽs reprobi seducẽꝶ ab eo. ¶ Ceteꝝ qꝺ spectat ad opa sex dieꝝ/ possibile est in breui tẽpore surgere i ꝑdicatione qui iure ꝓ splendore iustitie q erit in eis noieꝶ lux. Et post ipsos aliqs alios qui pro robore patiẽtie noienꝶ celum/ ꝛ ilico post illos aliqs alios q assimilenꝶ arborib⁹ ꝛ herbe virẽti ꝛ sic de ceteris. Qꝺ totũ cõsũmari puto in illa vltia pte sexti tpis i qua calcature sunt gẽtes sanctã ciuitateꝫ: vt vꝫ ipsi mẽses. 42. reputenꝶ ꝓ sex diebus maxie ꝓpꝶ illud qꝺ ait dñs oportere. s. ꝓpter electos breuiari dies illos. Quãuis si religio christiana ꝑfecte esset ordinata ꝛ distincta ꝓ virib⁹ in spẽb⁹ suis possent ꝛ deberẽt septẽ iste dieꝝ spẽs in singulis domib⁹ iueniri. Si eni mãsiones mlꝉte sunt in regno celoꝝ ꝓ eo ꝙ vnusqsqꝫ ꝓpriũ dominũ hꝫ ex deo alius qdẽ sic alius ãt sic. Et si eo mõ quo mlꝉta mẽbra que eũdẽ actũ hñt ita sunt ꝛ in oib⁹ diuisiones graꝝ. Quo mõ ordinata esse dꝫ domus aliq religionis que oẽs sꝫ vna norma coercere contẽnit. Qꝺ si illos solos recipit ad se veniẽtes qui cõueniant in vnã qꝫlibet spẽm ꝑtinẽtẽ ad aliqꝺ corporis mẽbrũ/ alios vͦo abiecit ꝛ excludit/ vbi vnitas ꝛ dilectio? Et qdẽ ꝓ tpe tolerãdũ fuit respectu vͦo illud qꝺ apostolus ait donec occurramus oẽs in viꝝ ꝑfectum in mẽsurã etatis plẽitudinis christi. Primo diuisit mẽbra ꝛ postea itulit

Margin notes: ad ro. 9; Actu. 1.; Lu. 19.; Lu. 12.; Apo. 11; mat. 24; ꝑme ad cori. 7.; ad ephe si. 4.

vnitatem primo demonstrauit quid
ad ro-ma. 12. conueniat diuersis: postea subiunxit
qd expediat oibꝰ velut nō sit scisma
in corpore/ sed vt sollicita sint mēbra
pro mēbris/ maxime cum dn̄s dicat.
Joa. 6. Qis qui veniet ad me/ nō eyciam fo
ras. Qd si dn̄s recipit tu expellis/ q̄
modo potes dicere locū christi teneo
in monasterio: nisi qꝛ sola diuersaruꝫ
excusat necessitas māsionū/ eo ꝙ nō
possit vna māsio in se species diuer-
sas cōtinere. ¶ Quā vo lōge sit ois
moderna religio a forma ecclesie pri
mitiue eoipo itelligi pt/ quo illa apo
stolos ⁊ euāgelistas doctores ⁊ vir-
gines ⁊ ꝯlātes vitam cōtinētes q̄qꝫ
⁊ cōiugatos veluti vnus cortex ma-
li punici: diuisis tn̄ cellulis māsionuꝫ
cōiūgebat in vnum ⁊ cōiunctis mē-
broꝝ speciebus efficiebat ex omnibꝰ
vnum corpus. Nunc autē alibi cor-
pus mēbra ⁊ singula pro seipis/ non
pro alijs sunt sollicita. Cap. 23m.

Bene aūt redirēt christiani ad
formā illam/ si vna queqꝫ do
mus religionis diuersis foret
māsionibus sub certo nume-
ꝑ'man-sio ro fratrum ⁊ etiā māsionū distincta.
Quia tunc ſm deuꝫ ordinatū videre
tur/ si prima qdem māsio seruoꝝ dei
cōtineret seniores etate ⁊ corporum
molestia laborantes qdem/ ⁊ si alias
perfecti esse queant sunt tn̄ in multis
⁊ precipue in alimētis pia cōsidera-
2a tione ⁊ misericordia idigētes. ¶ Se
cūda māsio cōtineret illos iuuenes q
seu pro necessitate aliqua/ seu ꝓ cer-
ta ifirmitate vacare lectioni ⁊ medi-
tationi non possunt/ qui tn̄ ministri
patiētes sunt in misterio fortes in la
bore eq̄nimes iferētes obediētie in
go: insup ⁊ vsqꝫ ad mortē obedire pa
rati: de talibus aūt dicit apl's: qui bn̄
ꝑme ad thi. 3. ministrat bonū sibi graduꝫ acquirit.
¶ Tertia māsio contineret illos q de
3a biles sunt ⁊ delicati ad faciēduꝫ/ sed

tn̄ lectiones sacras ardētissime dili-
gunt abstinētiā cōpetēter seruāt/ spi
rituali magis q̄ꝫ animali geudent.
¶ Quarta māsio cōtineret illos qui 4a
velut quedaꝫ astra celi/ terram inha-
bitare despiciūt hymnis spūalibus i
desinēter/ insistunt. delitias corpis ꝓ
veneno aufugiunt/ sola celestia cōcu
piscunt. ¶ Quinta māsio contineret 5a
illos qui feruētes sūt i fraterno amo
re ⁊ alioꝝ vtilitates potiꝰ q̄ꝫ ꝓprias
ituent: vnde ⁊ in cōuentu fratrū ma
nere/ ⁊ siue in modum canonicoruꝫ
regulariū siue ſꝫ regulā sancti Bn̄di
cti/ oino regulariter viuere ꝯcupiscūt
cātātes ⁊ psallētes in cordibus suis
dn̄o/ ac dicētes. Ecce q̄ꝫ bonū ⁊ q̄ꝫ io ꝑs. 132.
cūdum habitare fratres in vnū. hec
duo gn̄a cōuētualiū designata sunt i
piscibꝰ maris ⁊ volatilibꝰ celi. Quā-
uis illi cōuētus monachoꝝ qui infra
menia ciuitatū locati sunt/ magis in
piscibus maris q̄ꝫ volatilibꝰ celi de-
signēt: vtpote qui mūdanis fluctibꝰ
assueti hoc suaue extiment ⁊ iocūdū
ꝙ ad celum volātes vēturi monachi
exosuꝫ idicāt ⁊ amaꝝ. ¶ Porro sex
ta māsio cōtineret q̄ꝫutiliter designa 6a
tos in iumētis ⁊ aiantibꝰ terre: qꝛ ⁊
ipsi si vere diligant deū/ nō sunt alie-
ni a salute qꝛ nec separati a mēbris
corporis christi. Tales autēꝫ debent
eē ⁊ ipi quales decet christianos. Ut ꝑ'the. 4. c.
nō luxurie inseruiant sicut gētes que
ignorant deū/ sed habeāt vxores q̄si ꝑ'cor. 7
non habētes vasa. s. honeste ꝑlis ma
gis q̄ꝫ detestāde libidinis. Homo āt
qui ꝑfert piscibus maris ⁊ volatili-
bus celi ⁊ iumentis vniuerseqꝫ terre
illos resp icit viros sanctos/ qui san-
ctitate ⁊ sapiētia ⁊ doctrina eos qui
designati sunt in piscibus maris vo-
latilibus quoqꝫ ⁊ iumētis miro mō
trāscendunt. Ac per hoc ꝑlati cetero
rū constituti fulgebūt iuxta illud da- Da. 12.
niel' quasi splēdor firmamēti ⁊ quasi
stelle

stelle in ꝑpetuas eternitates. Sane
ipsi hoi creato ad imaginē dei/datuz
est adiutoriuz simile sibi:q₂ vsus fuit
semꝑ ⁊ est sanctis matris ecclesie/vt
ois p̄latus habeat spālem ecclesiam
ꝑfectoꝝ discipuloꝝ quo qđ concipit
ex ore magistri effundat in corda sci
entiū populoꝝ. Hec đ tertio itellectu
quomodocūq₃ dicta sunt/ne đ eo pe
nitus tacere videremur/nō inferen-
tes p̄iudiciū his qui in illo tꝑe futuri
sunt. Sed p̄currētes adhuc velut in
aqua/quousq₃ veniat ille qui bapti-
ҫat in igne. Cū enim ingt venerit il-
le spiritus veritatis docebit vos oēz
Jo. 16. veritatem. ¶ Sed q₂ in vna eadēq₃
lectione tres allegorici intellect⁹ qui
cōueniant sigillatim singulis ꝑsonis
deitatis assignati sunt/necesse est/vt
assignet̃ ⁊ quartus qui sit cōis trib⁹
statibus ⁊ diuine conueniat vnitati.
Utpote q₂ tria tꝑa q̄ supra dicta sunt
in septēnarijs suis sꝫ vno septēnario
cōprehēdit icipiens ab exordio tem
porū ⁊ ꝑueniēs vsq₃ ad finē. Ca. 24.

4⁹ intel lectus Gene. 1 IN principio creauit deus celuz
⁊ terrā:terra autē erat inanis ⁊
vacua ⁊ tenebre erant suꝑ faciē
abyssi. Si futuroꝝ seculoꝝ que
per etates distinguunt̃ generatiōes
aduertimus ⁊ metas ipsoꝝ tēporuz
cōsiderare libet/liquet ꝙ tēpus illud
in quo creati sunt celū ⁊ terra q₂ con
dita est in eo spūalis creatura/ꝓpter
hec eni duo reliq̄ oia. Terra aūt erat
inanis ⁊ vacua/q₂ examinata huma
na natura in paradiso/inuenta est re
vera ianis ⁊ vacua. Quia si plena es
set gratia nō tā execrabilē incurreret
culpā:q₂ ibi deus habitat qui vita est
nō pōt eo habitāte ibi mortale inha
Apo. 12 bitare peccatū. Sed ⁊ tenebre erant
Gen. 3. suꝑ faciē abyssi/q₂ iaz ceciderat pars
angeloꝝ cuius princeps igressus ser
pētem tētauit Adam ⁊ noluit domi-
nus indicare cām iudicij qualiter pu
nit⁹ est a principio princeps tenebra
rum cū sodalibus suis/sed mansit oc
culta ⁊ obscura nimis/vsq₃ ad p̄sens
⁊ vsq₃ ad horam illam in qua veniet p̄ʳ ad co
dominus qui ⁊ illuminabit abscon- rin. 4.
dita tenebrarum ⁊ manifestabit con
silia cordium. Uerumtamen spiritus
domini ferebatur super aquas/q₂ in
electis angelis habitās spiritus san-
ctus iam se ostēdebat in illis esse spi-
ritum vite:⁊ q₂ non esset mors impij
in bene placito suo sed vita ⁊ miseri-
cordia in voluntate ipsius:dixit autē
deus fiat lux ⁊ facta est lux/lux icrea
ta deus est:lux creata angelus ⁊ ho-
mo:verum quidez sermo apostoli est
ad fideles. Eratis aliquando tene- adephe
bre nūc autem lux in domino/liquet si. 5.
ꝙ neq₃ angelus neq₃ homo esse lux
potest a semetipso sed ab eo tantum
cui dicit psalmista. Signatum est su- p̄s. 4.
per nos lumen vultus tui super nos
domine:vt ostenderet que esset ipsa
lux/subiecit ⁊ ait:dedisti letitiā in cor
de meo. Quare aūt sic/nisi q₂ illi soli
sunt lux in domino in cordibus quo
rū manet letitia spiritualis. Mane-
re aūt ipsam letitiā in filijs adoptio-
nis psalmista indicat in psalmo. 44.
Qui loquens regi christo quē vnxit ad Ro
pater spū sancto ait:dilexisti iustitiaz ma. 8. c.
⁊ odisti iniquitatez ꝓpterea vnxit te
deus/deus tuus oleo letitie pre con-
sortib⁹ tuis. si enim in hac letitia spū
ali nō solus est christ⁹/liquet ꝙ ꝯsor
tes ipsi⁹ ꝑticipes sunt hui⁹ letitie oēs
s. illi de qb⁹ ait Apl's/hēdes qdē dei:
cohēdes aūt chri. Qui igit̃ cohēdes
christi sunt ipsi sūt lux in dño/ob ꝑti-
cipationē letitie:q₂ vbi letitia spūalis
ibi spūs sanct⁹:⁊ vbi spūs. s. ibi lux.
Qđ si ita est:qd accipiēdū dicimus i
luce primi diei nisi iustos illos qui in
pria etate seculi electi sunt ad eternā
vitā/ita vt ꝑ dono gr̃e qđ acceperūt
mererent̃ vocari filij dei ad differētiā Gen. 6

eorum qui filij hoium dicti sunt: diuisit aūt deus inter lucē & tenebras vocans lucem diē & tenebras noctē: q2 tanta diuisio facta est in illa pma etate seculi inter reprobos & electos vt illi dicerent filij hoiu3: isti filij dei vocari p grām mererent. Illi ergo tenebre/isti lux. Illi nox/isti dies: q2 ab ipsis cōcepit mūdus exempla malitie: ab istis priusq3 iungerent sibi filias hominum norma3 iustitie & sanctitatis. Cap.25m.

2ª die SEcundo die dixit deus vt fieret firmamētū in medio aqua3 & diuideret aquas ab aqs. Et inchoata scda etate seculi edificata est arca in figura ecclesie per
Geñ.6 quā facta est diuisio inter aqs & aqs hoc est iter domū iusti & domos peccato3. Aque eni multe vt ait angel9
apo.17. in apocalypsi sūt populi multi. Quia & ipij relicti sunt extra pcepturi iudiciū de peccatis suis. domus autem iusti collecta ē in arca tanq3 honorata a dño & cōseruata i celis. Quāuis nec post diluuiū defuerit imitatio malorū maxime cu3 vnus ex filijs Noe etsi corpore saluatus fuerit in arca mēte tamē & aio fuerit extra relictus
geñ.9. vtpote qui expers effect9 est a benedictione paterna. Etenim firmamētum solidum ipsa eterna benedictio fuit a qua lōge fact9 est cham & oēs reprobi vsq3 in psentē diē. Cap.26m.

3ª die TErtio die dixit deus. Cōgregent aque que sub celo sunt in locu3 vnū & appareat arida. Qui in dieb9 Noe diuisit domū ipsius a multitudine peccatorum & saluauit in arca. Ipse in 3ª etate seculi sepauit abraā & semē ei9 a ceteris natiōibus terre: & cōstituit
in terrā promissionis illud velut in vmbilico terre discedētibus populis a facie eius facta ē diuisio inter populū & populū ac si iter mare & aridā gētilē v3 & iudaicum.

Protulit aūt terra herbā virētem & lignū pomiferū iuxta genus suu3: q2 de stirpe ipsius abrae ortus est ppls fidelis q̄si herba virens: & nōnulli q pro pfectione dicerent ligna pomifera sicuti ioseph & moyses iosue & samuel & alij viri iusti quoru3 doctrina & exēplis letificat ecclesia vsq3 i presentem diem. Cap.27m.

QUartus dies in quo creauit deus solē & lunā & stellas: & post ipsu3 dies qnt9 in quo creati sunt pisces maris & volatilia celi. 4ª die
In 4° die designata est 4ª etas inchoata a dauid & termiata in trāsmigratiōe babylonis in qua claruit helias & heliseus & alij prophete viri sanctissimi: necnō & filij pphetarū cōmorātes in bethel & hierico de qbus in primo intellectu sufficienter diximus. Cap.28m. 4i reg. 2.

SImili modo in 5° die significata est 5ª etas a transmigratione babylonis vsq3 ad chr̄3 in qua aliqui iudeo3 velut assueti gurgitibus maris māserunt inter gētes inter quas orti sunt alij velut aues celi qui ascenderunt in montana iudee possidere ite3 sācta sua. Cap.29. 5ª die Esd.1. c.1.2.3.

SEcutus est dies sextus in quo significata est sexta etas ichoata a ioāne baptista & terminanda in primo in qua velut q̄da3 aialia terre creata sunt ad eternā vitam collegia saluādo3 & nihilomin9 & bestia3 & reptiliū multitudo innumera. Quas. s. bestias sub 4or bestiaru3 specie cōprehēdit daniel de quibus in li°apocalypsis occasione data vnius bestie ascēdētis de abysso copiose tractauim9. Ostēdētes q tps bestie inchoatū est ab herode terminatu3 in rege illo septimo de quo dic Jo. & vn9 nōdū venit. Et cū venerit op3 illu3 breue tps manere in quo & finis 6ª die Dan.7 Apo.13 Apo.17

finis erit hui⁹ q̄ꝫ nimis laborioſe eta
tis donec ſequaꝛ̄ ſeptima etas cui do
min⁹ oium bñdixit. Quáuis ſm aliá
rõnez inchoata ſit etas 7ª a Joanne
Baptiſta lꝫ aũt hui⁹ beſtie ſextá vni
uerſaliter cõprehẽdat etaté/ſpáli⁹ tñ
in 6º tpe hui⁹ etatis 6ª/ſupramodũ
exardeſcet in ira: ꝛ in oibus viribus
ſuis cõplebit opa regis ſui: faciet aũt
malũ iſtud beſtia illa quarta quá ſcri
Dan.7 bit in 6ª viſione Daniel ppheta ꝛ é
Apo.13 pars illius beſtie de qua agit Joan-
nes. Nõ.n. eidé Joáni oſtẽſuꝫ eſt in
vna hoc in 4ºʳ beſtijs longe ante vi-
derat Daniel. Format⁹ eſt quoqꝫ in
hac etate ſexta homo qui pſit oibus
creaturis/nõ ille q peccando pdidit
paradiſum/ſed is q p ſiſitudine pec-
cati expulſus é extra ſynagogá/is in
q̄ꝫ de quo pſalmiſta loquiꝛ̄ deo patri
ꝛ dicit/minuiſti eũ paulo min⁹ ab an
ps.8. gelis glía ꝛ honore coronaſti eum: ꝛ
cõſtituiſti eũ ſup opa manuũ ſuaruꝫ.
Non aũt ipſe ſolus: ſed ipſe ſimul ꝛ
eccleſia que eſt corpus eius: qꝛ ma-
Geñ.1. ſculũ ꝛ feminá creauit eos. Ca.30ᵐ.

Sequiꝛ̄ aũt 7ª etas que erit tṗs
iudicij ꝛ ire.ſ.reprobis: ꝛ exul-
tatiõis electis qꝛ faciet i ea de⁹
noſter iudiciũ iniuriá patiẽtib⁹
ps.145 ꝛ dabit eſcá eſuriẽtibus. Huic eteni
diei benedixit dñs: ꝛ ſanctificauit il-
lũ/Quia in ipſo erũt cõpleta oia my
ſteria regni dei ſicut ſcriptũ eſt: vt iaꝫ
Apo.10 diximꝰ i li° apocalypſis. Jurauit an
gelus p viuenté in ſecula ſeculoꝝ: qꝛ
tṗs iam nõ erit amplius. Sed in die
bus vocis ſeptimi angeli cũ ceperit
tuba canere cõſũmabiꝛ̄ myſteriũ dei.
hec de intellectu gñali qui ptinet ad
vnitatem deitatis eo ꝙ tpa triũ ſta-
tuũ cõprehẽdat ſub vno breuiter di-
cta ſunt: data tm̃ ſapienti occaſione
vt ſapiẽtior fiat: ne ſi oia volumus lo
qui opprimamur a glia: ꝛ dũ cupim⁹
multa fari ſileamus ab oibus. Nunc

itellectũ gñalẽ q ſeptim⁹ eſt a p̃ reſpe
ctu trium ſpecialiũ ſepe quartũ voca
mus ſm ꝙ tres pſonas ſolem⁹ dicẽ
vnũ deũ. Quod idcirco a lectore no
tari volum⁹ ne cám cõpẽdij arbitre
tur errorem. Ne aũt tres alios itelle
ct⁹ q medij ſunt iter ſpáles ꝛ gñalé oi
no i hoc ope taceam⁹. Opꝫ ꝛ nos ꝛ
de hijs aliqd pſtringẽdo iferre/vt ex
paucis q̃ ſeminare ipſi i ho c loco ſtu
demus poſſint in cordibus fidelium
copioſe ſegetes in locis alijs gñari.
Jn eo itellectu q ptinet ad prẽꝫ ꝛ ſpi
ritũ.ſ.in typo celi ꝛ terre id qđ itelle
ctu gñali accipiẽdũ é. Jn .7. v̇o die-
bus ſepté etates deſignate ſunt: que
iſto mõ ſunt aſſignáde. Prima etas Geñ.5.
ab adá vſqꝫ ad Noe decé gñonibus 10.11.
termiata. 2ª a Noe vſqꝫ ad abraam
decé gñationibus terminata. Tertia
ab abraá vſqꝫ ad booꝫ decé gñoni-
b⁹ terminata. 4ª a booꝫ vſqꝫ ad oꝫiá Mat.1
ſm Mattheũ dico decé gñonib⁹ ter
minata. 5ª ab oꝫia vſqꝫ ad ꝫorobabel
decé gñonib⁹ terminata. 6ª a ꝫoroba
bel vſqꝫ ad Chꝛm decé gñonib⁹ ter-
miuata. 7ª vſqꝫ in fineꝫ. Ecce iſto mõ
7ª etas inchoauit a Joáne Baptiſta
Nimirũ qꝛ lex ꝛ pphete vſqꝫ ad Jo mat.11.
ãné Baptiſtá: exinde aũt libertas q̃ Luc.16
eſt i fine ꝛ ſpũ ſcõ. ¶ Jn eo itellectu
q ptinet ad patré ꝛ filium vſqꝫ ad Za
chariá vſqꝫ ad Jouinianũ auguſtũ q
tenuit monarchiá poſt Julianũ apo vide ar
ſtatá ſupputatis ꝛ hic gñonib⁹ 14ᵐ chiepm
ſicuti ſupra ſcribit Matthe⁹. reliquo florẽ. in
v̇o tpe reputato in ſabbatũ. ¶ Jn eo 2ª parte
itellectu q ptinet ad filiũ ꝛ ſpũm.ſ.in chroni.
choádũ é ab oꝫia rege Juda. Sunt
eni ex eo tpe vſqꝫ ad pſens quaſi ſex
decade gñonũ: reliquum v̇o tpis qđ
erit vſqꝫ in finé reputaꝛ̄ in ſabbatuꝫ.
¶ Aſſignatis q̄ꝫ breuiter. 7. intellecti
bus iſtis admonẽdus é lector huius
opis ne putet vniuerſos vbilibet exi
gẽdos maxime cũ nõ ſit ſcriptum de

scis aialib⁹ vbi erat sp̃s: sꝫ cũ adiun-
Ezec. 1 cto vbi erat ipet⁹ sp̃s illuc gradiebãt
q̃ppe. Quia etsi mlte sũt vie q̃bus iri
possit ad multa: nobis tẽdẽtibus ad
vnũ vna tm̃ via necessaria ẽ. Ca. 31^m

NOe cũ q̃ngẽtoꝝ esset an-
noꝝ geuuit Sem/Cham/
Gen. 5. ꝛ Japhet. Noe pricipal'r
significat Christũ. Cuius
caro q̃deꝫ ꝑpagata est ab adã cõstat
eũ quodãmõ ſm hoiem a pricipio se
culi fuisse in mũdo ſm ꝙ scriptũ est.
Et de leui qui dr̃ fuisse decimatus in
Ad he- lũbis abrae eo ꝙ esset in lũbis eius
bre. 7. qñ decimas soluit. Sic eni Christus
Jesus dici põt a principio fuisse i mũ
do ꝑpter carnis originẽ que sumpta
ẽ ab adã quõ oẽs filij eius dicunt ce
cidisse in ꝑadiso: non ꝙ ipsi ꝑsonal'r
fuerimus sed q2 ex carne illius ꝑpa-
gati sum⁹ q̃ fuit ꝛ cecidit in ꝑadiso.
Gene. 3 ¶ Cũ igit Noe q̃ngentorũ esset an-
noꝝ genuit Sem Cham ꝛ Japhet.
Quia cõpletis q̃nqꝫ etatibus mũdi:
mat. 4. genuit Christus i fide discipulos ex
10. Judeis q̃ steterũt in fide alios q̃ post
Joã. 6. fidẽ abierunt retrorsuꝫ: alios qui ad
actu. 10 extremũ crediderũt ex gẽtibus. Nã
11. 13. stãte ordine ap̃lico designato i sem/
in fide Christi nõnulli quoꝝ typũ te
nuit Cham reuersi sunt retro ꝛ pla-
psi sunt: q2 ꝑẽsantes infirma Chr̃i i-
firmati sunt fide. Et q̃d in ip̃o debue
rũt fidel'r admirari obijciẽtes fideli-
bus irriserunt. Cũ cepissent aũt ho-
mines multiplicari sup terrã ꝛ filias
ꝑcreassent: vidẽtes filij dei filias ho
minũ ꝙ essent pulchre acceperunt sibi
vxores ex oibus quas elegerãt. Di-
xitqꝫ deus/ nõ ꝑmanebit spirit⁹ me⁹
in hoie in eternũ q2 caro est. Erunt
dies illius. 120. annoꝝ qñ Christ⁹ ve
nit in mundũ multiplicandũ reperit
genus hoium sup terrã: ꝛ ſm multi-
tudinem ita erat imẽsitas ꝛ enormi-
tas peccatoꝝ. Et hoc vnde gigãtes
inq̃t erãt sup terrã i dieb⁹ illis. Post
q̃ꝫ eniꝫ ingressi sunt filij dei ad filias
hoium/ illeqꝫ genuerũt isti sunt potẽ
tes a secl'o viri famosi. vidẽs aũt de⁹
ꝙ multa malitia hoium eẽt i terra: ꝛ
cũcta cogitatio cordis itẽta esset ad
manũ oi tp̃e penituit eũ ꝙ hoiem fe
cisset i terra. Filios dei vocari fideles
est q̃ dubitet. Et q2 p̃ filij israel credi
derũt in deũ viuũ ꝛ veꝝ dicti sunt ꝛ
ipsi filij dei: sic psalmista ait. Ego di-
co dij estis ꝛ filij excelsi oẽs. Porro ps. 81.
filie hoium ciuitates gẽtiliũ. ingressi
sunt aũt filij dei ad filias hoiuꝫ: qñ ꝑ
cusserũt Judei fedus cũ diuersis na
tiõib⁹ terre: eo ꝙ eẽnt pulchre mori-
bus ꝛ doctrinis hoium istitute sicut Jud. 8.
iuenit scriptũ i li° Maccabeoꝝ. ꝛ sic ꝛ Osee
eis iproperãt sci ꝑphe: q̃ arguũt eos 12.
ꝑcussisse fedus cũ Egyptijs: Cana-
neis assyrijs ꝛ chaldeis: ꝛ fornica- Jsa. 57
tos eẽ cũ hostib⁹ aiaꝝ suaꝝ. Q̃d cuꝫ
factũ esset orti sunt ex eis viri supbi:
de q̃bus vitas ip̃a dic. Ve vobis scri
be ꝛ pharisei hypocrite: q̃ circũdatis mat. 23.
mare ꝛ aridã vt faciatis vnũ ꝑselitũ
ꝛ cũ factus fuerit facitis eũ filiũ ge-
hẽne duplo q̃ꝫ vos. vt eni taceamus
ceteros. Qualis ꝑselit⁹ fuit herodes
sub q̃ nat⁹ est Christ⁹: q̃ audiẽs ꝙ de
bethleẽ Christus nascitur⁹ esset: nõ
est humiliat⁹ corde vt q̃reret in vita matt. 2.
te ꝛ adoraret cũ magis: sꝫ credẽs ꝙ
posset imutare ꝯsiliũ dei misit i beth
leem ꝛ occidit oẽs pueros regiõis il
lius. Qualis ẽt ꝑselit⁹ fuit alius he-
rodes: q̃ Joãnẽ baptistã decollauit:
ꝛ Christũ spreuit? Aut ille: si tñ non mat. 6.
fuit ipsemet q̃ post passionẽ dñi occi-
dit Jacobũ fratrẽ Joãnis gladio: ꝛ
q̃ꝫtũ in eo fuit nihilomin⁹ occidit ꝛ actu. 12
Petrũ: occidit eni eũ: ꝛ sine re/ volũ
tate tñ volẽs post pascha ꝑducẽ eum
ppl'o. Ecce q̃les gigãtes erãt i terra
Jsrael/ in tp̃e quo dei filius reuelat⁹
est mũdo. Tp̃e q̃ ꝑ salute mũdi d̃ vir
gine

gine nasci dignat⁹ est. Qui eni dete-riores eē potuerūt eis q ab ipo exor dio natiuitatis ei⁹ psecuti sunt Chri stū: ꝛ ñ ꝺstiterūt vsqȝ i finē. Cap. 32ᵐ.

Idcirco aūt gnonē illā vipeream spālī⁹ respicit ꝑmo diuin⁹: qꝛ ibi magis i hoc secl'o exercet de⁹ oi potēs iudicia sua vbi non ipune cōtēnit lex suscepta. Si eni illi q vi-debant hre legē simul cū pncipib⁹ ꝛ sacerdotib⁹ tales erāt: qd psumi po-terat de gētib⁹ ꝯuertēdis ad eos? ni si qꝛ ꝛ ipsi ad vltimū altū saperent ꝛ imitarent vestigia patrū suoꝝ? Et bn̄ ait scriptura. Isti potētes a seculo vi ri famosi: qꝛ illi multo magis multi-plicāt mala sup terrā: q de antiq no-bilitate ꝛ patrū potentia gl'iant. Et hec qdē illi qs designāt gigātes/ de⁹ aūt qꝛ vitas/ faciet qꝺ locut⁹ ē in ira sua ꝯstituēs terminū humano gn̄i q pteriri nō pōt. Dur⁹ ē aūt ꝑmo hic: ꝛ horribilis valde sup filios hoiuȝ. qd eni deteri⁹ q̄ȝ admittē spūm dei viui vt nō maneat i eternū cū filijs scele-ratis? Daf eni hoib⁹ spūs. s. qn̄ bapti zanf in Chr̄o ad hoc vt mortui pec-catis decetero iustitie viuāt. Sed eis plerūqȝ delinquētib⁹ in ml'tis nō tol lif ab eis gr̄a ei⁹: qꝛ illoꝝ digna ꝛ ꝑ-fecta ad deū ꝯuersio expectaf dicēte aūt dn̄o p pphetā: nolo mortē pctō-ris sed vt conuertaf ꝛ viuat. Qn̄ aūt sic supabundat iniqtas: vt frigescat charitas ml'toꝝ tollunf ab ingratis ociosa talēta vt denf alijs q openf in illis. Non pmanebit inqt ex eo spūs meus i hoie i eternū: qꝛ caro ē. Erūt dies illius. 120. ānoꝝ. 120. ānis. 12. de narios faciūt. Ego aūt satis vereor ne denari⁹ significet cētenariū ꝛ. 12. denarij accipianf p. 12. cētenarijs: qꝛ denarius ex. 10. monadis: Cētenari⁹ vo ex. 10. denarijs constat. Quia vo exēpla supbie ꝛ malitie ab antiquis gn̄onibus psto sunt: ꝛ nō desinit ty-rānoꝝ successio/ vsqȝ ad tp̄s iudicij qꝺ ꝛ ppe est de q recte dr̄ i scriptura vidēs aūt de⁹ q ml'ta malitia hoiuȝ eēt in terra: ꝛ cūcta cogitatio cordis itēta esset ad malū oi tpe/ penituit eū q hoieȝ fecisset sup terrā. Non vtiqȝ illū hoieȝ de q dic̄ Apl's/ q̄lis celestis tales ꝛ celestes: sȝ illū ꝺ q dic̄ q̄lis ter ren⁹ tales ꝛ terreni. ꝺ illo. n. hoie dic̄ psal'ista. iurauit dn̄s ꝛ ñ pēitebit eū. ꝺ isto. Exurge dn̄e nō pualeat hō. Si-ue aūt ex hoc q ait moyses loquēs in spū de deo viuēti tact⁹ dolore cor-dis intrinsecus/ siue in hoc qꝺ subiū xit. Et penituit eū q hoieȝ fecisset in terra: more humano locutus ē ꝑm q solēt hoies dolef ꝛ penitē qn̄ eis dis plicet in operibus. Cap. 33ᵐ.

Et notādū q plerūqȝ facit hō opus de q accidit ꝛ bonuȝ ꝛ malū ꝛ penitet se fecisse in eo qꝺ malū nō aūt i eo qꝺ bonū inde ꝯtingit intantū aūt cōplacet si-bi i bono: vt ēt si se sciat penitē ꝑ ma lo: non iō tn̄ omittat illud facere pro pter bonū qꝺ inde futurū ē. Licet au tē nō doleat deus aut peniteat sicut homo: nō tn̄ miseratio illa hominis Christi Jesu: qꝛ fleuit sup ꝑditā ciui tatē alienā ab illa miseratiōe diuini-tatis memoris impij lȝ occultuȝ sit ꝛ archanū valde: quō aliqd velit odiat ꝛ tn̄ fieri velit qꝺ odit: nisi quia illud oimodis nō manifestū est. Quod ꝛ si aliqd manifestū est fieri velit qꝺ nō amat ppter id tn̄ qꝺ amat fieri velit aut faciat aut pmittat. Sic sic deus oipotens fecit aliqua de qbus peni-tere se dicit: non qꝛ ipse fecit ipsa ma la: sed qꝛ alique creature quas fecit bonas/ malas semetipsas iustitiā de serēdo fecerūt. Et eum psciret mala ipsa que acciderunt bonis que ipse fecit: nō ideo tamē voluit non fecisse qꝺ fecit: sed dicit se penitere vt osten dat ipsa mala que facta sūt nequaq̄ȝ

Margin notes: Gen. 6 (beside "ait scriptura"); Exe. 18 (beside "aūt dn̄o p pphetā"); mat. 24 (beside "sic supabundat"); Gen̄. 6. (beside "meus i hoie"); Gen̄. 6. (beside "eēt in terra"); p'ad co rin. 15. (beside "tales ꝛ celestes"); ps. 109 (beside "psal'ista"); Gen̄. 6. (beside "xit. Et penituit"); De pe-nitē de clarato (beside "bi i bono"); Luc. 19 (beside "Christi Jesu"); Isa. 13. 14. (beside "ipsa que acciderunt")

accidiſſe in bn̄placito ſuo. Sic eni dꝛ
in ſequētibꝰ. Cū vidiſſet deꝰ terrā eē
coꝛruptā. Ois quippe caro coꝛrupat
viaꝫ ſuam ſup terram. dixit ad Noe.
Gen. 6. Finis vniuerſe carnis venit coꝛā me
⁊ ifra: Fac tibi arcā de lignis leuiga-
tis: Māſiūculas in arca facies ⁊ bi-
Gen. 7. tumine linies itrinſecus ⁊ extrinſe-
cus: adhuc enim ⁊ poſt dies ſeptem
ego pluā ſup terrā quadraginta die-
bus ⁊ quadraginta noctibꝰ: ⁊ dele-
bo oēm ſbam quā feci de ſupficie tre
De ar- Arcā ipſam matrē eē eccłiam oibꝰ ca
ca. tholicis notū eſt: que iō de lignis le-
uigatis fieri ꝑcipit: qꝛ leues opꝫ eſſe
ab oneribꝰ ſeculi ⁊ carnis humoꝛibꝰ
exiccatos/ qui tot millia hoiuꝫ gn̄a i
tātis ſunt pelagis ſeruaturi vt non ꝑ
carnis deſideria deoꝛſum ruāt: ſed ꝑ
v̓tutes ſpūales rapiant ad ſūmū. Ar
ca v̓o hec māſiūculas hēt in qbꝰ ma-
neāt aialia diſiūcta in ſpēbꝰ ⁊ gn̄ibꝰ
ſuis. Cōiūcta v̓o ſimul quātū ad diu
turnitatē arce/ qꝛ plures ſunt oꝛdies
electoꝝ nō vnus tm̄/ ⁊ tū in vniꝰ coꝛ
poꝛe eccłie ꝯueniūt pariter i fide chꝛi
Uniti ſunt eni pacis vinculis ⁊ ꝯiun
cti bitumine charitatis. Et bn̄ ait in-
trinſecus ⁊ extrinſecus: qꝛ niſi intus
amoꝛ ſit/ qcqd foꝛis oſtēdit falſuꝫ eſt
Et ſi foꝛis amoꝛis opus nō oſtendit
per affectū: affectꝰ iterioꝛis hois toꝛ
poꝛis inhertia inaneſcit. Cap̄. 34ᵐ.

Gen. 7. ANno v̓o ſexcenteſimo vite
Noe mēſe ſecūdo: ſeptimo
decimo die mēſis rupti ſūt
oēs fontes abyſſi magne:
⁊ cataracte celi apte ſunt. Et facta ē
pluuia ſup terrā quadraginta diebꝰ ⁊
quadraginta noctibꝰ. Si in quique
centennarijs quinque etates mundi
deſignate ſunt: quid in ſexto cētena
rio/ niſi ſexta etas ſignificat. In āno
ergo ſexcēteſimo iundauerunt aque
diluuij ſuper terrā ⁊ deleta eſt vniuer
ſitas carnis. Quia videlicet circa tē
pus plenitudis gētiū beſtia illa aſcē-
ſura erat de abyſſo/ que ſicut teſtatur Dan. 7
daniel/ deſtruet vniuerſam terram et
hominū multitudinē ꝑtrahet i abyſ-
ſum. Fontes abyſſi magne ipſa eſt in
undatio gētiū. Aque que ceciderunt
de cataractis celi ſignificāt ſectas he
reticoꝝ que ꝓdeūt de eccłijs ſicut ſcri
ptū ē. Ex nobis ꝓdierūt qui nō erāt pᵉ Io. 2
ex nobis/ nā ſi ex nobis fuiſſent/ no-
biſcū utiqꝫ ſtetiſſent. Teſtat aūt hoc
Ioā. in epła ſua que in libꝛo apocaly
pſis duo gn̄a ipſa hoiuꝫ peſſimoꝝ do
cet eē futura: quoꝝ vnū vocat beſtiā
aſcēdētē de terra. Quadragenarius Apo. 13
v̓o numerꝰ ſepe id qđ ſextꝰ deſignat.
Quadraginta enim dies duobꝰ addi
tis ſex hebdomadas faciūt/ que vi-
delꝫ ſex hebdomade aliqn̄ ſignificāt
ſex etates mūdi: aliqn̄ tꝑa ſignaculo
rū/ aut aptio eoꝛūdē. In hoc itaqꝫ lo
co qꝛ in ſexcētoꝝ ānoꝝ numero/ ſex
mūdi etates deſignant: ꝑfecto in q̄-
draginta diebꝰ minus aliqd deſigna
tur: hoc eſt tēpus illud in quo ſupꝛa-
ſcripte beſtie poteſtatē hēbūt ſup ter
rā. Sane in Noe ⁊ filijs eiꝰ/ ⁊ diuer-
ſis gn̄ibꝰ aialiū ⁊ volucrū diuerſe ſpe
cies ſaluādoꝝ deſignate ſunt: que q̊
id oꝛdine accidat ignoꝛamus. In ſi-
nu matris eccłie quā Chꝛiſtus edifi-
cat requieſcēt. Ad qđ illud quoqꝫ mi
hi ꝑtinē videt qđ ait dn̄s in euange Mat.
lio. Ubicūqꝫ fuerit coꝛpus illic ꝯgre- 24. ca.
gabuntur ⁊ aquile. Dedit vtiqꝫ dn̄s
exēplo huius diluuij ⁊ itroitꝰ noe et
filioꝝ ſuoꝝ i arcā. Et adiūxit ꝙ i no
cte illa duo erūt in agro uel in mola:
vel in tecto: ⁊ vnus aſſumet ⁊ alius Mat.
relinquet. Ita ſiquidē factū eſt in ar vbi. s.
ticulo diei illius. pars ſiquidē animā
tiū terre aſſumpta eſt in arca/ ⁊ ꝑs re
licta: quatenus pars altera mīſicoꝛ-
diā: ꝑs altera iudicij vltionē ſentiret.
Quā v̓o inundatio illa metuēda ſit/
indicat cū dicit. Uehemēter inunda
uerunt

Gen.7. uerũt aque ⁊ oĩa repleuerũt in ſuper
ficie terre. Porro arca ferebat ſuper
aquas ⁊ aque ꝓualuerũt ſup terram
Scriptũ eſt: vt iã dixi i li° apocalypſis
Apo.7. Aque multe ſunt ppli multi. Arca vo
ſup aquas fert/ qꝛ ſancta eccl'ia de q̃
incepit iudiciũ natabit quaſi nauis i
aqs maris: hoc eſt in motiõe illa gen
tiũ que futura eſt ſm q̄ plantis petri
aque fluctuãtes ſtagni/ ſeſe calcabi-
les ꝓbuerunt. Cap. 35m.

Qualit aũt hec futura ſint
nõ ad plenũ capere poſſu
mus. quia aliter ſomnij cõ
ſũmãdi ſunt ope/ alr cõie
cture ſentiunt. Aliquis
eni videt in viſione noctis inſurgere
beſtiam ꝯ ſe. Naufragari ſe in vndis
maris ſiue in ꝑcipitiũ ire: qui mox vt
euigilat/ triſte, ſomniũ eſſe cognoſcit:
ſed tñ quo ordine cõſũmandũ ſit nõ
agnoſcit. Sic mala iſta q̃ futura ſunt
magna qdẽ eſſe ⁊ vicina ſentimus/
ſed tñ quo ordine futura ſint: ⁊ queꝫ
articulũ corpis illius: ⁊ ſecũdus mẽ
ſis ⁊ ſeptimuſdecimus dies mẽſis ſi
gnificet ignoramus: ⁊ in quot annis
vel dieb9 terminent ſicut futuꝝ ẽ pe
netrare neqmus quouſqꝫ ſcindat ve
lũ tẽpli a ſũmo vſqꝫ deorſum. ¶ Nã
p quot ãnos aut dies ꝓtelat tps illḋ
qḋ deſignatũ eſt in 40. diebus: in q-
bus pluet ſup terrã/ ſiue in .150. icer-
tũ eſt: qꝛ tñ annoꝝ numer9 q ꝓcedit
oĩno ꝓcellit in q̃titate/ ſignificare h
breue tps in dieb9 vſus ipſe ſcriptu-
Sup il- raꝝ ratioqꝫ depoſcit. Et qdẽ tribulo
lud apo ſequẽs: quã factur9 eſt fili9 ꝑditionis
caly.11. in eccl'ia dei tribus annis ⁊ dimidio
mẽſib9 fieri ſollẽnis ſatis/ ſnia ⁊ a magnis vi
42. ciui ris tradita opinio tenet. Hec aũt que
tatẽ ſan ꝓcedet in romani deſolõe iperij in
ctã cal- certi eſt tpis ⁊ momẽti. de hac eni tri
cabũt. bulatiõe prima ſcribẽs apoſtolus ad
ꝑme ad theſſalonicẽſes ait: ḋ horis aũt ⁊ mo
theſ.5. mẽtis non neceſſe habetis vt ſcriba

mus vobis. Ipſi enim ſcitis: qꝛ dies
dñi ſicut fur ita in nocte veniet. Cuꝫ
eni dixerint pax ⁊ ſecuritas: tũc repẽ
tinus eis ſupueniet iteritus ſicut do-
lor in vtero habẽtis ⁊ nõ effugient.
Quia vo putauerunt diẽ dñi ſolam
diem illã eſſe accipiendã in qua ma-
nifeſtus veniens dei filius/ iudicatu
rus eſt mundũ errorẽ ipum q eos ex
ſterili timore cõpreſſerat: alia epiſto-
la correxit dicẽs. Rogamus vos fra
tres p aduentũ dñi noſtri Jeſu Chri ſcḋe ad
vt nõ cito moueamini a veſtro ſenſu: theſ.2.
neqꝫ fremamini neqꝫ p ſpirituꝫ neqꝫ p
ſermonẽ neqꝫ p epiſtolã tanq̄ꝫ p nos
miſſaꝫ quaſi ineſt dies dñi ne qs vos
ſeducat vllo mõ: qm̃ niſi venerit di-
ſceſſio primũ: ⁊ reuelatus fuerit ho-
mo peccati filius ꝑditiõis qui aduer
ſat ⁊ extollit ſupra oẽ qḋ dicit: deus
aut qḋ colit: ita vt in tẽplo dei ſedeat
oſtendens ſe tanq̄ꝫ ſit deus ſubaudi
tur nõ inſtabit. Ecce q in prima epi-
ſtola negauit ſignũ ad ꝑſciendũ dieꝫ
aduentus dñi/ in ſecũda dedit ſignũ
diſcenſiõis ⁊ reuelatiõis antichriſti:
vt p alio iudicio accipiat ille dies de
quo locutus eſt in prima epiſtola. p
alio ille vltimus de quo locutus eſt
in ſecunda. primus enim ſic ſurripit
vt ꝓuideri nõ poſſit. ſecũdus ſignis
euidẽtibus quẽ hunc ꝓpe eſſe iudi-
cent ꝓuenit diſceſſio. ſ. que ventura
primũ ⁊ reuelatio filij perditionis: ⁊
ſm euãgelium ſigna in ſole ⁊ luna ⁊ Luc.21
ſtellis areſcentibus hoĩbus ꝑ timore
⁊ expectatiõe que ſupueniet vniuer-
ſo orbi. Quãuis ſi ḋ illa die agitur ⁊
hora incerta erit vtraqꝫ: qꝛ ſicut de il ꝑme ad
la dicit/ dies dñi ſicut fur in nocte ita theſ.5.
veniet. Ita ⁊ de iſta. Ecce venio ſicẽ apo.16
fur: beatus qui vigilat ⁊ cuſtodit ve
ſtimenta ſua. Sane poſt iudiciũ illud
qḋ precedet alterũ mox futuꝝ/ quod
qꝫ quaſi diluuiũ generale inundabit
in furore ſup faciem terre/ apparebit

ille iniquus quem dominus iesus in
terficiet spiritu oris sui ⁊ destruet illu
stratione aduẽtus sui: data tamen ali
quãtula pace inter vtrunq; flagelluz
vt possint recreari electi post primaz
hoꝝ tribulationẽ ad sustinẽda patiẽ
ter secuture discrimina. Cap̃.36ᵐ.

O Stẽso q̃z breuiter in duoruz
temporũ gestis/terrore qui
imminet hijs diebus ⁊ gau
dio quod in fine ꝯsequetur
electos. libet ad etatẽ tertiã mentis
gress:bꝰ trãsire: vt qđ minꝰ forte in s̃-
scriptis claruit/clareat in ſbscriptis.
Uel qđ ibi dictũ nõ est h̃ addat̃/q; ⁊
si mũdi cursus vnus est: opa tamen
domini que per tẽpora opat̃ diuersa.
De 3ᵃ etate ¶ Abraam ille seruus pater: cui dñs
in oibus bñdixit. Cũ eẽt fere cẽtũ an
Ge.17. 21.c. noꝝ gennit ex vxore sua filiũ/quem
semꝑ optauit ⁊ factꝰ est p̃riarcha in se
nectute sua. Qui ꝑus cũ eẽt iuuenis
ꝓlem ex iuuene nõ accepit. Erat eni
Sara vxor eiꝰ sterilis vt scriptura te-
stat̃/⁊ desierãt illi fieri mliebria. Uñ
Ge.19. ⁊ ancillã suã egyptiam tradidit viro
suo vt saltẽ ex ea filiũ videret̃ hr̃e. Hi
Ge.16. tauit aũt Abraam in mõtanis. Loth
Gen.13 aũt nepos eius in ꝓfũdo vallis quã
eodẽ tp̃e influebat iordanis ⁊ irriga-
bat̃ sicut paradisus dñi ⁊ sicut egy-
ptus. Ipsa est terra de qua dicit psal
mista/posuit dñs terrã fructiferaz in
ps.106 salsuginẽ a malitia ĩhitãtiũ in ea. Eo
dẽ quippe die quo locutꝰ est deꝰ/vnꝰ
⁊ trinus cũ eodẽ abraã ostẽsis illi tri
Ge.18. bus angelis in qbꝰ ⁊ loquebat̃/reue
lauit ei tanq̃z fidelissimo suo iudiciuz
qđ erat facturus/dicẽs ita. Num ce-
lare potero abrae que gesturus sum?
cũ futurus sit in gẽtẽ magnã ac robu
stissimã: ⁊ bñdicende sunt in illo oẽs
Ibidẽ nationes t̃re. Igit̃ reuelatũ est abrae
qui habitabat in mõtanis qđ nec dũ
reuelatũ erat loth qui morabat̃ imo
Nã dictũ est ibi a dño qui ⁊ loqueba
tur sibi ꝙ clamor sodomoꝝ ascẽdiss3 Ge.18.
ad eũ/⁊ ꝙ descẽsurus eẽt ad eos ad
experiẽdã veritatẽ. Qui cũ quereret̃
ab abraã vtrũ pro aliquãto numero
iustoꝝ flecteret̃ a furore ire sue? ⁊ ite
rũ atq; iteꝝ rñderet ac diceret/ꝙ pro
decẽ iustis parceret toti loco. Descen
dit deus in duobus angelis ⁊ ꝑuenit
sodomã hora uesꝑtina. Expꝑtusq; est Ge.19.
quodãmodo qđ audierat q̃si ante ne
sciret: vt discãt hoies nõ iudicare añ
tẽpus ⁊ nõ eẽ pigros ad eũdũ per se
causa exꝑiende veritatis vbiq;: q; se
pe nũtij mẽtiunt̃ ⁊ fallũt. Añquidẽ
ille dictꝰ est ire vel descẽdẽ qui vbiq;
est/⁊ velle exꝑiri v̄itatẽ qui nouit oĩa
ante q̃z fiãt: q̃si aũt ip̃e vadit cum va
dit nũtius eiꝰ. ⁊ cũ nũtius eius reci-
pit̃/recipit̃ ⁊ ip̃e/sicut ip̃a v̄itas testa
tur dicẽs. Qui vos recipit me recipit mat.x.
⁊ qui me recipit/recipit eũ qui misit
me. Igit̃ cũ ꝑuenissent angeli sodo-
mã/⁊ iniuriã ab incolis recepissent/
eduxerũt inde loth qui ⁊ receꝑat eos
Ceteri aũt cũ suis vrbibꝰ velut i ictu Ge.19.
oculi terribil̃r sunt puniti: vt oẽs qui
hoc audirẽt/scirẽt ꝙ altissimꝰ regna
ret in celis qui posset reddẽ vnicuiq;
s̃m opa sua. Et quidẽ ⁊ audierunt ⁊
audiẽtes timuerũt/egerũtq; peniten
tiã de reatibꝰ suis: Nũc aũt mundus
timorẽ dei/ante oculos suos nõ h̃ẽt.
Quidẽ si forte vnus de mille qnimo
de decẽ millibꝰ iuenit̃ ad terrã/qui q̃
si loth ille iustꝰ recipiat v̄ba dei in ho
spitio cordis sui/tollit̃ ab eo facultas
resistẽdi viris iniquis/ita vt nõ quasi
ciuis honoret̃ a filijs huius mundi si
habeat̃ contemptui/quasi accola ⁊
peregrinus. Cap̃.37ᵐ.

Q Uid igit̃ sperare põt mun
dus positꝰ in maligno: ni
si reuelationẽ ire ⁊ furoris
de celo? nisi vt potet̃ ⁊ ip̃e
calice Sodome matris
sue/vt quoꝝ sunt filia opa sis̃es ⁊ rui
ne.

ne. Sed melius hoc ostēdimus si ea que cōpilauim⁹ ſm lrām et mystice ꝑscrutemur. Abraā cui dictuꝫ est: Exi
Ge.12. de terra tua ⁊ de cognatiōe tua ⁊ de domo pris tui. Significat illos spūales ꝓlatos qui sola celestia ꝯcupiscūt Qui in hac ꝑegrinatōe solo corpore cōstituti/cogitatione ⁊ auiditate in il
ad gal. 4. la eterna pria ꝯuersant. Hui⁹ ordinis ꝑma vxor carnalis fuit gñans in ſui tute: qꝛ in oib⁹ ecclīasticis ꝓcedit ali
p'ad corin.3. qḋ qḋ aiale sit: dicēte Aplo quibusdā chrianis qui nouiter susceperāt vbū chri. Nō potui vobis loq q̄si spūalibus sed q̄si carnalib⁹: tanq̄ꝫ paruulis in chrō lac vobis potū dedi nō escā. Sed hoc forte illis qui neophiti erāt in fide chri. Et nō vt ꝓtermittā ceteros in chro spūales ꝓceteris eē debe ret ordo monachoꝝ. Sed de hoc nō opꝫ loq aliqḋ sed dolere. Multi dico sunt noie mōchi pauci re: dicēte dño
mat.16 nō potestis deo seruire ⁊ māmone. ⁊
p' ad timot. 6. aplo: qui volūt diuites fieri icidūt in tētationē ⁊ laqueū diaboli: ⁊ desideria multa inutilia ⁊ nociua que mergūt hoiem in iteritū ⁊ ꝑditionē. Qḋ si illi tales sūt qui lumē sūt ceterorū/ ipe in ceteris hoib⁹ tenebre q̄ꝫte sūt? Uerūtn adest tps vt nascat fili⁹ libē
ps.21. de quo dicit psalmista. annūtiabūt celi iustitiā ei⁹ pplo qui nascet quē fec dñs. ¶ Hoc aūt dico sequēs illū itellectū qui ꝑtinet ad 2ᵐ ⁊ 3ᵐ statū: hoc ē ad tps ecclie de quo nobis ꝓcipue cā est: nō ſm illū qui ꝑtiet ad ꝑmū ⁊ 2ᵐ itellectū: qꝛ nō tā querimus mō assignare ꝓterita q̄ꝫ iuestigare futura/ siqñ det nobis aliq̄ significatio ad fugiēdū a facie arcus. Igit ſm hūc itel lectū: nōdū datus est libē verus hēs nec dari pōt sicut expedit in oi tpe la boris. Quia va libertas a curis mū di nō pōt hri pfecte nisi in sabbato:
Ge.16. 21. hoc est in tpe libertatis. ¶ Qḋ vo eo anno quo nasciturus erat fili⁹ libē ꝓcessit iudiciū sodomoꝝ: signū fuit tēporis istātis iudicij qḋ factur⁹ est dominᵒ in filijs sceleratis. Qḋ illi sigdē designant in abraā qui audiūt i mōte cōtēplationis: qui autē manēt Sodomis quasi Loth: nō pñt scire oino nisi per descēdentes angelos ad eos hoc est per predicatores veritatis / qui cōdescendūt ad eos per viscera pietatis siquando pñt rapere illos a societate pereuntiuꝫ ⁊ seruare in die malo a ruina multorum. Rogat quo
que dominū Abraam per ciuitatem Ge.18.
sodomorū. Quia viri spirituales rogant dñm pro populo peccatore: vt saltem pro pietate iustorum indulgētiam mereatur. Siquidem ⁊ q̄ vsq nunc distulit dominus iudicare mūdum propter electos suos distulit: q erant in mundo/sicut ⁊ per Petruꝫ dicitur. Nō tardat dominus promissis / sed patienter agit propter vos/
nolēs aliquem perire: sed omnes ad 2ᵉpet.3.
penitentiā reuerti. Cap.38ᵐ.

Nunc autem quia non modo quinquaginta / verum etiam nec decem iusti iueniuntur in ciuitate: quid restat nisi vt pauce ille reliquie / que designantur in Loth exeant foras / ne forte ⁊ ipsi pereant simul in subuersione ciuitatis. Queris qui sunt illi boni clerici implicit curis mundi qui abhorrent quidem scelera impiorum: Sed tamen ab illorum participatione abstinere nequeunt quā diu cum illis manent in communi. Oportet autem illos egredi et peruenire saltem vsque Segor. Nimirum quia etsi vitam celibem ⁊ contemplatiuam ilico tenere nequeunt: saltē in ꝯiugali ⁊ actualivita/que hu milior est illa saluari queunt ⁊ habē illā in refugiū vsq ad articulum ꝑfe

ctōis extreme. Jn quo vz articulo tē poris/vxorē ducere: ⁊ pcreare filios nō licebit ipune: qꝛ scriptū est ve pre gnātibus ⁊ nutriētibus in illis die-
matth. 24. b⁹. Duo vō angeli mittunẗ sodomā qsi Moyses ⁊ Helias: qꝛ duo sunt gña spūaliū viroꝝ q mittunẗ a dño p dicare in mūdū. vnū ꝙ sicut Moy-ses pplo spūali pest simplr in deserto aliud ꝙ quasi helias vitā solitariam seorsum a cōuētibus ducit. Et bene duo tm̄ qui soli filius ⁊ spūs: q vnus p carnis assumptionē alius p visibi-
matth. 3. actu. 2. cap. les spēs in qbus se mortalibus reue lare dignatus ē. Solus aūt pr̄ a quo sunt filius ⁊ spūs. s. sicut a nullo ē: ita nunqȝ legiẗ missus. Quia recte quo qȝ ad vesperū puenerūt sodomā: qꝛ
Ge. 19. filius ⁊ spūs. s. velut ad vesperū hu ius seculi missi sunt i hūc mūdū. Et in fine huius sexte etatis mittenẗ ali qui viri spūales: in qbus loquiẗ ipse filius cū spū scōꝫ: q cōpellāt egredi de medio pctōꝝ viros metuētes dn̄m designatos i Loth. Ue aūt illis q ab utenẗ verbis eoꝝ: sed qꝛ multuz ptī-net ad rē mysteriuz Loth: scribenda sūt p ordinē vba hystorie: vt dū spiri tualr fuerint a nobis discussa/sentiat vnusqsqȝ qȝti gaudij sit religsse mun-dū: ⁊ qȝte trepidatiōis adhuc in secu lo corde manere. ¶ Uenerūt inquit
Ge. 19. scriptura duo angeli sodomaz vespe sedēte Loth in pforib⁹ ciuitatis: qs cū vidisset surrexit: ⁊ iuit obuiā eis/ adorauitqȝ pnus in terra: ⁊ dixit ob secro dn̄i declinate ad domum pueri vestri: ⁊ lauate pedes vestros ⁊ ma-ne pficiscimini in viā vestrā. Qui di xerūt minime: sed in platea manebi-mus. Cōpulit illos oppido vt diuer-terēt ad eū. Jngressiqȝ domū illi⁹ fe-cit cōuiuiū coxit azima ⁊ comederūt pri⁹ ante qȝ irēt cubitū/viri ciuitatis vallauerūt domū illius a puero vsqȝ ad senē oisqȝ popul⁹ simul. Uocaue-runtqȝ Loth ⁊ dixerūt ei: vbi sunt vi ri q itrauerūt ad te nocte adduc eos huc vt cognoscamus eos. Egressus ad eos Loth: post terguz ac claudēs ostiū ait. Nolite qso fratres mei/no lite maluz hoc facere/habeo duas fi lias que nec dū cognoscūt viros edu cā eas ad vos ad abutendum eis si-cut placuerit vobis dūmō viris istis nihil faciatis mali qꝛ igressi sunt sub vmbra culminis mei. At illi dixerūt recede illuc: ⁊ hic igressus es iquiūt vt aduena nunqd vt iudices. te eniz magis qȝ eos affligem⁹. vimqȝ facie bāt Loth vehemētissime. Jam ppe erat vt effrigerēt fores. Et ecce mise rūt manus viri ⁊ introduxerūt ad se Loth: clauseruntqȝ ostiuz: ⁊ eos qui erāt foris pcusserūt cecitate a mini-mo vsqȝ ad maximū: ita vt ostiuz in-uenire nō possent. dixerūtqȝ ad loth: habes hic tuoꝝ quēpiā generuz aut filios aut filias? Oēs q tui sunt educ de vrbe ista. delebimus eni locū istū eo ꝙ icreuerit clamor eoꝝ corā dño q misit nos vt pdamus illos. Egres- Ge. 19.
sus itaqȝ Loth ad gnos suos q acce pturi erāt filias eius ⁊ dixit eis. Sur gite. Egredimini de loco isto qꝛ dele bit dn̄s ciuitatē hāc. Cūqȝ eēt mane cogebāt eū angeli dicētes/surge: tol le vxorē tuam ⁊ duas filias quas ha bes ne ⁊ tu pariter peas in scelere ci uitatis: dissimulāte illo apprehēdide rūt manū ei⁹ ⁊ manū vxoris ⁊ filia-rū eo ꝙ pceret dn̄s illis ⁊ duxerunt euz posueruntqȝ extra ciuitatē ibi lo cuti sūt ei dicētes. Salua aiaz tuā. no li respicē post tergū: nec stes in oi ter ra circa regionē: sed i mōte saluuz te fac: ne ⁊ tu simul peas. Hucusqȝ vba libri. Nūc canēdo lugubre carmen expositionē soluamus. Cap. 39^m.

Quid est ꝙ pforib⁹ sedet Loth: nisi qa viri iusti q in seculo ma-nēt velut exituri de mūdo magis qȝ Intellect⁹ my-stic⁹.

extra

19.ge.c extra mundű ſunt q̃z que infra reſpi
ciunt. Et catena magis familie com
pediti q̃z voluntate aut amore műdi
inter viros ipſos cõuerſant̃. Renuűt
aűt angeli ingredi in hoſpitiű eius:
tanq̃z qui ad hoc miſſi fuerãt: vt euz
eductű de hoſpitio ab vrbis excidio
liberarent. Et qꝛ nullus alius preter
eű inuentus eſt dignus ad cuius ho
ſpitiű declinarẽt. Et certe ipſemet ſi
ſm ſeueritatẽ vir eſſet inocẽs ibi mi
nime moraret̃: Neſciẽs illud qd̃ poſt
ps.17. ea ſcriptű eſt. Cű electo electus eris:
⁊ cű pverſo pverteris. vidit aűt loth
angelos: ⁊ iuit obuiã eis/adorauitq;
pnus in terra eoſq; vt declinarẽt do
mű ſuã reuerenter orauit. Quia illi
ſoli qui deſignant̃ in Loth: hñt ocu-
los aptos ad cognoſcẽdos nuntios
oĩpotentis dei. Soli petűt ab eis vt
ad ſe ſaltẽ i vna nocte diuertẽ dignẽ
tur ne oĩno ſint vacui ⁊ expers a fru
ctu legatiõis ⁊ cõſolatiõis eoꝝ. Qui
bene quoq; ad lauandos pedes ãge
los inuitant qꝛ exhibito nűtijs oĩpo
tentis dei obſequio charitatis vt re-
creent̃ mẽbra opis labore feſſi hűili
ter exorant q̃tenus dű ſibi aliq̃d hu
manitatis exhibere feſtinent poſſint
iterű ſubire laborẽ ⁊ pcepta aliquan
tula cõſolatione cito pagere curſum
ſuű. Quaſi enim mane pficiſci ẽ nol
le pendinare ⁊ facere longã morã in
loco in quo nõ ſperat: ſed veluti co-
acti ſubſiſtunt renuűt aűt angeli di-
centes nequaq̃z: ſed in platea mane
bimus. Quia renuűt viri ſpűales in
gredi cű hoibꝰ műdanis ad pertra-
ctãda cű eis archana myſteria q̃ la-
titant in ſcripturis: ne forte nõ valẽ
tes intelligere patiant̃ ſcandalű cuz
eis q abierunt retrorſum: qui tñ eis
aliquid foris ſm litterã loq pati ſunt
vt nõ habeant excuſationẽ in nouiſ
ſimio die. Sed quid dicit veritas in
mat.11. euangelio. Regnű inquit celoꝝ vim
patit̃ ⁊ violenti diripiunt illud. Com
pulit Loth angelos ingredi: ⁊ igreſ
ſi ſunt. Sic ⁊ Chananea illa/cui di-
ctű eſt primo a dño. Nõ eſt bonű ſu/ mat.15.
mere panẽ filioꝝ: ⁊ mittere canibus
ob ſuã iportunitatẽ meruit audire: o
mulier magna eſt fides tua fiat tibi ſi
cut petiſti. Ingreſſi ſunt autẽ angeli
in domű Loth cenaturi cum eo que
parauit in cibű: qꝛ hij qui mittunt̃ a
deo pro ſalute ſaluandoꝝ primo qui
dẽ ingrediunt̃ per verbű in domum
cordis ⁊ ſic qd̃ illis parant in cibű li
benti aĩo deguſtant dű nequaq̃z fer-
mentű malitie: ⁊ neq̃tie: ſed azimum ꝑme ad
ſinceritatis ⁊ veritatis apud illos in cor.5.
uenerűt. Prius aűt q̃z angeli irẽt cu
bitum/viri ciuitatis vallauerunt do
mű poſtulantes ad Loth vt educe-
ret ad ſe viros qꝛ ante q̃z requieſcant
viri dei in cordibus electoꝝ per ver-
bum vite: tunc enim regeſcunt cű eis
cű edificantes eſſe cõſpiciunt/acce-
dunt de cõtra viri ipij qui cupiunt vo
cari rabbi q̃rẽtes diſputare cű eis in
aſtutia lingue/vt eos afflictos ⁊ hu-
miliatos polluant immundo ſemine
maliloquioꝝ ſuoꝝ. Sed de hoc quid
dicendű. O quotiens vellẽt viri ſan
cti ingredi penetralia cordiű electo-
rű dei qui ſunt in mundo vt eis ipar
tiretur aliq̃d gratie ſpűalis: ſi eos p-
mitterent filij huius mundi quieſce-
re apud eos: ⁊ ſi non interrumperẽt
ſanctű ociű verbis iniquis/quaſi in ꝑme ad
ſublimitate verboꝝ maneat verbum cor.2.
dei ⁊ non potius in virtute ſpiritus
⁊ fide Jeſu Chriſti. Nã quis neſciat
filios huiꝰ ſeculi paratos eſſe ad diſ
putandű magis q̃z ad audiendum?
Et erectos aduerſus eos qui ſibi an
nuntiãt verbű vite/nolentes audire
excidiű huiꝰ műdi vt ſalui fiãt. Sed
oĩ genere apparere victores ⁊ luxu/
riari verbis diſputationű ſuarű. Ue-
rű Loth vadit poſt tergum: ⁊ oſtium

x

claudit aduersus eos vt nō egrediātur ad angelos. Quia viri metuētes deū inter fidē & pudorē positi/modestos se exhibēt ad vtrūq3/dū sic seorsum & quasi latēter resistūt inquantū possunt corruptoribus veritatis/vt tū corā sanctis doctorib⁹ nec ꝑ ipsa defensione veritatis loqui alicui presumant. Scientes illud quod scriptuz est. Corrumpunt bonos mores colloquia mala.

pᵃ ad corin.15.

Cap. 40ᵐ.

Quod aūt iustus Loth ꝑmittit se ꝑducere duas filias que nō nouerāt viros dūmō viros illos q igressi erāt sub vmbra culminis sui nihil iniurie ppetrarēt: tale ē vt sic diceret. Si vos delectat hīc discipulos in scientia vestra in quorum auribus effundatis doctrinā artium vestrarum/quā vt vobis faciatis nomē in secretario cordiū vestrorum cōtinere humil'r non potestis. Ecce sunt simplices idiote illos assumite & docete: & in illis iplete libidinē desideriorum vestrorum: viros aūt spūales quorū cōuersatio est in celis in pace dimittite & gete/ne hoc ipsuz nobis reputet si manētes in crimē apud talē iniuriā patiunt. Et bñ Loth duas filias q̄s habebat exposuit: q2 ꝓm practicā vt aiūt & theoricā/discipulos q eos audiāt hīc desiderāt/vt sibi non solū in carnalibus & humanis verū ēt in spūalibus & diuinis nomē magistery arrogātes ascribāt. Et hoc q dem Loth & hij q designant in ipso. Qui aūt meditati erāt inīqtatē in cubilibus suis nolebāt acquiescere deꝑcanti. Sed cū se magis affligere minabant dicentes recede. Ingressus hic es sic vt aduena: non vt iudices. Quia dum vident hij qui sapientes sunt in oculis suis & coram semetipsis prudentes viros iustos qui sunt in seculo zelari pro veritate eos quo q3 verbis malitie aggredi non verētur. Existimantes peregrinos in seculo eos qui nō habēt prudentiā in malū & quo se tueant in causis exercitiū lingue. Ut ergo eo tpe q̄ Christus venit in mūdū pontifices & pharisei & legis piti insurrexerunt ꝯtra ipsuz Christū: & cōfessores eius i disceptatiōe verborum. Ita & nūc consurgent aliq aduersus spūalez itellectū & discipulos veritatis qui oēs in viris illis pessimis q erant in sodomis designati sunt/eo ꝙ sunt iuxta illud apostoli adulterantes verbum dei: & eos qui spūaliter doceant violenter studeant intrare. Tales sunt illi clerici qui elegerunt viā latā & spatiosam que ducit ad ꝑditionem: & vsq3 ad finem vite sue cōmorari in sodoma & gomorra non illi qui cū abraam petierunt montana/quibus & reuelatū est consiliū dñi sup ruinā grecorum & latinorum: in ipsis eniz est mō sodoma & gomorra illis solis exceptis qui significant in Loth. Et notādū ꝙ ait scriptura: recordatus est abrae & liberauit Loth de subuersione vrbiuz in qbus habitauerat: q2 vt hoc mereantur viri iusti qui morant in consortio impiorum illorum iustorum meritis & orationibus dat qui significant in abraam hoc est qui non solū fide & qualicunq3 opatiōe iusti sunt: verum etiā cōuersatione illa celesti/que facit homines integros & ꝑfectos dicēte dño. Nisi quis abrenūtiauerit oibus que possidet non pōt meus esse discipulus. Igitur iustus Loth & prece & vi resistebat inquantū poterat viris iniquis: q2 hij qui designant i Loth resistunt inquantū possunt hijs qui abstulerunt clauem scientie: & nō sinūt ingredi alios in regnum dei ostendētes se adiuuare eos qui mittūtur ad ipsos vt opem ferant salutis: non q2 illi indigeant sed vt istorum fidelitas

mat.15. & Jo.8

2ᵉ ad corin.2.

matt.7.

Ge.19.

Lu.14

Luc.11

cōprobet

cõprobet/nam non ſolũ non reſiſte-
re vltra nõ poſſunt/verũ etiam vitu
perati ⁊ cõfuſi repellũtur ab eis faci
entibus eis vim ⁊ iam prope ianuas
effringẽtibꝰ. Effringere eni ianuas
⁊ non aperire eſt nõ mereri intrare ꝑ
fidẽ ad intelligentiã ſpũalem: que la
tet in cordibus electoꝝ: ſed quaſi hu
mana rõne ⁊ diſputatione verboꝝ
examinare verba dei que viri ſpũa-
les loquunt. mittunt aũt viri manũ
Ge.19. ⁊ introducũt ad ſe Loth ⁊ oſtiũ clau
dunt. Eos vͦo qui foris ſunt ꝑcutiũt
cecitate a minimo vſq; ad maximũ
ita vt oſtiũ iuenire nõ poſſint. Quia
oſtenſa viri ſpũales gratia ſpũs ſan-
cti: que in eis eſt in ope pietatis vi-
ros iuſtos qui ſunt in mundo/ꝑtra-
hũt ad interna myſteria narraturi il
lis/qd facturus ſit dominus in vrbi
bus iniquoꝝ. Aditũ eni itelligentie
claudunt dum ⁊ ſiſtẽtibus peccatori
bus aduerſus eos ⁊ muteſcunt peni
tꝰ ⁊ ſilent a bonis ne audiant ab eis.
De reliquo vox eoꝝ qui potius ꝑ ac
ceptã a dño iudicij poteſtatem ipſos
pctõres iterna percutiunt cecitate a
laico vſq; ad ſacerdotẽ: vt palpãtes
litterã nõ videant ſpũm ⁊ ſentiẽtes
exteriora libri internos apices non
ꝑcipiant. Et illi qdem manẽt foris ꝑ
cuſſi tenebris ⁊ cecitate/hij aũt q de
ſignant in Loth audiũt cõſiliũ ange
loꝝ dicentiũ. Si quos habetis qui ꝑ
tineant ad vos aut qui vobis iungã
tur affinitate educite de cõſortio ho-
minũ impioꝝ delebimus eni locum
iſtum: qꝛ ꝓfecto filius ⁊ ſpũs. ſ. qui lo
quunt in viris ſanctis minantur in
ſcripturis diuinis/quod ſe ꝓ culpis
hoiũ facturos eſſe denuntiant: con
ſulunt viris iuſtis qui ſunt in mũdo
vt ⁊ ipſi qñq; mundũ deſerant ſalte
vel ꝓ meritis ruituris: ⁊ ſi quos ha-
bent ꝓximos vel amicos ſecũ pari-
ter exire cõpellant. Quod aũt verba

Loth generi luſu putant ⁊ exire cõ
tẽnunt ſatis oſtendit eſſe cõpletũ/in
gñone mala ⁊ adultera que ſignum
petit. Et ſignũ nõ dabit ei niſi ſignũ mat.12.
Jone ꝓphete. Cap. 41m.

VIdemus eni plerũq; viros
timoratos loqui amicis ſu-
is quos hñt in mũdo ⁊ an-
nũtiare illis parũ id qđ ſen
tiunt de iudicijs dei ꝑſumentes ꝙ ſi
bi credant quaſi familiaribus ⁊ ami
cis: ſed tñ cũ audiunt fabuloſum pu/
tant ⁊ magis ad terrorẽ dictũ: q̃ vt
vera eſſe exiſtimẽt que dicunt. Quia
vͦo propter alios diſſimulant egredi
hij qui deſignant in Loth ⁊ filiabus
ſuis apprehendũt angeli quodãmõ
manus eoꝝ ⁊ educunt eos foras: qa
quos mõ diſſimulare videmꝰ ⁊ nol-
le egredi/Ecce appropinquat hora
qñ manu fidei ſue capient ⁊ educen
tur foras dicẽtibus eis ſpũalibus vi
ris ſi creditis vera eſſe que audiſtis
egredimini de medio babylonis ⁊
ſalui eritis/alioquin neceſſe eſt peri
re voſipſos ſicut ⁊ ceteros in ſcele-
re ciuitatis. Et bene hec cõpulſio nõ
veſpere qñ angeli venerunt ſodomã
ſed mane diluculo fcã eſt. Quia q cir
ca finẽ huius ſexte etatis exhortant
electos dei/vt deſerãt mundũ ⁊ om
nia q̃ ſunt mũdi eo ꝙ ꝓpe ſit deſola
tio eiꝰ: circa pricipiũ ſeptime qđ ꝓpe
ẽ imo qđ in aliqbus iã icepit nõ iã ꝑ
exhortationẽ dicturi ſũt aliq ⁊ cõpel
lẽtes/dicẽte de hora illa Joãne in liͦ
apocalypſis. Dis ſeruus ⁊ liber ab-
ſcõdẽt ſe in ſpeluncis ⁊ petris mon- Apo.6.
tiũ: ⁊ dicẽt mõtibus ⁊ petris cadite
ſuꝑ nos: ⁊ abſcondite nos a facie ſe
dentis ſuꝑ thronũ ⁊ ab ira agni qm̃
venit dies magnus ire ipoꝝ ⁊ qs po
terit ſtare. Egreſſus ẽ ãt loth: ⁊ vxor Ge.19.
eiꝰ ⁊ due filie eiꝰ cõpellẽtibꝰ angel' ⁊
ꝑceptũ eſt ei ne reſpiceret poſt tergũ
nec ſtaret i omni terra circa regionẽ

sed saluū se faceret in mōte/q̄ꝛ qui di gni hn̄tur iá mūdū deserere debēt ca uere sibi ne respiciát retro: ꝛ nō mo do mūdū ꝯtemnē sed ea que sūt mū di. nec stare in planitie vite cois: sed extēdē se ad alta vite ꝯtēplatiue: ne si carnis adhuc curá faciūt i desiderijs aut retro respiciūt per amorē mundi tm̄ illud periculū differát nō euadát. Et Loth qdē hijs auditis in pte qdē seruauit p̄ceptū/ in parte q̄ꝛ infirmus erat clemētiá postulauit. Ceteri vō q relicti sunt in vrbe mox vbi egressus est ab ea loth/ terribiliter sunt puniti Quia cū cōplet⁹ fuerit numerus electoꝝ pro quib⁹ deus sustinet peccata mūdi/ effundet sup ipios irá indignationis sue/ ꝛ pdet oēs qui fornicanť ab ipso: dicēte dn̄o sicut factum

Lu. 17. est in dieb⁹ loth edebát homies ꝛ bi bebát/ emebát ꝛ vēdebát/ plátabant ꝛ edificabát. Qua die aūt exijt loth a sodomis pluit ignis ꝛ sulfur de celo ꝛ oēs pdidit. Secūdum hec erit q̄ die filius hois reuelabiť. Reuelatio ista filij hois occulta ꝛ repētina aliter accipiēda q̄ȝ illa que fiet de celo apparēte ipso dn̄o in maiestate: etsi altera alteri vicina: q̄ꝛ ista dies dei occulta erit: ꝛ in ipa reuelabiť veritas: cui in hac die su a hoies nō credūt. Illa

Lu. 21. vō signa manifesta p̄cedēt. Et que sť illa? Erūt signa in sole ꝛ luna ꝛ stellis ꝛ silia: vt aūt sciremus ꝙ ita sit: noluit Lucas loqui de vtraq̄ȝ die: ꝛ

mat. 24 muniuit sicut Mattheus ꝛ Marc⁹

mar. 13. sed magna iterpositione vboꝝ ꝛ ope rum dn̄s distinguit iter vtrūq̄ȝ. ita vt hoꝝ p̄mū referat dictū ꝛ ad iterrogationē pharisēoꝝ querētiū qn̄ veniet

mat. 24 regnū dei/ seqnēs secrete ꝛ seorsum

ꝛ mar. ab alijs/ ad iterrogationē discipuloꝝ

13. lu. 21 querētiū qd̄ signū eēt aduent⁹ sui/ ꝛ cōsūmationis seculi. Et illis quidem tanq̄ȝ extraneis ꝛ silibus eoꝝ sup q̄s repētina supueniet hora illa / noluit manifestare astruere ꝛ dicere: sed ait

Nō venit regnū dei cū obseruatione Lu. 17.

neq̄ȝ dicēt ecce hic/ ꝛ ecce illic. Discipulis aūt secretius atq̄ȝ humiliter requirētib⁹ dedit multa idicia aduent⁹ sui ꝛ cōsūmationis seculi: negata tn̄ die ꝛ hora/ ne quis de sciētia glietur mat. 24

Igiť qd̄ dictū est de egressione loth/ nō est ad aduētū dn̄i referēdū: sed ad quoddá futurū iudiciū occultum qd̄ aduētū ipm p̄cedet ꝛ dr̄: in hora illa Lu. 17.

qui fuerit in tecto ꝛ vasa eius in domo nō descēdat tollē illa: ꝛ qui i agro erit nō recedat retro. ꝛ subiūxit dicēs memores estote vxoris loth. Nō eni dubiū est ꝙ vxor loth/ vbi audiuit ab angelis ꝙ nō auderet manē in oi fra circa regionē timuerit ne moreretur frigore ꝛ fame ꝛ penuria multa vt q̄ vacua ꝛ inanis euasit: q̄ꝛ ꝛ ꝯtra p̄ce Ge. 19.

ptū angeloꝝ respexit retro versa ꝯti nus in salis statuá vitá quá pdere ti mebat amisit. Sic ꝛ nōnulli móachi dum respiciunt retro per cōcupiscen tiam carnis/ priuati vitali spiritu ver tuntur quodámodo in statuá sal: q̄ꝛ nimiꝝ per hoc ꝙ stare videntur aiali bus hoibus qui sola visibilia ituētur p visibilia exēpla ꝛ p exēpla visibiliū opeꝝ ꝑsunt sed sibi nō ꝑsunt q̄ꝛ scri ptū est. Hō videt ea que patent: deus p̄re. 16

aūt ituet cor. Et hec qdem de vxore Loth que destitit ambulare coram facie sua.

Cap. 42^m.

Porro ipse Loth ꝛ filie q̄ non cōsiderauerunt vnde viuerēt vixerunt: q̄ꝛ deus qui eripuit eos de excidio Sodomoꝝ ꝓuidit eis vn̄ viuerēt in segor ꝛ in mōte. Ut át aliqd̄ inferá exēpli cá eoꝝ q̄ Exēplū

acciderunt in diebus nr̄is in ea tēpe state/ quá nup passa est hierosolyma Quidá fr̄es nr̄e ꝓfessiōis euaserūt se minudi/ ꝛ p̄uenerť seminauigio vsq̄ȝ massaná. Quo cuȝ p̄uēissent abierūt ad regē petētes ab eo locū i q̄ regesce

ret-

ret pes eoꝝ. Sȝ dū ille de locis rñde ré differret. Oblata sunt eis loca in calabria paupib⁹ christi satis apta/ ⁊ despexerunt ea/ dicētes se nō possevi uere in paupibus locis q in terra illa satis fertilis abūdare ꝯsueuerāt. Qd cū audisset qdam ex nostris/ eis iter cetera locutus est dicens. Si vellet vos dñs esse diuites non pateref da ri substātiaȝ domoꝝ vraꝝ in manib⁹ paganorū. Sed qꝛ hij qui in delitijs viuunt lōge sunt a regno dei idcirco abstulit a vobis diuitias vt sentiatis in veritate/ qd sit tollere crucem ⁊ se qui Christum: quid tollere cū apostolo paulo gloriari i fame ⁊ siti ⁊ frigore ⁊ nuditate/ aliogn si respiciatis retro sicut ⁊ respicitis eligentes vobiȝ loca fertilia inter saracenos quorum manus paratas ad cruoreȝ vix nudi potuistis euadere/ vt viuatis sicut in delitijs hactenus carnis cū nequaqȝ deceat monachū querere illa omnia sicut gētes ingrunt. Uidete ne querētes hoc modo vitā incurratis mortē incidētes iram dei/ quā vos per misericordiam euasisse letamini. Sigdeȝ cōtempta calabria que minus abundat: in sicilia que est terra fertilis/ locū in quo degerent postulabant. Siquidem factū est vt pces sequerenf effectus/ effectum obitus regis/ obitum regis discordia inter fideles ⁊ ifideles/ discordiam vo ruina multorum in qua ⁊ ipsi qbus pdictum fuerat truncati sunt amissis thesauris ecclesiarum suaꝝ ⁊ datis sanctis eoruȝ in manibus inimici. Sicqȝ factuȝ est: vt qꝛ vitam petierunt/ perdiderūt vitam: ⁊ qꝛ respexerunt retro perierūt in via. Ueruȝ hoc exempli causa. Uidetur eniȝ eis simile aliquid accidisse sm verba angelorū qui locuti sunt Loth/ vt per id qd minus est/ maius aliquid intelligatur. Qd enim postqȝ egressus est Loth a sodomitis ⁊ po- Ge. 19.

situs est extra ciuitatem seqtur scriptura ⁊ dicit/ ibi locuti sunt ei dicentes/ Salua animā tuam/ noli respicere post tergū/ nec stes in omni regione circa: sed in mōte saluū te fac/ ne ⁊ tu simul peas/ ad illud ostēdif ptinere qd Petrus ait. Uix iustuȝ salua bitur. Ibi igt locuti sunt ad eū subaudit ꝗ posset eum grauare dum is qui cōsueuerat ire per lataȝ viam ire compellitur ad montana. O quot vidimus cōpunctos ⁊ desiderio desiderātes egredi de societate prauorum qui tamen vbi itelligunt qȝ ardua sit ⁊ alta via iustorum ad quā iubentur ascendere/ frangunf animo ⁊ desperant ab ipsa vita quā se iam per effectum diuine gratie obtinere gaudebāt/ egredi sicut Loth: hoc est qui nō plena voluntate sequuntur angelos sed magis ab ipsis angelis cōpellūf exire. Arbitror multū interesse inter eos q.p arbitrio mūdū deserūt ⁊ eos qui in talibus articulis hoc mō compellūtur exire. Et idcirco si in aliquo dispēsatur a rectoribus in eis qui sic deserunt bona mundi/ nō debēt dispensatorib⁹ esse molesti hij qui spōte seculum reliquerunt. Maxime cū Dominus dicat disputantibus Discipulis de prioratu. Mansiōes multe sunt in regno patris mei. Siquidē vt ait sanctus papa Gregorius. Uera iustitia compassionem habet falsa iustitia dedignationem. Ecce enim Loth qui visus est saluari in monte ⁊ non stare circa regionem/ timens ne qui mortē euaserat infirmatuȝ in mōtibus morretur/ rogat angelos vt pmittatur manere in segor dicens ita queso domine mi/ qa inuenit seruus tuus gratiam coram te ⁊ magnificasti misericordiaȝ tuam qui confecisti mecum vt saluares animaȝ meā nec possum in monte saluari ne forte apprehendat me malum ⁊ moriar. est ci

Pme petri. 4. c.

Jo. 14.

Ge. 19.

uitas hec iuxta/ad quam possum fu
gere parua ⁊ saluabor in ea. Nungd
nec modica sibi ⁊ saluabit in ea ani-
ma mea. Modica ciuitas modica iu
stitia: qđ enim nō sufficit ad coronaz
pōt sufficere ad salutem. Qui ergo ti
met ne infirmetur in mōte cōtempla
tionuz/nō valens ibi sustinere auraz
tentationum/cōtineat se/vel ad tem
pus in humilitate vite actiue ⁊ saluꝰ
erit. Quod autē sol ortus est ⁊ Loth
Ge.19. ingressus est segor: ⁊ dominus pluit
sulfur ⁊ ignem a dño de celo/⁊ perdi
dit sceleratos illos: ꝯsignat ꝙ sub eo
dem tēpore ⁊ veluti sub eodē momē
to orief electis sol iustitie ⁊ cadet su-
per ipios qui sunt in mūdo caligo te
nebrosa/ita vt vnus idēq3 dies ⁊ ob
scurus reprobis ⁊ lucidus sit electis
Zac.14 dicēte đ eo ꝫacharia ꝑpheta erit dies
vna que nota est domino/ non dies
neq3 nox ⁊ in tēpore vesperi erit lux.
Et bene ait scriptura dominus a do-
mino: q2 filius cum spiritu sancto/ac
cepit potestatē a deo patre faciēdi iu
dicium inimicis: vt itelligaf illud qđ
ipse dicit. Neq3 enim pater iudicat
Joā. 5. quenq̄3/sed omne iudicium dedit fi
lio/vt oēs honorificent filiū sicut ho
norificant patrē: vbi ⁊ bene subditur
qui nō honorificāt filium nō honori
ficant patrē qui misit illum: de hoc iu
ad ro.1 dicio per apostolum dicitur: reuela-
bitur ira dei de celo super omnez im
pietatem: ⁊ iniustitiam hominum
eorum qui veritatem dei in iustiti-
am detinent. Queritur autem quod
sit istud celum vnde progreditur tā-
ta pestis: audi apostolum Joānem
pᵉ Jo.2 loquentem de multis antichristis/
qui futuri erant in mundo. Ex no-
bis inquit proderunt sed non erāt
ex nobis: nam si ex nobis fuissent
nobiscum vtiq3 stetissent. Quod si
celum ecclesia sanctorum est/⁊ ex
ea procedunt filiȷ perditionis liquet
quo intellectu ira dei reuelanda est
de celo. Liquet ꝙ de celo descen-
dit ignis ⁊ Sulfur/ doctrina scili-
cet hominum mente corruptorum
habentium quidem speciem pieta-
tis: virtutem autem eius abnegan- 2ᵉ ad ti-
tium. Et quod dicit apostolus su- mo.3.c.
per omnem impietatem/alibi aper- scđe ad
tius demonstrat cum dicit. Tunc thes.2.
reuelabitur ille iniquus quem do/
minus interficiet spiritu oris sui: ⁊
destruet/ illustratione aduentus sui.

Cap.43ᵐ.

SCiēdū ꝙ cū duo ꝑscripta iudi-
cia ponunf simľ: hoc est diluuiȷ
⁊ ꝑditionis sodomoꝝ in primo ge.7.19
designaf inundatio gētium: in
altero abluuio hereticoꝝ. Sed Loth
saluatus in segor videns seueritatez
iudiciȷ omnipotētis dei/l3 extorserit
potius q̄3 obtinuerit a dño ꝑce sua vt
permitteref manere in segor/ timuit
tamē manere ibi: sed sicut prius an-
geli ꝑceperant ascendit in montē: q2
quod mō hoies duꝝ putant attendē
tes delitias sodome ⁊ gomorre qbꝰ
nutriti sf/⁊ abhorrētes q̄3nimis aspi
tates montium/vbi desunt delitie so
domoꝝ in hora illa vidētes oia esse
turbata/iueniri sibi loca getis q̄3uis
horrida pro magnis delitiȷs cōputa
bunt. Sane ꝙ filie Loth ꝑpinauerūt
vinum patri/⁊ ipso dormiēte ⁊ nesci
ente/cōceperunt ex eo: q2 scil3 homi
nes illius tēporis collocati iā in mō-
te contēplationis ⁊ gescentes curis
mundi illi cum putent docere adhuc
subiectas plebes que erant cum eis
que sint elementa sermonuz dei/qui
adesse omnino sentient tempus spi-
ritualium gratiaꝝ/ipsi tamē inebria
bunt eos vino charitatis. Si quādo
ab eis dormientibus in hac parte/⁊
minus suspicantibus cogitationes
eoꝝ/saltem quasi furtim accipiāt ali
quid ex ore eoꝝ ad iformationē par-
uuloꝝ

nulorum quatenus ꝓpagatio doctrine maneat etiã tunc ad salutẽ in hiis q pro etatis humano magisterio indigebunt. accipit autẽ hoc vt prelatus loquitur causa cõpunctionis: hii aũt qui audiũt nõ tam parant cor ad cõpunctionem q̃ȝ ad doctrinam: nec tã vt ament quod sapiunt q̃ȝ vt sapiant quod amẽt: ꝑpterea vo fraus ista arguenda nõ est: q2 etsi nõ est talis qui placeat pro tẽpore deo qui ꝛ permisit dari in nocte Liam Jacob lȝ ipse diu seruierit ꝛ desiderio flagrauerit pro rachel. Duo vo filii qui orti sunt ex eis/duos nouissimos ordines designare puto: quorũ vnus erit laicorum: alius clericorum qui ꝛ ambo regulariter viuent/non qdem ſm formam monache perfectionis: sed ſȝ institutionem fidei christiane/imo ſȝ regulam illam generalẽ actuum apostolorum de qua ꝛ dicitur multitudinis credẽtiũ erat cor vnum ꝛ anima vna. Que vȝ credentium regula in tm̃ conueniebat vniuersitati eorum/ vt nec etiam cõiugatos excluderet/ adeo vt anania ꝛ saphira vir videlicet ꝛ vxor eius graui pro transgressione mulctarentur pena/q2 aliquid de suo proprium hẽre/in clanculo ꝑsumpsissent. Oportet ergo adhuc fideles redire ad primam illam cõuersionem ecclesie saltem vel coactos timore ꝛ expectatione que superuenient vniuerso orbi: ꝛ nũc qui audit audiat. Qui quiescit qescat. Sonẽt speculatores buccinas ꝛ non sit qui paretur ad pugnã: nubant ꝛ nuptui tradant: edificent ꝛ plantent manducent ꝛ bibant ꝛ surgãt ludere donec superueniat repentina dies illa/que quasi laqueus ventura est super oẽs qui habitant sup faciem vniuerse terre.

Ge. 29.

Ge. 19.

Actu. 4

Actu. 5.

Luc. 21

Cap. 44m.

Ge. 19. Quia diximus aliqd de abraã ꝛ Loth occasiõe iudicii sodomorũ de q̃ missis a dño duob9 angelis/liberat9 est ipse Loth ꝛ dom9 eius. Ordo ipse rõnis expostulat vt aliqd adhuc loq̃mur de ipso Abraã ꝛ Isaac filio eius q̃tenus in omnib9 q̃ dñr aut dici queunt appareat veritas de fine mundi qđ prope est. Si tamen intellectui nostro fidei puritas adhibeatur. Si enim de tribus viris ꝛ vxoribus eorum cõmuniter sermo est/significat Abraam patres primi status cuius caput est ille a quo omnis potestas ꝛ in celo ꝛ in terra nominatur. Isaac patres secundi quorum caput est Christus. Jacob patres tertii/quorum caput est spiritus sanctus ꝛ singuli omnium caput/ꝛ tres pariter vnum caput ꝛ domin9 singulorum: propter hoc enim deus ipse trinus ꝛ vnus interrogatus a Moyse/quod esset nomen eius? Rñdit. Ego sum deus Abraã deus Isaac ꝛ deus Jacob. Sed ꝛ sara/ſȝ hunc intellectum significat ecclesiam illam antiquam/que patriarchis ꝛ prelatis illius temporis erat subiecta/habens quidem filios ex ancilla: sed tamen in seipsa manens sterilis vsq3 ad Joannem baptistam. Erat enim ancilla illius populi ex maiori parte carnalis/ex qua nascebantur filii carnales/quia nondũ venerat tp̃s vt nasceref verus illle Isaac qui instituit sacramẽtũ baptismi ex quo nascunf filii spiritales dicente ipso domino Nichodemo/ quod natum est ex carne/caro est: ꝛ quod natum est ex spiritu/spiritus est. Igitur in Isaac significatus est Christus/qui baptiȝat in spiritu/ꝛ hii qui renati sunt ex aqua ꝛ spiritu sancto. Porro seruus senior qui ꝑerat omnibus que habebat Abraam ille est de quo dominus dicit in euangelio/Misit seruum suum hora cene dicere inuitatis/vt venirent

Exo. 3.

Ge. 16.

Joã. 3.

Ge. 24

Lu. 14

Luc.22 q; iam parata sunt oia. & alio loco: q maior est vestrum erit oium seruus. Seruus iste itaq; senior: & qui pfuit domui abrae spaliter Petrus est re vera senior ceteris sed robustior fi-
Joã.21 de. ipsi eniz specialius cõmisit domi nus oues suas & ipse pfuit annis ali quot hierosolymis ecclie pmitiue. di ctus est autẽ seruus spalius pceteris sanctis: ne se de culminis sui singula
Ge.24 ritate extollat. Sãe adiuratio abrae ad vota sanctor patriarchar sciẽtiũ voluntatẽ dei patris referenda est: & illor pcipue qui erãt in mũdo qñ na tus est Christus. Ex quor numero
Lu.1.2. fuit symeon ille senex & Joseph & Za
Mat.1 charias pr Joãnis. quiq; videbant il lum populũ versum in ferreçeũ: & sy nagogas ipsi⁹ in filias chanaã. Quo circa non imerito postulauit abraam a seruo vt iuraret sibi per dñm deuz:
Ge.24 vt non accipet vxorẽ Isaac filio suo de filiab⁹ chanaã / in quor terra ha bitabat ipse: sed iret ad cognationez suã & ad domũ patris sui & inde acci peret vxorẽ Isaac filio suo. Quia vi dentes relique patriarchar qui vide runt Christũ natũ & agnouerũt sicu ti vt iam dixi Zacharias pr Joannis
Lu.1.2 Joseph & symeon & ẽt ipse Joãnes
& mat.1 Baptista duritiã Judeor cõcordan tes volũtati dei patris cõuersionẽ gẽ tiũ intellexerũt & amauerunt / & ver bis que locuti sunt & indicijs adiura re visi sunt futuros pdicatores: qua tenus relictis synagogis Judeoruz irent pdicare in gentibus & inde ac ciperent vxorem nato Christo bm q postea factũ est dicente eidẽ ecclesie apostolo Paulo. despondi vos vni
pme ad viro virginẽ castã exhibere Christo.
cor.7. Siquidẽ Zacharias pphetia de Chri sto ait. p viscera misericordie dei no
Luc.1. stri in qbus visitauit nos oriẽs ex al to. Illuminare hijs q in tenebris & i vmbra mortis sedẽt. Symeon susci piens natũ Christũ dixit. Lumen ad Luc.2.
reuelationẽ gentiũ. & qd subiũxit. Et gloriã plebis tue israel. ad illos israe litas referendũ est qui credituri sunt per verbum in fine postq; introierit plenitudo gentium. Cecitas inquit Paulus ex pte ɔtingit israel donec ad Ro
plenitudo gentiũ intraret: sic ois isra ma.11.
el saluus fieret. Igitur & Zacharias & Symeon pnuntiauit illuminatio Mat.2
nẽ gentiũ Joseph pter malitiã Ju &.3.
deor fugit d terra israel & abijt i egy ptũ. Joãnes Baptista baptiçans ve nientes ad se dicebat Nolite dicere: q; patrẽ habemus abraã / potens est enim deus de lapidibus istis suscita re filios abrae. Et hec quidẽ dicim⁹ quia scripta sunt. Cap.45^m.

Qui ãt crediderũt i eũ post 30. annos a natiuitate sua & viderũt mala q egerunt in eũ infideles iudei quid putatis dicẽ potuissent nisi id qd lõge ante dixerat pppheta. Obscurent oculi eor ne videãt & c. q ps.68.
ibi sequunt. Nõ.n. nõ poterat odisse odio pfcõ & exosas hre synagogas eor q & ɔdẽnauerãt regẽ suũ. H.n. to tũ exactio qdã iuramenti fuit. Quia volũtas pior hoium p petitiõe repu tat. Porro exact⁹ suus iurauit dño suo p dñm deũ celi & terre: imposita Ge.24
mãu subter femur abrae p posse suo iplere pmissa. vz q nõ accipet vxorẽ Isaac de filiabus chanaã i quar ter ra habitabat ipse: sz iret ad cognatio nẽ suã & ad domũ pris sui. vidẽs.n. Petrus q aliqñ audierat a dño i viã gẽtiũ ne abieritis. bonã volũtatẽ scõ mat.10
rũ priuz q crediderãt in Chrm imo & ipsius pris q a pricipio opat⁹ fuerat in eis recessisse a Judeis gra spũs. s. pter incredulitatẽ illor & esset icli nata ad ɔuersionẽ gẽtiũ q erãt semo te ab israel posuit qdem fidei sue ma nũ ad facienda miracula in pplo illo qui

qui descenderat de femoꝛe abꝛae vt
essent signa ipsa in testimoniũ ꝯ euz
ad iponendũ finē legi carnali q̄ tunc
vsq; pseuerauerat in israel: ⁊ attēdē-
tes in eũ: qui nō est caro sed spũs: ⁊
qui non tm̄ Judaici populi erat dñs
sed ēt general'r hoium ⁊ angeloꝛuz.
Statuit firmiter in coꝛde suo desere-
re tribus que facte erāt i spiritu filie
chanaā sequēdo legē carnis ⁊ circũ
cisionē ⁊ ire ad populũ gentilē i quo
erāt ꝓm pdestiationē cognati fideliũ
Judeoꝝ: ⁊ q̄ iustificādi essent p fidē
sicut abꝛaā pr̄ eoꝝ ꝓm q̄ ꝑlixa satis
disputatiōe ꝓbat egregius pdicatoꝛ
ad ro.3 4. dicēs viuificari hoies p fidē que fuit
in pputio pr̄is nostri abꝛae. eē vo sub
maledicto qui legē moysi ꝓm litterā
sectarent. Igit fidelis seruus missus
est in arā. Et pmissa oꝛone affuit sta-
Ge.24 tim rebecca que ei libentissime obtu
lit qđ petiuit. Sed ⁊ seruus patris fa
milias venit ad populũ gentilez cui
moꝝ affuit vera rebecca. i. ecclesia cũ
longeua pie mentis quam impleue-
rat fide. Jam enim aduenerat tēpus
hauriēdi aquā de fontibus saluato-
ris: puenit siquidē gr̄a nuntiũ sicut p
batũ est in coꝛnelio ⁊ hys qui erant
actu.10 cũ eo. Neq; eniz sine gr̄a erant hȳ q
miserant p Petro audire mysteriuz
regni dei. Qui ēt ipso loquente obtu
lerunt petro ⁊ hys q cũ eo erāt aquā
viuā aquā que hoꝛa eadē ipleuerat
coꝛda eoꝝ. Siquidē loquente petro
cecidit spũs. s. sup oēs qui audierũt
ṽbũ: ⁊ erant loquētes linguis ⁊ ma
gnificantes deũ. Obtulit eniz pꝛimo
oēm deuotionem coꝛdis/nouissime
aũt ⁊ semetipsam. Et quid p. 20. ca-
Ge.24 melos quos duxit secũ seruus nisi il
li ex circũcisione fideles accipiendi
sunt qui licet assueti poꝛtare super se
onus legis: tñ ducti a petro venerũt
cũ illo vt essent in ministeriũ. vel cer
te illi simplices ⁊ idiote qui lз non

haberēt gratiā pdicandi poꝛtāt tñ su
pꝛa se onus obedientie administran
dũ viris pfectis: ac p hoc vtillimi sũt
⁊ necessary nimis. vnde ⁊ apl's dicit
que inhonesta sunt vestra abunda- ꝓme ad
tioꝛē honestatē habent. Et bene. 10. coꝛi.12.
esse dicunt: q2 hys qui nolũt aut nō
possunt transire ad libertatē: vt relin
quant funditus onera mundi ad se-
quendũ Chꝛistũ decalogi legis debi
toꝛes sunt dicente dño. Si cupis hīc
vitā eternā/serua mandata. Si vis mat.19
aũt pfectus esse vende oīa q̄ habes
⁊ da pauperibus ⁊ veni sequere me.
Poꝛro ⁊ hȳ ⁊ si nō sequunt ducunt
tñ. ⁊ q2 duci se pmittunt inutiles esse
nō possunt. Celebꝛato autez cõuiuio Ge.24
ascendit rebecca super camelos ⁊ ce
pit ire. postq̄ refecti sũt fideles cibo
spirituali sublimata est ecclesia super
doꝛsa fideliũ ⁊ exinde non cessat ire
donec pueniat ad virum suum. Sed
hoc qñ inclinata iam die vadit autē
credendo ⁊ inquirendo ⁊ puenit ad
illum in fine seculoꝛũ qñ ⁊ sine enig ꝓme ad
mate intuebitur eum sicuti est. Non coꝛi.13.
enim sic potest homo videre deum
quō homo hoiem. Sed videre deuz
est pfecte intelligere veritatē ⁊ agno quid sit
scere eos in quibus loquit ipse. Eo vidē de
iquit tēpoꝛe Isaac deambulabat p um.
viam que ducit ad puteuz cui nomē Ge.24
viuentis ⁊ videntis. Tempus istud
qui vult recipere ꝑpe ē. Cap. 46m.

VEritas sane vsq; modo mā
sit abscondita in terra au-
strali. quia sic i deuotis aīa
bus ⁊ ardentibus deuotio
ne requieuit hacten⁹ per amoꝛez: vt
tamen nollet egredi māifeste ad me
ditandũ in agro testamēti veteris ⁊
noui/in quo est puteus visionis ⁊ vi
te/hoc est ad exponendũ ipsuz testa
mentũ manifeste. Quia nondũ vene
rat tēpus illud de quo dicit scriptura
clausi signatiq; sermōes vsq; ad tp̄s Da.12.

ꝑfinitum vsqꝫ.s. ad tēpus sextum in quo ⁊ in libro apocalypsis liber a q̄
apo. 10 daꝫ angelo exhibetur apertus. Ubi autem appropinquat tempus egreditur Jsaac ad meditanduꝫ in agro et deambulabat per viam que du-
Ge. 24 cit ad puteum viuentis ⁊ videntis. Quia quod hactenus auditum est i tenebris dicendum est in lumine: ⁊
Luc. 12 quod in aure auditū est in cubiculis predicandum super tecta. Exhauriēda quoqꝫ est intelligētia illa sp̄ualis que hactenus ſm maiorem partē latebat in puteo/ vt ⁊ vitam prestet bibentibus se: ⁊ videre faciat oēm veritatem: manet in velamen super fa-
2ª ad corin. 3. ciem Moysi: spiritus aufert velamē vt appareat v̄itas: sed quando istud? inclinata iam die sic ⁊ dominus: icli-
Lu. 24 nata iam die agnitus est a duob⁹ discipulis in fractione panis. Cū ergo appropinquasset Jsaac ⁊ vidisset eū rebecca ait seruo. quis est ille homo
Ge. 24 qui venit per agrum in occursum vobis? Cui ille respōdit: ipe est domin⁹ meus. Quo audito rebecca tollens cito pallium operuit se. videbit enim ecclesia veritatem ⁊ non omnino cognoscet illam sicuti est: quousqꝫ fidelis seruus ⁊ prudens quem consti-
ma. 24 tuit dominus super familiam suam/ vt det illis in tempore tritici mēsurā reddat illi per omnia rationeꝫ ⁊ perducat eam per doctrinaꝫ spiritus ad notitiaꝫ veritatis: quia.s. veritate cōperta cooperiet se pallio iustitie sue. sic ⁊ i sexta p̄te libri apocalypsis post
apo. 19 q̄ꝫ agit̄ de ruina babylonis manifestius dicitur. Gaudeamus ⁊ exultemus q̄a venerūt nuptie agni ⁊ vxor eius preparauit se. Et datum est illi vt cooperiat se byssino splendenti cādido. Byssinuꝫ enim iustificationes sunt sanctorum. Assumet autem illā vir suus Christus qui ⁊ veritas: ⁊ in-
Ge. 24 troducet illam in tabernaculum sare matris sue: quia ducta in regnuꝫ dei collocabitur inter patriarchas ⁊ prophetas/ inter quos cum esset in terris cōmorata fuerat synagoga: que defecit in fide. Ut compleatur illud quod veritas ipsa dicit in euangelio multi enim veniunt ab oriente ⁊ ab mat. 8.
occidente/ ⁊ recumbent cum abraaꝫ Jsaac ⁊ Jacob in regno celorum: filij autem regni eycientur extra in tenebras exteriores. ¶Cerne nūc prudens lector/ qualiter accipiēda sunt mysteria in cōmutationibus personarū. Qualiter quod respectu vni⁹ rei manet in dextera parte/ respectu alterius vertitur ad sinistram. Ecce eniꝫ sara que respectu agar designat ecclesiam: respectu rebecce significat synagogam. letabitur auteꝫ sponsus eius in introitu illius qui doluit in morte synagoge ⁊ quasi temperabitur dolor ꝑmagnitudine amoris ei⁹.
Hec de Jsaac ⁊ rebecca quorum ve- Ge. 24
neranda mysteria pertinent proprie ad 2ᵐ statum/ sicut abrae ⁊ sare de q̄bus pariter sermo fuit proprie referūtur ad primum. Amodo locus est vt de patriarcha Jacob aliquid scribere debeamus.

Cap. 47ᵐ.

NOn ē omnino similis causa in mysterijs Jacob ⁊ Jsaac ⁊ abrae. Quia mysteria abrae pertinent proprie vt iam diximus ad primum statum ⁊ quasi ad deum patrem qui a nullo ē. mysteria Jsaac ad 2ᵐ ⁊ quasi ad dei filium qui a solo patre ē. mysteria v̄o Jacob ad duos simul hoc est ad 2ᵐ ⁊ tertium ⁊ quasi ad spiritum.s. qui a patre filioqꝫ procedit: ꝓpter hoc enim non sicut auus vnam liberam duxit vxorem/ aut sicut fili⁹ Geñ. 11
solam ⁊ liberam/ Sed duas liberas 24. 29.
simul q̄uis intuitus eius totus esset ad

ad illam que pertinet ad tertium statum. Inuitus autem pateretur illam que pertinet ad 2m. Igitur sub eodē tēpore nati sūt gemini Isaac. Quia duo ordines orti sunt Chro: & hijs qui per successionem tenent locum ipsius de ecclesia gentium primitiua que fundata est a principio in gente grecorum. Unus qui videretur ambulare sm preceptum: alius qui sm consilium: idest vnus secundū carnalem intellectum littere: alius sm spiritualem. Siquidem clericorum ordo sm grecos/non sm spiritum cepit ambulare sed sm litteram. monachorum vero qui ab eis quidem incepit/sed tamen processu temporis transijt ad latinos audiens consiliū apostoli de castitate / magis elegit ambulare sm spiritum q̄3 sm litterā. non enim simpliciter voluit audire de sacerdote vni9 vxoris vir/sed magis illud/qui sine vxore est sollicitus est que domini sunt quomodo placeat deo. Qui autem cum vxore est sollicitus est quomodo placeat vxori. Que nimirum detestāda diuisio/nō solum sacerdotum grecorū offuscauit ecclesiam/verum etiam preualente prauo vsu non modicam partem latinorum infecit/ adeo vt nonnulli quia legitimas vxores nequeunt/p eis non verentur habere etiam concubinas. Uerumtamen/qui sic ambulauit sm litteram laborans in verbo dei visus est obedire Christo / & hijs qui tenent locum ipsius. qui autem ambulauit sm spiritum visus est simplex & deuotus eligens multo amplius continere se simpliciter in sinu matris ecclesie/& seruare diligenter innocentiam suam q̄3 quasi operās aliquid magni de proprijs meritis inaniter gloriari. Dilexit autem mater Jacob a quo diligebatur & ipsa. Quia ordo ipse quiescentiū

Ge. 25.
pme ad cor. 7.
pme ad timo. 3
pme ad cor. 7.
Ge. 25.

dilectus est p̄cipue a mr̄e gratia qua plena est ecclesia Christi: eo q̄ & ipse dilexerit simplicitatem illam vnitatis de qua & dictum est in actibus apostolorū. Multitudinis auté credentium erat cor vnū & anima vna. actu. 4
Et quia scriptum est de hac vnitate. Ecce q̄3 bonum & quam iocundum ps. 132
habitare fratres in vnum. Sicut vnguentum in capite quod descendit in barbam aaron. Non immerito cōsilio matris gratie que manet vbi vnitas est actum est vt ille ordo acciperet benedictionem a domino q̄ erat per deuotionē ipsius particeps vnitatis: cuz etiam primogenita sua vendidit frater suus propter eduluz cibi ruffi. Et occasiōe predicationis Ge. 25.
non castigat corpus suum sicut de se pme ad
dicit apostolus predicans & docens cor. 9.
aliquos/& ipse reprob9 efficitur. Si quidem honorem suum qui huiusmodi est viro sobrio vendit. Quia dum accipit abunde in vsum proprium quod deserit frater suus: profecto spiritualia sua pro carnalibus cōmutat: & honoris sui gloriam ei qui sibi deserit partem suam eternaliter pme ad
vendit. Quod se timere apostolus cor. 9.
indicat cum dicit. Melius est mihi mori q̄3 vt gloriam meam quis euacuet. Nam si is qui minor est dignitate: potius est spiritalis & plenus gratia q̄3 is qui maior est potestate & honore in hac vita presenti/& tamen ille non quia sanctior/ sed quia maior est isto: vult accipere illam mercedē que de iure cederet fratri suo. Num iniustus est deus vt non reddat vnicuiq3 sm opera sua? Et qui- mat. 16
dem ille quia venatum pergit videtur amplius placere q̄3 iste esurien- Ge. 25.
ti patri. Sed tamen & huic ostenditur vnde citius placeat: quia illud incertum est: omnino tardum & rarum. Istud certum est & velox & fre-

quens nimis. Is enim qui venatur sylvestria tñ querit aialia caper: qui aût vadit ad greges/qrit domestica.
Ge. 27. Et qui est qui sylvestria querit aialia capere nisi qui pdicando ⁊ baptiçádo paganũ vel iudeũ/querit puocare ad fidẽ aut hẽticũ aut scismaticuz hoiem ad ecclesie reducere vnitatẽ? Quis vo domestica aialia? nisi qui fideles hoies cõuertit a vanitate seculi/vt seruiant mẽte ⁊ corpe vero ⁊ viuo deo? Et qdem illud bonũ valde ⁊ optabile patri. Sed q: is cui cõmissũ est mysteriũ pdicationis sicuti iaz de fine colligimus piger fuit ad reportã
mat. 25. dum lucrũ de recepto taléto: quia nimiꝛ religiosus qui minor dignitate pro studio obedientie sue/potiorez ⁊ primã accepit benedictionem. Sicut enim religiosus cui cõmittit qd maiꝰ est/de reddẽda rõne cõmissi cura puigil inardescit maiori preceteris cõseruis suis est honore cõdignus. Ita si minus q̃ res exigit festinat ad explẽdũ mãdatũ dignũ ⁊ iustũ est/apd eũ qui diligit studiosos. Ut ille ei preferat in bñdictione qui in minori lz cõmisso fidelis ⁊ vigilans repit. Nã ⁊ illud satis ad ipsos ordines ptinet
Genes. 25.27. dignoscitur/q Esau hõ pilosus erat Jacob lenis qui tñ/ne lenis appareret in cõspectu patris/pelliculis edorũ mater manus ipsius ⁊ colli nuda protexit. Fuit enim ordo ille clericorum in natione grecoꝛ quasi nãliter pilosus/q: cõpatiens carnalibꝰ filijs ⁊ ppings sollicitudine plenus. Sane monachoꝛ ordo nõ qdem de oibꝰ dico/sed de quibus vere monachi sunt qui curã suorum deserunt oiaq; simt propter deum lenis est. Sed tñ ne lenis appareat quasi negligens aut cõtemnens aliorum salutem pelliculis edorum qui mactant munitur dum eni curat peccatores hoies occidere in carne vt viuant deo factus iuxta apostolũ infirmis infirmus recipiẽs in semetipso curam infirmi fratris vt saluus fiat: multo melius assumens i se qd nõ sibi administrat nã/sed mater gratia corã omnipotẽti deo/alienis pelliculis pilosus appet q̃ si naturaliter cõpatiat ppings. Quia ⁊ illud etsi nõ sit in habitu nisi cũ excedi tur modus tñ ⁊ iudeis ⁊ gẽtibus nã le est istud in solis illis inuenitur qbꝰ vt haberi queat sola dei charitas q̃ mater est virtutũ inspirat. Cap. 48m. p̃ad corin. 9.

ET notãdũ/q Esau in principio laudabilis fuit: sed in fine Jacob. Quia ordo ipse clericoꝛ qui modo exigẽtibꝰ culpis tardus est ad oẽ bonũ/in principio in suo genere clarus fuit. Monachoꝛ vo qui in principio quasi tepẽs ⁊ in oculis fraternis est visus vt i fine despicabilis ⁊ abiectus magis clareat ⁊ calescat ex illius bonitate spiritus sperãdũ est qui diligit spiritales ⁊ quẽ optet opari opera sua in ordine isto nouissimo/sicut in duobus pcedentibus operati sunt sua/pater ⁊ filius. Operati sunt sua dixi non qd absit a corde fideliũ diuisionez maiestatis/sz sicut sepe dixi ppꝛietate mysterij. Quod autẽ non videbat Isaac caligans oculis pre senectute/⁊ putans se bñdicere Esau bñdixit iacob Ge. 27. ad eos qui bñdixit aliqbus vice christi ⁊ ignorauit occulta dei ꝯsilia referendũ est. Etenim imprecãtes ꝓspa eis/quos presentes esse putant/plerunq; non eis bñdicunt qui p̃sentes sunt carne ⁊ non spiritu. Quia nõ spdatur bñdictio ei quem mater gratia ad benedictionẽ iuitat. Nã si solam in hoibus attendimus corporalem pressurã qd aliud eẽ dicimus p̃surã corporis nisi quandam imaginem Esau existentis coram Isaac qñ bñdicebat Jacob filio suo? Siqdez oculis mentis eius/species Esau p̃sens erat/

erat/ſpecies v̂o Jacob quaſi qui eét
Ge. 27. alibi abſens ⁊ tamé iveritate abſens
erat Eſau/preſens erat Jacob. Re-
uerſus eſt aũt Eſau a venatione/ſed
p̃s. 58. veſpere. Cõuertentur inq̃t ad veſpe
ram ⁊ famé patient/vt canes: ⁊ cir-
cuibunt ciuitaté. Ipſi diſpgentur ad
mãducãdum. Si v̂o non fuerint ſa-
turati ⁊ murmurabunt. Ego auté cã
tabo fortitudiné tuaz ⁊ exaltabo ma
ne miſericordiã tuã: hoc teſtimoniuz
de illis dictum eſt qui pro cibo tẽpo-
rali vendunt p̃mogenita ſua. Ad ve-
ſpex enim reuertũtur ⁊ cõuertuntur
q2 circa finem intelligent ſe eſſe dece
ptos ⁊ ſaltez ſero cõuerſi ſerotinã ac
Jo. 21. cipient bñdictioné. Siq̃dem ⁊ Pe-
trus ipſe deſignat eũdé ordinem: au
diens q2 dominus erat p̃ſens tunica
ſuccinxit ſe/erat enim nudus ⁊ miſit
ſe in mare. Et ipſe q̃dem ſic. Eſau ãt
mala. 1. odio habuit Jacob ꝓpter dataz illi a
Ge. 27. domino bñdictionem: vnde ⁊ com-
pulſus eſt Jacob monente matre fu-
gere in aram/nõ ſolũ aũt/ſed ⁊ pro-
pter filias Laban vt acciperet inde
ſibi vxoré. Sed ⁊ ordo q̃eſcentiũ qui
a principio claruit apud grecos pro-
pter iuidiã eox qui ambulant ſꝫ car-
nem. Maxime q2 ſacerdotes greco
rum noluerunt ſicut latini cõtinẽter
viuere: ſed acceperunt ſibi in vxores
filias iſmaelis qui natus eſt ſꝫ carné
⁊ preter alias quas a p̃icipio habue
runt fugit ab eis quaſi nudus ⁊ in-
ops ⁊ intrauit italiã in qua ⁊ requie-
uit quaſi nocte vna pauloante tem-
pus ſanctiſſimi viri Bñdicti. Uidit
aũt nocte illa quaſi in ſomnis ſcalaz
Ge. 28. a terra vſq3 ad celũ per quã aſcẽſu-
ri eſſent humiles corde: ipſa eſt regu
la monachoruz ſancti bñdicti in qua
gradus ipſius ſcale notati ſunt vt ap
pareret q̄ in tpe ipſius venerabile il
lud Jacob myſteriũ cõſũmationé ac
ciperet. Erexit auté Jacob lapidem
in titulũ fundens oleuz deſup. Quia
ſpiritus ſanctus qui op̃atur ſp̃alius
in ordine monachox ſicut fili⁹ in or-
dine clericorum ⁊ pater in ordine cõ
iugatoruz. Nõ vt ſupra dixi ⁊ ſepe di
xi operum diuiſione ſed proprietate
myſterij ipſum bñdictum huius ſan-
cte regule iſtitutoré erexit re vera in
titulum ⁊ in ſignũ vngens illuz oleo
ſancto ſuo de quo vnctus eſt Chri-
ſtus ⁊ ſancti apoſtoli. Ut eſſent ex eo Lu. 4.
tẽpore pater ⁊ dux inumerabiliũ mo Jſa. 61.
nachorum ⁊ eſſet ꝯgregatio eius do Actu. 2.
mus dei ⁊ regula ei⁹ porta celi/eo q̄ 2ª ad co
per eãdem portam multe caterue ho rin. 1.
minũ rapiant ad deum. Uex ⁊ ſi lo-
cus ſanctus in quo talia ⁊tam digna
vidit ſanctus Jacob/noluit tñ morã
facere in eodem loco: ſed abijt in arã
accepturus ibi vt iam diximus inde
vxores de filiabus laban fratris ma
tris ſue. Quia ordo monaſticus qui
tẽpore gotice p̃ſecutionis veluti ſub
vna nocte mãſit in italia faciẽte eo q Uide i
facit oia ſ̃m cõſiliuz volũtatis ſue in chro. ar
beato Mauro diſcipulo ſancti viri ⁊ chiep̃i
ſocijs ſuis repente iuentus eſt in par florẽti.
tibus gallie vbi erant quaſi fratres
Rebecce reuerendi ſcilicet ſatis ep̃i
qui ſingulari quodã priuilegio iun-
cti ſp̃ fuerunt fide ſancte romane ec-
cleſie/habẽtes apud ſe quaſi duas fi
lias Liaz videlicet ⁊ Rachelé aptas
quidem matrimonio/ſed ſine viro ⁊
ſine liberis tamen. Erant eni ibi mľ-
te fideles anime apte ſatis ad ꝓcrea-
tionez filiox/deuote q̃3 nimis ad ſua
uitatem amoris dei/ſed non erant q̃
ad doctrinam vite religioſe qui eas
verbi ſemine fecũdaret/quouſq3 cuz
diſcipulis ſancti viri ordo monaſti-
cus p̃ueniret illuc. Abijt ergo idé or-
do ⁊ intrauit quaſi domum Laban ⁊
manſit ibi vſq3 ad p̃ſens. Reuerſus
quandoq3 ad ꝓgẽitores ſuos cuz tur
ba filiox quos ibi ſollenniter acquiſi

uit. Et quidem spiritualiũ viroꝝ vo-
ta semper sunt ad Rachelé: sed tamé
deuoti epi qui designantur in laban/
pretulerunt Liam: scientes ꝙ ꝛ si il-
la felicior/ hec tamen pro tépore in
Ge.29. multis vtilior repitur. Siquidem ꝛ
dominus aperuit vuluaꝫ Lie/ quate-
nus ꝛ prius ꝛ phares q̃ꝫ ꝫaraꝫ filios
parturiret/ quandoqdem non dicam
in multitudine monachoꝝ: verũetiá
in diuersitatem ordinũ qui orti sunt
ibi venerádum illud mysterium Lie
cõsũmatuꝫ apparet. Neqꝫ enim qes
Rachelis ꝛ nõ potius labor Lie tot
multitudines monachoruꝫ viris spi
Ge.29. ritalibꝰ parturiuit. Nimiꝝ qꝛ vt tot
ꝛ talia/ de viuis vt ita dicam lapidi-
bus fundarétur cenobia doctrina cũ
opere fuit in causa. Et bene noctur-
no tempore ipso ignoráte iposita est
Lia Jacob/ qui iaꝫ expleuerat in ser
uitute pro Rachel continuos septeꝫ
annos. Nimiꝝ qꝛ a pricipio viri spi-
rituales intuitu contemplatiue vite
multos sustinuerũt labores expectá
tes tempus pacis ꝛ gratie in quo re-
quiesceret cor eoꝝ. Et tamen consi-
lio diuino actum est/ vt operatiõe tri-
bulationis ꝛ pacis que sibi in hac vi
ta alternatim succedunt tempus du-
plicaretur laboris/ quatenus ꝛ eis ꝑ
merito fertilis laboris/ terra vt ita di
xeriꝫ daretur fecũda: ꝛ pro gratia cõ
templatiue vite sibi exhibita: vel ex
parte debitum restauraret laboris.
Quatenus ꝛ illud esse intelligamus
diuini muneris quod pro labore/ ꝛ il
lud multorũ vtilitatis/ qđ nos ꝛ post
tátam illam libertatem debitores ser
uitutis/ pro lucris agnoscimus ani-
marum. Neqꝫ enim sic cõcedit alicui
speciali prelato suauitas vite cõtem-
platiue/ ꝛ societas contemplantis ec
clesie vt absoluatur propter hoc de-
bito seruitutis. qꝛ etsi ipse diligit qđ
suaue est nihilominus tamen simpli-
ces ꝛ idiote quod suum est exigunt
a pastore.

Cap. 49m.

IGitur qui pastor est in ordi-
ne monachorum ꝛ capacibus
discipulis / tenetur infundere
verba vite: vt pars ipsa mona-
chorum reputata in Lia pariat do-
ctrina filios ad seruitium dei: ꝛ as-
perantibus ad amorem superne pa-
trie / quanta sit illius regni suaui-
tas verbis anagogicis: hoc ve sepe
ꝛ sepius intimare. Et illis qui qua-
si ꝫelpha ꝛ Bala seu iam valentibus Ge.30.
in doctrina/ seu suspirátibus ad amo
reꝫ patrie felicibus studijs appropin
quant verbis ꝛ opibus téperare do-
ctrinaꝫ. Et hijs qui sunt simplices ꝛ
idiote verbis aptis ꝛ simplicibus nu
dá ostendere veritaté. Qui videlicet
docédi modus tũc recte singulis sua
quiqꝫ distribuit. Si his qui designati
in ouibus loqmur id qđ iuenimus in
libris. Si his qui designati sunt i lia
proponimus typicũ itellectũ. Si his In ꝫel
qui designantur in ꝫelpha ꝛ in Bala pha ba-
hystoricũ ꝛ moralem. Qui vͦo in Ra la Rac.
chel anagogicum/ vt vnaqueqꝫ pars sensus
proficiat pro modulo suo ꝛ procre- diuer-
ent simul oés gregé ꝛ populum spiri sos si-
tualé. Uerũ hec hactenus ꝛ vsqꝫ ad gnare
presens/ non enim defuerunt qui sic
docerent. Sed neqꝫ qui taliter doce-
rent a qbus ꝓpagati sunt multi filij/
tam videlicet de lia q̃ꝫ đ ꝫelpha ꝛ ba
la/ sola huc vsqꝫ Rachel in sterilitate
manente. Unus est enim Jacob sed
plures filij: qꝛ vnus est ordo mõasti-
cus. Sed plures spirituales ordines
monachorũ. ¶ Porro Rachel que Ge.30.
era t sterilis sexto anno concepit / sic
ꝛ mater domini sexto mése. Quia ec
ce iam appropinquat sextum tépus
ecclesie. Ut nascatur ordo vnus spi- Da.11.
ritalis:

ritalis: de quo dicit in Daniele/po-
pulus autem sciens dominum deum
Dan. 7 suũ obtinebit ꝛ faciet. Et i alia visio
ne ipsius regnũ inqꝛ ꝛ potestas ꝛ ma
gnitudo regni que est subter omne
celũ dabit populo sanctoꝝ altissimi.
verũ hoc i generali itellectu. In vno
aũt specialiter quẽ hacten⁹ ꝓsecuti su
Ge. 30. mus: puto iam alicubi natum ioseph
31. ꝛ tẽpus iaȝ instare Jacob/vt cupiat
reuerti ad patriam: veꝝ tñ ꝛ si voluit
non obtinuit vsqȝ adhuc: quia ꝛ Ja
cob passus est moꝛam pꝛopter gre-
ges Laban manens apud illum sex
annis in custodia gregum: ꝛ oꝛdo
monasticus stetit in occidentis par
tibus annis multis pꝛo multoꝛum
salute. Maxime ex eo tempoꝛe/quo
oꝛdo Cistertij: conualuit in turba
monachoꝛum ꝛ conuersoꝛum. Eli-
gens sibi abiecta queqȝ ꝛ que mi-
nus offenderet oculos filioꝛum La
ban. Et tamen deus iustus auxit
Ge. 30. vehementer Jacob de substantia la
31. ban: reddens vnicuiqȝ ꝓpꝛiam mer-
pme ad cedem ẜm suum laboꝛem etiam in
coꝛin. 3 hac vita. Deniqȝ ꝛ in romana syno-
do que habita est sub Papa Ale-
xandro: audita sunt verba filioꝛuȝ
Laban murmurantium coꝛam eo-
dem papa ꝛ dicentium abstulit oꝛ-
do cistertij omnem substantiam pa
tris nisi ꝛ murmurant super hoc:
vsqȝ in pꝛesentẽ diem. Dolent eniȝ
valde seculares clerici amantes mũ
dum cum vident attenuari reddi-
tus clericoꝛum grandescere mona-
choꝛum / putantes esse sui iuris qc-
quid illis pꝛouenit de terrena sub-
stantia: videntes ꝙ multi offerant
seipsos ꝛ sua. Uidentes ꝙ ad spe-
ciem virgarũ cõcipiant fideles ani-
me ꝛ pariant dissimiles a se ipsis:
dissimiles inqȝ a seipsis: quare dis-
similes? Omnis enim mater si bo-
na est cupit gignere melioꝛem se.

Etenim cum vident aliquos pꝛo-
bos viros solent instruere pꝛopꝛi-
os natos dicentes. Quare vos o fi
lij non estis sicut illi ꝛ illi. Sic sic
ex eo tempoꝛe quo inualuit oꝛdo mo-
nasticus in partib⁹ occidentis/qua-
si quedam virge statute sunt in ca- itellect⁹
nalibus: vt viderentur ab ouibus mystic⁹
euntibus ad potum: quia in conuen de ṽgis
tibus pioꝛum monachoꝛum / statu- positis
ti sunt a spiritu sancto viri spirita- in cana
les qui erant in exemplum. Qua- libus.
tenus in eoꝛum aspectu delectaren
tur anime fideles ꝛ concipientes a
senioꝛibus suis parerent filios spi-
rituales. Que videlicet virge ex Ge. 30.
parte decoꝛticate sunt non ex toto:
quia sic contemperatam esse placuit
vitam monasticam vt aliquid re-
linqueretur in ea quod esset ẜm ho-
minẽ: ꝛ aliqd auferet ꝗtenus cedens
inter vtranqȝ vitam actiuam: scilicet
ꝛ contemplatiuam vtrunqȝ charita-
tis pꝛeceptum deuote ꝛ fideliter ad-
impleret. Igitur etsi magna sepa-
ratio facta est inter gregem Laban
ꝛ greges Jacob: hoc est inter fide-
les ꝛ infideles qui sunt in seculo ꝛ
conuersos a seculi vanitate ad ser-
uitium dei: interposito videlicet spa
tio trium dierum. Idest opere ma- Ge. 30.
nuum oꝛatione ꝛ lectione. Dies eniȝ
sunt ista exercitia cum fiunt intuitu
diuine misericoꝛdie: remunerationis
nihilominus tamen cum fideles ho
mines appꝛopinquant monasterys
haurire aquam spiritualem que lon
ge est a seculo isto ꝛ vident viros ꝑ-
fectos stantes in rectitudine veri-
tatis illoꝛum magis vitam commen
dant / contemnunt suam: loquen-
tes adinuicem ꝛ admirantes con-
uersationem illoꝛum. Sicqȝ fit: vt
plerunqȝ audientes deuoti pueri ꝛ
simplices quiqȝ/accẽdant ad amoꝛẽ
superne patrie ꝛ ꝗrant fieri similes

eorꝝ anhelantes id qđ audiunt ⁊ elõgantes se ab opibus que in seculo vident hec sicut audiuimus sic ⁊ vidimus. Et bñ ea que erant primi tpis facta sũt Jacob. Quia illi soli digni sunt transire ad ptem feliciorẽ/hoc ẽ illius ordinis quẽ designat Jacob: q nescientes pati morã in obseruationẽ mandatorꝝ dei ⁊ surgere mane diluculo ad opus dei sustinẽtes diutinã tentatiõis pugnã ⁊ expectãtes retributionẽ illã quaꝫ demõstrat Apl's cũ dicit vnusquisqꝫ ppriã mercedem accipiet ₰m suũ laborẽ. Quo contra serotina ⁊ extrema queqꝫ facta sunt laban. Quia diuisis spũalibus ⁊ pfectis ab iperfectis hij q spũales sunt seruituri deo trãseũt ad monasteria. Qui aũt differunt de die in diẽ vt cõuertãtur ad vesperã: ⁊ qui timent vt ita dixerim facere bonũ ne incurrãt malũ remanẽt sub cura sacerdotum exhibẽtes eis lac ⁊ lanã decimarum suaꝝ. Et hec qdẽ ita.

ꝑme ad corin. 3

Ge. 30.

Cap. 50m.

IAcob aũt vbi audiuit murmur filiorꝝ laban colloquentiũ adinuiceꝫ ac dicentiũ. Tulit Jacob oia que fuerũt p̃ris nostri ⁊ de illi9 facultate ditatus factus est iclytus tollens vxores suas ⁊ liberos ⁊ qcquid possederat ẽt aram furtim arripuit iter ⁊ cepit reuerti ad patriam suã maxime qꝛ hoc ipm p̃ceperat illi angel9 dñi q apparuerat ei. Sed ⁊ viri spũales qui p̃sunt hijs diebus collegijs mõachorꝝ. Et magis debẽt cogitare qual'r cũ suis oibus reuertantur ad suos/quo magis vidẽt nõnullos clericorꝝ inuidere sibi sup psperitate donorꝝ dei imitãtes patrẽ suum sanctũ benedictum qui declinãs a facie sacerdotis neq̃qꝫ abijt ad mõtẽ vt diabolus q sponte ei inferebat pugnã occasiõe victorie ministraret iuitus: quasi eniꝫ ad parentes nostros

Ge. 31.

In lib9 dialogorum bti Gregorij.

reuertimur vt eis iũgamur cũ de illius antiqui populi cogitamus salutẽ. De quo pcesserunt pphete ⁊ apostoli qui nos in fide genuerunt. Sed quare hoc magis modo q̃ꝫ tpib9 retroactis. Quia cum intrauerit vt ait apostolus plenitudo gentium tunc ois irsael saluus fiet. vt aũt eo tẽpore quo ceperunt intrare gentes cecitas ex pte cõtingit in israel ⁊ delictũ incredulitatis eorꝝ factũ est quodam mõ salus gentiũ. Ita cecitas que cõtigit nũc ex pte in populo gẽtili illi9 hactenus ceci populi p̃ostendit salutem. Quid enim? Nunqd nõ ⁊ agricola alternat agros cũ fessa ex diutino labore terra: pro tritico ferre incipit tribulos ⁊ spinas. Igitur cum vident viri spũales recedere donũ dei a filijs laban/qui deberent esse p tpe magistri intelligunt appropinquare tp̃s qđ p̃dixit apostolus de cõuersione israel maxime qꝛ hoc p̃cepit angelus dñi: qꝛ suggerit ⁊ iubet spũs dñi Jesu. Et idcirco mentis gressib9 trahunt ad eos/dum illorꝝ ⁊ cupiunt ⁊ credunt se posse ipetrare salutẽ. Sed ⁊ clam nequaq̃ꝫ palam arripiunt iter qꝛ nolũt carnales sacerdotes: vt aliquis p̃sumat officium p̃dicationis: ⁊ accipere clauem scientie que tradita est illis non attendentes illud euãgelicum qđ dictũ est a dño ꝯtra eos. Ue vobis legis periti qui tulistis clauem scientie: ipsi nõ introistis: ⁊ eos qui introibant phibuistis. Inde est/ ꝙ laban insequit fugientem Jacob cupiens eum p̃mere seruitute. Quia plerunqꝫ qui maiores sunt dignitate p̃sumptionẽ reputant ⁊ supbiaꝫ quicquid hij qui minores sunt gradu absque illorꝝ consensu ⁊ pmissione p̃sumunt. Uerũtamẽ sermo dñi factus est ad laban: ne aliquid dure loqueretur cum Jacob. Quia dum inueniũt scriptũ in apostolo. Si iuniori reuelatum

ad ro. 11.

Luc. 11

Gen. 31

Ge. 51.

ꝑme ad cor.14. tum fuerit prior taceat/⁊ vbi spiritꝰ
dñi ibi libertas. Mox vbi pcipiunt
2ª ad corin.3. cõsiliũ dñi a celo qui nõ est ꝑm sciam
mutata snia cõquiescũt. Uex quia te
nẽt discreti epi ne alique noue doctri
ne supinducant ab illis qui significã
tur in Jacob his quos acceperũt ab
eis/quasi aceruũ lapidũ statuunt i te
stimoniũ cõtra eos. Dum eos conte
Ge.31. stant seruare pcepta ⁊ traditiões se-
nioꝝ ꝑm ꝙ scriptũ est i libro q dr de-
cretoꝝ. finit huiuscemõi pugna. Et
ecce venit nuntius qui dicat obuia-
re illi esau fratrẽ suũ cũ quadringen-
Ge.32. tis viris. Quia dũ sermo dei q egres
sus est ab hebreis qui erãt in oriẽte/
⁊ trãsiens per grecos venit ad occi-
duas ptes mundi. Rursum p viros
spũales reuertit ad populum vnde
egressus est populus grecoꝝ q cepit
a principio odisse latinos ⁊ illos pci
pue qui ambulãt ꝑm spiritũ querens
eis resistere inquãtũ poterit muniẽs
ptem suam multitudine populoꝝ/⁊
auctoritate magnaꝝ quodã eccliaꝝ
suaꝝ vꝫ hierosolymitane i q̃ a princi
pio cõuenerũt apli anthiocene alexã
drine ⁊ ꝯstãtinopolitane. Cap.51m.

Porro Jacob territꝰ occursio-
Ge.32. ne fratris diuisit suos. Quia
latinus populus cõgressus cũ
greco non confidit de multi-
tudine ⁊ de ordine rationis. In pri-
mo etenim loco statuit Jacob ancil-
las cũ filijs suis/in 2° liam cũ suis: i
Ge.33. tertio rachelez cum vnigenito suo/q
oẽs adorauerunt veniẽtẽ de cõtra
esau: vt mitigarẽt furorẽ cordis sui.
Quod ⁊ factũ est. Quod aũt sic Ja
cob diuisit filios ⁊ vxores designat
alia esse pcepta que cõueniunt carna
triplex opꝰ ꝑm differẽtiã mõachorũ. libus: alia que medijs: alia que spũa
libus. Illis enim qui aiales sunt in
monasterijs iponendũ est opus ma-
nuũ illis qui medij studiũ doctrine il
lis qui spũalibus requies contẽpla-
tionis. Sane virtus humilitatis in
oibus similiter debet esse cõis vt q̃s hũilitatis laꝰ.
forte nõ superat ordinis pulchritu-
do supet humilitas q̃ vincit oia. Et
eniꝫ cũ hoc vidisset furibũdus Esau
mitigatus est valde ⁊ voluit esse co-
mes itineris qui erat aliq̃n persecu/
tor: verum hoc a dño ⁊ a spiritu eius ꝑme ad timo.2.
cui oia possibilia ⁊ qui cupit oẽs ho-
mines saluos fieri. Siquidẽ cum au
disset Jacob de aduentu Esau ⁊ ti-
muisset nimis. Ecce apparuit Jacob Ge.32.
vir luctans cũ eo vsqꝫ mane. Qui cũ
videret ꝙ eum superare nõ posset be
nedixit ei dicẽs: nequaq̃ꝫ vocaberis
Jacob sed israel erit nomen tuum.
Luctat sane spũs .s. velut in nocte
cum spiritalibus viris ⁊ eos quodã
modo superare non põt dum nec re-
sistentibus pressuris quiescunt a vo
to suo ⁊ oratiõe fideli/sed magis ac
magis obsecrãt deũ suum/vt replea-
tur in bonis desiderium suum. Spe-
culari sibi diem dñi ⁊ videre deũ deo
rum in syon. Sic chananea illa visa mat.15.
est supasse dñm: qñ ipso dicente. Nõ
est bonuꝫ tollere panem filioꝝ ⁊ mit
tere canibus. Illa econtra respon-
dit dicens. vtiqꝫ dñe. Nam ⁊ catelli
edunt de micis que cadunt de mẽsa
dñorum suoꝝ. Igitur vir siue ange-
lus qui luctabat cum Jacob/cum vi
deret ꝙ eum superare non posset: be
nedixit ei dicẽs: nequaq̃ꝫ vocaberis
vltra Jacob: sed israel erit nomẽ tu-
um. Quia ordo monasticus qui vsqꝫ
modo sustinuit labores vt supplanta
ret filios ⁊ opera carnis. Ex eo tem
pore quo greci colligentur ad vnita-
tem ecclesie incipiet clariꝰ videre ve
ritateꝫ ⁊ robustius agere contra car
nem vt statuatur intellectus spirita/
lis quem designat Joseph. Inde est
ꝙ Jacob percussus in inguine cepit
claudicare vno pede. Quia qui ha- Ge.32.
ctenus vtebatur vtraqꝫ vita. velut ex

corpali.s.exercitio/ꝛ spiritali/ex tūc debilitato pede corporalis exercitij quo perficiuntur temporalia edificia innitentur alteri pedi quo firmātur eterna. Sane Jacob completo itine re venit ad patrem suum. Quia com pleto itinere sexti temporis sexte hu ius etatis in quo ꝛ sextum signaculū aperitur coniungetur gentilis popu
Joā.10 lus cum hebreo. ꝛ fiet vnum ouile ꝛ vnus pastor. Que vz coniunctio re cte viris spiritalibꝰ attribuenda est. quia per illorum predicationem Ju deos hactenus incredulos oportet
Ge.35. accipere verbum vite. Quod autem verno tēpore periclitata est rachel i ptu/ꝛ pre difficultate occubuit ꝛ de cessit/significat difficultatem quā pa tietur ecclesia contemplantiuz in tri bulatione antichristi: quando si fieri potest i errorem ducentur etiā electi. ¶Et quidem ꝙ creatus filius de p̄ dicatione ipsius relinquetur viuus/ ipsa autem deficiet propter imperfe ctionem suam/vt statuatur illa perfe ctio q̄ significata est in Joseph. Scri ptum quippe est. Cum autem vene
ꝑme ad cor.13. rit quod perfectum est euacuabiť qꝫ ex parte est. Et bene per Rachelē di lectam viro relictus est Joseph dile
Ge.41 46.50. ctus patri/qui dominatus est in tota terra egypti: ꝛ in domo patris sui. qꝛ ecclesia contemplantium que hacte nus claruit ꝑm partem relinqueť po pulus ille spiritalis qui erit in fine se culi de quo scriptum est in daniele ꝓ
Da.7. pheta. Regnuz aūt ꝛ ptās ꝛ magni tudo regni/q̄ ē subter oē celū deť po pulo sanctoꝝ altissimi. Cap.52m.

Uid ēt Eusebi uz cesa riēsez ꝺ tpe cir ca prici pium.

Habitatio filiorum israel in egypto fuit 430a. annoruz Circa finem autē.40. an norum: surrexit rex i egy pto qui non nouit Joseph. Et cepit habere exosos filios israel afflixitqꝫ eos vehementer/ꝛ oppressit seruitu te occidens ex eis in flumie quicqd Exo.1.
nasceret sexus masculini. Cunqꝫ ve hementer essent afflicti clamauerūt ad deū patrū suoꝝ. Et suscitauit eis Exo.2.
saluatorem qui liberaret eos. Eteni euadens vnus de multitudine illa i Exo.2.
nocentium qui demergebantur i flu mine percussit egyptum plagis ma Exo.7. 8.9.10. 11.14.
gnis ꝛ eripuit de manu egyptiorū fi lios israel ꝺ egypto. Et duxit per de Nu.14
sertum.40. annis donec videret ocu lo ad oculum terram ꝓmissionis ad Deu.1. 34.ca.
quā non est tn̄ intrare ꝓmissus sicut nec oēs qui egressi fuerāt ex egypto p̄ter caleph ꝛ Josue quoꝝ secūdus succedēs moysi itroduxit filios eoꝝ q ceciderāt i deserto i terrā ꝓmissio nis. Et sorte disit eis trā i funiclo di Deute. 34.
stributōis. Hec v̄ba si eo ordine quo collecta sunt in sūmā allegorice per Josue. 13.14. 15.16. 17.ꝛ se quentibꝰ alijs
scrutamur. Jta a tempore moysi vsqꝫ ad exordiuz tertij status tempore vtriusqꝫ testamēti miris mysterijs cō plectuntur. Ut quod ibi consūmatū fuerit ꝑm litteram non nisi in fine se culorum ostendatur in spiritu esse cō plendum. Nam quid in hoc loco in Jntellectꝰ mysticus ꝺ egypto
telligendum eē dicimus per egyptū nisi carnalem populum Judeorum. Jn quo vz populo quasi ꝑ quadrin gentos annos mansit captiuus po pulus israel: quia quasi per.40.ge nerationes fuit obnoxiꝰ populus fi delis populus quem elegit dn̄s i he reditatem sibi legiť circūcisioni ser uiens iugiter pharaoni in operibus laterum qui finguntur ex paleis ꝛ lu to. Quia opus legis quod impone bant sacerdotes filijs israel totū erat Exo.1. 5.cap.
terrenum ꝛ carnale: ꝛ ostentationis vanitate cōmixtum. Et quidem pri mus Rex honorauit Joseph: ꝛ pro Ge.41 47.
eius amore filios israel. Nouissimꝰ qui non nouit Joseph perdidit ꝛ af flixit. Quia ꝑmi sacerdotes Judeo Exo.1. 5.cap.
rū sciebant ꝛ honorabant viros dei

in

in quibus erat spiritus.s.ꝛ oẽs q am
bulabant ſm spiritum. Nouissimi q
non viderant ꝑphetas dñi/non no-
uerant ꝑdicare gratiam libertatis:sꝫ
tm̃ circuncisionẽ ꝛ legẽ:ignorãtes il
lud quod dicit petrus in actib⁹ apo-
actu.15 stolorum. Nolite iponere iugum su-
per ceruicẽ discipuloꝝ:qḋ neqꝫ pr̄es
nostri neqꝫ nos portare potuim⁹: sꝫ
ꝑ grãm dñi nostri Jesu Christi credi
mus saluari quẽadmodũ ꝛ illi. Uide
bant hoc filij israel filij videntes ve-
ritatẽ ingemiscebãt qꝛ spũs dñi do-
cebat eos intelligere/maxime: quia
scriptũ reperiebant in ꝑphetis non
ps.50. esse placita deo holocaustomata: sed
ad ro.2 spm̃ ꝯtribulatũ:nec circũcisionẽ car-
Exo.2. nis sꝫ sp̃s. Clamauerũt itaqꝫ ad dñz
Exo.1. potius gemitu cordis q̃ꝫ voce:ꝛ mi-
sit reuera eis saluatorẽ ꝛ ꝓpugnato-
rẽ q liberaret eos. Et.n.ille pharao il
le vltim⁹ dico ꝙ qcq̃d erat sexus ma-
sculini demergebat i flumie. Quod
aũt sex⁹ feminini ꝑcipiebat ſuari:qꝛ
sacerdotes Judeoꝝ quos oportebat
esse reges aiaꝝ. Eos q ꝑsumebãt de
grã ꝯdẽnabãt ꝑ legẽ moysi carnalit̃
intellectã. Qui aũt ambulabant ſm
carnẽ viuebant. Quia ꝛ rex q eo tꝑe
regnabat in eis nõ erat dissimilis in
malitia vt ſm negtiã sacerdotij dis-
exo.1.2 põit ꝛ regnũ. Eteni vt Rex egypti
iussit necari pueros in flumine: ꝛ tñ
vnus q erat illũ populũ saluatur⁹ sal
Mat.2 uatus est in fiscella ita ꝛ herodes ius
sit ꝑimi innocẽtes: ꝛ tñ q saluaturus
Exo.2. erat populũ a ꝑctis euasit. Fugit eni
mat.2. moyses fugit ꝛ Christus. Reuersus
Exo.4 est moyses. Reuersus est ꝛ Christ⁹.
Mat.2 Et lꝫ dissimiliter vterqꝫ tñ pugnauit
Exo.7. triũphauit ꝛ vicit. ꝑcussit eni moyses
8.9.10. plagis validis egyptũ. ꝑcussit ꝛ dei
12.cap. filius in spũ iudeã sicut ipsemet dicit
Joã.9. in euãgelio. Jn hunc mundũ i iudi-
ciũ veni: vt q non vident videãt ꝛ q
vident ceci fiant. Fecit eniꝫ ipsemet

signa magna in Judea longe mira-
biliora q̃ꝫ fecerat moyses in egypto.
Sed duriora lapidibus corda sacer Cõcor-
dotũ scindi ad pniam noluerunt: vt dia chri
qḋ ꝑcessit ad litterã in pharaone in ꝛ moy.
eis in spũ appeat cõpletum. Nẽpe ꝛ Aarõ ꝛ
ꝑ aaron sũmo põtifice ꝯstitut⁹ a dño Petri.
petrus princeps aploꝝ: ꝛ sũm⁹ sacer egypti:
dos vt suppleret ea que deessent mi ꝛ iudee
raculoꝝ Christi: ꝛ ꝑcuteret ipse quo
qꝫ nouã egyptũ nouo generꝫ ꝑcussio-
nis non lr̃a sed spũ. Siquidẽ ꝛ rane
egresse sunt de flumine: secte.s.here-
ticoꝝ: ꝛ brucus ꝛ locuste subuenerũt
in eadeꝫ terra gentes.s.aliene que ꝛ
deuorarent bona terre. Et tenebre
ignorãtie oꝑuerunt oculos eoruꝫ vt
non agnoscerẽt verã luceꝫ que orta
erat de virgine inter eos ꝛ sacerdo-
tes eoꝝ qui quasi quidã riuuli egypti
solebãt irrigare prata cordiũ sequen
tes in verbis legis sensum carnis: ꝛ
sanguinis facti homicide versi sunt
in cruorẽ. haud dubiũ ꝙ occasiõe eo
rum qui non predicabant litterã sed
spiritum: littera eniꝫ occidit spiritus 2e ad co
aũt viuificat. Cap.53m. rin.3.

POst hec ꝛ alia que acciderũt
superuenit dies parasceue in
qua moriens Christus occi-
dit primogenitos egyptiorũ.
Nimirum quia corruit simul cuꝫ eo ad ro.6
regnum carnis ꝛ destructuꝫ fuit cor
pus peccati vt vltra non seruiamus
peccato. Usqꝫ ad diem illum hij qui
erant primogeniti in illo populo qḋ
generale est dico non speciale princi
pari consueuerant in fratribus suis
vendicantes sibi honores primoge-
nitorum ſm legeꝫ. Jta vt ipse quoqꝫ
Christus adduct⁹ esset a parentibus
vt sisteretur domino. Sicut inqt scri-
ptũ est in lege dñi qꝛ oẽ masculinum Luc.2.
adaperiens vuluã sanctũ dño voca exo.34
bit: ꝑseuerauit ꝗ lex q̃si annis q̃drin
gẽtis. Jn qb⁹ designate sũt gn̄ones

matt. 1. quasi quadraginta hoc est ab Abraā
vsqȝ ad Christũ vsqȝ.s.ad diem pas-
sionis eius. In quo ob similitudinez
carnis peccati cōpletum est in morte
Christi quod p̃signatũ fuerat i hedo
Exo.12 quem imolare cōsueuerat in die illo
ad vesperum omnis multitudo filio
rũ israel:occisus ē ergo hedus & cor
ruerũt pariter primogenita egyptio-
iudi. 16 rum ẜm ꝙ in morte Sansonis & eo-
rum qui erant in palatio designatuȝ
est.Sanctificauit autē dñs sibi in die
illa/primogenita filiorum israel quo
Apo. 1. rum primus est ipse Christus qui est
Joá.3. primogenit⁹ mortuoꝝ:& eoꝝ qui re-
nati sunt ex aq̃ &spiritu sancto. Neqȝ
enim sancti apostoli/qꝛ primi fuerũt
ẜm natiuitatem carnis/sed qꝛ primi
prie pe- fuerunt in fide Christi cōsecuti sunt
tri.2.c. regale sacerdotium/& primā inter ce
teros dignitatem ad cōplēdum illud
ps. 44 quod per psalmistam dicitur/pro pa
mat. 27 tribus tuis nati sunt tibi filij consti-
mar.15. tues eos principes sup oēm terram.
Luc. 23 Quia v̊o transiens dñs ex hoc mun
mat.28. do ad patrem/signis euidētib⁹ & ma
mar. 16 nifestis/edomuit duritiam iudeoruȝ
Luc.2. videlicet terremotu qui fact⁹ est ipo
Actu.2. moriente vel resurgente:solis obscu
ratione & angelorum apparitione:re
surrectionis ipsius & alioꝝ glorifica
tione: ascensionis eius in celũ & effu
sionis spiritus sancti : nec non & si-
gnoꝝ que fecerunt apostoli in noie
eius/admiratione cōpulsi sunt vel in
Actu.5. uiti deferre deo viuēti & dimittere po
pulũ domini absolutũ vt sacrificaret
re vera domino in deserto:hoc est in
populo gētili qui erat derelictus &de
Isa. 41 quo scriptũ est in Isaia pp̄heta : po-
nam desertum in stagna aquaꝝ & ter
ram inuiā in exitus aquaꝝ . Intātũ
enim molliti sunt corde & humiliati/
vt pspecto miraculo effusionis spiri-
Actu.2. tus sancti cōuerterenť ex eodē popu
lo vsqȝ ad aias tria millia. Et qñ cu-
ratus est a p̊ claudus augereť nume
rus credentiũ/vsqȝ ad.5.millia:verũ
hoc ad horā& ad momẽtũ. Eteni post Actu.4
dies aliq̃t idurauerũt iteꝝ corda sua
& persecuti sunt ecclesiā dei/que ibat
gressibus mētis sue sacrificare vt iaȝ
dixi domino in deẜto:deniqȝ lapida-
uerunt Stephanũ. Occiderũt Jaco Actu. 7
buȝ gladio:psecuti sunt fideles de ci 12. 14.
uitate in ciuitatē querentes reduce- 17.22.23
re illos ad seruitutem legis& impedi & seq̃n-
re gressus p̄dicationis eorum in gen tibus.
tibus:vnde actũ est:vt mota contra
eos maiestate diuina apiretur mare
exercit⁹ romanoꝝ & deglutiret eos.
i fidelibus autē ꝓ muris a dextris &
a sinistris ita vt Paulus quoqȝ vin-
ctus a iudeis ne traderetur eis iudi-
cādus Cesarē appellaret. Et iudei q Actu.25
dem pro sceleribus suis traditi sunt p titũ &
romanis:fideles aũt querētes ire ad vespasi
terram ꝓmissionis veluti per annos anum
quadraginta dilectionis sue dāna p-
pessi sunt:& nec dum peruenerunt ẜȝ
cursum tēporis ad illā regem. Ut eni Uiꝺ eu
quadringenti anni qbus mansit isra sebium
el in egypto significat tēpus legis & cesari.ꝺ
circũcisionis qꝺ diuturnum fuit. Ita tpe cir-
quadraginta annis qbus ideȝ popu ca p̄nci
lus moratus est in deserto significāt pium.
breue tempus plenitudinis gentium nũe.14
hoc est quadraginta generationes q̈
rum nunc vltima presens hanc iure
timēdũ est valde hijs qui audiunt &
non credunt ne cōpleať in illis illud
psalmi 94[i].quod ne quis excuseť de
ignorantia quotidie in ecclesia cāta-
tur: hodie si vocē eius audieritis no
lite obdurare corda v̄ra. Ut āt huius
tp̄is qꝺ cognominať hodie tp̄s illud
qꝺ ambulauit ppl's israel p ꝺsertũ ty
pum gessisse mōstrareť/adiecit & ait:
sicut in exacerbatione ẜm diē tenta-
tionis in deserto vbi tentauerunt me
p̄res vestri tētauerũt & viderunt opa
mea. Tale est enim ac si diceret. No-
lite

lite obdurar̃ corda vestra sicut illi: ne
forte ꝯtingat vobis aliqd aduersi sic
illis ⁊ ꝓsternamini in deserto pp icre
dulitatem vestram. Et ne vobis sine
fine putetis licere abuti misericordia
eius/terminus vobis posit⁹ est qui⁹ p
iob.14 teriri non poterit. Et qs est ille? Js q
designatus est in anno quadragesi
mo egressionis filioꝝ israel de egy
pto: hoc est in gñatione q̃dragesima
ab incarnatione dñi que presens est.
nūe.14 Post quā cōsumptis cadauerib⁹ pa
truz/noua ꝓgenies filioꝝ itroibit in
terrā fluentē la c ⁊ mel ⁊ forte diuide
Deu.6. tur ei in funiculo terras distributio
Jos.13. nis interposita tñ quasi trāsitū iorda
⁊ seque nis tribulatione q̃dragesime pꝛie ge
tibus. neration is. Jn qua ⁊ cōsūmādū my
sterium passionis in eis in qbus com
plenda sunt ea que desunt passionuz
christi. Ue aūt illis qbus quadragin
ta annis offensus fuit dñs: ⁊ inuenti
sunt semp in erroribus suis. ꝓpř qd
Jurauit dñs in ira sua ꝙ non itrarēt
in regez eius. Audite hoc auari: audi
ad phi te supbi: audite icestuosi ⁊ pigri ⁊ piu
li.3. ri/⁊ illi quoꝝ deus vēter est ⁊ glia in
ꝯfusione eoꝝ q terrena sapiunt. Audi
te inq̃ vocē dñi filij scelerati ⁊ nolite
mollire corda vr̃a ne forte audiatis
aurib⁹ ⁊ videatis oculis ⁊ corde itel
ligatis ⁊ ꝯuertamini ⁊ sanet vos dñs
deus vester. Quotqt aūt timetis deū
expgiscimini ⁊ laudate/surgite de so
no ⁊ leuate capita vr̃a qꝛ ecce appro
Lu.21. pinqt redēptio vr̃a. Eteni vt ait apo
ad heb. stolus: Relinquetur sabbatismus po
4.c. pulo dei ⁊ opz dari fidelibus pacem
⁊ regnum pacis subactis vniuersis
aduersarijs regno chr̃i ⁊ qescēte fra
a plys ad ꝯsūmationē seculi. Ca.54.

REpetēda sunt verba supra
scripta vt ad 2m itellectum
transferri queant ⁊ osten
dar̃ adhuc aptius i eisdez
ps.7. verbis ꝙ nisi ꝯuersi fuerint hoies ab
iniqtatibus suis gladiū suū vibrabit
cōtra filios egypti dñs arcū suū tetē
dit ⁊ parauit illū: ⁊ in eo parauit va
sa mortis sagittas suas ardētibus ef
fecit: Patriarche filij Jacob signifi Ge.49
cant eos qui crediderunt ex circūci
sione ⁊ erāt emulatores legis Moy
si que pfert priogenitos iunioribus
suis: Joseph illos paucos spūales q
cōtenētes sensum lr̃e adherebāt spūi
in quo ⁊ velut in somnis viderūt cō
silia sūmi dei: ⁊ ꝙ essent primi nouis
simi ⁊ nouissimi primi. Uēdiderūt āt Ge.37.
miseri ipsi Joseph hismaelitis nō q
dem illum hr̃e volētib⁹ sed ducturis.
Quia ꝓdiderūt arcanū fidei scribis
⁊ legis peritis spūalē. Uidelicet itel
lectū ad hoc vt excluderent eū/⁊ eos
qui ambulabant fm nomē a finibus
suis pro eo. s. ꝙ tā credētib⁹ iudeis q̃z
nō credētib⁹ in Christū inimicari vi
derer̃: ꝓmittebāt eni paruulis domi
niū: Seniorib⁹ subiectionē: ad hoc vt
essent primi. Hac pro cā iuidebāt fra
tres sui Joseph: ⁊ hij qui crediderāt
ex circūcisione ambulantib⁹ fz spūz.
Exuerūt quoq3 frēs Joseph/tunica Ge.37.
talari ⁊ polimita: ⁊ proiecerunt in ci
sternam veterē: qꝛ q̃ztū in eis erat co
nabanr̃ exuere eos qui ambulabant Actu.4
fm spm̃ virtute qua induti erant ex al
to ⁊ tradere illos in custodia synago
ge vt nō liceret eis pdicare verbum
dei/nec loqinter frēs spūalia verba.
Deinde manducātes panē inmutaue Ge.37.
runt cōsiliū/vt eductū de carcere vē
derēt hismaelitis: qꝛ vbi legebāt scri
pturas ⁊ ineniebant ibi multa q̃ fa Actu.4
ciebant pro eis/iudicabant qdē eos
absoluēdos esse a custodia/vt tñ ex
tiguerer̃ eis spūs qui loqbar̃: sz tñ eo
mō nō liceret eis pdicare iter iudeos
discensionē a Moyse sed ambularēt
⁊ ipsi fm pcepta senioꝝ/quoꝝ ipsi in Ge.37.
oibus traditiones seruabant. Jgitur
ne Joseph dñaret fratrū suoꝝ/ab eis

dez fřib⁹ vėdit⁹ ė in seruū. Et ne for
te spiritalis intellect⁹ qui reuelatus
est Paulo ⁊ ceteris discipulis/verita
tis obtineret dñium in eis qui credi-
derāt ex circūcisione maxie qui erāt
ex heresi phariseoꝝ eis facientib⁹ vel
2ᵃad corin.11. accusantibus iuxta illud ipsius pauli
dicētis: ꝑiculis in falsis fratrib⁹. ⁊ in
ad ga.2 alio loco ꝓpter itroductos falsos fra
tres qui venerunt explorare liberta-
tem nostrā traditus est ipse Paulus
Actu.21 ⁊ spiritus qui loquebatᷣ in eo in ma-
⁊ sequētibus. nus iudeorum ⁊ exinde in man⁹ ro-
manoꝝ apud quos/sicut presens se-
culi declarat dies sup oē romanū im
perium principatū accepit. Nō soluz
autē ipse sed ⁊ omnes qui erant socij
eius in hac parte facti sunt principes
ecclesiarū dño coopante ⁊ sermone
mar.vl. cōfirmāte sequētibus signis. Intm̄
enim cōfederati erant hij qui credi-
derant ex phariseis cū hijs qui credi
derant in obseruatione lr̄e vt nōnul-
li efficerentᷣ pseudo apli: ꝑm ꝙ idicat
Paulus ipse ⁊ liber actuū apostolo
Actu 15 rū/⁊ subuerterent aīas fideliū dicen
tes ꝙ nisi circūciderentᷣ ⁊ seruarent
legē Moysi saluari non possent. Ut
enim satis clare ostēditur in epl̄a ad
hebreos. Prolapsi sūt pene omnes
in iudaismo ⁊ redierūt retrorsum/fa
cti sunt deteriores q̄z erant prius: ita
vt cū veniret Paulus in hierusalē: ⁊
narraret quāta oparetᷣ deus i gētib⁹
per mysteriū suuz audiret aliquos ex
fratribus dicentes sibi. Uides super
Actu.21 quot millia sint qui crediderūt ex iu-
deis ⁊ oēs emulatores sunt legis: au
dierunt aūt de te q꞉ discensionez do-
ceas a Moyse eoꝝ qui p gētes sunt
iudeoꝝ dicens nō debere eos circun
cidere filios suos/neq꞉ ꝑm cōsuetudi
nē ingredi. Et paulus qdem volens
satisfacere iudeis/fecit sic: sed non ꝓ
fuit illi quo ad euasionē: q꞉ preterita
cōspiratio fratrū falsorum ꝑualuerat
cōtra eū ⁊ peculiaria littere quā acce
perāt a phariseis ⁊ legis peritis ob-
tinuerat apud eos vt capetur Pau-
lus ⁊ hij qui cū eo nō litteram sed spi
ritū ꝑdicabant. Idcirco autē de pau
lo potius q̄z de alijs apostolis ista di
cimus: q꞉ opa ⁊ predicatio ipsius no
ta facta sunt nobis per epistolas ei⁹
⁊ librū actuum apostoloꝝ. Et q꞉ ipse ꝑme ad
plus alijs laborauit ꝑsertiz q꞉ cōmis- cori.15.
sum fuit ei euāgelium ꝑputij/quomō
Petro circūcisionis: alios autē non
in solo ipso aut per solū ipsum cōple
tum est qđ designat Joseph: sed in oi
bus confratribus ⁊ cōdiscipulis eius
qui ei⁹ vestigia sectabanᷣ. Neq꞉ eniz
aliter credendi sunt docuisse Silas ⁊
Apollo/⁊ Lucas/⁊ Titus/⁊ Timo-
theus/⁊ alij quos ipse istituerat/⁊ in
quib⁹ idez spiritus loquebatᷣ. Quod
tamē apostoli qui erāt hierosolymis
propter eos qui erant ex circūcisiōe
facere publice nō audebant/nō q꞉ ti
merent mortē/sed ne scandaliçarent
çelatores legis/⁊ pusillanimes eorū
qui crediderāt ex iudeis. Cap.55ᵐ.

Isti falsi fratres vēdiderunt io- Ge.37.
seph hismaelitis: q꞉ idicauerūt
phariseis ⁊ legis peritis arcanū
doctrine sue ⁊ ꝑdiderunt eos in
quib⁹ erat spūs dñi hijs qui ambu-
labant ꝑm carnē: ⁊ erant filij ancille ad gala.4.
que ꝑuiebat cū filijs suis. Intinxerūt
aūt tūicā Joseph sanguie hedi ⁊ ostē
derunt eā diligēti pr̄i/vt putaret filiū
deuoratum a bestia. Quia vt possent
denigrare famā eoꝝ qui ambulabāt
ꝑm spm̄/⁊ vt eos mētirenᷣ esse absor
tos a diabolo/studebāt offuscare iu-
stitiā eoꝝ quasi esset polluta ꝓpria ini
quitate ⁊ astutia diaboli. Cū re vera
nō inuenirent in eis aliquā iustā oc-
casionē nisi in hoc solum/ꝙ predica-
bant nō esse salutē in lege Moysi: s꞉
tm̄ in sanguine crucifixi. Et bene ait Ge.37.
scriptura: tulerunt tunicaz eius/⁊ in
sanguine

sanguine hedi quē occiderant tinxe
runt: qꝛ sicut apte liquet in verbis
luce in actibus aplo͞r. Etiaz de illis
cōuersis ad dn̄z fuerūt/ qui ꝑticipes
extiterāt in effusione sanguinis ipsi-
us. Eteni ad vocez Petri dicentis
hijs q̄bus venerant iudeo͞r. Certis-
sime sciat ois domus israel/ qꝛ ⁊ do-
minū eū ⁊ Christū deus fecit hūc ie-
Actu.2. sum quē vos crucifixistis: multi eoꝛū
cōpuncti sunt corde: ⁊ dixerūt ad pe
trum ⁊ reliquos aplos. Quid facie-
mus viri fratres? quibꝰ cum diceret
Petrus/ penitētiam agite ⁊ cetera q̄
ibi sequūtur. Multi eoꝛuz receperūt
sermonē Petri ⁊ apposite sunt ani-
me circiter tria millia. Igit hoc mō
pollutā tunicam ostēderunt patri / ꝟ
vt putaret filiū suum deuoꝛatū a be-
stia. Quia sicut moꝛis est carnalium
Actu.21 hoium non poterant qescere emula-
toꝛes legis a detractione pauli ⁊ se-
quentiū vestigia eiꝰ/ accusantes opꝰ
eius ⁊ p̄dicationez in cōspectu senio
rum qui erant in ecclesia pꝛimitiua.
Nec dubium est quin aliqui falsi po-
terant vt putarēt errare potuisse eos
qui missi erant p̄dicare i gentibꝰ: qn̄
mat. 27 quidē ⁊ iudas vnus ex 12ᵐ ⁊ Nico-
laus vnus de septē tam miserabiliter
Ge. 37. coꝛruerūt: fleuit ergo pater Joseph
filiū suū putans eū iterēptū a bestia.
Quia nō poterant non deflere senio
res filios quos absoꝛtos a diabolo/
mētientibus emulis extimabāt. Qd
autē transeūtes hismaelite scribūtur
poꝛtare aromata in egyptū ad eloga
dei que tradita erant legis peritis vt
trāsferrent ad gētes. Et que ipsis vē
dentibus ad gētilem populū sunt de
lata/ referēdum est. Siqdez nō causa
dei transtulerunt ⁊ patres eoꝛuz sed
vt inde cōsequerent lucrū tēpoꝛale.
Vēditus est autē ab eis ⁊ ioseph in
egyptum. Quia ipsis accusantibus ⁊
pꝛodentibus eos apud gentiles im-
pedita est ad tempus libertas eoꝛum
quā habebant in Christo vt nō pos-
sent libere p̄dicare verbum dei s͞z q̄
accidit apostolo: quādo accusantibꝰ Actu.21
iudeis captus est a romanis. Super
quo tn̄ non ita accidit oino vt puta-
uerunt iudei/ qꝛ nonnulli eoꝛum qui
crediderunt ex gētibus studiose inq
rentes opa eo͞r ⁊ mox intelligentes
⁊ agnoscentes q̄ deus esset cuz eis.
Ceperunt vti cōsilijs eoꝛum/ ⁊ cōmit
tere se illis q̄si dispēsatoꝛibus ⁊ ami-
cis dei quasi vnus de habentibus fi-
dem ⁊ qui sibi ꝓspera nūtiarent. In
tātum eniz pꝛofecit spiritus domini
sub romano imperio in partibꝰ asie:
vt in bꝛeui tēpoꝛe infinite multitudi
nes susciperent verbū dei. Qd autez Ge. 39.
egyptia mulier nitebat violare casti-
tatē ioseph: ⁊ trahere vi͞r dei ad car-
nalem cōmixtionem ad illaz partem
gētilis populi referēdum est/ que sic
quidē suscipiendā credidit fidez chꝛi
sti vt tamen vellet sibi p̄dicatoꝛes ve
ritatis i carnis opibꝰ assentire/ ⁊ qm̄
sanctos dei iuincibiles esse sentiebāt
s͞m q̄ perpēdi potest ex hijs que scri
pta sunt in libꝛo actuum apostoloꝛuz
⁊ in hystoꝛijs ecclesiasticis. Et ipsa
vitia obijciebāt eis quasi detestātes
iniq̄tatem in quibꝰ eos cupiebāt nec
poterant esse participes. Neq͡z enim
multum pertinet ad homines carna
les de fide: vt pꝛopter eam odiant vi
ros dei: sed qꝛ arguunt peccata eoꝛū
quēadmodum herodem ioānes. Et mar. 6.
quoniā carnalium oium infinitus est
numerus/ multūq͡z solet cōmixta tur
ba animas titubantium iudicum a
censura iustitie eneruare. Accidit vt
fideles chꝛisti qui pꝛius erant cari ⁊
pꝛeciosi in conspectu pꝛesidum/ effi-
cerentur odiosi/ adeo vt pꝛiuati pꝛi-
stina libertate / erat eis potestas ipa
pꝛo carcere/ ⁊ pꝛohibitio pꝛo cate-
na.

Cap. 56ᵐ.

Ge.40 VErumtamē nec in ipso car
cere defuit Joseph miseri-
cordia dei sui/ vtiqꝫ nec fi-
delibus Christi: qꝛ plerūqꝫ
quod maiores iudices ꝓhibebant ꝑ
mittebāt minores: ꝛ qđ altiores ꝑci
piebant in furore/ inferiores clemen
tius tēperabant. Sic paulus missus
ad cesarē a festo preside inuenit gra
actu.27 tiā corā centurione. Sic laurēti⁹ tra-
in legē ditus hippolito ipm hippolitū cōuer
da sācti tit ad fidē Christi. verꝫ inter hec solu
laurētij te sunt visiones pistoris ꝛ pincerne.
Quia diuiso populo Judeoꝝ i duos
illa quidē pars q̄ ambulabat ꝭm car
nem credens se placare animos au-
gustorū hostys ꝛ muneribus q̄ offe-
rebat ꝓ eis ꝭm cōsuetudinē suam/ ca
pta ab exercitu iperatoris inclinata
est ꝭm verbū dn̄i ꝛ sanctoꝝ apostolo
rū. Que aūt ꝓpinabat vinū euange
lice ꝑdicationis: ꝛ si ad tp̄s pateret
molestiā a romanis ꝓ peccatis suis:
ꝛ priuaret potestate porrigendi gen
tibus poculū ꝑdicationis aderat tñ
eis citius miseratio diuina. Ut i nata
litijs pioꝝ augustoꝝ qn̄vꝫ rōnabilio
res succedebāt brutis traditis sup-
plicijs ipijs absoluerent pij/ ꝛ fieret
frequenter imutatio dextere excelsi.
vid cro Eteniꝫ helius hadrianus iperator q
nicā ar secūda cede ꝓstrauit Judeos aufe-
chiepi rēs ab eis ciuitatē hierusalē tradidit
florēti. illā christianis. Et fideles quos ca-
pi fecit domitianus ne ꝑdicarēt ver
bum dei successor eius nerua absol-
Ge.40 uit. Sic igit absolutus pincerna ste-
tit i officio suo: qꝛ absoluti ꝑ ꝑcepta
iperialia aliqn̄ quidē interpolate: ad
extremū v° oino ꝑdicatores euāge
lij steterunt decetero in officio suo ꝓ/
pinātes vinū electū cesari ꝛ magna
tibus eius. Nec indignū existimari
debet cōparatio ministri pharaonis
ad seruos Christi. Quia ꝛ hijs qb⁹
ꝑdicauerat apostolus verbū dei dic.

Nos aūt seruos vestros per Jesuꝫ. 2ª ad co
Etenim ipse Jesus non renuit sol- rin. 4.
uere tributū vel censum sed neqꝫ q̄si mat. 17
minor suis minorib⁹ ministrare. Pos Luc.22
sumus tñ in rege illo egypti q postea Ge. 41
sublimauit Joseph intelligere regeꝫ:
Christū cui recte ꝑdicatores verita-
tis ꝓpinant vinum/ dum verbū salu
tis ꝑdicant mēbris suis dicente ipso
met i iudicio: qđ vni ex minimis me
is fecistis mihi fecistis. Quod. n. rex ma.25.
terrenus agit boni totū attribuēduꝫ
est regi celesti: a quo est ois potestas
cui adeo resistere iniquū est/ vt eis q ad ro.
ei resistit dei ordinatōi resistit. Ut au 13. cap.
tem ꝑcurramus sequentia cōpletum
est mysterium istud pincerne in die-
bus cōstantini augusti. qui vocās ad
se reuera quasi de carcere beatū Pa
pā Syluestruꝫ audiuit ab eo verbum
Christi ꝛ baptiçatus est a b eo vt qui
dā tradunt in noie saluatoris. Et be
ne post tres dies. quia completis q̄si
trecentis annis incarnatione dn̄i cō
uersus cōstantinus honorificauit ec
cliā. ꝛ hec qdē de picerna. Cap. 57ᵐ.

QUid de Joseph q detine-
bat in carcere? Quinimo Ge.40
quō ipse erat in carcere si
pincerna erat a vinculis
solut⁹. An nō qꝛ prius ꝑme ad
spūale est/ sed qđ aīale: deinde qđ spi cor.15.
rituale. Jta est. prius eniꝫ oportebat
ꝑdicare euangeliū ꝭm littere intelle
ctū: deinde in senectute mūdi ꝭm spi
ritualē intellectū qui ꝑtinet ad illos
quos designat Joseph. Quod si tpe
cōstantini glorificatus pincerna qđ
putamus tp̄s esse vel fuisse vel futu-
rum est: i quo clarificet ordo quē de
signat Joseph. Uerum hoc ex eodeꝫ
mysterio ꝑpendi nequit/ qꝛ nō ē scri
ptus ānoꝝ numerus post absolutio-
nem pincerne: ex alioꝝ v° collatione
locoꝝ dat intelligi ꝙ circa finē 2ⁱ sta
tus ꝛ initiū tertij. Eteniꝫ in hijs die
bus

Ge. 41 bus facti hoies sapientes in notitia lr̃e querũt intellectũ spũalem eaꝝ visionũ que scripta sunt in libris in q̃bus illud est p̃cipuũ/ꝙ septẽ anni steriles sequunt̃ vberes: ⁊ oẽs necesse habent viuere de tritico quod collegit Joseph. Et lȝ isti anni ſm generalẽ intellectũ designẽt septẽ tp̃a 2ⁱ status in q̃bus apta sunt horrea eloqorũ dei: ſm tñ eũ intellectũ de quo agimus nunc qui est vnus de sp̃alib⁹ septẽ anni vberes significant hec tp̃a nostra in q̃bus adhuc licet p̃dicare verbũ dei ⁊ recõdere triticũ in cordibus electoꝝ donec superueniat fames illa valida antichristi in qua non licebit serere aut colligere messionẽ. Sȝ hoc tñ erit in cibũ qđ dabit pro velle suo spũs dei viui loquẽs ⁊ aperiẽs ora mutoꝝ vt ꝓferant de horreis peritoꝝ cordiũ cibũ domesticis dom⁹ dei. Scriptũ quippe est de doctorib⁹ illius tp̃is: docti ĩ populo docebunt

Da. 11. plurimos. Tunc quoqȝ vniuersa multitudo populi designati ĩ egypto postulabit alimenta a spiritalibus viris vt possit liberari a morte aïe. Et sub det̃ vniuersa multitudo populi gentilis sceptro Christi designati in pharaone. Et ꝙ nõ minoris erit gaudij domus Jacob que olim vt p̃dictum est vendidit fratrẽ suũ descẽdet a superbia vt fiat vnus populus cũ gentili: ⁊ erit dñatio populi sanctoꝝ designati in Joseph. in ipso eniȝ erit tũc successio romani pontificis a mari vsqȝ ad mare ⁊ a flumine vsqȝ ad termi

p̃s. 71. nos orbis terraꝝ ⁊ hic finis hystorie Joseph ſm hunc intellectum. ¶ Si aũt volumus ꝯtinuare cum ea hystoriã moysi a tp̃e quo descẽdit Joseph in egyptũ vsqȝ ad moysen significat ſm hunc intellectũ tp̃s plenitudinis gentiũ: in quo vȝ tp̃e dñatus est Joseph in egypto q̃ satis exercuit a p̃ncipio spũs. s. dñiũ suũ in populo gẽtili p̃ viros spũales. Et si non eo mõ quõ in tertio statu qñ penit⁹ deficiet regnũ carnis: vt cõpleat̃ illud qđ dicit apostolus. Nunc ex p̃te cognoscimus ⁊ ex p̃te ꝓphetamus. Cũ auteȝ p̃me ad venerit qđ p̄fectuȝ est euacuabit̃ qđ cor. 13. ex p̃te est. Igit̃ ⁊ si non quõ circa finẽ mundi satis tñ ꝓ tp̃e sublimatus est. Tp̃e. s. pioꝝ principum: ⁊ collegit frumenta eloquiorũ dei ⁊ expẽdit ꝓ arbitrio voluntatis sue. Qui tamen post aliquãtũ temporis abijt in egyptum. Quia extinctus est spũs in populo neq̃ȝ ⁊ facta ẽ multitudo populi sicut a principio cũ non dñaret̃ nostri: maxime aũt ĩ gente grecoꝝ que diuisa ẽ a vulua: ⁊ ſm maiorẽ sui par p̃s. 57. tẽ errauit ab vtero ⁊ locuta est falsa. Deniqȝ ⁊ pharaones illi. Idẽ cõstãtinopolitani augusti: qui ĩperauerũt viđ cronica circa tẽpus caroli famosissimi princi nicá ar pis francoꝝ/nesciẽtes Joseph ⁊ vir chiepi tutẽ eius ceperũt extinguere mares floreti. feminas aũt reseruare. Quia ignorã tes dominũ ⁊ spiritum eius/ceperũt Exo. 1. persequi spiritales ⁊ amplecti carnales: ⁊ ꝑsequuntur eos qui ambulant ſm spiritum vsqȝ in presentem dieȝ. Et quoniam multo tempore habuerunt potestateȝ in italico regno. Ipsa quoqȝ italia in vno ⁊ vniuersa latitudo christiani imperij passa est ex magna sui parte simile detrimentuȝ: adeo vt non immerito compellant̃ clamare ad dominuȝ filij israel qui sunt in mundo: vt mittat eis saluatorem ⁊ propugnatorem qui liberet eos. Oportet enim etiam nunc apparere aliquos in mũdo: qui percutiãt egyptum omni plaga maxime cum scriptum sit in apocalypsi de duobus viris qui venturi sunt: hij habent potestatem claudendi celum ne pluat diebus ꝓphetie eorum: ⁊ potestateȝ ha Apo. 11 bent super aquas conuertendi eas ĩ sanguinem ⁊ percutere terraȝ omni

plaga. Quod cū factum fuerit ad extremum quasi alterū phasee: hoc est transitus dñi futurus est in egyptuz ad segregandos electos suos a societate egyptioꝝ vt in illis quoqȝ transeat dñs ex hoc mundo ad patrē. Et i cuius domo nō apparebit sanguis qui significat cordis cōpunctionem
Exo.12 morieť primogenitus eius: vt deficiant oēs supbi de terra ⁊ humiles exalteń: post hec dimittent egyptij filios israel: ⁊ ꝑmittent eos abire liberos: vt sacrificent domio in deserto. Quia vnusquisqȝ pater vel mater dimittet filiū suū libeꝝ: imo ⁊ hortabiť eum ire ad seruitiū dei videns concitatū esse furorē dñi ⁊ manū ipsi⁹ ad ꝑcutiēdū extētā. Et tūc qdē fic. Nūc aūt etsi multis cōtussiōibus q̄si grādo maxia ɔtundať egypt⁹ magis ac magis idurať q̄tidie cor pharaonis nolēs dimittē natos dei vt sacrificēt dño i deserto: hoc ēvt relicto mūdo ⁊ eis q̄ sūt mūdi sacrificēt deo i solitudine sacrificiū laudis. Cap. 58^m.

Dicamus ħ aptius vt melius intelligať. Tria genera hoium sunt in mundo. Quoꝝ alij in spiritu dicuntur israelite: ⁊ alij egyptij: ⁊ alij Babylonij. Israelite dñr hij/q mūdatis oculis cordis vident deū. Et hij qui execrātes mūdana sola celestia cōcupiscunt. Egyptij dicunť filij huius seculi. i. qui magis cupiunt manere in exilio isto q̄ȝ transire ad patriā/ seruire hoibus in hoc mundo q̄ȝ regnare i celo. Babylonij dicunť illi q desperant seipsos quasi demones ⁊ p innumera scelera q̄ cōmittunt ꝓbāt se eē filios gehēne. Igiť seculares hoies egyptij sunt. Qui aūt petunt celestia
exo.14 israelite. Et videmus ꝙ sicut filij israel exierunt ex egypto: ita hij qui diligunt deum suum exeunt de mundo adeo vt plerunqȝ filius ambulet ꝯm spirituz: pater ⁊ mater ꝯm carnē. Et ꝙ iste velit iste nolit imo ⁊ verbis ⁊ factis ne pium desiderium cōpleatur impugnāt. quare? quia volūt vti seruitute illius ⁊ habere illū in seruū sempiternum. O quotiens vidimus euntes ad obsequium dei impugnatos ⁊ reuocatos a propinquis ⁊ parentibus ⁊ amicis. imo q̄ȝ pauci sūt qui quantum ad vota parentum nō illorum teneantur astricti ꝓpter hoc enim imittet dominus pestē in egyptum: ad perimenda primogenita ħ Exo.12
est illos homines qui aliquid esse videntur. vt dum vident filios hui⁹ seculi ꝑciosa quoqȝ sua dei iudicio deperire tanq̄ȝ qui secū eis pariter metuunt perituros: non solū non impediunt eo ꝙ vadunt ad seruitium dei ⁊ ꝙ quasi spirituales ⁊ domestici fidei predicant coeterna filijs hui⁹ seculi: maxime autem hijs qui abstulerunt clauem scientie: ⁊ neqȝ ipsi itrare volunt neqȝ alios intrare permittunt: verum etiam vt citius pereāt ꝑ gant eis ⁊ adiutoriuz. In omnibus autez hijs non erit auersus furor domini ab egypto sed adhuc man⁹ ei⁹ extenta. Nēpe quia huius filij seculi videbuntur emolliti dabit illis deus aliquantulam pacem. Si tamē eaipsa que dicimus cōpleta necdū sunt. Et rursum abutentes pace ipsa conuertentur iterum ad persequendum filios israel. Uidebitur eni illis ꝙ angustentur nimis ante oppositis rupibus ⁊ de fossis deserti hoc est illi⁹ populi qui alienus est a fide Christi. Inde abiecto mari militie regū mūdi: qui plerunqȝ contrarij sunt votis spiritalium virorum: maxime cū hoc isti predicent quod isti detestātur audire. Et ob hoc putabūt adhuc egyptij reuocare posse filios israel ad seruitutem solitam ⁊ reductos ad secularem vitam mundanis negocijs implicare

Luc. 11 (margin, beside "runt clauem scientie")
Isa. 9. (margin, beside "gant eis ⁊ adiutoriuz")

plicare. Sed quid? Num in talibus angustijs diu angustari poterunt filij israel: vt non salubrius existimēt cō-mittē se mari q̃ʒ seruire egyptijs nescientibus deum. Quod eni terribilius esse poterat in hoc mūdo dieb⁹ apl'oꝝ dn̄io cesaris hois pagani ꝛ colentis idola? Et tñ consultius vt iaʒ
actu.25 dixi existimauit paulus appellare cesareʒ: q̃ʒ carnalibus obedire iudeis. Et ire pugnaturus in vrbe demonū q̃ʒ stare superandus vt ita dixerim a
p̄mi re- carnalib⁹ ꝓximis in ciuitate dei. Sic
gū.27. pſequēte saule fugit Dauid i geth.
actu.13 Sic ꝛ iudeis seuiētibus apostoli ad gentiles. Quia igitur ꝛ ratio exigit ꝛ concordia/imo quia constituit ille qui fecit oia ſm consilium voluntatis sue. Transituri sunt etiam nūc fideles ad infideles p̄dicare illis verbum salutis: vt quia falsi christiani ꝑ sequunť spirituales viros ꝛ idignos se iudicant regno dei iusto omnipotentis dei iudicio tollatur talentū ab
mat.25 indignis ꝛ detur proferentibus ide lucruʒ/cōpleaturq; in ordine iustoꝝ illud quod scriptum est in libro apo-
Apo.10 calypsis. Oportet te iterum prophetare. populis ꝛ gentibus ꝛ linguis ꝛ regibus multis. Qui vʒ populi ꝛ gentes erunt etiam nunc sanctis p̄dicatoribus pro muris aduersus impios a dextris ꝛ a sinistris. Ipsi autē
exo.14 reuersis fluctib⁹ desiccati maris. Si quidem desiccabitur coraʒ filijs israel: ꝛ egyptij demergenť i mari. Queris que erit desiccatio ista. Debilita-
Apo.13 tio huius bestie que ascensura est de abysso. Uerūtamē q̃ carnales egyptij qui nesciunt ea que dei sunt sed ea que sunt mundi obliti plagaruʒ p̄cedentium conuertentur iterum ad persequendos eos qui ambulāt ſm spiritum: conuertetur iterum mare ī locum suum ꝛ demergentur qui euaserant in profundum maris. Et illi

quidē sic q̃ sic meruerunt. Filij autē exo.14
israel ambulauerunt ꝑ siccū i medio eius. Sane quadringēti anni q̄bus filij israel fuerunt in egypto/significant. 40ª generationes ab incarnatione domini vsq; ad presens. Circa quarum finem hec omnia ꝛ hijs similia consūmationem accipient. Si autem generatio mala ꝛ adultera si- mat.12.
gnū querit vt credat ista/sciat ꝙ non dabitur ei signum nisi signum Jone prophete. Quid auteʒ. 40ª annis tē-
tatus est populus in deserto signifi- ps.94.
cat tempus antichristi quod breuiauit dominus propter electos: quādo erit tribulatio ꝛ tētatio magna q̃lis ma.24
nō fuit ab initio mundi vsq; mō neq; fiet. Eteni in illis diebus erit abominatio desolatiōis: ꝛ manebit reuera populus in solitudine abscondēs se ꝑ posse suo a facie draconis per tp̄s
ꝛ tp̄a ꝛ dimidiū tp̄is. Et quideʒ ſm Apo.12
visum plurima 40ª oporteret tp̄a de ꝛ da.12
signare. Sed tñ vt dixi/ꝓpť electos breuiabunť dies illi iuxta illud ezechielis ꝓphete. diē ꝑ anno dedi tibi.
Quod aūt de populo illo ruituri sūt Eze.4
multi. Secūdū ꝙ populus hebreoꝝ Nume
corruit in deserto: ꝛ ēt de prudenti- ri.14.
bus ꝛ eruditis in li° Danielis ꝓphe Da.11.
demonstrať cuʒ dr̄: popul⁹ aūt sciens dominum deum suuʒ obtinebit ꝛ faciet ꝛ docti in populo docebunt plurimos vt ꝛ moꝝ subditur. Quod au- Nume
tem peractis 40ª annis/hij qui per ri.14.
manserunt in fide intrauerunt in ter- lib° Jo-
ram promissionis significat illud qđ sue.
ibi subiunctum est. Et veniet tēpus da.12.ꝛ
quale non fuit exquo homines cepe ma.24
runt esse in terra. Erit siquidem tempus illud tempus beatuʒ tempus letitie ꝛ quietis: tempus de quo i spū
dictū est in li° geneseos. Et bn̄dixit Gen.2.
de⁹ diei septimo ꝛ sanctificauit illū: quia in ipso cessauerat ab omni opere quod patrarat. Cap.59ᵐ.

POst Abraam ⁊ Moysen ho-
mines qbus locutus est deus
⁊ aliquot alios qui illoꝝ con-
temporanei fuerunt fuisse qui
dem magnos viros in israel non est
pi regū. dubiū: sed nō quales Samuel ⁊ Da
Actu.13 uid pcipui pphetarum viri/quos ele
ps.50. git deus ſm cor suum ⁊ qbus mani-
festauit incerta ⁊ occulta sapiētie sue.
Sed neqꝫ tam magna ⁊ taꝫ multa ac
cidisse legūtur in tēporibus alioꝝ:
quatenus per hoc daret itelligi ꝙ pn
cipium ibi esset alicuius noui opis su
per terrā/sicut ⁊ in pricipio seculi qn̄
creatus est primus homo. Et in die-
Ge.1.5. bus Noe ⁊ Abrae sub qbus tres eta
7.12. tes seculi ichoate sunt. Quia vo in
exordijs illaꝝ triuꝫ etatū magna my
steria gesta sunt/⁊ vniuersa circa fi-
nē prenūtiantia finē mundi/necesse
erat vt hoc ipsum appareret in exor-
dio quarte etatis que incepit a Sa-
muele ⁊ Dauid q̄uis iudicia ipsa q̄
exercuit deus in eisdē terminis ad p
cedentes etates ptinerent potius q̄
ad sequētes: misericordie vo quas on̄
debat i reliquijs electoꝝ suoꝝ ad se
quentes. Ut autē omittamus cetera
que pprijs voluminibus idigerent.
Tres reges electi fuerūt in israel cir-
ca ipsum principium etatis quarte: ⁊
vnusqsqꝫ eoꝝ quadraginta annis re
gnasse phibetur: q̄uis pro diuersita
te mysterioꝝ prim⁹ illoꝝ apd hebre-
pmi re- os duobus tm̄ annis regnasse nar-
gū.13. ret. Porro in actibus aploꝝ allo
quens populū beatus Stephanus se
quens septuaginta iterpretes dicit il
3ii regū lum hoc est Saul regnasse quadragi
2.11. ta ānis sicut ⁊ Dauid ⁊ Salomō: hij
sunt enim tres reges quos circa pri-
cipium etatis quarte ⁊ vtiqꝫ circa pn
cipium dn̄i diximus electos in israel
facta de eis significatione videntib⁹
ꝙ ipsos vellet dn̄s regnare in israel.
pi re. 10 Unctus est ergo primo Saul a Sa-
muele propheta ⁊ fuit bonus in pri-
cipio/qꝛ paruulus in oculis suis/sed
qꝛ postq̄ accepit regnū eleuatus est
in superbiā/⁊ obtulit sacrificium do
mino nō expectato Samuele/qui cō pi re.15.
stituerat eū regem in israel: ⁊ rursum
missus a domino cōtra Amalech: nō
est demolitus oia sicut pcepat ei de⁹
repulsus est a dn̄o/ipse ⁊ semē ei⁹. Et
missus est idem Samuel a domino i
Bethleem vt vngeret Dauid in re- pi re. 16
gē qd vtiqꝫ ⁊ factū est. Porro vncto
Dauid recessit spūs domini a Saule
⁊ directus est in Dauid. Cunqꝫ psen
tiret Saul ꝙ Dauid magnificaretur
apud deū ⁊ hoies ex eo. s. die quo oc pi re. 17
cidit philisteum oderat eū/nec pote-
rat ei quicq̄ sinceriter loq/sed quere
bat cūctis diebus quo mō eū dolo te
neret ⁊ occideret. Quod cū notū fie pi re. 19
ret Dauid/prodēte Jonatha/qui eū
arcti⁹ diligebat ⁊ vxor sua filia Sau
lis sorore Jonathe/fugit a facie eius pi re. 27
⁊ cōfugit ad regem Geth. Et erat ibi
exul ⁊ pegrinus diebus qbus supui-
xit Saul. Postq̄ aūt tradidit deus
Saulem ⁊ filios eius in manus phi- pi regū
listinoꝝ ppter vniuersa peccata sua/ vltimo.
accepit Dauid solium regni sicut p- scdi re-
miserat ei deus. Et fuit in oibus opi gū. 2.5.
bus suis gratus corā deo ⁊ omni po
pulo faciēs qd erat placitū corā deo scdi re.
suo / excepto in verbo Urie Ethei 11.24.
⁊ dinumeratione populi. Et qdem p
peccatis eisdeꝫ eradicandus erat de
terra viuētiū. Sed qꝛ humiliatus co 2i re. 12.
ram deo cognouit ⁊ extimuit reatuꝫ
suū/lꝫ non sine vltione trāstulit pec-
catum illud dn̄s deus eius ⁊ nō ab-
stulit ab eo misericordiā suā. Ultio vo
q̄ punit⁹ est pro morte vrie ⁊ ppetra-
tione adulterij terribilis fuit nimis.
Et psecutus eum Absalon filius ei⁹ 2i re.16.
polluens.10.cōcubinas ipsius ⁊ pri-
uans eum gloria regni/quousqꝫ red-
deret deus Absalon iuxta opera sua.
Postq̄

2ire.18. Poſtq̄ȝ aūt cecidit abſalon in bello
⁊ fugat⁹ eſt exercitus qui erat ex par
2ire.20. te eius/reſtitutus eſt Dauid in regnū
ſuum percuſſo Siba filio Bocri: qui
cōcitauit ⁊ fecit ſciſma iter iſrael ⁊ iu
dam ⁊ humiliatis vndiqȝ oibus ini-
micis ſuis: reliquum autē tēpus vite
ſue/egit in pace. Et cum eſſet iaȝ de-
3iireg.1 crepitus ⁊ ꝑſenectute frigeſceret cō-
ſtituit pꝛo ſe Salomonē filiū ſuū in re
gem ⁊ paruit omnis iſrael. ipſuȝ eni
elegit dn̄s de filijs Dauid ſicut ipſe
Dauid teſtat⁹ eſt dicens/de filijs me
is elegit dn̄s Salomonem filiū meū
vt ſederet i thꝛono regni dn̄i vt ſede
ret ſup iſrael: dixitqȝ mihi. Salomon
filius tuus edificabit domuȝ meam
ꝑmi pa ⁊ atria mea: ipſuȝ enim elegi mihi in
rali.22. filiū ⁊ ego ero ei in patrē ⁊c̄. In ſecū
2ire.12. do quoqȝ reguȝ volumine ſcriptum
eſt de eo: ꝙ dn̄s dilexerit eū miſitqȝ il
lum in manu Nathan ꝓphete ⁊ vo-
cauerit nomē eius amabilē dn̄o. Eo
ꝙ dn̄s dilexerit eū. Igit̄ Salomō di
lectus dn̄i regnauit ſup iſrael: ⁊ data
ſunt ei ſūma ſapiētia ⁊ pax ⁊ diuitie
3iire.3. multe ſup oēs qui fuerunt ante euȝ/
3iire.10 ⁊ magnificatus eſt ſup oēs reges ter
3iire.6. re: edificauit etiā domuȝ domino de
lapidib⁹ ſculptis ⁊ ꝑcioſis veſtiens
parietes auro puriſſimo: ⁊ edifica-
uit ſibi domū ⁊ vxoꝛi ſue ſm volun-
ibidē.7 tatem ſuā. Eo ꝙ nō eſſet pōdus eris
⁊ argenti: nec alicuius pꝛecij reputa-
ret̄ argētum in diebus eius ꝓpter co
ibidē.x piā auri. Hec pauca excerpta ſunt de
hyſtoꝛijs trium regū quos elegit de⁹
tempoꝛe Samuelis ⁊ Nathan ꝓphe
tarum. Ut per ea que in tēpoꝛib⁹ eo-
rum geſta ſunt/intelligamus ea que
erant facienda in trium tēpoꝛib⁹ po-
puloꝛum: hoc eſt illius populi in quo
hec ſm litterā geſta ſunt: ⁊ illius qui
vocat̄ gētilis ⁊ manet in fine vſqȝ ad
pꝛeſens: ⁊ illius qui in diebus nouiſ-
ſimis de iudeis ⁊ gentibus creditu-
rus eſt.

Cap. 60m.

IGitur Saul filius Cis quē vn- ꝑi re.10
xit Samuel in regē ſuper iſrael
ſignificat populū iudeoꝝ cui da
tus eſt ſpirit⁹ ꝓphetie: humilis
fuit Saul in pꝛincipio in fine ſupb⁹.
Sic ⁊ populus iſrael. Non fuit obe-
diens Saul verbis Samuelis. Sed
neqȝ populus iſrael ſpiritui ſancto.
Obtulit ille ſacrificium abſqȝ māda- ꝑire.15.
to ſamuelis. Obtulit ⁊ iſte poſt ac-
ceptionem ſacrificium gratie ſm le-
gem Moyſi/ſine conſilio ſpirit⁹ ſan Gene.3
cti ſequens pꝛimum parentem qui
vſurpauit contra pꝛohibitionem do-
mini de ligno ſcientie boni ⁊ mali.
Neqȝ enim licuit poſt ſeptem dies h̄
eſt poſt ſeptem tempoꝛa pꝛimi ſtatus
quod ante licuerat. Quia tempus ſe
minandi ⁊ tempus metendi pꝛopter ꝑire.15.
hoc ergo abiectus eſt Saul ne eſſet
rex. Sed fuit decetero quaſi tyran-
nus. Maxime poſt cedeȝ Amalech.
Siquidem ex eo tempoꝛe non vidit
vt ſcriptura dicit Samuel Saul: ſed
tamen flebat eum cunctis diebus q̄-
uſqȝ mitteret eū dominus ad vngen
dum Dauid. Et foꝛtaſſis pꝛopter h̄ ꝑi re.16
dict⁹ eſt apud hebꝛeos regnaſſe duo
bus annis: apud ſeptuaginta v̊o in
terpꝛetes quadraginta annis. Ut vi
delicet duobus annis non repulſus
a domino regnaſſe itelligatur: trigin
ta v̊o ⁊ octo annis abuſus eſſe in re
gno patiētia domini. Sic ⁊ populus
iſrael in ipſo pꝛincipio oꝛtus ſui am-
bulauit in via domini quaſi duobus
annis: h̄ in Iſaac ⁊ Jacob. Et mox Ge.37.
inuenta eſt in eis iniquitas odienti-
bus ⁊ vendentibus iuſtum eo ꝙ con
trarius eſſet voluntati eoꝛum: datuȝ
eſt tamen eis ſpatium penitētie qua-
ſi quadraginta annis/qꝛ quaſi qua-
draginta generationes dinumerant̄
ſm Mattheū a Jacob vſqȝ ad Chꝛi matt.1.
ſtum. Verūtamen in myſterijs nō eſt

accipiendum vtrūq3 simul. Sed aut
quadraginta anni accipiēdi sunt i si-
gnificatiōe temporis primi stat⁹: aut
duo in ipso tēporis christi & apostolo
rum/hoc est a natiuitate dominivsq3
ad excidium hierusalē. Quod autē
p̄re.15. reseruauit Saul & populus qui erat
cū eo/Agag regē Amalech & armen
ta/& oues/& vestes/& qcquid appa-
ruit pciosum/signum fuit criminis &
preuaricationis vniuersi populi isra-
el: qui nō fuerunt demoliti populum
chananeoꝝ sicut preceperat eis de⁹.
Sed dimiserunt aliquos ex eis vt fa
cerent sibi tributarios/& sepe sepius
inierunt fedus cū eis/sacrificātes in
aris & colentes pariter deos eorum.
Testat hoc angelus domini qui ap-
paruit eis in loco flentiū dicens eis.
Judi. 2 Eduxi vos ď egypto/& itroduxi vos
in terram pro qua iuraui patrib⁹ ve-
stris & pollicitus sum vt non facerē
irritum pactū meū vobiscū in sempi
ternū. Ita dumtaxat vt non facere-
tis fedus cū habitatoribus terre hu-
ius: & aras eorū subuerteretis/& no
luistis audire vocem meam. Quam-
obrem nolui delere eos a facie ve-
stra vt habeatis hostes & dij eoꝝ sint
vobis in ruinam. Et post aliq̄: iratus
est furor dn̄i in israel & ait: q2 irritū fe
cit gens ista pactū meū & vocē meā
audire ꝯtēpsit/& ego nō delebo gētes
quas diuisit Josue & mortu⁹ est. Qď
ergo noluit saul delere totū/s3 reser-
uauit armēta & oues & spolia/hoc pro-
fecto significat qď gn̄aliter accidit in
israel. Qui noluerunt delere gentes
illas nisi in parte ꝑpter tēporalia cō-
p̄re. 8. moda que ꝯsequebant ab eis: & emu
lati sunt eos in habēdo rege carnali
quē tn̄ spiritus dn̄i diuidēdo contri-
mat.12. uit. Scriptū qppe est: oē regnum in
mar.3. seipsum diuisum desolabit. Oportet
Luc. 11 ergo didi & desolari regnū carnis in
israel: vt regnaret spūs dn̄i/ꝯtra quē

cōcupiscit caro dicente apostolo. Ca ad ga.5
ro cōcupiscit aduersus spm̄ & spirit⁹
aduersus carnem. Sin vō ad illum
populū referūtur hec verba ex iude-
is/merito arguitur Saul noluisse de
lere totū: q2 in parte voluit ille popu
lus qui credidit ex circūcisiōe ambu
lare ꝭm spm̄/& in parte ꝭm carnē: qn
immo in minoribus ꝑceptis voluit
esse bonus/& in maioribus autē am-
bulans in vijs patrum suoꝝ. Abiecit
ergo dominus Saulē & misit samue- p̄re.16
lem vt vngeret Dauid in regem: q2 Luc. 4
abiect⁹ est a domino populus ille car Jsa.61.
nalis: & vnctus est Christus cū apo- Actu.2.
stolis suis oleo spiritali: qui & regna-
turus erat in populo gētili: & facta ē
vna ecclesia noua hierusalē. In qua
& regnat Christus donec cōsūmētur
quadraginta anni. Non q2 cōsūma-
tis generationib⁹ secūdi status desi-
gnatis in quadraginta annis statim
finiat mundus/sed q2 trāsibit quod
designatū ē in Dauid: & succedet qď
significat salomon. Ille enim habuit
tēpus belli qď ꝑtinet ad sextam eta-
tē. Iste tēpus pacis qď dabit electis
in septima. Igitur Dauid vir bellico p̄regū.
sus ex eo tēpore ꝙ occidit Goliath 17.18.&
sustinuit ꝑsecutionem Saulis. Ita sequen
vt cogeret manere profugus in de- tibus.
serto & in terra philistinorū vsq3 ad
obitum saulis. Saul autē videns ꝙ
euaderet Dauid manus eius misit &
occidit sacerdotes dn̄i octuagintaqnq3
viros & ciuitatē eoꝝ ꝑcussit i ore gla
dij. Scd̄m hec fecit Herodes emula-
tus Christū qui & fugit i egyptū mit p̄re. 22
tens & occidens oēs pueros qui erāt matt.2.
in Bethleem & in finibus eius. Per
secutus est ergo Saul Dauid/& eos
qui erant ex parte eius quousq3 fuge
ret in Geth terrā philistinoꝝ i qua & p̄re. 27
mansit exul q̄zdiu supuixit Saul pu-
gnans ibi & occidit multos alienige
naꝝ. Quia herodes primus & hero-
des

des scõs ꝛ populus iudeoꝝ ꝑsecuti sunt Christũ ꝛ apostolos/ꝛ oẽs qui credebant in eum/adeo vt cõpellerẽtur cõfugere ad gentes in quibus ꝛ pugnauerunt in gladio oris sui ꝛ dederunt ibi strages multoꝝ occidentes eos seculo/vt viuerent deo: manentes ibi quasi ꝓfugi a facie iudeorum quousqꝫ mitteret dñs romanos aduersus eos/ad bellãdum regnum ipsoꝝ:qđ ꝛ fcm̃ ẽ. Et h̃ qđ ita. Ca. 61

In euãge. ꝛ in actibus apsloꝝ — *p titũ ꝛ vesp.*

Verum qꝛ regnum Christi ex vtroqꝫ populo erat ꝑficiendũ ꝛ si magis ex gentili. Sic in saule ꝛ cõplicibus eius debemus accipe ꝑsequentes iudeos. Et in rege Geth ꝛ ceteris philisteis infideles paganos. Ut tñ in tribubus israel accipiamus ecclesias/quaꝝ qdem vna est hierosolymitana/que in illo puerso populo fũdata est. Cetere ṽo oẽs in latitudinẽ gẽtium. Sed ꝛ fuga Dauid ꝛ socioꝝ eius/non tam corporaliter accipienda est/sicut ꝛ ꝑsecutio Saulis. Nimirum qꝛ iudeis ꝑsequentibus gratiaꝫ que erat i populo fideli/ipsa inqꝫ gratia fugit ab eis ꝛ transit per ora predicatorum ad illum populũ qui non nouerat deũ:ꝛ occidit multos in carne/vt viuificarent in spiritu. Porro Jonathas filius saulis diligebat Dauid. Quia hĳ qui crediderunt ex iudeis diligebant Christũ ꝛ apostolos eius. Ueꝝ qꝛ Jonathas noluit dimittere patrẽ ꝑsequentẽ Dauid/ꝛ sequi fugientẽ/cecidit ꝛ ipse pariter cũ patre suo:qꝛ pro eo ꝙ fideles ex circuncisione diligẽtes ꝓpinquos carnis ꝛ terram natiuitatis sue noluerunt seqꝫ apostolos fugientes sed steterunt in illa terrena hierusalẽ cum infidelibꝰ quousqꝫ cõplerent in ea verba domini dicẽtis. Ecce venient dies in te/ꝛ circũdabunt te inimici tui vallo ꝛ coangustabunt te vndiqꝫ ꝛ ad terrã ꝓsternent te ꝛ filios tuos qui in te sũt. Corruent etiam ipsi pariter cum eis. Quia necesse est vt accipiant de flagellis babylonis/q dissimulant egredi a finibus ipsius/etiã si eis displiceant opa illius/ꝛ abominentur execrationes illius. Mortuo autẽ Saule Dauid accepit regnũ in iuda:quia destructo regno iudeoꝝ quod ẽ carnem:ꝛ firmatum est pontificale sacerdotium pontificibus romanis in ecclesia latina. Nimiꝝ qꝛ in gente grecoꝝ ceperat vt ita dicam regnãte isboseth filiꝰ Saulis hoc est eps ephesinus/quem quasi pro reuerẽtia sancti Joãnis euãgeliste sequebantur in illo tẽpore oẽs oriẽtales ecclesie. Ut enim latina ecclesia assimilatur tribui iude in qua regni solium accepit Petrus ꝛ successores eius:ita ephesina tribui beniamin. Sicut autẽ tribus beniamin prima fuit iter septem in accipienda hereditate/ita ephesina inter septẽ ecclesias. Et sicut i tribus beniamin regnauit Saul ꝛ Jsboseth/sic ꝛ i ephesina ecclesia Saulus qui aliqñ ꝑsecutor qui ꝛ ipse de eadem tribu sicut ipse asserit ortꝰ est. defecit autem Jsboseth ꝛ trãslatũ est regnũ ad Dauid:qꝛ defecit potestas illa ephesina epo que rebellare nitebatur cõtra ecclesiã Petri quã ipse i seipso reparauerat Christus ꝛ facta est vnitas ecclesiaꝝ in manu romani põtificis:ita vt ei obedirent vniuerse ecclie. Siqdeꝫ in diebꝰ victoris pape ꝛ policrati epi ephesini/facta ẽ altercatio inter eos/de obseruatiõe pasche. Et qꝛ noluit policratꝰ cedere victori/victor excommunicauit eum ꝛ oẽs qui eũ sequebãtur per oriẽtales ecclesias. Dicebat eni victor celebrãdũ esse scm̃ pascha singulis annis in die dñico sic ꝛ tenet hodie sãcta vniuersal' ecclia/ꝛ cũ ei qsi sũmo põtifici oẽs ꝑncipales ecclie obedirẽt solus

Margin notes: actu. 10 11. 13. c. — ꝑire. 19 — ꝑire vl. — Lu. 19. — 2ire. 2. 5 — 3ireg. 2. — Jos. 18. — ꝑire. 12. 2ire. 2. ad phi. 3. cap. 2ire. 4. 5. — Uide i cro. archiepi floren.

ipse cū orientalibus ſm ritū iudeorū ꝛ cōsuetudinē antiquā lunā 14am sequebant̄ arrogans sibi dignitatem quā non habebat quasi ob reuerentiā sancti Joānis ꝙ ibidē acceperat sepulturā. Porro victor papa sciēs sibi in Petro aploꝝ principe cōcessam ab ipso dn̄o plenitudinē potestatis excoicauit vt iā diximus policratū ꝛ oēs simul cōplices eius. Qui vȝ victor tādiu ꝑmansit iuictus quousqȝ assentirent decreto eius. Et scirēt ꝙ Petro aploꝝ primo data esset potestas a dn̄o ligandi atqȝ soluendi: ꝛ ꝙ ipse esset vniuersalis pastor ꝛ archi-
2i reg.5 tectus ecclesie. Ubi autē Dauid accepit regnum moti sunt philistei aduersus eum. Nihilominus ꝛ gentes infideles cōtra romanoꝝ pontifices pugnauit ille gladio ferri. Isti gladio spūs qd̄ est verbū dei ꝛ vtriqȝ vicerūt. Expugnata est aūt hierusalē: ꝛ edificata est in ciuitate dauid. Expugnata ē in ea ecclesia Christi: ipsa est enim ciuitas solis de qua dicit ꝓpheta: ciuitas solis vocabit̄ vna. Et
Isa.19 recte ciuitas solis qꝛ ibi ordinatum est vt iā dixi celebrari sanctū pascha in die solis qui significat Christū ceteris iudaiçantibus ꝛ sequētibus lunā que significat moysen. Nimiꝝ qꝛ doctrina moysi similis est lune hoc ē luminaris minoris: doctrina vō chri luminaris maioris. Regnauit ḡ Dauid i hierusalē: Christus in ecclesia. Uerūtamē inest pugna Christo: qꝛ ꝛ illi ꝛ isti aduersarij multi. Regnauit autē sex annis ꝛ sex mensibus in ebron: qꝛ quasi ꝑ sex gn̄ones ꝛ dimidiā sola latina ecclesia romanū pontificē sequebat̄. Exinde aūt vniuerse ecclesie sex filij quos genuit Dauid ex totidē vxoribus i ebron designāt ordines ecclesiasticos qui a pricipio instituti sunt i ecclia dei ſm ꝙ ꝛ paulus testat̄ dicens: ascēdēs Christus

doctria Christi ꝛ Doctrina moysi

2i reg.5

2i reg.5

2i reg.3

ad eph 4.

in altum captiuā duxit captiuitatem dedit dona hoibus. Quod aūt ascēdit quid est nisi qꝛ ꝛ descendit ꝑmuȝ in inferiores ptes terre. Qui descendit ipse est ꝛ q ascēdit sup oēs celos vt adipleret oia. Et ipse dedit q̄sdaȝ qdem aplos: quosdam aūt ꝓphetas: alios aūt euangelistas: alios autē pastores ꝛ doctores ad cōsummationē sanctorum in opus mysterij in edificatiōe corporis Christi. Cap. 62m.

Illi aūt quos genuit i hierusalē significant ordines monachoꝝ occidentaliū. Quia tpe cōstantini ꝛ deinceps orti sunt romane ecclie/cuius se filios eē gaudēt oēs q sciūt Chrm Jesum/ēt oēm plenitudinis sue potestatē ꝛ vniuersalem curā aiaꝝ Petro aplo cōmisisse. Et bn̄ sex in ebron in qua ꝛ sex ānis regnasse ꝑhibet̄. Quia senarius numerus ptinet ad vitā actiuā: sed ad ꝯtēplatiuā denarius. Prius ergo regnauit Dauid in ebron ꝛ postea i hierusalē. Quia occurrit pōtificibus romanis ꝑesse ecclesie laborantiuȝ: postea ecclie quiescentiū. prius desudantiū in vita actiua: postea exultantiū in vita ꝯtēplatiua. Uerūtamē ꝛ si illi prius incipiūt: nō tn̄ mox desinūt incipiētibus istis. Currūt eni duo simul vnde ꝛ post regnū hierusalē hoc ē ecclie pugnasse Christi milites nō est dubiuȝ maxime aūt ꝯ arrianos vȝ venerabiles epi designati in ioab ceterisqȝ principibus: necnō ꝛ alij viri religiosi quorū noia scripta sunt in libro vite iter quos erāt aliq designati in vria cuius vxor pulchra valde noie bersabee. significat illā vitā religiosam quā sanctus instituit benedictus: vel potius illā ipsius vite çelatricē eccliaȝ que re vera alijs multis pulchrior fuit ꝛ studiosa ad se lauandū orone ꝛ cōpunctione lachrymaꝝ vt placeret in oculis nō cuiuslibet viri iusti: sed illius magni

2i reg.5

2i reg.2 Luc.22 3.5.

Uide i cronica Archiepi flo.

2i regū. 11.

gni quē designat Dauid: vnde et per
eūdē Dauid sancte matri ecclesie dī
ps.44 Audi filia et vide et inclina aurem tuā
et obliuiscere populū tuū et domū pa
tris tui: et cōcupiscet rex decorē tuum
qr ipse est dñs deus tuus. Igitur ro-
mani pontifices qui tenēt locū Chri
sti viderunt mulierē istā lauantē se et
cōcupierunt spēm eius. Introduxe-
runt illā ad se: qr ceperunt cum eadē
ecclesia familiaritatem habere. Et vt
puto ex eo tpe quo occasiōe barbari
ce psecutionis ɔgregatio ipsa sancti
Benedicti intrauit vrbē et collocata
ē iuxta oratoriū sancti Pauli: vbi et
2i re .11 manet si tñ vsqz in psentē diem. Con
cepit aūt Bersabee de rege Dauid
sexum virilē. Quia ceperunt in mona-
stica religiōe viri scholastici repiri et
tales q p merito fidei et sciētie fierēt
epi et cardinales: eo qꝫ religio ipa mo
nachoꝝ doctrinā romanoꝝ pōtificū
diligētissime retinet ſm qꝫ bersabee
vxor vrie in ipso p die ingressionis
sue ad regē Dauid absqz aliquo diffi
cultatis obstaculo et dilatiōe ɔcepit.
Et cum videret Rex vxorē vrie con
cepisse tā subito vocauit virū suū in
hierusalē et refectū diligētissime cibo
regio misit in domū suā vt quiesceret a
labore et dormiret cum ea. Quia vbi
summi pontifices tam aptam vide-
runt cōgregationē monachoꝝ ad cō
cipiendū verbū vite cernerentqz qꝫ
ex ea docti filij simul et religiosi pos-
sent certissime pcreari: ceperunt conue
nire abbates q ambirēt officium pdi-
catiōis: viderent et eis districtissime
p decreta mādare vt quiescerent a pu-
gnis exterioribus que ipsis et clericis
sunt cōmisse: et omittentes pugna-
re in oris gladio sese p virtutē silētij
ad domū aio reuocarēt. Exigūt enim
h alta mysteria: et ordo pcipue ratio-
nis. Siqdem moyses manēs in mō
te cōtēplatiōis accipiebat a dño qd
traderet aaron q erat summus sacer
dos vt ipse q erat eloquēs subiectis
plebibus loqueret. Quia et ppriū est exo. 4.
monachoꝝ ɔtinere se p silentiū i qe- 16.
te ɔtēplationis: vt audiat qd loquat
in se dñs deus. Et ppriū clericoꝝ lo
q in medio populi verba dei. Nimirꝫ
qr vtrūqz qs aut hic nō pōt aut si ha
bere petijt rē difficilē postulauit. Sic
igit et rōne et mysterio apte liquet: qꝫ
et clericoꝝ est verbū cōtēplationis et
silentiū monachoꝝ. Quia et illoꝝ est ad eph
pugnare gladio spūs qd est vbū dei. 6. cap.
Et istoꝝ in bono pacis et ɔtēplatiōe
quiescere. Nō igit ad placitū additi st
a romanis pōtificibꝰ siue in cōcilijs
epoꝝ decreta ipsa iponētia mōachis
taciturnitatē: sed qr vtrunqz necessa
riū erat in ecclia dei. vz vt alij loquā
tur qd auditū est: alij taceāt et audiāt
qd tpe ɔgruo dici queat. At vrias cō 2i re.11.
patiēs arce manenti in papilione: et
Joab pricipi militie: et exercitui do-
mini iacenti sup faciem humi noluit
audire regē vt intraret domū suam: et
quiesceret i lectulo cū vxore sua: sz mā
sit extra cum seruis regis reuersurus
ad pugnam. Sed et nonnulli prelati
cenobiorū qui fuerunt ante nos a tē
pore sancti Benedicti et infra: qdam
pietatis cōpassione deuicti: sed et ze-
lo pugnandi p iustitia vehementer
accensi: noluerunt audire decreta pō
tificum exhortantiū: sed manere i p
posito suo. Sed quasi miserantis ec-
clesie in exilio cōsistenti et epis ma-
nētibus in agone et pugnantibꝰ assi
due contra filios huius mundi q red
dunt seruis dei mala pro bonis sicut
filij ammon ɔtra quos missus erat a
Dauid dimicare Joab elegerūt ma
gis cum eis laborare in bello qz dor
mire in lecto quietis sue presumētes
aliquid: etsi non iussi: imo cōtra iussa
et decreta sanctorum.

Cap. 63m.

Quid igitur damnamus significatũ vrie qui pietatis zelo noluit ingredi domũ suã: ⁊ approbamus oimodis significatũ Dauid qui reatum cõmisit: aut e diuerso cõmẽdamus penitus significatuȝ vrie Dauid aũt oimodis dãnamus. Et qdeȝ si dixerit quis ẽt sanctus qlibet qꝛ peccatũ nõ habet: ipse se seducit.
p^c Jo.1
Si igitur mysteriũ Dauid ⁊ vrie vigilanter pẽsamus inuenimus vtrãqꝫ partẽ esse culpabilẽ: vtraqꝫ hꝛe aliqd bõi zeli. Si tñ apud deũ sicut ⁊ apud hoies. Nempe ⁊ si sacerdoti incũbit pire cum necesse est subditos suos i bello. Et mõacho absqꝫ magna ⁊ euidenti necessitate debẽ qescere i cenobio. Et iteꝝ ad bonũ zelũ ptinet furari ad momẽtũ epm vitã cõtẽplatiuã: ⁊ monachũ cõgruẽte necessitate exire vel ad tps pugnaturus in bellũ. Sicut e diuerso ad indiscretuȝ zelum nolle pastorẽ ecclie/crebꝛius exire ad pugnã. Sed manere eũ iugiter in ɔtẽplatione qꝺ argui poterat tunc tpis in Dauid: monachũ nolle redire ad quietẽ sꝫ assidue manẽ qꝺ ẜm rei hui⁹ significatum argui tunc poterat in vna. veꝝ qꝛ pastor ecclie q sibi assumit in ꝓpꝛiã vitã cõtẽplatiuã/zelum dei habet: sed nõ ẜm sciam: ⁊ zelum dei monachus sed nõ ẜm sciam q deputat semetipm in exterioꝛibus pugnis. Et vꝛias q noluit accedere
2^i re.11.
ad vxorẽ suã pmissus est in bello tpaliter mori. Et Dauid q eũ relinq iussit in plio ⁊ eo corruẽte in bello accepit in ꝓpꝛiã vxorẽ eius multiplr est punitus. Jta tñ vt vꝛias accepturus coronã vite ꝑ fide ⁊ intẽtione sua bona pcedẽt moꝛiendo Dauid. Et Dauid q in ceteris suis actibus laudabilis erat a pena moꝛtis eterne flagelloꝝ sarcina reuocaret. Si ergo aut mõachus cuius est ꝓpꝛia ɔtẽplatiua
2^i re. 12 ⁊ sequẽtibus.
vita in eundo vel stando foras modum rõnis excedit/aut episcopus vitã ociosam cui pmissum est a dño regnũ aiaꝝ abscondens se sub silentio coꝛdis vitã sibi elegit ociosam culpabile est vtrunqꝫ: qꝛ ille alienus efficitur a pꝛoposito suo: ⁊ iste reus debiti obligatiõe tenet. Uerũtñ ⁊ si vtrũqꝫ culpabile magis tñ in eo q neglecto debito querit q̃ sua sunt: q̃ȝ in eo q accensus debito ẽt ꝯ votum ⁊ pceptuȝ negligit curã suã ipsius q̃ten⁹ alios lucrifaciat vel ab hoste defendat. Jnde est: ꝙ vꝛia manẽte ad horã in certamine ⁊ Dauid furtim doꝛmiẽtẽ cũ vxoꝛe ipsius. s. dñs ⁊ nõ loquit qcq̃ȝ qꝛ ẜm mysteriũ tolerabile ẽ. Mñ aũt cõpulsus est vꝛias laboꝛare vsqꝫ ad moꝛtẽ: ⁊ Dauid qui hꝫ pceperat accepit publice vxoꝛẽ ipsius: ⁊ ita vt conceptũ filiũ pareret illi⁹ i domo dictũ est ꝙ displicuerit verbũ hoc coꝛã dño ⁊ ꝙ miserit Nathan ꝓphetam ad arguendũ eũ. Et qdem ẜm hoiem argui poterat ẽt vꝛias q ɔtẽpserat in relicita pceptum pastoꝛis: licitum sane erat illi qui cãm criminis nesciebat. Sed tñ qꝛ tã grauiter reus pastoꝛ tã qꝫ terribiliter puniuit/ꝙ quasi peccauerat in se simplicissima ouis nolẽs acquiescere iussis eius. Jn eum post casum ouis versum est totum põdus certamis qui volens punire inobedientie culpam aptum erat vt induraret deus coꝛ subiecti ne sibi vt subditus obediret. Si enim qui maioꝛ est non attendens trabem que est i oculo suo: querit eijcere festucam oculoꝛum fratris sui. Uel certe negligens in se grauioꝛem culpam iudicat i subdito leuioꝛeȝ/necesse est vt iudicio q̃ iudicat pꝛimũ iudicet ⁊ ipse nisi penitentia ⁊ flagellis eius tpaliter expient delicta. Uisus est eniȝ vt iaȝ dixi aliquantulũ culpasse vꝛias qui nesciẽs cãm criminis noluit ꝓpꝛio obedire
2^i regũ. 11.12.c.
mat.17. Luc.6.

dire pastori. Et q hec faceret hodie reus de ɔtumacia teneret. Sed vtrū talis fuit culpa Dauid/aut que mortis Dauid snia meret. Sed de hoc i sequētib⁹. Nūc de litteris videam⁹. Quia noluit vrias itrare domū ꝛ dormire cū vxore sua ſm pceptū regis.
2ᵉ re.11. Cōmotus Rex scripsit litteras ꝛ misit Joab principi militie: p manū ipsius vrie dicens ita: ponite vriam ex aduerso belli vbi fortissimum preliū est: ꝛ relinquite eum vt percussus intereat. Dubium nō est quin satis displicuerit pontificibus romanis vsurpare voluisse monachos officia clericorum: suam vo deserere portionē. Cum potius emulanda sit clericis vita monachorum: que pulchrior ꝛ felicior est maxime cū dicat apostolus
ꝑme ad cor. 15. non prius qđ spirituale est sed quod aiale/deinde quod spūale. Sed quia eos deprehenderunt in hac pte fortiter obstinatos compulsi sunt ad nimiam iportunitatē dare q̄zpluribus ꝑlatis cenobioꝝ maxime aūt cluniacensibus priuilegia satis dura: si tñ intelligerēt illam sniaꝫ saluatoris dicentis in euangelio. Cui plus cōmittit plus ab eo exigit. Et illđ/ve soli: qr si ceciderit non hēt subleuantem.
mat.25. Eccliastes.4. Certe ꝛ enim si rerū ordo inconfuse seruat illi conuenit adiuuare cum necessitas exigit operantē cui vacuum est: ꝛ qui recreaturus p ociuꝫ leuiter potest ferre laborem. Quod vt semper i ecclia queat placuit ei qui fecit ſm cōsilium voluntatis sue/vnū ꝑfectoꝝ ordinē onerare labore alterum dimittere ociosum: vt quotiens alter fessus deficēt i certamie: alt illi⁹ on⁹ supposito hūero subleuaret. sic sic reges terre alios equos frequenter insedent/alios in stabulis ipugnari pmittunt: vt tanto robustiores inueniantur in die belli q̄zto in tempore pacis alienos eos esse iudicant ab oppressione laboris. Quod si ita est qr ita est/liquet ꝙ ita clericis impositum est onus laboris vt tamen immineat ociosis qui in necessitate succurrent. Quatenus si illos contingat cadere paratos habeant subleuātes. Quod si monachis ipsis quibus incumbit adiuuare operantes ex toto imponitur ipsum opus. Nonne ea necessitate cogunt deficere in certamine quo soli quia ipsi nolūt dimittunt in bello. Quod si ita est. ꝙ visum est pontificibus romanis/vt concederent abbatib⁹ parrochiales ecclesias ꝛ officia clericorum morituris in bello: nisi quia ex occulto dei iudicio ꝓcedere non est dubium: vt qui nolunt ad mandatum pastorū quiescere vel ad horam in cellis suis/obtineāt ab eis priuilegia deceptionis sue. Quaten⁹ dū soli subeūt iportabile onus incurrāt aliqñ detrimētū aiaꝝ suaꝝ. Qua in re consideret sollicite prudens lector/q̄z parū ꝓsint ad salutē: imo q̄z sepe obsint extorta ꝑuilegia: ꝛ q̄z sit cūctis vtillimū tenere fortiter legem cōem. Eteni ꝛ vrias q portauit lr̄as ſm tenorē lr̄aꝝ solus relictus in bello. Et Dauid q accepit in ꝓpriā vxorē eius/tā ꝓ morte vrie q̄z ꝓ infami mr̄imonio/grauit est punitus. Quia vꝫ ꝛ pleriq; abbates occasiōe priuilegioꝝ ꝛ cura reꝝ eccliasticaꝝ imergentes seipsos secularibus negocijs amiserūt fundit⁹ donū ɔtēplādi celestia. Et pōtifices romani q taliū talit onerauerūt colla: vt ipsi qescerēt a labore: vtrū id fecerint qđ oportuit fieri ipsoꝝ est dare sniam in seipsis. Et 2ᵉ re.12.
eniꝫ nec Nathan ꝓpha voluit iudicare Dauid: sed tm ostēsa cā ab ipso q erat Rex ꝛ pastor dari sniaꝫ postulauit. Ergo ꝛ roman⁹ pōtifex siqñ in aliq̄ delingt sicut hō/nō ē nostrū qui oues sum⁹ iudicare eū: sed ipsi⁹ ē colligere cām suā in sinu suo ꝛ ɔ̄ semet

ipsum propriam dictare sententiam. Videt enim grauiter delinquere pastor cuz sic libera vtet potestate: imo cū sic sibi parcit sb specie cōtēplatiue vite cui dictū est in Petro a dño: sequer me. Ei vo qr seq cupit imponit importabile pōdus de quo dictū ē in persona Joānis. Sic eū volo maner donec veniā. sane displicuit smo hic corā dño qr pfusus est ordo ratiōis. Quis sermo displicuit corā dño pfecto ille qui fact⁹ est in natiuitate pueri. Sic enim scriptum est in eodē loco. Audiuit vxor vrie q mortuus eēt vrias vir suus z planxit eū. Transactoqz luctu misit Dauid z introduxit eā in domū suā z facta est ei vxor. peperitqz filium z displicuit verbū hoc qd fecerat Dauid corā domino. Ecce hoc est verbū qd displicuit coram domino. Quare qr nec iustū fuit vt vrias qr noluit ad horam intrare in domum suam solus relinqueretur in prelio/nec vt Dauid illo mortuo acciperet vxorē ipsius. Non inqz iustū fuit vt abbates cenobiorz qr voluerūt cōpati laborāti ecclesie relinquerētur in prelio soli. Nec vt hij qui cōstituti sunt ad portādu'm pōdus diei z estus nequaqz ex ociosa bellicosuz militē. Sed delicatum ex dilecta paruulū generarent. Accidit aūt hoc cū hij qui mitterent domino cōtēplant tacite vitam pastorz. Si enim vident illos sollicitos i labore ēt ipi iformati ab eis surgunt pro patrib⁹ in agone. Et si vident illos emulari quietē etiā ipsi vite tranqlle emulatores fiūt z nimirum cū sermo iste displicuit corā domino/cū satis sit amabilis vita cōtēplatiua/ad tēpus referēdū vī potius qz ad cām. Quia videlicet non placet deo/vt vite qete nascant filij ex viris deputatis ad pliuz in die belli. Sed magis vite laboriose z q̄ imitatores sint in hac parte vrie potius qz Dauid sm q z filij Lie numero sex pcesserūt Joseph filiū Rachelis. Vel certe qr in tali tēpore nō sunt cōmutādi viri pro paruulis quousqz ad ueniant dies pacis z tēpus Salomonis qui natus post mortē huius pueri tā patri qz z dño amabilis fore phibetur. Licet enim vita monachoruz pacis esse debeat nō laboris: temperāda est tn̄ amaritudo belli melle pacis/non modis oib⁹ fugienda/quousqz veniat tēpus ocij ad quod iustorū aīe indefesse suspirāt. Cap. 64m.

Jo. vlt.

2 re. 11.

2 re. 11.

Ge. 30.

2 re. 12.

NOn igitur occidēdus erat vir bellicosus z iugiter cōsistens in castris. Et nutriendus paruulus i delitijs extra muros hierusalē a pastore vniuersali z sodalibus eius z letandus in amplexib⁹ pulchre matris tēpore laboris ecclesie: sed expectādum tēpus agēdi ociuz in Hierusalē hoc est in visione pacis: z tēpus amplexādi dilectā sicut per Salomonē dicit/tēpus amplexādi z tēpus lōge fieri ab amplexibus. Sigdē z per eūdē Dauid dicit in quodā loco/qui semināt in lachrymis i gaudio metent: hac p causa missus est Nathan pphēta qui argueret Dauid. Missi fūt ad pastores ecclesie viri religiosi qui securi de charitate z simplicitate sua in libertate spūs loquerent ad eos. In quos z bernardus noster abbas clarauallis qui in libro suo de cōsideratione misso ad eugeniū papā nihil de negligētijs aut grauamine subiectorz derelictū est intantū vt adeo liber ipse alt leuiticus esse putaret. Et qz uis scūs vir mordacius argueret in romano pontifice occupationē non tamē absolute occupationem sed illā que est sm seculum/per quam ea que est sm Deum occupatio peryt. Qua in re z illud vigilāter notari oportet qd scriptuz est in exordio ipsius de qua agimus

Eccliastes. 3.

2 re. 12.

nus in hoc loco hystorie. factū ē eo
tēpore quo solent reges ad bella pce
dere: vt videlicet itelligat esse cau-
2ⁱre. 12. sa reatus/si pnceps quē oportet pire
exercitum tēpore belli/cōtempta sa-
lute proximorꝫ querens quod se dele
ctet agit ociū in hierusalem: vnde &
dlectatio illa furtiua fuit: qr omnino
alienuꝫ est a cura pastoris/eo tēpore
agere sibi ociū quo oues sibi cōmis-
se sunt i discrimine cōstitute. Timuit
itaqꝫ Dauid/timeāt & isti sup verbo
hoc/vt & ipsi cū Dauid clementiam
cōseq mereant: facile est enim vt di-
mittat in eis culpa pietate cōmissa p
pter occulti enigmatis sacramētuꝫ q̄
discernere pro tēpore inter viā & vi-
tā & qd magis expediat deo: & tūc sa
tis est admodū iuestigat difficile iter
personas aūt & psonas aium & aium
difficillimum. datur ergo sup hoc ca-
su venia trepidādi/sed tamen natus
filius desperat a vita. Quia aut defe
cit ordo ille q significat⁹ est in h̄ pue-
ro: aut cito deficiet a statu suo. Quia
bonum qd non est fm Deum/nō po
test stabilem habere radicē. Quis sit
auteꝫ aut qs fuerit puer iste nescim⁹.
Quia & dauid mltos pueros genuit
in hierusalē: & per exhortationē & au
xiliū romanorum pontificum plures
monachorꝫ ordies in ecclesia latina
ortos esse videmus. Sed vtrū natus
sit puer qui designatus sit in salomo
ne/aut in primo nasciturus de⁹ me-
lius nouit. Quia initia semp obscura
sunt & itellectu difficilia. Quāuis vo
diligat super oēs alios qui fuerūt an
te. Cum is quem signat Salomon/i
eo loco vbi agit de ortu salomōis de
mōstrat cum dicit/cōsolatus est Da-
uid Bersabee vxorem suā sup mor-
tem filij sui. Ingressusqꝫ ad eam dor-
miuit cum illa. Que genuit filium &
vocauit nomen eius salomon/& do-
minus dilexit eū. Misitqꝫ euꝫ in ma

nu Nathan pphete/& vocauit nomē
ei⁹ amabilis domino: eo q diligeret
eum dominus. Cap. 65ᵐ.

Beat⁹ est aūt: aut erit ordo ille
quē dn̄s diliget sup omnes vt
pote qui visione pacis fruitu
rus est/& dominaturus a ma-
ri vsqꝫ ad mare/& a flumine/vsqꝫ ad
terminos orbis terrarꝫ. Mox enim ps.71.
vbi agit de ortu salomonis/subiūctū
est/q capiēda eēt ciuitas quā diu ob 2ⁱre. 12.
sederat Joab. Quia vꝫ necesse est vt
corruat discordia mūdi qn̄ puer paci
ficus regnaturus est. Verūtn̄ & post
hanc victoriā q̄ serotina est/in qua &
coronabit rex Dauid manet adhuc
nō tā pugna q̄ꝫ psecutio absalon. Ip
se est eni filius pditionis q regnatu-
rus sm pte in pplo iudeorꝫ & in falsis
christianis. Ipse inqꝫ qui extollit su- scde ad
pra oē qd di deus aut qd colit: ita vt thes.2.
in tēplo dei sedeat/ondens se tāqꝫ sit
deus. Sicut enim absalon vsurpauit 2ⁱ re.15.
sibi regnum in gabaon qd recte por-
tat excelsorꝫ excelsuꝫ/& psecutus fu-
gatū patrē/vt occideret eū tyrānice
in sede ei⁹. Ita antichrist⁹ vsurpatu- mat.24
rus est sibi regnū christi/dicens se eē & Da.9
filiū dei/& sessurus q̄si dn̄s in templo
eius q̄rens extinguere vicariū christi
& eos q erāt ex pte eius: & psequens
eos de ciuitate in ciuitatē. Qd āt fini
to bello optabat Dauid pacē filio ab 2ⁱre. 18.
salon/& audiens q esset mortu⁹/fle-
uit illū fletu magno ad mltitudinem
pdicatorꝫ hoium adherētiū antichrio
in corpus vnū referēdū est. Scdꝫ eni Lu. 19.
q doluit quodā Christ⁹ & fleuit sup p p'ad ti-
dita ciuitate iudeorꝫ in qua erat ipe moth. 2
crucifigēdus. Utpote qui neminem scde ad
vult pire/nisi forte qr antichristi ml- thes.2.
ti erūt aliqs dicat in absalon nō signi
ficari nisi illū maximū psecutorē quē Uide i
dn̄s iesus iterficiet spū oris sui/sꝫ ali cronica
quē aliū sm q iā romanā sedē legi- archi-
mus aliquos vsurpasse. Et nup sub epi flor.

Federico imperatore accidisse cōpe-
rimus: puto tñ ꝙ iā collecta erit aliq̄z
ta multitudo grecoꝝ ⁊ iudeoꝝ ad vti
litatem ecclie qñ accidet istud/ qđ in
duobus amicis Dauid designari vꝫ.
2ire. 15. Quoꝝ vnus ꝑmissus ē ire cū dauid
alius non est ꝑmissus/ sed potius di-
missus in ciuitate/ vt dissiparet ꝯsiliū
Achitophel. Quia nimiꝝ aliȷ̄ eoꝝ q
nouit ꝯuersi erūt ad vtilitatē ecclie la
borātes ⁊ dimicātes fortiter ꝓ rege
nr̄o dauid coronabunt martyrio/ aliȷ̄
disponēte dn̄o remanebunt in pace/
vt dissipēt ꝯsiliū malignātiū/ ⁊ idicēt
fidelib⁹ qđ eis i tāto discrimine faciē
dū sit. Nō vt frauduléter qđ absit cō
mittent alicui mēbro diaboli ꝯtra cō
sciētiā suā/ sed qꝛ ońdēt se optaꝛ salu
tē ei⁹ ⁊ q̄si sustinē patiēter qđ dn̄s ꝑ-
mittit dū nolūt resistere añ faciē ei⁹.
2ire.16. Qđ āt Semei qui erat de gn̄e Saul
blasphemauit ⁊ ꝯfudit fugiētē regeꝫ
veterē inimicitiā vigilare idicat i ꝑte
ifideliū iudeoꝝ exultantiū ⁊ isultātiū
romane ecclie/ quā sꝑ habuerūt exo-
sam ignorātes ꝙ tunc magis ⁊ me-
li⁹ regnare icipiet romanus pōtifex i
ecclia dei/ cū putabit expulsus ⁊ alie
2ire.20. nat⁹ a suis. Sane ꝑturbatio quā fec̄
siba q isonuit buccina post obitū ab-
salō: ad caudā vt ita dixeri ꝑsecutōis
eiusdē referēda ē/ i q̄ sic̄ mysteriū vel
le vꝫ/ mouebūt aliq đ gēte grecoꝝ ad
faciēdū sic̄ oli diuortiū iter grecos ⁊
latinos/ vt possint ipsi adhuc regnaꝛ
in grecoꝝ ecclesiȷ̄s. At nō erit sic: qꝛ
3iire.1. oio tp̄s pacis appropiq̄bit. Senect⁹
sigdē Dauid hui⁹ 2i status ⁊ ordinis
ecclesiastici militātis i lr̄a euāgeliȷ̄ se
nectutē designat. Mulier sunamitis
que iūcta est ei ⁊ nō ꝯcepit ex eo no-
ua religio erit que oīno erit libera ⁊
spiritalis/ in qua romani pontifices/
potiti pace ecclie ꝯtinebūt. Quia v̄o
in seruādo ordine suo antiq̄ incipiet
roman⁹ pōtifex frigescere ꝑ senectu-
te. Extollent adhuc aliq ex hiȷ̄s qui
videbunt eē strenui ad certamen vt
stent in regno ecclie ꝓ p̄re suo/ sꝫ non
obtinebūt qꝛ ñ erit adhuc necesse re
gnare ordinē belli i die pacis: sꝫ ma-
gis oportebit religiosos trāsire in il-
lū ordineꝫ qui đsignat⁹ ē in salomōe.
Studē aūt cōtēplationi ⁊ paci ac ꝑ
hoc non adonias q sibi vsurpabit re-
gnū/ sed salomon q cū cōsilio ꝓphetа 3ii re. 1.
rū cōstituet a rege regnaturus ē. Et
ipse succedet ei iubēte p̄re suo dauid.
Et sedebit in solio eius post eum re-
gnās ⁊ iudicans in eqtate. Non igit
qđ absit deficiet ecclia petri q̄ ē thro-
nus christi/ sicut accidit natis mulie-
rū in fine veteris testamēti/ sꝫ cōmu-
tata in maiorē gliaꝫ manebit stabilis
in eternū. Hucusqꝫ finis ꝓmi status ⁊
secūdi. Quoꝝ sigtione in saule ⁊ da-
uid. Amodo agēdū est de 3° cuius si-
gnificatione in Salomone de q̄ ꝓꝫ id
qđ sigt dcm̄ est libro psaloꝝ. Erit in p̄s.71.
dieb⁹ suis abūdātia pacis. Ca.66m.

POst obitū dauid regnauit sa- 3iire.1.
lomō fili⁹ eius ꝓ eo. Fili⁹ de q̄
dixerat dn̄s in spū eidē dauid
cū dormieris cuꝫ p̄ribus tuis
suscitabo sem̄ tuū post te qđ egrediet 2ire.7.
de vtero tuo ⁊ firmabo regnū ei⁹: ipe ⁊ primi
edificabit domū noi meo. Et stabiliā para.22
thronū regni eius vsqꝫ in sempiter-
nū. Et ero illi i p̄reꝫ: ⁊ i ipse erit mihi
in filiū. Hec verba ⁊ hiȷ̄s silia putant
iudei cōpleta esse in Salomōe/ nō at
tēdētes ꝙ in exitu ei⁹ malo demōstra
tū sit nō fuisse illū filiū Dauid đ quo
dn̄s ait. Ego ero illi in p̄reꝫ ⁊ ipe erit
mihi in filiū. Et ꝙ dn̄s nō hitat i ma
nufactis aut đlectat i parietib⁹ deau-
ratis ⁊ lapidib⁹ sculptis ⁊ ꝓciosis/ q
velut ictu oculi iecit fundamēta t̄re.
Et fundauit orbem suꝑ stabilitatem p̄s.103.
suā. Nō ḡ dcm̄ est v̄bū istud de illo sa
lomone/ sꝫ siue ꝓꝫ lr̄aꝫ de chro: siue ꝓꝫ
spūalē intellectū de ordine q̄dā circa
finem

finē futuro. Ad cuiꝰ p̄dicationē ꝛ istā
tiā oīs pene mūdus ꝯuertet ad deū.
Nā ꝛ rectiꝰ itelligit de aliquo iustoꝝ
ordine hoc qđ dicit dn̄s deꝰ. Ego ero
illi in p̄rē ꝛ ip̄e erit mihi in filiū/q̄ꝫ đ
ipso christo iesu. Nimiꝝ qꝛ v̄bū istud
adoptionē magis idicat/q̄ꝫ ꝑp̄etatē
nāe. Neqꝫ eni deus oīpotens vnigēi
tus suus christꝰ iesus in filiuꝫ/sꝫ ma-
gis filiꝰ vꝛ. Ergo v̄bū istđ nō vꝛ tāgē
qdē christū ꝑpter assūpte nām morta
litatis nr̄e/sꝫ magis trāsfundit i mē-
bra eiꝰ q̄ egēt glīa dei. Sicē ꝛ đ abraā
ad ro. 4 Paulus dicit: nō aūt ꝑpter ip̄ꝫ dcm̄
ad ga. 3 est tm̄/ꝙ reputatū sit ei ad iustitiā/sꝫ
ꝑpter nos qbꝰ reputabit credētibus
in eū. Ut aūt elucescat i breui q̄ rōne
verba ista q̄ vident tāgē in typo salo
monis i ppl'm 3ii statꝰ refundēda sint
nō opꝫ esse alienū ab itelligētia nr̄a.
Nō sicut Saul sigt ꝑprie ppl'm p̄mi
statꝰ. Dauid ppl'm 2i: ꝛ Salomon po
pulū 3ii. Ita q̄qꝫ Zacharias sacerdos
desigt pari mō ppl'm p̄mi statꝰ: Joā-
nes baptista pplꝫ 2i; hō Christꝰ iesus
ppl'm 3ii ppl'm de q̄ scriptū est in Da-
niele regnū ꝛ ptās ꝛ magnitudo re-
gni qđ est subter oē celuꝫ dabit ppl'o
Dan. 7 scōꝝ altissimi. Supius eni dixerat da
ibidem niel/vidisse se in nubibꝰ celi q̄si filiuꝫ
hoīs veniētē/ꝛ datū est illi regnuꝫ
oīsqꝫ ppl's tribꝰ ꝛ lingue seruient ei.
Et ad extremū se dicē audisse angelū
exponētē visionē ac dicētē. Regnuꝫ
āt ꝛ potestas ꝛ magnitudo regni q̄ ē
subter oē celū/dabit ppl'o scōꝝ altis-
simi. Quare āt istud/nisi qn̄ christus
iesus iudicatꝰ ē i mūdo voluit electos
suos iudicari secū/ꝛ dētibꝰ illiꝰ bestie
quā vidit daniel mltipliciter laniari.
Et qn̄ appropinq̄t tp̄s vt vēiat ip̄e in
nubibꝰ celi: ēt electos suos q sūt i mū
do vult ꝯfigurare aduētui maiestatis
sue. nā qd ē ſꝫ sp̄m manē i terris/nisi
eē i actiōe ꝛ laboꝛ/sic ꝯstitutū fuit an
tiq̄ nr̄o parēti/cui dcm̄ ē/i sudore vul
tꝰ tui vesceris pane tuo. Et qd est ſm Gen. 3.
sp̄ūm viuē in nubibꝰ celi/nisi ꝯuersa-
ri iugiter in celestibꝰ ꝛ inhitare i sp̄ū
māsiōes celestes. Sic ꝛ i libro apoc. Apo. 1.
sil'eꝫ filio hoīs itroducē Joānes/vt n̄
ip̄se filiꝰ hoīs itelligat solus/sꝫ ꝛ ppl's
cuiꝰ caput ē ip̄e: ꝛ ꝑ q̄ vt eēt filiꝰ hoīs
carnē accipe dignatꝰ ē. Cap. 67m.
IGit in salomōe filio dauid ppl's
3ii statꝰ q erit spirital' ꝛ sapiēs pa
cificꝰ amabilis ꝯtēplatiuꝰ ꝛ dn̄a
tor totiꝰ terre đsignatꝰ ē: ꝛ i ip̄o
cōplēda sūt i sp̄ū oīa illa magnifica q̄
scripta st i ip̄o salomōe ꝛ ēt sup chr̄o
iesu. Quia i ip̄o ppl'o regnaturꝰ ē ma
gis chr̄s/vt cōpleat i eo illđ psal'. 71.
Erit i diebꝰ eiꝰ iustitia ꝛ abūdātia pa- 3ii re. 10
cis. Nō eni potit pōderari es p̄copia
sui i diebꝰ ip̄iꝰ: ꝛ argētū nō reputabit
ꝑꝑ abūdātiā auri. Quia vꝫ iustia laico
rū sine mēsura erit i gn̄e suo. Et iusti
tia clericoꝝ sine mēsura erit i gn̄e suo
Et iustia religiosoꝝ/q̄ maior ē ꝛ p̄cio
sior illa ē vilescet i diebꝰ illis respectu
sp̄ūal' iustie q̄ sigt i auro: imo cuiꝰ splē
dor supabit obrizū ꝛ euacuabit lapi-
des p̄ciosos: edificabit q̄qꝫ tēplū de
lapidibꝰ p̄ciosis. In q̄ erūt vasa p̄cio
sa deputata i misterio eiꝰ enea argen-
tea. Sed ꝛ ligna ip̄iꝰ abietes ligna ce 3i re. 5. 7
drina ꝛ cyp̄ssina: q̄ oīa sigt ꝑfectio-
nē hoīuꝫ illiꝰ statꝰ i qbꝰ fient oīa ordia
te ſm p̄ceptū dn̄i cuiꝰ p̄ceptio opus ē
ꝛ ordo. Qui erit p̄posit illiꝰ tēpli/hē
bit latitudinem ad iuestigādū ꝑfūdū
sapie dei q̄si aque maris opiētis ſꝫ ꝙ
habuit p̄ceteris regibꝰ q fuerūt an̄ eū
rex salomō ꝛ sic scriptū ē in Daniele.
Qui aūt docti fuerit erūt q̄si splēdor 3ii re. 3.
firmamēti/ꝛ sic stelle i ꝑpetuas hēdi
tates. Uēiet q̄qꝫ ad eū regia austri ad Dan. 12
sapiaꝫ eiꝰ: eccl'ia vꝫ sp̄ūal' ꝛ sp̄ālis q̄ oi 3ii re. 10
no itēdit ad ea q̄ dei st sic st hēmite q 2i par. 9
p̄cetis calescūt igne sp̄ūs. s. ꝛ admira mat. 12.
bit sr sapiaꝫ chr̄i loq̄ntis i eo. offerēs Lu. 11.
p̄ciosa mūera v̄tutū ꝛ postl'ata ꝑcipiēs

3i re.7. Sz ꝛ filia pharaōis erit vxor ei⁹ h̄ ē
eccl'ia laicoꝝ/ q̄ aliq̄ztulū frena sectaꝛ
Sic eꝫ regia austri sola celestia ꝯcupi
scit. Ad ipaz deniq̄ reginā austri epi-
thalamū salōnis ꝙ tertio ordie cōposu
isse vt vz in pabolis q̄s cōposuit isti
tuaꝛ prio eccl'ia cōiugatoꝝ q̄ designa
tur in filia pharaonis. In eccliastes
ordo platoꝝ qui designaꝛ in ipo Sa
lomone. In cāticis cāticoꝝ ecclesia
ꝯtēplantiū designata in regina austri
Cant. 3 de qua ꝛ dr in eisdē canticis. Que ē
ista que ascendit p desertū sicut vir-
gula fumi ex aromatib⁹ myrre ꝛ thu
Cāt. 1. ris. Et ipsamet de seipsa Nigra sum
2i pa.9 sed formosa filia hierusalē. Nō sunt
aūt inuēta talia aromata in vniuersa
terra qualia illa que attulit regia au-
stri. Quia pfectio religiōis illi⁹ eccle
sie vincet alioꝝ oium ꝛ tēpoꝝ ꝛ ordi
nē religionū. Quod notandū ꝙ i ter
tio statu nuda erunt mysteria ꝛ apta
fidelib⁹. Quia p singulas etates mū
di multiplicatur scientia sicut scriptū
Da.12. est: pertransibūt plurimi ꝛ multiplex
erit scientia. Cap.68m.

DEniq̄ in primo statu osten
sa est auctoritas patris tan
q̄z mittētis filium ꝛ spm̄. s.
In 2° ostensa auctoritas fi
lij tanq̄z simul cū pr̄e mittētis spm̄. s.
In 3° ostendeꝛ auctoritas spūs. s. tā
q̄z i equalitatis vnitate manētis. Et
in primo qdem statu tanq̄z in ꝓfun-
de noctis caligine ostēsum est myste
riū regni dei: in 2° claruit vt in auro-
ra: in 3° splēdebit quasi in pfecto die.
Nā ꝛ opa primi status obscura fue-
rūt valde. Opa 2i int vtrunq̄z. Opa
tertij lucida ꝛ manifesta: ppterea vo
maiora ostensa sunt in 2° statu q̄z in
pmo: feliciora in 3° q̄z in 2°: qr in p° so
lius patris glia reuelata est populo il
li antiquo in docto terreno ꝛ aiali ne
scienti intelligere qd esset verbū dn̄i
aut spūs oris eius. In 2° glia filij: ꝛ
ex pte gloria spūs. s. In 3° reuerēda
est perfecte glia ipsius spūs: vt eua-
cueꝛ qd ex pte est. Plus ergo glori
cati sunt hoies 2i status: qr plus no-
uerūt. plus glorificabūꝛ hoies tertij
qbus reuelata facie loqueꝛ idē spūs
oēm veritatē. Unde ꝛ bene diciꝛ de
vbo pdicatiōis ꝙ dabiꝛ hoibus illi⁹
tpis in Christo Jesu. descēdet sicut ps. 71.
pluuia in vellus ꝛ sicut stillicidia stil
lantia sup terrā. Quia vz corda ho-
minū arefacta infusa humore illo ce-
lesti ꝓferent fructū suū. Liquet. n. ꝙ 3i re.17
helias ad pmā orōnē eius ligata est
aqua celi ne plueret ānis trib⁹ ꝛ mē
sibus sex sicut ꝛ Jacobus i ep'la sua Jaco.5
ꝛ dn̄s cōmemorat i euāgelio. Signi Luc. 4
ficant aūt anni isti tps 2i stat⁹ i quo
ppter pctā iudeoꝝ ablata est pluuia
p pctis eoꝝ quasi mēsib⁹ ānoꝝ qua
dragintaduobus. Quibus cōsūma-
tis in tribulatiōe ꝛ angustia ita cele-
stis iber qd est vbum dei descēdet p
fusius in terrā sitientē: vt oēs electi
sint docibiles dei: ꝛ cognoscant eū a
sene vsq̄z ad paruulū sicut scriptū est
p hieremiā pphetā. post dies illos di Hier.31
cit dn̄s dabo legē meā in visceribus
eoꝝ ꝛ in corde eoꝝ scribā eā: ꝛ ero il
lis in deū: ꝛ ipsi erūt mihi in populū
ꝛ nō docebit vltra vir ꝓximū suuz ꝛ
vir fratrē suū dicēs: cognoscite dn̄m
oēs enim cognoscent me a mimo eo
rū vsq̄z ad maximū. Et erit ēt in illo
sabbato illd qd supra cōmemoraui.
Orieꝛ in diebus illis iustitia ꝛ abun ps. 71.
dātia pacis donec auferaꝛ luna. i. do
nec trāseat ex toto vita actiua ꝛ ad-
ducaꝛ iustitia sempiterna. Et qd sup
hec erit? ꝛ dn̄abiꝛ a mari vsq̄z ad ma
re ꝛ a flumine vsq̄z ad termios orbis pme ad
terraꝝ vt cōpleaꝛ illud qd apl's ait. cori.15.
Oportet illuz regnare donec ponat
inimicos suos oēs sub pedib⁹ eius.
Quid eni qd in psalmo sequiꝛ. Corā ps. 71.
illo pcident ethiopes ꝛ inimici eius
terrā

terrã lingent. Reges tharsis ⁊ insule munera offerẽt. Reges arabum ⁊ sabba dona adducẽt: ⁊ adorabunt i
ps. 71. cõspectu eius omnes reges: omnes gentes seruient ei. Cap. 69m.

Quia opportune se cõtulit occasio ⁊ locus exposcit ad ostẽdẽdos exitus hui⁹ status 2i: in quo aliquib⁹ erit vesper/aliqbus au
ps. 74. rora. faciente hoc illo qui hũc humiliat ⁊ hunc exaltat. Veniendũ est ad helia pphetã: ⁊ ad gesta ipsius: vt de eis quoq; sicut ⁊ de ceteris sũmatim ali qd pstringamus. Helias (vt paulo supra cõmemorauimus) ob culpã nefandissimi regis Achab: ⁊ ipsissime Jezabelis prohibuit stillas roris ne caderẽt sup terrã ⁊ nõ pluit ãnis tribus ⁊ mẽsib⁹ sex. Numerus vero iste vt i prephatiõe iam diximus magnũ
3i re. 17 in se cõtinet sacramẽtũ. Et illud vti-
Luc. 4 q; sacramentũ: qd huius nostri opis
Jac. 5. cã est. Ut enim opus istud aggrederemur/numeri hui⁹ itelligẽtia pmaz pbuit occasionẽ. Jllud aũt sciri oportet: qp fuisse tps illud triũ ãnoꝝ ⁊ sex mẽsiũ: nõ tam de veteri testamẽto q̃z de nouo pbari põt: ⁊ sic ea q̃ sunt in
3i re. 18 veteri vicina esse videant. Jbi enim scriptũ est anno tertio factũ est vbuz dñi ad Heliã dicẽs. vade ostende te Achab vt dez pluuiã sup faciẽ terre. Hic aũt faciẽs mẽtionẽ hui⁹ magni mysterij: per semetipsam veritas lo-
Luc. 4 cuta est dicẽs. multe vidue erãt i israel in diebus helie: qñ clausum est celum ⁊ nõ pluit annis tribus ⁊ mensibus sex: ⁊ ad nullã illaꝝ missus ẽ ⁊c̃. Et apl's helias hõ erat similis nobis
Jac. 5. passibilis ⁊ orõnẽ orauit vt nõ plueret sup terrã: ⁊ nõ pluit annis tribus ⁊ mẽsibus sex. ⁊ iterũ orauit ⁊ celuz dedit pluuiam ⁊ terra dedit fructum suũ. Sed dũ siccitas illa affligẽt terrã israel qd Helias fecerit videamus abijt primo ⁊ abscondit se in torrẽte carith qui est cõ iordanẽ. Manẽti autem illi in eodẽ loco afferebãt corui 3i re. 17
mane panes ⁊ carnes: simil'r ⁊ vespere. Suscipiebat ergo huiuscemodi cibos offerẽtibus coruis. potũ autem hauriebat d torrẽte. Factũ ẽ aũt post dies aliquot vt deficeret aqua d torrente/mittẽturq; ad mulierẽ viduã i sareptã sydonioꝝ. Quid mlta? pauit mulier Heliaz pane ⁊ oleo: ⁊ mansit apud illã iubẽte deo: donec daretur pluuia sup terrã. Circa finẽ aũt ãnorũ reuersus est Helias in terrã israel 3i re. 18
⁊ ostẽdit se Achab. deinde cõuocata plebe ⁊ sacerdotibus baal atq; luco rũ obtulit holocaustũ dño: ⁊ exauditus est per ignem. Quo viso populus cõuersus est ad deũ. verꝫ deuictis ⁊ cõfusis sacerdotibus baal quos ⁊ occidit Helias in torrẽte cison. Quibus pactis orauit dñm Helias ⁊ data ẽ pluuia sup terrã. Verꝫ tñ nec his 3i re. 19
ita gestis cõpũcta ẽ ipsa Jezabel sup errore suo: sed magis cõminata est Helie: iurans qp occideret eũ ⁊ poneret aiam eius sicut aiam vnius pphetaruz Baal. ipsa eniz principabatur eis: ⁊ de mẽsa ei⁹ comedebãt panẽ. eodẽ li°
Cũq; audisset hoc Helias timuit valde. Et fugiens a facie eius piecit se 18.
subter vnã iuniperũ: ⁊ petiuit aie sue vt morerei. Deide obdormiuit i eo- ibid. 19
dẽ loco. Euigilauit ad pceptũ angeli mãducauit ⁊ bibit: ⁊ iterobdormiuit: iteꝝ mãducauit ⁊ bibit ambulauitq; in fortitudie illius cibi 40a diebus ⁊ 40a noctibus vsq; ad montẽ dei oreb. ¶ Hec sunt pcipua gesta helie que cursum respiciunt ecclesiastici tpis ⁊ in qbusdam modis retinẽt suprascriptũ. Helias significat Christum Jesum: sed i spiritu potius q̃z i carne ⁊ viuentẽ potius q̃z adhuc moriturũ. Siquidẽ designare moriturũ alius in spiritu eius. Helias missus ẽ

Luc. 1. ille vtiq3 de quo dixit angelus zacha
rie: ipse pibit ante illũ in spũ ⁊ vtute
Helie. fuit et in diebꝰ tpis eius/alius
mar. 6. Achab ⁊ altera Jezabel: herodes. s.
⁊ herodias: sȝ tñ ab ista Jezabel oc-
cisus ẽ Joãnes: ab illa nõ est occisus
Helias. Nõ q2 Jo. minꝰ potuit: sed
q2 his quẽ pcurrebat moriẽdo sic vo
luit: quare sic est. Quia pmissa est sy-
nag oga occidere Christũ natũ: non
est aũt pmissa rursum occidere resur
gentẽ. aliud ẽ ergo Christus i eo qd
designat Joãnes: aliud in eo qd desi
gnat Helias. Et iõ ille occidi potuit
ille nequaq̃3. Significauit enim Jo-
ãnes in Christo id qd mori potuit ⁊
affligi. Helias id qd est immortale: ⁊
manet inuincibile in eternu3. Sed ⁊
qñ simul agit de Joãne ⁊ helia. Jo
annes significat Christũ Jesum: He
lias significat spm̃. s. qui nec accepit
in vnitate psone in q̃ moreret: nec oi
no passiõis detrimẽta psensit pcessit
autem mysteriũ Helie. q2 Christꝰ Je
sus quẽ designat vterq3 hõ ex tpe ee
cepit. deus aũt erat ab eterno ⁊ vsq3
in eternũ. Sed prius spũs. s. locutꝰ ẽ
in pphis: q̃3 filiꝰ dei p aplos salutez
gẽtibꝰ destinaret. Helias itaq3 p pctõ
achab ⁊ Jezabelis phibuit stillas ro-
ris ne pluẽt ãnis tribꝰ ⁊ mẽsibꝰ sex.
3ii re. 17 Quia ppt iniqtatẽ regũ iudeorũ ac
Luc. 4 principũ ⁊ fornicarie synagoge phi-
Jaco. 5 buit spũs dñi a Jesu ibrẽ grẽ spirita
lis ne descẽdẽt sup corda iudeoru3.
Qui vsq3 ad tps illud p pphie munꝰ
eos visitare ⁊ ifundẽ cõsueuerat. Et
h q̃3diu d õec cõplẽnt ãni tres ⁊ mẽ-
ses sex. Ipm ẽ in spũ tps plenitudis
gẽtiũ. Int hec ãt qd helias fecẽit no
uimꝰ. Quid significet videamꝰ. In
3ii re. 17 duobꝰ locis Helie mora diuisa ẽ. p i
torrẽte q erat ꝰ iordanẽ vbi pasceba
tur a coruis deferẽtibꝰ ei panẽ ⁊ car
nes vbi ⁊ potabat de torrẽte. Secũ-
do postq̃3 torrẽs defecit apud mulie
rẽ viduã i sarepta sydonior. In duo
bꝰ h locis Helie mora diuisa ẽ. Qua
re istõ: q2 duo ppli accepunt spm̃. s.
recedẽte a principibꝰ iudeor ⁊ a fa-
cie secte phariseor: greci. s. ⁊ latini ⁊
greci qdẽ receperunt eũ a pnꝰ cũ trãsi- actu. 13
ret d iudea i asiã siue i paulo q missus Apo. 1.
ẽ cũ barnaba pdicare ibi vbũ dei: si 2. 3. c.
ue in beato Joãne euãgelista q ibi re
xit ecclesias quas fundauerat paulꝰ
quor noia scripta sunt in liꝰ apocaly
psis. Quasi aũt qdã torrẽs spũs iflu
ebat ecclias illas q̃3diu mãsit ibi san
ctus Joannes: qui fuerat de primis
Christi discipulis: qui tamen nõ lon
ge post desiccatꝰ est: quia in ecclesia
illa orientali cu3 dormitatiõe sancti
Joannis abundantia illa grẽ spirita
lis defecit: ⁊ bene ait vade ꝰ orientẽ
⁊ abscondere in torrente carith: qui
est ꝰ iordanẽ: q2 grã spiritus. s. omni
no antique institutiõi iudeor ⁊ legi
moysi que vel de aqua iordanis ex-
teriores sordes hois abluebat. Se-
cũdũ qp ⁊ baptisma pcursoris. Ope
ratum vo baptismũ quẽ instituit sal-
uator designat. vnde bene carith cõ
cisio interpretat: q2 circũcisio illa va
est: quã occulte operat gratia: nõ illa
quã manus hois operat in carne di-
cente apostolo. Nõ enim qui in ma- ad ro. 2
nifesto in carne circũcisio est: sed qui
in abscondito iudeus est. Et circũci-
sio cordis in spiritu: nõ in lrã fuit ita
q3 absconditus helias in torrente ca
rith: ibiq3 pascebatur a coruis. Quia
spiritus. s. in electis suis ⁊ pcipue in
beato Joanne ecclesiã orientalem i-
gressus est ⁊ mansit in illa paucis an
nis. Offerebant aũt ei corui pane3 ⁊ 3ii re. 17
carnes. Quia populs ille adhuc par
uus in Christo: ⁊ p tempore anima-
lis obtulit quidẽ spiritui sãcto: i hys
qui sunt eius doctrinã. Sed aut car-
nalis erat q2 iuxta litterã sequebant
scripturã more iudeorũ q carnaliter
sapiebãt

ſapiebant:aut ſi interpretari eaꝫ my
ſtice nitebantur/errabát. Unde ⁊ cū
aliquando quidá patrū colloqueren
tur ſimul:iudicauerunt melius eē lo
qui de exemplis patrū q̄ꝫ de ſcriptu-
ra diuina. Ut enim ꝓbaret̃ veruꝫ eſſe
qđ apoſtolus dixerat cōprehendá ſa
ꝑme ad pientes in aſtutia ſua. Noluit dn̄s il
cori.3. li populo operari myſteria ſcriptura-
⁊ iob. 5 rum q circa ſapientiá inſudabant: ⁊
erant ſm̄ ſeculum ſapientes:ne for-
te ruituri ꝓfundius nō diuine gratie
ſed ꝓprijs ingenijs reputarent :ꝓpt̃
mat.11. qđ ⁊ veritas dicit. Confiteor tibi pa
ter rex celi ⁊ terre: q² abſcōdiſti hec
a ſapientibus ⁊ prudentibus ⁊ re-
uelaſti ea paruulis . Qua in re mani
feſte oſtendit̃ hocipſum in ſpiritu ꝑ-
ꝑme ad ſenſiſſe apoſtolū qui tractans de hoc
corin.1 articulo:⁊ ſapientiá illos querere di
xit:⁊ fruſtrandá eſſe ſapientiá ſapien
tium ⁊ cám ꝓtinus reddidit cū ad-
iunxit:vt non glorief ois caro in cō-
ſpectu eius. Sic igit̃ bona erat ſapiē
tia grecoꝝ cōparatiōe carnalis legis
ꝑiudicás rōne. Et bōa nō erat cōpa
ratiōe eius q̄ de celo deſcēdit. Et iō
ipſi quoqꝫ decepti ſunt i hac ꝑte . ha
buerūt tn̄ ⁊ ipſi vt dictū eſt expoſitio
nes aliq̄s ſed fermētatas:q² nō ſolū
nō recte vt ait paulus ingrediebatur
petrus ad v̄itaté euágelij hoc ē fide-
ad ga.2 les circūciſionis deſignati i petro:ſꝫ
⁊ barnabas q doctores deſignabat
grecoꝝ i eádē ſilitudinē duct⁹ eē ꝓhi
bet̃:vꝫ ꝙ aut carnal'r greci interꝑta-
3ii re.17 bant̃ ſcripturas tanq̄ꝫ ꝑuuli ⁊ carna
les:ſm̄ ꝙ deſignat̃ i carnib⁹ oblatis
a coruis:aut ſi q̄n iterꝑtari niterent̃:
nequaq̄ꝫ azimū panē ſed fermētatuꝫ
offerebát. Fuit ēt apud eos aliquáto
tꝑe helias. Quia v̄tus ⁊ imitatio he
lie vita.ſ.ſpirital' ⁊ ſolitaria viguit a
ꝑn⁹ i gēte grecoꝝ.ſic quōdá helias
4i re.2. ⁊ heliſe⁹ ⁊ filij ꝓphaꝝ in.10.tribub⁹
iſrael. Quia defeć torrés yn̄ bibē cō

ſueuerāt. Receſſit helias de loco illo 3i re. 17
⁊ iuit q̄ eū dn̄s miſit:hoc ē ad mulie
rē viduá in ſareptá ſydonioꝝ. Sꝫ ⁊
ꝓ eo ꝙ defeć gr̃a q̄ data fuerat a ꝑn⁹
ꝓpl'o illi receſſit ab eis ſpūs.ſ. ⁊ ꝯuer
ſus ē ad latios:maxime q² ita veſꝑe
offerebát corui panes ⁊ carnes :quē
admodū ⁊ mane nolētes eū de cur-
ſu tꝑis tráſire ad ſpiritalē itellectū:ſꝫ
decernētes manē vſqꝫ i finē i carnali
tatib⁹ ſuis/nō eni itellexerūt apl'um
dicenteꝫ ſibi:nō potui vobis loq q̄ſi ꝑme ad
ſpiritalib⁹ ſed q̄ſi carnalib⁹:⁊ ſapiē- corin.3
tiá loqmur inter ꝑfectos:ſꝫ ſemel au ꝑme ad
dito v̄bo vnius vxoris vir adheſerūt corin.2
ei ſm̄ lr̃am:⁊ tenuerūt ⁊ tenēt carna ꝑme ad
lē ſenſuꝫ vſqꝫ i ꝑſentē diē. timo.3.

Cap.70m.

EA propter recedēs ide ſpūs.ſ.
⁊ deſerēs nigredinē eorū qui
carnaliter viuūt abijt in alte-
rá regionē hoc eſt ad eccl'iaꝫ:
vt iam nō ſibi brutus coruus ſed rō-
nalis femina miniſtraret. Quoniam
in latino populo tꝑe ſancti Benedi-
cti ꝑfectio monaſtica cōualuerit de q̄
rū benedictiōe vſqꝫ mō in latino po-
pulo imitatio manet beatus Papa
Gregori⁹ ſufficiēter inſinuat. Sed ſi i li⁹ dia-
Helias filiū dei ſiue ſpm̄.ſ.deſignat: logoꝝ.
quō illis doctorib⁹ grecoꝝ ſeu latino
rū doctrina miniſtrat̃:at ſi v̄a ē ſn̄ia
quá dixit Chriſtus qđ vni d̄ hijs fra mat.25
trib⁹ meis mimis feciſtis:mihi feci-
ſtis:ꝓfecto i mēbris ſuis dn̄s :⁊i eis
ꝑcipue q ſibi ſuiūt doctria ſpūal' gr̃e
paſcit̃ ⁊ potat̃. Sil'r ⁊ ſpūs.ſ. Epi ita
qꝫ grecoꝝ offerētes fermētatū ⁊ car-
nes vtiqꝫ fermētatū credit̃ vbi mētio
de azimo nulla ē . Coruis aſſimilati
ſunt. Quia ⁊ errádo ſepe a fide ami
ſerūt cádorē:⁊ ſectádo lr̃aꝫ gr̃aꝫ ſpi-
ritalē. Deniqꝫ ⁊ vſqꝫ ad ꝑſens ita ini
tunt̃ exēplis veteꝝ:vt ꝓ more iudeo
rū velint hij q ſt doctores i ꝓpl'o. i.ꝑ
ſbyteri hr̃e filios ⁊ vxores ⁊ h̄ q̄ſi ex

lege. Ita vt vix ordinetur apud eos
aliqs in sacerdotē/nisi prius vxorē cō
probetur habere. Porro sancta ro-
mana ecclesia vni femine assimilata
est: qr nō per scissuras diuisa est sicut
ecclesia grecoꝝ: sed semp in vnitate
permansit. Et ideo illic plures corui
memorati sunt/hic vna femina ⁊ ipa
vidua: quare vidua? qr a beato Pe-
tro vsq ad sāctū Syluestrū oēs apo
stolici occisi sunt vno vt dicit solo ex
cepto. Nō enim licebat ei regnātib⁹
romanis quasi mulieri nupte thoruz
introire letantium/sed erat lugens ⁊
merens crebrā ⁊ assiduam viduitatē
suam. Unde ⁊ eidez ecclesie ex voce
Isa.54 dñi sui p pphetam dicit. Ut mulierē
viduā ⁊ merentē spū vocauit te dñs
⁊ vxorē ab adolescentia abiectā dixit
dñs deus tu⁹. Sareptā vō sydonioꝝ
romā designat vrbē videlicet vena-
toꝝ. Venatio qppe inutilis interpreta
tur sydonia. Eo q romanoꝝ populus
quasi leonū catuli assuetus esset cape
predā/⁊ semp in sanguinis effusione
gaudere. Verū hoc inutiliter. Quid
enim inutilius/q pugnare pro impio
perituro. Sarepte quoq iterpretatio
satis ad rē ptinet. Que tribulatio pa
nis iterpretat. Que enim maior pa-
nis tribulatio q comedere paꝝ illō
qō habebat ⁊ mori. Venit autē he-
3ii re.17 lias ad portā ciuitatis ⁊ inuenit mu-
lierem viduam colligētem ligna: ad
portā ciuitatis venit Helias / quādo
gratia que reliquerat grecos latinuz
populum ingressa in aliqbus dei fa-
mulis quasi qbusdam foribus appro
pinquans fidē sancte ecclesie experi
ri cepit. Non q deus nesciret/sed vt
ipsa pficeret. Mulier vō colligebat
ligna: qr testimonia scripturaꝝ put
melius poterat cōcordabat. Postu-
labat aūt Helias paululū aque in va
se. Verbū edificationis in libro. Sē-
per enim cupiunt cōsolatoria verba
hij qui vitā ducunt Helie ⁊ tēpla pro
pria sibi spūs sancti vtpote qui in de
serto positi alterā pter q dei consola
tionē non habent. Venerat aūt vt di
xi gratia ad latinū pplz: ⁊ aliqui ispi
rati erant sed adhuc quodāmō foris
stabat ⁊ sitiebat. Quia ipsi qui sic in-
spirati istitutorib⁹ idigebāt. Erat qp-
pe illis/fuiēdi deo integra ⁊ perfecta
volūtas: sz quo ordine id facerēt/ne
sciebant. petyt aūt paululū aque i va
se/⁊ illa prōpto aio abyt ex eq qō pe-
tebat. Quia psto fuit ecclesia subuēi-
re oi petēti maxie āt domesticis fidei
nō in eo q se nō posse sciebat: sz in eo
qō se posse sine difficltate sentiebat.
Eodē mō fuus abrae/aquā vt iā scri
psimus postulauit a rebeccha. Sz ⁊ Ge.24
dñs per se a muliere samaritana: qō Joá.4.
tū nō ideo dixisse ondit/q aquā sibi
dari voluerit qui bonoꝝ nroꝝ uz non
eget/sed qr volebat se peti ⁊ nō erat
qui peteret petijt ipse a nō hūtib⁹/vt
nō pfunderent petere ab eo hij q ex
se nihil habebāt. Deniq si aliqs vir
magnus peteret aliqd a me qō ipēde
re ipse nō possez/laborarē tū/vt petē
ti obedirē illo cernēte ⁊ sciēte q qtū
in me eēt plena foret obtēperādi vo-
luntas ēt tm laborē meū gratum ha-
beret. Ut magna mihi ex hoc daret
presūptio qtenus id qō mihi eēt vti-
le absq erubescētia postularem/pser
tim si ⁊ bonus esset ⁊ diues/vt ⁊ bo-
nitas eū flecteret ad clementiā/⁊ ad
supplēda opa misicordie ⁊ copia re-
rū facultatē pstarēt. Sic sic q datur⁹
venerat petiturus accessit: pbauit fi-
dē: exercitauit affectū/⁊ mox reddi-
dit meritū. Cū eni iqt illa pgeret vt
afferret/clamauit post tergū ei⁹ dicēs 3ii re.17
affer mihi obsecro ⁊ bucellā panis in
manu tua. Ubi libenter ecclesia obtu
lit qō habebat: presumptū est aliquid
de ea a spiritalib⁹ viris ⁊ maxime ab
habētibus spm pphetie. Quia mul-
tos

tos tales fuisse in ecclesia manifestũ est. Sed qd sibi vult quod post tergũ clamat pphetaꝰ nisi qꝛ repẽte ꝛ quasi iopinata facta est de h̄ sigtio/apud latinos tanq̄ȝ de re illa que esset preter spem ꝛ ad coꝛ non veniret. Cum eni quis venit corā facie vt loquaꝛ tibi/ statim incipis cogitare ꝛ hesitare qd velit pperans ꝛ exercens animũ vt scias qd respondeas sciscitãti. Quãdo aũt post tergũ loqtur tibi quis/sic inopinata vox venit ad aures tuas/ vt nescias quid respõdeas/nisi forte ipsaȝ simplicẽ veritatẽ. Que aũt simplicioꝛ veritas inopinata q̄ȝ respõdere/non habeo: nescio : non possum. Hoc ergo modo ppheta/aquã qdẽ corã facie petyt/sed panẽ post tergũ qꝛ illud qdẽ in potestate eiꝰ erat manifeste q̄sitũ est. Quod aũt p̄difficultate nec ad memoꝛiam poterat venire veluti post tergũ a ppheta subiunctũ. petierunt ergo spirituales viri ẽt aliquãtuluȝ panis: hoc est saltem modicũ qd exponi sibi allegoꝛice de scriptura diuina. At illa. Uiuit dñs deus tuus/qꝛ nõ habeo panẽ/nisi q̄ȝtũ pugillũ capere põt farine i hydria ꝛ parũ olei in lechytho. En colligo duo ligna vt igrediar ꝛ faciam illum mihi ꝛ filio meo vt comedamus ꝛ moriamur.

Cap. 71[m].

Panis de farina fit: sed non est farina panis. farina scriptura diuina est ꝛ ipa cõminuta hoc est p̄m lr̄am diligẽter discussa nec tñ ad hoc pducta vt sibi tota cõueniat in partibus suis quatenus ad fidei vnitatẽ pueniatꝰ/ sed tm̃ p̄parata vt possit puenire ad ipsam. Sed ꝛ post q̄ȝ aqua sapiẽtie adiūgiꝛ ei/vt rõ cõsentiat auctoꝛitati/ꝛ ad vnam perducatur cõcoꝛdiam qd videꝛ diuisuȝ non statim talis est/que fidẽ ad integrũ facere queat/aut que vtiliter mãdi possit/nisi prius iuoluta cineribus excoquatur in igne. Uerbi gratia dicit dominus in euãgelio . Operamini nõ cibũ qui perit/sed qui pmanet in vitam eternã. Audierunt hoc multi ꝛ putauerunt nõ esse manibus operandum. Quesitũ est. L. repelleretur intellectus iste altera auctoꝛitate domini ꝛ nõ est inuẽta. Quinimo occurrit aliud qd magis videretur vꝛgere in loco illo vbi ait: nolite cogitare de crastino. Et respicite volatilia celi quoniã nõ serunt non congregant in hoꝛrea ꝛ hys similia: locuti sũt super hoc multa ꝛ quodãmodo in pulverem redigerunt/dicentes non esse hoc modo itelligẽdum quoniã apostolus dicit/qui nõ laboꝛat non manducet. Ad quos aduersarius: diuisistis inqt nõ cõcoꝛdastis: aut eni apostolus decipit in hac parte/aut euangeliũ p̄cipit quod tenẽdũ nõ est: hoc ergo modo in mille locis triticũ scripturarũ in partes diuiditur/ꝛ cõminuitur vt videatur sibi ipsi cõuenire nõ posse. E quibus est ꝛ illud qd paulus ait. Saluare hominem p fidem sine opibus. cui aperte in contrarium venire videtur auctoꝛitas Jacobi q̃ dicit sine operibꝰ moꝛtua est. In hũc itaqȝ modum cõminuta est scriptura qd qdem facere multoꝝ fuit sed coadunare paucoꝛum. Quid ergo faceret adiuncta est aqua sapientie ꝛ que situm est rationabiliter qd posset stare ꝛ quid non: inuenerũt autem illud quod ait dominus: operamini nõ cibum qui perit itelligi opoꝛtere: ꝛ nõ ita simpliciter quo modo videbatur dictum esse tenendum/alioquin non debuerat dominus dicere discipulis suis: comedite ꝛ bibite que apd illos sunt/sed nec ipse comedere que apd illos sunt que apponebãtur sibi : sed ita est itelligendum/vt qcquid operamur faciamus magis intuitu eterne patrie q̄ȝ vite tẽpoꝛalis dãtes alimo-

Joã. 6. mat. 6. Luc. 12 scde ad thes. 3. ad eph. 2. ad titũ 1. Jaco. 2 Lu. 10.

niam corporibus tanq̃ʒ operaturi in
agro domini non quasi regnaturi in
mundo: ⁊ non ita scimus solliciti de
esca ⁊ corpore morituro vt prepona
mus cibũ corporis cibo anime / ⁊ re-
mat. 6. gnum huius seculi regno dei. Queri
Lu. 12. te inqt primũ regnũ dei ⁊ iustitiã eiꝰ
⁊ hec omnia adycienť vobis. Simili
ter ⁊ illud qđ ait Paulus iustificari
hoiem per fidem sine opibus: non iõ
esse dictũ vt nõ imitemur eũ ipsum q
p̃ᵉad co dixit hoc plus oibus laboraui / sed vt
rin. 15. nõ presumamus de operibus sed de
gratia dei / que multos ⁊ frequenter
etiã sine opere saluat. Sed explanata
sunt verba que erant ꝓposita ⁊ aqua
romanis admixta ꝯglutinata in vnũ
si non sunt excocta ⁊ facta fortia sed
adhuc quasi ĩfirma. quare? qꝛ sapien
p̃ᵉad co tiã inqt loqmur iter perfectos. Qui
rin. 2. credit qđ dixistis viuit: qui nõ credit
3ⁱⁱ re. 17 moriť: qꝛ fides vita est. Colligat ergo
mulier duo ligna vt faciat paneʒ sibi
⁊ filio suo vt manducet ⁊ moriatur.
Quare? num qꝛ mãducãt? minime:
sed qꝛ paꝝ erat qđ habebat. Quãdiu
enim spes erat habendi viuebãt: vbi
aũt deficeret qđ manducarent / quid
supesse poterat nisi vt morerenť. At
nõ ita accidit vt putabãt: qꝛ fides p̃-
ualuit. Colligat ergo duo ligna: Lia
⁊ Rachel duo ligna: Helias ⁊ Joan
nes baptista duo ligna: Helisabeth ⁊
Maria duo ligna: Petrus ⁊ Joan-
nes duo ligna: Martha ⁊ maria de
dicamus de duobus vltimis. Jũgũt
duo ista ligna ad ignem ⁊ vertuntur
in cinerem. Cum applicamus illa spi
ritui sancto / vt ostẽdat ipse potẽti q̈-
dam virtute rationis qꝛ verba mysti
ca quãtũ ad litterã cinis sunt teste au
ctoritate q̃ dicit: littera occidit spiri-
2ᵉ ad co tus viuificat. Quis enim cinerẽ mã-
rin. 3. ducaret ⁊ viueret. Aliud enim requi-
rit. Affer panẽ illum crudum quẽ su-
pra formauimus ⁊ supponamus ci-
neribꝰ istis vt tener ⁊ crudus panis
vtilis fiat ad mãducandum. Sed qd
mihi cõfert si ibi latis ⁊ non apertis
cineribus ꝓcedat foras: hoc ergo to
tũ fieri necesse est. Supponimus illũ
cineri cum subijcimus eũ verbo my-
stico ostẽdentes prio hystoriaʒ / nihil
adhuc de verbo abscondito ostendẽ
tes / sed tm̃ hystoriã enarrãtes. Edu
cimus autẽ de medio cineris cũ ver-
bum mysticũ aperimus / ⁊ spiritalem
intellectũ qui ibi latitabat ostẽdimꝰ.
verbi gratia. Mõachus venit ad me
⁊ querit vtrũ debeat operari manibꝰ
nec ne. Cui respõdeo. Etiam. Cunq̃ʒ
video titubãteʒ de verbis domini su
prascriptis / ⁊ nõ ei verbis simplicio
ribꝰ satisfacere possum / duplico quo
dãmodo verbum quasi si cõiungere
mus duo ligna / vt veluti duobus te-
stibus vel etiã pluribꝰ conuincatur ⁊
sileat. Martha ⁊ maria due sorores
fuerũt ambe dilecte a domino: ambe
laudabiles. Si nõ credit / p̃sto est au-
ctoritas que dicit: diligebat ãt iesus
Marthã ⁊ Mariam. Quod si op- Joã. 11
ponit dicens Mariã optimã parteʒ Lu. 10.
elegit. Videat ꝙ non dicit optimam
nisi precedat cõparatio bone. Ergo
pars Marthe bõa: Marie optima.
si autẽ vis Marie partẽ / vide vt ar-
deas tãto amore in Christo / quanto
ardebat ⁊ illa: alioqn bonum est ma-
gis vt te seruuʒ exhibeas / quatenus
suppleat humilitas qđ non expleuit
amor. Nã ergo dicať: quid due iste
sorores significent. Significatur in p̃ᵉad co
Martha ecclesia laicoꝝ: i maria cle rin. 6.
ricoꝝ. Significatur in Martha tur-
ba cõuersoꝝ: in Maria congregatio
mõachoꝝ / significať in Martha ca-
ro que est templuʒ spiritus sancti: in
Maria anima cui datũ est itelligere
verba dei. Significať in Martha vi
ta actiua: in Maria vita cõtẽplatiua.
Que cũ vtraq̃ʒ ex deo sit / nec patitur
creator

creator bonus aliqd in domo sua eē ociosum: nō imponit alicui nisi quod ferre pōt. Qua rōne cogis ad vnum qđ de⁹ creauit diuersum? aia meditat & bene facit. Quid faciet caro bruta: que quāto ociosior est tāto magis cō cupiscit aduersum spiritū. Clerici legūt & mōachi & bñ faciūt: hī eni faciūt qđ faciebat maria. Quid faciēt laici & cōuersi litteras ignorātes. Uideāt ergo ꝑpter se dixisse aplm qui nō laborant nō māducent. Magis autez operaī qđ bonū est vt habeat vnde tribuat necessitatē patiēti. Illud āt qđ ait dñs. Respicite volatilia celi: qr nō serunt neq; metunt neq; ꝯgregāt in horrea: arbitret esse dictū illis hoibus qbus data est ꝑrogatiua gratiarū ne per curā piture rei que reserua tur infirmioribus mēbris a maiori ꝑfectione relinquant inanes. Et ipsi & multi alij qui per eos ꝑficere possent. Uel certe prius querant regnū dei & iustitiā eius/& postea operētur simpliciter qđ bonū est magis de dono dei q̄z de suo studio presumentes. Alias aūt taz duo diuersa sunt i vno hoie necessaria simul q̄z diuersum est inter carnē & aiam. illa enim pōt agē & nō meditari: ista meditari & nō operari: dū ergo licet & libet meditari & legere bñ: si aūt qr hō es/lectio i tediū versa est: nōne melius est tibi hora illa occupari labore/q̄z sagittis demonū stimulari? Quippe & si inutile forte opus: sed nō inutilis mētis custodia: & si nil lucrat custos nō tñ min⁹ vtilis q̄z is qui lucratur: qr ille studet vt fiat ditior: iste ne ꝯtingat fieri pauperior: dispares ergo in virtute: sed in vtilitate nō dispares. Restat ergo vt sicut ipossibile est Martham con uerti i Mariā. Ita ipossibile ē ecclesiā laicoꝝ vniuersalr ꝯuerti in ecclia3 clericoꝝ: & carnē in aia3. cōmēdem⁹ q̄dez & ꝑferam⁹ ꝑtē Marie ne qñ ne

scđe ad thes. 3. adephesi. 4.

mat. 6. Lu. 12.

mat. 6. Luc. 12

gligat cū haberi non pōt/etiā ab his qui eam hr̄e possunt: sed nihilomin⁹ partē Marthe cōmendemus & seruemus & precipue in eis qui nequeunt legere aut meditari: qr nimis est stultus qui fodit aurum: sed pro argēto eiusdem pōderis deserit auruz. Et multo magis stultus est qui argētum fodere pōt/& negligit ȝelo auri qđ vbi fodiatur ignorat. ¶ Ecce donante deo habem⁹ quod quesiuim⁹ & nō frustra dixisse prophetā vade & fac sicut dixisti/verumtamē mihi primū fac de ipsa farinula subcinericiū panem paruulum. Paruulus panis iste est qui de vita actiua & cōtēplatiua a patrib⁹ digestus est/qui ꝑprius est eorum qui deo seruire cupiunt in deserto vt scirent quid illis esset agēdum ſm corpus & animā & non eēnt ociosi in domo domini. Sed quid ꝑ oleum qui tanti liquor precij est & tāte virtutis vt etiā in vno aque seu vini vase ponat supnatet: nisi illa itelligētia quā antiq anagogō vocauerūt qđ sonat supi⁹ itellectus siue etiā cōtēplatio. Et que est illa? illa que supi⁹ tēdit. Est eni & aliud mysteriū Marthe & alia contemplatio Marie. In hac quidem intelligētia que inferius iacet/in Martha intelleximus ecclesiā laicoꝝ que operat cibū corporis ꝑituri. In maria eccliaz clericoꝝ q̄ stat & audit vbū dei ex ore ꝑlati sui: in illa vo que supius tēdit: i Martha qcquid ꝑtinet ad ꝑsentē vitā: in Maria qcqd ꝑtinet ad futurā. Cōpem⁹ iam nūc si placet panē fermētatum & aȝimū/& sciemus nō frustra sibi grecos fermētū latinos panem aȝimum in sacrificio elegisse. Non frustra illorū doctores permisisse cōiugia ministris altaris/nostros inhibuisse. Ut sciremus suo tēpore nos latini quid illi ꝑdiderint sequēdo carnem/& qcquid nobis datū est a deo/vt spreta

3ii re. 17

Luc. 10

lege carnis viuificantẽ spm̃ sequere mur. Illi quippe obtulerũt fermẽtũ: qꝛ frequẽter in doctrĩa errauerũt sicut Origenes: ⁊ alij multi. latini ṽo azimũ: ⁊ quasi subcinericiũ panẽ: qꝛ ipsorum doctrina de mysterijs sincera processit. Cap. 72^m.

Deniqꝫ ⁊ instrumenta ipsa ferrea in qbus latini excoquũt hostias: hoc ipum qđ ⁊ cineres miro modo designat. Subtilis est enim hostia nr̃a: ⁊ in ea nomẽ Christi: qui ⁊ veritas est. Instrumentũ ṽo ferreũ spissum est significatũ ⁊ duplex. duo eni sunt in vnũ colligata. haud dubiũ ꝙ in typo duorũ testamẽtoꝝ querimus quid ibi lateat inuenimus inter duo panẽ in q̃ scriptũ ẽ nomẽ veritatis. Cernis ne latine quõ tecũ sit dñs? Si tñ tu non deseris eum? Quid est enim iter duo illa latera instrumẽti ferrei figurata in modũ bulle panem inuenire: ⁊ in eo scriptũ nomẽ veritatis: nisi inter duo testamẽta iueniendã esse veritatem. Quõ aũt istud nisi i sexta hebdomada quadragesime: hoc est in sexto tẽpore huius 2^i status: qñ oportet iueniri Christũ in spũ: ibi sextus dies in quo inueniꝷ Christus inter moysen ⁊ Heliã. Ibi facies Christi splendet vt sol: ibi veritas fulget vt meridies ⁊ qui vult recipe ꝓpe est: imo ⁊ si adhuc in enigmate iam nũc nuntiatũ ẽ tp̃s illud. Qui nõ credit nec ṽbo neqꝫ multis erũpẽtibus signis nõ ingre
Numeri. 14. diêꝷ in terrã fluentẽ lac ⁊ mel: sed ꝓstrabiꝷ cũ ceteris in deserto. Ecce ex
Apo. 1. positũ habeꝷ in tertia ꝑte libri apocalypsis in loco illo vbi dꝛ: ⁊ facies ei⁹ hoc est Christi: sicut sol lucet in virtute sua. ¶ Sed de grecoꝝ carnalita
ꝑme ad timo. 3. te ⁊ latinoꝝ spũalitate videam⁹. Grecus legit apl̃um dicentẽ: vnius vxoris virũ ⁊ adhesit carni. latinus intel
Ge. 16. 21. lexit duas vxores esse cõiugẽ ⁊ ecclesiã tanq̃ agar ⁊ sarã: abiecitqꝫ ancil-
ad gal. 4. lã ⁊ tenuit liberam: eo ꝙ non capiat vtrãqꝫ vna domus. Et noluit sara vl
Gen. 21 lo mõ manere cũ agar. Sed eijce inquit ancillã ⁊ filiũ eius. Sicqꝫ factũ est: vt illi eligant sibi carnẽ / isti spm̃. Quia illi vitã hoiuꝫ: isti quandam spẽm vite angeloꝝ. Et idcirco corui carnes: mulier nõ carnes ſꝫ vice car
3^i re. 17 nium obtulit oleũ qđ ꝓtulit de lechytho. Sicqꝫ ãnuẽte dño factũ ẽ: vt nõ deficeret farina ꝑua de hydria litteꝷ: ⁊ paꝝ illud oleũ de lechytho noui testamẽti quousqꝫ mittat dñs pluuiam sup terrã quo ille sp̃s descẽdat ad irrigandã supficiẽ terre: q olim loq̃baꝷ in ꝓphetis. Et ob culpã iudeoꝝ nõ pluit sup terraꝫ quousqꝫ cõpleaꝷ tp̃s qđ designant tres anni ⁊ mẽses sex: pauca ṽo fuit farinula ⁊ paꝝ oleum qñ benedictio dñi data est. Quia tũc data fuit bñdictio qñ latinoꝝ doctores exponere scripturas incipiebãt.
3^i re. 17 ¶ Quod aũt mortuus est filius mulieris: ⁊ excitatus est ab Helia: illud manifeste designat qđ in libris dialogoꝝ sanctus Papa Grego. intimare curauit. Deniqꝫ vt ipse refert ita inualuerat seua pestis arriane ꝑfidie vt iam ꝓpe mortuus esset a fide populus christianus nisi illoꝝ imanitati ⁊ seuitie orãtibus viris religiosis diuina miracula restitissent. Sed orantibus eis in quibus erat spũs helie ⁊ egrotatio illa pessima mitigata est ⁊ populus qui desperatus erat a veritate restitutus ẽ pristine sanitati. Et
3^i re. 17 nota ꝙ non ait aperte: factum est vt moreretur filius mulieris. Sed factuꝫ est post verba hec egrotauit fili⁹ mulieris matris familias: ⁊ erat lãguor fortis nimis: ita vt non remaneret in eo halitus. Quis eni lãguor fortior arriana ꝑfidia: que halitũ fidei a tanta hoiuꝫ multitudine ꝑualẽdo exclusit. At helias non semel neqꝫ bis sup

pueꝝ

puerū mersus est:sed tribus vicibus
que viri illi sancti q habebāt spm̄ he
lie & miraculis que faciebāt i fide tri
nitatis testari poterāt:qui dicebāt in
modū galline expādentis alas : & in
cūbentis se sup oua sua/aut sup pul-
los ostēderūt affectū misericordie &
exemplū iustitie & sanctitatis.Qua-
tenus visis miraculis & vita eoꝝ re-
sumeret populus calorē fidei/dicēs
in corde suo:si non essent viri isti ex
deo nō possent facere quicq̄. Itaq;
orātibus sanctis & exhibētibus seip
sos exēplū reddita est vita fidei ppl'o
iam pmortuo & desperato:& eis ea-
dē cōualescētia effectus sanus viuit
3i re.17 vsq; ad psens.Et bene ait mulier ad
heliā.Nunc in isto cognoui: qm̄ vir
dei es tu:& verbū dei in ore tuo ver-
est:bene inquā q̄ztū ad mysteriū : q̄z
tum vo ad hystoriam absurdum vī.
Quid eni absurdius q̄z viso miracu
lo panis & olei cum oi domo sua ha-
bebat nō intelligeret vir dei nisi qñ
suscitatus ē filius.Et hoc p ecclia q̄
nō intelligens miraculū doctrine ēt
viris sanctis visis miraculis qbus &
excitatus ē filius eius a somno mor-
tis:populus.s. christianus intellexit
in eis factū ēt esse spm̄:& q dn̄s per
eos visitauerit plebē suā. Facta sunt
hec tpe ecclie quarto/vz in tpe & cir-
ca tps sancti bndicti:in quo q̄z ma-
gna fuerit multitudo arrianoꝝ tūc i
italia facientiū signa testat sanct9 pa
pa Gregorius in libris dialogoruz.
Qui & ipse eoruz pene contempora-
neus fuit. Cap.73m.

3ii re.18 POst dies aūt multos vbū dn̄i
factū est ad heliā in anno ter-
tio dicens.vade & ostende te
achab.Nota diligēter q mul
tis diebus silent gesta helie:& rursuz
incipiūt in anno tertio. Quid hoc si
gnificat a tpe sancti Benedicti sub
quo(vt iā dixi)suscitatus est puer sō

quo christianus populus confirma-
tus est in catholicā fidē: disparuit in
orbe pfectio illa hēmitice vite icipiē
tib9 monachis hic villas & villanos
& de gloria monachoꝝ nihil hab en-
tib9 nisi nomē. Ubi aūt terti9 ānus: 3ii re.17
hoc est tertiū tps aduenerat:puto q
a tempore quo recessit a torrente ca
rith.Siquidem a principio siccita- Luc.4.
tis tres anni fuerunt sm euangeliuz
& sex menses oportet fieri iterum re
uelationem helie: hoc est illius spiri-
tus qui significatus est in helia : &
reuertetur iterum in terram israel.
Queris mysterium:tres anni & sex
menses qui faciunt menses quadra
gintaduo significāt q̄draginta duas
gn̄ones ecclie sz q scribit ēt matthe mat.1.
us colligēs sub eodē nūero gn̄ones
poris testi . Incipiēs ab abraam cui
facta est a dn̄o repromissio: vt i semi
ne illius benedicerent oēs fines ter Ge.22.
re.Ut enim cōpletis ibi quadragita
duobus gn̄onibus natus est Chri-
stus:ita cōpletis hic eiusdez numeri
gn̄onibus apparebit veritas manife
sta pcedens de ventre littere & d do
mo noui testamēti : in qua latuit sm
aliqd vsq; in psentē diē:lz enim mul-
ta viderint sancti p speculū in enig-
mate nō sunt ausi psumere aliqd p il pme ad
lā pauli snīaz dicētis.Cū aūt venerit cori.13.
qd pfectū est euacuabit qd ex pte ē.
Sed si h illi q tā magni fuerūt: quid
nos infimi & abiecti. ver & si ipares
meritis:qs tn̄ nesciat viciniores nos
esse illi tpi qd designatū est in li9 re/
uelationis helie . Igitur & si audact mala vl
non tn̄ insipienter dico: hoc eteni di timo.c.
co quod veraciter sentio:ppe est tē-
pus vt helias reueletur achab & po- 3ii re.18
pulo israel:non modo sm litterā:sed
& sm spiritum:vt cōuertat corda pa
trum ad filios:& incredulos ad pru- mala vl
dentiā iustoꝝ:siue ēt etenim ipse p se timo.c.
ipsum loquat iudeis siue alij quoq;

non pauci repleti spiritu & virtute he
lie. vnus est tñ dei spûs qué designat
helias. Qui cû sit spûs veritatis do
Joã.16 cebit fideles oém veritaté. Quez vz
spiritû semp & vbiqz praua intétione
quesiuit achab priceps. s. iudeoꝝ di-
cens illû esse eum qui côturbat terre
nos animos israel. Sed ad ꝯflictum
3ii re.18 incipiamus. Adsunt iubente achab
sacerdotes baal & sacerdotes lucoꝝ
adest pariter & helias. Accipiunt illi
boué vnuz. Accepit alterû & helias.
ꝓponit helias verbuz sacerdotibus
baal dicens illis haberi in deum qui
exaudiret p ignem: & datus est assen
sus ab israel. Et primo quidé innué-
te helia elegerunt sibi boué vnum sa
cerdotes baal: qui & iposuerunt illû
sup altare quod fecerat iuxta ritum
suum. Clamátes a mane vsqz ad me
3ii re.18 ridiem baal exaudi nos: incidétes se
cultris & lanceolis: & transilientes al
tare. ¶ Notádû vº in mysterijs scri
pturaꝝ ꝙ qñ circa finem hystorie oc
currit aliqd qḋ ad totum tps ecclesie
referendû sit ita locus ipe tenendus
est iuxta fidez hystorie i ordine suo:
vt tñ itellectu mystico recapitulatio
fiat. Et hoc frequentissimum in scri
pturis. Sacerdotes itaqz baal ipsi st
sacerdotes iudeorû: cultores. s. illius
idoli sui: quem venturû esse ꝯtédût.
Neqz eniz credunt Christû esse filiû
dei: sed tñ filium Dauid virû vz bel
licosum & dñatorem terre. Porro sa
cerdotes lucorû hij sunt q venerant
quosdá pseudo ꝓphetas: quos dicût
esse magni meriti & magne potentie
apud deû: legentes scripturas eoruz
apocryphas plenas vanissimis & fal
sis ꝓmissis. Mactant aût bouévnû
sacerdotes baal: alteruz helias: ad h
s. vt ille deus haberet in deû veruz q
exaudiret p ignez. Quia qḋ sepe ac-
cidisse didicimus: & in futuruz posse
accidere nô est dubium. Perpendé-
tes sacerdotes iudeoruz ꝙ doctores
populi christiani exponunt spûaliter
id qḋ legunt: ét ipsi conátur expone-
re verba legis maxime vbi sentiunt
litterá suá absurdû ꝺm se ꝓmere itel
lectû. Sed tñ qꝛ illû intellectû odiût
qui verus est: querût & nô inueniunt
alterû qui significet in igne. Qui re-
cte quoqz & altare suû trásilire ferun 3ii re.18
tur: qꝛ tráseuntes de verbo in verbû
nunqȝ teneri queût in eadé snia: sed
vadunt de médacio in médaciû pal-
liantes confusioné turpitudinis sue.
Unde & cultris & lanceolis semetip-
sos incidunt & ꝓfundunt sanguiné.
Quia ꝯ consciam suá loquétes hec
& illa quasi quibusdá cultris & láceo
lis ꝑcutiunt eandé côsciam suam: qꝛ
celare nequeunt veritaté reos se pro
prij sanguinis cûctis esse demôstrát.
Illudit vº illis helias dicés eis. Cla
mate voce maiori. deus etenim baal
forsitan loquit: aut in diuersorio est
aut in itinere: aut certe dormit vt ex-
citet. Quia sic stulti facti sunt sacer-
dotes iudeoꝝ vt putent oipotentem
laborasse aliqñ & quieuisset vt homo
qñ creauit celû & terrá: deambulasse
ad auram in paradiso post meridiez Ge.1.3.
& hijs similia. Quod non possit audi
re vocem electoꝝ nisi in côcrepatiôe
labiorum in voce multimoda & subli
mi: deus enim qui talis é nô est deus
fideliuz: sed infideliû idolum animi:
& non deus. Quoniá quidé idolû ni 3ii re.18
hil est: fecerunt aût hoc vsqz ad meri
diem. Ego a mane vsqz ad meridiez
existimo significari sexcentos annos
incarnationis dñice seu ꝓpter horas
12. diei: seu ꝓpter mysteriû illiº nume
ri qui scriptus est in helia / sub quo &
huius opis sûma vniuersa ꝯsistit. Id
circo aût a meridie nô ab hora tertia
siue prima illudet cepit eis helias di Isa.19.
cens vt clamarét voce maiori. Quia hier. 15
vsqz aliquátum tpis post passionem 31.
Christi

Eze. 13 Christi cohortabant se adinuicē iu-
Joā. 4 dei dicentes: veniet messias q nobis
Joel. 2. annūtiabit oia: ⁊ qui nos liberabit
de seruitute gentiū: in cuius diebus
descēdet spūs dñi sup oēs sicut scri-
ptū est in pphis: ⁊ ita cōfusionis tps
pmissis sterilibus redimebāt. vbi au
tē tot cētena annoꝝ pteriri ceperunt:
⁊ nec spūs apparuit nec messias: nō
īmerito illudi eis potuit a fidelibus
Christi: de tam cassa ⁊ iutili expecta
tione messie. At illi existimātes iō nō
venire messiā qꝛ ipsi negligēter age-
rent in clamādo ad dñm: ideoqꝫ dif-
ferat adesse inuocātibus se maxime
cū hoc ipsum iproperet illis a culto-
ribus Christi opponētib⁹ illis ac di-
centibus: sic non est inter vos iustus
aliquis qui se ruet legē moysi p cui⁹
oratiōe misereat vestri deus: ceperunt
discutere semetipsos incitare anima
re affligere ⁊ q̄si clamare in toto cor
de suo: ⁊ nec sic exauditi sunt in ora-
tiōib⁹ suis. Qñ eni exaudiri possent
q illō expectāt dari sibi q̄si nō fuerit
aliqb⁹ datū: qō se fideles ppli gau-
dēt diuinit⁹ accepisse: sed cū iā pre ip
sa mora fessos se eē viderit ⁊ ꝯfusos
psertim ppter penuriā gratie celestis:
qua tanto se iam tpe caruisse cogno-
scent: imo qꝛ tps appropinquabit vi
sitationis eoꝝ / offerent illi qui desi-
gnantur in helia sacrificiū vesptinū
in cōspectu populi iudeoꝝ: vt ablato
ab oculis eoꝝ velamine credant ali
qñ verum dei filiū eē Jesum: ⁊ agno
scant veritatē quā diuturno tpe per-
tinaciter negauerunt. Que aūt fue-
rit forma sacrificij helie videamus.
3ⁱ re. 18 Curauit altare dñi qō destructū fue-
rat tollens duodecim lapides iuxta
numerū tribuū filioꝝ Jacob: ⁊ edifi
cans ex eis altare in noie dñi dei sui
faciensqꝫ aqueductū quasi per duas
aratiunculas in circuitu altaris ⁊ cō
ponens ligna. Quo facto diuisit p

mēbra bouē ⁊ posuit sup ligna ⁊ ait 3ⁱ re. 17
iplete quatuor hydrias aqua ⁊ fundi
te sup holocaustū: ⁊ sup ligna: sicqꝫ
factū est vsqꝫ tertio: ⁊ currebat iquit
aqua circa altare: ⁊ fossa aqueduct⁹
repleta est. Cap. 74ᵐ.

Altare dñi pmū qō edifica
tū fuit a dño de lapidib⁹ vi
uis duodenarius ē nume-
rus aploꝝ: q elect⁹ ē a dño
de pplo iudeoꝝ missus ad oues q̄ pe mat. 10
rierūt dom⁹ israel. h altare destructū
fuit i pplo israel. Quia psequtib⁹ iu-
deis aplos d ciuitate i ciuitatē cōpul
si sīt idē apli recedē d hierusalē ⁊ trāf
migrare ad gētes: sic ⁊ qbusdā eorū
paul⁹ dicit: vobis qdē oportuerat p actu. 13
pdicari vbū dei: sed qꝛ repulistis illō
⁊ idignos vos iudicastis eterne vite:
ecce ꝯuertimur ad gētes. vnde ⁊ ad
gliā spūs. s. ptinē vr. Quaten⁹ sum
ptis isdē lapidib⁹ de pplo gētili cōsti
tuat iterū altare ad istar illi⁹ qō de-
structū ē: ⁊ suscitat alios pdicatores
siles aploꝝ ⁊ patriarchaꝝ q euāgeli
ꝫēt iudeis vbū vite vt ⁊ ipsi cogscāt
veꝝ lumē dñm nrū Jesum Chrm di mat. 21.
cētes simul ⁊ ipsi nobiscū. Bñdict⁹
q vēit i noie dñi. edificabit itaqꝫ alta
re de. 12. lapidib⁹ ad instar poris sm
noia. 12. tribuū filioꝝ isrl. scdarie vo
iuxta illō apocalypsis: pplis ⁊ liguis Apo. 7.
⁊ regib⁹ multis. Et erit aūt illō i tpe
ant circa tps psecutōis noue babylo
nis. Qñ ⁊ afflicta nimis ecclia libe-
rabit de iugo huitutis illi⁹ vt cōpleat
smo dñi dicētis eidē ecclie excocte q̄
si argētū ⁊ examiate p ignē restituā
iudices tuos sic fuerūt prius ⁊ consi Jsa. 1.
liarios tuos sicut antiqtus. vī h qqꝫ iosue. 4
significatū fore i gestis iosue vbi ius
sit idē iosue afferri duodeciꝫ lapides
de iordane ⁊ lapides eiusdē nume-
ri p hijs qui ablati fuerant restitui i
codē loco. Nimiꝝ ⁊ qꝛ iordanis trā
situs ⁊ reparatio huius altaris vnū

⁊ idem tempus designant/tempus
vtiqꝫ plenitudinis gētium ⁊ cōuersio
nis israel:excepto ꝙ in remotis lapi
dibus illi significant qui trāseunt ad
patriam de plenitudine gentiū:q aūt
statuunt in flumine hij qui relinquunt
in mūdo/ꝓpter eos qui crediturí sūt
per ꝑdicationē ipsoꝝ. Qđ aūt cōstru
cto altari fecit Helias aqueductū q̄si
3^ii re. 18 per duas aratiunculas in circuitu al-
taris/⁊ cōpositis lignis ⁊ carnib⁹ ma
ctati bouis ꝑcepit supfūdi aquā vsqꝫ
ad hydrias 12^m. eo ē subtilius ꝑscru-
tandū/quo cōstat ꝙ hec oia ⁊ similia
in figura fiebāt in israel:deniqꝫ ligna
crucē:carnes carnalia designabāt ꝑ
cepta. que precepta? illa de quoꝝ nu
mero erat illud/de quo dn̄s ait. Ad
Mat. 19 duritiam cordis vestri dedit vobis
mar. 10 Moyses ꝑceptum illud. Talia ꝑce-
pta statuebant illi de qbus dicit apo-
stolus. Multi ambulant/qđ sepe di-
ad phi- cebā vobis:sed ⁊ nunc flens dico ini
lip. 3. micos crucis christi quoꝝ deus ven
ter est:nō qualia statuit idem aposto-
ad gal. lus qui subiūxit. Mihi aūt absit glo
vlti. c. riari/nisi i cruce domini nr̄i iesu chri
eadem sti. ⁊ qui dicit in alio loco:hij qui sunt
epl'a. 5. christi carnē suā crucifixerunt cū vi-
tijs ⁊ cōcupiscentijs. Et bn̄ ista duo
ligna. s. ⁊ mactate carnes ꝯtinēt in al
tari iter terrā ⁊ aquā:qꝛ in vtroqꝫ te
stamēto seu mysterio seu viua voce/
cōmendatur crux/⁊ mactatio carnis
vtiqꝫ: qꝛ verbū crucis pereūtib⁹ qdē
ꝑme ad stultitia est. Hijs autē qui salui fiunt
corin. 1 idest nobis virtus dei est. Inferi⁹ aūt
iacet terra/desuper effundit aqua/⁊
quodāmodo inuiscerat terre aqua ꝓ
pter aratiūculas que facte sunt in al-
tari:qꝛ ita veteri testamēto supponit
nouum/vt alteꝝ in altero videatur.
Dicēte de hoc ipso Ezechiele ꝓphe-
Eze. 1. ta:⁊ similitudo rotaꝝ ⁊ opera q̄si sit
rota in medio rote. Et bene due ara-
tiūcule facte sunt in altari:qꝛ scriptu-
ra veteris testamenti ſm id qđ gnāle
est dico/aut cōtinet ifra se hystorias
veteꝝ:aut verba illoꝝ viroꝝ qui ꝓ
phetie spū futura ꝑdicūt. Quatuor 3^ii re. 18
aūt prime lagene aque/q̄tuor signifi
cant euāgelia/que vꝫ euāgelia quasi
quatuor flumina paradisi in 4^or mū-
di partib⁹ diffusa sunt. Quatuor alie Ge. 2.
lagene designant 4^or volumina noui
testamēti que cōtinētur in eplis:pria
epistolis canonicis:libro actuū apo-
stoloꝝ ⁊ libro apocalypsis/reliq̄ vo
vltime significant regulas sanctoꝝ
patrū/que ⁊ si nō sunt tāte auctorita
tis quāte euāgelia ⁊ scripta apostolo
rū:sunt tn̄ magne vtilitatis ⁊ gratie.
Est aūt haꝝ ꝑ^a regula beati pacchō- Vide in
nij. 2^a sancti Basilij. 3^a sācti Aug^i. 4^a sci li°p bea
bn̄dicti. Nec mirādū si has regulas tū Hie-
monachi ⁊ heremite vice euangelij ro. edi-
venerant/qꝛ ipsis datus est speciali⁹ to de vi
spūs Helie vt sciant que a dn̄o dona tis. p. ⁊
ta sunt sibi. Sicut enim Joānes ba- cron. ar
ptista q̄ nemo fuit maior inter natos chiepi
mlier̄ significat ordinē clericoꝝ: ita floren.
Helias ꝓpheta ordinē monachoꝝ. mat. 11.
Et bn̄ vsqꝫ tertio effusa est aqua:qꝛ ⁊ Luc. 7.
verba euāg[e]lica ſm lr̄am istruūt pue
ros:⁊ actus seu verba apl'oꝝ adole-
scētes i christo: ⁊ regule scōꝝ patrū
seniores in dn̄o. Quare sic? qꝛ ifirma
tus est christus in nobis vt nos esse-
mus fortes in ipso. Cōdescendit ifir-
mitati nr̄e/vt nos ascēderem⁹ ad fir
mitatē suā. Que est āt firmitas chri-
sti nisi illa vita que instituta est a scis
patribus ⁊ tradita nobis in eisdē li
bellis. Quos ideo nō oēs fideles eo
mō quo deuoti monachi legunt ⁊ re
uerētur/qꝛ de sola in eis agit ꝑfectio
ne monachoꝝ/⁊ monachos magis
respicit qđ iubet in eis. Sed qd ē iter
terrā ⁊ aquam manent sil'r carnes ⁊
ligna: nisi qꝛ ⁊ vet⁹ testamētū verba
carnalia sonat ſm lr̄am ⁊ nouū cru- 3^ii re. 18
cē? Veꝝ hec oia ꝯsūpta sunt ab igne
diuino

diuino: vt ipse in cõsumptione eorũ
magnus ꝛ ꝑpotens efficeret. Cũ eni
inqt tps esset vt offerret holocaustũ.
Accendens Helias ꝑpheta ait: dñe
de⁹ Abraã Isaac / ꝛ Jacob hodie oñ
de q: tu es deus israel: ꝛ ego seru⁹ tu⁹
iuxta ꝑceptũ tuũ feci oia hec. Exau-
di me inqt dñe exaudi me: vt discat
ppl's tuus iste q: tu es dñe tu cõuerti
sti corda eoꝝ. iteꝝ cum tps adesset di
cit vt itelligat illud qđ apostolus dic.
Cũ plenitudo gẽtiũ introierit. ꝛ qđ
ait: tu cõuertisti corda eoꝝ. iterum il-
Ad ro- ma.11. lud est qđ seqtur in eodẽ loco. Et tũc
israel oĩs saluus erit sicut scriptũ est.
Isa. 59 Ueniet ex syon qui eripiat ꝛ auertat
3ⁱⁱ re. 18 impietatẽ a Jacob. Seqtur post hec
ꝙ ceciderit ignis dñi ꝛ deuorauerit
holocaustũ ꝛ ligna ꝛ lapides / pulue-
rẽ quoqꝫ ꝛ aquã que erat in aquedu-
ctu lãbens. Qđ cũ vidisset oĩs ppl's
cecidit in faciẽ suam ꝛ ait: dñs ipse ẽ
deus. Ut autẽ de hijs que solẽniter
gesta sunt in exordio 2ⁱ status accipia
ps. 84. mus exemplũ. Et in natiuitate dñi
Joã.20 glorificata: q: veritas de terra orta ẽ
in baptismo vel passione vel resurre-
ctiõe dñi sanctificata est aqua. in suf-
flatione sanctificatus est aer: ꝛ in ad-
uẽtu spũs. s. clarificatus est ignis qui
de celo descendit spũalẽ significat in
tellectũ. Ipse est enim ignis qui vo-
rat ꝛ cõsumit hec oia. quare? q: nihil
est stabile sup terram. Tãdiu eniꝫ ne
ꝑme ad cor.13. cessarium est amplecti figuras istas /
quãdiu videmus per speculum ꝛ in
enigmate. Et scire nõ possum⁹ sicut
est / illaꝫ veritatẽ quã significant ista.
Joã.16 Cũ autẽ venerit spiritus veritatis ꝛ
docebit vos oẽm veritatem / qd no-
bis vlterius de figuris? sicut eni eua-
cuata est obseruatio agni paschalis i
obseruatione corporis christi: ita in
clarificatione spũs sci cessabit obƀua
tio figure / vt nõ sequant̃ vltra hoies
figuras: ſꝫ ipsam simplicissimã vitatẽ

que figtur in igne dicẽte dño. Spũs Joã. 4
est de⁹ ꝛ eos qui adorãt eũ / i spũ ꝛ ve
ritate opꝫ adorare. Ergo ꝛ lapides ꝛ
ligna ꝛ carnes ꝛ pl'uis ꝛ aq̃ vorabũ-
tur ab igne. Quia ꝛ ꝙ sepe 12ᵐ ꝛ 12ᵐ
viri electi sunt ad aliqđ opus in vete Josu.3.
ri testamẽto / ꝛ ꝙ oues ꝛ boues ꝛ hirci 4.ca. ꝛ
offerebant̃ i sacrificio occulti erat cã 3ⁱⁱ re.4.
mysterij reuelãdi in tpib⁹ suis. Et ꝙ ꝛ nũe.7
christ⁹ ꝛ duo latrones / siue ẽt duo di leui. 1.2
scipuli suspẽsi sunt in crucib⁹ suis ali- 3.4.5. ꝛ
qđ aliud designabant: ꝛ oĩno puluis ide mat
ꝛ aq̃ hoc est littera hystorica vtriusqꝫ the. 27.
testamẽti ad aliqd signũ poti⁹ q̃ꝫ vt petr⁹ ꝛ
ipsa lr̃a sciretur simpl'r ꝑpter res ge- Andre.
stas edita est a spũ scõ: hoc est vt i eis
presentaret nobis spũalis itellect⁹ q
est ignis diuinus / per quẽ spũalis hõ ꝑme ad
iudicat oia ꝛ ipe a nemine iudicatur. cori.2.
Naꝫ neqꝫ vsus panis ꝛ carnis: neqꝫ
potus vini ꝛ aque / neqꝫ vnctio olei
eterna est / est ãt eternũ id qđ designa
tur in ipsis. Si aũt ꝛ ipse res ꝛ vsus
eaꝝ trãsitoria sunt. Id ãt qđ designa
tur in eis / sine fine mãsurũ. Merito
vniuersa illa deuorãt ab igne: ipe ãt
ignis statut⁹ solus in die illo viuit in
electorum cordibus ꝛ manet in eter
nũ. Et q̃uis multa sint visibilia / que
ſꝫ ꝙ traditũ est nobis in lr̃a vtriusqꝫ
testamẽti mãsura sint in eternũ / non
tñ in eo statu in quo sunt / mãsura sũt
in eternũ: sed in eo potius que futu-
ra sunt. Sigdẽ iter cetera que nobis
ſm lr̃am mãsura in eternum exhibet
catholica fides / illud est ꝑcipue vene
rãdũ qđ credimus de carne christi ẽt
sicut assumpta est in vnitate ꝑsone vt
maneat in eternũ: ꝛ tñ cũ diceret di- Joã. 6.
scipulis suis: qui nõ mãducat carnẽ
meã ꝛ biberit sãguinẽ meũ / nõ hẽbit
vitã in semetipso: ꝛ hij q circũstabant
ꝛ audiebãt ꝛ itelligerẽt carnal'r dcm̃
ꝛ ꝑpt̃ hoc aliq abirẽt retro / vt oñde-
ret carnalẽ itellectũ deuorãdũ esse a
spũali subiecit ꝛ ait: spũs est q viuifi-

catená caro nõ ꝓdest qcq̃z. Uñ ⁊ apostolus: lr̃a occidit spũs aũt viuificat. Qḋ si in ipsa carne christi lr̃a deuoratur a spũ / q̃zto magis in alijs rebus. Nõ igit͛ res ipas que sunt ex toto qḋ absit dicimus cõsũmandas: sed dicimus oportere trãsire ipsas idest eoꝝ imagines / pro qb⁹ p̃cipue scripte sũt ad designãdũ aliqḋ spiritale / q̃tenus per scripturã visibiliũ reꝝ veluti per quedã specula ad res iuisibiles raperemur. Uñ ⁊ apl's dicit. id enim qḋ i presenti est momentaneũ / ⁊ leue tribulationis nr̃e supra modũ in subtilitate eterne gl̃ie põdus opat͛in nobis cõtẽplãtib⁹ nobis nõ ea que vident͛: sed que nõ vident͛. Que eni vident͛ tẽporalia sũt: que aũt nõvident͛ eterna sunt. Ueꝝ hec ꝑpter ignẽ qui consumpsit holocaustũ Helie lapides q̃que ⁊ ligna: sed ⁊ terrã ⁊ aquã. Ceterũ vbi nouit ad cõflictũ cũ sacerdotibus iudeoꝝ prio qdẽ opꝫ dari cõcordiã duoꝝ testamẽtoꝝ veluti in terra ⁊ aq̃: q̃s vꝫ duas res de rebus coib⁹ accepit Helias. Nimiꝝ qꝛ cõe est spiritualibus / posse legere lr̃am vtriusq̃ testamẽti. Ad extremũ autẽ qḋ solis spũalib⁹ datũ est / veluti de archanis celorum eum qui nõ legit͛ in testibus ipsoꝝ libroꝝ spiritalem producere intellectum. Cap. 75^m.

Futuꝝ est aũt: vt per talẽ ordinem doctrine concutiant͛ duriora lapidibus corda iudeorũ ⁊ conuertantur iterum ad deũ viuũ ⁊ veꝝ occisis gladio spirit⁹ sancti vniuersis pseudo doctorib⁹ iudeoꝝ / vt iam nõ viuant ẜm carnẽ: sꝫ ẜm spiritũ. Et bene ait populus viso miraculo ignis dñs ipse ẽ de⁹. Quia sic ⁊ vsq̃ ad presens credunt iudei filiũ dominari oportere in mũdo vt tñ negent illũ esse veꝝ deum: hec est eni maxima cã scandali qꝛ crucifixuꝫ vt aiunt hoiem dicimus esse deum. Sane in die illo ꝑcepto lumie spiritalis intellectus / cõfessuri sunt nobiscũ iudei veritatẽ dicentes: dñs ipse ẽ de⁹. Quia esse veꝝ deum Christũ iesum: vt lr̃a nobis tradit i fide / ita clara luce iudeis spiritalis aperiet intellect⁹. Et qꝛ iam placat⁹ erit dñs ꝑplo suo tam diu in siccitate relicto. Orantib⁹ post hec spiritalibus viris quos designat Helias dabit͛ pluuia sup terraꝫ quatenus eo feracius deferat fructũ suũ / quo diu in siccitate relictã excoctã igne / doloris ⁊ tribulationis purgatã sibi eã exhibebit dñs a tribulis ⁊ spinis ⁊ si nec dũ vniuersaliter: sed ꝫ partẽ. Adhuc eni superit Iezabel que vsq̃ ad afflictionẽ spũs angustabit Heliã: sed de hoc in sequẽti. Nũc videre oportet quare post miraculuꝫ ignis data est ad deprecationẽ Helie pluuia sup terrã. Siqdem ignis cõsumit spicas pluuia vͦ fecũdat faciem tre. Et ꝑfecto necesse est vt p̃cedãt i celo verba flãmãtia in gẽtẽ apostatricẽ: que ⁊ vepres vitioꝝ cõburant / ⁊ ad amorẽ celestis patrie / per exhibitionẽ vere fidei corda illuminẽt ⁊ accẽdant. Est eni ille modus doctrine qui significatur in igne typicus / vel anagogicus. Is qui designat͛ in aq̃ hystoricus vel moralis. Quãuis oẽs aliqñ spiritales itellect⁹ absolute designent͛ in igne. Aliqñ hystoricus qꝛ vicin⁹ est lr̃e designet͛ in terra. Moralis qꝛ altior illo est designet͛ in aq̃. Typicus in aere: Cõtemplatiuus in igne. Et sciendũ ꝙ illa aqua quã diximus significare lr̃am noui testamẽti ḋ terra sumpta est: hec vͦ que moralẽ significat itellectum / nequaq̃ȝ de terra sumpta est sed de celo descẽdit. Ipsa est eni pluuia volũtaria quã segregauit de⁹ hereditati tue: doctrina scꝫ moralis ipsa que inebriat terrã ⁊ germinare eã fac͛ / erutis p̃us vt iã dixi ⁊ cõbustis sẽtib⁹ vitioꝝ ⁊ eni i illa

doctrina

Marginal notes: 2ª ad corin. 3. — 2ª ad corin. 4. — 3^ii re. 18 — 3^ii re. 18 — 3^ii re. 19 — Signantia itellectus spũales — P̃s. 67. — Isa. 55.

doctrina que vocat typica/qr nimis est apta zelus sepe accēdit ꝯ eos qui nō credūt ꝛ nō obediūt veritati/qbꝰ ꝛpponit a viris iustis/vt credentes purgēt a vitijs ꝛ salui fiāt. In ista vō que appellat moralis māsuetudo ser uāda est ꝛ suauitas:vt modus ipe cō pūcte locutionis in auditoꝝ cordibꝰ
3ii regū 17.18. gratiā pietatis īfundat. Quāuis qr recedēte Helia ɔfecit pluuia i israel: eo vō reuerso ad eius orōnē reuersa est gñaliter in eadē pluuia multiformis illa gr̄a spūs itelligi queat que il
Joā. 7. lis tm̄ segregata est de qbus dicit Jo annes: qui sitit vēiat ꝛ bibat ꝛ flumi na de vētre eius fluent aque viue ꝛc̄. Sed ecce post tā digna opa que oñ dit helias nō est pmissus qescere iter filios israel:sed multo ampliꝰ creuit
3ii re.19 labor ꝛ afflictio cordis eius:ita vt te deret euz viuere/ꝛ peteret aie sue vt moreret. Quare hoc? Quia Jezabel minata est ei mortē/dolens sup necē pphetaꝝ suoꝝ/in typo haud dubiuz illius partis que remanebit in pfidia ppli israel munita pſidio antichristi. Sed qd ē ꝙ pre timore ꝛ tristitia:pij ciens se Helias subter vnā iuniperū obdormiuit?nisi qr viri sancti q̄s articulus illiꝰ tpis viuētes iuenerit/cer nētes ꝙ tā pulchros de inimicis triū phos adhuc caput malitie pmāebit incolumis/tacti dolore cordis intrin secus dormitabunt pre tedio ab opi
mat.24 bus bonis/ꝛ abūdāte iniqtate frige scet charitas multoꝝ.ꝛ etiā qui fortes eē putabunt in fide cessabūt a p̄dicatione/ꝛ oñtatione vtutū. Quid
3iire.19 vō ē: ꝙ angelus 2° excitat heliā ꝛ eū māducare iubet paratū sibi nō ab ho mine:sed a dño cibū?nisi qr in tāta il la necessitate spūs.s.ɔfortabit electos ꝛ vt se muniant salutaribꝰalimonijs ipse qui pōt oia suggerendo inspirat quatenus icōparabilē illā tribulatio nē antichristi/cuius faciē aṅibit ege stas vtute illiꝰ cibi sustinere sufficiat. Erit āt cibꝰille collectio scripturaꝝ q̄ se muniant adiuicē sci dei:reducētes ad memoriā q̄ scripta sunt in canoni cis libris de falsis miraculis ātichristi: ꝛ misericordias sūmi dei q̄ a seculo sr. Inde est: ꝙ panis ꝛ aq̄ ablata sunt Helie:qr nimiꝝ vbū dei q̄ se reficiāt adinuicē viri sci/ꝛ fortitudinē eis tri buet ꝯ fidei detrimēta:ꝛ refrigeriuz cōtra tediū ꝛ anxietatis ardorē. Et bñ bis obdormisse ꝛ bis ɔscribit eui gilasse ad comedēdū helias. qa duo gñа ipioꝝ hoiuz ɔspirabūt i vnū. Et qui forte vni eoꝝ resistē se posse cōfi dit ɔsiderās duoꝝ ipetū a rigore suc
cūbat. Vex qr bonꝰē dñs oibꝰ iuocā ps.144
tibꝰse/ꝯ vtrāq; ipioꝝ aciē muniet ele ctos suos ne tali recreati viatico defi
ciant in via. Inde est:ꝙ ꝛ ꝑpter ele mat.24
ctos suos breuiabit dies illos/vt nō eos diuturnitate ānoꝝ desperare cō tingat. Et bñ.40.dies qbus Helias mansit in fuga significant tēpus ꝛ te
pora ꝛ dimidiū tēporis qbus regna Dan.12
turus est antichristus. Mons autez ꝛ apoca
Oreb in quo terminatū est iter fugiē ly.12.
tis Helie significat excellentiam reli 3ii re.19
gionis ad quā pueniēt serui dei co gētibꝰ inimicis. Qd vō hijs pactis Heliseus filius Saphat substituit he lie ꝛ ille subleuatur in celū:ptinet ad extremū articulū plenitudinis gētiū
in quo multitudo iustoꝝ ptinētiū ad 4i re.2.
2m statū ingredietur in regnū dei s̄m ꝙ ꝛ dñs nr̄ iesus christus trāsiēs ex
hoc mūdo ad p̄rem designādo mon Actu.2.
strauit:post cuiꝰtrāsitū effusus ē spūs Joā.16
scūs sup discipl'os/sic añ pmisat idē Chris iesus vt i modū colūbaꝝ i turbas ppl'oꝝ excrescētiū emulātiū vitā cōez:qd tūc qdē i paucis hoibꝰcōple tū ē ministeriū futuroꝝ:nūc vō i mul ta millia ɔsūmationē accipiet. Et sci
endū ꝙ Heliseus ppheta prio qdē ta 3iire.19
ctus est pallio Helie manētis i terra.

2° ei ip̄m palliũ cecidit a sublato i ce
4ⁱ re.2. lo. haud dubiũ q̄ in typo dn̄i spũs.s.
qđ acceperunt apostoli. Primo q̄dē
velut e terra. 2° post dn̄icam ascensio
nē e celo. Ne quis aũt indumenti fi
gurā ineptā spiritui sancto min⁹ exi-
stimet cõgruentē reducendũ ē ei ad
memoriā verbuz veritatis dicentis.
luc. vlt. vos aũt sedete in ciuitate quousq3 in
duamini virtute ex alto. Igit̄ q̄ heli
seus p̄ pallium helie: ⁊ ap̄li per donũ
spũs.s. operati sũt b̄m op̄a magistro-
rũ suoꝝ: designat op⁹ spiritale qđ fu
turũ est circa finē mũdi in ordie reli
giosoꝝ. Qñ ⁊ p̄unctionē spũs.s. occi
detur ⁊ peribit Iezabel de pp̄lo isra
3ⁱⁱ re. 19 el. Itaq3 azahel rex syrie q̄ interfecit
4ⁱ re. 8. multos ex israel significat eos q̄ erũt
10. 15. principes populi in ordine laicoruz:
iheu Rex israel religiosos ep̄os fer-
uentes in officio p̄dicationis: helise⁹
v̄o p̄latos religiosoꝝ. Queuz tria ge
nera feruentiũ spiritu p̄latoꝝ p̄liatu-
ri sunt in gladio spũs ꝯ̄ reliquias iu
deoꝝ: ⁊ cõsumet̄ in eis id qđ carna-
le est: ⁊ regnabit in eis spũs dei viui:
vel certe q̄ non fuerint conuersi de-
ficient ad zelũ ⁊ cõminationē iustoꝝ
⁊ relinquētur dño reliquie iudeoruz
3ⁱⁱ re. 19 eorum. s. qui nõ curuabũt genua an-
te baal: hoc est illoꝝ iudeoꝝ qui non
adorabunt antichristũ. Cap̄. 76ᵐ.

Post ea que dicta sũt de gestis
helie veniendũ est ad trãsmi-
gratione Babylonis: ⁊ ing-
hier. 29 rendũ q̄d sibi voluerint illi se
Da. 9. ptuaginta anni q̄bus p̄tensa ē capti
uitas iudeoꝝ. De hys vt iā diximus
in 4° li° diuersi diuersa sentiũt ⁊ di-
cũt p̄pter duos magnos p̄phetas q̄
scripserũt de cõsũmatione eoꝝ ānoꝝ
⁊ visi sũt ꝯ̄ri a p̄tulisse. Siq̄dē daniel
Da. 9. p̄pha: āno p° darij videt̄ sentire com
pletos eē ānos. 70ᵃ. ita dicēs: i anno
p° darij filij assueri de semie iudeoruz
q̄ iperauit sup̄ regnũ chaldeoꝝ āno
vno regni eius. Ego daniel itellexi i
libris numeroꝝ ānoꝝ de q̄ factus ē
sermo dñi ad hieremiā p̄pham vt cõ
plerent̄ desolatiõis hierusalē septua
ginta anni. huic vr̄ cõcordare esdra
q̄ de hoc ita scribit: in āno p° Cyri re- p̄ⁱ esd. 1
gis p̄saꝝ: vt cõpleret̄ v̄bũ dñi ex ore
hieremie suscitauit dñs sp̄m regis p̄-
sarũ: ⁊ trãsduxit vocē in vniuerso re
gno suo ēt p̄ scripturas dicēs. hec di
cit Cyrus rex p̄saꝝ. Oia regna terre
dedit mihi dñs deus celi: ⁊ ipse p̄ce-
pit mihi: vt edificarē ei domũ in hie
rusalē q̄ est in iudea. Quis ē i vobis
de vniuerso populo eius: sit de⁹ illi⁹
cũ ipso: ⁊ ascēdat in hierusalē q̄ est i
iudea: ⁊ edificet domũ dñi dei israel.
Igit̄ b̄m hec verba ⁊ alia q̄ sequunt̄
de ascēsu zorobabel ⁊ eoꝝ q̄ ascēde-
rũt cũ illo āno p° cyri regis datā con-
stat esse libertatē iudeis: quā p̄mise-
rat dari eis hieremias p̄pha post cõ-
pletionē 70ᵃ annoꝝ desolatiõis hie-
rusalē. Quib⁹ egit terra sabbata sua
cunctis. s. dieb⁹ q̄bus fuit idē popul's
in captiuitate Babylonis. Et hec q̄
dē sic. Sed si eiusdē libri v̄ba sequen
tia vigilāter pēsamus / aliũ b̄m zacha
riā inuenimus esse terminũ 70ᵃ āno- p̄ⁱ esd. 3
rũ: sic eni scriptũ est in sequētibus li-
bris. Iam aduenerat mēsis septim⁹:
⁊ erãt filij israel in ciuitatib⁹ suis. Cõ
gregatus est aũt ois populus q̄si vir
vnus in hierusalē. Et surrexit iosue
filius Iosedech: ⁊ fratres eius sacer
dotes ⁊ Zorobabel filius Salathiel
⁊ fratres eius ⁊ edificauerunt altare
dei israel. Deinde 2° anno aduentus
eoꝝ in hierusalē posuerũt fundamē-
ta tēpli ⁊ ceperunt edificare. Quod cũ 1. esd. 4
viderēt inimici eoꝝ iuidia moti sunt
⁊ accusauerũt iudeos apud reges p̄
sarũ ita vt itermitteret̄ opus vsq3 ad
ānũ 2ᵐ regni darij regis p̄saꝝ. Scđo
aũt anno regni darij ceperunt iteꝝ edi 1. esd. 6
ficare: ⁊ cõpletũ est opus āno sexto
regni

regni darij mẽſe tertio q vocat̃ adar:
fuit aũt tp̃s qđ decurſum eſt a primo
anno cyri vſq; ad dariũ ferme.xl. an
noꝝ.vnde ⁊ dicẽte dño inimicis iu-
deis ſoluite tẽplũ hoc:⁊ in trib⁹ die-
Joã.2. bus excitabo illud.Cũ igit̃ hoc apte
liq̃at ex auctoritate euãgelij vi diſcor
dare a p̃dictis Zacharias ꝓpħa qui
prophetauit 2° anno darij dicens re-
Zach.1. ſpõdiſſe angelũ atq; dixiſſe:dñe exer
cituũ: vſq;q̃ tu nõ miſereberis hieru
ſalẽ ⁊ vrbiũ iuda.Quibus iratus es.
Iſte ſeptuageſimus ãnus eſt. Si eni
⁊ ille annus 70⁹ erat deſolatiõis hie-
ruſalẽ ⁊ vrbiũ iuda:quõ dicit daniel
Dan.9 anno p̊ darij (q ſimul regnauit) a cy-
ro intellexiſſe ſe in libris numeꝝ an-
Hie.29. noꝝ de quo factus eſt ſermo ad hie-
remiã ꝓphetã:vt complerent̃ deſola
tionis hieruſalem ſeptuaginta anni.
Sed ſciẽdũ eſt ꝙ a tertiodecimo an-
no regni ioſie ſub quo ꝓphetare exor
Hier.1. ſus eſt Hieremias ꝓpheta quez dicit
matt.1. euãgeliſta genuiſſe filios in tranſmi-
gratione babylonis: cõplet⁹ erat idẽ
Eſd.1. numerus qñ Cyrus poſuit edictũ vt
4^{i} regũ edificaret̃ domus dei.A tp̃e aũt quo
vltio. Sedechias tranſmigrauit in babylo
nẽ nõ fuit cõpletus idẽ numerus niſi
anno 2° darij in quo exorſus eſt ꝓphe
Zach.1. tare Zacharias ꝓpheta:factũ eſt aũt
2^{i} re.5. iſtud cã magni myſterij.Si eni inci-
pim⁹ numerare a primo anno regni
Dauid ſup iſrael ⁊ iuda ex eo anno
Hiere.1 vſq; ad tertiũdecimũ ãnũ Joſie. In
quo exorſus eſt ꝓphetare Hieremias
⁊ annũtiare trãſmigrationẽ babylo-
nis:inuenimus cõpletos eſſe annos
420^{i}: qui faciunt ſexies ſeptuaginta
annos: quibus cõpletis icepit ſepti-
mus ſeptuagenarius cui⁹ primi 40^{i}
4^{i} regũ anni ꝓtẽdũtur vſq; ad finẽ regni Se
vltio. dechie qui vltimus fuit in regib⁹ iu-
2^{i} palip. da:trigĩta ṽo ex eo tp̃e vſq; ad Cyꝝ
vltio. regẽ pſaꝝ/qui prim⁹ relaxauit capti
1. Eſd. uitatẽ iudeoꝝ/vt aſcenderent ⁊ edifi

carent domũ dei quã ſuccenſerat na- 1.23^{ii}
bucardan princeps exercitus regis Eſd. 2.
babylonis.Si autem numeramus a 4^{i} regũ
quarto anno regni Salomonis qñ vltimo.
iactata ſunt fundamẽta tẽpli vſq; ad 2^{i} paral.
nonũ Sedechie in quo obſeſſa eſt ci vltimo.
uitas hierſuſalem ab exercitu regis 3^{ii} re. 6.
babylonis.Inuenimus ſeptuaginta 4^{i} regũ
ſex annoꝝ: ideſt annos ſimul.420^{i}. vltimo.
Quibus expletis: ſeptimus ſeptua-
genarius ichoatus eſt . Cuius cõſũ-
matio in anno ſecũdo darij pſi.Quã Agge.1
tum ergo exiſtimare poſſum ſm my- ⁊ zach.1
ſterij rationẽ ſub quo ꝓphetauerunt 2^{i} reg.5.
Aggeus ⁊ Zacharias ꝓpheta.Si ici Hiere.1
pim⁹ numerare a ſeptimo anno Da- 3^{ii} re.6.
uid regni ab ipſo vſq; ad 13^{m} annum 4^{i} regũ
Joſie decurſi ſunt ãni circiter 420^{i}. vltimo.
⁊ exinde vſq; ad cyrum ſeptuaginta
anni. Si autem incipimus a quarto
anno regni Salomonis vſq; ad no-
num annum Sedechie/inuenimus
annos.420^{i}.qui diuiſi vt iam dixi-
mus:per ſeptuaginta faciunt ſeptua
genarios ſex:⁊ exinde vſq; ad 2^{m} da-
rij ſeptuaginta anni. Data eſt ergo li Agge.1
bertas populo iudeorũ a Cyro rege zach. 1.
aſcẽdendi in hieruſalẽ ⁊ edificãdi tẽ 1.Eſd.i
plum domino.Sed tñ ipedita eſt ipa
libertas:vt nõ poſſent pficere quod
inceperant.Data eſt a ſpũ ſancto qui 1. Eſ.4
loquebat̃ in ꝓphetis . Secũdo anno 1.Eſ.7.
Darij regis perſi ⁊ nõ eſt ipedita ſi- Agge.1
cut prius:ſed pfectuz eſt opus qđ i- zach. 1.
choatũ fuerat ſub cyro rege poſt quẽ Eſd. 4
impediẽtibus inimicis cõſũmari nõ
poterat.Cauſa ṽo myſterij illa ẽ qua
conſtat dei filium veniſſe in mũdum Joã. 8.
⁊ dediſſe libertatẽ captiuis ſicut ipſe 10.c.16
teſtatus eſt:ſed tamẽ ꝓmiſiſſe alium
paraclytum in quo daturus erat ele-
ctis ſuis plenitudinem libertatis/ di
cente apoſtolo:vbi ſpiritus domini
ibi libertas. Quod ergo initiatuz eſt 2^{a} ad co
ſub Dauid pertinet ad Chriſtũ.Qđ rin.3.
autem ſub Salomone rege pacifico

ptinet ad spūm scm̄. Cap. 77^m.

Vt aūt redeamus ad myste-
Hie.29. riū 70ª annoꝝ. decursi sunt
& Dañ. a trāsmigratiōe babylonis
9.cap. vsqꝫ ad Cyrū ẜm ea que di-
cta sunt q̄si 30ª anni. a cyro aūt vsqꝫ
ad 2^m Darij 40ª ẜm qꝫ dicit scriptu-
2ⁱ re. 5. ra de Dauid cuius mō facimus mē-
tionē filius Dauid. 30. ānoꝝ erat cū
regnare cepisset: & 40ª annis regna-
uit in hierusalē. Quis est aūt ipse da-
Isa. 45 uid nisi Jesus chꝛus: q ēt & in cyro
rege q & ipse dictus ē Chꝛus dñi d̄si-
gnaꝝ? Scimus aūt fcā3 fore ꝓmissio-
Ge. 22. nē de Chꝛo trib⁹ magnis pꝛiarchis/
26.28. abꝛaam. s. Isaac: & Jacob. qꝫ i semi-
ne ipoꝝ bñdicēde eēnt oēs gētes: s3
& qñ bñdixit iacob iude filio suo ꝓnū-
tiauit nascituꝝ chꝛum: q regnaturus
erat in gētibus de semie eius dicēs
Ge. 49 ita. Nō auferet sceptꝝ d̄ Juda & dux
de femoꝛe ei⁹: dōec uēiat q mittēdus
est: & ipe erit expectatio gentiū. dixit
pⁱ Re. aūt istud. Nec tñ datū est sceptꝝ Ju-
16. & 2ⁱ de/ vsqꝫ ad tp̄s dauid. Cui & dcm̄ est
2.5. ca. a dño de fructu ventris tui ponā sup
p̄s. 131. sedē tuā. Qui cū peruenisse ad senectu-
3ⁱre.1.c. tē collocauit Salomonē filiū suū sup
2ⁱ re. 7. sedē suā. d̄ quo & dcm̄ ē in typo chꝛi.
Mat.1 Ego ero illi in pꝛe3 & ipe erit mihi in
filiū. Sane ab eodē Salomone vsqꝫ
ad Chꝛm fuerūt gñatiōes 30ª: a chꝛo
aūt vsqꝫ ad p̄ñs gñationes 40ª. Igiꝝ
30ª āni q p̄cesserūt in Dauid/ signifi-
cāt 30ª gñatiōes a Salomōe vsqꝫ ad
chꝛ3. 40. vo āni quos pegit i regno
40. gñatiōes spiritales a natiuitate
dñi vsqꝫ ad p̄ñs. Ergo & .30. āni trās-
migratiōis babylōis illd̄ idē signifi-
cāt qd̄. 30. āni dauid. vbi si āni 3 p̄ce-
lib. Ju- dētibus. 40. ānis/ liqꝫ qꝫ ab Adā vsqꝫ
dicum ad Dauid iter pꝛes & p̄ncipes siue iu-
dices ppli: q p̄fuerūt pp̄lo israel 40ª
fuerūt. Ut ergo 30ª ānos trāsmigra-
tiōis a sedechia vsqꝫ ad Cyrū & 40ª
Hie.29. āni p̄cesserūt ptinētes ad mysteriu3

70ª ānoꝝ & 40ª secuti sūt/ ita 30ª gña- matt. 1.
tiōes a Salomone vsqꝫ ad Chꝛm: &
40ª gñatiōes/ aut q̄si gñatiōes p̄ces-
serunt & 40ª secute sunt vsqꝫ ad p̄ñs.
Ita vt qd̄ significāt 70ª āni inchoati 4ⁱ Re.
a 13° regni Josie & ꝯsūmati sub cyro vlt. & 2ⁱ
rege/ oñdaꝝ esse cōpletū ab Adā vsqꝫ pa. vlti.
ad chꝛ3: & qd̄ significāt 70ª āni ichoa- 1. Esd. 1
ti a trāsmigratiōe sedechie: & ꝯsūma- 4ⁱ reg.
ti 2° āno darij regis psaꝝ oñdaꝝ nihi- vl. 2ⁱ pa
lomin⁹ eē cōpletū a rege Salomone ra. vl. 1.
vsqꝫ ad finē 2ⁱ stat⁹. ¶ Fuit eni trans- Esd. 6.
migratio p̄ma initiata in Adā q pro-
pter supbiā suā eiectus est de paradi-
so. Scd̄a a Salomōe cui p̄dictū est a Geñ. 3.
dño: qꝫ nisi ambularet in via pꝛis sui 2ⁱ re. 7.
daret domus illa in direptiōe3 sicuti
postea fcm̄ est. Sigdē & adhuc eo vi- 3ⁱⁱ re. 11
uēte suscitauit de⁹ aduersarios ꝯ re-
gnū suū eo qꝫ bono vsus p̄ncipio/ ma-
lo ꝯsūmat⁹ sit fine. Op3 aūt in vicio
tpe hoꝛa q̄ nescim⁹ parturire eccliā3
sicut & in aduētu dñi: & cōpleri illud
qd̄ dñs ait. Modicū & nō videbitis Joā. 16
me: & iteꝝ modicu3 & videbitis me.
Op3 inquā electos ploꝛare & lugere
in istoꝝ cōpletione annoꝝ. Et si nun-
quā defuerit fletus manentibus sub
viculis babylonis dicēte scriptura.
Sup flumina Babylonis illic sedi- p̄s. 136.
mus & fleuimus/ du3 recoꝛdaremur
tui syon. Sicut autē pꝛes q laboꝛaue-
rant expectādo/ liberati fuerūt a ca-
ptiuitate in passione dñi. ita & filij in
passiōe ista. Et sicut ibi remissio pctō-
ru3 facta fuit in clarificatiōe filij dei.
ita fiet & nūc in clarificatōe spūs san-
cti. Nō eni3 significata est ẜm qꝫ qdā
putant in gestis babylonicis p̄ma il-
la libertas: que facta est p Moysen exo. 14.
ẜm carnē pp̄lo illi carnali q liberat⁹
est de seruitute Pharaonis: sed tm̄
2ª & 3ª que future in tp̄ibus suis. alte-
ra. s. ẜm id qd̄ spectat ad filiū. altera
ẜm id qd̄ ptinet ad spūm scm̄/ q̄zuis
enim inseparabilia sint opa trinita-
tis/ nō

Aug. 1. tis/nõ frustra tñ aliud aſcribit pr̃i ꝓ-
de trini prietate myſterij: aliud filio/aliud ſpi
ta.c.5. ritui ſctõ. Ut interno ope ſuo trinita
tis veritas agnoſcat. Ut ergo cõple
tis 70ª annis trãſmigratiõis babylo
2^{i} para. nice/data eſt iudeis libertas a cyro
vlti. ⁊ 1. rege qui ⁊ chr̃us dñi dictus eſt: ⁊ ita
Eſd. 1. ſi iudices iſrael accipimus in nume-
Iſa. 45 ro prĩum cõpletis 70ª gñatiõibus ab
lib. Iu- Adam vſq; ad Joannẽ baptiſtã miſ
dicum. ſus eſt in mũdum ille Cyrus q dicit
eſſe ſcriptũ de ſeipſo p Iſaiã ꝓphetã.
Luc. 4. Spũs dñi ſup me/eo ꝙ vnxerit me
⁊ iſa. 61 ad annũtiandũ manſuetis miſit me:
vt mederem ꝯtritos corde ⁊ p̃dicarẽ
captiuis indulgẽtiã ⁊ clauſis aptio-
nẽ: vt p̃dicarez annũ placabilẽ dño:
p^{i} eſd. 6 ⁊ diẽ vltionis deo nr̃o. Et ſicut com
2^{i} eſd. 2. pletis a Cyro rege 40ª annis data
eſt Judeis plena libertas reedifican
di templũ dñi: ⁊ nõ lõge poſt ſub ar-
taxerſe muros hieruſalẽ/ita cõpletis
40ª gñatiõibus ab incarnatiõe dñi/
opz dari fidelibus pleniorẽ libertatẽ
in ſpũ ſctõ: ita vt tunc liceat ⁊ libeat
veraciter canere all'a. Preeunte tñ
partu ecclie in tribulatõe antichriſti:
quatenus ⁊ illud cõpleat in electis:
qđ veritas dicit. Amẽ amen dico vo
Joã. 16 bis: q2 plorabitis ⁊ flebitis vos mũ-
dus aũt gaudebit. Jterũ aũt videbi
tis me ⁊ gaudebit cor vr̃m/⁊ gaudi-
um vr̃m nemo tollet a vobis. Quod
1. eſd. 1. igit ſignificatũ ẽ in ea libertate que
facta eſt ſub Cyro cõpletum eſt circa
primũ aduẽtum chriſti in aduẽtu.ſ.
ſpũs ſci procedentis a pr̃e. Et qđ ſi-
gnificatũ eſt in ea libertate / que fcã
ibiđ. c. 6 eſt ſub Dario pſo: ⁊ cõpletum eſt cir
ca finem 2^{i} ſtatus/in aduentu ipſius
ſpũs procedens a filio. Si qs aũt de
gemina cã hui⁹ deifice libertatis al-
tius aliqd rimare cupit. Ecce in ſub-
iecta figura ſpectari poterit ſup hoc
ſacr̃m archanũq; myſterium: qđ vix
uerbis cõgruentibus plene ſicut eſt
dici poteſt.

Cap. 78^{m}.

Quia de numero tricẽario
⁊ quadragenario quorũ
magna ſunt ⁊ alta myſte
ria/hijs que de veteribus
geſtis exerſimus ſer- Luc. 3.
mo vltimus finem dedit ad oñden- mat. 4.
dam ꝯcordiaz veritatis. Tricenari⁹ mar. 1.
dñs nr̃ baptiçari voluit: baptiçatus ⁊ Lu. 4
abijt in deſertum vbi ⁊ ꝑmanſit ieiu
nus 40ª diebus. Quare aũt 40ª die
bus cũ dr̃ia ſit iter dies ⁊ annos: ſed
q2 tp̃s miſerie longuz ſatis eſſe vr̃ ẽt
ſi non ſit/tp̃s ꝯſolationis breue ẽt ſi
plures ſint dies eius/nõ imerito tp̃s
captiuitatis ꝺſignat in annis: tẽpus
libertatis in diebus/dicẽte ſcriptu-
ra de iacob. Patriarcha ſeruiuit iacob
pro rachele. 7. annis ⁊ videbant illi
pauci dies p̃amoris magnitudine.
Una eſt itaq; cã myſterij annoꝝ 70^{a} Ge. 29.
trãſmigrationis babylõice: ⁊ 30^{a} an hier. 29
norum chriſti ſimul ⁊ 40ª dieꝝ: etſi
alie cauſe hic q̃z illic exprimant. Eo- 2^{i} reg. 5
dem modo ⁊ qđ dictuz eſt de Dauid
filius 30ª annorũ erat cum regnare
cepiſſet: ⁊ 40ª annis regnauit in hie
ruſalem: omnino cũ eodẽ chriſti my
ſterio cõſonare videt/excepto ꝙ hic
agitur de tentatione: ibi de regno: ⁊
tamen vtrũq; in chriſti corꝑe cõſum
mat. Jgitur 30ª anni in quoruz vlti- Luc. 3.
mo baptiçat⁹ eſt chriſtus/ſignificant
30ª gñationes que p̃ceſſerunt ipſius
chriſti natiuitatẽ a Salomõe filio da matt. 1.
uid/q videlicet Dauid hic ſignificat
deũ prem/videlz ad ipſum chriſtuz.
40^{a} v̇o dies totidem gñatiões noui
teſtamẽti nõ vtiq; in finem ſeculi/ſz
vſq; ad horam tentationis que ven
tura eſt in orbẽ vniuerſuz tentare ha
bitantes in terra. dixit h̄ dñs in apo
calypſi angelo ecclie Philadelphie/ Apo. 3.
q in ſexto ordie ſcript⁹ eſt. Quia ni
miruz in ſexto ecclie tempore/quod
nimis vrget/futura eſt quãmaxima

tribulatio ātichristi: in qua si fieri pos
mat. 24 set in errorē ducerent etiā electi. Qd
autē vnigenitus dei baptizatus abijt
in desertū nec simplr: sed expulsus a
mar. 1. spū qui & descenderat sup eum in spē
columbe: qd aliud significat q̄z id qd i
dei populo cōpleri videmus? Quis
enim mūdū desereret & in desertum
iret/si nō eum mitteret spūs dn̄i? qui
ipsum quoq3 dominū expulit in deser-
tū? ¶ Tribus aūt modis opatus est
gn̄aliter spūs. s. expulsiones istas: s3
exo. 14 non equaliter. ¶ Primo cū expulit
nūe. 14 israel ex egypto/ & adduxit in deser-
tū/in quo & puagati sunt quadragin
Actu. 4 ta annis/anno reputato p die. ¶ Se
cūdo cū expulit fideles de synagoga
iudeoꝝ: que & ipsa spūaliter egyptus
Isa. 41 est: & misit eos per desertū gētiliū: de
quibus dicit pͥpheta: dabo in solitu-
dine cedrū: & spinā: myrtū & lignum
oliue. Ponā i desertū abietē/vlmum
& buxum simul vt videant & sciant &
recogitent & itelligāt pariter. ¶ Ter
tio cum expulit spūales de seculo / &
mittit eos in deserta cenobioꝝ: vbi &
tales eos vel similes experiri constat
exo. 32. tētationes/quales expti sunt filij isra
el in deserto: inde est/qꝫ & istoꝝ q̄z plu
rimos/qd sine graui gemitu dicer nō
ibid. 16 valemus,pstrari sepe cernimus in de
serto: memores ollaꝝ carnium super
quibus cōsederant in egypto: deniq3
& illoꝝ plurimi reuersi sunt aīo i egy-
ptum: & multi iudeoꝝ qui crediderāt
ad iudaismum: & nōnulli monachoꝝ
seu corpore seu corde reuertuntur ad
seculū: sed de transitu videamus. Fi-
iosu. 4. lij israel trāsuadato iordane ingressi
& infra. sunt in terrā bonā quā illis repromi-
serat deus/nec tn̄ sine magno certa-
mine & sanguinis effusione. Silr & fi
deles ex circūcisiōe/relicta lege moy
si puenerūt ad regnū ecclesie/nec tn̄
2ͤ ad ti- sine bello & sanguine/qꝛ nō corona-
mo. 2. bif (vt ait apl's) nisi q legitime certa

uerit. Deniq3 & nobisipsis q dicimur
gentiles sic reposita est spes/vt de la
bore vite actiue transeamus ad illud
sabbatū qd i fine seculi futuꝝ est: qn̄
& regnū qd est subter oē celum dabit Dan. 7
populo scōꝝ altissimi. Ut tn̄ prius ne
cesse sit transire per ignē tribulatiōis
in psecutione antichristi. Un̄ & post
eandē tribulationē dicturi sunt hij q
redempti erunt a dn̄o/trāsiuimus p
ignem & aquā & adduxisti nos in re-
frigerium. Uex hec idcirco dicimus ps. 65.
qꝛ tētatio saluatoris/quā passus est a mat. 4.
diabolo in fine ieiunioꝝ suorum/no- mar. 1.
stram illā serotinā tētationē designat Lu. 4.
quā ipsa per se veritas demōstrat cū
dicit. Erit tunc tribulatio magna q̄- mat. 24
lis non fuit ab initio mūdi vsq3 mō/
neq3 fiet. Et nisi breuiati fuissēt dies
illi nō fieret salua oīs caro: sed pͥpter
electos breuiabuntur dies illi. ¶ Ut
enim ipse qui est caput nr̄m atrocius
tentatus est a diabolo cōpletis qua-
dragita dieb⁹: ita necesse ē tētari cor
pus suū qd sum⁹ nos cōpleto illo tē-
pore qd significant quadraginta an- nūe. 14
ni vel quadraginta dies/qbus seu p- & psal.
mus populus israel seu saluator ipse 94.
mundi tētationes sustinuit in deser- mat. 4.
to. Non aūt post dies tm̄ q̄draginta mar. 1.
tentatus est dn̄s a diabolo: sed infra Luc. 4
ipsos. Quāuis vltima tētatio oībus
alijs pferatur. Sed audiēdū est quid
dixerit diabolus capiti nostro: vt scia
mus nos qui sumus mēbra eius/qd
dicturi sunt nobis ministri eius/cum
terribilis hora illa tētationis aduene
rit. Audiamus & responsionē domi-
ni/vt sciamus & ipsi quid responde-
re debeamus. Cap. 79ᵐ.

ET accedens inqt tentator ait
illi. Si filius dei es dic vt lapi mat. 4.
des isti panes fiāt. Quid sibi
vult ista tētatio? Quid sibi vo
lunt lapides panes fieri? putas alicu
ius occulti mysterij signū ē qd petijt
diabolus

diabolus lapides panes fieri/aut qđ
dñs rñdit ei/nõ in ſolo pane viuit hõ
ſed in oi verbo qđ ꝓcedit de ore dei.
Sed ꝙ dñs negauit ſignũ tẽtatori:ſi
gnum erat:⁊ ꝙ non aliũ cibuʒ petijt
fieri lapides:ſed panẽ. Et maxie qđ
dñs reſpõdit:nõ i ſolo pane viuit hõ
oino non vacat a ſacramẽto. Eteniʒ
qꝛ panis principaꝫ in cibis/nõ imeri
to in panibus deſignanꝫ miracula a
quibus incepit ꝑdicatio chriſti. Qui
bus viſis ⁊ ꝑceptis in viſceribus cor
Joã. 11 dis crediderunt qui viderũt. Et cre-
dẽtes ſuſcitati ſunt ab eterna morte:
dicẽte domino: qui credit in me etiaʒ
Abac. 2 ſi mortuus fuerit viuet. Et recte ille
viuere dicit qui credit in Chriſtũ:qꝛ
etiã per ꝓphetã ſcriptum eſt:iuſtꝰ aũt
ex fide viuit. Qđ ſi aliq̃ per miracula
acceperunt fidẽ. Cũ ⁊ in panibꝰ ipſa
miracula/⁊ in fide vita aie itelligen-
da ſit/qđ ẽ ꝙ diabolus petijt circa fi-
nẽ quadraginta dieꝝ lapides panes
fieri?niſi qꝛ circa finẽ illius tẽporis/
qđ numerus iſte deſignat dieꝝ pulſa
tura ſunt mẽbra diaboli/mẽbra chri
ſti/quatenus annullata ſit eoꝝ fides
niſi certa miracula ꝓbeant experimen-
ta. Sed qđ?nunqđ qꝛ mẽbra diabo-
li dictura ſunt iſtud/iõ pro voluntate
diaboli/imutandus erat ordo reꝝ vt
nõ oia que futura erant ſm ꝓpoſituʒ
creatoris fierẽt in ſapiẽtia?⁊ ſingula
prout exigit ipſa rõ in tꝑibus ſuis?
Certe per oſtẽſa ſaluatoris ſigna que
in noie eius faciebant fideles/glorifi
cabatur deus ⁊ laus eius nota facta
ꝑs. 18. eſt in mundo/⁊ ꝑuenit vſq; ad fines
terre. Verꝝ ⁊ ſi ſancta ⁊ bona miracu
la/illi tñ qui non poterant credere ni
ſi viſis miraculis/voce ipſa veritatis
arguunꝫ/cum dicit/niſi ſigna ⁊ ꝓdi-
Joã. 4 gia videritis/non creditis. Vñ qꝛ ſi-
gna nõ fidelibꝰ: ſed infidelibus data
1. ad co ſunt. Voluit oꝑs deꝰ ꝑᵐ curſuʒ eccle-
rin. 14. ſiaſtici tꝑis illuſtrare miraclis. Scđʒ
nõ tã miraculis q̃ʒ itelligẽtia ſcriptu-
raꝝ: aut vt ſicut ꝑmi abundauerunt
panibus miraculoruʒ/ita abundent
vltimi/noibus elogoꝝ dei. Nimiruʒ Exo. 7.
qꝛ Moyſes primo qđẽ oñdit illi po- 8. 9. 10.
pulo miracula i egypto ⁊ mari rubro 11. 12.
⁊ in mõte ſynai:⁊ ad vltimũ ad mur 14. 16.
mur ppli dedit illis cibũ illũ vt man-
ducarent/⁊ ceſſaret q̃rela murmura-
tionis eoꝝ. De quo vʒ cibo cũ alloq̃-
retur eũdẽ pplꝫ ⁊ reduceret ei ad me
moriã collata illi celitus bñficia dñi/
ait inter cetera Moyſes. Dedit tibi Deu. 8.
dñs cibum/mãna:quẽ ignorabas tu
⁊ patres tui:vt oñderet tibi/ꝙ nõ in
ſolo pane viuit hõ: ſed i oi verbo qđ mat. 4.
procedit de ore dei. Sed qñ hoc di-
xit Moyſes?niſi qꝛ deuteronomiuʒ
qđ interpretaꝫ noua lex nouũ ꝑfigu-
rabat teſtm̃ in quo oportebat verba
myſtica ſpũaliter iterpretari. Ecce et
eni agebaꝫ de mãna/⁊ tñ non ait vt
ſciret ois homo/qꝛ non in ſolo pane
viuit homo:ſed in mãna quod de ce
lo deſcendit. Quod ſi diceret/verum
vtiq; diceret ſm lr̃am. Sed vt oſten-
deret nouam legem iterpretatus eſt
ipſemet qđ ſignificauerit mãna illud
qđ datum eſt filijs iſrael dicẽs:vt ſci-
ret omnis homo: qꝛ nõ in ſolo pane
viuit homo:ſed in omni verbo quod
ꝓcedit ex ore dei. Mãna itaq; illud
ſignificabat verbũ vite/qđ dat filius
dei credẽtibus ad ſalutẽ:qꝛ per ipuʒ
viuunt omnes illi quibus non ſunt
oſtenſa miracula:quia nõ in ſolo pa-
ne viuit homo: ſed in omni v̂bo qđ
procedit ex ore dei. Quia non ſolum Deu. 8.
illi qui viderunt miracula:ſed ⁊ hij q
nõ viderunt crediderunt firmiꝫ ver- mat. 4.
bo dei nihil heſitantes in fide: quini
mo multo firmius q̃ʒ iudei/qui vide
runt ⁊ reſpuerunt. Non ergo in ſolo
pane viuit homo: ſed in omni ver-
bo qđ procedit ex ore dei:hoc eſt: in
omni verbo ſpiritali:quod ꝓcedit ex

ore predicatorum: qui sunt os dei
& lingua dei. Idcirco autē nō ait sim
pliciter in oī verbo dei: sed cū adiun
cto: qd̄ pcedit ex ore dei. Ut itelliga-
2ªad co tur: nō tā positū testimoniū de verbo
rin.3. lr̄e qd̄ occidit / q̄z de verbo spirituali /
quod edificat & viuificat. Sed cū ie-
iunasset inqt iesus quadraginta die-
mat.4. bus & quadraginta noctibus / postea
esuriit: christianus populus qui mo-
ratur in deserto: desertū est enim fide
libus vita mūdi cūctis dieb⁹ pegri-
nūe.14 nationis sue. Cōpleto tpe isto: qd̄ si-
& psal. gnificant quadraginta anni / vel qua
94. draginta dies. Esuriit quodāmodo
mat.4. videre signa: putās nō respicere deū
ad p̄ces hoīum sicut a principio: aut
q̄ eos tradiderit obliuioni vt iā non
eos exaudiat: sicut prius / aut aliqd
hmōi qd̄ humane pōt & solet surripe
fragilitati. An nō illi hoc mō esuriūt
quos dicere frequēter audim⁹. Ubi
sunt illa tēpora qñ tot & tāta de⁹ mi-
racula faciebat? qñ loquebat̄ per p-
phetas? qñ p̄dicebat futura? Eratq̄z
deus p̄ximus oībus inuocantibus se.
p̄s.73. Nūc aūt signa nr̄a nō vidimus: iam
nō ē ppheta: & nos nō cognoscit am
plius. Esuriunt ergo: q2 cupiunt: ifir
mātur aīo / q2 deficiunt in fide. Qui
enim esurit / viribus d̄ficit: etsi nimis
esuriat / etiā vita priuat̄: hoc est enim
murmur illud filiorum israel quo anno
quadragesimo postq̄z mortu⁹ ē Aarō
Moysen famulum dn̄i infestabant
numeri dicētes. Cur eduxisti nos de egypto
20. & 21 vt moriremur in solitudine: deest pa-
nis: nō sunt aque: aīa nostra iam nau
seat sup cibo isto leuissimo. Nota dili-
gēter tp̄s & res pro quibus murmur
ascēdit: panis miracl'a: aqua eloquē-
tia. Māna sp̄ualem itellectum desi-
gnat. Precesserunt viri magni faciē
tes miracula. Secuti sunt viri eloquē
tissimi / ex quorum cordis puteo ac si pa
radisi flumina irrigātia prata cordiū
erumpebant. Tandē aūt mouent̄ &
isti / & nō remanet nisi māna itelligē-
tie spiritalis. Qd̄ cauēt carnales q̄q̄z
cibū eniz leuissimū murmurādo nau
seant. perpendis q̄z grauis sit ista tē-
tatio? Et qdem boni habent cōsola-
torē suuz ducem magistrorum: qui dicit
nō in solo pane viuit homo: sed in oī
verbo qd̄ procedit de ore dei. Non mat.4.
enim inanē aut leuissimū cibuz repu-
tant verbū dei: sed sicut scriptum est:
panē angelorum māducauit homo.
Bonis ergo istud: qd reprobis? Ge- p̄s.77.
neratio praua & adultera signū q̄rit: mat.12.
& signum nō dabit̄ ei: nisi signū Jo-
ne pphete. Sicut fuit Jonas in ven
tre ceti tribus diebus & tribus nocti
bus. Sed & nos tam secure q̄z vera-
citer dicere possumus: q̄ sicut fuit ca
put nostrū in vētre terre tribus die-
bus & tribus noctibus: ita calcabūt
gētes ciuitatē sanctā / quod est corp⁹
eius mēsibus quadraginta duobus. Apo.11
Hoc ergo signum habitura est in illo
die generatio mala & adultera. Et qd
ad ipsam? multū: si secum est. Transi
bit enim tritura sup messem: triturās
triturabit super grana & paleas: vt &
triticuz mūdet̄ / & recipiat̄ in horreis
& palee / que pro solo tritico seruate
sunt vsq̄z ad tēpus aree separentur a
granis / cōburende igni inextingui-
bili. Hoc erat portio babylonis: &
omniū qui diligūt illā. Putas ergo
cōtemnēdum signum qd̄ accipiet ge
neratio mala. Obtura ad hec forti-
ter obtura generatio p̄sens vt viden
do nō videas: & audiēdo non intelli
gas. In hac enim die tua que ad pa Lu.19.
cem tibi: nūc autē abscōdita sunt ab
oculis tuis. Noli dicere cū p̄sensero
cauebo mihi. Noli ita frustra decipe
temetipsaz. Nō erit sic. Queris quo
modo? Audi non me: sed beatū apo
stolum. Cū dixerint inqt pax & secu- p̄me ad
ritas / & tunc repētinus eis superue- thes.5.
niet

niet interitus sicut dolor in vtero ha
bentis ꝛ nō effugient. p̄dixerunt san
cti apostoli/tenebras istas surgētes
mane diluculo ꝛ timuerunt qui au-
dierunt. predixerūt eas meridie/ ma
gni ecclesie doctores/ꝛvtcūq; timue
runt qui audierunt. Audis ꝛ tu adve
speram/ꝛ pro nihilo ducis. Quare?
q: illi primo venerunt in signis: illi
secūdo in eloquētia facūdi sermōis.
Qui autē modo vēturi sunt serui pa
tris familias/nō poterunt exhibere
nisi spūalia verba: maxime ꝑpter il-
lud/qđ veritas ipsa dicit. Nisi ego
abiero paraclyt⁹ non veniet ad vos.
Si autē abiero mittam eum ad vos.
Joā.16 Quod tale est ac si diceret. Nisi ego
qui sum verbum patris transeo a cor
dibus electorum ƀm id quod perti-
net ad eloquētiam elimati sermonis
nō regescet in eis/is qui non verbo-
rum folia inspirat: sed spiritalia ver-
ba. Unde ꝛ de beatissimo patre bene
in lib° p̄ dicto dixit sanctus papa Gregorius
dialog. cū multos ire per abrupta vitiorum
cerneret/eū quem quasi/igressu mū-
di posuerat retraxit pedem. Ne sigd
de sciētia eius attingeret/ipse quoq;
postmodū in imane p̄cipitium totus
iret: despectis itaq; litterarꝫ studijs re
licta domo/rebusq; pr̄is/soli deo pla
cere desiderās/sancte cōuersationis
habitum quesiuit: recessit ergo sapi-
enter nescius/ ꝛ scienter indoctus.
Sed quare istud? nūquid ne fruere-
tur presentia illius qui regescit super
humilem ꝛ qetum ꝛ trementem ver
Jsa.66 ba eius / ꝛ sentiret suauitatem illius
panis qui de celo descendit? At illi
quidem sic: ꝛ omnes qbus sanus est
intellectus. Qui autem recordantur
epularꝫ egypti/ vilipēdentes celestez
alimoniam murmurant in cordibus
suis dicentes: anima nostra iam nau
seat super cibo isto leuissimo. Oculi
nostri nō respiciunt nisi māna. O q̄

promptus est diabolus ad consilia
mala. Nō serit: non metit: non quie-
scit: non dormit. Quā libenter audit
hec verba: q̄ libēs suscipit murmur
istud. Deniq; ꝛ audite quid faciet.
At saltem per hoc possumus illi resi-
stere: quia possumus p̄stante deo p̄-
scire e vicino opera eius: ibit proti-
nus ꝛ suam cōgregabit cohortez mi
nistrorum suorum. Armabit bestiam
illam de qua dicit Joannes ꝙ ascen- Apo.13
det de terra q̄uis ꝛ alij sint ꝛ iaz sint
qui hanc ipsam precedent. Secta
vtiq; erit hominum pessimorum/fa-
ciens signa ꝛ prodigia per cuius os
loquitur draco ꝛ aggredietur dei po
pulum sicut quōdam Christum ꝛ di- Apo.13
cet: si filius dei es/dic vt lapides isti
panes fiant. Si populus dei es: ostē mat.4.
de mir cula. Si bona est fides tua/ꝛ
vere deus in te est/ ꝛ fidem apostoli-
cam tenes/roga Deum tuum/ ꝛ fac
qđ faciebant apostoli: alioquin osten
dem⁹ nos ꝙ erratis a vero / ꝛ auersi
estis a fide que tradita est a diebus
antiquis/vel certe ambulātes in er-
roribus vsq; nunc/ necdum perue-
nistis ad catholicam fidem: sed quid
illi responsuri sunt electi. Aut qd di-
cturi vtiq; ꝛ iā vt tales homines cre
buerunt in mūdo ꝛ in sectas conue-
niunt ꝛ multos post se trahunt apo-
statantes a fide. Responsio itaq; ele
ctorūz hec est: quā definiuit domin⁹
ipse. Ut nō in solo pane viuit homo: mat.4.
sed in omni verbo quod procedit ex
ore dei. Trāsibit dies iste cum nocte
sua. Electis enim omnia cooperan- ad ro.8
tur in bonum. Et ideo ibi dies vbi
nox. Et ecce grauiores pugne certio
res caligines. Cap.80^m.

Et assumpsit inquit illū diabo
lus in sanctā ciuitatem: ꝛ sta-
tuit eū supra pinnaculū tēpli. mat.4.
Sancta ciuitas ecclia ē. Assu
met aūt diabolus electos in sanctaz

ciuitatē:cū aduerſum chꝛiſtianā ple-
bē gentes infideles iducet. Statuet
illos ſupꝛa pinnaculū tēpli cum eos
ad extremū articulū coanguſtādo ꝑ
ducet. Scimus enim ⁊ experimento
didicimus/ꝙ qn̄ ciuitas obſidet̃ ab
hoſtibus/tādiu milites ꝑ plateas ⁊
ēt per ſuburbana diſcurrunt quādiu
eā ab hoſtibus defenſare ſufficiunt.
Si aūt ꝑdunt ſuburbana cōfugiunt
in vꝛbez:⁊ ibi ſe ꝓ poſſe ⁊ q̄ꝫdiu dat̃
poſſe defendunt. Si aūt ꝑ̄ualente ho
ſte vꝛbē quoqꝫ cōtingit āmittē:ad lo
ca cōfugiunt tutioꝛa:vt ſaltiꝫ i angu
ſtia ſeruātes vitā qn̄qꝫ a rege ſuo viſi
tationē accipiant:⁊ poſſint non ſolū
viuere:ſed remunerari ꝓ fide. Secū
dū hoc igit̃ cōtinget electis in tātis
anguſtijs cōſtitutis:quaſi eni ſubur
bana ꝑdent cū eis accidet illd̕ quod
Apo. 11 Joanni dr̄:atrium qd̕ eſt foꝛis tēplū
eijce foꝛas ⁊ ne metiaris illd̕ qm̄ da-
tū eſt gentibus:ciuitatē v̇o cū fiet il-
lud qd̕ ſequit̃. Et ciuitatē ſanctā cal-
cabūt mēſibus. 42. Et hoc q̄dem de
atrio ⁊ ciuitate. Quid de tēplo? ſur-
ge inq̄t ⁊ metire tēplum dei: ⁊ altare
⁊ adoꝛantes in eo. Igit̃ capta vꝛbe
relinquet̃ templuꝫ:ſed tn̄ in arto ni-
mis reliquet̃ collectio ꝑfectoꝝ: ⁊ ve
lut nauigiū in medijs fluctibꝰ arma-
mētis ⁊ remige deſtitutuꝫ. Infirma-
bunt̃ enim veſtigia multoꝝ eo ꝙ nō
ſit latitudo in greſſibus eoꝛū tedebit
aiam eoꝝ vite ſue. Et vſqꝫ ad articu
lū deſperatōis ꝑueniēt. Et quid illis
dicet̃ a miniſtris diaboli? id qd̕ ipſe
ait electoꝝ mag̅ro. Si filiꝰ dei es mit
mat.4. te te deoꝛſuꝫ. Scriptū eſt eni ꝙ ange
lis ſuis mādauit de te:⁊ in manibus
tollēt te ne foꝛte offendas ad lapidē
ꝑ̄s. 90. pedē tuū. O aſtutia ſathane q̄s te do
cuit o diabole pſalmos interpꝛetari.
Sed o doloſa iterꝑ̄tatio o ſuggeſtio
ſerpentina. Scriptū eſt enim dicet ꝙ
electi perire nō poſſunt. Ad q̄d ergo
tātū tediū ſuſtinere deꝰ qui videt oīa
nouit neceſſitatē veſtrā:⁊ ſcit qꝛ co-
acti facitis aſſentiētes poteſtati ter-
rene. Et certe ſcriptura dicit:non eſt
poteſtas niſi a deo:⁊ d̕ iuſto viro ſcri
ptū eſt. ſi ceciderit non collidetur:qꝛ
dn̄s ſupponit manū ſuā. Hec ⁊ hijs
ſimilia ꝑſuadebūt ipij:quos in ſpē̄m
pioꝝ imittet callide ipioꝝ magiſter
quatenus decipiat fraude quos bel
lo nequit: ⁊ dolo exuperet quos ar-
mis ſuꝑare nō pōt. ¶ At illi nō ſic:ſꝫ
ſcriptū eſt inquient:nō tētabis dn̄m Deu.6.
deū tuū:quid ē nō tētabis dn̄m deū
tuū? Nō aſſentiemus vobis: nec di-
mittemus ꝓ verbis veſtris ſocietatē
ſanctoꝝ:ſed pugnabimus ꝓ lege no
ſtra ⁊ ſeruabimus ſanctā fidē:quam
nobis tradiderūt ſancti dei. parati ꝓ
ipſa ⁊ in carcerē ⁊ in moꝛtē ire. Sciē
tes ꝙ ꝑ ml̕tas tribulatōes nos opoꝛ
tet ingredi in regnū dei: aliogn iam Act.14
ipſum deū tentare ꝯuincimur. ſi nos
ita vt aiūt q̄dā foꝛtune cōmittimꝰ de
teſtāde. Poꝛro hec tentatio grauioꝛ
erit pꝛioꝛe ⁊ multi coꝛruēt ꝑ eā nō va
lentes pati toꝛmēta:nec ꝑſeuerare vſ
qꝫ ad finē. Qui aūt ꝑſeuerabūt erūt
felices ⁊ aut coꝛonati erūt martyrio:
aut erepti citius de ꝑ̄ſſura. Quia ſcri
ptū eſt. Egredietur dn̄s ⁊ ꝑ̄liabit̃ ꝯ gē Zacha-
tes illas. Sicut ꝑ̄liatꝰ ē i die certami- ri. 14.
nis. Erit tn̄ ⁊ illd̕ ⁊ adhuc locꝰ erit.
Tertio.n. diabolꝰ tētauit dn̄m. tertio
tētabit electos vt ꝑfecte ſuo capiti iū
gant̃ mēbꝛa ⁊ illuc ſequat̃ coꝛpꝰ vbi
caput ꝑ̄ceſſit. Sequit̃ eni. Cap̄. 81m.
ITeꝝ aſſumpſit eū diabolꝰ i mō mat.4.
tē excelſuꝫ valde ⁊ oſtēdit ei oīa
regna mūdi ⁊ gl̕iam eoꝝ ⁊ dixit
illi hec oīa tibi dabo : ſi cadens
adoꝛaueris me. Quando erit iſtud? ſc̄de ad
Quando extolletur ⁊ aduerſabitur theſ.2.
ſupꝛa omne quod dicitur deus / aut
quod colitur:ita vt in templo dei ſe-
deat oſtendens ſe tanq̄ꝫ ipſe ſit deꝰ.
Et in

Dañ.11 Et in Daniele scriptũ est/ꝙ figet ta
bernaculũ suum iter maria sup mõtẽ
inclytũ ⁊ scm̃ ⁊ veniet vsq ad sũmita
tez eius. Hoc de supbia. De hoc aũt
qđ ait. Oia tibi dabo/si ꝓcidẽs ado
raueris me. ibi quoqz scriptũ ẽ:⁊ ter
ram diuidet gratuito. Oia eni impẽ
det gratis:tantũ vt sibi oẽs inclinẽt.
Ipsa eni erit cã ꝓ qua tam dira bella
cõmittet. In oibus vo hijs ⁊ silibus
eius supbia designat:ẽt si ad lraz ali
qd hoꝝ factoꝝ sit. Quasi nitat ascen
dere sup altitudinez nubiũ vt assimi
let altissimo. Significata aũt sũt hec
Geñ.11 in terra illa/quã fecerũt filij Noe ad
celebrãdũ sibi nomẽ/Nẽbroth sicut
dz istitutore. Qui ⁊ pmus idolatriaz
fert induxisse in mũdum. Porro ꝙ
iesus assumit in mõtem designat nõ
nullos iustoꝝ honoribus esse ꝓueniẽ
dos/dicẽtib⁹ eis legatis antichristi/
⁊ illis ꝓcipue quos ambire dignita
tes putauerũt. Sic solet accidere de
nobilibus mũdi/q ⁊ honores arden
ter cupiũt/⁊ gemũt cũ hẽre nõ pos
1.ad co sunt. Hec mãdat rex Regum. lz scri
rinh.15 ptum sit de eo in aplo ꝙ opz illum re
gnare döec ponat inimicos suos sub
pedibus suis. ipse tñ qz benign⁹ est/
⁊ bonitate vult magis vicere qz po
tẽtia/ecce ꝯstituit vos ꝓlatos talis ⁊
talis ꝓuitie. Hec ⁊ hec addet vobis si
ei ꝑseuerar volueritis. sua ẽ eni terra
⁊ plenitudo ei⁹/⁊ põt eam distribue
re ꝓut cuiqz voluerit. hijs aũt aut si
milibus verbis decipiet quãplures/
⁊ ꝯscientia stimulatos multos subij
ciet sceptro suo. At filij dei nõ sic. Sz
vade ingent sathanas. Scriptum est
dñm deũ tuũ adorabis ⁊ illi soli ser
uies. Nõ inquiẽt muneribus tuis ꝓ
uocari te nos posse ꝯfidas. Cari⁹ est
enim nobis mori ꝓ seruitute dñi qz
viuere ⁊ regnare tecũ/q hõ ꝑdit⁹ es
⁊ omni ꝯtrius vitati. Qđ aũt sequtur.
tunc reliquit eum diabolus. Nõ ita
putãdum est/ꝙ qsi volũtate sua illuz
reliquerit quem libẽtissime/vt cõte
mnẽtẽ se de mõtis ꝓcipitaret cacumi
ne/sed qz amplius eũ tentare eodez
tpe nõ est pmissus:qppe cuz legam⁹ matt.8.
demonia:vt legamus eis in porcos ⁊ Lu.8
ingredi/eius licẽtiam postulasse. Sic
⁊ in loco illo vbi ait angelus Danie Dañ.11
li. Ascẽdet vsqz ad sũmitatẽ mõtis ⁊
nemo auxiliabit ei. Ita derepẽte pu
gna soluit:vt de eo qd futuꝝ sit nihil
dicat. Sed ait:in tpe illo exurget mi Dañ.12
chael ꝑnceps magnus qui stat ꝓ fili
is ppli tui. Fieri ergo posse vi ꝯm ea
que accidere nouim⁹:ꝙ dũ aliquos
resistẽtes exhiberi sibi faciet a mini
stris suis credẽs se allicere eos posse
muneribus dissimulabit penaz/⁊ cũ
iam supari cũcta crediderit repente
veniat desup qui iudicet eum. Qua
tenus ablato eo a scõruz cõspectib⁹:
electi dei qui erunt in discrimine di
mittant in pace. Qđ aũt sequitur de Dañ.8.
ministerio angeloꝝ:quid miruz si af
flictis ⁊ desolatis/ac humão solami
ne destitutis/qñ ⁊ supra qz credi po
test vastata erũt oia/⁊ cõfusa tantis
ꝯfessoribus christi:⁊ triumphãtibus
de tãto hoste benignũ charitatis ob
sequium angeli ministrabunt. cũ ipe
quoqz dei filius ministrare discipulis
non erubuerit? Nam ⁊ quibusdam
heremitis humano solamine destitu
tis feruntur ipsi angeli ministrasse/
maxime cum vita contemplatiua co
gnita sit celi ciuibus ⁊ sanctorum so
cia angelorum. Que quidem in hoc
seculo 2ⁱ status a multis quesita est
⁊ inuenta:sed tamen sollennior erit
in illo sabbato qui erit post casuz an
tichristi. ¶ Et notãdum ꝙ prima pu
gna diaboli magis pertinet ad lai
cos qui ignorant scripturas. Scda
que facta est in ciuitate magis ad cle
rum/vbi ⁊ recte per templum dei/ro
manũ intelligendum est capitulum.

Adorantes v° in eo hij qui fidei ei⁹ incūctanter adherent. Porro tertia pugna que facta est in monte pertinet ad monachos ꝛ heremitas. quibus etiam ſm litteram datum est incolere mōtes. Et quibus datum est ſm spūm ascendere ad alta ꝯtemplationis. Nec putes ambitiōe/monachum non esse tentandum ꝙ mortuus est mundo: quia nihil si malus est ambitiosius monacho / nihil auarius inuenitur. Sed hec non inueniet in veris monachis pertinētibus ad membra Christi qui ꝛ libenter pro eius amore/ꝛ que iuste habere poterant derelinquunt/ꝛ seipsos impendere parati erunt. ¶ Et sciendum ꝙ prima pugna diaboli aduersus laicos erit in armis ꝛ ostensione signorum. 2ᵃ aduersus clericos in disputatione verboꝝ. 3ᵃ contra monachos in promissione donorum: licet indifferēter ꝛ signis ꝛ armis ꝛ tormentis aduersus vniuersa ꝯsurgat. Ostenditur hoc ex parte in visione
Dañ.11 Danielis. Ubi post multa populorum discrimina adiunctum est. ꝛ reuertetur in terram suam Antichristus/ scilicet cum opibus multis/ ꝛ cor eius aduersus testamētum sanctum. ꝛ infra. Populus autem sciens dominum deum suum obtinebit ꝛ faciet: ꝛ docti in populo docebunt plurimos. Oportet enim in
Joā.vl. die illo seniorem Petrum crucifigi vt sequatur dominum. Joānem autem manere sic donec veniat dominus qui ꝛ ista predixit. Deniqꝫ crucifigetur vnus ad complendum numerum sacrorum martyrum: alter remanebit vt colligat profugos israel. Uerum hoc propter duas pugnas diaboli/quarum vna peracta est in summitate templi/altera in summitate montis. Quarum primam diximus proprie pertinere ad clerum. secūdā ad monachos ꝛ heremitas. Quia templum ꝛ ciuitas proprie clericorum sunt. Mōtes ꝛ heremi monachorum. Cap. 82ᵐ.

Ad explanationem ministerij suprascripti. Uel etiam ad roboranda ea de qbus in eodem mysterio disputauimus/non infructuosum existimo/ sacr̄m ecclesie sancte mysterium subtiliter indagare: siue vt quāta gratia spūs collata sit eidem ecclesie/ liqat studioso lectori/siue vt finem 2ᵉ distinctionis huius 5ⁱ libri in eodem mysterio statuamus. Mysteriuꝫ dico septuagesime/ qđ satis deuote ac reuerenter sancta mater seruat ecclesia. In cuius cōsūmatione paschalis sollēnitas annuatim occurrit: in qua letitie canticum in exordio septuagesime perditum/exultantibus populis reperitur. Mysterium hoc si sane sapit/illud ipsum est quod supra digessimus/siue in 70ᵃ annis transmigrationis babylonis: siue in 30ᵃ annis: ꝛ 40ᵃ diebus de quib⁹ hactenus locuti sumus. In quorum expletione dei filius in assumpta serui forma tētationes occulti hostis ꝛ patiēter sustinuit ꝛ potenter superauit. Illud autē memorari oportet: ꝙ ꝛ 70ᵃ annos captiuitatis babylonice: vt 30ᵃ ꝛ 40ᵃ distinctos esse notauimus. Et inter 30ᵃ annos saluatoris qbus māsit vultus eius abscōditus inter mortuos seculi: ꝛ 40ᵃ dies quibus in heremo militauit/dissimilitudo quedā vite/ differentiam inesse monstrauit. Et quamuis non sit equa similitudo diei ad annum/non ideo tamen dissimilis est/aut esse putanda est causa mysterij/quia non de quātitate temporis / sed de numeri perfectione rerum imagines extimande sunt. Igitur quod in illo suprascripto mysterio / significant quadraginta an-

ni/hoc in altero / hoc est Jesu Christi quadraginta dies. Ad quorum similitudinem mysteriorum etiam istud quod seruat annuatim ecclesia institutum est. Quatenus multiplicatis testimonijs ad credenda ea que scripta sunt / de temporum cursu & rerum fine/nec ille dubitare queat qui pro infirmi cordis inertia tardus est pre multis ad fidem. Et quidem de hoc mysterio multi multa dixerũt que non sunt contra fidẽ. sed tamen est adhuc residuum quod de eo apertius imo & vtili⁹ dici queat: quod ex eorum magis collatione colligitur que in illis duobus mysterijs supra digesta sunt. concordatis sibi hincinde partibus/ & in vnam veritatis rationem perductis. Scimus autem ꝙ septuagesima dici nequit si non habeat septuaginta dies nec sexagesima si non habeat sexaginta dies/nec quiquagesima si nõ habeat quinquaginta dies/nec quadragesima si non habeat 40ᵃ dies. Quid si ita est restat vt a dominica septuagesime vsqꝫ ad quadragesime primam triginta dies precurrentes ipsam quadragesimam haberi in numero intelligamus: a quibus tamen minus sunt dies nouem dinumeratis per singulas hebdomadas septẽnis & septẽnis diebus. Quid igitur aut falsa sit intitulatio necesse est/aut aliter assignandum esse mysterium quã nonnulli putant: & quã ego ipse aliquando sequens aliquos extimabam. Ueridica vͦ causa mysterij illa est quã cuiuslibet hebdomadaruꝫ trium intitulatio docet. Siquidem hebdomadam primam que inscribitur septuagesime pro decem esse accipiẽdam diebus. Et simul tres hebdomadas pro triginta. Cogit intitulatio 2ᵉ que inscribitur sicut liquet omnibus sexagesime. Et tertie que inscribitur omnibus quinquagesime. Et quarte que iscribitur quadragesime. Igitur septem dies accipiendi sunt in hoc mysterio pro decẽ diebus. Et vigintiunus dies pro diebus triginta. Qui scilicet dies iuncti cum quadraginta sequentibuꝫ faciunt septuaginta. Quorũ consummatio in die quo cenauit dominus cum discipulis suis. Hec est rei veritas & intentio institutoris. Sed dicendum primo. Quare sic voluit: & sic ad explanationem mysterij recurrendum. Usus est sancte matris ecclesie supra petram que est christus inconcusse fundate dominicis tantum diebus hystorias imponere dominicales/nisi forte maioris sollennitatis prerogatiua contingat aliquando impediri pro qua sit in crastinum differendum. Seruari autem vsus ipse tempore eodem non posset/si sacre quadragesime domiminicam primam triginta pre cursu temporis ad integrum precederent dies ordine haud dubium dominicarum confuso. Denique illa hystoria que prima est/ & mundi originalis representat exordium exposceret diem sextum. Secunda que ascribitur Noe / diem secundum. Tertia que Abrae / diem quintum: quatenus decadarum ordo seruari potuisset: quod cum nesciẽtibus causam videretur absurdum/& ignorantibus veritatem rei rationi contrarium. Esset quoque & aliud quod magnum offenderet sacramentum/ & caput huius sacri mysterij a quo corpus diffunditur impugnaret.

Primus dies seculi ille est qui vocatur dominicus ex eo scilicet tempore quo Christus resurrexit a mortuis. A quo videlicet die mysteriale 70ᵐᵉ tempus oportebat incipere. Ut ipse qui in hebdomada primus est

exoꝛdium temporū deſignaret/ ſicut
in ſequēti dominica ſequētis ſeculi.
In tertia tertij. Decebat etiā quadra
geſimale myſterium in die nihilomi⸗
nus ichoare dominico / vt iure in eo
dominicū tēpus deſignari potuiſſet
de quo ⁊ dicit: hec eſt dies quā fecit
ps. 117. dominus/exultemus ⁊ letemur i ea.
ꝓpter has ergo incōuenientias ⁊ va
rias ſacramētoꝝ cauſas/necnō ⁊ my
ſteria repugnātia ſibi. Quoꝝ altero
duoꝝ ſtatuto ſeruari alteꝝ opportūe
nō poſſet. Placuit per hebdomadas
ſingulas aſſumi prememoꝛatas hy⸗
ſtoꝛias vt pꝛincipalis cauſa myſterij
ſeruaret. Suppleri autē inſcriptione
qđ dieꝝ numero cōpleri nō poterat/
ad h vt vtrūqꝫ tēpus in dominicis i⸗
choare potuiſſet. Sed foꝛte diſcoꝛda
re credimur ab antiqs myſterijs. Nō
imponat mihi qui per ea diſcurrere cō
ſueuit: inuenitur hoc in veterib⁹: in⸗
uenitur in nouis. Nihilqꝫ ſup hoc
nouū in nouo qđ nō ieniatur in ve⸗
matt. 1. teri. deniqꝫ ⁊ Matthe⁹ vt ſupꝛa ſcri
pſimus in hoc ope quadragitaduas
generationes dicit eſſe ab Abꝛaam
vſqꝫ ad chꝛiſtū/cū ſint ſm veritatem
Uiđ eu hyſtoꝛie quadragitaquatuoꝛ. Et ecō
ſe. ceſa. trario habitationē filioꝝ iſrael i egy
de tpe. pto dicit fuiſſe quadringētoꝝ ⁊ trigi
ta annoꝝ. Cū cōſtet ex numero āno⸗
rum leui ⁊ filioꝝ eius lōge fuiſſe an⸗
nos paucioꝛes. Tres igit hebdoma⸗
de que pꝛecurrūt tps quadrageſime
pꝛo tribus decadis accipiēde ſunt: h
pꝛo triginta diebus in qbus plenitu⸗
do qdā tēpoꝝ deſignata eſt: de qua
cap. 4. i epiſtola ad galathas per aplꝫ dicit.
Quādo venit plenitudo tēpoꝝ miſit
deus filiū ſuū in mūdum. Sane qua
draginta dies/tēpus deſignant eccle
ſiaſticū/in quo pfecta ſeculi etas mū
data ab operibus carnis calcato ve⸗
teri hoie qui defecit vetitum vſurpā⸗
do ieiunādo ſaluatoꝛe mūdi virtutū

pꝛoficit incremētis. Alterum nempe
Adam/alteꝝ initiatus eſt Chꝛiſtus
luxit eniꝫ vtriqꝫ: ſed altero modo. Il
le neceſſarie: iſte voluntarie. Ille ſte⸗
riliter: iſte vtiliter: ille culpa ſua: iſte
cōpaſſionis clemētia. Poſtremo iſte
ade ſoluit debitum: ille paſſioni chꝛi⸗
ſti participare neſciuit. Et qđ inde/p
fecto moꝛs omnibus: vita vo qbuſ⸗
dam. Sicut eni quadrageſimale ſpa
tium partem ſeptuageſime recipit: ſe
ptuageſime vo tēpus vtrūqꝫ ſub eo⸗
dem concludit: ita chꝛiſti redemptio
partem cōpꝛehendit nō totum. Cul⸗
pa vo ade vniuerſitatē inuoluit. Ne⸗
mo enim vt ait qdam mundus a ſoꝛ⸗
de/nec infans cuius eſt vnius diei vi
ta ſuper terraꝫ. Uerūtamē: vt ait apo
ſtolus. Sicut in Adam omnes moꝛi⸗
untur/ita ⁊ in chꝛiſto omnes viuifi⸗ pme ad
cabūtur: vt ꝙ culpa vnius generalit coꝛi. 15.
intulit: gratia alterius vniuerſaliter
ſoluat. Ueꝝ ⁊ qꝛ pꝛeter illud ade pec
catū/filij ipſius multipliciter peccāt.
Quid miruꝫ ſi non omnes a pecca⸗
tis reſurgunt/qñquidem in peccādo
omnes ade imitatoꝛes fuerint. Non
autem omnes chꝛiſti inſectando iu⸗
ſtitiam. Myſterium ergo ſeptuageſi
me/ita pꝛotenſum eſt vſqꝫ in finē/vt
in quibuſdaꝫ vſqꝫ ad quadrageſimā
ſteriliter tendat: exinde autem non
ſteriliter: ſed vtiliter: in quibuſdā vo
⁊ vſqꝫquaqꝫ ſterilit: ſed de hijs in q⸗
bus ſemper ſteriliter nihil ad nos. pme ad
In reliqs autem non ſic: ſed ſicut p coꝛi. 15.
apoſtolum dicitur: ſicut poꝛtauimus
imaginē terreni/poꝛtemus ⁊ imagi⸗
nem celeſtis. Tale eſt enim ac ſi dice
ret. Uia pꝛimi parentis lata eſt/arta
ſecundi/qꝛ illa ad perditionem/hec
nos perducit ad vitam: fuit enim
via lata ab Adam vſqꝫ ad Chꝛiſtum
quaſi generaliter omnibus: a Chꝛi⸗
ſto vo etſi lata repꝛobis: arta tamen
manet electis. Cap. 83m.

Deniqꝫ

Deniq; videre si nō in duabus hebdomadis primis que precedunt dominicaz quiquagesime mundanos homines a carnalibus voluptatibus ⁊ iocis ad artā sufficit reducere viā: in qbus quadam lege carnis multipliciter agitata precetero omni tēpore in carnis opib⁹ inardescūt. Porro hebdomada tertia in duabus diuisa/duob⁹ qdez diebus absolutior est. Quatuor v̄o dedicata ieiunijs / non sine p̄claro ⁊ euidēti mysterio. Quis enim nesciat etate prima ⁊ secūda sine legis onere fuisse genus humanū: ambulasse v̄o generaliter in opibus carnis. Sane etate tertia que inchoauit ab Abraam vsq; ad annum cētesimum vite abrae/nulla de circūcisione mētio facta est: sed tm̄ de vocatione/in cuius semine erat instituēda circūcisio. Ut quasi in dñica quinquagesime/p̄paratio quedam p̄cederet. Ut esset aptus ad suscipiēdum illud qđ erat p̄cepturus mādatū: qđ ⁊
Ge.17. factum est. Accepit deniq; Abraā tā in se q̄z in semine suo p̄ceptum circūcisionis/sub quo nō lōgo tēpore veluti sub duobus diebus qui sequunt dominicā qnq̄gesime sine legis onere deguerūt hebrei. Quousq; velut in quarta feria ipsius hebdomade hoc est circa mediā etatē appareret moyses/qui totius legis plenitudine colla ipsius populi onerando grauaret. Qui vz Moyses dum carnalib⁹ mētibus legem dedit quasi quosdam cineres in capitib⁹ sparsit: quatenus ⁊ sue nature origo q̄z esset fragilis ⁊ despecta cognosceret / ⁊ cuiusmodi corruptiōi subiectus esset homo sentiret. Supra modū eni miser est/ qui propriā miseriam nō agnoscit/⁊ quibus indigeat bonis ignorantia pregrauatus ignorat. Non est enim vnde tristetur nec vnde cōfundat ⁊ ingemiscat: ac per hoc nec miserabilis est/nisi ei miseria sua quā nesciēs patitur inotescat. Nō igitur cinis beatitudo est/sed p̄prie memoria corruptionis. Neq; eniz aliquē ad p̄fectū ad ro.3
adduxit lex: sed per legē ingt notitia peccati. Non inq̄z verba legis vita sunt: sed ad vitam. Si aūt qs eis male vtatur/etiā ⁊ ad mortē. Quis est autē qui male vtit verbis legis que subintrauit vt abundaret delictum. Cū adhuc dentes filioꝝ obstupescerent đ vua acerba quā comedit Adā Eze.
nisi qui adhuc cinerem tanq̄z panez manducant/⁊ potū suum miscent cū ps. ioi.
lachrymis psalmista sup hoc ingemiscit ⁊ luget. Et iudeus adhuc querit cineres māducare pro pane. Deniq; animaduertat quid sequitur a facie ire indignationis tue: q2 eleuans allisisti me. Eleuauit deus genus humanum in primo homine/⁊ mox eleuatuz allisit illud: q2 pro culpa primi hominis eiecit eum de paradiso re- Gene.3
pleuitq; illuz multis miserijs/de quaruz numero hoc ipsuz fuit/ꝙ lex subintrauit vt abundaret delictum/do- ad ro.5
nec veniret temp⁹/in quo superabūdaret ⁊ gratia. Non igitur Cineres prestant vitaz comedentibus se/sed panis subcinericius qui sub cineribus latet. Quia littera occidit/spiri- 2ᵃ ad co
tus autem viuificat. Sic igitur lex rin.3.
Moysi que data in cordibus iudeorum/quasi quidam Cinis est operātibus terram/sicut de eo per psalmistam dicitur. Qui emittit eloquium suum terre velociter currit s̄mo ei⁹. Qui dat niuem sicut lanam/⁊ nebu- p̄s.147
lam sicut cinerez spargit. Misit eniz deus omnipotens eloquiuz suum in terram/quando per Moysen famulum suum terreno iudeorum populo legem dedit. cucurrit autez velociter sermo eius/q2 vsq; ad extrema terre perducta est notitia legis: q̄liter aūt

data sit lex/aperitur cum dicitur/qui dat niuē sicut lanā/nebulam sicut cinerē spargit. Doctria nāq3 legis/nix erat z nebula: q2 timoris algorem incutiebat legētibus/dum pro sue obscuritatis caligine qd haberet dulcedinis nesciret. Tenebrosa aqua inqt in nubibus aeris: oē eni tenebrosum timidū est: q3uis a peccatoribus magis iudiciū timeat apertū: vñ z mox hic subditur. Mittit crystallū suum sicut bucellā ante faciem frigoris ei⁹ quis sustinebit: hoc est eni illud: de⁹ cuius ire resistere nemo pōt: z alibi: horribile est icidere/in manus viuentis dei. Quia tñ hec ipa iudicia que cogebant terrore nimio desperare a venia delinquētes in aduētu saluatoris z spūs.s. mitigata sunt: z ad compūctionē lachrymar cōuersa / recte subiūgit. Mittet verbū suū z liquefaciet ea: flabit spūs ei⁹ z fluēt aque. Misit enim deus verbū suū z liquefecit illa: flauit spūs eius z fluxerunt aque. Quia vbi vba illa crystallina z frigida que sine misericordie viscere ad puniēdos miseros qui nō peccare nō poterant mittebant/dominā te sup se lege peccati: veniens in mūdū dei filius mitigauit dicens: qui sine peccato est vestrū/primus in eam lapidē mittat: etiā idurata corda ad pniam sunt cōpuncta: z gelide mentes hoiu3 ad lamēta soluta sūt z peccatricis femine / que flante super illā spū dei viui/ipsius pedes dñi fluētibus mūdauit lachrymar. Qui dat inqt niuē sicut lanā/z nebulā sicut cinerē spargit: dicta sunt vt iā dixi verba legis nix z nebula. Quia mētem quidē quā replent fm sciam que est i littera vel vtcūq3 illumināt: sed tñ timore cōstringūt. Et fm id qd ptinet ad spm etiā z caligine pmunt: vnde z per aplm dicit. Usq3 in hodiernu3 diē velamē in lectione veteris testamenti manet nō reuelatū/qm in christo euacuat. Sed z vsq3 in hodiernū diem cū legit Moyses/velamen est positū sup cor iudeor. Cum autē cōuersi fuerint ad deū auferet velamē. Quia igit z lana velamen est pecudis/z cinis subcinericij panis: recte sicut lana nix dari dicit: z sicut cinis nebula spargi. Quia ita data est scriptura legis i supficie littere/vt tñ qd lateret intus nesciret: z tñ hoc ipsu3 qd foris datū est alicuius eē scie per quā agnosceret z salte3 ex parte aliqua caueret delictū: non qdē virtute legis que faciebat in q3pluribus abūdare delictū: sed occulte dono gratie que electos israel cōpluebat. Uñ cu3 aliquāti pharisēor qui crediderant oportere circūcidi gētiles qui baptiçati erant in Christo psentibus apostolis testarent/ Petrus inter cetera respōdit dicens. nolite imponere iugū super ceruicē discipulor/ qd neq3 patres nostri neq3 nos portare potuimus: sed per grām dñi nostri iesu credimus saluari quēadmodū z illi. Cōstat igitur per dei gratiā multos tūc tēporis euasisse penā eternā: sed non ita manifeste datā esse grām quo mō in cōceptiōe dñi data est beate Marie: z in die pētecostes sanctis apostolis: sed nec oino in patribus testamēti prioris talia opata est ipsa grā qualia in pplo christiano. Quippe cū legamus pstitisse illis cauere sibi ab illicitis: hijs vt cā dei cōtēnē etiā licita potuisset. Utiq3 illis pceptū est aliena nō rape / adulteria mechiasq3 vitare. Istis sua relinquere/z in celibatu manere: inde est/q a quarta feria sacrarum cineru3 vsq3 ad sacrosanctū qdragesime tēpus/trāsacta hora prandij vsq3 ad horā nonā ptelam⁹ ieiuniū. Exinde aūt vsq3 ad vespas/ quatenus z in illis quatuor diebus simpliciter: z in reliquis dupliciter

ferr e

Marginal notes: ps.17. — ps.147 — Job.9. — ad hebre. 10. — Joā. 8. — 2ᵉ ad corin.3. — actu. 15 — Luc.1. — Actu.2. — Exo.20 22. — Deu. 5. — mat.10. — Lu. 10. — mat.5.

ferre ieiuniū videamur. Cap. 84m.

Quid est āt ieiunare simpliciter ꝛ quasi ex parte/nisi a corporalibꝰ vitijs/ꝛ non etiā a spiritalibus abstinere? qđ ꝓpriū ē iudeoꝝ. Qui custodiunt tātūmodo precepta carnalia/ꝛ que minus exhibēt hoīeȝ ab opibus mortuis emūdatū. Quid vo est ieiunare ex toto/nisi abstinere a vitijs vtriusqȝ hoīs/hoc est ab extrisecis ꝛ itrinsecis: ꝛ nō solū a prauis actibus qui foris sunt/verūetiā a volūtate praua/que mētis interiora inquinat abstinere? Audi qđ de hoc veritas dixerit. Nisi inqt abūdauerit iustitia vestra plusqȝ scribaꝝ ꝛ phariseorū/nō itrabitis in regnum celorum. mat.5.
Qui protinus exponens quid dixit adiecit ꝛ ait. Audistis qꝛ dictū est antiqs/nō occides/ qui auteȝ occiderit reus erit iudicio. ꝛ rursum post aliq: dictū est antiquis/non mechaberis. Ego aūt dico vobis: qui viderit mulierē ad cōcupiscendū eā/iā mechatꝰ est eā in corde suo: hec ꝛ hijs similia dicens dn̄s ꝛ indicens sollicite fidelibus suis luce clarius ostēdit qđ ad simplex ieiuniū/qđ ve ꝑtineat ad ꝑfectū. Quasi ḡ 43e ieiuniū duplicare ē/i hoc tp̄e grē qđ nobis datū ē ad salutē/mēte pariter ꝛ corꝑe a carnis opibꝰ abstinere. Sicut āt qui tp̄e 40e vescereƭ carnibꝰ nisi ex magna necessitate abominabilis esset: ita qui cōtaminat hoc tp̄s grē viuēdo luxuriose corā deo ꝛ scis eiꝰ execrabilis est: ꝛ nisi qȝ celeriꝰ ꝑt remedia pnie subeat/exterminabitur de ppl'o suo: qꝛ diem scm̄ dn̄i ope ꝟuili cōmacl'at. Debemꝰ ergo in labore ꝛ gēitu/in hijs sacris diebꝰ resistere affligētes vt scriptū est aias nr̄as/ qusqȝ. 40. dies: hoc ē gn̄ationes totidē/ꝛ duo i q̄ maiori luctu ꝛ afflictiōe ꝑtrāseat: vt ad sacra illiꝰ pasche sollēnia ꝑuenire possimus: ꝛ cātare dn̄o cāticū nouū qđ nobis abstulit vt iā dixius ꝑmꝰ 70e dies/cāticū letitie qđ est alleluia. Nec mix si hec sacra mysteria / clausa hactenus sub velamine nobis iunioribus tempore icipiunt apiri. Cū illa gn̄atio agaƭ in extremis/ quo đsignaƭ in sacro 40e die. In quo velut illđ mysteriale qđ pēdet a cōspectu altaris tolliƭ a facie ppli. Ut q hactenꝰ ꝑ speculū in enigmate/amō facie ad faciē vidē icipiāt veritatē: eūtes vt ait apl's đ claritate in claritatē vt cū venerit qđ ꝑfcm̄ est euacueƭ qđ ex ꝑte ē: ꝛ qđ ē illud? charitas q̄ nūqȝ decidit. ꝛ tp̄s charitatis ꝓpuȝ est/qđ ꝑtinet ad spūm. s. de q̄ ꝛ dī. Cū venerit ille spūs ṽitatis docebit vos oēm ṽitatē. ꝑme ad cori. 13. Joā. 16
¶ Tres deniqȝ mūdi statꝰ nobis vt iā scripsimꝰ in lꝫ ope diuine nobis pagine sacra cōmēdāt. ¶ Primꝰ in q̄ fuimus sub lege: 2ꝰ in q̄ fuimꝰ sub grā. 3ꝰ qđ e vicino expectamus sub ampliori grā: qꝛ graȝ ingt Joānes ꝑ grām dedit nobis fidē. s. ꝑ charitate ꝛ si sil' vtrūqȝ. Primus ḡ statꝰ i scia fuit. 2ꝰ i ꝑtāte sapie. 3ꝰ in plenitudine itellectꝰ. Primꝰ in ꝟuitute ꝟuili. 2ꝰ in ꝟuitute filiali. 3ꝰ in libertate. Primꝰ i flagellis. 2ꝰ i actōe 3ꝰ in ꝯtēplatōe. Prius in timore. 2ꝰ i fide. 3ꝰ in charitate. Primꝰ statꝰ ꝟuorū ē. 2ꝰ liberoꝝ. 3ꝰ amicoꝝ. Primus senū. 2ꝰ iuuenū. 3ꝰ pueroꝝ. Prius in luce syderuȝ. 2ꝰ in aurora. 3ꝰ in ꝑfecto die. Prius in hieme. 2ꝰ i exordio veris. 3ꝰ in estate. Prius ꝓtulit vrticas 2ꝰ rosas. 3ꝰ lilia. Prius herbas. 2ꝰ spicas. 3ꝰ triticū. Primꝰ aquā. 2ꝰ vinū. 3ꝰ oleum. Primus ꝑtinet ad septuagesimā. 2ꝰ ad quadragesimā. 3ꝰ ad festa paschalia. Primus itaqȝ status ꝑtinet ad patrē qui auctor est omniū ꝛ idcirco a primo parente quantum spectat ad mysterium septuagesime/ inchoatus est: iuxta illud Apostoli. Primꝰ homo de terra terrenꝰ. 2ꝰ hō Joā. 1. ꝑme ad cori. 15.

de celo celestis. 2º ad filium qui assu-
mere dignatꝰ est limū nostrū: in quo
ieiunare ⁊ pati posset ad reforman-
dum statuȝ primi hois qui ceciderat
comedendo. 3º ad spūm scm̄/de quo
2ª ad co dicit apl's: vbi spūs dn̄i ibi libertas.
rinth.3. Et primus quidē status significatus
est in tribꝰ illis hebdomadis que pre
cedunt ieiuniū quadragesimale. 2º
in ipsa q̈dragesima. 3º in tpe solleni
qđ vocat paschale. Quo circa si my-
sterium veli positi inter ppl'm ⁊ alta-
re non segniter ituemur intelligimꝰ
non absqȝ cā die 40e in quo ⁊ ꝯficit
sctm̄ chrisma/eijcit a ꝯspectu altaris
vt iam nō videant fideles altare ipȝ
quasi per speculū in enigmate/sȝ ma
gis facie ad faciē. Nimiꝝ qꝛ in tem-
poꝛe isto in quo agit quadragesima
2ª ad co gn̄atio: opȝ auferri velamē lr̄e a coꝛ-
rinth.3. dibus multoꝝ. quatenus ⁊ rebellis
hactenus iudeoꝝ ppl's ablato vela-
mine coꝛdis sui conuertat ad deum.
Erit aūt h̄ in aptione 6i sigilli: q erit
velut in die parasceuen/qui est sextꝰ
in hebdomada sexta. a dn̄ica v̄o pri-
Apo.9. ma 40e. 41. In sexto deniqȝ angelo
10. tuba canēte/angelus qui de celo de-
scēdit ꝓtulit in manu sua libꝛū aper-
tum ⁊. 7. tonitrua locuta sunt voces
Apo.11 suas. in diebus autē vocis. 7. angeli
hoc in tpe septimi sigilli qđ erit qua-
si sabbatū vigilie pasche ꝯsummabit
vt ait Joānes mysteriū dei. Siue qđ
designat in tpe quadragesimali/siue
qđ ꝑtinet vniuersal'r ad omne tp̄s la
boꝛis. quatenus qđ reliquū erit tpis
ꝑtinentis ad 3m statum sit in gaudiū
⁊ sollēnitatem diligentibus deū/do
nec subsequat dies ille sollēnis ⁊ di-
p̄s.117. es quē ꝑficit dn̄s vt exultemus ⁊ le-
p̄s.83. temur. Eternꝰ dies de quo dicit idē
psalmista melioꝛ est dies vnꝰ in atri-
js tuis sup millia. Huius siqdeȝ diei
typum gerit ille dies qui est qnqua-
gesimus a die pasche/dies quē spūs
scūs suo sacratissimo ꝯsecrauit aduē
tu. quatenꝰ cōpleret tūc dn̄s in pau-
cis viris/qđ cōpleturus est in regno
illo futuro in omni multitudine ele-
ctoꝝ suoꝝ. Et hec qdem sic. Nobis
aūt qui mltas hystorias spiritalis in
tellectus ostendimus vniformiter se
culoꝝ fines ⁊ partum laborIosuȝ pe
regrinantis ecclie/libet in hoc loco
metā imponere/vt collectis iterum
viribus per quietē/liceat ad sequen-
tis distinctionis speculationem tran
sire. Cap. 85m.

Post ea que s̄m generaleȝ cur
sum concoꝛdare dicta sunt in
hoc libꝛo. concurrūt alia atqȝ
alia que ꝯcoꝛdias exigūt spāles. In
ter q̈s p̄cipue ille. 4. hystoꝛie ꝓmatū
tenēt q̇. 4. respicere euāgelia ⁊ oꝑa
similia docent Job. s. Tobie Judith
pariter ⁊ Hester. Quas videlicet hy
stoꝛias: idcirco foꝛe dicimus spāles
qꝛ ceteris hystoꝛijs que per quasdaȝ
genitiuas successiones ab Adā vsqȝ
ad Neemiā ꝯtinuationē hn̄t adherē
noscunt: nūc aliqua iter se ꝯfederati
one vniunt. sed vnaqueqȝ vt ita dixe
rim a se icipit ⁊ in se ꝯsūmat. Respi-
ciūt aūt hee hystoꝛie per ꝯcoꝛdie tex
tū quatuoꝛ euāgelioꝝ venerabiles li
bꝛos/sicut hystoꝛiā eccliasticā: gene-
ralis illa quaȝ p̄dixi prioꝛis hystoꝛia
testamēti. Et quidē de hijs in fine 4i
libꝛi agēdū fuit: vbi de causa ꝯcoꝛdie
agit gn̄alis: qꝛ de eis nō modo s̄ȝ cō
coꝛdiā: verū etiā s̄m spiritū aliqd di-
cere notitie. Huic magis qnto libꝰ cre
dimus annectēdas. in quo premissa
ꝯcoꝛdie lr̄a de spūali agitur itellectu.
Ut āt iter 4or illas spāles hystoꝛias ⁊
totidē euāgelioꝝ libꝛos ineē affinita
tē quādā ꝯcoꝛdie itimare possimꝰ to-
tā illā quā vidit Ezechiel ꝓpha nos
quoqȝ pro dono dei vidē s̄btil'r stude
amus: quatenꝰ per multa ꝯcoꝛdiaꝝ
itinera ad vnā veritatis notitiā ꝑue-
nire

nire possimus. Op3 aũt hec ipa/ꝗ de
ipsis hystorijs ꝑstringẽdo tetigim⁹/
ꝯsideratis earũdẽ rotaꝝ metis lati⁹
intimare. quatenus apta ianua libe-
rior lectori pateat veritatis igressus.
Exo. 33 Primus hõ qui hebreoꝝ pplo scri-
ptam canonicã delegauit/fuit Moy
ses famulus dñi/homo cui locut⁹ est
dñs facie ad faciem in deserto. Huic
aũt in ꝯtinuationem hystorie succes
sit Josue. Deide alij p⁹ alios vsq3 ad
Esdram ⁊ Neemiã. quoꝝ alter do-
cuit legẽ dñi filios trãsmigratiõis/al
ter restituit muros hierusalẽ. ⁊ hysto
riã qdem illã ꝯtinuã que manet aut
in stipite aut circa stipitem ꝑrum cõ-
plectẽs illius populi gñalia gesta vł
spãlius respicere sedem dei. Sed vni
Actu. 2. uersalem eccliam sup quã in die pen
tecostes effusa sunt a dño dona spũs
sci. Ille ṽo spãles hystorie 4^or ordi
nes spãles/⁊ ipsum Christũ Jesum:
q in quatuor opib⁹ suis vbiq3 nobis
prebuit pietatis exẽplum. Job nãq3
viro iusto ⁊ recto congruit natiuitas
christi: q2 ad hoc nasci voluit de mu
liere/vt esset in exemplũ iustitie oib⁹
hoibus q morant in terra: sed ⁊ pas-
sio ipsius ꝯgruit afflicto Tobie. Re-
surrectio Judith. Ascensio Hester.
Quãuis magis videat passio cõpe-
tere scõ Job: q2 maiorem sustinuit
passiõem. Sed notãdum/ꝙ afflictio
Job cito ꝯsecuta est ꝯsolationẽ: ꝑcus
sio ṽo Tobie diuturnior fuit siue i eo
ꝙ ferme per. 20. ãnos cũ magna ege
state ⁊ inopia plagã sustinuit cecita-
Tob. 2. tis. Igit rota illa vna que apparuit
sup terrã 4^or facies hře describit: q2
vna est ꝯtinuatio hystoriaꝝ ab Adã
Eze. 1. vsq3 ad Neemiã. Quatuor ṽo hysto
rie spãles. Hec de rota exteriori ⁊ fa
ciebus ipsius. Quid de iteriori eteni
vnãquãq3 ipsaꝝ hẽre infra se simili-
tudinem rote demõstrat cum dicit. ⁊
similitudo rotaꝝ ⁊ opa quasi si sit ro
ta in medio rote. Ergo vnaqueq3 ro
ta hẽt ifra se rotã suam. hẽnt deniq3
4^or hystorie 4^or euangelia in medio
sui. q2 qđ in illis ꝓcessit i cortice/his
ꝯsummatũ est in medulla. Silr ⁊ hy-
storia generalis regrit hystoriaz euã
gelicam cui⁹ ꝑncipium ꝯtinet hysto-
rice in libro Actuũ aploꝝ. Sequẽtia
mystice in libro Apocał. vt eni omit
tam⁹ tẽpora initialia in vtroq3 testa
mẽto: sicut in libro Genesi ꝯtinentur
opa. 12. pⁱarchaꝝ/ita in libro qui ex
eisdẽ actibus accepit nomẽ ꝯtinetur
act⁹ aploꝝ. Et sicut ꝑ. 12. pⁱarchas exo. 3. 4
missi sunt Moyses ⁊ Aaron q eripe
rẽt pplm israel de ꝯuitute egyptioꝝ.
Post. 12. aplos electi sunt a spũ scõ/
Paulus ⁊ barnabas ꝑdicare in gẽ- Act. 13.
tibus ⁊ annũtiare fidelibus liberta-
tem que est in Chřo Jesu: ꝓpugnare
ṽo seruitutẽ legis in qua detinebant
obligati in pplo illo carnali fideles/
⁊ etiaz ipsi ꝑncipes quos chřs elege
rat in aplos. Ceteꝝ qđ ꝯtinet in ipsa
generali hystoria de sex gñatiõibus
ꝑmissis: ⁊ sabbato filioꝝ israel/⁊ li-
ber apocał. docet silia ꝯsũmanda in
testõ nouo/⁊ hystoria eccliastica iaz
pene exhibet ꝯsummata. Ut aũt bre
uiter dicam qđ nõ breui tpe gestũ est
qcquid circa pplm dei a primo parẽ
te Adam vsq3 ad zorobabel ⁊ Nee-
miã in libris Moysi ⁊ Josue atq3 iu
dicũ regu3 ⁊ palipomenon ⁊ Esdre
hystorialr ꝯtinet: ita sibi totu3 adhe-
ret/ac si cuiusdã arboris moles cum
ramis suis a radice vsq3 ad verticem
appareret erepta. Reliqua ṽo verba
sacra que sub eisdẽ tpib⁹ scripta sũt/
vt psalterium ⁊ opera Salomonis ⁊
queq3 opuscula ꝓphaꝝ/nequaq̃3 per
tinet ad hystorias nisi forte ex aliq̃
sui parte/sed aut laus sunt aut erudi
tio/aut vaticinia futuroꝝ. talis autẽ
inter vtrũq3 dřia est: vt verba ꝓphe-
tarum futuroꝝ esse ꝑsagia nec iudei

ipsi perfidi negare possunt. Uerba vo hystoriaꝝ allegorica fore/non iudeorum presbri cape sunt permissi: sed sancti dei apostoli fidelibus tradiderunt. Quatuor vo hystorie velut quatuor euangelia seorsum a continua scripte sunt/quaꝝ due ꝛ apud iudeos: ꝛ apud nos magna sunt predite auctoritate: Job videlicet ꝛ Hester. due vo apud iudeos minus auctétice iudicantur legentes qdé eas inter apocrypha/sed tamé a canone secludentes. Hee sunt hystorie Tobie ꝛ Judith: de quibus lꝫ illi sentiant sic/ecclesia tamé dei recipit eas ꝛ legit inter libros canonicos/ vtpote eas quibus spūs sanctus testimonium phibet/qui maior est auctoritate ꝛ iudicio iudeoꝝ. Sunt igitur hystorie ipse quadam spāli gratia a ceteris hystorijs segregate/eo ꝙ summam quādam vniuersitatis continent: ꝛ diuersa mysterioꝝ oracula velut sub qbusdam circulis colligendo ligét. Ita vt nō immerito in rota illa
Eze. 1. magna quā Ezechiel vidit: quicqd ab Adam vsqꝫ ad Neemiam hystorialiter scriptum est designetur. In quatuor vo faciebus que ꝛ ipse rote dicte sunt quatuor suprascripte speciales hystorie. Quia vo qualiter in medio maioris rote rota altera sit: idest qualr in testō veteri nouū côtinet inclusum in 4^or^ pcedétib^9^ libris inqʒtū de^9^ pstiterit demonstrare curauim^9^. Núc de 4^or^ rotis/q̄ facies hui^9^ rote dnr videamus. Cap. 86^m^.

Job. 1. ROta pma indicat fuisse virū in terra hus/noie Job iustum ꝛ timoratū ꝛ recedétem a malo hétem filios. 7. ꝛ filias. 3. ꝛ familiā multam nimis ꝛ possessioné copiosam. Quem diabolus postulauit tentādum ꝛ accepta potestate a dño tétauit eum. q postqꝫ reptus est in tétatione fidelis sanatus est in melius qꝫ ante fuerat: ꝛ reddita sunt ei duplicia p hijs que amiserat/ꝛ totidēꝫ filios atqꝫ filias. Et vixit post hec multis annis quousqꝫ videret filios filioꝝ suoꝝ. Ecce rota prima ex quatuor. Queramus vo eā que intus latet: q̄ tāto dignior illa ac pciosior est quanto dignior est anima corpe: ꝛ vita eo qd aiat. Uir iste iustus ꝛ rectus ꝛ timens deum il
le est de quo dicit Matth. Liber ge- matt. 1.
neratiōis Jesu Chri filij Dauid filij ad phi-
Abraam. ipse est eni dei filius: q cuꝫ lip. 2.
esset in forma dei/homo p hoibus factus est. natus est auté in terra hus/noie in possessione Esau: qꝛ de pplo iudeoꝝ carné assumere dignat^9^ est. Magnus vo erat inter oés orientales/qꝛ dñs erat oium pphaꝝ. Hic Luc. 1.
erit ingt magn^9^ ꝛ filius altissimi vocabit. Uxor illius romanā significat ecclīaꝫ. Habuit. 7. filios ꝛ tres filias. qꝛ in septénio ꝛ triario numero ois pfectio ptinet. Inde est ꝙ a pncipio tot discipulos sub certo numero eligere voluit quot sufficeret ad pfectio
né. 7. eccliaꝝ. Inde est ꝙ Jo. in apo Apo. 1.
calypsi. 7. Angelis scribit. inde ꝙ in romana ecclia. 7. sunt epi constituti. Igit. 7. filij platos designant ecclīarum. tres filie / tres gnales ecclias: quaꝝ prima circuncisionis fuit: scda grecoꝝ: tertia latinoꝝ. Porro aialia que possidebat significant multitudinem credétium pploꝝ: quoꝝ alij in agro dñi quasi patientes boues operatores sūt. Alij quasi humiles asine sub doctrina maioꝛuꝫ simplr degunt alij q̄si innocétes oues in oibus operibus bonis oñduntur fecūdi. Sunt enim pij boues sacerdotes ecclie. asine idiote. oues côuentuales. Et bene boum qngenta paria ꝛ asine qngente. oues autem. 7000. qꝛ qnarius numer^9^ ad exteriora: idest ille ad vitam actiuam/iste potius ad ꝯtemplatiuam.

tiuam. Expetiuit aũt diabolus vt tẽ
taret eum: qꝛ ⁊ ipsummet celi domi-
mat. 4. num tentare p̃sumpsit / ⁊ apl'os ipsi-
Luc. 22 us expetijt / vt cribraret sicut triticũ /
⁊ futuꝝ esset scriptura non tacet / qđ
iam ex parte cõpletum cernimus: ꝙ
in maxia illa tribulatione que erit in
diebus antichꝛi soluet status ecclie ⁊
supra q̃ꝫ credi põt vniuersa vastabit.
Dañ. 8. Percutiet quoqꝫ ipsum dñm a plãta
pedis vsqꝫ ad verticeꝫ. Quia deletis
⁊ fugatis pplis cõsumptis ⁊ dispsis
ordinib⁹ eccliaꝝ / in illis paucis mẽ-
bris que manebũt in pugna oia tor-
mentoꝝ gñа truculẽter expẽdet. Cõ
citauit aũt illum vxor sua vt aperiret
os suum ꝯtra deũ. Quia infirma mẽ
bra que non accedunt ad bellũ mur
murantes ꝯtra dñm ꝙ ita permittet
impios p̃ualere contra iustos / quasi
cõsolantes eos concitabunt illos ad
blasphemiã dicẽtes melius p̃uocato
deo relinquere fidem ⁊ p̃uari ab eo
qui vita est q̃ꝫ per tot flagella in eius
dilectione ꝑsistere. Sed ⁊ tres amici
Job. 2 Job cõdemnabant eum dicentes.
Quod nisi inique egisset coraꝫ deo /
non eum sic permitteret flagellari.
Quia nõnulli de credẽtibus qui lon
ge erũt a flagellis ꝑfectoꝝ / sic natu-
rali quadã cõpassiõe miserebunt eo-
rũ / vt tñ videntes nimietatẽ plage.
nequaq̃ꝫ hoc attribuant virtuti ⁊ pa
tiẽtie: sed magis iusto đi iudicio red
mat. 16 dentis vnicuiqꝫ ꝑm opa sua. Uerum
hoc totũ ad cumulũ dolois: vt com
pleat illud qđ scriptum est per ꝓphe-
Zach. 13 tam. Conuertã manũ meã ad paruu
los: ⁊ erũt in oi terra dicit dñs. Par
tes tue dispdent ⁊ deficient: ⁊ tertia
pars relinquet in ea: ⁊ ducã tertiam
partem ꝑ ignem ⁊ vrã eos / sicut vrit
argentum: ⁊ ꝓbabo eos sicut ꝓbat
auꝝ. ipse inuocabit nomẽ meũ / ⁊ ego
exaudiam eum: dicam ppl's me⁹ es.
⁊ ipse dicet dñs deus meus. Et hec
qdem de percussione Job / ⁊ amissio
ne filioꝝ: ⁊ omnium que possederat.
Qđ aũt eo tẽpore locut⁹ est ei occul-
ta mysteria ⁊ archana secretorũ / ita
vt diceret ei Job. Auditu auris audi iob. 42
ui te. nunc aũt oculus meus videt te
apte indicat apienda esse electis đi
occulta mysteria post tribulationem
antichristi iuxta illud apostoli: nolite
iudicare ante tempus donec veniat 1. ad co
dominus ⁊ illuminabit abscondita rinth. 4
tenebrarum: ⁊ manifestabit consiliũ
cordium: ad quod illud quoqꝫ perti-
nere monstrat: ꝙ in die sexto quãdo
passus est dominus / ⁊ velum templi
scissum est a summo vsqꝫ deorsum / ⁊ mat. 27
apertis monumẽtis multa corpora
sanctorum que dormierant excitata
sunt / ita vt post resurrectionem do-
mini venirent in sanctam ciuitatem
⁊ apparerent multis: quia nimirum
in die illo scindet veluꝫ quod manet
vsqꝫ hodie positum super cor iudeo-
rum: ⁊ ipsorum quoqꝫ corda duriora
petris agnita veritate mysteriorum
dei scinderentur ad penitentiam. ⁊
multi spirituales intellectus qui la-
tent vsqꝫ hodie in voluminibus di-
uinis excitabuntur velut a somno ⁊
apparebunt illis: de quibus dicitur
in Daniele. Qui autem docti fue- Dañ. 12
rint erũt quasi splẽdor firmamẽti / ⁊
quasi Stelle in perpetuas heredita-
tes. Quod autem completa tenta-
tione restituti sunt / Job eiusdem nu
meri filij cuius fuerũt primi ⁊ dupli-
cata sũt omnia que possederat: signi
ficat reformari statum ecclesie in euꝫ
gradum ⁊ similitudinem in quo fu-
it tempore apostolorum / ⁊ letari in
multitudine duorum populoruꝫ hoc
est iudeorum ⁊ gentilium. Etenim
vsque modo sole gentes glorificant
Christum. in illo autem die plenitu-
dines pariter iudeorum ⁊ gẽtilium.

Cap. 87m.

Secunda hystoria: que intitula-
tur Tobie quid dicā? Tanta sa
ne inter eādem hystoriā ⁊ prin
cipium euāgelij luce concordia
est/ vt alterum in altero apte subsiste
Tob. 1. re videat. Laudatur enim Tobias ꝙ
Luce. 1 mitis fuerit. laudat similiter Zacha-
Tob. 2. rias. Alter tamē cecitate: alter obmu
Luc. 1. tatione ꝑcutitur/ in fine vō vtrunqꝫ
sanatur. Significat autem vterqꝫ sa
cerdotes iudeoꝝ / qui a principio q-
dem iusti/ in fine increduli sunt inuē
ti. Quod idcirco iusto dei iudicio ⁊
cōtemplandi que dei sunt visu/ ⁊ pre
dicādi gratia priuati sunt. Et manēt
magis muti ⁊ ceci quousqꝫ populus
gentiū nascat plenarie a fide Christi
quousqꝫ plenitudo gētiuꝫ colligatur
Tob. 11 in patria. Etenī post aliquot annos
vel dies/ ⁊ cecus recepit lumē ⁊ mu-
Luc. 1. tus verbum. Quia oportet primo sꝫ
apostolū intrare plenitudinē gētium
ad ro. ⁊ tunc omnis israel saluus erit. Sed
9.11. de modo cecitatis Tobie videam⁹.
Oportet nos enim ex eadem hysto-
ria sicut ex hystoria Job aliqua sub
breuitate atqꝫ cōpēdio cōpilare/ qua
tenus ad alia ꝓperare possimus. To
Tob. 1. bias isudabat i sepeliēdis mortuis:
qꝛ ppl's iudeoꝝ in electis palmitib⁹
studebat bonis opib⁹ tegere ideficiē
ter peccata sua: de qua nimiꝝ tectitu
ps. 31. dine scriptū est in libro psalmoꝝ bea
ti quoꝝ remisse sunt iniqtates ⁊ qꝝ
tecta sunt peccata. sꝫ ad vltimū To-
bias fessus ex ope sepl'ture obdormi
Tob. 2. uit. Quia populus ille diuturna ex-
pectatiōe ⁊ assiduitate bonoꝝ opuꝫ
fatigatus tepuit circa fideꝫ ⁊ fact⁹ est
quasi dormiens in obseruatione mā
datoꝝ: sicut ⁊ de hoibus huius tēpo
mat. 24 ris veritas dicit: abūdabit iniqtas re
frigescet charitas multoꝝ. Sane dor
miēte Tobia/ ceciderūt stercora hirū
Tob. 2. dinum super oculos eius/ ⁊ effectus
est cecus: qꝛ negligēte eodē populo
mādata dei/ actū est diuino iudicio/
vt carnalia verba legis carnaliter in
tellecta/ que ꝑcepta sagina spiritua-
lis itellectus/ proijciunt quasi sterco-
ra sancti doctores/ caderent sup cor-
da iudeoꝝ: ita vt ꝑcussi cecitate neq-
ant agnoscere verā lucē vsqꝫ quo ve
niat tēpus illuminationis eoruꝫ. Et
bene doctores ecclesie figurant hirū
dines: qꝛ hirundo auis agillima/ vo
latus peragit circuosos/ adeo vt mo
do supiora teneat/ modo iferiora ꝑ-
currat. Ita sancti doctores aliquādo
celestia ꝑdicant/ aliquādo cōdescen-
dentes infirmis mēbris Christi car-
naliuꝫ quoqꝫ hoiuꝫ cubile disponūt.
Quod aūt verba legis itellecta car-
naliter/ pro stercoribus sint habēda/
apostolus manifeste indicat/ qui enu
merans opa sua prima/ in qbus de-
sudauerat ſm legē subsecutus adiun
git: sed que mihi fuerūt lucra hec ar- ad phi-
bitratus sum ꝓpter Christū detrimē lip. 3.
ta ꝓpter eminētem sciētiam iesu chri
sti domini mei: ꝓpter queꝫ oia detri-
mētum facio ⁊ arbitror vt stercora vt
Christi lucrifaciā. Igit a stercoribus
pulloꝝ hirūdinū cecatus est Tobias
qꝛ illa verba legis aggrauarūt corda
iudeorum ne videant verum lumen
que discipuli sanctoꝝ doctorum tra-
dunt qdem memorie/ ꝓpter saginaꝫ
spiritalis itellectus que est in eis: sed
tamen ꝑcepta sagina ipsa ea quo ad
supficieꝫ littere quasi qdam stercora
spernunt. E quibus est illud. Nō ara
bis in boue ⁊ asino: non indues ve- Deute.
ste/ que lana linoqꝫ cōtexta sit ⁊ hijs 22.
similia. Et hec qdem de occecatione
Tobie. Quid de vxore eius que nō
perdidit lumen? Uxor inquit ipsius Tob. 2.
ibat ad textrinū opus quotidie: ex q̄
videlꝫ ope actū ē/ vt acqreret hedū
de capris. Quia videlꝫ plebs subie-
cta. s. simplices ⁊ idiote q̄ nesciebat
altitudinē verboꝝ legis intendebat
opibus

opibus pietatis que docet hoiez ipa
natura/expectás misericordias ⁊ mi
seratiões a dño. Et qꝛ illa est magis
iusta quá acceptat deus/digná illam
existimauit deus oipotens mittere il
li filiũ suũ in similitudiné carnis pec
cati / vt moriens ꝓpter ipsam eripet
eá ⁊ domesticos eius a pena mortis
eterne. Et hec qdem de illa que vide
bat. Tobias aũt cecus cũ balátis vo
cé audiret/existiauit furtiuum. Quia
sacerdotes ⁊ legis ꝑitiuidétes ꝙ sim
plices ⁊ idiote suscipent verbũ chri-
sti arguebát ⁊ icrepabant eos/ quasi
qui rapiná arbitrarent̃ dicétes illum
filiũ dei. Uñ ⁊ cũ dicerét ministri ad
pótifices ⁊ phariseos. Núq̃ȝ sic locu
Joá. 7. tus est hó sicut hic hó loqt̃. rñderunt
eis pharisei dicétes. Nunc ⁊ vos se-
ducti estis. Núqd aliqs ex ꝑricipibꝰ
crediderit in eũ: aut ex phariseis: sed
turba ingunt hec que nó nouit legeȝ
maledicta est. Ecce qliter iudicatũ é
de turba nesciente legé que suscepat
hedũ illũ qui tollit peccata mũdi/ab
illis cecis ꝑlatis quos designat To-
bias. sed ⁊ illud qδ seqtur de verbis
Tob. 2. mulieris exprobrátis Tobie iustitias
suas apte ostédit̃ in euágelio. Ubi ce
cus illuminatꝰ argués sacerdotes di
Joá. 9. cebat: in hoc mirabile est qꝛ vos ne
scitis vñ sit ⁊ apuit ocl'os meos. Qδ
tale est: ac si diceret. Si vera eét iusti
tia quá vos hére gratulamini ꝺm le-
gé Moysi/apirent̃ vtiqȝ oculi vestri
vt sciretis vñ sit iste qui aperuit ocu-
los meos. Nimiꝝ qꝛ qui nó esset ex
deo nó posset facere tale signũ. Fle-
Tob. 3. uit aũt Tobias ad vocé exprobrátis
vxoris/⁊ orauit dñm vt tolleret aiaȝ
eius. Quia nónulli sicut legimꝰ i acti
bus apl'oꝝ ⁊ pũgebant̃ ad vocé cre-
détiũ/⁊ tñ ꝺm maioré sui ꝑté in ceci-
tate remanebát: sigdé ⁊ in eis qui có
uertebant̃ orabat idé ppl's ad deum
suũ: ⁊ in his qui nó poterát credere i
cecitate máebát. Uis scire ꝙ ita fit?
Audi Saulũ illũ manété aliq̃ȝdiu in
cecitate ⁊ qñqȝ illuminatũ ⁊ ꝯuersuȝ
in Paulũ assumété in se ppl'm illum
quasi carné suá ac dicété. Fr̃es volũ
tas qdeȝ cordis mei ⁊ obsecratio ad
deũ fit pro illius salute. Testimoniũ ad ro. x
enim ꝑhibeo illis qui emulationem
dei hñt: sed nó ꝺm sciam. Et iterum ad ro.
q̃ȝdiu qdem ego sum gétiũ apl's mi- 11.
nisteriũ meum honorifico si quo mó
ad emuládũ ꝓuocé carné meá vt sal
uos faciá aliquos ex illis. Exaudiuit
auté dñs vocé Tobie: ⁊ misit angelũ Tob. 3.
Raphaelé qui curaret eũ: sed nó est
stati curatꝰ. Quia prius erat curáda
sara filia Raguelis/⁊ iũgéda in ma-
trimoniũ filio eius Tobie. Priꝰ inq̃ȝ
curanda erat Sara ab angelo Ra-
phaele ⁊ iungéda in mrimoniũ filio
Tobie ⁊ postea illuminádus tobias.
Quia sic videlicet reposita est spes
salutis in sinu illius populi curádi ꝑ
spm̃. s. a cecitate sua. Ut tñ missus idé
spũs pro salute generis humái circa
aduétũ saluatoris curádam eé a dia-
bolo decerneret gétilitatem ⁊ iungé
dam ad ꝓcreationem filioꝝ cum vi-
carijs christi ⁊ circa vltimũ aduentũ
eius sanandũ ppl'm iudeoꝝ. Unde ⁊
in sequentibus ipsius epistole cuius
supra fecimus métioné Paulus sub
secutus adiũgit. Nolo vos ignorare
fratres mysteriũ hoc vt nó sitis vo- ad ro.
bisipsis sapiétes: qꝛ cecitas ex parte 11.
cótingit in israel donec plenitudo gé
tiũ intraret ⁊ sic ois israel saluus fie-
ret. Igit̃ vt in Tobia patre/pótifices
iudeoꝝ/de quoꝝ ordine ꝓcesserunt
sub nouo testaméto dispésatores my
sterioꝝ dei designati ⁊ ipsi in iuniore
Tobia: ita cóuersa ad deuȝ gétilitas
designat̃ in sara. In Raphaele auté
spũs. s. qui sanauit vtrũqȝ. Qui vȝ ra Tob. 3.
phael in specie qdé hois occurrit to- Tob. 8.
bie ⁊ fuit dux ⁊ comes itineris eius 11.

diſponens ⁊ decernẽs omnia pꝛo ar
bitrio ſuo:ſed tñ non erat homo qui
hec oparet̃:ſed ſpũs de celo direct⁹.
Quia ⁊ ſi viri ſpirituales viſi ſũt diſ-
ponere aliqd pꝛo arbitrio ſuo ĩ eccle-
ſia dei:nõ tñ ipi ſunt qui loquũt̃: ſed
ſpiritus dei viui qui loquitur ⁊ diſpo
nit per eos. Sed ad hec omnia fa-
cienda/ ſicut ⁊ ad mandata domini
cuſtodienda Tobiam filium viden-
tem pater cecus inſtruit ⁊ perducit:
vt ſic dicam ad lumen. Quia ſacer-
dotes iudeoꝛum qui erant ceci in ex
poſitõe ſcripturaꝝ duz eaſdẽ ſcriptu
ras coꝛam fidelibus qui libꝛos foꝛte
habere non poterant/ aut qui neſcie
bant litteras ſtudioſe legebant / eos
quaſi habẽtes coꝛdis ocl'os/qd eos
opoꝛteret facere copioſe dicebant: ⁊
qꝛ in ipſis ſcripturis ſpũaliter intelle
ctis mãdatũ eſt diſcipulis veritatis/
vt non p̃ſumerent ingredi viã p̃dica
tionis abſqꝫ magiſterio ſenioꝝ / oc-
actu. 15 currit qdeꝫ fidelibus ex circũciſione
querentibus ſcire veritatẽ Paulus
cum ceteris apoſtolis qui eos doce-
rent que neſciebant/⁊ qualiter eſſet
ingrediẽdum ad veritatẽ euangelij.
Sed tñ ꝙ nõ ipſi apoſtoli eſſent qui
loquerent̃:ſed ſpũs dei viui/de fine
potius itineris colligi poterit. Cũ cõ
ſũmatis diebus myſterij nuda erunt
oĩa ⁊ manifeſta. Sed quo itur⁹ erat
Tob. 5. Tobias? aut pꝛo quo iturus? Iturus
erat in Rages ciuitatẽ medoꝝ pꝛo re
colligẽda ſũma argẽti/quam mutua
uerat pater eius Gabelo egẽti cũ ma
gna turba generis ſui. Erat aũt ipſa
decẽ põdera talẽtoꝝ argẽti: in qbus
ſignificata ſunt verba legis que tra-
diderant ſacerdotes iudeoꝛum gen-
ti grecoꝛum pꝛo quibus opoꝛtebat
pꝛedicatoꝛes Chꝛiſti colligere aliud
argentum / videlicet datum pꝛo da-
to: ſpiritum pꝛo littera. Uenerunt
Tob. 6 autem angelus ⁊ Tobias ad flumen
qui vocatur tygris. Quia diſcedẽtes
diſcipuli apoſtoloꝛum in diſperſione
que facta eſt ſub Stephano a hiero-
ſolymis / peruenerunt pꝛedicando/
vſqꝫ ad antiochiam ⁊ diſſeminando actu. 13
verbum dei per vniuerſam regio-
nem. Cap. 88m.

SAne in eadẽ ciuitate edificata actu. 11
eſt eccleſia/ita vt diceret̃ in ea
pꝛimũ diſcipuli chꝛiſtiani. Un-
de ⁊ nõ incongrue/ipſa ciuitas
fluuio tygri qui eſt vn⁹ ex 4or p̃cedẽ-
tib⁹ de paradiſo aſſimilata eſt. Quia
ſicut idẽ fluuius eſt vn⁹ ex 4or ita an-
tiochena eccleſia vna eſt ex q̃tuoꝛ ec
cleſijs que fuerunt p̃ceteris p̃ncipa-
les. Eſt eni vna antiochena que aſſi-
milat̃ tygri:alia alexandrina que aſſĩ
milatur Geon:alia romana que aſſi-
milatur Phyſon: alia cõſtantinopo
litana que aſſimilat̃ Euphꝛatẽ. Acci
dit ãt vt tobias vellet lauari ĩ flumie Tob. 6
⁊ ecce piſcis aſcẽdit de aqua:qui vi-
debatur velle deuoꝛare eum. Quia
videlicet in eadem eccleſia facta eſt
queſtio de doctrina ⁊ obſeruatione
mandatoꝛum ⁊ de gratia baptiſmi/
quã perceperant fideles in eccleſia
dei/vtrum ſufficeret illis ad ſalutem
⁊ pꝛotinus ſurrexerunt qdam de ſe-
cta phariſeoꝝ qui quaſi dolẽtes vice actu. 15
Moyſi minati ſunt eis moꝛtẽ quaſi
Moyſes condẽnaturus eſſet eos in
iudicio ſi nõ obſeruarent legẽ ſꝫ lr̃aꝫ
⁊ cerimonias/eius. Timuit igit̃ To-
bias a facie piſcis:qꝛ timuerũt fide-
les hec audiẽtes a facie Moyſi. At
angelus cõfoꝛtauit Tobiã vt teneret
piſcẽ per bꝛacchiã ⁊ exẽteraret illũ: ⁊
ſpũs. ſ. qui loquebat̃ ĩ apoſtolis miſ-
ſis per Paulũ Barnabã qui aſcẽde
rant pꝛo hoc ipo ad apoſtolos q erãt actu. 15
Hieroſolymis/ cõfoꝛtauit fideles vt
nõ tenerent Moyſen quo ad lr̃aꝫ ſꝫ
totũ:ſed ſm partem ipſam quã moꝛ-
tificatam ſm litteram exẽterarent q̃-
dãmodo/

dãmodo/⁊ inueſtigarent ſubtilius i-
teriora eius:⁊ excipent inde cor qđ
designat timorē:fel ſimiliter ⁊ iecur
que deſignant illa duo ꝓcepta chari-
mat.22. tatis:de quibus veritas dicit:in hijs
duobus mãdatis tota lex pēdet ⁊ p-
phete:ita enim iecur ⁊ fel ſignificant
amorem dei ⁊ amorem proximi quo
mat.2 modo thus ⁊ myrrã: quia ſicut vir-
tus thuris in fumo eſt/ita in fumiga
tiōe illius iecoris purgata eſt mulier
Tob.8. a demonio. Nimirum quia ille be-
ne dirigit orationem ſuam quaſi fu-
muȝ in conſpectu domini qui diligit
⁊ econuerſo ceſſare a laudibus ⁊ ora
tione nō poteſt/qui ſolidatꝰ in amo-
re ipſius ab ipſo accipit vnde flāme-
ſcat. Sed ſicut myrra amara eſt val-
de ita ⁊ fel ⁊ vtrūqȝ ſignificat cōpaſ-
ſionem que ſola habet certitudinem
ꝙ vere proximus diligatur. Si enim
vis eſſe certus vtrum diligas proxi-
mum tuum/in illius aduerſitate pro
ba ſollicite animum tuum. Si enim
letaris:certum eſt ꝙ odias: ſi triſta-
ris:certum eſt ꝙ ames. Si neutrum
eſt i animo tuo/nec diligis nec odis:
quãuis perfecti viri nec ſuper ſe nec
ſuper proximis ſuis triſtentur de ad
uerſitate corporali: ſed tm̄ de ſpi-
rituali: quia temporalem corporum
aduerſitatem: proſperitatem exiſti-
mant ⁊ ſalutem. Sic igitur exentera
to piſce tolluntur ex eo iſta duo nec
ſine timore domini qui illic ſignifica
tur i auro: hic in corde. Quod tamē
idcirco nō expoſuit angelus cuiꝰ eēt
efficacie/qꝛ permanente in imo qua
ſi radix totus fructus illius in hijs
duobus conſiſtit. Porro carnes il-
lius piſcis habite ſunt in vſum itine-
ris ad recreationem corporis. Quia
cum legitur Moyſes ſingulis annis
multum etiam ſm litteram edificat
audiētes: ⁊ recreata corda huiuſce-
modi viatico ſatis minus ſentiunt
fatigationē laboris. Ambulauerunt
pariter poſt hec Angelus ⁊ Tobias Tob.7.
⁊ peruenerunt ad domum Rague-
lis: quia tamdiu ambulauerunt pre
dicando verbum Dei predicatores
euangelij adiuti munimine ſpiritus
ſancti quouſqȝ peruenirent romam
vbi erat ſm propoſitum gratie dei/
caput eccleſie illius que ſignificatur
in Sara. Etenim mulier iſta habuit
timentes deum qui querebant eam
dare in matrimoniuȝ viro bono nec
poterant/quia preualebat demon cō
tingentibus. Nimirum quia nec in
gentili populo defuerunt viri ⁊ mu-
lieres qui colerent Deum viuum ⁊
qui inſtituerent iuniores ad colen-
dum illum quem colebant iudei cu-
pientes inuenire magiſtros/qui eos
inſtruerent in hoc ipſo nec poterant
quia ſpiritus luxurie exagitabat iu-
deos ſicut legimus in deuteronomi-
um. Ve hijs qui ingreſſi ſunt ad ma-
dianitas. Et facilius erat ante aduē
tum domini trahi iudeos ad cultu-
ram idolorum/q̃ȝ vt gentes poſſent
eripi ab idolatria ſua. Igitur ꝙ ſan-
cta mulier ſterilis erat/non tam illi
imputandum erat q̃ȝ prauis viris/
nec gentilium electe plebi ꝙ non fe-
cundabatur ſemine ſpirituali ad pa-
riendos filios. Sed quia non inue-
niebatur idoneus predicator qui fe-
cundaret eam/quinimmo qui nō lu
xurie ſpiritu agitatus culpam incur-
reret pro virtute. Nec illam tm̄ di-
co luxuriam qua virginea caro cor-
rumpitur: ſed ⁊ illam que coinqui-
nat animam. Cum quis relicta vir-
tute ſpiritus docet ſequi litterā que
occidit: ſicut faciunt Doctores iu-
deorum vſqȝ in preſentem diem: lȝ
autem de hoc quod accidebat vi-
ris illis non eſſet Sare aliquid im-
putandum: ſed ipſis viris: increpa-
ta tamen ab ea ancilla eius/ iprope-

rauit ei malum q̄d acciderat illis q̄si
Tob. 3. eius culpa cõtigerit/vt oēs a demo/
ne necarent/cum non tm̄ esset culpa
gētilitatis ꝙ sterilis erat ab opibus
pietatis/q̄ȝ illoꝝ iudeorum q ꝯuersa-
bant inter gentes/quoꝝ carnalis ⁊
immũda doctrina polluebat potius
q̄ȝ fecundabat ad vitã/vtpote qꝛ nõ
celum/sed terrenã gl̄iam ꝓmittebat.
Ueꝝ hoc ancilla sare minus intelli-
gens increpata a dñā ꝑ culpa sua/im
properauit illi q̄si esset suũ/non suuȝ
ad Ga delictuȝ/ſȝ alioꝝ. Quia synagoga iu
la.4. deoꝝ que teste ap̄lo ancilla est ⁊ fuit
cum filijs suis cũ increparet a plebe
gētilium de morte Chr̄i: illa econtra
rio improperabat illi idolatrie cultũ:
⁊ ꝑditionem eoꝝ qui ingressi fuerãt
ad eaȝ/quasi culpa eius accidisset ꝙ
hij qui adhererant illi ex iudeis supe
rati essent a demonio ⁊ tracti ad ido
Tob. 3. loꝝ culturam. Ad cuius vocē ascēdit
sara in suꝑiorem ꝑtem domus ⁊ con
tristata valde ꝑegit triduanum ieiu-
nium obsecrãs deũ suum/vt se eripe
ret de vinculo improperij sui. Quia
eleuata gētilitas ad cumulũ ꝑfectio-
nis in ipso initio cõuersionis sue co-
gnouit mysteriũ trinitatis: ⁊ ad eius
gl̄iam ⁊ honorem studuit ab opibus
malis a verbis noxijs ⁊ cogitatione
iniqua recedere. suũq; ad eius laudē
studiũ ⁊ orationē cõuertit. Sed hoc
vnde? ꝑfecto ex illa gr̄a que data est
Cornelio anteq̄ȝ crederet in Jesum.
Act. 10 Cum igit exaudiret dñs saram eodē
tp̄e quo ⁊ Tobiam ⁊ mitteret ange-
lum raphaelē vt sanaret vtrũq;/actũ
est vt peruenirent simul angelus. s. ⁊
Tob.6. Tobias ad domũ raguelis ⁊ itrarēt
7. domũ. Cuius erat filia prudētissima
Sara. Dixerat ãt angelus Tobie ꝙ
Tob.6. fumigatio iecoris piscis/valeret mł-
tum ad expulsionē demonum. Jnun
ctio v̄o fellis ad illũinationē cecoꝝ.
Ubi autē intrauit Tobias domũ ra-
guelis/monitus ⁊ ꝯfortatus ab an-
gelo siquidem/q̄d ante timuerat po-
stulauit/⁊ accepit in cõiugem saram
filiam raguelis. Simil'r ⁊ sc̄i predica Tob.7.
tores fugiebant a ꝓncipio ꝯsortia gē
tium eo ꝙ essent gentes incircunci-
se/⁊ quasi socie demonioꝝ. Jta per Act. 11.
hoc cõuenirent Petrum ⁊ arguerēt
eum hij qui erant ex circũcisione: qꝛ
intrauerat domum Cornelij: ⁊ cõmu
nicauerat ei/⁊ omnibus qui erãt cũ
eo. Quod tamē qꝛ non esset timen-
dum iudeis/sicut retulit ecclesie idē
Petrus confortati sũt a spiritu sc̄õ/
qui adhuc loquēte eodem Petro ce
cidit suꝑ oēs qui audiebant verbuȝ.
Porro Raguel hesitabat adhuc de Tob. 8.
matrimonio ⁊ fodit nocte foueaȝ vt
ibi abscõderet morituꝝ: qꝛ hij q pri-
mo crediderant de populo gentili vi
dentes ꝙ adhuc cultus demonuȝ ⁊
immũditia ꝑseueraret in eodē popu
lo positi inter spem ⁊ metũ/⁊ cõfor-
tabantur de dono spũs sancti quod
ꝓpe esse sentiebant oibus inuocanti
bus nomen dñi/⁊ diffidentes de cõ-
suetudine antiqua metuebãt ne ma-
gis ipsi iudei deuicti libidine trahe-
rent ad culturam iudeoꝝ/ q̄ȝ vt gēti
litas ab antiqua possessiõe demonuȝ
erui tam facile potuisset. Quasi autē
sepelit a bono viro corpus mortui/
vt non videat cuȝ occultat alterius
delictum. Ut nõ inferat fetorē agno
scētibus illud. At non accidit ita: qꝛ Tob. 8.
fumigatio iecoris ⁊ ꝯtinentia/⁊ ma-
xime virtus angeli expulerat demo-
nium a Sara ⁊ religauerat eum idē
angelus in deserto suꝑioris egypti.
Que est autē suꝑior egyptus nisi il-
la pars iudeoꝝ/que sequēs antiquã
cõsuetudinem manet vsq; hodie in
incredulitate sua. Jn ipsa religatus
est demon/ in ipsa inq̄ȝ religatus est
luxurie spũs q expulsus est ab eccle-
sia gentium ſm ꝙ legio quã expulit matt. 8.
dominus

dominus ab obſeſſo permiſſa eſt in-
trare in poꝛcos. Sane ſanata Sara
eſt exhibita viuenti Tobie ⁊ factum
eſt magnum gaudiū in domo rague
lis. Quia concoꝛdato ſpirituali ma-
trimonio rome inter iudeos ⁊ genti
les abſqꝫ leſiōe vtriuſqꝫ partis factū
eſt gaudium electis ſicut ſcriptū eſt.
Gaudium eſt angelis dei ſuper vno
peccatoꝛe penitentiam agente q̄ꝫ ſu-
Luc. 15 pꝛa. 99. iuſtos qui non indigent pe-
nitentia. Interim dum hec agerent
abijt angelus cuꝫ quatuoꝛ pueris in
Tob. 9 rages ciuitate medoꝛum/retulit ga-
belo chirographum ⁊ repoꝛtauit ar
gentum. Opꝫ enim trāſire ſpūm ſan
ctum ad gentes grecoꝝ ſm̄ ſpiritalē
intellectum cum aliquibus pꝛedica-
toꝛibus egreſſis de latina eccleſia/⁊
oſtendere illi notitiam veritatis. hoc
enim deſignat chirographus quem
acceperat ab eo Tobias ⁊ p̱ verbis
legis que data fuerunt aliquando a
ſapiētibus grecoꝛum recipere ab eis
verba ſpiritualia. Ipſumqꝫ populuꝫ
grecoꝛum inuitare ad nuptias To-
bie ⁊ Sare: hoc eſt romane eccleſie.
Quatenus duobus populis chꝛiſtia
nis collectis in vnum fiat pax ⁊ gau
dium in eccleſia chꝛiſti. Poꝛro per-
Tob. 11 actis nuptijs ⁊ diebus epularum cō
fert Tobias cum angelo vt reuertat
ad patrem. Quia in hac extremitate
tempoꝛum in qua nos ſumus multa
accipimus indicia a ſpiritu ſancto/ꝙ
opoꝛteat p̄dicatoꝛes eccleſie appꝛo-
piquare illi populo a quo in ſuis pꝛe
deceſſoꝛibus egreſſi ſunt vt accipiāt
lumen. Quod tamen fieri nequit: ni
ſi pꝛius populus grecoꝛum relictis
q̄ꝫ multis adinuētiōibus ſuis adhe-
reat ſancte romane eccleſie obediēs
decretis ⁊ inſtitutionibus ſuis. Cuꝫ
autem appꝛopinquauerit hoꝛa vt il-
luminetur cecus/ſecutuꝝ paulo poſt
Tobiam pꝛecurſurus eſt canis q ap-
tis indicijs ⁊ blanditijs/nuntiet pꝛo
pe eſſe tempus curationis ſue. deſi-
gnat enim canis iſte aliquem pꝛedi-
catoꝛem ſicut vniuerſaliter de omni
bus per pſalmiſtam dicitur. vt intin-
gatur pes tuus in ſanguine lingua Ps. 67.
canum tuoꝛum ex inimicis ab ipſo.
Igitur pꝛecurret canis ⁊ ſequet To
bias. Pꝛecurret bonus nūtius ⁊ ſe-
quentur illi quibus cōmiſſum eſt in
genere officium pꝛedicationis/qua-
tenus vt aliquando per iudeos gen
tiles/ita nunc per gētiles conuertan
tur iudei. Oſculatus eſt autem Tobi
as patrem ſuum liniuitqꝫ felle ocl'os
eius ⁊ poſt modicum vidit lumen.
Quia opoꝛtet pꝛelatos eccleſie oſtē-
dere pꝛimo affectum charitatis eidē
populo ⁊ expectare pauliſp̱ quouſqꝫ
auferatur ⁊ quaſi ſecernatur albugo
littere ab oculis mētis ſue. Quia in-
cunctanter poſt aliquātam hoꝛā dei-
ficum percipiet lumen. Et bene ideꝫ
Tobias abſtulit albuginem ab ocu-
lis ceci patris: quia doctoꝛes eccle-
ſie oſtenſuri ſunt illi populo quid ſit
illud apoſtoli: littera occidit ſpūs aūt
viuificat. Eia nūc ſacerdotes dei in-
cipite agere quod veſtrum eſt. Et no 2. ad co
lite timere: quia omnino pꝛope eſt tē rinth. 3
pus curationis eius. Poſt cuius cu
rationē loquet ſpūs ſapientie vtriqꝫ
populo omnem veritatem: ⁊ oſtēdet
ſe eſſe vnum de ſeptem angelis: ⁊ de
ſeptem ſpiritibus qui aſſiſtunt ante Tob. 2.
dominum: de q̄bus ⁊ frequenter ſcri
pture/⁊ frequentius ſancti loquunt
in quibus tn̄ donis ita per ſingulos
loquitur ſpūs ſanct⁹: quomodo ali-
quādo chꝛiſtus loquitur in petro in
Joāne ⁊ paulo/ſicut ipſe paulus qui
buſdam loq̄tur dicens. An experimē
tuꝫ queritis eius qui in me loquitur 2. ad co
chꝛiſtus. Igitur poſt hec ab angelis rith. 13.
aſſumptus eſt in celum/⁊ illi pꝛe gau
dio ⁊ terroꝛe gloꝛificabāt deū. Pꝛe-

Tob.13 dicit quoq; Tobias senior multa de gaudijs hierusalem. Quia prelati iudeorum repleti spiritu sancto agnoscent: quia magna erit gloria sancte matris ecclesie/ vel etiam superne hierusalem: & qa per omnes vicos eius cantabitur Alla ab omnib⁹: & admirantes super tanta manifestatióe veritatis: & super bonitate ac misericordia dei sui laudabunt dominũ: quoniam bonus/ quoniam in seculũ misericordia eius. Hec excerpta sunt ƀz spiritum de hystoria Tobie. Cetera omnia aut pene oia magis ad textuz hystorie pertinere puto q̃z ad aliđ significandum. Et fortassis idcirco apud hebreos hec/ & sequens hystoria non sunt in canone scripturarum quia non in omnibus partibus suis sicut cetere: que sunt in canone spiritalem recipiunt intellectum. Verũtñ q Tobias sexagenari⁹ recepit lumé/ significat in fine sexte etatis iudeoꝝ ppl'm a cecitate curádum. Cap. 89ᵐ.

Jud. 1. Hystoria Judith euangelio Marci: qui ascribit resurrectio ƀm spiritalem intellectum cóuenire monstratur. Refert autem superbissimum regem assyriorum pugnasse contra arphaxat regem medorũ/ eleuatumq; pro victoria in fastum superbie deuz se vniuerse terre ṗdicare & asserere presumpsisse. Misit enim oloferneƺ

Jud. 2. principem militie sue/ vt omnem terram per quam pergeret ei⁹ subderet ditióí: vt solus ipse deus terre ab oíbus diceretur. Qui videlicet Olofernes/ cum multas iam occupasset prouintias: omnesq; ei suppliciter/ tanquam dei nuntio inclinarent: au

Jud. 5. dissetq; q filij israel resistere viribus niterentur/ totũ impetus sui cursum destinauit cótra eos: factumq; est vt filij israel fessi nimis tradere seipsos eius exercitui cogitarent. Si nó eis in diebus quiq; / iam peractis in obsidione auxilium desuper aduenirent. Cap. 7.

Audiuit hec Judith vidua mulier pulchra nimis/ & amatrix ṗcipue ca Cap. 8.
stitatis displicuitq; illi q imponeret ozias modum miserationis diuine. Erat auté relicta a viro suo iá annis tribus & mensibus sex. Vir aũt eius nomine Manasses mortuus fuerat in tempore messis ordeacee. Ipsaq; post mortem viri: vt dictum est casta permansit. Hec igiƭ accessit ad Olofernem in spe muliebri quidem: sed Cap. 10
in corde virili. Factumq; é & occidit virum femina: & tyránum puella: ita vt in manu femine saluaret oípotés Cap. 13
israel. Rex itaq; iste magnus Nabuchodonosor: qui pugnauit contra regem medoꝝ/ designat regnũ gentiũ ꝯsurgere ꝯtra regnũ/ vtpote si gens saracenorum que inhabitat orienté surgeret ꝯtra eos q inhabitant egyptum: & alia ꝯtra alia sicut & sepe accidit dimicare. Qđ vͦ rex ille post victoriam eleuat⁹ est in sublime/ ita vt diceret se deũ terre/ future rei erat indicium: nec alterius q̃z eius que scripta sunt in visione sexta Danielis ꝓphete vbi & dr.10. cornua q̃ vidisti i bestia.10. reges illi⁹ regni erũt: & alius surget post eos & ipe potétior erit prioribus &c̃. Coartatio illius popu Dañ. 7
li coartandos esse q̃z nimis christianos designat. Vidua iudith eccliam orientalé sicut puto designat/ que sũpsit exordium a circũcisione ꝓpter illud qđ sequiƭ de viro eius/ vz q tempore messis ordeacee mortuus esse perhibeƭ. Quasi enim tpe messis or Jud. 8.
deacee mortu⁹ est vir Judith. Quia tpe quo veteres iudeoꝝ segetes ꝑuenerũt ad messeƺ ꝓpagatio circũcisionis defecit/ ne esset in ea decetero tépus circũcisionis. Et hoc qũo? Cuz staret ingt suꝑ ligátes manipulos in agro/ ꝑcussit sol suꝑ caput ei⁹ & mortuus

tuus est. Qui sunt enim oparij qui li
gant manipulos ordeaceos/nisi hij
de q̄bus dn̄s ait. Ego misi vos mete
Joā. 4 re vbi non seminastis. Dum ergo sta
ret ille super alligantes manipulos/
ꝑcussit sol suꝑ caput eius ⁊ mortuus
est. Quia ꝓ eo ꝙ i seruāda lege moy
Act. 15. si sacerdotes q̄ crediderant ex circū-
cisione vehemēter obstabant/irā oi-
potentis dei ꝓuocauerūt cōtra se vt
deciderent a fide: ita vt exceptis pau
cis cum apl'is redirent ad iudaismū
⁊ deficerēt in iustitia fidei que est in
chro Jesu. Sicut aūt Anna vxor To
Luc. 1. bie non incurrit cecitatem: ⁊ Helisa-
Tob. 2. beth fidelissima/non amisit loquelā.
Luc. 1. alterius autem vir amisit visum. alte
rius priuatus est verbo. Jta nec vi-
dua ista mortua ē cum viro: sꝫ semꝑ
in castitate manens facta est q̄si ma-
iud. vl. ter israel. Quia vꝫ ecclesia illa que ꝑ
successionē stetit in ꝑtibus orientis
cessantibus ex circūcisione epis no-
luit vlteriꝰ tales hre viros ne adhuc
prauo semine fedaret. q̄zuis non de-
fuerint epi in partibus oriētis. ꝓpte-
rea tn̄ describit non habuisse postea
vir/ q2 ille q̄ ꝓprie successit chro pre
xit romā trāslato inde candelabro ⁊
statuto eodē tꝑe in occidētali ecclia.
Jud. 8. Māsit aūt Judith in viduitate sua
annis tribus ⁊ mensibus sex. Ma-
gnū istud plane ⁊ aptum mysteriuꝫ.
Hic est enim ille magnꝰ numerus q̄
vniuersa hec ꝯtinet sacra. Sūt eteni
menses. 42. siue dies. 1260. Nihilqꝫ
aliud designant q̄ꝫ ānos. 1260. in q̄-
bus noui testamēti sacra ꝯsistūt. Qđ
v̄o ait ⁊ in suꝑioribus domus sue fe
cit sibi secretum cubiculū/in quo cū
puellis clausa morabat/ieiunabatqꝫ
cunctis diebus vite sue preter sabba
ta ⁊ festa domus israel/designat mo
nasticam ⁊ heremiticā vitā quā mul
to çelo semꝑ orientaliū mltitudo çe-
lata est. Et notandum ꝙ in ecclesia
ꝓmitiua vita monastica inchoata ē:
sed quia apl'is discedentibus imita-
tio ibi sancta defecit. Quotquot illi-
us vite memores in eius imitationē
accensi sunt subtrahentes se a tumul
tibus publicis secreta solitudinis pe
tierunt ad qđ illud pertinet testimo-
nium qđ Marcus ait. Vox claman mar. 1.
tis in deserto parate viaꝫ dn̄i rectas
facite semitas eius. Ad hoc quoqꝫ ⁊
illud ꝑtinet/quod per psalmistaꝫ dr̄. ps. 54.
Ecce elongaui fugiēs ⁊ mansi in so
litudine. Nec miruꝫ si derelicta viro
mulier ista fuisse describitur/vt illud
ostendat mystice qđ Jsaias dicit. Le Jsa. 54
tare sterilis que non paris erumpe ⁊ Sap. 3.
clama que non parturis: q2 multi fi- Luc. 23
lij d̄serte plus q̄ꝫ eius que hꝫ virum. Gal. 4.
Quod ergo mulier ista ascēderat in
eminentiorem partem domus/⁊ vt
fugeret cōsortia publica ibi se ꝯtege-
rat cum puellis suis/quid nisi vitam
ꝯtemplatiuā ⁊ anacoriticā significa
re credit/maxie cū scriptū sit i libro
Apocalypsi de mliere amicta sole. ⁊ Apo. 12
mulier fugit in solitudineꝫ vt pascat
eam ibi diebus. 1260. O mira my-
steria tot diebus Judith relicta a vi
ro fore dicitur manens in secretario
domus sue vacans oratiōibus ⁊ ie-
iunijs quot diebus mulier altera: sꝫ
ipsa manere describitur in deserto vt
pascāt inquit eam ibi diebus. 1260.
vel in tempus ⁊ tempora ⁊ dimidiū
temporis. Nam quid esse aliud cibꝰ
anime creditur nisi vacare orationi-
bus ⁊ psalmis vigilijs lectionibꝰ ie
iunijs ⁊ immaculatū se custodire ab Apo. 13
hoc seculo. Et notandum ꝙ sub eo-
dem dierū numero/bestia que ascen
dit de mari. Et in Daniele. Rex ille Dan̄. 7
vndecimus regnasse narratur. Et si
alterum accipiendum sit ꝓm lr̄am: al
terum v̄o ꝓm mysticum intellectum.
Et hec quidem de muliere vidua ⁊
de rege superbo. Cap. 90m.

Jud.7. Filij võ israel qui erant in be-
thulia sustinuerũt diebus.20.
ꝛ ita demũ deficiẽte aqua sta-
tuerũt se tradẽ oloferni. Qui
cum cõuenissent in vnũ ꝛ multo fle-
tu ꝛ plãctu clamassent ad dñm/ad-
monuit eos Ozias qui erat pꝛinceps
eoꝛum vt adhuc.5.diebus patienter
agerent expectãtes misericoꝛdiam ꝛ
miserationes a dño: displicuit autem
verbũ istud iudith/eo ꝙ miserationi
domini/Ozias terminum posuisset.
Sic tñ factũ est vt dixit. Nã cõpletis
25.diebus peremptus est olofernes ꝛ
data est trãquillitas pacis populo is-
rael. Videt aũt significari in his.25.
diebus id quod in illis.25.stadijs de
quib⁹ dicit in euãgelio: ꝛ tenebꝛe iaz
facte erãt ꝛ nõ venerat iesus ad eos.
Joã.6. Cum aũt remigassent stadijs.25.aut
30.vident iesum ambulãtẽ supra ma
re ꝛ pꝛoximum mari fieri: ꝛ timuerunt.
Cũ enim saluatoꝛ mũdi nõ venit ad
discipulos/qd possunt habẽ discipu-
li nisi fletũ ꝛ luctũ. Quasi enim non
adest saluatoꝛ sperãtibus in se cũ flẽ-
tes ꝛ oꝛantes in tribulationibus nõ
exaudit. Dicturi sunt etenim in illis
diebus illud qd ex voce ipsoꝝ psalmi
ps.43. sta lõge ante pꝛedixit. Exurge quare
obdoꝛmis domine/exurge ꝛ ne re-
pellas in finẽ. Quare faciẽ tuã auer-
tis obliuisceris inopie nostre ꝛ tribu
lationis nostre? Exurge dñe adiuua
nos ꝛ libera nos pꝛopter nomẽ tuũ.
Hi sunt enim dies de qbus saluatoꝛ
ait. Venient dies quãdo desideretis
Luc.17 videre vnum diem filij hois. Vereoꝛ
autẽ ne.30.dies aut.25.stadia pꝛo to-
tidez annis accipiẽdi sint qd satis est
admodũ sustinere durissimum. Verũ
in.20.diebus lz in obsidione ꝛ penu-
ria: firma tamẽ mẽtis constantia filij
israel qui erant in Bethulia pstite-
runt: lz illoꝝ filios israel qui erant in
illis puintijs per quas trãsierat exer
citus/sicut ꝛ ceteras gẽtes cõtriuis-
set. Ex qua re ostẽditur/ꝙ vsqz ad il-
lud tẽpoꝛis spatium qd significat in
viginti diebus/ꝛ si ex parte maxima
chꝛistiani qui erunt in illis partibus
vbi hoc futurum est cõtererentur/ex
parte tñ aliqua resistendo/cõsisteret.
Exinde iam animo resistere nõ valẽ
tes deliberabunt tradere seipsos vo
luntati eoꝝ. Et notãdũ ꝙ vigesimus-
secũdus dies erat quãdo iudith ste-
tit in pspectu pꝛicipis olofernis: mã-
sitqz in eius potestate die illo ꝛ trib⁹
sequẽtibus/vt itelligatur illud quod
de coꝛnu vndecimo scriptũ est: ꝛ tra- Dan.7
dent in manu eius in tẽpus ꝛ tẽpoꝛa
ꝛ dimidiũ tẽpoꝛis/ꝛ iudicium sede-
bit/vt auferat potẽtia eius ꝛ teratur
ꝛ dispeat vsqz in finẽ. Sic enim scri- Jud.12
ptũ est in libꝛo iudith. Et pcepit cubi
cularijs suis/vt sicut placeret illi exi-
ret ꝛ itroiret ad oꝛãdum deum suũ p
triduũ. Et post pauca. Et factũ est in
quit quarto die olofernes fecit cenã
seruis suis/ꝛ dixit ad Vagao Eunu
chũ. Vade ꝛ suade hebꝛee illi vt spõ
te psentiat habitar mecũ ꝛc. Quarto
itaqz die agebat ex quo iudith igres-
sa est in cõspectu olofernis: ꝛ nocte il
la interfecit eũ. Et hoc esse videt qd Jud.13
illic dicit: ꝛ iudicium sedebit vt aufe Dan.7
ratur eius potentia ꝛ cõteratur ꝛ dis-
pereat vsqz in finem. Nã postqz iter-
fectus est olofernes ꝛ eius exercitus
circũquaqz ꝯtritus/in illa de Nabu-
chodonosoꝛ vlla mẽtio facta est: fieri
enim põt vt rex ille supbus tẽpoꝛali
eleuatus pꝛosperitate/iã nõ dignetur
ire in pꝛlium: sed antiquo moꝛe potẽ-
tiũ ipse quasi dñs in sua domo quie-
scat. Princeps võ eius dirigatur ad
pugnã. Nisi foꝛte dicamus: in ipo re
ge supbo significari diabolũ: in pꝛin-
cipe võ exercitus eius oloferne/illuz
regẽ vndecimũ qui regnatur⁹ est in
tẽpus ꝛ tẽpoꝛa ꝛ dimidiũ tempoꝛis. Dan.7
Qua

Qua in re cõsiderãdũ est ſm concor
diã euãgelij/ꝙ mulier iſta caſtiſſima
cõcordat cũ carne chriſti que etiã in
nũe. 19 vacca ruffa deſignata eſt. Ut eniz iu
dith incipiẽtibꝰ tenebris ꝓ ſalute po
puli ſui tradidit ſe in manibus pecca
toꝝ/gnimo vt loquamur aptius: viri
lis iudith aius tradidit corpus ſuuz
pro ſalute populi ſui: ita ſaluator pro
ſalute mũdi tradidit ſacratiſſimũ cor
pus ſuũ in poteſtate hoium impioꝝ.
De illa eni ſcriptũ eſt ꝙ ſine fedatiõe
carnis ſue mãſit in caſtris aſſyriorũ.
Jud.13 De chriſto ſcriptũ eſt/ꝙ caro eius re
quieſceret i ſpe/⁊ quaſi nõ daret ſan
p̃s.15. ctũ dñi videre corruptionez. De illa
ſcriptũ eſt ꝙ portans ſecũ caput olo
fernis reuerſa eſt de nocte ad ꝯciues
Jud.13 ſuos. De Chriſto tenet catholica fi
des/ꝙ capto pricipe mũdi/de nocte
reſurrexit a mortuis ⁊ reuerſus ẽ ad
Joã.20 diſcipulos ſuos. Jlla vocauit ſecretiꝰ
ſeniores populi ⁊ illis ſe illeſa ⁊ ico
Jud.13 lumem p̃ſentauit. Chriſtus apparuit
diſcipulis i domo vbi erãt abſcõditi
Joã.20 propter metũ iudeoꝝ. Separauit ãt
iudith caput olofernis a corpe/⁊ por
tauit illud captiuum/vt fieret notum
Jud.13 omnibus qui erant in Bethulia/qꝛ
genus humanũ cuius caput erat dia
bolus ſaluari non poterat a peccatis
ſuis/niſi ſepararet ab iniquo capite
ſuo ⁊ idcirco mortificat i baptiſmate
vt viuat cum Chriſto. Ubicũqꝫ eteni
gentes traduntur iugulate a filijs iſ
rael vbiqꝫ pene in bonã partem acci
piẽdum eſt: qꝛ videlicet moriũtur dia
bolo vt viuant Chriſto: moriunt pec
catis/vt viuant iuſtitie. Nemo autez
miret/ſi carnis dominice reſurrectio
deſignat i femia: qꝛ ſepius humana
caro ꝯſueuit i femia deſignari. Sed
forte vel dieꝝ numerus in hoc myſte
Jud.12 rio deeſt. Tribus diebꝰ iudith in po
mat.12. teſtate olofernis permanſit/⁊ tribus
diebus dñs in corde terre ſe mãſurũ
predixit. Jdcirco aũt tribus diebꝰ qꝛ
dies paſſionis/quaſi bis ſextus fuit:
qꝛ bis habuit tenebras ⁊ bis lucem.
Si ergo ad Marcum euãgeliſtã pti
net imago leonis. Cui ⁊ aſcribi ꝯſue
uit reſurrectionis triũphus/ꝑpẽdat
chriſtiana religio quãta ſit inter hy
ſtoriã ⁊ illius euãgelium cõſonantia.
Ut qd̃ illa myſterijs timuit: iſte noctẽ
proferret. Deſignatur quoqꝫ hoc ipz
circa principiũ huius euãgelij cũ di
citur. Spiritus expulit ieſuz in deſer mar.1.
tum ⁊ erat in deſerto q̃draginta die
bus ⁊ quadraginta noctibus ⁊ tẽta
batur a Sathana. Eratqꝫ cũ beſtijs:
habemus ergo ⁊ hic rotaz in medio
rote: habemus hyſtorie corticẽ: me
dulle triticee allegoriam. Uerũtamẽ
illud quod diximus de eius exitu ſũ
ma in cautela ſeruãdum. Quoniã ſi
ſepe iam diximus die quadrageſimo
cõſũmatus traditus eſt Chriſtus in
manus peccatoꝝ. Et quadrageſima
nũc agitur generatio/circa cuius fi
nem iterum tradẽdum eſt corpus eiꝰ
quod eſt eccleſia in poteſtate gẽtium
ſicut ſcriptuz eſt in euãgelio/⁊ hieru Luc.21
ſalem calcabitur a gẽtibus donec cõ
pleãtur tẽpora nationũ. Qua tribu
latione peracta erit gaudiuz ⁊ letitia
omnibus qui expectant redemptio
nem iſrael. Cap. 91[m].

Regine liber heſter merito
inſcribitur quarto loco: qꝛ
quartũ opus chriſti inter
quatuor/fuit aſcẽſio: deſi
gnatqꝫ vitã ꝯtẽplatiuã que ꝓprie pti
net ad reginas hoc ẽ ad illas ſãctas
virgines quoꝝ ſpõſus eſt chriſtꝰ. hec
igit eſt illa regina pro qua nõ imeri
to rex nr̃ ſm ꝙ ſcribit virgo Joãnes
chriſtꝰ ipſe v̾ginis filius venire ad nu
ptias dignatꝰ eſt: vñ ⁊ mater ieſu ibi
erat ⁊ ipſe qui hoc ſcripſit Joãnes.
Jnter cetera v̾o ornamẽta ⁊ delitias Jo.i.2.
illius magni ꝯuiuij artaxerſis regis He.t.1.

de vino mētio facta est/vbi data ē oc
casio vt hester sublimaret̄ in regnū.
Et primā v̄tutē quā cōmemorat ioā
nes fecisse Christū Jesum dicit eū in
nuptijs aquā ꝯuertisse in vinū: vt pa
tēter daret̄ itelligi ꝙ vbi est amor dei
qui merito designatur i vino/ibi spe
cialis anime fit desponsatio. Ut autē
ostenderet beatus Joānes ꝙ despō
satio illa nuptiarum mysterium erat
Christi ꝛ sacre sponse eius ecclesie.
Cū loqueret̄ ipse de Joāne baptista
hoc illum primo de Christo ꝓtulisse
cōmemorat. Qui habet spōsam/spō
Joā. 3. sus est. Amicus autē sponsi qui stat ꝛ
audit eum/gaudio gaudet ꝑꝑ vocez
sponsi. Uerum hec/ꝑpter cōcordiaz
dicta sunt/ꝛ vt rota in medio rote as
signata i quarto loco christi regi ma
gno testimonium reddat. Cui etiam
elemēta muta testimoniū perhibent.
Nunc v̄o ipsius hystorie summulaz
perstringēdo tāgamus: ꝛ cupientib⁹
intrare in cellam vinariam quātū do
nauerit ipē rex / ostij firmacula rese
rādo pandamus. Rex iste magnus
assuerus siue Artaxerses: binomius
enim fuit: Christus est: de quo dicit
angelus matri ei⁹ marie: hic erit ma
Luc. 1. gnus ꝛ filius altissimi vocabit̄. Cētū
Hest. 1. 27. prouintie sup q̄bus regnauit de
signant multitudinē ecclesiaruz que
lōge lateq̄ȝ fundate sunt: pro eo. s. ꝙ
120. cōtinent ifra se duas sexagenari
as pfectiones pertinentes ad primū
ꝛ 2^m statum: septem v̄o quod ad ter
tium/spiritualium numer̄ bn̄dictio
actu. 1. 2 nem. Inde est ꝙ in die pētecostes su
pra. 120. fideles descendisse traditur
spūs sanct⁹. Et non lōge post ad cōe
Actu. 6 ministerium septē viros/apostoli ele
gisse noscūtur. Principiuȝ regni as
Hest. 1. sueri Susis ciuitas fuit. Quia ab ipo
originali seculo pͥsto fuit pars aliqua
generis humāi in qua regnaret altis
simus. Terti⁹ annus regni eius/ter
tia est etas mundi: in qua assumpsit
sibi deus Abraā ꝛ semen eius dans
illis circūcisionez in legē vt essent cō Ge. 17.
uiue dei ꝛ fierent comparticipes elo
quiorum eius. Cētū octuaginta dies
faciunt sex menses qui significāt sex
tempora in quibus perseuerauit cir
cūcisio ꝛ lex: hoc est ab Abraaz vsq̄ȝ
ad Joānem baptistam: sunt enim ſ̄ȝ
Mattheū generatiōes quadragita matt. 1.
due que faciūt sex hebdomodas ge
nerationum in q̄bus notus erat de⁹
in iudea tm̄ relicta mltitudine popu
lorum in esurie multa. Igitur cōple
tis centum octuaginta diebus iussit
fieri rex generale conuiuium septem
diebus ꝛ vocati sunt ad conuiuium
omnes qui iuenti sunt in ciuitate su
sis. Quia nimirum post tempus cir
cūcisionis ꝛ legis apparens dei fili⁹
manifestus in carne/gratiam euan
lice predicatiōis sup omnes electos
suos abūdanter effudit: ꝛ ad celeste
cōuiuium quod parauit fidelibus/tā
magnos q̄ȝ paruos idifferēter voca
uit. Scriptum q̄ppe est in euangelio
eius a Joanne baptista/regnum ce
lorum vim patitur ꝛ violēti diripiūt mat. 11.
illud. Quod videlicet conuiuiuȝ ne Luc. 16
quaq̄ȝ i domo ꝑaratū est: sed i horto.
Quia prius solis pfectis iudeorum
ostēdebat faciē: tunc iam per assum
ptam formā mortalitatis nostre oib⁹
qui adesse poterāt manifestus appa
ruit. Sane preparatiōes ille quas fie
ri fecit in loco cōuiuij non aliud my
sterialiter inuebant/q̄ȝ cuȝ dominus
ipse dicit in euangelio. Omnia para mat. 22.
ta sunt/venite ad nuptias. Ualde et
enim ꝑciosuȝ erat tabernaculū illud
non manufactū ecclesiā. s. discipulo
rum quā elegit a principio/in qua q̄
daȝ pro itegritate fidei ordinati sunt
a dn̄o quasi fortes pusilli. Quidaȝ ꝑ
longanimitatis patiētia quasi ꝑextē
ti funiculi: q̄dam per altitudinē scien
tie

tie quaſi deſuper extẽta vela/⁊ velu-
ti quedam cherubin protegentia in-
fra poſita alis ſuis. Quidam pro re-
quie cõtemplationis quaſi lectuli p̄-
parati ad ocium: qdã per facũdiam
predicationis quaſi vaſa aurea effu-
dentia vina. Et notãdũ q̄ nemo ibi
cogebat ad bibẽdũ : ſed vnuſquiſq̃
bibebat ad arbitriũ ſuũ: q2 lʒ p̄ſto ſit
donũ dei/ſine quo nemo facere põt
quicq̃ in arbitrio ſuo: tamẽ accipien
tis poſitũ eſt dicẽte domino. Si vis
mat. 19 perfect⁹ eſſe vade: facito hoc ⁊ hoc.
Septem dies in quibus preparatum
eſt hoc conuiuium ſigt̃ tempus illud
beatũ in quo baptiçatus dñs per ſe
⁊ per apoſtolos ſuos/ vocauit ad ſpi
rituale cõuiuiũ preparatos ad vitã.
matt. 3. Et etiam qui vocati noluerunt veni
10. 22. re. Etenim rex ille magnus/cũ vſq̃
ad ſextũ diem cõtinuaret conuiuiũ.
Et ſeptimo icaleſcens vino vocaret
ad conuiuium Uaſthẽ reginam/vt
oſtenderet omni populo pulchritudi
nem eius/illa renuit ⁊ contẽpſit ve-
nire. Puto q̄ ſi hoc audiret iudeus
nõ poſſet nõ percipere quo tẽdat hic
ſpũs ꝓphetie/ſi eoꝝ que accidiſſe ſcri
pta ſunt memorare cõtingeret. Sex
etenim dies huius cõuiuij deſignare
tres annos: ⁊ dimidium qbus tradit̃
Chriſtũ predicaſſe in mũdo. Nume-
rus ipſe ſollẽnis diſtinct⁹ per hebdo-
madas menſiũ. Si tñ de Joãnis tẽ-
pore tres mẽſes epiphaniã domini p̄
cedentes aſſumunt̃ demõſtrat. Por
ro ſeptimus dies ille eſt in quo com-
pleto iam curſu laboris ſui/ebrietate
illa ſpiritus ſancti quã accepit a pre
etiã corda fideliũ viſitãdo perfudit.
Itaq̃ i die illo calefact⁹ mero. Quia
dono ſancti ſpirit⁹ calefecit electos.
Extendit quoq̃ charitatẽ ſuam pre-
Gen. 12 gaudio vſq̃ ad inimicos iudeos me
22. 26. mor ſue ꝑmiſſiõis quã fecerat Abraã
28. Iſaac ⁊ Jacob: ⁊ deſpõſationis quã
deſponſauerat ſibi ſynagogã in die
qua ſecuta fuerat eũ in deſerto: vt i- exo. 14
poneret illi coronam glorie ⁊ oſtẽde
ret cũctis nationibus terre. Utpote
que ſola nouerat eum per auctorẽ to
tius decoris: ⁊ de qua accepat huma
nã naturã ipſe qui tollit peccata mũ-
di. Miſit itaq̃ rex poſtq̃ icaluit me-
ro/ſeptem Eunuchos ſuos qui voca
uerũt vaſthem reginam ad regale cõ
uiuiũ/que venire cõtempſit. Quia ni
mirum Chriſtus ieſus aſcendens in
celũ/hoc inter cetera dixiſſe legit̃ di-
ſcipulis ſuis: eritis mihi teſtes in hie Actu. 1.
ruſalem ⁊ in omni iudea ⁊ ſamaria ⁊
vſq̃ ad extremũ terre. Qui ergo mã
dauit diſcipulis ſuis vt eſſent ſibi te-
ſtes in hieruſalem ⁊ in omni iudea ⁊
Samaria/profecto ad cõuiuium ſuũ
vocari ſynagogam precepit. At illa
conuiuium puellis faciens venire cõ
tempſit. Quia dum carnalibus filijs
ſynagoga inuigilabat/cõuiuio ſpũa
li ĩtereſſe recuſat. Et bene in palatio
in quo manere conſueuerat Aſſuer⁹
conuiuium puellarum regina prepa-
raſſe deſcribitur. Quia pro eo q̄ ali-
quando deus oĩpotens templũ illud
manufactum : ⁊ clerũ iudeorum ve-
luti domum ꝓpriã inhabitaſſe viſus
eſt. Imperij ne ſe credidit ſynagoga
chriſti repugnare mãdato/vt pater-
narum traditionũ emulatrix exiſtere
videretur. Septem Eunuchi / qui
eam vocare miſſi ſunt: ſacri euangelij
predicatores deſignant: quippe cum
pari cauſa myſterij totidem diaco-
norum duces elegiſſe apoſtolos non Actu. 6
ſit dubium. Porro ſeptẽ principes
prouintiarum qui preceteris adhere
bant regi/quorum in omnibus Rex
ipſe vtebatur conſilio paſtores ſigni
ficant eccleſiarum / haud dubiũ ſm̄
illud quod ſcriptum eſt in libro apo-
calypſis / eſſe videlicet ſeptem ſtel- Apoc. 1
las ſeptẽ ãgelos 7ᶜᵐ eccliaꝝ. Inde eſt

ꝙ ipse dominus q visus est easdem stellas habere in dextera sua post sacram illam aplorū ecclesiam in qua ipse per semetipsum rex glorie sacrū obtinuit ꝑncipatum: tot sub certo ⁊ euidēti nūero voluit discipłos aggregare/quot sufficeret sub eadem forma/ad certum numerum ecclesiaꝝ. hoc est.12.personis ꝺputatis per singulas: vt quasi ex vno magno stipite tres calami hinc ⁊ ide procedere viderent. Inde ꝙ in romana eccłia.7. sunt episcopi/q ceteros iudicent cōstituti. Et bene illoꝝ cōsilio vniuersa assuerus agere dictus est: qꝛ vt se dominus chris iustum iudicē esse monstraret/sniam damnationis/quā per seipsuʒ dare noluit/per eos quos repleuit ipse spūalibus donis/⁊ q erāt ex eodem populo dari voluit. quatenus ⁊ culpa inobedientie non maneret ipunita. ⁊ nequaqꝫ ipse per semet ipsum de iniuria illata sibi videretur excipere ultioneʒ. Porro mamucha qui cum esset vltimus inter.7.dedit sniam cōtra vasthim reginam. Paulus est egregius predicator/qui cum esset nouissimus apostoloꝝ in expugnandam lr̄am iudeorum factus est primus iudicans synagogam indignam thalamo Christi. Que vt legem carnis statuerat/eius iustitiam repellebat. Cap.92^m.

1.ad corith.15. ⁊ ad Ephe.3. ad gal. 5.⁊ act. 15. Hest.1.

IGitur assuerus missis 7^cm eunuchis suis vocauit ad cōuiuium vasthi reginā. Quia missis christo ꝑdicatoribus suis accersiuit ad epulas spūales synagogaʒ iudeorum. Renuit autem illa ⁊ venire cōtempsit. Rēuit ⁊ ista ⁊ venire neglexit. Indignatus est assuerus sup cōtumaciā vasthi regine. Indignatus est christus Jesus de infideli ꝑfidia synagoge. Data est autē snia ab vno de septem ꝑncipibus cōtra vasthi reginam. Data est a Paulo cōtra perfidiam iudeorum. Sic enim scriptuʒ est in actibus apostoloꝝ dixisse paulum iudeis nolentibus suscipere verbum dei. Uobis quidem oportuerat primo predicari verbum dei: sed qꝛ repulistis illud ⁊ indignos vos iudicastis eterne vite: ecce conuertimur ad gētes. sic enim precepit nobis dominus. posui te in lucem gētibus vt sis salus mea vsqꝫ ad extremum terre. Nec ideo tamen dico in solo apostolo paulo mysterium consūmatuʒ/ sed in ipso ⁊ in omnibus adiutoribꝰ eius/qui pari modo ꝫelati sūt pro fide christi: ⁊ effuderūt super incredulos iudeos phialam/vt ait Joānes iracundie dei. Ubi nūc illud silentio debet preteriri quod scriptū esse consuluit edictum iuxta legem persaruʒ atqꝫ medorum quā preuaricari non licet/vt discerēt omnes mlieres obedire maritis suis. Quia ea seueritate punita est in hac parte synagoga iudeorum/qua solebāt iudicare subiectos suos scribe ⁊ pharisei: idest ipsi qui dicti sunt principaliter synagoga: vt iudicium quod exercere cōsueuerant in subiectis in seipsis sentirent. Maxime quia generalis sententia qua dominus dicit in euangelio. Nolite iudicare ⁊ non iudicabimini: ⁊ in quo iudicio iudicabitis alios in eo iudicabimini. Itaqꝫ confirmata sentētia ꝺiecta est de regno vasthi: ⁊ quesite sūt a pueris regis multe puelle ⁊ adducte sunt ad thorū regis: quatenus que esset gratior pre ceteris in cōspectu ipsius obtineret imperiuʒ pro Uasthi. quia videlicet amota synagoga a regno missi sunt apostoli predicare in mundum: ⁊ ex diuersis mundi partibus vocauerūt ecclesias ad thoruʒ Christi: quousqꝫ inueniretur illa de qua scriptum est in libro psalmorum. Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato circundata

Act.13. Apo.15 Hest.1. mat.7. Hest.2. mat.10 ⁊ luc.10 ⁊ mar. vlti. ps.44

cũdata varietate. Utiq; ⁊ de aliis ec
clesiis que adducte sũt ad thoꝛ chri
sti qbusdam iterpositis tam pulchre
q̃ꝫ veraciter scriptum est/adducẽt re
gi virgines post eam pxime ei⁹ addu
centur sibi in letitia ⁊ exultatiõe ad-
ducent in tẽplum regis. Multe itaq;
virgines adducte sunt ad regẽ assue
rum: q: plurime ecclie vocate sũt ad
thoꝛ christi. Eunuch⁹ q custodiebat
eas postq̃ꝫ igrederent ad regẽ signi-
ficat epos primi tẽporis q dederunt
mandata vite nouiter conuersis ad
fidem. Js qui custodiebat ingressas
eos/q pro cursu temporis in pace ec
clesie successerũt. Studebant vniuer
se virgies acceptis ornamẽtis ab eu
nucho cõponere semetipas vt place
rent regi. Et tamen Hester in simpli
citate sua magis placuit/⁊ erat i ocu
lis oium precũctis mulierib⁹ gratio
sa. Quia lꝫ de plerisq; ecclesiis mul-
ta dicant/que videant decẽtia/⁊ lau
de digna/eccliaꝫ tamẽ petri pretulit
mat.16 pmissio christi dicẽtis. Tu es petr⁹/
⁊ super hanc petram edificabo eccle
siam meã: ⁊ porte inferi non preuale
bũt aduersus eam. Placuit itaq; as
Hest.2. suero sublimari Hester: placuit ⁊ chri
sto pferre oibus romanam eccliam.
Quã vꝫ Hester orbatã vtroq; paren
te/Mardocheus ianitor regis pa-
truus ei⁹ nutrierat ⁊ docuerat ab in-
fantia sua. Quia Petrus hostiarius
paradisi educauit diligenter occidẽ-
talem eccliam/quã ⁊ orphanã reue-
ra inueniẽs/sibimet adoptauit in fili
am/⁊ quasi propriam neptẽ diligẽs
regis sui thalamo custodiuit. Sed
vnde neptis? Nũ de semine hebreo
rũ/gentiliũ pcessit ecclia? Minime.
Sed cum iustus ille pr Noe bñdice-
ret duobus filiis suis pnuntians qd
futurum erat in ecclia gentili: dilatet
Gen.9. ingt deus Japhet ⁊ habitet in taber
naculis Sem. Ergo cũ mãeret Sem
filius Noe i vita fidei vsq; ad petrũ.
propago vo Japhet deficiẽs in gra-
tia depiret/accidit vt ex eadem pge
nie assumeret sibi Petrus hãc eccle
siam: ⁊ non sibi sed suo regi nutriret
fieretq; sola dña gẽtium ⁊ princeps
oium puintiarum. Et hoc qdeꝫ vsq; Hest.3.
ad presens: futurũ est aũt ⁊ hoc in p
ximo vt surgat alter aman pter pec
cata populi/q querat ditioni sue sub
iacere Mardocheũ: quẽ obtẽperare
nolẽtem cogitet delere de terra cum
omni populo suo. Jpse est filius pdi- ad the.
tionis q extollit ⁊ aduersat supra oẽ 2.2.
quod dr deus/aut qd colit: ita vt in
templo dei sedeat ostendẽs se tanq̃ꝫ
sit deus. Cuꝫ dico cuius est aduẽtus
ſm operationẽ sathane/in omnibus
signis ⁊ pdigiis mẽdacibus/hiis q
peunt. qbus q: noluerũt obedire ve
ritati mittet iustus de⁹ in ira sua ope
ratiõem erroris: ⁊ quia subiecta sibi
multitudine hoium pditorum soluꝫ
sibi romanũ põtificem ⁊ confideles
eius obuiare ppẽdet/totis se malitie
viribus eriget contra eum: vt ſm no
men Aman qd iterpretat iniquitas
impleat omnẽ iniquitatem/nihil pre
termittens de vniuersis opibus pa-
tris sui. Et hoc qdem de supbia ei⁹.
Quid de ruina. Cum iubẽte rege as
suero inclinaret ois populus aman.
Et solus Mardocheus vt iam di-
ximus nollet adorare eum. Jlleq; q
iam antea obtinuerat a rege vt lice-
ret ei delere de terra cunctum popu-
lum iudeorum perpendens constan
tiam mardochei iret furibundus ad
regem/quatenus accepta licentia eũ
quasi ptumacem suspendi faceret in
patibulo. Accidit vt noctem illaꝫ du Hest.6.
ceret rex insomnem ⁊ legens in an-
nalibus suis inueniret scriptum ali-
quid in eisdem libris/pro quo remu
nerandum credidit Mardocheum:
⁊ honore insolito preferendum. Et

enim cum duo Eunuchi cogitarent
interficere regem/sciens hoc Mar-
docheus:indicauit regine ꝛ ipsa in-
dicauit regi ex nomine mardochei.
Utiqꝫ ꝛ propter hoc agnita veritate
receperūt mercedem impietatis sue.
Rex autem liberatus est a morte fi-
de ꝛ studio mardochei:ꝛ quia nullū
propter hoc premium ꝓsecutus erat.
Ubi hoc scriptum reperit Rex in li-
bris cogitare cepit tacitus infra se-
ipsum/quid ei pro tanta fide hono-
ris impendere potuisset. Cumqꝫ sur-
gens Aman mane diluculo pro pe-
tendo ad supplicium mardocheum
festinasset ad regem/preueniens euꝫ
Rex sciscitatus est ab eo/quo hono-
re esset condignus/quem Rex cupe
ret honorare. Porro ipse Aman cui
totum erat de superba presumptiōe
de humili timore nihil/Cogitans ꝙ
nullus esset nisi ipse de quo rex talia
loqueretur:imponendum esse ait su-
per sellam regis/ꝛ conducendum a
maiori tyranno per mediam ciuita-
tem/clamante ante ipsum ac dicēte/
hoc honore condignus est quem rex
voluerit honorare. Sicqꝫ factum est:
vt hoc ipsum iubēte rege ipsemet fa
Hest.7. ceret mardocheo:ꝛ ad extremum su
spensus in patibulo/quod ipse para-
uerat innocēti. Compulsus est agno
pue.26 scere illud sapientis. Qui parat foue
ꝛ Eccl'. am proximo suo/icidit in eam. Por
10.ꝛ ec ro Mardoche⁹ sublimatus est val-
cl'.27. de:ꝛ data ē ei potestas ꝛ gloria quā
perdidit Aman. Predicatumqꝫ est
in omni regno assueri ꝙ esset incly-
tus in palatio/ꝛ secundus a Rege.
Hec omnia consummata ꝫm litteraꝫ
videbunt in die illa qualiter sint in
spiritu consummanda. Etenim ꝙ
Mardocheus propalauit insidias
duorum Eunuchorum/q querebant
interficere regem/significat fidē Ro
manorum pontificum/ quā habue-
runt in deum suum/ꝛ quia non po-
tuerūt sustinere hereticos. Quorum
alij in fide trinitatis/alij in icarnatio
ne domini errauerūt discedētes a ca
tholica fide. Siquidem multa pro- Vid in
pter hoc perpessi sūt mala a regibus crōicis
Gotthorum/ꝛ Cōstantinopolitanis Archi-
augustis incitatis a scismaticis/ꝛ he epi ꝛ a-
reticis episcopis suis. Scriptum est liorum.
autem hoc in libro monimenti corā
domino ꝛ repositum est in memoria
eterna:vt retribuatur Petri vicario
in tempore malo:immo in tempore
opportuno. Cum enim putabit anti
christus eleuatus a superbia sua pos
se se etiam transcendere altitudinem
nubium/vbi ad perdendam memo-
riam romani pontificis ꝛ fidelis po-
puli de terra diriget impetuꝫ cordis
sui. Memor dominus electorum su
orum ducet velut insomnem nocteꝫ
illam/vt reddat vnicuiqꝫ ꝫm opera
sua. Erit autem nox illa/ nox tribula mat.16
tionis ꝛ angustie. Nox in qua(vt su
pra diximus)pertrāsibūt omnes be
stie sylue. Et nocte pessimo illi Amā ps.103.
qui cupiebat delere de terra genus
iudeorum/non erat licitum nisi po-
stulasset a rege. Nimirum quia ꝛ ibi
scriptum est. Catuli leonum rugien- psal. eo
tes vt rapiant ꝛ querant a deo escaꝫ dem.
sibi. Et in euangelio dominus Pe- Luc.22
tro. Ecce inquit Sathanas expeti-
uit vos/vt cribraret sicut triticum.
Ubi etiam congrue subiunctum est.
Ego autem rogaui pro te:vt non de
ficiat fides tua. Quia etsi permis-
sum est Aman tentare Mardoche-
um/non est tamen eum absorbere
permissum. Sane ꝙ Aman simul cū
rege regina inuitauit ad prandium.
Simile esse vi/illius simulate pacis 2.re.16
quā ostendit chusi Absalon dicēs ei.
Salue rex/salue rex/ quasi non esset
omnino cum Dauid:quatenus dece
ptus Absalon in verbis eius/ eo vte
retur

retur ꝯsilio/quod ⁊ sibi esset ad ꝑnici-
em/⁊ Dauid ad salutem. Sed nun-
quid ita licitum erit ecclesie in dolo
subuertere antichristum? Absit. Sed
queãdmodum pia fraus Jacob non
significat fraudem populi gentilis /
sed fidem/ sed obsequium / sed affe-
ctum. Jta nec pius dolus Hester do
lum designat ecclesie / sed dolorem.
Cernens hominem iniquum eleua
tum vsque ad astra assimilatum se-
metipsum altissimo/⁊ assumentem si
bimet sacrificium laudum. Tale est
ergo ac si diceret. Parauit tibi con
uiuium dominus deus meus: epu-
las quas ex me exigis inuenire cura
ui. Sed quia tu exaltasti cornu inimi
ci mei/⁊ non attendis omnia mala
que operatur in tenebris/assumens
sibi escas electas a multitudine po-
pulorum/Oro vt facias illum ades-
se ante conspectum tuum/ vt videãt
oculi tui malum quod cogitat cõtra
te/quatenus audita prece mea/ostẽ-
das te scire causam iniqtatum eius/
⁊ effundas super eum iram indigna
tionis tue. Quasi autem cum deo
omnipotente iturus est antichristus
ad conuiuium regine cum sacrificiũ
laudũ quod offerret ecclesia deo suo
2. ad the.2. ipse sibi attribuat manifeste. Osten-
dens se vt ait apostolus: quasi ipse sit
deus. ¶ Et notandum sm̃ hystoriã/
ꝙ si Rex ipse qui exaltauerat Aman
non antea vilipenderet eum licet vi
deretur a se esse secũdus nequaquaȝ
preciperet illi vt tantum honorem
impenderet Mardocheo qui sede-
Hest. 5. 7. bat in porta. Ex qua re datur intel-
ligi/ꝙ iaȝ aliquid persenserat de ma
litia eius. Jgitur cuȝ Rex esset hyla
rior iterato conuiuio promisit se da-
turum Regine quicquid ipsa petere
voluisset. Quia ibi se totis viribus
conuerteret ecclesia/ad opera pietatis
aduocans ad se dominum suum per
obseruationem duorum preceptoruȝ
charitatis dei/scilicet amoris ac pro
ximi. Dabitur ei ꝑ affectuȝ inspiratio
nis ipsius securitas obtinẽdi que po
stulabit: etiam si dimidiũ regni eius/
idest etiam si id peteret quod nõ de-
ceret/non quia illi petere expediret:
sed vt se in eius dilectione esse inte-
grum indicaret. Est enim veri signũ
⁊ perfecti amoris etiam id offerri di
lecto/quod dilecto/non liceat postu
lare. Ut sicut in eo q offert non que-
rit charitas que sua sunt/ita ⁊ in eo
cui offertur / magis diligenter gra-
tiam q̃ȝ proprium commodum con-
cupiscat. Petit autem Hester dari si Hest.7.
bi animam suã ⁊ animas populi sui:
hoc est / vt eriperetur populus eius
de manu seui hostis Amã. Quia ora
bat affectuose mater ecclesia pro se ⁊
pro omnib⁹ filijs suis/ quatenus mi
sertus deus lachrymaruȝ eius impo
nat finem tãte calamitati/nec dimit-
tat vsque in finem preualere impiuȝ
contra pios: sed liberet eos de manu
inimicorum suorum. Quasi autẽ tũc
primo sciet dominus malitiam anti-
christi: quia tũc se optime scisse ⁊ pre
scisse per equum iudiciuȝ demonstra
bit eripiens inopes de manu fortio-
rum: ⁊ reddẽs cito impijs sm̃ impie
tates suas: sm̃ quã rationem etiam
de somno euigilare dictus est psalmi
sta attestante qui dicit. Et excitatus ps. 77.
est tanquam dormiẽs dominus: tan
quam potens crapulatus a vino. vn
de ⁊ in alio psalmo. Exurge quare ps. 43.
obdormis domine/exurge ⁊ ne re-
pellas in finem. sic ⁊ obliuisci dicitur
cum dissimulat exaudire: sicut ⁊ in
sequenti versiculo subiunctum est:
Quare faciem tuam auertis ⁊ obli-
uisceris inopie nostre / ⁊ tribulatio-
nis nostre. Exurge domine adiuua
nos ⁊ libera nos propter nomen tu
um. Jgitur Assuerus Rex qui se

prius ostenderat mansuetum pulsatus prece vxoris iratus est nimis: qr Christus iesus qui aliquãdiu sustinebit iniquũ/ad preces electoꝝ suorũ signa iudicij sui manifeste ostendet. Quid plura? suspensus est tandem Aman iubente rege in excelsa cruce quã ipse pauerat Mardocheo. Quia sicut ipse antichristus decernet sollẽniter hostias Christi. Ita ipse sollẽni

Hest.9. ter & cũctis cernẽtib⁹ punietur. Exterminati sunt aũt a facie iudeoꝝ hij qui erant de parte Aman. Quia hij q residui erunt de cultoribus antichristi. Multi enim erunt qui non maliciose: sed simpliciter adherebũt ei: ꝑdicãtib⁹ fidelib⁹ chri deficiẽt i ea pte in qua male valebãt/& agẽtes pniaꝫ cõuertentur ad deum. Porro Mardocheus exaltatus est nimis & data est ei a rege potestas & gloria Amã: qr successor Petri qui erit in tẽpore illo/quasi fidelissimus vicarius Christi iesu eleuabit i sublime. Ut cõpleat

Jsa.2. illud qđ scriptũ est in Jsaia ꝓpheta. Erit in nouissimis diebus preparat⁹ mons domus dñi in vertice mõtium & eleuabit super colles & fluent ad eũ omnes gentes & ibunt populi multi & dicent. Uenite ascẽdamus ad mõtẽ domini & ad domũ dei iacob: & docebit nos vias suas & ambulabimus in semitis ei⁹. Quia de Syon exibit lex: & verbum domini de hierusaleꝫ. Non leuabit gens contra gentẽ gladium/nec exercebuntur vltra ad prelium. Cap. 93^m.

Qui sanctoꝝ ꝓphetaꝝ v̄ba spũalit notat / eo potest de fine mundi manifestiora ppendere: quo constat/ꝙ nõ tã gesta ꝑterita q̃ȝ futura ꝑdicer missi sunt. Siue vt discat populus fidelis venerari illã virtutẽ in sanctis dei hoibus que ꝑdicit futura: siue vt data sibi significatione

ps.59. fugiant a facie arcus. Ne autẽ qđ in quinque libris cõcordiaꝝ digessim⁹ alienũ esse puter ab auctoritatibus ꝓphetaꝝ. Operpcium credimus/etiaꝫ de ipsis ꝓphetis aliqd sũmatim perstringere: & hoc ipsum huic opi vtiliter annotare: quatenus per pauca q̃ ipsi coartam⁹ in sũma/ valeat lector multa cogitare. Et primo qdẽ dicendum est de minoribus ꝓphetis/vt in maioribus contemplatione possim⁹ amplius immorari. Cap. 94^m.

In dieb⁹ Ozie regis iuda/exorsus est ꝓphetiam suam. Oseas

Osee.1 propheta/& vsq; ad Ezechiam

Jsa.1. perseuerasse d̄scribit sicut & isaias. Jste ad lr̃am tãgit decẽ tribus/ꝑdicens illas esse tradẽdas in manus regũ assyrioꝝ. Scđm cõcordiã tãgit ecclesias grecoꝝ quas d̄populati sũt saraceni. Scđm spũalem itellectum: gñalem illam captiuitatem quã passe sunt a romanis reliquie israel/que iuente sunt/eo tpe quo christus venit in mundum in terram promissionis. Quare incolatus prolongat⁹ est annis multis donec intraret plenitudo gentium de qbus dicit. Et erit in lo

Osee.1 co vbi dictum est eis. Nõ plebs mea vos. Jbi vocabunt filij dei viui. Qđ aũt de generali reprobatione illi⁹ populi qui conuertendus est ad christũ quẽ designat Dauid in fine tẽporuꝫ & dierum dictum sit ipse idem ꝓpheta manifestat cum dicit: dies multos expectabis me & non fornicaberis &

Osee.3 non eris cum viro. Sed & ego expectabo te: qr diebus multis sedebunt filij israel sine rege & sine principe / & sine sacrificio / & sine altari / & sine ephot/& sine therasin. Et post hec reuertentur filij israel & querent dominũ deum suũ & Dauid regem suuꝫ: & pauebunt ad dominum & ad domuꝫ eius in nouissimo dierum. Nota ꝙ

ait

ait in nouissimo dierum. Cap.95m.

IOhel videt ad litteram tangere regnum et eos qui polluerunt templum et vrbem/interfecta non parua multitudine/filiorum israel. Sed reuera regnum antichristi pronuntiat et diem illius magne calamitatis que erit in temporibus eius: de qua dicit.
Joh. 2. Ululate quia prope est dies domini: qua si vastitas a domino veniet: propter hoc omnes manus dissoluentur et omne cor hominis tabescet et conteret. Tortiones et dolores tenebit quasi parturiens dolebunt. Unusquisque ad proximum suum stupebit: facies combuste vultus eorum. Ecce dies domini veniet et crudelis et indignatione plenus et ire furorisque ad ponendam terram in solitudinem/ et peccatores eius conterendos de ea: quoniam stelle celi et splendor earum non expandent lumen suum. Quod autem
Actu. 2. post dies illos effundere se dicit dominus de spiritu suo super omnem carnem: et olim gestum esse legimus sicut commemorat Petrus: et post ruinam antichristi compleri sollennius expectamus. Porro quod ait. Sol conuertetur in tenebras et luna in sanguinem antequam veniat dies domini magnus et horribilis: de tempore isto quod est vicinum diei nouissimo: magis quam de tempore preterito dictum est: quod sequentia precipue manifestant cum dicit. Quia ecce in diebus illis et in tempore illo cum conuertero captiuitatem iuda et hierusalem congregabo omnes gentes et deducam illas in vallem Jo
Joh. 3. saphat: hoc est in artitudinem iudicii. Cap.96m.
amos. 1 AMos prophetauit in diebus Ozie regis iuda quo et Osea iste in typo Samarie et aliarum gentium increpat omnes peccatores terre/qui dissimulant conuerti de die
iob. 14. in diem. Ostendens positum esse terminum delinquentium qui preterire non possit: ne quis abutatur misericordia in superbiam dei dicens ita. Super tribus Am. 1. 2
sceleribus populi et super quartum non conuertam eum. Dicit autem hoc: quia per tres annos expectat dominus ficulneam infructuosam: super quarto vero sic Luc. 13
expectat/vt si conuerti noluerit/auferatur ei aditus conuertendi. Cap.97m.

ABdias prophetauit contra filios Esau dicens illos conculcandos a filijs israel. Significat autem in Esau populus iudeorum: in filijs israel gentiles qui crediderunt in christum. Quique occupantes testamentum sanctum: hereditatem eorum possederunt. Cap.98m.

IOnas missus ad Niniuem/fugiendum existimat in tharsis quem tamen fugere presumentem mare persequitur: piscis deuorat: redditur tandem et predicare compellitur. Quo predicante et dicente/adhuc quadraginta dies et Niniue subuertetur illi egerunt penitentiam in predicatione Jone. Significat autem Jonas filium dei qui missus est in mundum a deo patre vt redimeret gentes. Uisus est autem dissimulasse cum ait. Non est bonum sumere panem filiorum et mittere canibus. Et illud in viam gentium ne abieritis: et in ciuitatem samaritanorum ne itraueritis: sed potius ite ad oues que perierunt domus israel: quasi autem fugiebat Christus a facie patris/quando illud facere videbatur veluti ex affectu carnis/quod sciebat non prodesse iudeis. Illud dissimulabat quod sciebat prouenire ad salutem gentium. Intumuit ergo mare contra Jonam. Intumuit iudeorum tumultus contra Christum: quando dicebant tolle tolle crucifige eum: et fuit filius hominis in corde terre sicut Jonas tribus diebus et tribus noctibus. Missus est ergo Jonas ad Niniuem postquam piscis eum euomuit: quia Christus

Jon. 1. (beside "IOnas missus ad Niniuem")
ad gal. 4. (beside "penitentiam in predicatione Jone")
mat. 15. (beside "simulasse")
mat. 10 (beside "bus. Et illud")
mat. 27 / et Luc. 23. et io an. 19. / mat. 12. / Jon. 2. / Actu. 13 (beside the final lines)

In suis membris transijt ad gentes postq̃ resurrexit a mortuis. Qđ aũt viri Niniuite penitentiam egerunt: & penituit dominum facere iudiciũ quod se facturum minat⁹ fuerat: designat conuersionem & penitentiam gentium pro qua de⁹ expectat vt nõ cito feriat delinquentes/sicut de illusoribus huius temporis Petrus dicit. In nouissimis diebus venient in deceptionem illusores iuxta ꝓprias ↄcupiscẽtias/ãbulãtes & dicẽtes vbi est promissio aut aduentus eius. Ex quo enim patres dormierunt omnia sic perseuerãt ab initio creature. hijs dictis quibusdam interpositis adiecit & ait: non tardat deus promissis sed patienter agit ꝓpter vos nolens aliquem perire: sed omnes ad penitẽtiam reuerti. Cap. 99^m.

Jon. 3.

scđe petri. 3.

Micheas ꝓphet auit in diebus Joathan & Achaz & Ezechie regum Juda. Iste Samariam & hierusalem vehementius increpat. Verumtamen post aliqua cõsolatur hierusalem & Judam dicens. Ex eodẽ populo Christum nasciturum: cuius exitus inquit ab initio a diebus eternitatis: quod si iudeus intellexisset/ nunq̃ de Joseph semine Christum natum dixisset. Secũdum vo concordiam non tam Samariam & Hierusalem q̃ constantinopolitanam increpat & romanam ecclesiam. Quod autem consolatur Hierusalem & Judã dicens. Ex Bethleem nascituꝝ christum designat spiritualem intellectũ processurum de paruulis in latina ecclesia. Qui regnaturus sit in populo videnti deum. Ut iam non viuant homines ẜm carnem: sed ẜm spiritum. Cap. 100^m.

mich. 1.

mich. 5

Naum iterituz Niniue hoc est totius mundi ruinam predicit. Nec penitet deũ sicut in principio: q: tempus est misericordie & tempus iudicij. Et qui in primo aduentu suo pepercit penitentibus: appropinquante fine mundi punit impenitẽtes. Cap. 101^m.

Abachuc ad litteram tangit chaldeos persequẽtes iudeos: ẜm concordiã tangit romanam ecclesiam ꝑsequentes: ẜm vo spiritum omnes impios christianos qui continue affligunt electos dei: quos tamen in fine terribili iudicio dicit esse plectẽdos. Cap. 102^m.

Sophonias in diebus Josie vaticinatus est: qui & ipse irã domini super iudam & hierusalẽ denuntiat affuturã. Haud dubiũ/ꝗ per regem & populum chaldeoꝝ qui tamen post iram promittit misericordiam. Judicium autem faciendũ de impijs: quod tamen ẜm concordiam & ẜm spiritum in populo christiano cõsũmationem accipiet. Cap. 103^m.

soph. 1.

Aggeus ad litteraz animat filios transmigrationis iuda/ad edificandam domũ dei. In spiritu vo tangit ecclesiam Petri: quam post ruinaz noue babylonis reformari opꝫ in gradum pristinum iuxta illud Isaie. Cõuertam manum meam ad te: & excoquã ad purum scoriam tuam: & auferam omne stãnuz tuum: & restituam iudices tuos vt fuerunt prius: & consiliarios tuos sicut antiquitus: post hoc vocaberis ciuitas iusti: vrbs fidelis. Predicit etiã aduẽtum domini in domum ipsam quam tunc edificabunt filij iuda dicens sic. Adhuc vnum modicum est: & ego mouebo celum & terram & mare & aridam. Et mouebo omnes gentes: & veniet desideratus cunctis gentibus. Et implebo domum istam gloria dicit dominus exercituũ. & post aliqua. Ego mouebo

Isa. 1.

Agge. 2

mouebo celum pariter ⁊ terram : ⁊
ſubuertam ſolium regnoꝛum: ⁊ con-
teram foꝛtitudinem regni gentium.
Et ſubuertam quadrigam ⁊ aſcenſo
rem eius: ⁊ deſcendent equi ⁊ aſcen
ſoꝛes eoꝛũ. Uir in gladio fratris ſui.
hijs dictis adiec̃ ⁊ ait. In die illo di-
cit dominus exercituum. Aſſumaꝫ te
Zoꝛobabel filium Salathielis ſerue
meus dicit dominus: ⁊ ponam te q̈ſi
ſignaculum: quia te elegi dicit domi-
nus exercituum. Igitur ⁊ hec ⁊ alia.
Eo ſunt magis referenda tempoꝛa
finis quo minus ad litterã ſtare poſ-
ſunt. Naꝫ nihil hoꝛum factum eſt in
diebus Zoꝛobabel: alius ergo eſt Zo-
robabel expectandus : ſub quo iſta
omnia compleantur . Hoc ſolum ad
litteram completum eſt : ꝙ deſidera-
tus cunctis gentibus venit: ⁊ tamen
verius complebitur in ſecundo ad-
uentu: quando celi mouebũtur ⁊ ter
ra: maxime eum non ante q̈ꝫ veniret
dominus ieſus eſſet deſideratus cun
ctis gentibus / quando neſciebatur
quis eſſet: ſed nũc eum iam per fideꝫ
cognoſcimus ⁊ diligimus euꝫ. Qua
in re ⁊ illud conſiderari opoꝛtet / ꝙ
non tam manufactam domum in ha
bitaculis / q̈ꝫ ea que edificatur d̉ lapi
dibus viuis. Cap. 104[m].

Zacharias pꝛopheta: ea que
pꝛopheta Agge⁹ pꝛopheta
uit ⁊ ipſe gloꝛiam : videli-
cet noue hieruſalem . Tan-
git ẽt ſub obſcuro enigmate gentes
que venture ſunt percutere eos qui
percuſſerunt hieruſalem / hanc eccle
ſiam candelabꝛum totum ſe videre
Zach. 4 fatef habẽs lucernas ſeptem in quo
ſeptifoꝛmis oꝛdinis deſignatur eccle
ſia. Due oliue hinc ⁊ inde duo pꝛo-
phete ſunt / quos hic mundus ventu
ros expectat. Due ſpecies oliuarum
que ſunt / Deus melius nouit . La-
pis v̉o habẽs oculos ſeptem qui da-
tus eſt coꝛam Ieſu ſacerdote magno
Chꝛiſtus eſt: qui habet ſeptem ſpiri-
tus dei hactenus ex parte magis ce-
latus in ſcripturis ſanctis extunc iaꝫ
pꝛeſolito manifeſtus. Quadrige q̈s cap. 6.
conſpicit / gentes ſunt / que faciẽt q̉
futurum eſt de Babylone iudicium.
Sed ⁊ multa alia dicit ſub occulto e-
nigmate. Que quidem ad pꝛimũ ad
uentum chꝛiſti ſm aliquam ſui par-
tem referenda ſunt. Sed tamẽ ad tẽ-
pus quod expectamus ⁊ in pꝛoximo
multo amplius pertinere noſcũtur:
e quibus eſt illud quod dicit: omnes
gentes congregandas contra hieru
ſalem: ⁊ capiendam eſſe ciuitatẽ. Et cap. 14
ſurrecturum ante deum ad pꝛeliãdũ
contra gẽtes illas ſicut pꝛeliatus eſt
in die certaminis. Quod totum refe
rendum eſt ad illam tribulationem /
que erit circa tempus Antichꝛiſti :
quando erit in diſcrimine hieruſa-
lem: hoc eſt eccleſia donec ſurgat do
minus in iudicium contra gentes il-
las: ſicut apertius ſcriptum eſt in ſex
ta parte libꝛi apocalypſis: vbi agitur
de equo albo . Et de eo qui ſedebat
ſuper eum quem ſequebantur exerci
tus ſimiliter in equis albis . Quod cap. 14
autem ſequitur in eodem pꝛopheta.
Et ſtabunt in die illo pedes eius ſu-
per mõtem oliuarum qui eſt contra
Hieruſalem : deſignat populum iu-
deoꝛum qui modo eſt contrarius ec-
cleſie / inclinandum a ſuperbia ſua / ⁊
percepturum incarnationem domi-
ni quam aliquando deteſtatus eſt.
Et quod infertur: diuidendum mõ- cap. 14
tem oliuarum in duas partes / deſi-
gnat diuiſionem populi illius / qui
vtiqꝫ ſm partem ſequitur Chꝛiſtum
⁊ ſm partem alteram antichꝛiſtum.
Unde ⁊ recte ibi ſequitur: ⁊ fugietis
ad vallem montium meoꝛum . Ni-
mirum quia tantus erit terroꝛ illi-
us perſecutionis : quam facturus

est antichristus que receptura est ipz populum iudeorum/vt omnes fideles derelinquāt ptinus que possidebunt & fugiāt ad ptectionem pfectorum virorum quorū cū ipsi sint montes dñi grata est in montibus habitatio. De hac repentina fuga sub aptione sexti signaculi in libro Apoca-
Apo.6. lypsis scriptum est. Oēs montes & insule de locis suis mote sunt. Et reges terre & pncipes/& tribuni & diuites & fortes & omnis seruus & liber abscondēt se in speluncbis & petris mōtium: & dicēt montibus & petris cadite sup nos/& abscondite nos a facie sedentis sup thronum: & ab ira agni. Quoniam venit dies magnus ire ipsorum & qs poterit stare. Et in
mat.24 euangelio dominus. Cum videritis abominationē desolatiōis que dicta est a Daniele propheta stantem in loco sancto qui legit intelligat. tūc qui in iudea sunt fugiant ad montes: & q in tecto est non descēdat aliquid tollere de domo sua: & qui in agro non reuertatur tollere tunicam suam. Ue aūt pgnantibus & nutriētibus in illis diebus. Orate autem vt non fiat fuga vr̄a hieme vl' sabbato. Erit eni tunc tribulatio magna qualis nō fuit ab initio mundi vsqz modo neqz fiet/& nisi breuiati essent dies illi non fieret salua omnis caro. Et quoniaz in eodem loco protinus subiunctum est. Statim autem post tribulationez dierum illorum sol obscurabitur: & luna non dabit lumen suum: & stelle cadent de celo: & virtutes celorum cōmouebunt. Et tunc patebit signum filij hominis in celo: & tunc plangēt omnes tribus terre/& videbunt filiū hominis venientem in nubibus celi cum virtute multa & maiestate. Recte hic quoqz per prophetam dicit.
cap.14 Et ecce dominus deus meus veniet & omnes sancti eius cum eo: & erit dies vna que nota est domino non dies neqz nox: & in tēpore vespere erit lux. Nimirum quia cum filijs huius seculi/erit initium noctis. Tunc filij regni inuenient principium lucis. Quod autem post aduentum domini vidētur ibi aliqua esse scripta que non pertinēt ad diem illum eternum qui erit post iudiciuz: mirum satis videtur hijs qui putant diem iudicij esse veraciter vnum diem: & non potius sm doctores catholicos vnum tēpus. Unde Augustin⁹ in libro de ciuitate dei. Quod in confessione ac pfessione tenet omnis ecclesia dei verum christum de celo esse venturum ad viuos & mortuos iudicādos. hūc diuini iudicij vltimum diem dicim⁹/ idest vltimum tempus. Nam p quot dies tendatur hoc iudicium incertū est: sed scripturarum more sanctaruz diem solere poni pro tempore nemo qui illas litteras quā lz negligenter legerit nescit. lib.20. Cap.1.

Cap.105^m.

Malachiam prophetarum vltimum quidam aggeo & Zacharie ptemporaneū dicunt. Hic peccata sacerdotum & totius populi vehementer increpat. Gentiumqz vocationē manifeste dicit/predicitqz Joannem baptistā sub nomine angeli: & Helie vēturum ante faciem domini: ita tamē vt circa finem seculi Heliam ipsum q dictus est thesbitē sm prophetiam ipsius vēturum esse credamus & dominatorem qui venit ad templum illud manufactum/preeūte in veritate Helia propheta vēturum esse non dubitemus iudicare viuos & mortuos/& seculum per ignē.

Cap.106^m.

Isaias sm hystoriam tangit iudeos: sm concordiam tangit latinos. Tangit autem sm eandē concordiam quasi mediam partē synagogici atqz ecclesiastici temporis

poꝛis: ideſt vł ea que a tempoꝛe ſuo vſqꝫ ad chꝛiſtum in ſynagoga. vł ea que ab obitu impatoꝛis Eradij vſqꝫ ad ſecūdum chꝛiſti aduētum futura vel fuerunt vel ſunt. Tangit autē ad litteram ſyros ⁊ philiſtijm ſm cōcoꝛdiam/perſas ⁊ longobardos. q̄zuis Gothi ⁊ Vandali in philiſtijm reputati ſunt. Quinque ſane fuerūt ſatrape philiſtinoꝛuꝫ quos reliquit dominus: vt in eis experiret iſrael. Similiter ⁊ iſti tres populi/quaſi quinque turmas fecerūt. Fuerūt nāqꝫ gothi ⁊ oſtrogothi ⁊ guigogothi ideſt gothi italici. Gothi oꝛientales/⁊ gothi occidētales/⁊ vandali/⁊ longobardi: qui multo tempoꝛe afflixerunt eccleſiam. Siquideꝫ aſtrogothi dicti ſunt gothi oꝛiētales. Gothi ſimpliciter italici. Guigogothi occidētales tangit ad litteram regnum aſſyrioꝛum ſm concoꝛdiam regnum quoꝛūdam ꝑncipum mundanoꝛum. Tangit ad litteram babylonem/⁊ reges eius. ſm concoꝛdiam Romam ⁊ imperatoꝛē eius. Tangit ad litteram iudiciū babylonis/ſm concoꝛdiam flagellum Rome pꝛo eo ſcilicet ꝙ altera hieruſalem/altera affligit ⁊ ancillat eccleſiam. Tangit ad litterā gloꝛiam hieruſalē pꝛo eo ꝙ ſol iuſtitie erat naſciturus in ea. ſm concoꝛdiam claritatem eccleſie in qua gloꝛioſus regnat chꝛiſtus Jeſus quā in illa hieruſaleꝫ in qua accuſantibus iudeis crudelē ſuſtinuit paſſionem. Tangit ad litteram pꝛimuꝫ aduētum chꝛiſti: ſm cōcoꝛdiam aduentum ſecūdum. Cetera verba pꝛophetie eiꝰ/ aut ſunt adhec pertinentia/aut ſunt exhoꝛtationes: ⁊ increpationes ad populum.

Verum hec omnia ſm concoꝛdiam duoꝛum teſtamentoꝛum. ſm vͦo ceteras intelligētias/quas tetigimus in exoꝛdio quarti libꝛi. Ubi ē impetus ſpiritus illuc gradiuntur pariter ⁊ rote ſequentes eum. Diximus enim ꝙ ex concoꝛdia duoꝛum teſtamentoꝛū pꝛocedit ſpiritualis intellectus ⁊ ipe multiplex ſm queꝫ hieruſalem ⁊ babylon/⁊ cetera que ibi ſcripta ſunt/ ſicut ⁊ in alijs locis ſcripturarum/tā multa habent ſignificare: vt de ſingulis libꝛis ꝓcedat abyſſus: ⁊ fons aque ſalientis in vitam eternam.

Cap. 107^m.

HJeremias ad litteram defle t peccata iudeoꝛum. ſm concoꝛdiam crimina latinoꝛum. Deflet ad litteram deſtructionem hieruſalem. ſm concoꝛdiam deſolationem eccleſie. Verumtamen ſm litteram puniendam iudicat Babylonem. ſm concoꝛdiam ciuitatem illam magnam que habet regnum: vt ait angelus Joanni ſuper reges terre. Pꝛedicit ſm litteram reedificandam iterum hieruſalem. Pꝛedicit ſm concoꝛdiam releuandam a ſuo caſu eccleſiam. Pꝛedicit autem reges multos venturos a partibus medoꝛum contra Babylonem. Quod quia non eſt vſquequaqꝫ completum in illa babylone: neceſſe eſt/vt in ſpiritu compleatur in iſta. Et hec regula generalis in omnibus fere pꝛophetarū oꝛaculis.

Nam ideo noluit deus ne omnia illa que pꝛedicta ſunt Dauid de filio qui regnaturus erat pꝛo eo complerentur in Salomone/vt aperte daretur intelligi/ꝙ alius Salomō erat futurus in quo eſſent omnia cōſummanda. Et idcirco non multi reges oſtenduntur egreſſi de regno medoꝛum qui pugnarent contra babylonē ſm vaticinium Hieremie qui dixerat. Suſcitauit dominus ſpiritum regum medoꝛum contra babylonē/ Hie. 51.
ſed vnus tantum/vt intelligatur impetus ſpiritus ad illam potius Babyloneꝫ directus de qua dicit ange-

Apo.18 lus Joanni. decē cornua que vidisti in bestia hij odient fornicariam / et desolatam facient illam et nudam / et carnem eius manducabunt et ipsam igne concremabunt. Dixerat autem superius idem angelus decem cor-
ibidem nua esse decem reges siue quia decē erunt in veritate. Siue quia multi: sic et nonnulle promissiones prophetarum que facte sunt hierusalez et populo eius in aduentu messie irrite apparent ſm litteram. Ut discat intelligere iudeus nouam hierusalem / que fundata est Rome. Lapides autem preciosos apostolos martyres confessores et virgines: vel illaz que sursum est hierusalem de qua tam gloriosa dicta sunt per Joannem / vt re uera de ea intelligatur scriptum / sicut letantium omnium habitatio est
ps. 86. in te. Prophetauit autem et ipse de regibus terrarum: et de aduentu saluatoris in mundum. Que omnia ſz cursum concordie similia pro similibus exigūt. Seruatis nihilominus allegoricis sensibus cum proprietatibus suis. Tangit autez hec prophetia ſm litteram extremum tempus regni iudeoruz. Hoc est a diebus Josie: qui percussus est ab egyptijs. Secundum concordiam eam partez tēporis ecclesiastici / que cepit a diebus leonis pape / qui deuictus traditur a normandis / lz pius fuerit et laudabilis vite.

Cap.108[m].

PRophetia Ezechielis sicut et Jsaie circa plura dirigitur / lz et Hieremias eaipsa sūmatim etsi non adeo seriati tetigerit. Origo prophetie illius ab anno trāsmigrationis Jechonie / consummanda iuxta tempora ista. Prima tamē eius visio: que continet quatuor animalia: et rotam vnam habentez quatuor facies: non alicui tempori ascribenda est. Quia ibi nō de rebus terrenis / sed magis de celestibꝰ sermo est. Sunt autem quatuor animalia in testamento veteri patriarche: et leuite et prophetarum filij / qui morabantur in Hierico / quorum patres fuerunt Helias et Heliseus in doctrina et spiritu: et prophete qui prophetias ediderunt Jsaias: scilicet et Hieremias: Ezechiel et Daniel et pphete duodeciz. Patriarche itaqz quasi leones ab oriente: et leuite quasi vituli ab aquilōe: et Helias et Heliseus et prophetaruz filij velut aquile a meridie. pphete nouissimi et homines ab occidente. Patriarche ab oriente: quia ab eis fides Christi sumpsit originem: et quia tempore primi fuerunt prophete ab occidente / quia totus prophetarum impetus dirigitur ad finem mundi: sed et ipsi extremi fuerunt. Leuite vō et prophetarum filij ipsi quodammodo medij et collaterales fuerunt: lz ordo leuitarū precesserit. Jdcirco autem ab aquilone dicimus mansisse leuitas / quia qui carnali presunt populo multis maligni spiritus tentationibus vrgerentur. quas videlicet tentationes illi melius vitare poterant / qui cū Helia et Heliseo semotaz a popularibus vitam in Hierico et Jordanis heremo ducebant communez. Pro hijs omnipotens deus dedit quatuor similes in ecclesia sua / vt compleretur illud quod scriptuz est: pro patribus ps. 44
tuis nati sunt tibi filij. Cōstitues eos principes super omnem terraz. Dedit enim pro patriarchis apostolos pro leuitis diacones et euangelistas ꝓ prophetaruz filijs heremitas: pro prophetis doctores. Hec de quatuor animalibus. De rotis autē que sequebantur animalia superius dictum est. Tangit autem ad litteram idem propheta / Samariam et iudeam.

am. ƒm concordiam grecam ⁊ latinam ecclesiam. Tangit ibidem Assyrios ⁊ chaldeos. hic populum saracenorum qui multas grecorum oppresserant ecclesias. Et populum alterum qui latinam infestat. Tangit ad litteram tyrum ⁊ regem tyri. ƒm concordiam Siciliam ⁊ regem eius cuius exterminiū prope est eo ꝙ posuerit cor suum/quasi cor dei. perdetur enim de medio lapidum ignitorum. tradeturq; terra eius in manus nouorum chaldeorum. Cetera autē si quis hec verba ƒm spiritum contemplari voluerit iuxta quod singula loca exposcerint. poterit hec altius speculari. Tangit ad litteram regem Egypti: ⁊ Egyptum vniuersam. In quo imperator Constantinopolitanus: ⁊ regnum eius specialiter intelligitur cuius ruina prope est. Rex enim Babylonis ille dicitur / qui possidet Romam. Qui vero Romam amiserunt ⁊ regnant in Egyptum reputati sunt. Unde fit vt sermo prophetarum loquentium de Egypto / modo illud Regnum: modo alterum tangat / vtiq; ⁊ Babylon non semper pro Urbe Roma accipienda est. Neque enim in loco illo Romam significat vbi dictum est. de regibus Assyriorum transtulisse filios israel in Babylonem / ⁊ in alias terras / sed magis quicunq; sit ille / populum designat confusionis. ¶ Loquitur post hec de pastoribus qui pascunt semetipsos/dicēs ꝙ auferet dominus gregem suum de manibus eorum / vt non pascant vltra pastores greges/ ⁊ non pascant semetipsos. Quod ꝗ̃ sit metuendum prelatis ecclesiarum ipsi videant. Deinde resurrectionem mortuorum tanquam qui carnalibus loquebatur exponit. Indicat etiam aduentum Gog in nouissimis diebus. Quod quo ordine consummandum sit/ deus melius nouit. ¶ Postremo celeste quoddam edificium respicit/in quo nihil aliud ꝗ̃ celestem exhibet ciuitatem/ habens in hoc ipso plurimam concordiam cum Apocalypsi Joannis.

Cap. 109^m.

Daniel propheta qui apud Hebreos iter agiographa computatur/tangit que futura erant ƒm litteram a tempore suo / vsque ad aduentum domini in carne/ ƒm concordiam: ⁊ ƒm spiritum vsque ad finem seculi. Etenim in sexta visione sua / in Dan. 7.
specie quatuor bestiarum/tangit generaliter omnes tribulationes ecclesie. Specialiter autem eam quā facture sunt gentes in sexto tempore ecclesie quod prope est. In septima vō persecutione Antichristi / in Cap. 8.
specie illius cornu/quod dicit magnificatum esse contra orientem/ ⁊ contra occidentem / ⁊ contra fortitudinem: ⁊ deiecisse de fortitudine/ ⁊ de stellis ⁊ couculcasse eas in terra. Sed quia tam in hijs duabus visionibus ꝗ̃ in quibusdam alijs apertius preceteris locutus est de fine mundi. Oportet nos de eodem propheta id quod est sollennius/⁊ maxime huic operi necessarium prouidenter excipere/ ⁊ expositum diligenter fini huius operis dedicare. Atq; in ipso quo ad hoc opus quiescamus/⁊ ipsi ascribendi labore premissis duntaxat duorum prophetarum oraculis Jsaie / scilicet ⁊ Johelis ne quis ob breuitatem sermonis breuem esse fingat tribulationem futuram: ⁊ dissimulet penitere de peccatis suis. Sic enim inter cetera locutus est de ea Jsaias. Ecce Jsa. 13.
dies domini venit crudelis/⁊ indignatiōe plenus/ire furorisq;/ad po-

nendam terram in solitudinē: ⁊ pec catoꝛes eius conterēdos de ea. Quõ stelle celi ⁊ splendoꝛ earum nõ expan dent lumē suum. Obtenebꝛatus est sol in oꝛtu suo / ⁊ luna non splende bit in lumine suo. Et visitabo sup vr bes mala ⁊ contra impios iniquita tes eoꝛum: ⁊ quiescere faciam super biam infidelium ⁊ arrogantiam foꝛ tium humiliabo: pꝛeciosioꝛ erit vir auro: ⁊ homo mundo obꝛizo: sup hꝰ celum turbabo ⁊ mouebitur terra de loco suo super indignationem domi ni exercituum ⁊ propter diem ire fu roꝛis eius. Et erit quasi damula fugi ens ⁊ quasi ouis ⁊ non erit qui con greget. Unusquisqꝫ ad populum suũ conuertetur / ⁊ singuli ad terrā suam fugient: omnis qui inuētus fuerit oc cidetur. Et omnes qui super eum ve nient cadent in gladio. Infantes eo rum allidentur in oculis eoꝛum: ⁊ di ripientur domus eoꝛuꝫ: ⁊ vxoꝛes eo rum violabũtur. Ecce ego suscitabo super eos medos qui argentum nõ querunt: nec aurum velint: sed sagit tis paruulos interficient ⁊ lactantiũ vteri nõ miserentur ⁊ super filios nõ parcet oculus eoꝛum. Et erit babylõ illa glozioſa in regnis inclyta in super bia chaldeoꝛum. Sicut subuertit do minus Sodomam ⁊ Gomoꝛrā: non habitabitur vsqꝫ in finem ⁊ non fun dabitur vsqꝫ ad generationem ⁊ ge nerationem. Nec ponet ibi tentoꝛia arabs / nec pastoꝛes requiescent ibi: sed requiescent ibi bestie: ⁊ replebun tur domus eoꝛum dꝛaconibus: ⁊ ha bitabunt ibi strutiones ⁊ pilosi sal tabunt ibi: ⁊ respondebunt ibi vlule in diebus eius: ⁊ sirene in delubꝛis

cap. 14 voluptatis. ⁊ post aliqua: ⁊ perdā ba bylonis nomen: ⁊ reliquias ⁊ ger men ⁊ pꝛogeniem eius ait dominus deus: ⁊ ponam eā in possessionē eri cij ⁊ in paludes aquarum ⁊ scopabo eaꝫ in scopa terens dicit dominꝰ exer cituum. Jurauit dominus exercituũ dicens. Si non vt putaui sic erit: ⁊ q̃ modo mente tractaui sic eueniet. Ut conteram assyrium in terra mea ⁊ in montibus meis conculcē eum: ⁊ au feram ab eis iugum eius: ⁊ onus il lius tolletur: hoc consilium quod co gitauit dominus super omnem terrā hec manus eius extensa super oēs gentes. Et hec quidem de ruina ba bylonis. De aduentu vͦ antichꝛisti qui sequetur postea subsequēter ad iungit. Ne leteris philistea omnis tu quoniam iminuta est virga percusso ris tui. De radice enim colubꝛi egre dietur regulus ⁊ semen eius absoꝛ bens volucrem. ⁊ paulopost. Ab aq lone enim fumus veniet: ⁊ non est q effugiat agmen eius. Hec verba Isa ie: sic ħꝫ aliquid completa sunt in rui na illius babylonis que percussa est a medis / vt tamē multo amplius cõ plenda sint in ruina illius quam de scribit Joannes in libꝛo apocalypsis ⁊ de qua facit Petrus mentionem

cum quibusdam dicēs. Salutat vos ecclesia / que est in babylone. In eo dem quoqꝫ intellectu multa vatici natus Hieremias contra babyloneꝫ ⁊ in multis concoꝛdat cum beato Jo anne. Est autem Babylon regnum huius mundi: quod dicit dominus non esse suuꝫ. Cuius filij sunt omnes iniqui / omnes qui regnāt in sangui nibus ⁊ gaudent in erroꝛibus suis. Et quia falso sibi ascribunt nomen Chꝛistianum: hij qui letantur cum malefecerint: ⁊ exultāt in rebus pes simis / opoꝛtet inundare diluuiuꝫ gē tium contra eos: ⁊ delere de terra fi lios falsitatis / vt pꝛeparetur regnuꝫ filijs veritatis. Cap. 110ᵐ.

De hac inundatione gētiũ / etiam per Johelez dicitur Canite tuba in syon. Ulu late

1. pet. 5.

mat. 27

puer. 2.

iohel. 2.

late in monte sancto meo: contur-bentur omnes habitatores terre / q2 prope dies tenebrarum ꝛ cali-ginis. dies nubis ꝛ turbinis: quasi mane expansum super montes: ꝛ q̄-si quereretur causa: adiecit ꝛ ait po-pulus mult⁹ ꝛ fortis: ꝛ similis ei nō fuit a principio / ꝛ post eum non erit vsq3 in annos generationis ꝛ genera tionis: ante faciem eius ignis vorās ꝛ post eum exurens flāma: quasi hor tus voluptatis terra coram eo: ꝛ post eum solitudo deserti: a facie eius cru ciabuntur populi omnes: vultus eo-rum redigentur in ollam. Urbes in-gredientur in muro: current domos ascendent per fenestras intrabūt q̄si fur. ¶A facie eius contremuit terra: moti sunt celi: sol ꝛ luna obtenebrati sunt: ꝛ stelle retraxerunt splendorem suum. Et dominus dedit vocem suā ante faciem exercitus sui. Quia mul ta sunt nimis castra eius: q2 fortia ꝛ facientia verbum eius. Magnus ē eni3 dies domini: ꝛ terribilis valde: ꝛ quis sustinebit eum? Et hec quidē sanctus Johel. Cap. III^m.

Vt autem omittamus alios quorum longu3 est collige-re testimonia: veniendū est ad illum cui datus est de ce lo expositor visionum suarum: Da-nielem dico propheta3. Cuius supra fecimus mentionem. Qui ꝛ ipse mi-rabiliter exposuit visionem illam fa-mosissimam quam vidit ꝛ mox per-didit Nabuchodonosor rex: quate-nus explanatis aliquibus visionib⁹ eius / ꝛ nobis quo ad hoc detur vt iā diximus optata requies / ꝛ cōgruus huic operi imponatur finis. Et p̄us quidem de ipsa terribili visione / pro qua ꝛ occidendi erant sapientes ba-bylonis / eo ꝙ non possent illam in-dicare regi: qui mox vbi eam vidit: visam tradidit obliuioni. Uiderat eni quasi quādam statuā terribilē ꝛ sub-limem. Cuius quidem caput videba tur esse ex auro: pectus de argento: venter ex ere: tibie ex ferro: pedum v̄o media pars ferrea: reliq̄ pars fi-ctilis erat. Hanc statuam tam dissimi lem tāq3 multiplicem in metallis ita exposuerunt quidam patrum / vt im-perio romano tanq̄3 dominātí regna omnia tribuerent ferrum. Non eni3 erat aliq̄d illo in tempore regnum sa racenorum / per quod iam pene ꝛ cō teruntur quotidie aurum ꝛ argen-tū ꝛ es: ꝛ ideo vt ego existimo / ꝙ ex parte pro tempore predicebāt: vnde ꝛ aliqua opinando scripserūt / aliqua retractando emendauerūt: aliqua re liquerunt intacta exponenda singu-la in temporibus suis. Nos autē qui in fine sumus / multa possumus colli-gere de fine rerum / dicente vt iā me-minim⁹ in hoc opere angelo Danie-li: pertransibunt plurimi ꝛ multiplex erit sciētia. Arbitramur aute3 nos vl timi / qui mala illis futura / nobis pre sentia ituemur. significari in auro re-gnum chaldeorum medoru3 pariter atq3 persarum: q2 l3 reges mutarent in babylone / regnum tamen orienta le in eis integrum mansit sicut ꝛ Ro me accidisse cognouim⁹. Porro in argento regnu3 macedonum / quod initiatum est ab Alexādro ꝛ perseue rauit vsq3 ad tempora Maccabeo-rum. Sane regnum tertium assimila tur eri quod predixit Daniel domi-naturum vniuerso mundo. Ego non video cui aptius possit aptari q̄3 illi: in quo exijt edictum a Cesare Augu sto vt describeretur vniuersus orbis. Uerum hoc aliquando ꝛ alq̄ādiu multos sane regnum istud sustinuit agones / ꝛ vsq3 ad tempora saraceno rum deuictis hincinde hostibus se-pe / sepius triumphauit. Ut enim o-missis antiquis victorijs teneamus

Da. 12. Dan. 2. Dan. 2. Luc. 2.

extremas. Iustinianus iperator pu-
gnauit contra persas ⁊ vicit eos: pu-
gnauit contra vandalos ⁊ Gothos
qui inuaserant Africam ⁊ Italiam ⁊
deleuit eos: ⁊ ita purgato hostibus
romano imperio/reliquum vite sue
temporis peregit in pace. Sed non
ita contigit de gēte saracenoꝝ a qua
repleta ē terra quasi brucorum: qui quod
occupauit de finibus romanorum/
multo iam tempore tenuit violenter
⁊ quod olim recuperatum est a chri-
stianis in partibus vltramarinis: rur
sum eisdem preualentibus/cum mul
torum nece christianorum dolemus
amissum. Eo ꝙ sit gens ipsa reue-
ra indomabilis quasi ferrum: ⁊ ita
currat ad gladium/quasi qui currat
ad conuiuium/quousqȝ veniat tem-
pus visitationis ipsius. Suscitauit
autem deus regnum istud vt percu-
cap. 14 tiat Babylonem que a vino prosti-
tutionis sue corrupit omnem terram
sicut scriptum est in libro apocalypsis
hec decem cornua que vidisti ⁊ be-
stia odient fornicariam ⁊ desolatam
facient illam ⁊ nudam/⁊ carnes mā
ducabunt/⁊ ipsam igne cremabunt.
Quod autem pedum ipsius statue
pars vna ferrea erat ⁊ vna fictilis:
designat regnum nouissimum quod
erit in tempore antichristi. Quod
lȝ agente ipsa ferrea originem trahat/
ob mixturam tamen diuersarum gē-
tium que erit in ipso/non erit in eo
tanta soliditas quanta in preceden-
ti: quia ex parte erit regnum solidum
⁊ ex parte contritum/propter mix-
turam humani seminis que erit in eo.
Durabit autem regnum illud tem-
pore breui/quousqȝ lapis ille qui ab-
scissus est de monte sine manibus/
corruat super illud: ⁊ armis quibus
olim romanum vicit imperium/vin-
cat istud/⁊ deleat. Nihilominus reli
gas vniuersoꝝ regnoꝝ que designa-
ta sunt in auro ⁊ argento ⁊ ere/⁊ ipsum
solum implens terram maneat in eter
num. Neqȝ enim quia in fine seculi
de terra sublimatur in celum dissipa-
bitur regnum Christi: sed potius ele
uabitur in altum vt glorificetur cum
Christo. Quando autem dissipabun
tur omnia regna mūdi regnabit ipse
solus. Oportet enim ipsum regnare
donec ponat omnes inimicos suos ps. 109
sub pedibus suis: tunc adimplebitur
quod scriptum est per Zachariam ꝓ-
phetam. Erit dies vna que nota est Zac. 14
domino. Non dies neqȝ nox ⁊ in tē-
pore vespere erit lux. Et erit in die il
la. Exibunt aque viue de hierusalem
medium earum ad mare orientale/⁊
medium earum ad mare nouissimū.
In die illa erit dominus vnus ⁊ erit
nomen eius vnum: ⁊ erit vnus rex su
per omnem terram. Sic igitur lapis
ille preciosus qui de celo descēdet i-
pleturus est omnem terrā deletis vni
uersis regnis gentium qui pugnaue
runt contra illud. Et hec quidem de
visiōe quā vidit Nabuchodonosor/
pro qua iussi erant perimi omnes sa-
pientes babylonis/donec sanct⁹ Da
niel iret ad regem ⁊ idicaret somniū
⁊ interpretationem ipsius. De alijs
quoqȝ visionibus quas vidit ipe Da
niel/locus est/vt aliquid exolua-
mus.

Cap. 112m.

Vidit aliquando idem pro-
pheta/quatuor bestias exi-
re de mari diuersas iter se.
Et quarta erat ingt dissimilis alijs ⁊ Dan. 7
terribilis nimis. De quibus sane be
stijs diuersi diuersa senserunt. Et opi
niones suas profuturas posteris me
morie tradiderūt. Ego quoqȝ (quod
visum est mihi) de hijs bestijs in libro
apocalypsis sufficienter exposui. Di-
xi enim in leena significari synagogā
iudeorum: in Urso populū romanū:
in

in pardo varium moribus ⁊ linguis regnum arrianorū:in bestia que erat terribilis ⁊ dissimilis ceteris gentez saracenorum:gentem que reuera vngues ⁊ dentes habet ferreos : genté que comedit ⁊ cōminuit omnia:⁊ reliqua pedibus conculcat. Nimirum q2 nulli parcit ordini vel etati reputans indignos vita/ quicūqꝫ nefandissime secte sue nolūt suscipe prauitaté:huius bestie decem cornua hoc est decem reges erunt in fine siue ꝓꝫ littere veritatem/siue q2 multi erunt reges ipsius secte sicut ⁊ populi christiani. Ille autem vnus qui surrexit post eos/vltim⁹ rex ipsius regni erit qui ⁊ maiora mala faciet q̄ꝫ omnes precursores ipsius/sicut in eadem visione aperte demonstratur/cum dicitur. Quarta bestia quartum regnum erit in terra quod maius erit omnib⁹ regnis:subauditur infidelium:⁊ deuorabit vniuersam terram ⁊ conculcabit ⁊ cōminuet eā. Porro cornua decem ipsius regni decé reges erunt ⁊ alius consurget post eos ⁊ ipse potentior erit priorib⁹/⁊ tres reges humiliabit/⁊ sermones contra excelsuz loquetur ⁊ sanctos altissimi:conteret ⁊ putabit ꝙ possit mutare tempora ⁊ leges ⁊ tradentur in manus eius/in tempus ⁊ tempora ⁊ dimidium temporis. Hec de regno:de ruina autem sic. Et iudicium sedebit / vt auferat potentia ⁊ conteratur ⁊ dispeat vsqꝫ in finem. Regnum autez ⁊ potestas ⁊ magnitudo regni que est subter oé
celum detur populo sanctorum altis- [Dan. 7]
simi. dicit autem Joannes in apocalypsi. ꝙ isti reges congregati in vnū
pugnabunt cum agno:⁊ agnus vin- [Apo.17]
cet illos:⁊ ꝙ percutient fornicariam Babylonem ⁊ desolatam eam facient ⁊ nudam ⁊ carnes eius manducabunt ⁊ ipsam igne concremabunt. Ex quo apparet ꝙ iste vnus rex qui est caput bestie / similis erit Nabuchodonosor regi assyriorum qui pugnauit contra filios israel. Decé autem reges similes regum medorum qui percusserunt Babylonem:lꝫ enī vnus rex medorum legatur percussisse Balthasar regem Babylonis. Hieremias tamen plures reges medorum venturos esse predixerat contra Babylonem dicens sic. Suscitauit dominus spiritum regum medorum ⁊ contra Babylonem mens eius/vt perdat eā. Potest tamen fieri / vt regnum medorum atqꝫ persarum aliquod regnum christianoruz per concordiam requirat:vt alterum horum compleatur per concordiam alterum per mysticum intellectum. Quia v̇o post validissimam illam tribulationem quam facturus est Rex iste vndecimus quem similem esse diximus regis Assyriorum cum alijs qui venturi sunt ad auxiliuz eius: vénturus est alius similis Aman qui decreuit perdere de terra semen iudeorum. recte Daniel subsequenter ad-
iungit dicens. Ego Daniel post id [Dan.8.]
quod videram in principio/vidi in visione mea cum essem in Susis castro quod est in Elam ciuitatem. Et ecce aries vnus stabat ante paludez ⁊c̄. Dicit autem se vidisse hircum caprarum habenté cornu vnū insigne inter oculos suos. Qui percusso ariete ⁊ supatus magnus factus est vehementer. Deinde dicit fractum esse cornu illud magnū ⁊ orta esse quatuor super illud:de vno autem ex eis ortum est cornu modicum ⁊ factum est grande contra meridiem: ⁊ contra occidentem : ⁊ contra fortitudinem ⁊ magnificatum esse vsque ad fortitudinem celi:⁊ deiecisse de fortitudine stelle/⁊ cōculcasse eas ⁊ vsqꝫ ad ꝑncipem fortitudinis esse magnificatum/⁊ ab eo tulisse iuge sacrifici-

um/ꝛ deiecisse locum sanctificatio/nis eius. Robur autem datum esse contra iuge sacrificium propter peccata ꝛ prostratam esse veritatem in terra. Qui autem exposuit visionez ad petitionem Danielis dixit/hircū caprarum regnum esse grecorum. Cornu autem illud magnum esse regem primum/idest Alexandruz/qui percussurus erat Darium regē persarum/atque medorum. Quod autem fracto illo surrexerunt ingt quatuor pro illo/quatuor reges de gente eius surgent/sed non in fortitudine eius. ꝛ post regnum eorum cum creuerint iniquitates/surget rex impudens facie ꝛ intelligens propositiones/ꝛ roborabitur fortitudo eiꝰ/sed non in viribus suis/ꝛ supra quā credi potest vniuersa vastabit. Et prosperabitur ꝛ faciet/ꝛ interficiet robustos/ꝛ populos sanctorum ꝑm voluntatem suam: ꝛ dirigetur dolus in manu eius/ꝛ cor suum magnificabit/ꝛ in copia rerum omnium occidet plurimos: ꝛ contra principē ꝑncipum consurget/ꝛ sine manu conteretur. Et hec quidez scripta in libro.

Cap. 8. Utrum autem vltima pars huius visionis consummata sit/an consummanda / questio est apud multos. Confligunt enim in hoc loco caro ꝛ spiritꝰ/sicut in illo loco vbi loquitur

Pa. c. 17 dominus ad Dauid dicens. Cuz impleueris dies tuos/vt vadas ad patres tuos suscitabo semen tuum post te/quod erit de filijs tuis/ꝛ stabiliaz regnuz eius/ipse edificabit mihi domum: ꝛ firmabo solium eius vsqꝫ in eternuz. Ego ero ei in patrem/ꝛ ipse erit mihi in filium. Propter hec verba ꝛ similia dicit iudeus completaz esse promissionem istam in Salomone: ꝛ in templo illo manufacto quod destruxit Nabuchodonosor rex babylonis. Cap. 113m.

Doctores vͦo ecclesie ambulantes ꝑm spiritum dicunt non esse hoc dictum de Salomone/ sed de eo/ cuius in hoc ipo typum tenuit Salomon. Nec de templo illo manufacto sed de spirituali ecclesia. Non enim Salomon fuit heres Dauid qui noluit esse heres iustitie/sed christus iesus. Ut eni hoc esse intelligerēt sancti dei/auctoritas Pauli eos traxit ad fidem. qui loquens de Christo in epistola ad Hebreos hoc testimonio vsus est. Ego ero illi in patrem ꝛ ipse erit mihi in filium. Sic ꝛ in visione hac Danielis: non est extimandus Antiochus ille de quo dictum est. Cuz creuerint iniquitates surget rex impudens facie ꝛ intelligens propositiones: ꝛ si videatur id ꝑm sensum littere posse teneri/sed ille cuius typum tenuit Antiochus hoc est antichristus. Neqꝫ enim Antiochus cui tam pauci milites iudeorum tā strenue restiterunt supra qꝫ credi posset vniuersa vastauit / sed de illo de quo scriptū est. Qui extollitur ꝛ aduersatur supra omne quod dicif deus aut quod colitur/ita vt in templo dei sedeat ostendens se tanquam sit deꝰ. Unde ꝛ de fortitudine ꝛ de stellis dei esse dictum est. Quia in ipsa dei ecclesia que fundata est supra petraz operabitur iniquitatem. Ita vt etiam ꝛ de eruditis ruant: ꝛ etiā contra principem principum Christum scilicet Jesum eleuatus insaniat. Ut compleat omnia mala que de eo scripta sunt. Quia vͦ putari poterat qꝫ multi putant completam esse videlicet visionem istam in diebus Antiochi apparuit idem angelus Danieli ꝛ dixit ei. Ego veni vt docerē te que vētura sūt populo tuo in nouissimis diebus. dixit hec ꝛ paulopost cepit replicare verba superioris visionis faciens

Cap. 1.
Cap. 8.
2. ad the. 2. c.

faciens mentionem regum persaruz ⁊ Alexandri. Deinde introducens pugnam duorum regum aquilonis/ scilicet ⁊ austri. Ostendens regem austri esse regem iustitie. Regem vo aquilonis regem iniquitatis/quod nisi intelligatur de deo/⁊ de diabolo consideratis vniuersis gestis veterũ/omnis superficies sensus ⁊ sensus hystoricus euanescit. Si eni post Alexandrũ regem ostenduntur confligere reges ipsi/quomodo si terreni reges sunt/tãdiu durare creduntur? vt recte scribi potuerit in eadez visione in fine temporum ⁊ annorũ veniet Rex aquilonis contra regez austri. sz quia hec clara sunt ⁊ manifesta/libet eãdem visionez explanando percurrere: atque in ea huic operi finez dare. Ne forte (quod absit) prius occupet bellum/ q̃z prouideat vnusquisqz quod deficit ei ɓm ꝙ accidet filijs tenebrarum. Cap. 114m.

Dañ. 11 Ecce inquit tres reges stabũt in perside: ⁊ quartus ditabit opibus nimis. Et cum inualuerit diuitijs: concitabit omnes aduersus regnum grecie. Surget vo rex fortis: ⁊ dominabitur potestate multa ⁊ faciet quod placuerit ei. Quartus Rex qui mouit preliuz contra regnum grecie Darius fuit rex persarum/aduersus quem surrexit rex fortis nomine Alexãder qui ⁊ debellauit eum / eiusqz occupauit imperium. Ad quem vo finem deuenerit regnum Alexandri/sequentia manifestant cum dicitur: ⁊ cum steterit conteretur regnum eius/⁊ diuidetur per quatuor vẽtos celi: sed nõ in posteros eius. Non in posteros eius dicit / quia non erat habiturus heredes / neqz ɓm potentiam illius qua dominatus est. Quia diuisum ⁊ laceratum regnum imminutum est/ ⁊ virtute ⁊ gloria. Unde ⁊ mox subditur. Lacerabitur enim regnuz eius etiam in exteros. Laceratum quippe fuit regnum ipsius etiam in exteros: quia in multis portionibus diuisuz fuit. Sequitur: ⁊ confortabitur rex austri: ille scilicet rex austri qui in celis regnat: ⁊ in calidis amore spiritibus: eternam hereditat mansionez. Et hec aperte. Ubi enim regnũ aquilonis debilitatur scissione/protinus regnum regis austri confortatur ⁊ crescit. Etenim Alexander iste typum tenuit regis tenebrarum: vtpote cuius natiuitas lucem sicut traditur minuit/noctem auxit: ⁊ vsqz ad plurimam diei partem solis radios abscõdit. Huic sitienti humanum sanguinẽ/natus est post aliquot annos heres iniquus. Heres non carne: sed imitatiõe Antiochus: scilicet ille qui legitur in libris Maccabeorum in typo: haud dubium illius reguli de quo dicit Isaias: de radice colubri egredietur regulus: ⁊ semẽ ei9 absorbens volucrem. Significauit ergo Alexander serpentez illum antiquũ qui semper gauisus est in cruore. Antiochus detestandum illum regulum qui dicitur Antichristus. hic ergo Aquilonis Rex: immo ipsius locum tenens pugnauit aduersuz regem austri tempore maccabeorum/ querens dissipare legem dei. sed nõ preualuit: quia iaz incipiebat rex austri ostendere fortitudinem suam/⁊ strenuos milites suos destinarẽ in pugnam/⁊ tales qui pro lege ipsius vitam contemnerent temporalem. Unde ⁊ subditur: ⁊ cõfortabitur rex austri. Et quia victoriosissimi Maccabei cũ suis exercitibus preualuerunt contra eũ recte subiungitur: ⁊ de principibus eius preualebunt aduersus eum: id est aduersus regez aquilonis ⁊ aduersus principes eius. Et dominabitur ditione. Multa enim domi-

natio eius. hoc idcirco dicit: quia tẽpus ceperat appropiquare quo christus ipse qui preliabatur eo tempore in martyribus suis / iam erat in proximo venturus in mundum: regnaturus et possessurus Romanum imperium / quod erat similiter regis aglonis / immo specialius preomnibus regnis terre. Quod vero sequitur et post finem ãnorum federabuntur. manifestum est quod post multa illa prelia de quibus gloriose triumphauerunt Maccabei: inierunt tandem fedus cum regibus terre / et precipue cum romanis: in quibus omnibus rex aquilonis qui vocatur diabolus et sathanas imperabat. Unde et princeps dictus est mundi. Sequitur. filiaque regis austri ibit ad regem aquilonis facere amicitiam. Filia nanque regis austri synagoga scilicet iudeorum: iuit animo ad regem aquilonis apud romam / vbi erat sedes ipsius facere amicitiam cũ romanis / vt adiuti et roborati ab ipsis defendere se possent ab aduersariis suis. Sed nõ obtinebit inquit fortitudinem brachii / quia non eis prestiterunt auxilium quod polliciti sunt romani. maledictus homo qui confidit in homine. Et quãuis fidelissimi maccabei pia hoc ceperint intentione / non immerito tamen potius corruebant in bello / cuz de viribus humanis videbantur presumere: secundum quod non semel aut bis / sed crebrius accidisse legimus tempore regum israel. Pena nanque subsequens indicat precedens delictum. Unde et mox subditur: et non stabit semen eius / licet multis consiliis / et multa humana industria niteretur synagoga stabilire sibi regnum terrenũ / stare tamen non potuit: quia semper ea que sunt carnis / non que sunt spiritus sapiebãt. Unde et iusto dei iudicio traditi sunt in manus romanorum / ipsa scilicet et adolescẽtes eius / hoc est scribe et pharisei spiritualibus sensibus imperiti / qui ei promittebant temporalia. Sic enim sequitur. Et tradetur ipsa et qui adduxerunt eam adolescentes eius: et qui confortabant eam in temporibus / subauditur vt non reciperent verbum vite eterne: et hoc satis competenti iudicio. Qui enim fugiẽtes regem austri vltro elegerunt sibi regem aquilonis dicentes. nos nõ habemus regem nisi Cesarez. satis euidenti iudicio / traditi sunt pariter potestati illius / cuius se gloriabantur potestate muniri. Quid igitur? ergo ne reppulit deus plebẽ suam? Absit: nõ reppulit inquit deus plebem suam quã presciuit. Cecitas enim ex parte contigit in israel. Unde et hic tam pulchre quam aperte subiungitur. Et stabit de germine radicum eius plantatio. Quid isto splendidius. vitis vna cũ propaginibus duodecim et aliis palmitibus. 72. Et quid factura erat ista plantatio? aut quod illi nomẽ et que virtus. Et veniet inquit cum exercitu / et ingredietur prouintiam regis aquilonis et abutetur eis / et obtinebit insuper / et deos eorum et sculptilia. vasa quoque preciosa argenti et auri / et captiuam ducet in egyptuz. ipse preualebit aduersum regem aquilonis / et intrabit in regnum rex austri / et reuertetur ad terram suam. Quid ad hec dicitis o iudei? Superius habuimus regem austri et filiam regis austri. Et ecce nũc habemus quod de filia regis austri que pro sua culpa tradẽda erat regi aglonis remaneret plantatio: et ista plantatio vocaretur et esset rex austri. Quis vnquã audiuit huic simile? Quis ita posset soluẽ nisi christus? Rex austri / qui dicit antequam Abraã fieret ego suz. Nascetur de virga radicis iesse: et de ipsa progenie synagoge deus / scilicet

Joã. 12 · Hie. 17. · Joã. 19 · Joã. 8.

scilicet ante tpa/homo in fine seculo
rū.hoc est illud qđ sub eodem incar-
nationis mysterio per ꝓphetā Eze
chielē spūs sanctꝰ loquitur dicens.
Cap.17 Sumam ego de medulla cedri sub-
limis/⁊ ponā de vertice ramoꝝ eius
tenerum distringam/⁊ plantabo su-
per montem excelsum ⁊ eminentem
in monte sublimi israel plantabo il-
lud ⁊ erumpet in germē/⁊ faciet fru
ctum ⁊ erit in cedruз magnam ⁊ ha
bitabunt sub ea omnes volucres/⁊
vniuersum volatile sub vmbra fron
dium eius nidificabunt. Hec igitur
plantatio iure appellatur rex austri:
quia incarnata sapiētia/⁊ deus erat:
⁊ deus permāsit. Hic ergo deus vni-
genitus qui est verus filius dei igres
sus est prouintiam regis aquilonis
abutēs eis:⁊ obtinēs illos / insuper
⁊ deos eorum/⁊ sculptilia/auferēsq̄
vasa ꝓciosa argenti ⁊ auri/⁊ captiua
mat.27 ducēs in egyptū. Cū vз in cruce po
situs sustinuit q̄si agnus mansuetus
opprobrium passionis/qui tū descē
dens ad infernum/iam non/ quasi
agnus mansuetus opprobrium pas-
sionis sustinens/sed quasi leo fortis-
simus deuicit leonem rugientem / ⁊
frementem dentibus cōtra nos abu
tens ministros tartareos/⁊ exercēs
potestatem in regno eorum:oppri-
mensq̄ in fortitudine sua principem
demoniorum ⁊ sculptilia/in quibus
excolebantur super terrā : ⁊ animas
iustorum quas possederat diabolus
in inferno adducens secum in terrā
mat.27 iuda/ita vt venirent plurimi in san-
ctam ciuitatem/⁊ apparerent mul-
tis. Hec est illa captiuitas de qua pri
mo psalmista:postremo ⁊ apostolus
dicit : captiuam duxit captiuitatem.
ad eph. 4. Dedit dona hominibus. Impletum
est enim ⁊ illud quod aliquādo ipse
Luc.11 predixerat. Cum fortis armatus cu-
stodit atrium suum : in pace sunt o-
mnia que possidet. Si autem fortior
illo superueniens vicerit eū/vniuer-
sa arma eius auferet in quibus con-
fidebat/⁊ spolia eius distribuet. Un
de ⁊ hic dicit: ipse preualebit aduer-
sus regeз aquilonis/⁊ intrabit in re
gnum rex austri/⁊ reuertetur in ter-
ram suam. Ipse renera preualuit ad-
uersus regem aquilonis dominus ⁊
redemptor noster/quādo per oppro Isa.14
brium crucis vicit principem mūdi/
qui dicebat:in celū ascendam/super
astra celi exaltabo soliū. Christus in
quaз vicit diabolū:q2 humilitas pro
strauit sup̲biaз. Ille enim optauit si- ad phi. 2.
bi regnū: iste despexit. Et ideo dedit
illi pater suus nomē qđ est sup̲ omne
nomen:vt in nomine Jesu/oē genu
flectat/celestiū/terrestrium/⁊ iferno
rū. Et bene dicitur : itrabit in regnū
rex austri:⁊ reuertet i terrā suā. Hoc
eniз ipsemet declarat:quādo duobꝰ
discipulis q de eo colloquebantur di
cebat. O stulti ⁊ tardi corde ad cre- luc.24.
dendū in hijs que locuti sunt ꝓphe-
te/nōne hoc oportuit pati christū/⁊
sic intrare in gloriā suam . Sequitur
aūt:filij aūt eius prouocabant ⁊ con
gregabunt multitudinē exercituum
plurimoꝝ veniēs properans ⁊ emū
dans/⁊ reuertetur ⁊ concitabitur/⁊
cōgrediet cū robore suo filij diaboli:
idest iudei audientes ꝙ chris resurre
xit a mortuis ꝓuocati sūt ad irā ⁊ col
legerūt multitudinē hoiuз perditoꝝ
ad delendū regnū chri/qđ est ecclia.
⁊ ex hoc ꝯfortat diabolus ꝑmittēte
iusto iudice deo. Tentatum iteꝝ bel
lū committere ꝯtra regem chrim/cer
nens multitudinem iudeoꝝ ⁊ paga
noꝝ satis agere ꝓ voto suo. Uenit ⁊
exaltatum est iteꝝ cor eius in super-
biam iuxta illud. hз fiduciam ꝙ ior-
danis influat in os eius. Sequit. Et iob.40
ꝓuocatus rex austri egredietur ⁊ pu
gnabit ꝯtra regem aqlonis:q̄si enim

prouocatur rex austri contra regem aquilonis. Cum mittens armatā manum discipulorum suorum purgauit in gladio oris sui contra Romanos apud quos regnabat specialius rex aquilonis. Et cōmissum est prelium
Apo.12 illud magnum de quo dicit Joānes: Factum est prelium magnum in celo Michael ⁊ angeli eius preliabātur cuz dracone: ⁊ draco pugnabat ⁊ angeli eius. Et quid ibi segtur? Et non preualuerunt neqȝ inuentus est eorū locus amplius in celo. Unde ⁊ hoc subditur. Et dabitur multitudo in manu eius/⁊ capiet multitudinem ⁊ exaltabitur cornu eius/⁊ deiciet multa millia Completum est hoc diebus constantini principis quando debellatum est romanum imperiuz ⁊ multi quasi coacti conuersi sunt ad fidez christi: qui ꝑus ne se illi subderēt cōtumaciter resistebant. Factū est istud sed non ait preualebit. Quia nimirū vbi se vidit Diabolus amisisse virtutem ⁊ proiectum esse de celo in terram abijt iratus ⁊ furibundus cogitans ⁊ pertractās quo modo se posset vlcisci ⁊ capere vindictam de cōtumelia sua. Exinde ergo ⁊ vsqȝ nūc machinatus est quid faceret in finez temporum sicut in eodem loco apocalyps. subiunctuz est. Ue terre ⁊ mari qr descendit diabolus ad vos habens iram magnam sciens qr modicum tempus habet. Notandum v̇o quod ⁊ de Christo scriptuz est in hac visione: deiciet multa millia ⁊ nō preualebit. ⁊ de diabolo ⁊ angelis eius dicit Joannes: ⁊ non preualuerunt. Si ergo nec Christus in illo primo prelio ex toto ꝑualuit: nec diabolus aduersus Christum. Multus enim populus datus est Christo: ⁊ multus remansit in potestate diaboli. Restat vt aliud atqȝ aliud adhuc cōmittatur vbi ex toto supeꝛ diabols. Cap. 115m.

SEd de secūdo prelio videam⁹: qr iam nunc modis omnib⁹ appropiquat. Dixit angelus de rege Austri ꝙ daretur multitudo in manu eius: nec tamen preualeret. Et quasi quereretur qua ratiōe hoc diceret. respondit: conuertetur enim rex aquilonis ⁊ preparabit multitudinem multo maiorem q̄ȝ prius/⁊ in finem temporum annorumqȝ veniet properans cū exercitu magno ⁊ opibus nimijs. Et in temporibus illis multi consurgent aduersus regē Austri. Ubi sunt illi/qui carnalem sequūtur intellectum? Qui sunt isti reges nisi qui a temporibus alexandri vsqȝ ad finem temporum ⁊ annorum cōfligunt. Et nunc redite vel sero preuaricatores ad cor. Sed ⁊ vos electi Dei accipite arma lucis: qr iam preparata est multitudo diaboli: iam ꝑcones eius circūquaqȝ discurrunt ⁊ nihil superest/nisi pugna. Nec sufficit ꝙ gentes īfideles parate sunt vndiqȝ contra nos nisi etiam aduersus regem austri multi de christiano populo/⁊ vere multi consurgunt. Inde patareni/inde malefici/inde falsi christiani/⁊ multi alij. abundat ecce iniquitas: ⁊ frigescit charitas multorum. Et sciendum ꝙ in primis tēporib⁹ preliatus est diabolus in mēbris suis: in extremis v̇o temporib⁹ preliabitur in illo qui erit caput ⁊ princeps omnium reproborum/in quo ⁊ habitabit specialius/ac si in vase ꝓprio per seipsum vt malum quod princeps demonnz nequiuit explere/ipe quasi magnus ⁊ potēs expleat in furore fortitudinis sue. Sequitur. filij quoqȝ preuaricatorum populi tui extollentur vt impleant visionez ⁊ corruent. Credentes se iudei recipere regez Christum: recipient antichristū. Auctoritas hec euangelij est/⁊ christi qui dicit. Ego veni in nomine pa- Joā. 5.
tris

tris mei ⁊ non recepistis me. Si alius venerit in nomine suo/ ipsum recipietis. Sed ⁊ patres in hoc ipso conueniunt. Quod si verum est: cum rursum vex sit iudeos conuerti oportere ad fidē christi: quid aliud datur intelligi/ nisi q2 post aduentum antichristi relinquetur tempus iudeis vt conuertantur ad deum. Quāuis ex parte aliqua ⁊ prius q̄3 ille veniat cōuertendos esse credamus. Sequitur ⁊ veniet rex aquilonis ⁊ comportabit aggerē ⁊ capiet vrbes munitissimas ⁊ bracchia austri nō sustinebūt. Siue s̄m litteram vrbes capiet / siue s̄3 spiritū/ nominatas ecclesias. Nō enim erit tanta fortitudo eo tempore christianis/ vt tam aduerse fortitudini resistere possint. Unde ⁊ mox subditur: ⁊ surgent electi eius ad resistendū: ⁊ non erit fortitudo. Ecce iā aperitur mysterium cum nomen iter ponitur electorum. Et faciet inquit. Quid est/ ⁊ faciet? illd quod sequit̄. Ueniet super eum iuxta placitū suū: ⁊ non erit qui stet contra faciem ei9. Et stabit in terra iclyta vt consūmetur in manu eius: hoc est illud quod in alia visione scriptū est. Supra q̄3

cap̄.8. credi potest vniuersa vastabit. Et ponet faciem suam vt veniat ad tenendum omne regnum eius. Cuius regnū? christi ⁊ romane ecclesie. Et recta faciet cum eo: subauditur / simulans iustitiam quam non habebit: ⁊ filiā3 feminaꝝ dabit illi/ vt euertat illud: hoc est blanditiem ⁊ voluptatē3 carnis. Mulieres nāq3 non viribus sed blāditijs/ ⁊ voluptate ꝓsternūt.

3ᵃ re.11. Deniq3 ⁊ de Salomone scriptū est/ euertisse mulieres cor eius. Uerum tamen inquit: non stabit nec illius erit. Subauditur. Quia ⁊ hoc Christus patitur impugnari/ non tamē illud penitus expugnari permittit. Et conuertet faciem suam ad insulas ⁊ capiet multas: siue ad litteraз maris insulas: siue in spiritu diuersas ecclesias: que quasi maris insule in mundo confligunt. Et cessare faciet principem opprobrij sui/ ⁊ opprobriū suum conuertetur in eum. Princeps opprobrij sui Christus est qui primo vicit illum/ quem quodammodo cessare faciet a predicatione/ ⁊ regno sicut in die illo quo occisus est a iudeis. Uerumtamen quia nec sic poterit ex toto obtinere regnum ecclesie conuertet faciem suam ad imperium terre sue/ vbi ⁊ recipiet ex parte fructus operis sui. Nam impinget inq̄t ⁊ corruet ⁊ non inuenietur. Et stabit in loco suo vilissimus ⁊ indignus de core regio. Et in paucis diebus consumetur non in furore nec in prelio. Et stabit in loco eius despectus ⁊ nō tribuetur ei honor regis. Hoc qualiter accidat tunc sciri poterit cum cōtinget. Sequitur: post hec veniet clā ⁊ obtinebit regnū3 in fraudulentia: percutiet enim fedus cum populo instinctu cuiusda3 qui erit dux federis ⁊ mediator concordie. Ubi autē viderit redditū3 sibi regnum/ ilico mouebit atrocissimam pugnam: de qua ⁊ mox subditur. Bracchia pugnantis expugnabuntur a facie eius/ ⁊ cōteretur insuper ⁊ Dux federis. Non solum inquit populus fidelis: sed ⁊ il le qui erit dux federis conteretur ab illo. Nam post amicitiam inquit faciet cum eo dolum. Ascendet ergo ⁊ faciet cum eo dolum ⁊ superabit in modico populum. Abundātes ⁊ vbe res vrbes ingredief/ ⁊ faciet que nō fecerunt patres eius/ ⁊ patres patrū eius. Rapinas predas ⁊ diuitias eorum dissipabit/ ⁊ contra firmissimas cogitationes hinniet / ⁊ hec vsq3 ad tempus. Et hec quidē faciet in multitudinem populorum vt monarchiā totius mūdi valeat obtinere. Quod

vo ait: et hoc usq; ad tempus: dat itelligi q in anno vno suprascripta cótingant. Ex eo. s. loco vbi dicitur: et in fine temporum et annor. Cap. 116m.

Et concitabitur fortitudo eius et cor eius aduersum regem Austri et veniet aduersus eum cú exercitu magno. De huius exercitus magnitudine scriptum est expressius in Johele propheta: populus magnus et fortis et similis ei non fuit a principio. Et post eum nó erit vsq; in annos generationis et generationis. Hic igitur erit exercitus ille magnus/cum quo veniet diabolus in membris suis contra regnum ecclesie collectus. s. ex omni multitudine reproborum. Sed et rex austri christus. s. in membris suis prouocabuntur ad bellum multis auxilijs et fortis nimis. Ueramtamen ait: non stabút qr inibút aduersus eum consilia/comedentes panes cum eo conterent illum exercitum: qr opprimétur et cadent interfecti plurimi: erit auté hoc vt compleatur adhuc plenius in mébris quod processit in capite: homo pacis mee in quo speraui qui edebat panes meos/magnificauit super me supplantationem. duorum quoq; regum cor erit vt malefaciant: et ad mésam vnam mendacia loquétur et nó proficiunt. Quia adhuc finis in aliud tempus: duo reges isti qui sint nescitur/nisi forte vnus sit ille qui dicitur cornu vndecimú princeps. s. bestie et decé regum. Alius qui principatur in pseudo prophetis. Quod auté dicit et nó proficiet: qr adhuc finis in aliud tempus: si tépus (vt iam dixi) accipiendum est hic pro anno. Secúdo qq; anno terminum hic positum esse docet. Sequitur: et ne vertetur in terram suam cum opibus multis: et cor eius aduersus testamentum sanctú. Quare hoc? qr exosum habet mandatum dei et legem christianorum: et faciet inquit et reuertetur in terram suam: faciet malum quod poterit. et reuertetur in terram suam: hoc est ad locum propinquum in quo erit sedes eius. Statuto vo tempore reuertetur et veniet ad Austrum et non erit priori simile nouissimum. Ueniet ad Austrum: qr insurget contra ecclesiam. Que fláte dei spiritu ardet igne charitatis: et nó erit priori simile nouissimú/qr sequés tribulatio faciet obliuisci prior. Supra modú enim erit imanis tribulatio illa. Sequitur. Et venient sup eum trieres et romani et percutietur et reuertetur. Utrú spiritualiter an corporaliter/interim in dubium relinquetur. Uerum ipse ex eadem pcussione quá patietur in mébris suis magis exardescet in ira: et furor eius aduersus dominú et aduersus Chrm eius. Nam seqtur. Et indignabitur contra testamétum sanctuarij: et faciet. Indignabitur inquit et faciet: qr proficiet dolus in manu eius. Seqtur. Reuertetur q; et cogitabit aduersus eos qui dereliquerunt testamétú sanctuarij et bracchia ex eo stabunt. Idcirco cogitabit aduersus apostatas christianos qui negabunt nomen christi. Quia cum possint tradere ecclesiá dissimulabút plus enim terrore qz voluntate negabunt. Stabunt tamé interim aliqua bracchia de sanctuario dñi. Porro hij quos negare continget polluent sanctuariú fortitudinis: idest romáe fidei fundamentum: et auferent iuge sacrificiú: et dabunt abominationé et desolationé. Impij enim in testm simulabunt fraudulenter et ipsi contaminabút ecclesiá. Deficiet ergo sacrificiú et oblatio: destruetur ordo ecclesie/ita vt non sit aliquis in multitudine populi qui libere audeat inuocare nomen domini. Uerútamé populus sciens dñm deum suum obtinebit et faciet

Margin: cap. 2. — ps. 40.

faciet: & lz fugatus & exulatus in mō-
tibus: fidē tamen christi non derelin
quent. Docti enim in populo doce-
bunt plurimos. Erunt autem in indi
gnatione & in flāma & in rapina die-
ruz. Cūqz corruerint: subauditur alij
corpore: alij quod deterius est/spiri-
tu subleuabūtur auxilio paruulo. Cū
vo ceperint subleuari / applicabūtur
eis plurimi fraudulenter. Sicqz deci
pientur calliditate diaboli/vt etiā de
eruditis ruant. Ut si fieri possit in er-
rorē ducantur etiā electi: vt conflent
& eligantur & dealbentur vsqz ad tē-
pus pfinitum. Quia post hoc tēpus
aliud tempus erit. Qd dicit aliud tē-
pus erit/annus tertius credit vel pu
tatur. Sed melius iterim putatur qz
creditur. Nota prudens lector ordi-
nem visionis & vide qz clarum sit qd
in principio videbatur obscurum. A
principio nāqz putabatur fieri sermo
de duobus regibus paganis. Et ec-
ce nūc habemus testamētum sanctū
& electos & sanctuariū & alia quedā
que regem austri & regem aquilonis
Christū & antichristum deum & dia-
boluz esse docent. Sequitur. & faciet
iuxta voluntatē suam Rex aglonis &
eleuabit & magnificabitur aduersus
omnem deum/ & aduersus deum deo
rum loquetur magnifica & dirigetur
donec impleatur iracundia: hoc est il
lud quod apostolus dicit. Qui extol
lit & aduersatur supra oē qd dicit deꝰ
scde ad thes.2. aut qd colit: ita vt in tēplo dei sedeat
Ondens se tanqz sit deus. Un & hic
subdit: ppetrata est qppe diffinitio: &
deū patrū suorum nō reputabit & erit in
cōcupiscētijs feminarum nec qcqz deo-
rū curabit: deū aūt fortitudinū in lo-
co suo venerabit: deū quem ignora-
uerunt patres eius tollet & colet illud
auro & argēto & lapide pcioso rebusqz
pciosis. Et faciet vt muniat moazim
cum deo alieno quē nō cognouit: si-
cut sermo qui habitus est de rege au
stri translatus est ad plantationē que
stetit de semine radicis eiꝰ/ita vt ipa
plantatio rex austri diceretur & esset:
haud dubiū: qꝛ p mysteriuz assumpte
humanitatis in deum/ita sermo ha-
bitus de rege aquilonis translatꝰ est
ad antichristum. Cui multa conueni
re possunt tanqz vero hoi & ex hoie
nato. Que serpenti illi antiquo qui
dictus est diabolus non conueniunt.
Quod ergo dictū est i hoc loco de re
ge aglonis: nō ad ipsum antiquū ho
stem simpliciter referēdū est: sed ma-
gis ad antichristū. In quo/ quasi in
domo ppria ipse diabolus habitabit.
Et quod dicit: deuz autem fortitudi
num Moazim in loco suo venerabi
tur/fieri pōt. vt sicut enim Impera-
tor constituit statuam quā pcepit ve-
nerari in memoriā suā: ita faciet etiā
ipse/constituit prophanum idolū ad
honorem diaboli & suiipsius. Colet
enim diabolum in deum/vt ipse pa-
riter colatur cum ipso. Et notanduz:
qꝛ in eo quod ait: & deum quē ignora
uerunt patres eius colet. Aperte da-
tur itelligi qꝛ filius erit hominis chri
stiani: iuxta illud Joānis euāgeliste/
ex nobis pdierunt: sed nō erāt ex no-
bis. Etsi diuersi diuersa opinentur & 1.Jo.2.
dicant: & hec quidem faciet ad glo-
riam diaboli & suiipsius. Cap.117m.

Cetex de glia mēbrorum suorum
& d plio qrti tpis qd ceteris
pceūtibꝰ dabit finē: psequēt
adiūctū ē & mltiplicabit gliā
& dabit eis & diuidet terrā gtuito & i
tpe pfinito pliabit aduersus eum rex
austri & qsi tēpestas vēiet c illū. Rex
aglonis i curribꝰ & eqtibꝰ & i classe ma
gna & igrediet fras & pteret & ptran
siet & itrabit i frā gliosā & mlti corru
ent: hee āt sole saluabūt d manu eiꝰ.
Edom & Moab: & pnm filiorum āmon:
& mittet manuz suā in terras & terra

egypti non effugiet / ⁊ dominabitur thesaurorum auri ⁊ argenti / ⁊ in omnibus preciosis Egypti: per Libyas quoque / ⁊ Ethiopias transibit / ⁊ fama turbabit eum ab oriente ⁊ aquilone / ⁊ veniet in multitudine magna vt conterat / ⁊ interficiat plurimos / ⁊ figet tabernaculum suũ apud domin inter maria super montem inclytum ⁊ sanctũ: ⁊ veniet vsq; ad summitatem eius ⁊ nemo auxiliabitur ei. Hec omnia vtrum ad litterã complenda sint an in spiritu: vtrum pars ẽm litteram ⁊ altera ẽm spũm. videant illi qui presentes erunt. Et quorum auditui vexatio dare poterit intellectum. Creditur autem ꝙ tẽpus prefinitum de quo ait: ⁊ in tempore prefinito preliabitur aduersus eum rex austri ipsum sit dimidium tẽporis / in cuius consummatione cessabit imperiũ antichristi. Sequitur. In tempore autez illo consurget michael princeps magnus qui stat pro filijs populi tui: ⁊ veniet tẽpus quale non fuit ex eo ex quo gẽtes esse ceperunt vsque ad tempus illud. Michael princeps populi domini Romanus pontifex est / qui ita manebit in discrimie / quo modo Mardocheus sub Aman. Aut sicut Judas maccabeus in dieb⁹ Antiochi. Quibus peractis ⁊ sopitis / ac si de monumẽto consurget. Et veniet inquit tempus / quale nõ fuit / ex quo homines esse ceperunt vsq; ad tempus illud / quale tempus? bonum bonis: ⁊ malum malis. De quo videlicet tempore subsequenter adiungitur. Et in tẽpore illo saluabitur populus tuus / omnis / qui inuentus fuerit in libro vite scriptus. Cum superius dicat filij preuaricatorum populi tui: extollentur vt impleant visionem ⁊ corruent / quid est / ꝙ modo salus electis iudeorum promittitur / nisi quia per acta illa tribulatione plenius conuertentur ad deum? Si quis autem post tribulationem istam / mox sequi extimat finem mundi: ⁊ non potius finem temporuz laboriosorum pro eo ꝙ sequitur. Et multi ex hijs qui dormiunt in terre puluere euigilabunt. alij in vitam eternam / alij in opprobriũ / vt videant semper. videat non esse sententie alicuius doctoris: nec propter verbum istud esse hoc absurdum putandum: quia ⁊ plerunq; simul dicitur / quod non simul fit. Sequitur. Qui autem docti fuerint fulgebunt quasi splendor firmamenti / ⁊ qui ad iustitiam erudiunt multos / erunt quasi stelle in perpetuas eternitates. Quare istud? quia sanctis qui in illo tempore futuri sunt / nuda erunt omnia ⁊ manifesta. Non eniz erit adhuc tempus lie laboriose que est lippis oculis: sed tempus Rachelis venuste faciei ⁊ decori aspectus. Jam enim videre incipient facie ad faciem / ea que antiqui patres nostri viderunt per speculum in enigmate: quia iam deleta erit iniquitas in populo di / ⁊ statuta iustitia sempiterna: quia iam regnabunt sancti dei / ⁊ deleti erunt impij a facie terre. Jn tempore quoq; illo dicetur veraciter ab electis / quod in psalmo cantauim⁹.
Hec dies quam fecit dominus: exultemus ⁊ letemur in ea. Et quamuis ps. 117
hoc proprie de die vel tempore octauo dictũ sit: tamen ⁊ de septimo non incongrue dici potest: quia scriptum
est. Benedixit diei septime / ⁊ sanctificauit illum. Hunc etenim diem in Gen. 1.
tuebatur propheta quando dicebat.
Gaudium onagrorum pascua gregum donec effundatur super nos spi Jsa. 32.
ritus de excelsis. Et erit desertum in Chermel ⁊ habitabit in solitudine / iudicium ⁊ iustitiam in Chermel sedebit. Et erit op⁹ iustitie pax ⁊ cultus

tus iustitie/ silentiuz ꝛ securitas vsq; in sempiternum: ꝛ sedebit populus meus in pulchritudine pacis / ꝛ in tabernaculis fiducie/ ꝛ requie opulenta. Gaudium inquit onagrorum pascua gregum donec effundatur super nos spiritus de excelso. Cōsummato tempore quadragesimali/ qđ reputatur in sextum diem: sequitur tempus paschale in quo effusum est super apostolos donum spiritus sancti in ipso scilicet die pasche qui cuz septem hebdomadis suis reputatur in sabbatum lʒ sollennius ꝛ plenius in die pentecostes. Quia videlicet consummato hoc tempore laborioso quod dicitur sexta etas/ hoc est ab aduentu primo domini vsque ad ruinam antichristi/ seqtur quasi tempus paschale/ quod reputabit in sabbatum: in quo abundantius effundetur super electos dei spiritus de excelso. Et erit pax ꝛ veritas in vniuersa terra. Gaudium ergo onagrorum sunt pascua greguz donec effundatur super nos spiritus de excelso. Quia tamdiu viri spirituales qui designantur in onagris gaudent in pascuis scripturarum/ quamdiu abundantiam illam spiritus non habent. Cuz autem aduenerit tempus illud superueniente illa plenitudine huiusmodi studia ꝛ labores cessabunt. consummabitur quoq; in illa die id quod ipsemet dicit/ ꝛ alius propheta post ipsum. Erit in nouissimis diebus preparatus mons domus domini in vertice montium: ꝛ eleuabitur super omnes colles/ ꝛ fluent ad eum omnes gentes. Et ibunt populi multi ꝛ dicēt. Uenite ascendamus ad mōtem domini/ ꝛ ad domum dei Jacob: ꝛ docebit nos vias suas / ꝛ ambulabimꝰ in semitis eius. Quia de syon exibit lex/ ꝛ verbum domini de hierusalem: ꝛ iudicabit gentes

Jsa. 2.

ꝛ arguet populos multos: ꝛ conflabunt gladios suos in vomeres/ ꝛ lāceas suas in falces. Nō leuabit gēs contra gentem gladium/ nec exercebuntur vltra ad prelium. Jn die illa complebitur ſm totū prophetia Hieremie que completa est ſm partem in aduentu saluatoris dicentis. Ecce dies veniunt dicit dominus/ ꝛ feriam domui israel/ ꝛ domui Juda fedus nouum: non ſm pactum quod pepigi cum patribus eorum in die quando apprehendi manum eoruz/ vt educerem eos de terra egypti/ pactum quod irritum fecerunt. Et ego dominatus sum eorum dicit dominus. Sed hoc erit pactum quod feriam cum domo israel post dies illos dicit dominus. ¶ Dabo legem meam in visceribus eorum/ ꝛ in corde eorum scribam eaʒ. Et ero eis in deum/ ꝛ ipsi erunt mihi in populuz/ ꝛ non docebit vir proximum suum/ ꝛ vir fratrem suuz dicens: cognosce dominum/ quia omnes: cognoscent me a minimo vsq; ad maximum eorum ait dominus: quia propitiabor iniquitati eorū ꝛ peccati eorum non memorabor amplius. Hoc est enim illud quod apostolus ait. Cecitas ex parte contigit in israel donec plenitudo gentium intraret: ꝛ sic omnis israel saluus fieret. Scriptum est. Ueniet ex syon qui auertat ꝛ eripiat impietatem a Jacob/ ꝛ hoc a me illis testimonium. Cum abstulero peccata eorum. De hoc tempore ꝛ de hac conuersione israel Ezechiel quoque dicit. Cum sanctificatus fuero in vobis coram eis tollam quippe vos de gentibus/ ꝛ congregabo de vniuersis terris / ꝛ adducam super vos aquam mundam/ ꝛ mundabimini ab omnibus inquinamentis vestris/ ꝛ ab omnibus idolis vestris mundabo vos/ ꝛ dabo vobis cor nouum/ ꝛ

Cap. 31

ad ro. 9.11.

cap. 36

spiritum nouuz ponam in medio vestri. Et faciam vt in preceptis meis ambuletis/ ꝛ iudicia custodiatis / ꝛ operemini/ ꝛ habitetis in terra quā dedi patribus vestris/ ꝛ eritis mihi in populum/ ꝛ ego ero vobis in deum: ꝛ lauabo vos ab vniuersis iquinamentis vestris: ꝛ vocabo frumentum/ ꝛ multiplicabo illud/ ꝛ non imponam famem vobis/ ꝛ multiplicabo fructum ligni/ ꝛ genimina agri/ vt non portetis vltra opprobriuz famis in gentibus / ꝛ recordabimini viarum vestrarum pessimarum studiorumqꝫ non bonorum. Et displicebunt vobis scelera vestra/ ꝛ iniquitates vestre. Et post aliqua. Ecce ego cap.37.
assumam filios Israel de medio nationum ad quas abierunt: ꝛ congregabo vos vndique/ ꝛ adducam eos ad humum suaz. Et faciam eos gentem vnam in terra in montibus israel. Et rex vnus erit omnibus imperans/ ꝛ non erunt vltra due gentes nec diuidentur amplius in duo regna. Et seruus me⁹ rex Dauid sup eos ꝛ pastor vnus erit oium eorum. in iudicijs ambulabūt meis: ꝛ mandata mea custodient/ ꝛ facient ea. Et habitabo super terram quā dedi seruo meo Jacob: in qua habitauerunt patres vestri: ꝛ habitabunt super eam ipsi/ ꝛ filij eorum/ ꝛ filij filiorum eorum vsque in sempiternum: ꝛ Dauid seruus meus princeps eorum in perpetuum/ ꝛ percutiam illis fedus pacis pactum sempiternum erit eis. Et fundabo eos ꝛ multiplicabo ꝛ dabo sanctificationem meaz in medio eoruz in perpetuum: ꝛ erit tabernaculum meuz in eis: ꝛ ero eis deus: ꝛ ipsi erunt mihi in populum. Hec omnia ſm ꝙ scripta sunt / consummationem accipient: excepto ꝙ terra que promittitur eis/intelligenda est sancta mater ecclesia / ꝛ Rex Dauid Christus Jesus cui competit regnare in regno sanctorum/ qui solus pro eis moriens: de peccatoribus sanctos ꝛ iustos fecit. Uerum dañ.12.
hec omnia dicta sunt: vt sciremus quanta sit felicitas illius status / in qua fulgebunt qui docti erunt/ quasi splendor firmamenti/ ꝛ quasi stelle in ꝑpetuas eternitates. Cap.118ᵐ.

SEquitur autez in prescripta visione. Tu autem Daniel claude ꝛ signa librum vsqꝫ ad tempus statutum. Pertransibunt plurimi: ꝛ multiplex erit scientia. Et vidi ego Daniel. Et ecce quasi duo viri stabant. Unus hinc super ripam fluminis. Et dixi viro qui indutus erat lineis/ qui stabat sup aquas fluminis. Usquequo finis horum mirabilium: ꝛ audiui virum qui indutus erat lineis qui stabat super aquā fluminis/ cum leuasset dexteram ꝛ sinistram suam in celum ꝛ iurasset per viuentem in eternum. Quod in tēpus ꝛ tempora/ ꝛ dimidium temporis: ꝛ cum completa fuerit dispersio manus populi sancti complebuntur vniuersa hec. Uerba hec Danielis vltima/ ita a lectore huius operis pēsari vellem/ vt quicquid a principio huius operis vsque huc late diffuseqꝫ contulimus sub vno quambreui coartaremus sermone. Nihil eni nos aliud intimasse credimus / nisi hoc quod sonat versiculus ille: in tēpus ꝛ tempora/ ꝛ dimidium temporis omnium istorum mirabilium finem. Sed ꝛ sermones signati vsque ad tempus statutum: hoc est vsque ad sextum signaculum: quia sicut iā per multas vices nos dixisse meminimus in hijs quadragintaduabus generationibus septem signacula cōtinentur / nihilqꝫ est aliud dicere: dañ.12.
in tempus/ ꝛ tempora/ ꝛ dimidium temporis complebuntur omnia mirabilia

rabilia eius q̃ʒ illud quod sub sexto
Apo.10 angelo tuba canente alter angelus/
aut forte vnus ⁊ idem ait: tempus
iam non erit amplius/sed in voce se
ptimi angeli cum ceperit tuba cane-
re consummabitur mysterium dei.
O mira concordia sub sexto signa-
culo legitur angelus iurasse hoc in
veteri. Et sub sexti apertione in no-
uo: ⁊ lʒ diuersis verbis vnam tamē
protulere sententiam. Daniel nanqʒ
dicit: dixi viro qui indutus erat line
is qui stabat super aquam fluminis/
vsquequo finis horum mirabilium.
Et audiui virum qui indutus erat li
neis qui stabat super aquam flumi-
nis. Cum leuasset dexteram ⁊ sini-
stram suam in celum / ⁊ iurasset per
viuentem in eternum/quia in tem-
pus ⁊ tempora/⁊ dimidium tempo-
ris. Joānes v̇o sic. Et angelus quē
vidi stantem supra mare: ⁊ super ter
ram leuauit manum suam ad celum
⁊ iurauit per viuentem in secula se-
culorum qui creauit celum ⁊ ea que
in eo sūt/quia tempus amplius non
erit. Sed in diebus vocis septimi an
geli/cuʒ ceperit tuba canere consum
mabitur mysteriuʒ dei/sicut euange
lizauit ꝑ seruos suos ꝓphetas: nunc
igiť considerare est diligenter ꝙ nu-
merus iste in septem signaculis con
tinetur/ita vt non sit amplius tem-
pus consummandi alicuius myste-
rij/sed consummabuntur omnia in
diebus vocis septimi angeli. Sane
reliquum tempus erit pacis. Si que
ris dierum numeruʒ/ non est meum
dicere/neque scire quod nobis da-
tum est hoc soluimus. signati fuerūt
sermones quos numerus iste conti-
nebat. Sufficit nobis ꝙ hijs diebus
etsi indignis meritis/saltem ex par-
te aliqua ceperint aperiri. Nec for-
tuitu hoc siue frustra: sed quia nulli
fuit hominuʒ generationi/sicut hijs
temporibus necessarium. Nam ⁊ li-
ber quem beatus Joannes clausuʒ
viderat in pricipio/in manu sexti an
geli designatur apertus. Nec preter
intelligentie ordinem ille angelus si
ue vir qui iurauit sub sexto tempore
dixit/quod clausi erant ⁊ signati ser
mones vsque ad tempus prefinituʒ
ipse aut eius similis si tamen nō ipse
est christus hoc in sexto tempore ⁊
ipse in manibus librum fert apertū.
Virtus autē (vt iaʒ diximus) huius
numeri in septēnario cōsistit/⁊ plus
habet virtutis q̃ʒ exprimere lingua
possimus. Namqʒ vt supra scripsimꝰ
in hoc opere ab Adam vsque ad Ja
cob fuere generationes. 21. a Jacob
v̇o vsque ad christum generationes
quadragitadue. Similiter ab Ozia
vsque ad christum generationes. 21.
⁊ a christo vsque ad tempus huius
tyranni / sicut nostra tenet opinio/
quasi quadragintadue. Iste quadra
gintadue generatōes tricenarij sunt
annorum/⁊ dicuntur menses qua-
dragintaduo siue dies. 1260. siue tē-
pus ⁊ tempora/⁊ dimidium tempo
ris. Iste quadragintadue generatio
nēs que spiritales sunt/non fuerunt
scripte in libris/quia future erant eo
tēpore quo condita fuit scriptura no
ui testamenti/sed ꝓ eis posuit Mat.
generatiōes q̈dragintaduas ꝺm car
nem. Sunt autem ab Adam simul
omnes/vsqʒ ad annum millesimum
ducentesimum incarnationis domi-
nice generationes/cētum quinque:
q̃ʒuis due vltime incerti sint tempo-
ris ⁊ momenti. Sane concordia nul
la inueniri potest sine numero isto ꝗ
continet in se tempus ⁊ tempora ⁊
dimidiuʒ tpis: hoc est generationes
42ᵉ. Ut eni non pigeat cōpilare que
in secūdo libro huius opis satis est Gen̄. 3.
plixe digestum. ab Adā vsqʒ ad ama 2. para.
siā gn̄atiōes sunt quadragintadue. 26.

⁊ ideo in Ozia qui est q̄dragesimus tertiꝰ requirēda est concordia ab Adam. Nam Adā qꝛ voluit assimilari dijs percussus lepra peccati/expulsus est de gaudijs paradisi. Ozias quia vsurpauit officiū sacerdotij elephantino morbo percussus de domo Domini expulsus est. Eua prima parens corrupta suggestiōe serpentis / genuit corruptionis filios. insurrexerunt alter in alterum: ⁊ impius occidit inocentem. In diebus quoqꝫ Ozie fuit in Italia Rea syluia virgo carne non spiritu/que nouissime stuprata peperit geminos: ⁊ pari modo vt Caim Abel/primus tradit interfecisse secūdū: ibi ergo inchoata est babylon pria. Hic initiata est secūda. Nam primus lapis Babylonis Caim: ⁊ si tempore alio inchoata sit hystoria Babylon/illa scilicet que cemento ⁊ lapidibus constructa est. Illa enim Babylon temporalis fuit ⁊ hominem habuit fundatorem: que autem visura est confusionē eternā a patre mendacij qui ab initio homicida/fundata est: ⁊ ideo que esset primus lapis ipsius / hominem reperit homicidam. ¶ Plebs illa electorū antiqua que significata est in Sara/ dicitur in spiritu Hierusalem: ⁊ nihilominus ecclesia gentium significata in Rebeccha: ⁊ tamen vtraqꝫ simul vna Hierusalē. Sic multitudo reproborum ab initio temporum vsqꝫ ad Christum dicenda est Babylon. Et multo amplius innumera multitudo falsorum christianorꝫ ⁊ tamen vtraqꝫ simul vna Babylon. ¶ Secundum vō concordie terminū requirit Sem filius Noe. Sub quo factū est generale diluuium. Ab hoc vō vsqꝫ ad Salathiel/generationes q̄dragintadue quibus completis ⁊ generatiōe quadragesimatertia inchoata inundauit diluuium nationum medorum: scilicet ⁊ persarum ⁊ aliarum gentium a quibus obruta est fornicaria Babylon/sicut absorti sunt a diluuio fornicatores prime etatis. ¶ Tertiam cōcordiam requirit Jacob qui genuit duodecim patriarchas/ab hoc vsqꝫ ad Joseph generationes quadragintadue. Inchoata vō quadragesimatertia natus est Christus qui ⁊ ipse duodecim apostolos spiritualiter genuit. ¶ Quartam concordiam requirit Dauid sub quo sublimata est in regnum Hierusalem: ab hoc vsqꝫ ad tēpora Constantini generationes quadragintadue: inchoata vō generatione quadragesimatertia sublimata est in regnū noua Hierusalem: sancta.s. romana ecclesia que ē mater omniū fidelium ⁊ ecclesiarum. ¶ Quintam concordiam requirit Azarias qui ⁊ Ozias: binomius enim erat ⁊ ab ipo vsqꝫ ad Christum duplex est causa cōcordie. Sub hoc assyriorū reges ceperunt depopulari decem tribus: ab hoc vsqꝫ ad tempora Eradij generationes quadragintadue. Inchoata vō quadragesimatertia ceperunt exire saraceni de finibus suis ⁊ ecclesias grecorum que erant in egypto ⁊ Hierusalem in circuitu in confusione redigere. ¶ Sextam concordiam regrit Sedechias ⁊ Jechonias in trāsmigratione Babylonis. Circa quorum tempora apparuerunt visiones Danieli: ⁊ secuta sunt omnia mala q̄ in pria ꝯcordia enumerauimus: hoc est percussio babylonis: ⁊ tribulationes ille quas continet liber Judith ⁊ Hester: exinde vsqꝫ ad tempora ista generatiōes quadragintadue salua ratione quā supra scripsimus de generationibus decē quas vetꝰ tacuit testamentum: hoc est ab Abiud vsqꝫ ad Joseph. Nimirum qꝛ quod ibi tacetur/ concordiam cū nouo habere non potest. Ita enim ſꝫ hoc existimā

dus est Zorobabel q̃si si sub ipso christus veniret in mundū. Nunc ergo quadragesima agitur gñatio: ꝛ ideo tempus statutū est/in quo clausi aperiantur sermones. Quod si non negauit ille: qui dixit esse apiendos sermones: sed tempore statuto aperiendos videat qui iudicat de corde ꝛ dicit ipossibile/quod possibile veritas esse promittit: ne forte si omnes taceant q2 nō creditur esse datum/inueniat nos repētina dies illa sicut ꝛ ceteros/ꝛ inuoluat pariter reprobos ꝛ electos. Uerumtamen ꝛ si aliqui audire nolunt/non ideo tamen tacere debeo ne loquar quod loquendū accepi. Quin potius quo surdiores sūt aliqui eo altius clamare compellor/ vt ipsi potius q̃ȝ ego erubescant in fine. ¶ Dico enim ergo o fideles ꝛ securus hoc dico. Numerus iste tā sollennis/citius q̃ȝ putatur consūmationem accipiet. Non est amodo ꝙ expectare debeatis cōfugiat qui potest ad arcā priusq̃ȝ magni diluuij vorax aqua prosiliat de abysso: ꝛ apertis cataractis celi subita inundatio fiat. Et dicatis quid est hoc: ꝛ non sit qui respondeat: ꝛ queratis effugium / ꝛ non sit locus: ꝛ clametis ad dominū ꝛ nō sit qui eruat: ꝛ pulsetis ad ianuam/ꝛ non sit qui aperiat: effugiatis ad montes/ꝛ nō sit licentia transeūdi: finem itaq; libro/non ego ponam sed ipse sit/quem dominus posuit ħ est in tempus ꝛ tempora ꝛ dimidiū temporis: hoc quesiuimus a principio operis ꝛ ꝑuenimus vsq; ad ipm. Ultra hoc ꝓcedere in hoc opere nec oportet nec libet: hoc est enim tēpus ecclesie sub quo plenitudo temporū oportet ingredi: vt pariens filiū masculum ingrediatur in templum. Si autem queritis a me illud quod quesiuit Daniel ab eo qui sibi hec ostendebat: domie mi/quid erit post hec. Et beatus qui expectat ꝛ peruenit vsq; ad dies mille tercentos triginta quinque. Unū dico securius ꝙ hijs completis mysterijs septimus angelus tuba canet sub quo vniuersa que scripta sunt complebuntur sacra mysteria/ꝛ erit tempus pacis in vniuersa terra. de exhibendo vo mysterio huius numeri/nemo mihi molestus sit: nemo me vltra statutum limitem transire compellat: potens est enim deus clariora adhuc facere mysteria sua.

Cap. 119.

Consūmato vo hoc opusculo comitāte nos gratia christi hijs qui me ꝑsumptorem ꝛ non magis necessariū iudicant per modicum respondere cōpellor superne vtiq; charitatis intuitu non humane gratie appetitu sciēs scriptum esse in psalmorum volumine. Dominus dissipat ossa eorū qui hominibus placent: quoniam deus spreuit eos. Sciant ergo / ꝛ hoc oro vt sciant/non ex presumptione super ba: sed nec alicuius pietatis securitate/hec me attētare voluisse / aut mō hoc ingenio vt ista mundo loquerer inuenisse: sed q2 tempus prefinitum adest. Is qui per diuersa seculorum tempora multiplicia operatur ꝛ complet quo modo vult ꝛ quando vult mysteria secretorum suorū voluit in hoc opere necessarie magis q̃ȝ curiose/sermones diu significatos suis fidelibus aperire: non ꝙ digniores simus/q2 ista scimus: sed vt sciamus quāta sint nobis pro meritis preparata flagella: ꝛ si qs ē ex domo Loth festinet elongari a finibus Sodomorum. Si quis ex familia Noe recipiatur inter eos qui saluantur in arca. Sancti erant illi quibus dictum est: non est vestrum scire tempora vel momenta que pater posuit in sua potestate. Sed quid illis hoc scire pro-

derat/nisi ad aliquid scire: nobis autem quibus dictum est:cuz videritis hec fieri scitote qr prope est i ianuis/ nobis inqz qui videmus/ nō discipulis qui nō viderent:nec ad aliquā vanitatem datum est hec posse perpendere tanqz beatiorib⁹ ꝛ ad secretiora vocatis/vl' tanqz necessarie habētibus ꝛ ad hora tendentibus artiora iuxta illud quod legitur i psalmo. Dedisti metuentibus te significationem vt fugiant a facie arcus. Nō est ergo ꝙ affectemus laudes hominuz aut fauoris mercedem quod est impium cupere vel sperare/sed laboris nostri opera domino cōmisimus cōpensanda. Unum est:ꝙ lectorē meū si quis hec legere dignatur exoro:q̄tenus pro me omnipotenti deo/preces dignetur effundere copiosas/q̄tenus si me articulus dierum istoruz de quibus loquimur in carne repererit adhuc manentem/militiam bonā pro fide christi militare concedat: ꝛ vna cū Christi cōfessoribus qui tunc erunt/ad regna celestia peruenire.

Amen.amen.amen.

Venetijs completum fuit hoc
opus per Simonem de
Luere.13.Aprilis.
.1519.

Registrum.

a	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l
m	n	o	p	q	r	s	t	v	x	y
ꝫ	aa	bb	cc	dd	ee	ff	gg	hh	ij	kk
ll	mm	Omnes sunt duerni.								